

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

AZERBAYCAN VE TÜRKİYE'DEKİ YER ADLARININ DİL
İNCELEMESİ
- BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR -

DOKTORA TEZİ

LAMAN ASLANOVA

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. İSMET GÜLSEL SEV

BOLU, ARALIK 2025

KABUL VE ONAY SAYFASI

Laman ASLANOVA tarafından hazırlanan “**AZERBAYCAN VE TÜRKİYE’DEKİ YER ADLARININ DİL İNCELEMESİ-BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR**” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Doktora Programında Doktora tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir. 2/01/2026

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman
Prof. Dr. İsmet Gülsel SEV
Bolu Abant İzzet Üniversitesi

.....

Üye
Prof. Dr. Halit KARATAY
Bolu Abant İzzet Üniversitesi

.....

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Reshide GÖZDAŞ
Bolu Abant İzzet Üniversitesi

.....

Üye
Doç. Dr. Mehmet HAZAR
Düzce Üniversitesi

.....

Üye
Doç. Dr. Ümit Özgür DEMİRCİ
Düzce Üniversitesi

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu ve Şablonuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
  - Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
  - Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
  - Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
  - Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir
- aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programında enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

.....
Laman ASLANOVA

ÖNSÖZ

Yer adları milletler hakkında bilgi edinmemizi sağlayan en önemli kaynaklardan biridir. Farklı coğrafyalara yerleşen milletler ya bu bölgedeki bitki, hayvan, boy, soy, renk, yön adlarını kullanarak ya da, kendi yurtlarından getirdikleri adları kullanarak yer adlarını oluşturmuşlardır. Tarih boyunca farklı kültürlerle ev sahipliği yapmış olan Anadolu topraklarında da Türkler yerleşmeye başlayınca hem kendi getirdikleri adları kullanmış hem de yer adları açısından zengin malzemeye sahip olan bu bölgedeki adlardan yararlanmışlardır.

Yapılan bu çalışma dört bölümden oluşmakta olup ilk bölümünde yer adları, Türklerde adlandırma özellikleri, yer adı verme hususunda dünyada ve Türkiye’de yapılmış çalışmalar incelenmiş aynı zamanda yer adlarının türleri hem Türkiye, hem de Azerbaycan’da illere göre derlenmiştir. İkinci bölümde tarih boyunca yer adlarının nasıl değiştiği, değişime etki eden faktörler, tarihin farklı dönemlerinde yaşamış tarihi şahsiyetler, yazarlar ve kahramanların adını taşıyan yer adlarına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra ikinci bölümde Azerbaycan ve Türkiye’nin coğrafi bölgeleri ve bölgesel birimleri hakkında da bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde yer adlarının ses ve yapı özellikleri üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde Türkiye ve Azerbaycan’daki yer adlarının benzer ve farklı yanları saptanmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise kıyaslama ve analiz esas alınarak iki ülkenin yer adlarının karşılaştırmalı değerlendirilmesi yapılmıştır.

Azerbaycan ve Türkiye derin tarihi, kültürel ve etnik bağlara sahip iki kardeş ülkedir. “Bir Millet İki Devlet” söylemi iki devlet arasındaki bağları vurgulayan en anlamlı söylemlerden biridir. Bu kardeşlik tarih boyunca farklı alanlarda kendini gösterdiği gibi yer adları ve onların verilmesi alanında da kendini göstermiştir. Bu iki ülkenin yer adlarının karşılaştırılması, onların tarihi, kültürel ve dilsel ortaklıklarını somut veriler üzerinden açığa çıkaracak ortak kimlik bilincini pekiştirmeye katkı sağlayacaktır.

Laman ASLANOVA

ÖZET

**AZERBAYCAN VE TÜRKİYE'DEKİ YER ADLARININ DİL
İNCELEMESİ- BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR
DOKTORA TEZİ
Laman ASLANOVA
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DOKTORA PROGRAMI
(TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. İSMET GÜLSEL SEV**

**BOLU, OCAK - 2026
XX + 410 sayfa**

Yapmış olduğumuz çalışmada Azerbaycan ve Türkiye'deki yer adları incelenerek, yer adlarının veriliş özellikleri, yer adı verilirken en önemli faktörler, yer adlarının tarih boyunca nasıl değiştiği göz önüne serilmiştir. Aynı zamanda yer adlarının dil incelenmesi yapılarak, ses ve yapı özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızda, her iki ülkenin tarihi, coğrafyası ve gramer özellikleri incelenmiş, dilin en değerli hazinesi olan yer adları ele alınmıştır. Yer adları verilirken yararlanılan malzemeler bize o dönemin tarihi, kahramanları, önemli şahısları, coğrafyası, bitki örtüsü, hayvanlar alemi hakkında bilgi vermektedir. Bu çalışmada da, Azerbaycan ve Türkiye'nin eski dönem, orta dönem, yeni dönem tarihine göz atılmış ve tarih boyunca yerleştikleri coğrafyalar incelenmiş, dönemlere göre yer adlarının nasıl değiştiği ortaya konmuştur.

Azerbaycan ve Türkiye'nin tarih boyunca ortak coğrafyada bulunması, ortak kültüre sahip olması, bir çok alanda benzerlik ortaya çıkardığı gibi, yer adları ve onların verilmesi hususunda da benzerlik taşımaktadır. Ortak coğrafi bölgede yerleştikleri için, insanların konuştukları dil, kişi adları, uğraştıkları meslekler, inançları, bitki örtüsü, hayvanlar alemi de birTübirine benzemiş ve bu da yer adlarında benzerlik ortaya çıkarmıştır. Fakat zaman içerisinde her iki ülkenin yaşamış olduğu farklı tarihi olaylar, farklı ülkelerin onlara ve dillerine gösterdiği etki zamanla yer adlarında kendini göstermiştir. Şöyle ki:Türkiye Türkçesinin söz varlığında tarihin farklı dönemlerinde Çince, İngilizce, Farsça, Fransızca, Arapça etkisi kendini gösterdiği halde en çok Fransızca ve Arapçadan etkilenmiş, Sovyetler birliğinin bir parçası olmuş Azerbaycan Türkçesinin söz varlığı ise tarih boyunca Farsça, Arapça, Rusçadan etkilendiği halde en çok Rusçanın etkisi kendini göstermiştir. Türkiye Türkçesinin ve Azerbaycan Türkçesinin etkilendiği dillerin yer adlarını da etkilemesi kaçınılmazdır. Bu da yer adlarında farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Çalışmamızın son bölümünde bu konu üzerinde durulmuş, Azerbaycan ve Türkiye'deki yer adları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Azerbaycan, Türkiye, Onomastik, Toponimi

ABSTRACT

LINGUISTIC ANALYSIS OF PLACE NAMES IN AZERBAIJAN AND TURKEY - SIMILARITIES, DIFFERENCES -

PHD THESIS

Laman ASLANOVA

BOLU ABANT IZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

(SUPERVISOR: PROF. DR. İSMET GÜLSEL SEV)

BOLU, JANUARY 2026

XX + 410 pages

In our study, by analyzing the place names in Azerbaijan and Turkey, the characteristics of the place names, the most important factors when giving place names, how the place names have changed throughout history have been revealed. At the same time, by analyzing the language of place names, sound and structure features were tried to be determined.

In our study, the history, geography and grammatical features of both countries are analyzed, and place names, the most valuable treasure of the language, are discussed. The materials used while giving place names give us information about the history, heroes, important people, geography, vegetation, animal kingdom of that period. In this study, the history of Azerbaijan and Turkey in the old period, the middle period and the new period is examined and the geographies in which they have settled throughout history are analyzed, and how the place names have changed according to the periods is revealed.

The fact that Azerbaijan and Turkey are located in a common geographical region and have a common culture throughout history has led to similarities in many areas, including place names and their names. Since they were settled in a common geographical region, the language spoken by people, names of people, professions, beliefs, vegetation, animal kingdom were also similar to each other and this led to similarities in place names. However, over time, different historical events that both countries have experienced and the influence of different countries on them and their languages have manifested themselves in place names. For example, Turkish words have been influenced by Chinese, English, Persian, French, Arabic, and Persian in different periods of history, but mostly by French and Arabic, while Azerbaijani Turkish, which was part of the Soviet Union, has been influenced by Persian, Arabic, and Russian throughout history, but mostly by Russian. It is inevitable that the languages that Turkey Turkish and Azerbaijan Turkish are influenced by also affect place names. This has led to the emergence of differences in place names. In the last part of our study, this issue was emphasized and the similarities and differences between place names in Azerbaijan and Turkey were determined.

KEYWORDS: Azerbaijan, Turkey, Onomastics, Toponymy

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ	xv
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	xvi
TEŞEKKÜR	xviii
1. GİRİŞ.....	1
2. BİRİNCİ BÖLÜM: YER ADLARININ TASNİFİ.....	3
2.1. Ad Bilimi.....	3
2.2. Yer Adları Bilimi.....	5
2.3. Yer Adlarının Türleri.....	17
2.3.1. Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları.....	21
2.3.1.1. Türkiye`de Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları.....	22
2.3.1.2. Azerbaycan`da Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları.....	29
2.3.2. Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları.....	32
2.3.2.1. Türkiye`de Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları.....	33
2.3.2.2. Azerbaycan`da Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları.....	38
2.3.3. Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları.....	40
2.3.3.1. Türkiye`de Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları.....	41
2.3.3.2. Azerbaycan`da Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları.....	46
2.3.4. Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları.....	48
2.3.4.1. Türkiye`de Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları.....	48
2.3.4.2. Azerbaycan`da Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları.....	57
2.3.5. Renk Adlarından Oluşan Yer Adları.....	59
2.3.5.1. Türkiye`de Renk Adlarından Oluşan Yer Adlar.....	60
2.3.5.2. Azerbaycan`da Renk Adlarından Oluşan Yer Adlar.....	68

2.3.6. Sayılardan Oluşan Yer Adları.....	71
2.3.6.1. Türkiye`de Sayılardan Oluşan Yer Adları.....	71
2.3.6.2. Azerbaycan`da Sayılardan Oluşan Yer Adları.....	75
2.3.7. Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları.....	77
2.3.7.1. Türkiye`de Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları.....	78
2.3.7.2. Azerbaycan`da Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları.....	86
3. İKİNCİ BÖLÜM: YER ADLARININ TARİHİ DÖNEMLERİ.....	90
3.1. Azerbaycan ve Türkiye`nin Eski Dönem Yer Adları.....	90
3.1.1. Türkiye`nin Eski Dönem Coğrafyası, Yerleşim Alanları	90
3.1.1.1. Şine Usu yazıtlarında geçen bazı yer adları.....	93
3.1.2. Türkiye`de Eski Dönemde İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları.....	94
3.1.3. Azerbaycan`ın Eski Dönem Coğrafyası, Yerleşim Alanları.....	98
3.1.4. Azerbaycan`da Eski Dönemde İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları.....	100
3.2. Azerbaycan ve Türkiye`nin Orta Dönem Yer Adları.....	103
3.2.1. Türkiye`nin Orta Dönemde Tarihi Olaylar Sonucu Değişen Coğrafyası ve Yerleşim Alanları.....	103
3.2.1.1. Akkoyunlu döneminde Anadolu'da Köprü ve Kaleler.....	106
3.2.2. Türkiye`de Orta Dönem İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları.....	106
3.2.3. Türkiye`nin Orta Dönem Tarihine Kazınmış Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları (Sokaklar, Caddeler, Mahalleler, Köprüler vb.)	108
3.2.3.1. Dîvânü Lugâti`-t-Türk`te Geçen Belli Başlı Yer Adları.....	109
3.2.3.2. Dede Korkut Destanından Esinlenerek Ortaya Çıkmış Belli Başlı Yer Adları.....	110
3.2.4. Azerbaycan`ın Orta Dönemde Tarihi Olaylar Sonucu Değişen Coğrafyası ve Yerleşim Alanları.....	113
3.2.5. Azerbaycan`da Orta Dönem İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları.....	114
3.2.6. Azerbaycan`ın Orta Dönem Tarihine Kazınmış Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları.	118
3.3. Azerbaycan ve Türkiye`nin Yeni Dönem Yer Adları.....	119
3.3.1. Türkiye`nin Yeni Dönemde Sahip Olduğu Coğrafya ve Yerleşim Alanları.....	119
3.3.2. Türkiye`nin Yeni Dönem Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları.....	121

3.3.3. Azerbaycan`ın Yeni Dönemde Sahip Oldukları Coğrafya ve Yerleşim Alanları.....	123
3.3.4. Azerbaycan ve Türkiye`nin Yeni Dönem Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları.....	125
3.4. Günümüzde Azerbaycan`da ve Türkiye`de Yer Adları	126
3.4.1. Günümüzde Türkiye`de Yer Adları.....	127
3.4.1.1. Türkiye`nin İlleri ve İlçeleri.....	129
3.4.1.1.1. Türkiye`de İl Adlarının Ortaya Çıkışı.....	135
3.4.1.2. Türkiye`nin Dağları.....	147
3.4.1.3. Türkiye`nin Denizleri.....	150
3.4.1.4. Türkiye`nin Adaların.....	152
3.4.1.5. Türkiye`nin Nehirleri.....	154
3.4.1.5.1. Türkiye`nin Açık Havzaya Dökülen Nehirleri.....	154
3.4.1.5.2. Türkiye`nin Kapalı Havzaya Dökülen Nehirleri.....	155
3.4.1.6. Türkiye`nin Gölleri.....	158
3.4.2. Günümüzde Azerbaycan`da Yer Adları.....	160
3.4.2.1. Azerbaycan`ın Şehirleri(İlleri).....	164
3.4.2.2. Azerbaycan`ın Rayonları (İlçeleri).....	166
3.4.2.3. Azerbaycan`ın Dağları.....	173
3.4.2.4. Azerbaycan`ın Denizleri.....	177
3.4.2.5. Azerbaycan`ın Adaları.....	178
3.4.2.6. Azerbaycan`ın Nehirleri.....	179
3.4.2.7. Azerbaycan`ın Gölleri.....	181
4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:DİL İNCELEMESİ.....	184
4.1. Dil İncelemesi.....	184
4.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özellikleri.....	184
4.2.1. Ünlüler.....	185
4.2.1.1. Ünlü Daralması.....	187
4.2.1.2. Ünlü Genişlemesi.....	187
4.2.1.3. Ünlü Kalınlaşması.....	189
4.2.1.4. Ünlü İncelmesi.....	191
4.2.1.5. Ünlü Düzleşmesi.....	193
4.2.1.6. Ünlü Yuvarlaklaşması.....	194

4.2.1.7. Ünlü Türemesi.....	196
4.2.1.8. Ünlü Düşmesi.....	198
4.2.2. Ünsüzler.....	199
4.2.2.1. Ötümlüleşme.....	202
4.2.2.2. Ötümsüzleşme.....	199
4.2.2.3. Ünsüz Türemesi.....	204
4.2.2.4. Ünsüz Düşmesi.....	204
4.2.2.5. Ünsüz İkizleşmesi.....	206
4.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Yapı Özellikleri.....	207
4.3.1. Basit Kelimelerden Oluşan Yer Adları.....	207
4.3.1.1. Türkiye`de Basit Yapılı Yer Adları.....	208
4.3.1.1.1. Türkiye`de Yapım Eki Bulundurmayan Basit Yapılı Yer Adları.....	208
4.3.1.1.2. Türkiye`de +IAr Eki Almış Basit Yapılı Yer Adları.....	213
4.3.1.2. Azerbaycan`da Basit Yapılı Yer Adları.....	214
4.3.1.2.1. Azerbaycan`da Yapım Eki Bulundurmayan Basit Yapılı Yer Adları.....	215
4.3.1.2.2. Azerbaycan`da +IAr Eki Almış Basit Yapılı Yer Adları.....	218
4.3.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Yer Adları.....	219
4.3.2.1. Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	219
4.3.2.1.1. Türkiye`de Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	220
4.3.2.1.2. Azerbaycan`da Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	227
4.3.2.2. Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	230
4.3.2.2.1. Türkiye`de Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	230
4.3.2.2.2. Azerbaycan`da Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	231
4.3.2.3. Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	231
4.3.2.3.1. Türkiye`de Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	231
4.3.2.3.2. Azerbaycan`da Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	234
4.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	235
4.3.2.4.1. Türkiye`de Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	236
4.3.2.4.2. Azerbaycan`da Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları.....	237

4.3.3. Birleşik Kelimelerden Oluşan Yer Adları.....	237
4.3.3.1. Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları.....	238
4.3.3.1.1. Türkiye`de Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları.....	238
4.3.3.1.2. Azerbaycan`da Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları.....	240
4.3.3.2. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Yer Adları.....	241
4.3.3.2.1. Türkiye`de Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Yer Adları.....	241
4.3.3.2.2. Azerbaycan`da Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Yer Adları.....	243
4.3.3.5. İkiiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları.....	244
4.3.3.5.1. Türkiye`de İkiiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları.....	244
4.3.3.5.2. Azerbaycan`da İkiiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları.....	245
5. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YER ADLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	246
5.1. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Karşılaştırılması.....	246
5.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adları Arasındaki Benzerlikler.....	246
5.2.1. Adlandırma Hususundaki Benzerlikler.....	247
5.2.1.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Kişi Adları.....	247
5.2.1.1.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Arapça Kökenli Kişi Adları.....	248
5.2.1.1.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Farsça Kökenli Kişi Adları.....	259
5.2.1.1.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Türkçe Kökenli Kişi Adları.....	261
5.2.1.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadları.....	263
5.2.1.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Hayvan Adları.....	266
5.2.1.3.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Böcek Adları.....	266
5.2.1.3.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Evcil Hayvan Adları.....	267
5.2.1.3.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Yırtıcı Hayvan Adları.....	269
5.2.1.3.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Kuş Adları.....	270
5.2.1.3.5. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sürüngen Adları.....	272
5.2.1.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Bitki Adları.....	273
5.2.1.4.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Ağaç Adları.....	274
5.2.1.4.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Meyve Adları.....	276
5.2.1.4.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sebze Adları.....	279
5.2.1.4.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Tahıllar.....	280

5.2.1.5. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Renk Adları.....	282
5.2.1.6. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sayılar.....	292
5.2.1.6.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Doğal Sayılar.....	297
5.2.1.6.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sıra Sayıları.....	299
5.2.2. Azerbaycan ve Türkiye'deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özelliklerinde Benzerlikler.....	299
5.2.3. Azerbaycan ve Türkiye'deki Yer Adlarının Yapı Özelliklerinde Benzerlikler	301
5.2.4. Azerbaycan ve Türkiye'deki Yer Adlarının Kökenindeki Benzerlikler.....	301
5.2.4.1. Arapça Kökenli Yer Adları.....	301
5.2.4.1.1. Türkiye'de Arapça Kökenli Yer Adları.....	301
5.2.4.1.2. Azerbaycan'da Arapça Kökenli Yer Adları.....	303
5.2.4.2. Farsça Kökenli Yer Adları.....	303
5.2.4.2.1. Türkiye'de Farsça Kökenli Yer Adları.....	303
5.2.4.2.2. Azerbaycan'da Farsça Kökenli Yer Adları.....	304
5.2.4.3. Türkçe Kökenli Yer Adları.....	305
5.2.4.3.1. Türkiye'de Türkçe Kökenli Yer Adları.....	305
5.2.4.3.2. Azerbaycan'da Türkçe Kökenli Yer Adları.....	306
5.3. Azerbaycan ve Türkiye'deki Yer Adları Arasındaki Farklılıklar.....	307
5.3.1. Adlandırma Hususundaki Farklılıklar.....	307
5.3.1.1. Şahıs Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar.....	308
5.3.1.1.1. Türkiye'de Azerbaycan'dan Farklı Olarak Yer Adlarının Verilmesinde Tercih Edilen Şahıs Adları.....	308
5.3.1.1.2. Azerbaycan'da Türkiye'den Farklı Olarak Yer Adlarının Verilmesinde Tercih Edilen Şahıs Adları.....	310
5.3.1.2. Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar.....	312
5.3.1.2.1. Türkiye'de Azerbaycan'dan Farklı Olan Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları.....	312
5.3.1.2.2. Azerbaycan'da Türkiye'den Farklı Olan Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları.....	314
5.3.1.3. Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar.....	315
5.3.1.3.1. Türkiye'de Azerbaycan'dan Farklı Adlandırılmış Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	315
5.3.1.3.2. Azerbaycan'da Türkiye'den Farklı Adlandırılmış Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	316

5.3.1.4. Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar.....	316
5.3.1.4.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Adlandırılmış Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	316
5.3.1.4.2. Azerbaycan`da Türkiye`den Farklı Adlandırılmış Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	317
5.3.1.5. Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıkları.....	318
5.3.1.5.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Adlandırılmış Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	318
5.3.1.5.2. Azerbaycan`da Türkiye`den Farklı Adlandırılmış Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları.....	319
5.3.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özelliklerinde Farklılıklar.....	319
5.3.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Yapı Özelliklerinde Farklılıklar.....	321
5.3.4. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Kökenindeki Farklılıklar.....	322
5.3.4.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Kökenli Yer Adları.....	322
5.3.4.1.1. Ermenice Kökenli Yer Adları.....	322
5.3.4.1.2. Gürcüce Kökenli Yer Adları.....	323
5.3.4.1.3. Latince Kökenli Yer Adları.....	324
5.3.4.1.4. Lazca Kökenli Yer Adları.....	324
5.3.4.1.5. Tatarca Kökenli Yer Adları.....	324
5.3.4.1.6. Yunanca Kökenli Yer Adları.....	325
5.3.4.2. Azerbaycan`da Türkiye`den Farklı Kökenli Yer Adları.....	326
5.3.4.2.1. Avarca (Kuzey Kafkasya`da Özellikle Dağıstan Cumhuriyetinde Konuşulan Bir Dil) Kökenli Yer Adları.....	326
5.3.4.2.2. Talişça (Güneydoğu Azerbaycan ve Kuzey İran`da Konuşulan Bir Dil) Kökenli Yer Adları.....	327
5.3.4.2.3. Tatça (Güneydoğu Kafkasya Bölgesinde Konuşulan Bir Dil) Kökenli Yer Adları.....	328
6. BEŞİNCİ BÖLÜM: YER ADLARI DİZİNİ.....	330
6.1. Türkiye Yer Adları Dizini.....	330
6.1.1. Türkiye`de Kişi Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	335
6.1.2. Türkiye`de Boy, Aşiret ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	359
6.1.3. Türkiye`de Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	362
6.1.4. Türkiye`de Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	364
6.1.5. Türkiye`de Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	368

6.1.6. Türkiye`de Sayılar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	374
6.1.7. Türkiye`de Su ve Su ile İlgili Adlar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	376
6.2. Azerbaycan Yer Adları Dizini.....	381
6.2.1. Azerbaycan`da Kişi Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	384
6.2.2. Azerbaycan`da Boy, Aşiret ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	385
6.2.3. Azerbaycan`da Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	385
6.2.4. Azerbaycan`da Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	385
6.2.5. Azerbaycan`da Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	386
6.2.6. Azerbaycan`da Sayılar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	387
6.2.7. Azerbaycan`da Su ve Su ile İlgili Adlar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini.....	387
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	388
KAYNAKLAR.....	401

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Arapça Kökenli Kişi Adlarının Karşılaştırılması.....	254
Tablo 1.2.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Kökenli Kişi Adları Karşılaştırılması.....	256
Tablo 1.3.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Türkçe Kökenli Kişi Adlarının Karşılaştırılması.....	258
Tablo 2.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarının Karşılaştırılması.....	261
Tablo 3.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Hayvan Adlarının Karşılaştırılması.....	268
Tablo 4.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Bitki Adlarının Karşılaştırılması	276
Tablo 5.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Renk Adlarının Karşılaştırılması	286
Tablo 6.	Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Sayıların Karşılaştırılması.....	292

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

Ar.	: Arapça
Az.T	: Azerbaycan Türkçesi
BAİBÜ	: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
bkz.	: Bakınız
ET	: Eski Türkçesi
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
ka.	: kişi adı
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
TT	: Türkiye Türkçesi
vb.	: ve benzeri
Yun.	: Yunanca

ESER KISALTMALARI

ATEL: Azərbaycan Toponimlərinin Ansiklopedik Lüğeti, Əliyeva Rübabə, Şərq-Qərb yayınları, Bakü, 2007.

DBTS: Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü, Günay Karaağaç, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.

DLT: Divanü Lûgat-it Türk, Besim Atalay, TDK Yayınları, Ankara, 2013.

KB: Kutadgu Bilig

OA: Orhun Abideleri, Muharrem Ergin, Boğaziçi Yay., İstanbul, 2011.

OTAL: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ferit Devellioğlu, Aydın Kitabevi, Ankara, 1996.

OY: Orhun Yazıtları, Talât Tekin, TDK Yayınları, Ankara, 2010.

YAS: Etimolojik ve Tarihsel Açından Yer Adları Sözlüğü, Bilal Aksoy, Yason Yayınları, Ankara, 2022.

TEŞEKKÜR

Doktora sürecimin başından itibaren her aşamada beni destekleyen, kararlarımı dikkate alan ve yardımını esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. İsmet Gülsel SEV'e sonsuz saygılarımı sunarım. Tez izleme jürimde yer alarak önerileriyle çalışmama katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Halit KARATAY ve Dr. Öğr. Üyesi Reşide GÖZDAŞ'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Ayrıca doktora eğitimim boyunca benden sevgi ve desteklerini esirgemeyen aileme ve akademik süreçte katkılarını esirgemeyen üniversite arkadaşım Muhammed ZAHİR'e teşekkür ederim.

İTHAF

Anneme ve babama

FONETİK TRANSKRİPSİYON

Çalışmada Azerbaycan Türkçesinde günümüzde kullanılan, Türkiye Türkçesinde kullanılmayan aşağıdaki harflere yer verilmiştir:

Ə ə - (é) A ve E arası bir ses olarak öngörülür. Kısa, kapalı, gırtlaktan gelen ve E harfine göre daha kısa ve serttir.

X x – (H, h) sesini karşılar.

Q q – (Ğ, ğ) sesini karşılar.

1. GİRİŞ

Modern çağda, hiçbir bilim diğerlerinden bağımsız olarak ortaya çıkamaz ve gelişemez. Çeşitli bilimlerin karşılıklı olarak nüfuz etmesi ve karşılıklı olarak birleşmesi doğal bir süreçtir. Toponimi de tarih, sosyoloji, etimoloji, coğrafya vb. bilimlerin birleşmesinden doğan bir bilimdir. Toponimi coğrafi adları, onların işlevlerini, anlamlarını ve kökenlerini, yapısını, dağılım alanını, zaman içindeki değişimini araştıran onomastiğin bir bölümünü temsil etmektedir. Toponimi dilbilim, coğrafya, tarih arasındaki kavşakta yer almaktadır (Никитин, 2020).

Dilbilim açısından, yer adları dilin bütün bir katmanını temsil ederek oluşumunun ve gelişiminin tarihini yansıtır. Coğrafi adlar kelime dağarcığının bir unsuru olarak dilin yasalarına tabidir ve dilbilimciler tarafından incelenmelidir. Yer adları sadece kelimelerin kökenlerini değil, değişim nedenlerini, ortaya çıkma koşullarını da inceler. Coğrafi adlar belirli tarihsel dönemlerde ortaya çıkmıştır. Bunlar tarihsel olayların kronolojik izleridir. Yer adları, tarihin belirli olaylarına bağlı olarak şekil, içerik bakımından zamanla değişerek yayılmıştır. Savaşlar, göçler, etnik temaslar yer adlarına damgasını vurmuştur.

Her tarihsel çağ, kendine özgü coğrafi adlar ile karakterizedir. Bunlar bir çeşit farklı modern toponimik tabakalar oluştururlar. Tarihsel belgelerde (kronikler, yazı kitapları, mektuplar vb.) birçok yer adlarından bahsedilir ve aynı zamanda tarihi çalışmanın nesneleridir. Böylece yer bilim, tarihsel bilimle yakından ilişkilidir. Ayrıca coğrafi adlar haritaların en önemli unsurudur. Mekansal bir bağlantıya sahip olan yer adları bölge yerleşiminin, gelişiminin ve ekonomik kullanımının doğası hakkında bilgi vermektedir. Bunun yanı sıra coğrafi adlar en önemli kültürel anıtlar arasında yer alır (Поспелов, 2002).

Yer adlarında belirli bir bölgenin doğasının, tarihinin, dilinin, etnik yapısının özellikleri yansıtılır. Yer adının doğru bir şekilde anlaşılması, coğrafyacılar, tarihçilere, sosyologlara, dil bilimcilere... zengin materyaller sağlar. Coğrafi adlara ve anlamsal içeriğine olan ilgi, insan uygarlığının oluşumunun en erken aşamalarında ortaya çıkmıştır. Toplumsal ilginin/bilginin ürünü olan yer adlarının ortaya çıkışında dillerin etkileşimi inkar edilemez bir gerçekliktir.

Yer adları başlığını kapsamlı inceleyecek olursak, yer adı olarak adlandırabileceğimiz sokakları, caddeleri, mahalleleri, köprüleri, tapınakları vb.nin incelenmesi gerekir. Ancak bu çalışmada yer adları başlığı altında şehir adları, ilçeler, köyler, dağlar, adalar, nehirler ve göl adları ele alınmıştır. Tapınaklar, mahalleler, köprüler, caddeler ayrı başlık olarak incelenmese de verilen örneklerde karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada her ne kadar Türkçenin eski dönemlerine ait bazı eserlerden örnekler sunulmuş olsa da inceleme ve değerlendirmeler yalnızca çağdaş Türkçe esas alınarak yapılmıştır. Tarihî dönemlere ilişkin örnekler, karşılaştırma ve açıklama amacıyla kullanılmış; çözümleme sürecine dâhil edilmemiştir.

Bu çalışma kapsamında, Türkiye ve Azerbaycan’da yer alan ve tezde incelenen yer adları sistematik bir biçimde tasnif edilmiştir. Çalışmanın sonunda, tez boyunca ele alınan tüm yer adlarını kapsayan genel bir dizin oluşturulmuş; ayrıca söz konusu yer adları, anlam ve köken özellikleri dikkate alınarak yedi ana kategori altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda, “Kişi Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini”, “Boy, Aşiret ve Kabile Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini”, “Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini”, “Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini”, “Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini”, “Sayılar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini” ile “Su ve Su ile İlgili Adlar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini” ayrı başlıklar hâlinde ele alınmıştır. Bu sınıflandırma, hem Türkiye’de hem de Azerbaycan’da tespit edilen yer adlarını kapsayacak şekilde hazırlanmış; böylece iki ülke arasındaki yer adlandırma anlayışları karşılaştırmalı olarak ortaya konulmuştur.

2. BİRİNCİ BÖLÜM: YER ADLARININ TASNİFİ

2.1. Ad Bilimi

Dilde her varlığın bir adı vardır. Ad olmadığı takdirde insanları, bütün canlı varlıkları, nesneleri, ve olayları, bunun yanı sıra coğrafi objeleri birbirinden ayırt etmek mümkün olmazdı (Quliyev, 2019). Adlandırma insanoğlunun konuşmaya başladığı andan itibaren gördüğü nesneleri, kişileri, mekanları vb. birbirinden ayırt etmek için ihtiyaç duyduğu bir olgudur. Adlar sadece belirli nesneyi, kişiyi, mekanı adlandırmakla kalmayıp, herhangi bir bölgede yaşamış olan halkın tarihi, dini inancı, kültürü beslenme alışkanlıkları giyim kuşamları hayata bakışları ve daha nice özellikleri hakkında bilgiler verebilmektedir.

Birçok bilim insanı ad bilimi hakkında farklı tanımlamalar yapmışlardır. Vardar, Ad bilimi şöyle tanımlamıştır: “Ad bilim, gösterilenden ya da kavramdan kalkarak anlatımı, gösterilenin bağlandığı anlam bilimsel araştırmadır (Vardar, 2002).” Keskin’in görüşü ise bu şekildedir: “Ad bilim insanın kültür tarihi boyunca ortaya koymuş olduğu adlandırmaya yönelik her türlü tercihini, eylemini, söylemini, düşüncesini çok yönlü biçimde inceleyip çözümleyen bir disiplindir (Keskin, 2021).”

Ad bilime bir diğer yaklaşımı Günay Karaağaç’ın sözleri ile ifade edecek olursak: “Eskiden varlık ile varlığın adı arasındaki ilişkiyi araştırmayı bildiren ad bilimi terimi, günümüzde, dil birimlerinin özel ad kullanımları ile özel adların verilme geleneklerini araştırma çalışmalarının adı olmuştur”. Karaağaç bu terimin iki bilginin adı olduğunu da ekleyerek şu şekilde açıklar: “1. Ad bilimi (onym, onomatology): Eski devirlerde varlık ve adı ilişkisini, dilin söz ve deyim yapma yollarını, varlıkları adlandırma ilkeleri araştıran anlam bilgisi. 2. Özel ad bilimi (onomastics): Dil birimlerinin özel ad kullanımları ile özel adların verilme gelenekleri araştırma çalışmalarının adı” (DBTS, 2013).

Sayan-Altay Türklerinin mitolojik inançlarına göre kâinat, adlandırma yoluyla yaratılmıştır. Her şey sağır ve sessizken, yer ve gök diye bir şey yokken, baştan başa sularla kaplı sonu olmayan bu dünya öncelikle adlandırılarak yaratılmıştır (Beydili, 2004).

Özel adları inceleyen dilbilim dalı onomastik olarak adlandırılmaktadır. Onomastik Eski Yunanca “ad” anlamına gelen onom sözcüğünden türemiştir. Onomastik ve dilbilim arasındaki ilişkiyi Сызранова, bir parçanın ve bütünü ilişkisi olarak tanımlamıştır. Сызранова göre onomastik –dilbilimin bir kısmıdır, ama bütünü içinde "tamamen uyuşmayan" bir kısmıdır. Dilbilimin ötesine geçmek, onomastiğin ekstra dilsel bileşenleri pahasına gerçekleştirilir (Сызранова, 2013).

Doğan Aksan onomastiği şu şekilde tanımlamıştır: “Bir özel adın köken bilgisi, tarihsel gelişme yönünden ve çeşitli dil ve kültür sorunları açısından incelenmesine Özel Adlar Alanı denir” (Aksan, 1982).

Ad bilimi göstergenin, gösterilen ya da kavramdan yola çıkarak anlatımı, gösterilenin bağlandığı göstereni inceleyen dil bilim alanıdır. Ad bilimi dilbilgisinde ad denilen sözcük türünü, özellikle de özel adları inceleme alanına alır. Bu çerçevede, yer adlarını, kişi adlarını ve bu adların verilişindeki etken ve eğilimleri, coğrafi adları inceler. Bu nedenle, anlambilim ve kökenbilimle ortak çalışmalar yürütür. İnceleme sonuçlarının kültür tarihine önemli katkıları vardır (Toklu, 2003).

Adlandırma yönteminin temelini oluşturan imgeler her halk için bireyseldir. Halkın kültürü ne kadar ilkel olursa, o kadar çok kendine özgü etnografik özellikleri taşır. Her millet göç ettiği coğrafyadaki mekanları kendi anlayabileceği şekilde adlandırmıştır. Türk nüfusunun Ortaçağ'da Anadolu'ya göç etmesiyle Anadolu Müslüman Türk coğrafyası haline gelmiştir. Anadolu'ya gelen Türkler Oğuz soyundan gelenlerdir. Anadolu'ya rengini onlar vermişlerdir. Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesiyle birlikte Türkler Anadolu coğrafyasındaki adları Türk Diline uyarlamış veya yeniden adlandırmışlardır. Türk ad verme kendisine has bazı etkiler taşımaktadır. Farklı coğrafyalara Dağılan Türkler, çeşitli milletler ve onların dilleriyle ilişkide olmuşlardır. Bu durum Türklerin ad vermelerine etki etmiştir (Arifoğlu, 2020).

Cevdet Yakupoğlu, Türklerin ad verme konusunda farklı dilleri konuşmalarıyla birlikte, siyasi, sosyal ve ticari ilişkiler bağlamında yapılan ilişkiler sonucundaki etkilenmeler de adlandırmayı belirlediği kanısındadır. Bu anlamda Türklerin en çok Çin ve İran'dan etkilendiklerini söyleyerek İslam öncesinde yoğun

olarak Çin iken, İslam öncesi ve sonrasında İran ve dolayısıyla Farsça her daim Türklerin dünyasında yer aldığını vurgulamıştır (Yakupoğlu, 2008).

Anadolu'yu yurtları hâline getiren Türkler bu topraklarda iki şekilde adlandırma gerçekleştirmişlerdir:

1. Geldikleri bu topraklarda var olan yer adlarını kendi dillerine uyarlayarak
2. Araziye kendi adlarını vererek

Türklerin yer adı verme hususunda değerli kıldıkları birçok faktöre işaret edebiliriz. Bu faktörlerin arasında efsanelerin ad olarak verilmesi, sihir ve mistik faktörlerle ad verilmesi, boy, aşiret ve şahıs adlarının verilmesi, hâkim otorite, renk ve uğurlu saydıkları sayılar yer almaktadır.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Türkçe yer adları vermeye başlanıp Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme dönemine kadar devam etse de, XVII-XIX. yüzyıllarda dil, edebiyat ve birçok alanda olduğu gibi yer adlarında da Türkçe yer adları yerini Arapça ve Farsça yer adlarına bırakmıştır.

Gökalp, Türkler için “yurt” kavramının önemini vurgulayarak Türklerin göç ederken gittikleri topraklara adlarını da yanlarında götürmelerini şu şekilde ifade etmiştir: “Eski Türk aşiretlerinden herbiri, kışlak ve yaylak ittihâz ettiği ırmak ve Dağına kendi husûsi ma'bûdunun, yer-suyunun adını veriyordu. Aşiret, ma'bûdlarıyla beraber göçüyordu. Zaten aşirete “Göç!” emrini veren de kendi “yer-su”su idi” (Gökalp, 2007).

Adbilimi üç alt başlığa ayırmak mümkündür: Yer adları bilimi, Coğrafya adları bilimi ve Kişi adları bilimi.

2.2. Yer Adları Bilimi

Toponimi yer adlarının kökenini, anlamlarını, gelişme sürecini, günümüze kadar nasıl değiştiğini inceleyen bilim dalıdır (Топонов, 1962). Toponim Yunanca topos (yer) ve onima (ad) kelimelerinden oluşmuştur (İsayev, 1977). Yer adlarının ne zaman vermeye başlandığı bilinmese de insanoğlunun yaşadığı araziye, kullandıkları hayati ihtiyaçları ve yaşamlarını sürdürmelerinde büyük etken olan avlanma alanlarını adlandırmasıyla ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Yer adlarının her bir milletin tarihinde, kültüründe ve coğrafyasında önemli izleri vardır. Türkler

Anadolu`dan Avrupa içlerine, Ortadoğu`dan-Kuzey Afrika`ya kadar geniş alana yayılmış ve geldikleri yeni coğrafyalarda yer adlarını da yanlarında getirerek onları değişik şekliyle yeni yerleşim yerlerinde kullanmıştır. Yer adları aynı zamanda o bölgede yaşamış olan insanların yaşam biçimleri hakkında da bilgi edinmemizi sağlayan kaynaklardır.

Anadolu`da Anadolu Selçuklu Devletinin kuruluşlarıyla birlikte Asya`dan Anadolu`ya göç eden oğuz boyları, daha çok şehirlerin dışında kendi adlarını taşıyan köyler ve yerleşme birimleri kurmuşlardır. Dağ, tepe, ova, yayla, nehir, çay, ırmak gibi coğrafi teşekküllere yeni adlar vermişlerdir. Bu adlar bazı yerlerde Karadağ, Yeşilırmak, Gökova, Sivrihisar gibi benzetme sıfatlarıyla süslenmiş bazı yerlerde Avşarbeli, Sapuryaylası, Eğribayat gibi kendi boy adlarından kaynaklanmaktadır. Bu arada bazı antik şehirlerin eski adları değiştirilerek, buralara yeni adlar koymuşlardır. Mesela Ege bölgesindeki tralles şehri Türklerin burayı fethinden sonra adı Güzelhisar`a çevrilmiş, Aydınogulları beyliğine izafeten (Aydın`a) dönüşmüştür (Önder, 1984).

Birisiyle tanıştığımızda adımızın ardından bize sorulacak ikinci soru “Nerelisin?” sorusudur. Bu da bize yer adlarının aslında ikinci kimliğimiz olduğunu göstermektedir. Karşı tarafa nereli olduğumuzu söylememiz, o bölgede insanların uğraşları, bölgede en çok ne yetiştirildiği, bölgenin geçim kaynağı, tüm bunların yanı sıra bazen bölgedeki insanların karakter özellikleri ve dış görünüşleri hakkında bile fikir yürütme fırsatı vermektedir. Mesela Rize dediğimizde çay, Malatya dediğimizde kayısı, İzmir dediğimizde kızların güzelliği, Antalya dediğimizde turizm, Konya dediğimizde Mevlana akla gelir. Bunun yanı sıra bölgedeki insanların dinî inançları, giyim tarzları hatta bölgedeki insanların ortalama eğitim durumu gibi birçok sorunun yanıtı sadece “Nerelisin?” sorusuyla cevap bulmaktadır. Yani yer adları sadece dilbilim, coğrafya, tarih değil, sosyoloji, ekonomi, psikoloji ile de ilişkilidir.

Yer adları dilin gelişimi sürecinde en az değişime uğrayan ve halkın tarihi, dili, etnogenezi, tarihen yerleştikleri coğrafi arazi hakkında bilgi veren değerli kaynaklardır. Her bir bilimsel araştırmanın temeli olgulara dayanır ve olgular çeşitli kaynaklardan toplanır. Yer adları için değerli malzeme sağlayan kaynaklar arasında en önemlisi tarihî belgelerdir (Ölçüoğlu, 2002). Toponimi belirli bir dilin tarihi,

diyalektoloji ve etimoloji çalışmalarında çok önemli kaynaktır. Yani coğrafi adların ortaya çıkışı tarihle bağlantılı olarak bir zamanlar orada yaşamış ve günümüzde yaşamakta olan insanların konuşması veya lehçesiyle ilişkilendirilen bir süreçtir. Toponimi dilbiliminin tarihle kesişen özel bir bölümüdür. Bu bilim aynı zamanda coğrafya, sosyoloji, etnografya ile de ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olup, dil, sözlükbilim ve dilbilimin diğer dalları için de bilgi hazinesidir.

Coğrafi adlar yüzlerce hatta binlerce yıldır nesilden nesile ağızdan ağıza aktarıldıkları için, insanlığın yaşayan kültürel mirasının en eski parçasını temsil etmektedir. Birçok durumda, yok olan dillerin hayatta kalan tek unsurları coğrafi adlarıdır. Adların tarihî ve kültürel değeri herkes tarafından kabul edilmesine rağmen, yer adlarının araştırılması sorunu uzun süre ilgi görmemiştir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısına kadar yer adlarının kültürel bir bağlamda ele alınması yaygın ve aktif hâle gelmemiş, yer adları araştırmacıların ve akademisyenlerin yanı sıra halkın da ilgisini çekmemiştir.

Yer adlarının ortaya çıkışıyla ilgili şunlar söylenebilir: “Tarihte yazıyı MÖ 3200 yılında Sümerlerin bulduğu bilgisinden yola çıkarak yer adlarını tarihte yazılı olarak ilk kullananların Sümerler olduğu bilgisine ulaşılabilir. Tarihte yazılı kaynaklarda belirgin bir şekilde ifade edilen ilk yer adı bugünkü adıyla Suriye’nin Humus vilayetine bağlı “Telen-Nebi Mind” yani eski adıyla Kadeş’tir. Tarihte M.Ö 1280 yılında Mısırlılar ile Hititler arasında yapılan ilk yazılı antlaşma olan “Kadeş Antlaşması” da ismini bu yer adından almıştır. Yer adlarının kullanımı, yazının da yaygınlaşmasıyla daha da önemli bir hale gelmiş; bir yeri belirtme, ayırt etme, hatırlatma maksadıyla tarihi kaynaklardaki yerini fazlasıyla almıştır (Koç, 2016).”

Dünyada yer adları üzerine araştırmalar 1920 yılından sonra ilgi görmeye başlamıştır. Hasan Eren yurt dışında yer adları ile ilgili çalışmaların gelişimini bu şekilde özetlemiştir: 1920’lerde Fransa ve Belçika’da birbirine paralel olarak başlayan çalışmalar, İsviçre, İtalya, İspanya, Portekiz, Almanya gibi diğer birçok Avrupa ülkesinde de gelişme göstermiştir. Houze, Quicherat, Cocheris, d’Arbois de Jubainville, Auguste Longnon, Dauzat; A. Vincent; Jaccard, Ernest Muret, Aebischer, Hubsehmied; Battisti, Bertoldi, Bertoni, Olivieri, Pieri, Serra; Griera, Montoliu; gibi birçok araştırmacı gerek kendi ülkelerinde gerek başka ülkelerde bu dönemlerde ciddi araştırmalar yapmışlardır (Eren, 1965).

Türkiye’de ise yer adlarına ilişkin ilk araştırmaları Doğan Aksan şu şekilde ifade eder: “Türkiye’deki yer adları konusunda XIX. yüzyıl sonlarında başlayarak yabancı tarihçi ve tarihsel coğrafya uzmanlarının araştırmaları, daha çok, tarih kaynaklarında geçen yer adlarının bugünkülerle eşleştirilmesini sağlama amacına yönelik olmuştur. M. Fuat KÖPRÜLÜ’ nün 1925 yılında yayınlanan bir çalışmasında Oğuz boylarının Anadolu’daki yayılma alanlarında coğrafya adları ve köy adları üzerinde durulmuş, bundan 3 yıl sonra çıkan, Hüseyin Nihal ve Ahmet Naci’nin ortak yazılarında Türkçe kökenli yer adları incelenmiştir (Aksan, 2020).” “Anadoluda Türklere Aid Yer İsimleri” adlı çalışmalarında Türk boy adlarının Köprülü’den daha fazla olduğunu belirten Hüseyin Nihal ve Ahmet Naci yaptıkları çalışmanın yer adları ile ilgili yapılan ilk çalışma olduğunu savunmaktadırlar (Nihal&Naci, 1926).

Türkiye’de yer adları bilimi hakkında yapılmış çalışmalarla ilgili iki büyük kaynakça denemesi yapılmıştır. Bunlardan birincisi Güven Şahin’in 2010 yılında ortaya koyduğu “Türkiye’de Yapılmış Toponimi Çalışmaları” başlıklı 152’si kitap ve makale, 69’u sempozyum ve kongrede sunulmuş bildiriler, 63’ü bitirme, yüksek lisans ve doktora tezinden oluşmak üzere toplam 284 eserin tespit edildiği çalışmalardır (Şahin, 2010). Diğer kaynakça denemesi 2023 yılında Dilan Tapar’ın yapmış olduğu “Türkiye’de Yer Adları Bilimi Hakkında Yapılmış Çalışmalar Üzerine Kaynakça Denemesi” başlıklı 66’sı kitap, 148’i makale, 73’ü sempozyum ve kongrede sunulmuş bildiriler, 20’si lisans bitirme tezi, 60’ı yüksek lisans ve doktora tezi, 15’i hazırlık aşamasındaki tezler toplam 382 kaynaktan oluşan çalışmalardır (Tapar, 2023). Aşağıdaki listede kaynaklardan elde edilen kitaplar, doktora tezleri ve içinde yapmış olduğumuz çalışmanın da yer aldığı hazırlık aşamasında olan toponimi tezlerinin tam listesi verilmiştir.

✓ Kitaplar:

Acaroğlu, M. T. (2014). Dünyada Türkçe ve Türkçeleşmiş Yer Adları Kılavuzu. İstanbul: Avrasya Kütüphaneciler Birliği Derneği Yayınları.

Akbayar, N. (2001). Osmanlı Yer Adları Sözlüğü. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Aksan, D. (2015). Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim). Ankara: TDK Yayınları.

Aksu, F. (1936). Isparta İli Yer Adları. Isparta: Isparta Halkevi Yayınları.

Aldan, M. (1965). Türlü Yönleriyle Ayaş. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Atalay, B. (1973). Maraş Tarihi ve Coğrafyası. İstanbul: Dizerkonca Matbaası.

Aydın, E. (2012). Eski Türk Yazıtlarına Göre Eski Türk Yer Adları. Konya: Kömen Yayınları.

Aydın, E. (2016). Eski Türk Yer Adları. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.

Başkaya, M. (2008). Denizli Adının Anlamı ve Çivril İlçesinin Bazı Yer Adlarının Tarihsel Gerçekleri (1 B.). Denizli: Bilal Ofset.

Baykara, T. (1991). Hınıs ve Malazgird Sancakları Yer Adları- XVI. Yüzyıl. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Bayrı, M. H. (1951). İstanbul: Yer Adları ve Yer Adlarına Bağlı Folklor Bilgileriyle. İstanbul: Hayat Yayınları.

Bozyiğit, A. E. (1992). Kırıkkale İli Köy Yer Adları. Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırmaları, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

Bozyiğit, A. E. (1995). Türk Adbilim Bibliyografyası (Deneme). Ankara: Ayyıldız Yayınları Bibliyografya Dizisi.

Budak, A. (2001). Yurdumuza Yerleşen Oğuz– Türkmen Boyları ve Bazı Yer Adlarımızın Anlamları. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yayınları.

Candar, A. A. (1934). Türk Budun, İl, Uruk, Ulus, Boy, Oymak, Avul, Oba ve Soy Adları. Ankara.

Ceylan, M. A. (2004). Ege Adalarında Türkçe Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Coşkun, O. (2013). Yunanca, Ermenice, Lazca, Gürcüce ve Türkçe Kaynaklara Göre Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı. İstanbul: Çatı Yayınları.

Çelebi, Z. (2005). 18. Yüzyıl Osmanlı Coğrafya Yazarı Uluslu İbrahim Efendi ve Bilinmeyen Yönleriyle Tarihsel Coğrafyamız. İzmir: Altın Kalem Yayınları.

Doğru, A. M. (1985). Yukarı Kür Boylarının Yeradları Üzerinde Bir Araştırma. İstanbul: Afşin Matbaası (Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları).

Eker, S. ve Koman, M. (1945). Konya İli Köy ve Yer Adları Üzerine Bir Deneme. Konya: Konya Halkevi Tarih ve Müze Komitesi Yayınları.

Eren, H. (2010). Yer Adlarımızın Dili. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Eröz, M. (1966). Ege Bölgesinde Yer (Köy ve Şehir) Adları. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Gülbetekin, M. (2017). Mekânın Hafızası Yer Adları. Ankara: Kitapevi Yayınları.

Gülensoy, T. (1995). Türkçe Yer Adları Kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. İçişleri Bakanlığı, (1946). Türkiye’de Meskûn Yerler Kılavuzu. Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları Seri: II, Sayı: 2.

İçişleri Bakanlığı, (1968). Köylerimiz (1 Mart 1968 Gününe Kadar). Ankara: İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Seri: II Sayı: 3.

İçişleri Bakanlığı, (1977). Yeni Tabii Yer Adları 1977, Yeni, Eski ve İllere Göre Dizileri. Ankara: İller İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları Seri: III, Sayı: 1.

İçişleri Bakanlığı, (1982). Köylerimiz 1981. Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları. Seri: III, Sayı: 2.

İzbırak, R. (1986). Coğrafya Terimleri Sözlüğü (Almanca-Fransızca-İngilizce Karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle-İndeksli-). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

Kaplıanoğlu, R. (1996). Bursa Yer Adları Ansiklopedisi. İstanbul: Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları.

Kaplıanoğlu, R. (2001). Bursa Ansiklopedisi: 1 Yer Adları. Bursa: Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları.

Karagöz, İ. (2003). Maçka Yer Adları. İstanbul: Turan Kültür Vakfı Yayınları.

- Karagöz, İ. (2006). 1933-Trabzon Yer Adları. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Karagöz, İ. (2006). Grek, Bizans ve Eski Türk Kaynaklarına Göre- Trabzon Yer Adları. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Kıbar, O. (2005). Türk Kültüründe Ad Verme. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Köhler, W. (1928). Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Bitlis ve Halkı. (H. Işık, Çev.) Alan Yayınları.
- Kurbanov, A. (2014). Onomastiğin (Ad Bilimin) Esasları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurtulmuş, Z. (1995). Kırklareli İli Köy Yer Adları. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müd., Yayınları.
- Mutlu, N. Y. (2011). Sivas İli İdari Birimlerine Ait Eski ve Yeni Yer Adları (1847-2011). Sivas: Burûciye Yayınları.
- Mutlu, N. Y. (2011). Sivas'ta Yer Adları. Sivas: Burûciye Yayınları.
- Nişanyan, S. (2010). Adını Unutan Ülke Türkiye'de Adı Değiştirilen Yerler Sözlüğü. İstanbul: Everest Yayınları.
- Nişanyan, S. (2011). Hayali Coğrafyalar: Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Değiştirilen Yer Adları. İstanbul: Resev Yayınları.
- Nişanyan, S. (2020). Türkiye Yer Adları Sözlüğü: Index Anatolicus. İstanbul: Liberus Yayınları.
- Oy, A. (1964). Tekirdağ İli Yer Adları. İstanbul: Tekirdağ Halkevi Yayınları.
- Oy, A. (1964). Tekirdağ İli Yer Adları I. Merkez İlçenin Toponimisi. İstanbul: Tekirdağ Halkevi Yayınları.
- Önder, M. (1997). Şehirden Şehire Anadolu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Öngör, S. (1980). Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Örnek, S. V. (1973). Budunbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ramsay, W. M. (1960). Anadolu'nun Tarihî Coğrafyası. (M. Pektaş, Çev.) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Sakaoğlu, S. (2001). Türk Ad Bilimi I. Giriş. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sakaoğlu, S. (2003). 101 Anadolu Efsanesi. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sarıkaya, M. (1972). Her Yönü ile Denizli İli. İzmir: Gültürk Yayınları.

Sezen, T. (2006). Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla). Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.

Şahin, İ. (2015). Adbilim. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Şenel, M. (2013). Elâzığ İli Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. Elâzığ: Manas Yayıncılık.

Tankut, H. R. (1936). Güneş-Dil Teorisine Göre Toponomik Tetkikler. İstanbul: Devlet Basımevi.

Tetkik, H. R. (1937). Diyarbakır Adı Üzerine Toponomik Bir Tetkik. Ankara: Ulus Basımevi.

Tokmakçıoğlu, E. (2011). Kentlerimizin Adı Nereden Geliyor. Ankara: İsim Yayınları.

Umar, B. (1993). Türkiye'deki Tarihsel Adlar. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Uzun, E. (2005). Akçaabat Yer Adları. Trabzon: Darıca Belediyesi Kültür Yayınları.

Üçer, S. S. ve Koman, M. M. (1945). Konya İli Köy ve Yer Adları Üzerine Bir Deneme. Konya: Yeni Kitabevi.

Yaman, Y. (koord.) (1981). Yurt Ansiklopedisi (Türkiye, İl İl: Dünü, Bugünü, Yarını). İstanbul: Anadolu Yayıncılık.

Yavuz, E. (1983). Doğu Anadolu'da Dil- Onomastik İlişkileri Üzerine Bir Deneme. Ankara.

Yurtsever, E. (1993). Tamga (Asya'daki Türkçe Coğrafi Adlar Derlemesi). İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Yurtsever, E. (1997). Türkçe Adlar Derlemesi. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Yusifov, Y. ve Kerimov, S. (2013). Toponimikanın Esasları. (S. Yavuz, Çev.) Malatya: Serhat Yayınları.

✓ Doktora tezleri:

Kahve, M. Y. (2018). Muğla Yeradları Üzerine Bir Dil İncelemesi - Menteşe'deki Silikyeradları-. (Doktora Tezi). Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Kalkan, G. P. (2014). Gaziantep İli Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. (Doktora Tezi). Elâzığ: Fırat Üniversitesi.

Köksal, S. (2019). Kayseri İli Yer Adları Kimlik, Kültür ve Mekân. (Doktora Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.

Kurgun, L. (2002). Denizli İl Adları. (Doktora Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

Kuşdemir, A. (2018). Yerköy İlçesi Yer Adları. (Doktora Tezi). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Kuzuoğlu, R. (2007). Eski Asurca Metinlerde Geçen Coğrafya Adları. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Önal, A. G. (2018). Batı Antalya Yer Adları (Sınıflandırma ve Dil Bilgisi İncelemesi). (Doktora Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Pilancı, H. (1996). Anadolu'daki Türkçe Yer Adları. (Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Şahin, İ. (2006). Eski Türkçe Dönemi (VI-XI. Yüzyıl) Temel Eserlerinde Geçen Yer Adları. (Doktora Tezi). Kırgızistan: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi.

Şenel, M. (2003). Elâzığ İli Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. (Doktora Tezi). Elâzığ: Fırat Üniversitesi.

✓ Hazırlık aşamasındaki tezler:

Aslanova, L. (Tarih Yok). Azerbaycan ve Türkiye'deki Yer Adlarının Dil İncelemesi- Benzerlikler, Farklılıklar-. (Doktora Tezi). Bolu: Bolu Abant İzzat Baysal Üniversitesi.

Avcı, Ş. Y. (Tarih Yok). Manisa Yunt Dağı Yöresi (Yunusemre İlçesi) Silikyeradları ve Dil İncelemesi. (Doktora Tezi). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Aydın, S. Ç. (Tarih Yok). Aydın İli Nazilli İlçesi Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). Batman: Batman Üniversitesi.

Aydoğdu, M. (Tarih Yok). Divânu Lugâti't-Türk'te Geçen Yer Adlarının Türk Dünyası Yer Adları ile Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi.

Çakmak, S. G. (Tarih Yok). Diyarbakır Yerleşim Birimi Adları (İl Merkezi Yerleşim Birimleri). (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi.

Çelebi, H. (Tarih Yok). Türkiye'de Renklere Dayalı Yer Adları. (Doktora Tezi). Ordu: Ordu Üniversitesi.

Demir, E. (Tarih Yok). Sinop-Türkeli İlçesi Yer Adları. (Yüksek Lisans Tezi). Sinop: Sinop Üniversitesi.

Demir, S. (Tarih Yok). Siirt Merkezdeki İşyeri Adlarının Üzerine Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi.

Gülcü, M. (Tarih Yok). Antalya İli Aksu İlçesi Yer Adları. (Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

İzgi, T. (Tarih Yok). Siirt İli Yerleşim Birimi Adları (İl İlçe Belde Merkezi Yerleşim Birimleri). (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi.

Keber, O. (Tarih Yok). Toponomi Açısından Çankırı Köy Adları. (Yüksek Lisans Tezi). Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi.

Kılıç, E. (Tarih Yok). Ankara İli Çamlıdere Mikrotoponimleri ve Dil İncelemesi. (Yüksek Lisans Tezi). Bartın: Bartın Üniversitesi.

Koç, H. (Tarih Yok). Vezirköprü İlçesi Yer Adları Üzerine Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). Yozgat: Yozgat Bozok Üniversitesi.

Tolu, A. (Tarih Yok). Ayrancı-Ermenek Köyleri Silikyeradları ve Dil İncelemesi. (Doktora Tezi). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Yerli, H. (Tarih Yok). Bartın İli Amasra İlçesi Silikyeradları ve Dil Analizi. (Yüksek Lisans Tezi). Bartın: Bartın Üniversitesi (Tapar, 2023, s.1105-1117).

18.-19. yüzyıl Rus ve Avrupalı gezginlerin eserleri, Transkafkasya bölgesinde Azerbaycan kökenli yer adlarının dağılım alanının ve Azerbaycanlıların tarih boyunca yaşadıkları toprakların tarihi coğrafyasının incelenmesinde etnografik ve toponimik açıdan değerli materyaller sunmaktadır (Əliyeva, 2002, s.5). Azerbaycan'da 20. yüzyılın 60. yıllarından itibaren toponimi alanında esaslı çalışmalar yapılmaya başlamıştır. Bu alanda S. Asurbəyli, Q. Qeybullayev, A. Qurbanov, Q. Voroşil, A. Axundov, R. Yüzbaşov, Y. Yusifov, N. Məmmədov, K. Ramazanov, Ə. Abdullayev, G. Axundova kapsamlı çalışmalar yapmışlardır.

✓ Azerbaycan'da toponimi alanında yapılmış en kapsamlı çalışmalar aşağıda listelenmiştir:

Abbasova, M. & Bəndəliyev, N. & Məmmədov, H. (1993). Büyük Kafkasya'nın Güneydoğu Kesiminin Toponomisi. Bakı: Elm.

Abışov, E. (2007). El Oba Adalarımızın İzi İle. Bakı: Naftapress.

Baxşıyeva, T. (2010). Qafqazın Türk Mənşəli Toponimləri. Bakı: Avropa yayınları.

Bayramov, İ. (2002). Qərbi Azərbaycanın Türk Mənşəli Toponimləri. Bakı: Elm.

Bayramov, İ. (2005). Qərbi Azərbaycan Toponimlər Sistemi, Bakı: Elm.

Budaqov, B. (1994). Türk Uluslarının Yer Yaddaşı, Bakı: Elm.

Əhmədova, E. (2007). Azərbaycan Etnonimləri, Bakı: Nurlan.

- Əhmədov, T. (1985). Azərbaycan Paleotoponimiyası, Bakı:ADU.
- Əhmədov, T. (1991). Azərbaycan Toponimiyasının Əsasları, Bakı.
- Əhmədov, T. (1984). El Obamızın Adları, Bakı: Gənclik.
- Əliyeva, R. (2002). Azərbaycan Toponimləri. Bakı: Qanun.
- Əliyeva, R. (2007). Azərbaycan Toponimlərinin Ansiklopedik Lüğəti. Bakı:Şərq-Qərb yayınları. 2 Cilt.
- Fətəliyev, R. (2015). Azərbaycanda Ən Uzun və ƏnQısa Coğrafi Adlar. Sosial Bilimler Enstitüsü Dergisi · Cilt 1, Sayı 13.
- Qeybullayev, Q. (1992). Qədim Türklər və Ermənistan.Bakı: Azərnəşr.
- Qeybullayev, Q. (1991). К Этногенезу Азербайджанцев (Azərbaycanlıların Etnogenezinə Dair). Bakı: Elm.
- Qurbanov, A. (2019). Azərbaycan Onomalogiyasının Əsasları. Bakı: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası.
- Xasıyev, Z. (2010). Tovuzun Toponim Dünyası. Bakı: Elm və Təhsil.
- Məmmədov, N. (1999). Azərbaycan Respublikasının Oronimləri. Bakı.
- Məmmədov, N. (1993). Azərbaycan Yer Adları. Bakı.
- Mirmahmudova, S. (1995). Ermənistanda Türk Mənşəli Yer Adları. Bakı:Yazıçı.
- Mollazadə, S. (1985). Azərbaycan Toponimləri.Bakı:Bilik.
- Mirzəyeva, M. (1993). Talış Toponimlərinin Qısa İzahlı Lüğəti. Bakı: Azərbaycan.
- Nəbiyev, N. (1965). Coğrafi Adların Mənşəyi. Bakı: Azərneşr.
- Nuriyev, E. (1989). Azərbaycan SSRİ-nin Şəki Zaqatala Zonasının Toponimiyası. Bakı:Elm.

Seyidov, M. (1989).Azərbaycan Xalqının Soykökünü Düşünərkən. Bakı: Yazıçı.

Yusifov, Y& Kərimov, S. (1987). Toponomikanın Əsasları. Bakı: Maarif.

Yüzbaşov, R. (1966). Azərbaycan Coğrafi Terimləri. Journal of Turkology 16.

2.3. Yer Adlarının Türleri

Antik çağlardan beri insanlar, çevrelerindeki nesneleri kelimelerle sabitlemenin bir yolunu geliştirmişlerdir. Bu kelimeler "etiketler", insanın dış dünyaya karşı tutumunun evrimini yansıtır. İnsanoğlunun gelişiminin en erken aşamasında, arazileri, nehirleri, dağları, otlakları işaretlemek için ve arazide daha kolay gezinmek için etrafındaki nesneleri adlandırması gerekmiştir. Adlandırılmış nesne türlerine bağlı olarak yer adları sınıfları oluşturulmuştur. Böylece, yer adlarının sınıfı, aynı tür coğrafi nesnelerin adlarının toplamıdır.

Çeşitli bilim adamları tarafından yer adlarına yönelik çeşitli yaklaşımlar, yer adlarının farklı sınıflandırmalarının varlığına yol açmıştır. Bilimsel toponimik sınıflandırmaya yönelik ilk girişimler 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu sınıflandırmada farklı morfolojik gruplara ve anlamsal türlere göre sınıflandırma yapılmıştır.

Toponimlerin tasnifine ilişkin ulaşılan ilk örnek 1834 yılında Çek asıllı F. Palyatskiy tarafından yapılmıştır. Palyatskiy, “Çekoslovakya Adlarının Etimolojik Çözümlemesi” isimli çalışmasında toponimlerin sınıflandırılması ile ilgili olarak yer adlarını “kurucusunun veya sahibinin adını taşıyan yer adları” ve “bölgelerin coğrafi konumuna göre adlandırılan yer adları” olarak iki gruba ayırmıştır (Aktay, 2018). Detaylı bir tasnif modeli olmasa da oldukça net ve sade başlıklara sahip bu sınıflandırmanın, günümüzde yapılan tasniflere yol gösterici olduğu söylenebilir.

Bir sonraki tasnif ise 1865 yılında onomastik üzerine araştırmalar yapan Avusturyalı dil bilimci Franz Mikloschich'e aittir. O, toponimleri “özel adlardan oluşan yer adları” ve “cins adlardan oluşan yer adları” olarak iki gruba ayırmaktadır. Daha sonra bu iki başlığı da kendi içinde aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır (Neweklowsky, 2015).

1. Özel adlardan oluşan toponimler

1.1. İsimler

1.2. Sıfatlar

2. Cins adlardan oluşan toponimler

2.1. Toprak özellikleri ile ilgili toponimler

2.2. Su ile ilgili toponimler

2.3. Bitki örtüsüyle ilgili toponimler

2.4. Hayvan adlarında oluşan toponimler

2.5. Bölge yapısı ile ilgili toponimler

2.6. Bölge insanın uğraşlarını yansıtan toponimler

2.7. Sanayi gereçleriyle ilgili toponimler

2.8. Etnik tanımlar

2.9. Toplumsal yapıyla ilişkili olan ya da olmayan toponimler.

Yer adlarının tasnifine ilişkin bir diğer çalışmanı “The American Language: An Inquiry into the Development of English in the United States” adlı eserle Henry Louis Mencken 1921 yılında yayınlamıştır. Mencken, Proper Names (Özel Adlar) üst başlığı altında toponimleri 8 sınıfa ayırmıştır:

1. Kişi adlarından oluşan toponimler,

2. Diğer yerlerden ya da eski yerlerden aktarılan toponimler,

3. Yerli Amerikan toponimleri,

4. Yabancı dildeki toponimler,

5. İncil’e ait ve mitolojik toponimler,

6. Yerelliği tanımlayan toponimler,

7. Yerel flora, fauna ve jeolojiden hareketle oluşan toponimler,

8. Tamamen hayali isimlerden türetilmiş toponimler (Mencken,1921).

Türkiye’de yer adlarının ilk tasnifi 1968 yılında Ahmet Belce tarafından hazırlanan Manisa İli Yer Adları isimli lisans tezinde yapılmıştır. Burada toponimler, “tarih terimleriyle, kişi adlarıyla, meslek isimleriyle, ayrı ırk ve yabancı adlarla, hayvan adlarıyla, dini adlarla, ziraatla, renk adlarıyla ve coğrafi terimlerle ilgili toponimler” başlıkları altında sınıflandırılmıştır (Şahin, 2015).

1970 yılında “Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme” adlı çalışmayla Özcan Başkan yer adlarının farklı bir sınıflandırmasını yapmıştır. Bu sınıflandırmada toponimler tabiata ve fiziksel koşullara dayanan adlar ile insanlara ve topluluklara dayanan adlar olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar da yine kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmaktadır:

1. Tabiata ve fiziksel koşullara dayanan adlar

1.1. Çevreyle ilgili adlar (Doğrultular, coğrafya adları, madenler, değerli taşlar, mevsimler, günler, sayılar, renkler)

1.2. Bitkilerle ilgili adlar (Ağaçlar, meyveler, sebzeler, tahıllar, çiçekler, bitki parçaları)

1.3. Hayvanlarla ilgili adlar

2. İnsanlara ve topluluklara dayanan adlar

2.1. Kişilerin fiziksel yaşayışı ile ilgili adlar (yiyecekler, içecekler, eşya konacak kaplar, kesici aletler, savaş ile ilgili adlar, koşum takımı, kumaş maddeleri, yapı kısımları)

2.2. Kişilerin duygusal yaşayışı ile ilgili adlar (duyular, aile bireyleri, dinle ilgili adlar)

2.3. Kişilerin kendi varlıkları ile ilgili adlar (vücut kısımları, rütbelere ve mevkiler, insanı ilgilendiren sıfatlar, meslekler, insan adları) (Başkan, 1970).

Yer adlarının sınıflandırılmasına yönelik bir diğer çalışma 1974 yılında Doğan Aksan tarafından yapılmıştır. “Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar” adlı bu çalışmada Özcan Başkan`ın yapmış olduğu sınıflandırma esas

alınarak yeni bir tasnif ortaya konulmuştur. Doğan Aksan'ın yapmış olduğu sınıflandırma şöyledir:

1. Çevreyle ilgili adlar

1.1. Çevrenin coğrafi özellikleri ve jeolojik yapısı

1.2. Çevredeki renkler

1.3. Çevrenin genel nitelikleri

1.4. Çevredeki varlıklar

1.4.1. Bitki örtüsü

1.4.2. Hayvanlar

1.4.3. Yapılar

2. Bireyle ilgili adlar

2.1. Kişi adları

2.2. Dinle ilgili adlar

2.3. Meslekler (Aksan,1974).

Yer adları verilirken göz önünde bulundurulan faktörlerin de, yer adlarının tasnifinde önemli rolü vardır. Yapmış olduğumuz çalışmada yer adları aşağıdaki alt başlıklar altında incelenmiştir:

- Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları
- Boy, Aşiret ve Soyadlardan Oluşan Yer Adları
- Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları
- Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları
- Renk Adlarından Oluşan Yer Adları
- Sayılardan Oluşan Yer Adları
- Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları

Türklerde uzun tarihi geçmişe dayanan adlandırma eylemi gerek dini kitaplarda, gerek eski destanlarda, gerekse de eski türk yazılı metinlerinde

karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple de yer adları geçmişin izlerini günümüze taşımakla birlikte bize adların anlamı, nasıl ortaya çıktığı, ad verilirken hangi hususların göz önünde bulundurulduğu, o dönemin yerleşim alanları, araziden geçen nehirler ve arazide var olan göller, dağlar, toprak ve bitki örtüsü vb. hakkında bilgi vermektedir. Yer adları gelecek kuşaklara toplumsal kültürün aktarım yollarından biri olarak verilen her bir yer adıyla tarihin dokusunu yeni nesillere ulaştırmaktadır. Bilgi kaynağı olma rolleriyle yer adları, insanlar ve yerler arasındaki iletişim sürecinin bir parçasıdır. Yer adları bir şekilde insanların yer algısını ifade eder. Yer adları sadece dilbilimsel bir kaynak olmayıp aynı zamanda coğrafi, tarihî, antropolojik, etnografik, sosyal, psikolojik veya diğer konulara ilişkin bilim dallarının ilgisini çekebilmektedir.

Bu çalışmada yer adları sınıflandırılırken Türkiye`de alfabetik sıraya göre iller yazılmış ve karşısına o kategoride olan yer adları eklenmiştir. Azerbaycan`da yer adları Türkiye`deki yer adlarına göre daha az olduğu için, Azerbaycan yer adlarında önce belirli kategorideki yer adını daha sonra hangi ilde bulunduğu gösterilmiştir. Yer adları sınıflandırılırken ilçeler, dağlar, nehirler, göller, adalar da sınıflandırılmış fakat örneklerde köy ve mahalle adlarının ön planda olduğu görülmüştür. Bunun başlıca sebebi köy ve mahalle adlarının sayılarının fazla olması ve yer adlarının tüm türlerinde yeteri sayıda örneklerinin bulunmasıdır.

Tezimizdeki sınıflandırma aşağıda başlıklar hâlinde verilerek açıklanmıştır.

2.3.1. Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları

Kişi adı (antroponim): Kişi ve aile adı ile mahlas ve lakaplar, özel adların bu bölümünü oluşturur. Öteki özel adlar gibi, sözlük veya söz diziminin herhangi bir birimi, özel ad olarak kullanılabilir (DBTS, 2013). Antroponomi, onomastiğin ana ve en yaygın alanıdır. Bu terim dilbilimde "kişi adları bilimi" anlamında kullanılmaktadır. Antroponomi, insan adlarının oluşumunu, gelişimini kısacası adların geçmiş ve şimdiki durumunu inceler. Antroponimler, insan toplumunun başlangıcından kısa bir süre sonra, dilin, yani iletişimin teşekkülüyle bağlantılı olarak ortaya çıkmıştır.

Ad kültürü halklar ve milletler arasında her şeyden çok ilgi görmektedir. Farklı halkların temsilcileri birbirlerini ilk önce adlarıyla anarlar. Antroponomik sistemlerin bileşimini oluşturan her bir unsur, sosyolojik ve tarihsel bir işarettir.

Bunlar arasında insanların sosyal ve ekonomik gelişimi, gelenekleri, yaşam tarzları, ev koşulları, kültürel-tarihsel faktörler, dini inançlar, içinde yaşadıkları sosyo-politik yapının işaretleri vb. yer almaktadır (Qurbanov, 1997).

Tarih boyunca ulu babalarımız çocuklarına ad verirken, bu adların kahramanlık ve yiğitlik motifleri ile ilgili olmasına özen göstermişler. Çünkü çocuklar büyüdükçe adını taşıdıkları kahramanların, özelliklerini de taşıyacakları inancında olmuşlar. Türk erkeği ve Türk kadını oğullarını her zaman yiğit, cesur ve yenilmez görmek istemişler (Tanrıverdiyev, 1996).

Türkiye ve Azerbaycan'da antroponimler tarihi şahsiyetlerin, kahramanların, bilim insanlarının, terörle mücadelede kaybettiğimiz askerlerimizin ve gazilerimizin isimlerini taşımaktadır. Kişi adlarında aynı zamanda dinî görüşleri halk tarafından onay gören kişilerin adlarına da rastlanmaktadır. Yer adları verilirken şahıs adları bazılarında olduğu gibi kullanılmış, bazılarında çokluk eki almış, bazılarında da yapım eki almış hâliyle karşımıza çıkar.

2.3.1.1. Türkiye'de Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları

Adana'da - Azizli köyü, Emelcik köyü, Eyüplü köyü, Hacıhasanlı köyü, Hacımusalı köyü, Halilbeyli köyü, Hamitbey köyü, Mansurlu köyü, Musalar köyü, Ömerli köyü, Salmanlı köyü, Selimiye köyü, Şahmuratlı köyü, Turgutlu köyü.

Adıyaman'da - Alibey köyü, Atatürk Gölü, Fatih köyü, Hacıhalil köyü, Hacıyusuf köyü, Hasancık köyü, Hasanlı köyü, Haydarlı köyü, Hüseyinli köyü, Meryemuşağı köyü, Nemrut Dağı, Payamlı köyü, Seyitmahmut köyü, Şahinbeyler köyü.

Afyonkarahisar'da – Burhaniye köyü, Efe köyü, Emir Dağı, Emirdağ ilçesi, Eşrefli köyü, Hamidiye köyü, Hasandede köyü, İhsaniye köyü, İlyaslı köyü, İsalı köyü, Karaarslan köyü, Karabedir köyü, Muratkoru köyü, Muratlar köyü, Nusratlı köyü, Orhaniye köyü, Salihler köyü, Sinanpaşa ilçesi, Tugaylı köyü, Veysel köyü, Yavuz köyü, Yusufaga köyü.

Ağrı'da – Ahmetabat köyü, Ahmetbey köyü, Aslangazi köyü, Erdal köyü, Hacıyusuf köyü, Melikşah köyü, Mollahüseyin köyü, Mollaibrahim köyü,

Mollaosman köyü, Mollasüleyman köyü, Murat köyü, Rahmankulu köyü, Üçmurat köyü.

Aksaray`da – Hacıismailli köyü, Osmanlı köyü, Reşadiye köyü, Süleymanhüyüğü köyü.

Amasya`da – Hasanbey köyü, Hüsnüoğlu köyü, İlyas köyü, Karaibrahim köyü, Kerimoğlu köyü, Mahmutlu köyü, Şeyhsadi köyü.

Ankara`da – Ahmetadil Mahallesi, Ahmetçayırılı Mahallesi, Haydar Mahallesi, Hüseyngazi Dağı, İdris Dağı, İmamhüseyin Mahallesi, Mahmutlar Mahallesi, Melikşah Mahallesi, Süleymanlı Mahallesi, Tacettin Mahallesi, Tahir Mahallesi.

Antalya`da – Atatürk Mahallesi, Avni Tolunay Mahallesi, Fatih Mahallesi, Hüsnü Karakaş Mahallesi, Korkuteli ilçesi, Mehmet Akif Ersoy Mahallesi, Mehmetçik Mahallesi, Muratpaşa ilçesi, Sezgin Adası, Teomanpaşa Mahallesi, Yavuz Selim Mahallesi.

Ardahan`da – Aşıküzeyir köyü, Nebioğlu köyü, Ömerağa köyü, Yavuzlar köyü.

Artvin`de – Efeler köyü, Erenköy, Kemalpaşa ilçesi, Muratlı köyü, Yaşarköy, Yavuzköy, Yusufeli ilçesi.

Aydın`da – Abdurramnalar köyü, Bedirler köyü, Efeler ilçesi, Halilbeyli köyü, Hasanlar köyü, Haydarlı köyü, İbrahimkavağı köyü, Karaahmetler köyü, MuratDağı köyü, Ömerbeyli köyü, Yavuzköy.

Balıkesir`de – Alibey Adası, Alidemirci köyü, Aslı Adası, Burhaniye ilçesi, Davutlar Gölü, Emre köyü, Ertuğrul köyü, Hacıyakup köyü, Hızır Reis Adası, Murateli köyü, Orhaniye köyü, Recepköy, Selimağa köyü, Selimiye köyü, Süleymanlı köyü, Tayyipler köyü, Turan köyü.

Bartın`da – Abdurrahman köyü, Ahmetpaşa köyü, Aliobası köyü, İbrahimderesi köyü, Ömerler köyü, Yahyayazıcılar köyü.

Batman`da – Hasankeyf ilçesi, Kelhasan köyü, Recepler köyü.

Bayburt`ta – Arslandede köyü, Gençoman köyü, Yakupabdal köyü.

Bilecik`de – Abbaslık köyü, Hasandere köyü, İlyasbey köyü, Necmiyeköy, Şükranıye köyü.

Bingöl`de – Alaaddin köyü, Arslanbeyli köyü, Bilaloğlu köyü, Xəzərşah köyü.

Bitlis`te – Nemrut Gölü, Salman köyü, Süphan Dağı, Ulusoy köyü.

Bolu`da – Ahmetler, Hamzabey köyü, Ertuğrulköy, İbrahimözü köyü.

Burdur`da – Aziziye köyü, Bedirli köyü, İlyas köyü.

Bursa`da – Abdulpaşa Mahallesi, Ahmet Vefik Paşa Mahallesi, Alipaşa Mahallesi, Büyükorhan ilçesi, Davutlar Mahallesi, Erdoğan Mahallesi, Eşrefzade Mahallesi, İsmetpaşa Mahallesi, Mahmut Çelebi Mahallesi, Mustafalı Mahallesi, Mustafakemalpaşa ilçesi, Nasrettin Mahallesi, Orhan Mahallesi, Orhaneli ilçesi, Orhangazi ilçesi, Osmangazi ilçesi, Sinanbey Mahallesi, Şükriye Mahallesi, Yunus Emre Mahallesi.

Çanakkale`de – Adilhan köyü, Bilaller köyü, Cemaller köyü, Gökçe ada, Sameteli köyü.

Çankırı`da – Hacıhasan köyü, Ilgaz dağları, Müsellim köyü, Ömerli köyü, Süleymanlı köyü, Şabanözü ilçesi.

Çorum`da – İsmailköy, Mecitözü ilçesi, Miyanesultan köyü, Mustafaçelebi köyü, Turgut köyü.

Denizli`de – Adnan Menderes Mahallesi, Alaattin Mahallesi, Bedirbey Mahallesi, Cevherpaşa Mahallesi, Emirazizli Mahallesi, Fatih Mahallesi, Hasanbeyler Mahallesi, İsabey Mahallesi, İsmailler Mahallesi, Kerimler Mahallesi, Mahmut Sönmez Mahallesi, Mehmet Akif Ersoy Mahallesi, Mimar Sinan Mahallesi, Selcen Mahallesi, Selçuk bey Mahallesi.

Diyarbakır`da - Ahmetli köyü, Atatürk Gölü, Hamzalı köyü, Mirzebey köyü, Ünal köyü.

Düzce`de – Hacıyakup Mahallesi, Halilbey Mahallesi, Nazımbey Mahallesi, Tuğrul Mahallesi.

Edirne`de – Abdurrahman köyü, İskender köyü, Kemalköy, Musabeyli köyü, Necatiye köyü.

Elazığ`da – Alaattinköy, Fatmalı köyü, Günay köyü, İsabey köyü, Şeyh Hasan köyü.

Erzincan`da – Aslanyusuf köyü, Kemaliye ilçesi, Mustafabey köyü, Turgutlu köyü, Yılmazköy.

Erzurum`da – Aziziye ilçesi, Hacımahmut köyü, İsmail köyü, Mollaömer köyü, Süleymanlı köyü.

Eskişehir`de – Mahmudiye ilçesi, Mihalgazi ilçesi, Musalar Mahallesi, Nasreddinhoca Mahallesi, Yusufklar Mahallesi.

Gaziantep`te – Elif Mahallesi, Hacıarslan Mahallesi, İskenderli Mahallesi, Şahinbey ilçesi, Şehitkamil ilçesi, Yavuzeli ilçesi.

Giresun`da – Ahmetli köyü, Bayazıt köyü, Fevzi Çakmak köyü, Yusufeli köyü.

Gümüşhane`de – Cemalli köyü, Çağlar köyü, Pirahmet köyü, Sinanlı köyü.

Hakkari`de – Ortaç köyü, Pınarca köyü, Pınargözü köyü, Uğuraçan köyü.

Hatay`da – Alattin köyü, Hasanlı köyü, İskenderun ilçesi, Muratpaşa köyü, Zülüflühan köyü.

Iğdır`da – Bekirhanlı köyü, Kerimbeyli köyü, Necefali köyü, Zülfikar köyü.

Isparta`da – Aliköy, Bahtiyar köyü, Sarımehmetler köyü, Uluğbey köyü.

İstanbul`da – Alibahadır Mahallesi, Aşıkveysel Mahallesi, Atatürk Mahallesi, Evliya Çelebi Mahallesi, Eyüpsultan ilçesi, Fatih Mahallesi, Fatih ilçesi, Gaziosmanpaşa ilçesi, Halide Edip Adıvar Mahallesi, Hüseyinağa Mahallesi, İskenderpaşa Mahallesi, İsmetpaşa Mahallesi, İzzettin Mahallesi, Kazım Karabekir Mahallesi, Mehmet Akif Ersoy Mahallesi, Mimarsinan Mahallesi, Mithatpaşa

Mahallesi, Muradiye Mahallesi, Murat Reis Mahallesi, Namık Kemal Mahallesi, Nuripaşa Mahallesi, Piri Reis Mahallesi, Rasimpaşa Mahallesi, Şehit Muhtar Mahallesi, Siyavuşpaşa Mahallesi, Süleymaniye Mahallesi, Uğur Mumcu Mahallesi, Yavuz Sultan Selim Mahallesi, Zeynep Kamil Mahallesi, Zübeydehanım Mahallesi.

İzmir`de- Aliğa ilçesi, Alibeyli Mahallesi, Elifli Mahallesi, Hasanlar Mahallesi, Kemalpaşa ilçesi, Mustafa Çelebi Adası, Salihler Mahallesi, Selçuk ilçesi, Süleymanlı Mahallesi, Şehitkema1 Mahallesi, Yusuf1 Mahallesi.

Kahramanmaraş`da – Ahmetcik Mahallesi, Emirli Mahallesi, Mimarsinan Mahallesi, Orhangazi Mahallesi, Osmanbey Mahallesi, Osmancık Mahallesi, Tahirbey Mahallesi.

Karabük`te – Abdullar köyü, Ahmetler köyü, Hamzalar köyü, Tayyip köyü.

Karaman`da - Burhan köyü, Hamidiye köyü, İhsaniye köyü, Kazımkarabekir ilçesi, Özdemir köyü.

Kars`da – Eren köyü, Hasancan köyü, Mahirbey köyü, Mollamustafa köyü, Selim ilçesi.

Kastamonu`da – Abdulkadir köyü, İhsangazi ilçesi, Muratlı köyü, Recepbey köyü, Serdar köyü.

Kayseri`de – Hacı Saki Mahallesi, Hoca Ahmet Yesevi Mahallesi, Melikgazi ilçesi, Mimarsinan Mahallesi, Selimiye Mahallesi, Turgut Reis Mahallesi, Yahyalı ilçesi, Yavuz Mahallesi, Yıldırım Beyazıt Mahallesi.

Kırıkkale`de – Çelebi ilçesi, Hacıyusuflu köyü, Halildede köyü, Halitli köyü, İzzettinköy.

Kırklareli`de – Ahmetler köyü, Ertuğrul köyü, Hamidbey köyü, Sinanlı köyü, Turgutbey köyü.

Kırşehir`de – Eşrefli köyü, Hamit köyü, Hamzabey köyü, Haydarlı köyü, Hüseyinli köyü.

Kilis`te – Elbeyli ilçesi, Haydarlar köyü, Musabeyli ilçesi, Ömercik köyü, Polatbey köyü, Polateli ilçesi, Yavuzlu köyü.

Kocaeli`de - Fatih Mahallesi, Hamidiye köyü, Mehmet Ali Paşa Mahallesi, Selimiye köyü.

Konya`da – Ahmediye köyü, Cihanbeyli ilçesi, Emirgazi ilçesi, Erdoğan köyü, Hacı Akif Adası, Orhaniye köyü, Selçuklu ilçesi, Süleymaniye köyü.

Kütahya`da – İhsaniye köyü, Mahmudiye köyü, Murat Dağı, Musaköy, Nusretköy, Turgutlar köyü.

Malatya`da – Battalgazi ilçesi, Fatih Mahallesi, İskender Mahallesi, Levent Mahallesi, Şehit Fevzi Mahallesi.

Manisa`da – Ahmetli ilçesi, Azizbey köyü, Esat köyü, Hamitköy, İsmailbey köyü, Musahoca köyü, Turgutlu ilçesi, Yunusemre ilçesi.

Mardin`de – Ahmetli köyü, Bektaş köyü, Erdem köyü, Hacıhasan köyü, Hacıyusuf köyü, Ömerli ilçesi.

Mersin`de – Arslanköy, Emirler Mahallesi, Hacıbahattin Mahallesi, Hamzabeyli Mahallesi.

Muğla`da – Emirbeyazıt Mahallesi, İsmet Paşa Mahallesi, Orhaniye Mahallesi.

Muş`ta – Hasanpaşa köyü, Karahasan köyü, Korkut ilçesi, Nurettin köyü, Oğuzhan köyü.

Nevşehir`de – Ayhan köyü, Hacıbektaş ilçesi, Hacıhalilli köyü, Hamzalı köyü, İbrahimpaşa köyü.

Niğde`de – Hasan Dağı, Hasangazi köyü, Hüsniye köyü, İlhan köyü, Murtazaköy, Orhaniye köyü.

Ordu`da – Eyüplü köyü, Muratlı köyü, Osmaniye köyü, Salihli köyü, Toygar köyü.

Osmaniye`de – Arslanlı köyü, Hasanbeyli ilçesi, Kadirli ilçesi, Orhaniye köyü, Serdar köyü, Yusufizzettin köyü.

Rize`de – Bahattinpaşa köyü, Hüseyinhoca köyü, Leventköy, Yavuz köyü.

Sakarya`da – Mahmudiye Mahallesi, Mithatpaşa Mahallesi, Rüstemler Mahallesi.

Samsun`da – Muratlı köyü, Selimiye köyü, Şeyhhabıl köyü, Toygar köyü.

Siirt`te – Engin köyü, İnönü Mahallesi, Veysel Karani Mahallesi.

Sinop`ta – Abdülkadir köyü, Bektaş köyü, Davutlu köyü, Hüseyinbey köyü.

Sivas`ta – Abdurrahman köyü, Alibeyli köyü, Burhan köyü, İmranlı ilçesi, Yusufşeyh köyü.

Şanlıurfa`da – Abdallı köyü, Haliliye ilçesi, Pirhalil köyü, Uğurhan köyü, Yusufbey köyü.

Şırnak`ta – Erdem köyü, İsmet Paşa Mahallesi, Mahmutlu köyü.

Tekirdağ`da – Fevzi Paşa Mahallesi, Gazi Mustafa Kemal Paşa Mahallesi, Muratlı ilçesi, Süleymanpaşa ilçesi.

Tokat`ta – Abdurrahmanlı köyü, Hüseyngazi köyü, Mahmudiye köyü, Reşadiye ilçesi.

Trabzon`da – Erenköy Mahallesi, Fatih Mahallesi, Korkuthan Mahallesi.

Tunceli`de – Cihangir köyü, Halitpınar köyü, Hasangazi köyü, İsmaili köyü, Nazımiye ilçesi, Sinan köyü.

Uşak`ta – Atatürk Gölü, Hasanköy, Murat Dağı, Muratlı köyü, Şaban köyü.

Van`da – Çakırbey köyü, Hasanabdal köyü, Hasanbey köyü, Muradiye ilçesi, Pirgarip köyü, Uğurlu köyü.

Yalova`da – Ahmediye köyü, Burhaniye köyü, Fevziye köyü, Hayriye köyü, İlyasköy.

Yozgat`ta – Alicik köyü, Emirhan köyü, Hacıilyas köyü, İdrisli köyü, Rızvan köyü.

Zonguldak`ta – Alparslan köyü, Hacıbadi köyü, Muhsinler köyü, Musabeyli köyü.

Kişi adlarından oluşan yer adlarında en çok rastlanılan kişi adları - Hacı ünvanını alan kişi adları (Hacı İlyas, Hacıhalilli, Hacımusalı vb.), Ahmet adına gelen eklerle oluşmuş yer adları (Ahmediye, Ahmetli, Ahmetler vb.) ve Hasan adına gelen eklerle oluşmuş (Hasanlı, Hasanlar vb.) yer adlarıdır. Kişi adlarından oluşan yer adlarında hem yapım hem de çekim ekleri kullanılmıştır. Kişi adlarından oluşan yer adlarında +lAr eki (Turgutlar köyü, Hamzalar köyü, Ahmetler köyü vb.), +II eki (Muratlı köy, Sinalı köyü, Turgutlu köyü vb.) +cIk eki (Osmancık Mahallesi, Ahmetcik Mahallesi, Alicik köyü vb.) daha çok karşımıza çıkmaktadır. Kişi adlarından oluşan birleşik yapıları yer adlarında isim+isim birleşmesi (Hasanabdal, Yusufizzettin, Emirbeyazıt vb.)ve sıfat+isim birleşmelerine (Karaibrahim, Karahasan, Sarımehterler vb.) rastlanmaktadır.

2.3.1.2. Azerbaycan`da Kişi Adlarından Oluşan Yer Adları

Abbasabad – Yardımlı ilçesine bağlı köy (Abbas k.a.).

Ağəhməd – Şərur ilçesi sınırları içerisinde köy (Əhməd k.a.).

Bayramdərə – Gədəbəy ilçesi sınırları içindeki dağ (Bayram k.a.).

Bəhramlıgöl – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde göl (Bəhram k.a.).

Bəxtiyarlı – Qubadlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Bəxtiyar k.a.).

Cahangirbəyli – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde köy (Cahangirbəy k.a.).

Camal – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde dağ (Camal k.a.).

Canhəsən – Xocalı ilçesi sınırları içerisinde köy (Həsən k.a.).

Davudlu – Ağdaş ilçesi sınırları içerisinde köy (Davud k.a.).

Əbilçay – Qusar ilçesi sınırları içerisinde nehir (Əbil k.a.).

Fatmabil – Abşeron ilçesi sınırları içerisinde göl (Fatma k.a.).

Fazil – Şəki ilçesi sınırları içerisinde köy (Fazil şahı adı) (ATEL, 2007).

Fətəlipəyə – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Fətəli k.a.).

Hacımahmudlu – Yevlax ilçesi sınırları içerisinde köy (Hacı Mahmud k.a.).

Hacısəmədli – Ağsu ilçesi sınırları içerisinde köy (Hacı Səməd k.a.).

Hüseynbəyli – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde köy (Hüseyn k.a.).

İbrahimhacılı – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (İbrahim k.a.).

İskəndərli – Şəmkir ilçesi sınırları içerisinde köy (İskəndər k.a.).

Qaraməryəm – Göyçay ilçesi sınırlarında yer alan köy (Məryəm k.a.).

Qaramusalı – Goranboy ilçesi sınırlarında yer alan köy (Musa k.a.).

Qarasüleyman – İsmayilli ilçesi sınırlarında yer alan dağ (Süleyman k.a.).

Qiyabəddinli – Ağcabədi ilçesi sınırları içerisinde köy (Qiyabəddin k.a.).

Qulubəyli – İmişli ilçesi sınırları içerisinde köy (Qulubəy k.a.).

Mehdiabad – Abşeron ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Mehdi k.a.).

Məhərrəmli – Kürdəmir ilçesi sınırları içerisinde köy (Məhərrəm k.a.).

Məmmədveli – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde dağ (Məmməd Vəli k.a.).

Məmmədtəpə - Qazax ilçesi sınırlarında yer alan dağ (Məmməd k.a.).

Məlikqasımlı – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde dağ (Məlik Qasım k.a.).

Mircalal – Saatlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Mircalal k.a.).

Mirtəhməzli – Ceilabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Mirtəhməz k.a.).

Mirzəhüseynli – Göyçay ilçesi sınırları içerisinde köy (Mirzəhüseyn k.a.).

Mollahəsənli – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde köy (Molla Həsən k.a.).

Muradxan – Kürdəmir ilçesi sınırları içerisinde köy (Muradxan k.a.).

Mustafalı – Şamaxı ilçesi arazisinden geçen nehir (Mustafa k.a.).

Nadirkənd – Goranboy ilçesi sınırları içerisinde köy (Nadir k.a.).

Navatxan – Xocalı ilçesi sınırları içerisinde nehir (Navatxan k.a.).

Nemətabad – Yevlax ilçesi sınırları içerisinde köy (Nemət k.a.).

Nəcəfkənd – Qusar ilçesi sınırları içerisinde köy (Nəcəf k.a.).

Nəsimikənd – Saatlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Nəsimi k.a.)

Niyazoba – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy (Niyaz k.a.).

Nurəddin – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Nurəddin k.a.).

Ömərcay – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde nehir (Ömər k.a.).

Pirəbədil – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Bədil k.a.).

Pirəbədilçay – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde nehir (Bedil k.a.).

Pirvahid – Quba ilçesi sınırları içerisinde köy (Vahid k.a.).

Rəcəhməd – Balakən ilçesi sınırları içerisinde köy (Əhməd k.a.).

Sarıhəsənli - Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı Həsən k.a.).

Seyidbəyli – Xocalı ilçesi sınırları içerisinde köy (Seyidbəy k.a.).

Səlim – Naxçıvan ilçesi sınırları içerisinde dağ (Selim k.a.).

Suraməlik – Babək ilçesi sınırları içerisinde maden kaynağı (Məlik k.a.)

Süleymanlı – Cəbrayıl ilçesi sınırları içerisinde köy (Süleyman k.a.).

Şəhriyar – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Şəhriyar k.a.).

Şəmsabad – Ağdaş ilçesi sınırları içerisinde köy (Şəmsi k.a.).

Şıxhüseynli – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Şıxhüseyn k.a.).

Şükürataz – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde dağ (Şükür k.a.).

Şükürbəyli – Cəbrayıl ilçesi sınırları içerisinde köy (Şükürbəy k.a.).

Tağaroba – Qusar ilçesi sınırları içerisinde köy (Tağar k.a.).

Tahircal – Qusar ilçesi sınırları içerisinde nehir (Tahir k.a.).

Telman – Astara ilçesi sınırları içerisinde köy (Telman k.a.).

Tükezbanlı – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy (Tükezban k.a.).

Üzeyirkənd – Ağcabədi ilçesi sınırları içerisinde köy (Üzeyir k.a.) (ATEL, 2007).

Azərbaycan`ın kişi adlarından oluşan yer adları da halk kahramanlarının, dinî görüşü hallk tarafından rəğbət görmüş kişilerin, 20 Yanvar katiliamında, Hocalı soykırımında, Qarabağ savaşında hayatını yitirmiş şəhitlərimizin və gəzilərimizin adlarını taşımaktadır.

Azərbaycan`da kişi adlarından oluşan yer adlarının büyük çoğunluğu basit antroponimlerden oluşur. Basit antroponimlər genellikle isim ve sıfatlardan oluşmaktadır: Demir, Polat, Aslan, Gümüş, Çiçek, Yasemen, Sarı, Kara, Şirin, Nabat, Şeker, Vagif, Hacı vb. (Xudiyev, 2014). Azərbaycan`ın kişi adlarından oluşan yer adlarında da hem yapım eklerine hem de çekim eklerine rastlanmaktadır. Yapım eklerinden en çok +II eki (Seyidbəyli, İskəndərli, Hüseynbəyli vb.) yer adlarının ortaya çıkmasında gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra isim+isim birleşmeleri (Bayramdəre, Məmmədkənd, Ömərçay vb.), sıfat+isim birleşmeleri (Ağəhməd, Qaraməryəm, Sarıhəsənli vb.) kişi adından oluşan yer adlarının verilmesinde tercih edilmiştir.

2.3.2. Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları

Dil biliminde kavim, ulus adlarına etnos, bunları inceleyen onomatoloji alt dalına ise etnonim adı verilmektedir. Etnonim, Yunanca ethnos (halk) ve onoma (isim) kelimelerinin birleşiminden oluşur ve "bir halkın adı" anlamına gelir (Qurbanov, 2019). Günay Karaağaç halk adını (etnonimi) şöyle tanımlar: “Bütün boy ve ulusların adları, özel adların bu bölümünü oluşturur. Eski tarihlerde halk adlarının epeyce bir bölümü, komşu halklar tarafından verilmiştir. Yine tarihte kişi, aile, boy, hanedan ve yer adları ile halk adlarının sık sık birbirilerinin yerine kullanıldıklarını veya bunların birbirilerini etkiledikleri görülür” (DBTS, 2013).

Etnografik materyaller, özel isimler grubunu oluşturan etnonimlerin tarihsel açıdan incelenmesine olanak sağlamaktadır. Halk, kavim adlarına etnografik açıdan yaklaşmak hem dil dışı hem de dil bilimsel sonuçlara yol açmaktadır. Etnonim, araştırma sürecinde etnik onomastik sorunları, etnonimlerin tarihsel gelişiminin dinamikleri, bir millete özgü bir çok ad veya bir millete diğer milletler tarafından verilen adları ön plana çıkarmaktadır.

Özel adların etimolojik araştırmaları çağımızdan çok öncelere dayanmaktadır. Özel adların kökenine dair mevcut olan şüpheli birçok eski halk etimolojisi efsaneler, masallar, fıkralar vb. dilden dile, kulaktan kulağa dolaşarak bugüne ulaşmıştır (Шаф, 1963).

Türk yer adlarında boy, oymak, aşiret ve şahıs adlarının payı önemli orandadır. Oğuz yer adlarının çokluğu, Anadolu'da Türk yer adlarının Oğuzların rengiyle boyandığını yansıtmaktadır. Burada yalın şahıs adları İbrahim, Timurcan gibi, çokluk ekiyle Pirlar, Arıklar gibi, nispet edilme şeklinde Ecelü, Sevdeşlü gibi adlandırma şekilleri bulunmaktadır (Baykara, 1984).

2.3.2.1. Türkiye'de Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları

Adana'da – Gaffaruşagı Mahallesi, Haydaroğlu Mahallesi, İmamoğlu ilçesi, Mustafabeyli Mahallesi.

Adıyaman'da – Gerger ilçesi, Payamlı köyü.

Afyonkarahisar'da – Afşar köyü, Akkoyunlu köyü, Bayat ilçesi, Hamzahacılı köyü, Nasuhoğlu köyü.

Ağrı'da – Bayındır köyü, Demirören köyü, Eryılmaz köyü, Geçali köyü, Haydaroğlu köyü, Ozanpınar köyü, Özdemir köyü.

Aksaray'da – Abdiuşagı köyü, Bozkır köyü, Hacıahmetlidavutlu köyü, Hacıibrahimuşagı köyü, Hacımahmutuşagı köyü, İsmailağatolu köyü, Oğuzlar köyü, Ozancık köyü.

Amasya'da – Afşar köyü, Bayat köyü, Kerimoğlu köyü, Kızıroğlu köyü, Şeyhoğlu köyü, Türkoğlu köyü.

Ankara`da – Afşar Mahallesi, Aşıkoğlu Mahallesi, Bayat Mahallesi, Bozca Mahallesi, Karacalar Mahallesi, Mahmutlar Mahallesi.

Ardahan`da – Aşağıkurtoğlu köyü, Bayramoğlu köyü, Nebioğlu köyü, Senemoğlu köyü, Yağmuroğlu köyü, Yukarıkurtoğlu köyü.

Artvin`de – Özbaşı köyü, Senemoğlu köyü, Tellioğlu köyü, Yağmuroğlu köyü.

Aydın`da – Gaffarlar Mahallesi, Koçarlı ilçesi, Kuloğulları Mahallesi.

Balıkesir`de – Akbaşlar Mahallesi, Akçal Mahallesi, Akoğlu Adası, Ertuğrul Mahallesi, Hacıahmetler köyü.

Bartın`da – Aydoğmuş köyü, Celilbeyoğlu köyü, Hacıhatipoğlu köyü, Hacıosmanoğlu köyü, Karacaoğlu köyü.

Bayburt`ta – Akyaka köyü, Bayraktar köyü, Yakupabdal köyü.

Bilecik`te –Demirhanlar köyü, Kasımlar köyü, Türkmen köyü.

Bingöl`de – Arslanbeyli köyü, Bilaloğlu köyü, Erbaşlar köyü, Zeyneli köyü.

Bolu`da – Afşar köyü, Afşartarakçı köyü, Birinciafşar köyü, Demirciler köyü, Ertuğrulköy, Karamanlar köyü.

Burdur`da – Bayındır köyü, Hacılar köyü, Mürseller köyü.

Bursa`da – Aktaş Mahallesi, Bayındır Mahallesi, Demireli Mahallesi, Ertuğrulgazi Mahallesi, Eşrefzade Mahallesi, Nalbantoğlu Mahallesi.

Çanakkale`de –Bahadırlı köyü, Bayatlar köyü, Koşuburnutürkmenleri köyü.

Çankırı`da – Afşar köyü, Atkaracalar ilçesi, Bayındır köyü, Derebayındır köyü, Ortabayındır köyü, Tutmaçbayındır köyü, Yusufoglu köyü.

Çorum`da – Aydoğan köyü, Babaoğlu köyü, Bayat ilçesi, Bayat köyü, Bayındır köyü, Çelebibaba köyü, Elvançelebi köyü, Kalenderoğlu köyü, Mehmetaliçiftliği köyü, Mustafaçelebi köyü, Oğuzlar ilçesi, Resuloğlu köyü.

Denizli`de –Alacaoğlu Mahallesi, Bahadırlar Mahallesi, Ertuğrulköy Mahallesi, Kadılar Mahallesi, Karahüyükafşarı Mahallesi, Kumafşarı Mahallesi, Oğuzköy Mahallesi,

Diyarbakır`da –Aslanoğlu Mahallesi, Baloğlu Mahallesi, Bayındır Mahallesi, Karacalar Mahallesi, Mirzabey Mahallesi.

Düzce`de –Hocaoğlu köyü, Hoşafıoğlu köyü, Kuşoğlu köyü, Tuğrul köyü.

Edirne`de – Musabeyli köyü, Süloğlu ilçesi.

Elazığ`da – Bahadırlar köyü, Bayındır köyü, Çelebi köyü, Doğanoğlu köyü, Durmuşlar köyü, Xəzər Gölü, Koçyiğitler köyü.

Erzincan`da – Akçalı köyü, Caferli köyü, Karacaköy, Karacalar köyü, Mirzaoğlu köyü, Şahaloğlu köyü, Türkmenoğlu köyü.

Erzurum`da – Akçataş Mahallesi, Alagöz Mahallesi, Aşağıaktaş Mahallesi, Bayındır Mahallesi, Çavuşoğlu Mahallesi, Eyüpoğlu Mahallesi, Halilkaya Mahallesi, Karakoçlar köyü.

Eskişehir`de – Doğanoğlu Mahallesi, Ertuğrulköy Mahallesi, Türkmen Dağı.

Gaziantep`te – Aşağıbayındır Mahallesi, Bozalioğlu Mahallesi, Hasanoğlu Mahallesi, Hazımoğlu Mahallesi, Oğuzeli ilçesi.

Giresun`da – Bayındır köyü, Çağlayan köyü, Hacıahmetoğlu köyü, Kurtulmuş köyü, Ozanköy.

Gümüşhane`de – Arslanca köyü, Alemdar köyü, Demirören köyü, Köse ilçesi.

Hakkari`de – Akalın köyü, Akçalı köyü, Çağlayan köyü, İnanlı köyü.

Hatay`da – Kırcaoğlu Mahallesi.

Isparta`da – Afşar köyü, Arslandoğmuş köyü, Aydoğmuş köyü, Bayat köyü.

İstanbul`da – Altunizade Mahallesi, Balmumcu Mahallesi, Beyoğlu ilçesi, Halıcıoğlu Mahallesi, Kaynarca Mahallesi, Koçullu Mahallesi, Yıldırım Mahallesi.

İzmir`de – Başaran Mahallesi, Bayındır ilçesi, Çakırlar Mahallesi, Karahalilli Mahallesi, Kınık ilçesi, Kocahaliller Mahallesi, Öksüzler Mahallesi, Şemsiler Mahallesi.

Kahramanmaraş`da – Afşarlı Mahallesi, Atmalıkışanlı Mahallesi, Erenler Mahallesi, Karahasanoşağı Mahallesi, Şerefoğlu Mahallesi, Türkoğlu ilçesi.

Kars`ta – Akbaba köyü, Akçakale köyü, Aslanhane köyü, Bayraktar köyü, Cebeci köyü, Halefoğlu köyü, Koçoğlu köyü, Kuloğlu köyü, Oğuzlu köyü.

Kırıkkale`de – Büyükaşar köyü, Çatalıkarakoyunlu köyü, Çelebi ilçesi, İnzioloğlu köyü, Küçükafşar köyü.

Kırklareli`de – Ertuğrulköy, Karacaoğlan köyü, Malkoçlar köyü, Şükrüpaşa köyü.

Kilis`te – Aşağıbeylerbeyi köyü, Bektaşoğlu köyü, Hüseyinoğlu köyü, Ömeroğlu köyü.

Kocaeli`de – Bayraktar Mahallesi, Doğantepen Mahallesi, Erenler Mahallesi, Kabaoğlu Mahallesi, Nasuhlar Mahallesi.

Konya`da – Afşar Mahallesi, Afşarlı Mahallesi, Arslantaş Mahallesi, Bayındır Mahallesi, Bolkar dağları, Büyükdoğan Mahallesi, Dedemoğlu Mahallesi, Doğancık Mahallesi, Korkmazlar Mahallesi, Ömeroğlu Mahallesi.

Kütahya`da – Afşar köyü, Aloğlu köyü, Bayat köyü, Demirciören köyü, Doğancılar köyü, Doğarslan köyü, Erenköy, Gedikoğluçiftliği köyü, Yenikaraören köyü.

Malatya`da – Aslanbey Mahallesi, Beylerbaşı Mahallesi, Çolakoğlu Mahallesi, Haydaroğlu Mahallesi, Köseoğlu köyü, Kuluşağı Mahallesi, Resuluşağı köyü, Tandoğan Mahallesi.

Manisa`da – Aktaş Mahallesi, Bahadırlar Mahallesi, Bayat Mahallesi, Çağlayan Mahallesi, Eroğlu Mahallesi, Hacıköseli Mahallesi, Kalemoglu Mahallesi, Kurtulmuş Mahallesi, Ozanca Mahallesi, Türkmen Mahallesi.

Mardin`de – Aslanlı Mahallesi, Doğanyazı Mahallesi.

Mersin`de – Arslanköy, Arslanlı Mahallesi, Bayındır Mahallesi, Bolatlı Mahallesi, Bolkar dağları, Çelebili Mahallesi, Demircili Mahallesi, Demirören Mahallesi, Doruklu Mahallesi, Erdemli ilçesi, Öztürkmenli Mahallesi, Türkmenuşağı Mahallesi.

Nevşehir`de – Karacaören köyü, Bozca köyü, Karacauşağı köyü, Alkan köyü, Akçataş köyü.

Niğde`de – Bayat köyü, Bolkar Dağı, Celaller köyü, Karacaören köyü, Uluören köyü.

Ordu`da – Akbaba Mahallesi, Haliluşağı Mahallesi, Hocaoglu Mahallesi, Karacalar Mahallesi, Karataş Mahallesi, Kurtuluş Mahallesi, Özpınar Mahallesi.

Osmaniye`de – Akçakoyunlu köyü, Akçataş köyü, Arslanlı köyü, Bahadırlı köyü, Bayındırlı köyü, Bekdemir köyü, Çerçioğlu köyü, Köseli köyü.

Rize`de – Başaran köyü, Doğanay köyü, Erenler köyü, Kurtuluş köyü.

Sakarya`da – Akdoğan Mahallesi, Bayat Mahallesi, Çelebiler Mahallesi, Doğancılar Mahallesi, Erenler ilçesi, Hocaoglu Mahallesi, Karacaören Mahallesi, Kurtuluş Mahallesi.

Samsun`da – Arımköseli Mahallesi, Köseli Mahallesi, Köseoğlu Mahallesi, Kurtuluş Mahallesi, Meşelitürkmenler Mahallesi, Ozan Mahallesi, Sarıksızoglu Mahallesi.

Siirt`te – Aktaş köyü, Aydemir köyü, Bayındır köyü, Bozkuş köyü, Koçlu köyü.

Sinop`ta – Abdaloğlu köyü, Aydoğan köyü, Bayat köyü, Bektaş köyü, Bektaşağa köyü, Doğanlı köyü, Emiroğlu köyü, Hacıoğlu köyü, İsaoglu köyü, Paşahioğlu köyü, Türkmen köyü, Türkmenlioğlu köyü.

Sivas`ta – Akbaba köyü, Akçataş köyü, Aktaş köyü, Arslanca köyü, Avşar köyü, Avşarcık köyü, Bayındır köyü, Karaca köyü, Kerimoğlu köyü, Kıpçak köyü.

Şanlıurfa`da – Arslanlı Mahallesi, Bolatlar Mahallesi, Çebekoğlu Mahallesi, Karaca Mahallesi, Köseören Mahallesi, Şanlıavşar Mahallesi.

Trabzon`da – Akdoğan Mahallesi, Bahadırli Mahallesi, Erenköy Mahallesi, Erenler Mahallesi, Esiroğlu Mahallesi, Karaca Mahallesi, Köseli Mahallesi,

Uşak`ta – Aktaş köyü, Bahadır köyü, Bekdemir köyü, Karaköse köyü, Selvioğlu köyü.

Van`da –Doğanyayla Mahallesi, Kasımoğlu Mahallesi, Özalp ilçesi.

Yozgat`ta –Akçakoyunlu köyü, Arslanlı köyü, Avşaralanı köyü, Bayındırhüyük köyü, Doğanoglu köyü, Karacaören köyü.

Zonguldak`ta – Alioğlu köyü, Alparslan köyü, Aşağıdoğancılar köyü, Başaran köyü, Bektaşlı köyü, Burhanoglu köyü, Erenköy, Oğuzhan köyü, Onurlu köyü.

Türkiye`de boy, aşiret, kabile ve soyadlardan oluşan yer adlarında da hem yapım ekleri hem de çekim eklerinin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu yer adlarında en çok çokluk ekleri (Erbaşlar, Gaffarlar, Malkoçlar vb.) ve +II ekleri (Afşarlı, Bayındırlı, Köseli vb.) tercih edilmiştir. Aynı zamanda bu yer adlarında ad tamlamasına (Abdaloğlu, Abdiuşağı, Gaffaruşağı vb.) ve sıfat tamlamasına (Aktaş, Karacaören, Yenikaraören) da sıkça rastlanmaktadır.

2.3.2.2. Azerbaycan`da Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adları

Abad – Ağdaş ilçesi sınırları içerisinde köy. Yerliler “Avat” olarak telaffuz etmişler. Kaynakların verdiği bilgilere göre Avat Kırğız kabilesinden birinin adıdır.

Abdal – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde nehir. Bu oykonim Abdal kabilesi ile bağlantılıdır.

Ağbaş – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Oğuzların Ağbaş kabilesinin adıyla bağlantılıdır.

Axullu – Xocavənd ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Dağıstan`ın güneyinde yaşayan Axul kabilesinin adıyla bağlantılıdır (ATEL, 2007).

Alolar – Kəlbəcər - ilçesi sınırları içerisinde köy. Alolar kabilesi Terter Nehrinin kıyısında yaşamışlar.

Alpan – Quba ilçesi sınırları içerisinde dağ. Bu etnotoponim Alban kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Arşalı – Kürdəmir ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Erşeli kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Arus – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu oykonim Erus kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Avşar – Ağcabədi ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Avşar kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Baxışlı – Xızı ilçesi sınırları içerisinde köy. Söylenenlere göre köyün temeli Baxışlı sülalesi tarafından atılmıştır (ATEL, 2007).

Balçılı – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde köy. Köyün adı Balçılı kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Balılar – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Balılar kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Balkandağ – Balakən ilçesi sınırları içerisinde dağ. Dağın adı eski türk kabilesinden Balkanlar`dan gelmektedir.

Bərgüşad – Qubadlı ve Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde dağ. Bu etnotoponim Bərgü kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Boyəhməd – Culfa ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu oykonim Boyəhmədli kabilesinin adını yansıtmaktadır (ATEL, 2007).

Cabanı – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu oykonim Oğuz kabilelerinden biri olan Cabanı kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Cahanlı – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde nehir. Nehir Cahanlı kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Canallı – Qazax ilçesi sınırları içerisinde köy. Qazax kabilelerinden biri olan Canallı kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Cinlik – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Cinli kabilesinden olan ailelerin yerleşimi sayesinde ortaya çıkmıştır.

Çarkan – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Çarugan kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Dadaşlı – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Dadaşlı kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Dəllər – Xızı ilçesi sınırları içerisinde nehir. Nehrin adı Dəllər kabilesinin adından gelmektedir.

Ələkçi – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde nehir. Nehrin adı Ələkçi kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Fərcan – Qubadlı ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Fərcan kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Gəgəli – Ağsu ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Gəgəli kabilesinin adını yansıtmaktadır.

Zallar – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy. Bu etnotoponim Zallar sülalesinin adını yansıtmaktadır (ATEL,291).

Azərbaycan`da boy, aşiret, kabile ve soyaddan oluşan yer adlarında da çokluk ekleri (Alolar, Dəllər, Zallar vb.) ve +lı ekleri (Canallı, Dadaşlı, Gəgəli vb.) yaygın olarak görülmektedir.

2.3.3. Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları

Hayvanlar, Türk kültüründe o kadar önemli yer tutmuştur ki, Türkler takvimlerini bile hayvan isimleri ile tespit etmişler ve hayvanların özelliklerini dikkate alarak zamanlarını ayarlamışlar ve belirlemişlerdir (Nur, 1981).

Hayvanalara hayat tarzlarında, hayatlarının bir çok alanında yer vermiş Türkler hayvan ve hayvanla ilgili kelimeleri kişi adlarında olduğu gibi yer adları verirken de tercih etmekten kaçınmamışlar.

Atın evcilleştirilmesi ve demirin işlenmesiyle birlikte Türkler için bozkırda yepyeni ve orijinal bir kültürün kapılarını açılmıştır. Türk bozkır kültürünün gelişmesiyle birlikte hayvancılık her alanda yayılmış, ticaretin gelişmesinde önemli roller üstlenmiştir. Bozkır, Türkler için bir hayat tarzı olduğu gibi hayvanlara önem vermeyi de beraberinde getirmiştir. Zaman içerisinde Türkler hayvanları, beslenme, ulaşım, giyim-kuşam gibi temel ihtiyaçlar doğrultusunda kullanmakla birlikte, hayvanları inanç dünyalarına taşımış, zaman kavramını belirlemede hayvan adlarından yararlanmış, kültür hayatlarına da hayvan adlarını yansıtmıştır (Bayrak, 2020).

2.3.3.1. Türkiye`de Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları

Adana`da – Koyunevi Mahallesi, Danacılı Mahallesi, Çakallı Mahallesi.

Adıyaman`da – Arıkonak köyü, Kuştepe köyü, Şahinbeyler köyü.

Afyonkarahisar`da –Akkeçili köyü, Devederesi köyü, Kaplanlı köyü.

Ağrı`da – Balık Gölü, Balıksu köyü, Güvercinli köyü, Koçbaşı köyü, Şahinşah köyü.

Amasya`da – Balıklı köyü, Deveci köyü, Keçiköy, Koçköy, Sığırcay köyü, Tavşan Dağı.

Ankara`da – Balıkhisar Mahallesi, Kaplan Mahallesi, Yılanlı Mahallesi.

Antalya`da – Devecitaşı Adası, Domuz Adası, Geyik dağları, Güvercinliada, Koyun Adası, Öküz Adası, Siçan Adası.

Ardahan`da – Alabalık köyü, Arılı köyü, Koyunlu köyü, Kurtkale köyü.

Artvin`de – Balıkköy, Güvercinli köyü, Koyuncular köyü, Maralköy.

Aydın`da – Balıkköy, Koyuncular köyü, Kuş Adası, KuşAdası ilçesi, Serçeköy, Siçan Adası, Tavşan Adası.

Balıkesir`de –Balıklı köyü, Eşek Adası, Güvercin Adası, Koyun Adası, Kurtdere köyü, Kuş Adası, Tavşan Adası.

Bartın`da – Arıönü köyü, Keçideresi köyü, Kurt köyü, Şahin köyü, Tavşan Adası, Yılanlar köyü.

Batman`da – Arıca köyü, Danalı köyü, Güvercinlik köyü, Koyunlu köyü.

Bayburt`ta – Devetaşı köyü, Güvercindere köyü, Sığırcı köyü.

Bilecik`te – Koyunköy, Kurtköy, Kuşçuören köyü, Şahinle köyü.

Bingöl`de – Arıcılar köyü, Geyikdere köyü, Kartal köyü, Kuşçimeni köyü.

Bitlis`te – Arıdağ köyü, Karınca köyü, Kuşhane köyü, Kuştaşı köyü.

Bolu`da – Ceylanlı köyü, Deveci köyü, Turnaköy, Yunuslar köyü.

Burdur`da – Kargalı köyü, Keçili köyü, Kuşbaba köyü.

Bursa`da – Balıkpazarı Mahallesi, Danaçılar Mahallesi, Şahinyurdu Mahallesi.

Çanakkale`de – Balıklı köyü, Balıklıçeşme köyü, Eşek Adası, Horoz Taşları Adası, Kaz Dağı, Kuşçayır köyü, Siçan Adası, Tavşan Adası, Yılan Adası.

Çankırı`da – Bozatlı köyü, Danabaşı, Karakuzu köyü, Kuzuköy, Serçeler köyü.

Çorum`da – Koyunkıran köyü, Koyunoğlu köyü, Kurbağalı köyü.

Denizli`de – Develi Mahallesi, Kaplanlar Mahallesi, Kurtlar Mahallesi.

Diyarbakır`da – Kırkkoyun Mahallesi, Oğlaklı Mahallesi, Serçeler Mahallesi.

Düzce`de – Develi Besni köyü, Kuşoğlu köyü, Yunusefendi köyü.

Edirne`de – Koyuntepe köyü, Kulubalık köyü, Kurtbey köyü, Kuzucu köyü.

Elazığ`da – Koçyolu köyü, Kurtdere köyü, Kuşsarayı köyü, Şahindere köyü.

Erzincan`da – Aşağıkartallı köyü, Balıklı köyü, Ördekhacı köyü, Şahintepe köyü.

Erzurum`da – Geyik Mahallesi, Kuşluca Mahallesi, Tavşancık Mahallesi.

Eskişehir`de – Arıkaya Mahallesi, Aşağıkartal Mahallesi, Yukarıkartal Mahallesi.

Gaziantep`te – Akkoç Mahallesi, Kuşçu Mahallesi, Kuşçumustafa Mahallesi, Şahinbey ilçesi.

Giresun`da – Kuşçulu köyü, Kuşküy, Şahinler köyü, Şahinyuva köyü, Yunuslu köyü.

Gümüşhane`de – Balıklı köyü, Güvercinlik köyü, Keçikaya köyü, Kuşluk köyü.

Hakkari`de – Akkuş köyü, Ceylanlı köyü, Keçili köyü, Kekliklıpınar Mahallesi.

Hatay`da – Kurtbağı Mahallesi, Oğlakören Mahallesi, Yunushanı Mahallesi.

Isparta`da – Kaplanlı köyü, Keçiborlu ilçesi, Keçili köyü, Koçtepe köyü, Ördekçi köyü, Yılanlı köyü.

İstanbul`da – Eşek Adası, Güvercintepe Mahallesi, Kartal ilçesi, Koç Adası, Şahintepe Mahallesi, Tavşan Adası.

İzmir`de – Akkuş Adası, Atçılar Mahallesi, Eşek Adası, Güvercin Adası, Horozgediği Mahallesi, Kızılkeçili Mahallesi, Siçan Adası, Tavşan Adası, Yılan Adası.

Kahramanmaraş`ta – Deveboynu Mahallesi, Kuşkayası Mahallesi, Oğlakkaya Mahallesi.

Karaman`da –Kurtderesi köyü, Tavşanlı köyü, Yılangözü köyü, Yunuskent Mahallesi.

Kars`ta – Aslanhane köyü, Atcılar köyü, Balıklı köyü, Güvercin köyü, Yılanlı köyü.

Kastamonu`da – Bozkurt ilçesi, Koççuğaz köyü, Kuşçu köyü, Kuşkayası köyü, Kurtköy, Yılanlı köyü.

Kayseri`de – Develi ilçesi, Karakoyunlu Mahallesi, Kuşçu Mahallesi.

Kırıkkale`de – Karakeçili ilçesi, Keçili köyü, Koçubaba köyü, Kurtoğlu köyü, Tilkiliköy.

Kırklareli`de – Ceylanköy, Koyunbaba köyü, Kuştepe köyü, Kuzulu köyü.

Kırşehir`de – Deveci köyü, Devepınarı köyü, Kartalkaya köyü, Şahinoğlu köyü.

Kocaeli`de – Güvercinlik Mahallesi, Kurtdere Mahallesi, Şahinler Mahallesi.

Konya`da – Eşek Adası, Koçyaka Mahallesi, Kuşluca Mahallesi, Yunuslar Mahallesi.

Kütahya`da – Arıca köyü, Aslanapa ilçesi, Tavşanlı ilçesi, Yunuslar köyü.

Malatya`da – Develi Mahallesi, Kurtuşağı Mahallesi, Deveci Mahallesi, Koçköy Mahallesi.

Manisa`da – Balıklı Mahallesi, Güvercinlik Mahallesi, Kuzuköy, Yunuslar Mahallesi.

Mardin`de – Alakuş Mahallesi, Kuşçu Mahallesi, Kuşluca Mahallesi, Tavşanlı Mahallesi.

Mersin`de – Dana Adası, Güvercin Adası, Kuşluca Mahallesi, Kuzucu Mahallesi, Şahinpınarı Mahallesi.

Muğla`da – Domuz Adası, Karga Adası, Keçi Adası, Siçan Adası, Tavşan Adası, Yılan Adası

Muş`ta – Karakoç köyü, Keçidere köyü, Koçköy, Koçyatağı köyü., Koyunağıllı köyü.

Ordu`da – Akkuş ilçesi, Balıklı Mahallesi, Ceyhanlı Mahallesi, Kuşçulu Mahallesi, Şahinkaya Mahallesi.

Osmaniye`de – Arıcaklı köyü, Aslanpınarı köyü, Aslantaş Gölü, Koçyurdu köyü, Kuşçu köyü.

Rize`de – Arıcılar köyü, Arılı köyü, Aslandere köyü, Balıkçı köyü., Balıkçılar köyü.

Samsun`da – Kuşçular Mahallesi, Kuşkayası Mahallesi, Şahinkaya Mahallesi, Tavşan dağ.

Sivas`ta –Aslantaş köyü, Bozat köyü, Kartalkaya köyü, Keçikaya köyü, Şahinköy.

Şanlıurfa`da – Akkeçi Mahallesi, Akkuş Mahallesi, Baykuş Mahallesi, Ceylanpınar ilçesi.

Şırnak`ta – Atbaş köyü, Koçbeyi köyü, Koçtepe köyü, Koyunoba köyü.

Tekirdağ`da – Develi Mahallesi, Kurtdere Mahallesi, Şahin Mahallesi, Yılanlı Mahallesi.

Trabzon`da – Kuşçu Mahallesi, Şahinkaya Mahallesi, Şahinli Mahallesi, Turnalı Mahallesi.

Tunceli`de – Alakuş köyü, Aslanyurdu köyü, Danaburan köyü, Kuşhane köyü.

Uşak`ta – Akkeçili köyü, Bozkuş köyü, Kaplangı köyü, Kediyeünü köyü, Kuşdemir köyü.

Van`da – Kartal Mahallesi, Koçdağı Mahallesi, Koçköy Mahallesi, Kuş Adası.

Yozgat`ta – Akçakoyunlu köyü, Devecipınar köyü, Kuşlukağacı köyü, Kuşsaray köyü.

Zonguldak`ta – Karakoç köyü, Kargalar köyü, Kurtköy, Kurtlar köyü, Yunuslu köyü.

Türkiye`de hayvan adları temelinde oluşan yer adlarını incelerken basit kelimelerin yanı sıra türemiş ve birleşik kelimelerin de sayılarının çok olduğu gözlemlenmiştir. Hayvan adlarından oluşan yer adlarında çokluk eki (Kargalar, Serçeler, Şahinler vb.), +CI eki (Arıcılar, Deveci, Koyuncular vb.) ve +II eki (Develi, Kaplanlı, Tavşanlı vb.) daha sık karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda ad tamlamasına (Balıkpazarı, Kurtderesi, Kuşçimeni, Kuşsarayı, Kurtuşağı vb.) da sıklıkla karşılaşılmaktadır.

2.3.3.2. Azerbaycan`da Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adları

Ağcüyür – İmişli ilçesi sınırları içerisinde köy (Cüyür-Karaca).

Arı dərəsi – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde vadi (Arı).

Arıgıran – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde nehir (Arı).

Aslanarx – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde kemer (Aslan).

Aslan daşı – Xəzər bölgesinde bulunan ada (Aslan). (ATEL,67).

Aşağı Quşçu – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Balıqçı – Hacıqabul ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Balıq).

Balıqçılar – Lənkəran ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Balıq).

Bildirçinli – Terter ilçesi sınırları içerisinde köy (Bildirçin - Bildircin).

Buzovdağ – Şəmkir ilçesi sınırları içerisinde dağ (Buzov - Buzağı).

Bülbüllədağ – Şəki ilçesi sınırları içerisinde dağ (Bülbül).

Camışdağ – Kəlbəcər, Xanlar ve Goranboy ilçeleri sınırında dağ (Camış).

Canavarlı – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde köy (Canavar).

Ceyranbatan – Abşeron bölgesin bulunan rezervuar (Ceyran - Ceylan).

Ceyrançöl – Kür Nehrinin kıyısında, Gürcüstanla sınırda dağ (Ceyran-Ceylan).

Ceyrandağ – Şuşa ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ceyran- Ceylan).

Çöl Quşçu – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Dağ Quşçu – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Danaçı – Zagatala ilçesi sınırları içerisinde köy (Dana - Buzağı).

Danaçıbaşı – Oğuz ilçesi sınırları içerisinde dağ (Dana – Buzağı).

Dəliquşçu – Zərdab ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Dəvəbatan – İsmayilli ve Göyçay ilçesi sınırları içerisinde nehir (Dəvə).

Dəvəboynu – Qax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Dəvə).

Dəvəçi – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde nehir (Dəvə).

Donuzütən – Masallı ilçesi sınırları içerisinde maden suları (Donuz-Domuz).

Dovşanlı – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Dovşan- Tavşan).

Əjdaha Dağı – Şerur ilçesi sınırları içerisinde dağ (Əjdaha – Ejderha).

Göyərçin – Qazax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Göyərçin – Güvercin).

Qaraquş – Babək ilçesi sınırlarında yer alan dağ (Quş – Kuş).

Qaranquş – Ordubad ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qaranquş –Yutmak).

Qarğalıq- Babək ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Qarğa – Karga) (ATEL,2007).

Qurttəpə – Ordubad ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qurd).

Quşçu – Daşkəsən ve Xanlar ilçesi sınırları içerisinde nehir (Quş).

Quşyuvası – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Maralgöl – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde göl (Maral – Geyik).

Öküzdağ – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde dağ (Öküz –Boğa).

Öküzbaşı – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde dağ (Öküz – Boğa).

Pişikburun – Zaqatala ilçesi sınırları içerisinde dağ (Pişik – Kedi).

Pişikdərəsi – Culfa ilçesi sınırları içerisinde dağ (Pişik-Kedi).

Siçanlıdağ – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde dağ (Siçan – Fare).

Yuxarı Quşçular – Şuşa ilçesi sınırları içerisinde köy (Quş).

Yunusdağ – Qobustan ilçesi sınırları içerisinde dağ (Yunus) (ATEL, 2007).

Azərbaycan`da hayvan adlarından oluşan yer adlarında da çokluk ekinin (Balıqçılar, Yuxarı Quşçular vb.), +CI ekinin (Balıqçı, Danaçı, Quşçu vb.), +II ekinin (Bildirçinli, Canavarlı vb.) kullanıldığı görülmektedir. Bunu yanı sıra ad tamlaması (Arı dərəsi, Quşyuvası, Pişikdərəsi vb.) ve sıfat tamlaması (Ağcüyür, Qaraquş vb.) da hayvan adlarından oluşan yer adlarında görülmektedir.

2.3.4. Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları

Bölgede var olan bitki örtüsü bize bölge hakkında yeterli bilgi verir, öyle ki bitki örtüsü bize bölgenin dağlık mı yoksa düz mü olduğu, o bölgedeki insanların nelerle beslendiği gibi pek çok bilgi verir. İnsanlar yer adları seçerken birçok faktörü göz önünde bulundurdıkları gibi o bölgedeki bitki isimlerini de kullanmışlar.

Türk yer adlarının verilişinde bitkilerden yararlanma eğilimi çok eskiden beri mevcuttur. Yörenin bitki örtüsü, faydasına inanılan, gıda hazırlamada kullanılan, kutsal ya da önemli endemik bitkiler yer adı vermede baş temayüllerdendir. Bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmış; ancak standart dilde görülen bitki adlarından bahsedilmiş, ağızlarda görülen bitki isimlerine fazla yer verilmemiştir. Yapılan çalışmalar makro düzeyindeki yer adlarından elde edildiğinden daha küçük yerleşim birimlerindeki bitki isimleri üzerine gidilmemiştir (Kuşdemir, 2017).

2.3.4.1. Türkiye`de Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları

Adana`da –Ayvalık Mahallesi, Çamlıca Mahallesi, Eğriağaç Mahallesi, ElmaGölü Mahallesi, Fındıklı Mahallesi, İncirci köyü, Kabaktepe Mahallesi,

Kamışlı Mahallesi, Kovukçınar Mahallesi, Nergis Adası, Sarıçam ilçesi, Söğütlü Mahallesi, Zeytinbeli Mahallesi.

Adıyaman`da – Çamiçi köyü, Çamlıca köyü, Çampınar köyü, Cevizpınar köyü, Elmacık köyü, İncirli köyü, Karadut köyü, Yukarısöğütlü köyü, Zeytin köyü.

Afyonkarahisar`da – Armutlu köyü, Ayvalı köyü, Bademli köyü, Cevizli köyü, Çambeyli köyü, Çamlı köyü, Çavdarlı köyü, Kabaklı köyü, Karaağaç köyü.

Ağrı`da – Armutlu köyü, Ayvacık köyü, Balçicek köyü, Güneysöğüt köyü, Kuşburnu köy, Soğancumaçay köyü, Soğanköy, Yorgunsöğüt köyü.

Aksaray`da – Armutlu köyü, Çavdarlılar köyü, Elmacık köyü, Gülağaç ilçesi, Gültepe köyü.

Amasya`da – Ardıçlar köyü, Arpadere köyü, Ayvalıpınar köyü, Bademli köyü, Çamlıca köyü, Elmayolu köyü, Kamışlı köyü, Karaağaç köyü, Özfindıklı köyü.

Ankara`da – Çam Mahallesi, Çamlıdere ilçesi, Çınar Mahallesi, Elmadağ ilçesi, Elmalı Mahallesi, Gürsöğüt Mahallesi, İncirli Mahallesi, Kozağaç Mahallesi.

Antalya`da – Çam Adası, Elmalı ilçesi, Güllük Dağı.

Ardahan`da – Akkiraz köyü, Ardıçdere, Çakırüzüm köyü, Sarıdarı köyü.

Artvin`de – Ballüzüm köyü, Cevizli köyü, Soğanlı köyü, Zeytinlik köyü.

Aydın`da – Çamlıdere Mahallesi, Dutağaç Mahallesi, İncirlioza ilçesi, Karpuzlu ilçesi, Kirazderesi Mahallesi, Söğütçük Mahallesi.

Balıkesir`de – Ayvalıdere Mahallesi, Buğdaylı Mahallesi, Kavaklar Mahallesi, Kavaklı Mahallesi, Kestanelik Mahallesi, Kirazköy Mahallesi, Kirazlı Mahallesi.

Bartın`da – Arpacık köyü, Aşağıçamlı köyü, Çamlık köyü, Çiçek Adası, Elmacık köyü, Kavaklı köyü, Kirazcık köyü, Kızılelma köy, Lale Adası, Soğan Adası, Söğütlü köyü, Zeytinli Adası.

Batman`da – Ardıçlı köyü, Armutlu köyü, Çayırılı köyü, Cevizli köyü, Çınarlı köyü, Erikli köyü, İncirli köyü, Kavakdibi köyü, Soğanlı köyü.

Bayburt`ta – Armutlu köyü, Buğdaylı köyü, Elmalı köyü, Erikdibi köyü.

Bilecek`te – Armutçuk köyü, Arpadere köyü, Ayvalık köyü, Elmabahçe köyü, İncirli köyü, Karaağaç köyü, Kavaklı köyü, Küçükelmali köyü, Söğüt ilçesi, Söğütcük köyü.

Bingöl`de – Ardıçdibi köyü, Ardıçtepe köyü, Çamlıca köyü, Cevizli köyü, Elmağaç köyü, Elmadüzü köyü, Güzgülü köyü, Sarıçiçek köyü, Yatansöğüt köyü.

Bitlis`te – Arpacık köyü, Cevizdalı köyü, Cevizyatağı köyü, Erikbağı köyü, İncirli köyü, Karaağaç köyü, Kavunlu köyü, Soğanlı köyü, Üzümlü köyü.

Bolu`da – Bozarmut köyü, Bozcaarmut köyü, Çamlık köyü, Elmalık köyü, Kuzfındık köyü.

Burdur`da – Çamlık köyü, Erikli köyü, İğdeli köyü, İncirdere köyü, Üzümlübel köyü.

Bursa`da – Armutçuk Mahallesi, Bademlik Mahallesi, Çampınar Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Güneykeşane Mahallesi, Karaardıç Mahallesi, Nilüfer ilçesi, Yenikaraağaç Mahallesi.

Çanakkale`de – Ayvacık ilçesi, Bademli köyü, Çamköy, Çınarköprü köyü, Çınarpınar köyü, Hurma köyü, İncirli Adası, Kestanelik köyü, Söğütgediği köyü, Üzümlü köyü, Zeytinli köyü.

Çankırı`da – Belsöğüt köyü, Çatalelma köyü, Dutağaç köyü, Elmacı köyü, Karaağaç köyü, Kavaklı köyü, Sarmaşık köyü, Söğütcük köyü, Yoncalı köyü.

Çorum`da – Akçiçek köyü, Ayvalıca köyü, Büyüksöğütözü, Çamlıgüney köyü, Cevizli köyü, Gülderesi köyü, Karaağaç köyü, Sarıçiçek köyü, Yoncalı köyü.

Denizli`de – Armutalanı Mahallesi, Ayvacık Mahallesi, Bademli Mahallesi, Çamköy Mahallesi, Çamlık Mahallesi, Cevizli Mahallesi, Kavaklar Mahallesi, Kirazlı Mahallesi.

Diyarbakır`da – Alabuğday Mahallesi, Bademli Mahallesi, Çınar ilçesi, İncirtepe Mahallesi, Kamışpınar köyü, Pamuklu Mahallesi, Soğansuyu Mahallesi, Üzümlü Mahallesi.

Düzce`de – Ardıcdibi köyü, Çamlıpınar köyü, Çınardüzü köyü, Fındıklıaksu köyü, Kirazlı köyü, Kızılüzüm köyü, Kurukavak köyü, Mısırlık köyü, Söğütlü köyü.

Edirne`de – Çamlıca köyü, Erikli köyü, Kalkansöğüt köyü, Karaağaç köyü, Karaincirli köyü, Kavaklı köyü, Saatağacı köyü, Söğütlüdere köyü, Turpçular köyü.

Elazığ`da – Akçiçek köyü, Bademli köyü, Beyelması köyü, Elmapınarı köyü, İğdeli köyü, Kavaktepe köyü, Sarıbuğday köyü, Sarıkamış köyü, Söğütdere köyü.

Erzincan`da – Aksöğüt köyü, Büyükarmut köyü, Cevizlik köyü, Çamlıyayla köyü, Çatalarmut köyü, Çayırılı ilçesi, Elmaköy, Elmalı köyü, Küçükarmut köyü, Söğütözü köyü, Üzümlü ilçesi.

Erzurum`da – Çamlıca Mahallesi, Elmadalı Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Güllüdere Mahallesi, Güneyçam Mahallesi, Söğütlü Mahallesi, Söğütlü Mahallesi.

Eskişehir`de – Ayvalı Mahallesi, Çamlıca Mahallesi, Cevizli Mahallesi, Sarıkavak Mahallesi, Söğütcük Mahallesi, Yukarıiğdeağacı Mahallesi, Yukarısöğüt Mahallesi.

Gaziantep`te – Arpalı Mahallesi, Cevizli Mahallesi, Çınarlı Mahallesi, Gelinbuğday Mahallesi, Karanfil Mahallesi, Sırasöğüt Mahallesi, Zeytinli Mahallesi.

Giresun`da – Akçiçek köyü, Çamlıyayla köyü, Duttepe köyü, Eriklik köyü, İğdecik köyü, Kabaktepe köyü, Kamışlı köyü, Küknarlı köyü, Söğütağzı köyü.

Gümüşhane`de – Aksöğüt köyü, Ardıçlı köyü, Arpacık köyü, Elmalı köyü, Kabaktepe köyü, Kozağaç köyü, Sarıçiçek köyü, Söğütalan köyü, Söğüyağıl köyü.

Hakkari`de – Cevizdibi köyü, Cevizli köyü, Çınarlı köyü, Elmacık köyü, Kamışlı köyü, Kavaklı köyü, Tütünlü köyü, Üzümcü köyü, Üzümlü köyü, Yoncalı köyü.

Hatay`da – Arpagedik Mahallesi, Arpahan Mahallesi, Bademli Mahallesi, Çınarlı Mahallesi, Defne ilçesi, Güneysöğüt Mahallesi, Reyhanlı ilçesi, Üzümdalı Mahallesi, Zeytinoba Mahallesi.

İğdır`da – Elmalık köyü, Kamışlı köyü, Kavaktepe köyü, Kırçiçeği köyü, Söğütlü köyü.

İsparta`da – Ardıçlı köyü, Armutlu köyü, Ayvalı köyü, Ayvalıpınar köyü, Bademli köyü, Darıderesi köyü, İğdecik köyü, Kavak köyü, Yazısöğüt köyü.

İstanbul`da – Ardıçlı Mahallesi, Cevizlik Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Elmalıkent Mahallesi, Gültepe Mahallesi, İncirli Adası, Kabakça Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Kirazlı Mahallesi, Kirazlıdere Mahallesi, Kirazlıtepe Mahallesi, Sakızağacı Mahallesi, Soğanlı Mahallesi, Zeytinburnu ilçesi.

İzmir`de – Çiçek Adası, Gültepe Mahallesi, Kızılcağaç Mahallesi, Kızılüzüm Mahallesi, Kiraz ilçesi, Narlıdere ilçesi, Nergis Adası, Söğütören Mahallesi, Zeytindağ Mahallesi, Zeytinova Mahallesi.

Kahramanmaraş`ta – Armutalanı Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Fındıklıkoyak Mahallesi, İncirli Mahallesi, Kabaktepe köyü, Karadut Mahallesi, Söğütdere Mahallesi.

Karabük`te – Çamyut köyü, Kabaarmut köyü, Kamış köyü, Karaağaç köyü, Soğanlı köyü.

Karaman`da –Ardıçkaya köyü, Bademli köyü, Buğdaylı köyü, Elmadağı köyü, Elmayurdu köyü, Güldere köyü, Karaağaç köyü, Kavaközü köyü, Pamuklu köyü, Üzümlü köyü.

Kars`ta – Armutlu köyü, Arpçay Gölü, Büyükaküzüm köyü, Çamçavuş köyü, Çamyazı köyü, Kamışlı köyü, Küçükaküzüm köyü, Soğanlı Dağı, Söğütlü köyü, Yerlikavak köyü.

Kastamonu`da – Cevizlik köyü, Çampınar köyü, Fındıklı köyü, Kavakköy, Kesatanesökü köyü, Kirazsökü köyü, Kızılcaelma köyü, Nanepınarı köyü, Sarıçiçek köyü.

Kırıkkale`de – Akçakavak köyü, Çamlıca köyü, Elmalı köyü, Karaağaç köyü, Kavakköy.

Kırklareli`de – Armutveren köyü, Ayvalı köyü, Cevizköy, Elmacık köyü, Erikler köyü, Eriklice köyü, Karaağaç köyü, Kavakdere köyü, Kızılağaç köyü, Sakızköy.

Kırşehir`de – Armutlu köyü, Darıöz köyü, ÇiçekDağı ilçesi, Gültepe köyü, Kabaklı köyü, Kavaklıöz köyü.

Kilis`te – Arpakesmez köyü, Aşağıbademli köyü, Çınarköy, Erikliyayla köyü, Karadut köyü, Mısırcık köyü, Söğütlü köyü, Tahtalıkaradut köyü, Zeytinbağı köyü.

Kocaeli`de – Arpalıkihsaniye Mahallesi, Biberoğlu Mahallesi, Çamdibi Mahallesi, Elmacık Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Kırkarmut Mahallesi, Zeytinburnu Mahallesi.

Konya`da – Armutlu Mahallesi, Ayvalıca Mahallesi, Bademli Mahallesi, Çamlı Mahallesi, Dutlu Mahallesi, Elmağaç Mahallesi, İğdeli ada, Mantar Mahallesi, Söğütlü Mahallesi.

Kütahya`da – Arpalı köyü, Ayvalı köyü, Darıca köyü, Elmacık köyü, Erikli köyü, Fındıkköy, Kabaklar köyü, Karaağaç köyü, Söğütyaylası köyü, Yenikaraağaç köyü.

Malatya`da – Armutlu Mahallesi, Ayvalı Mahallesi, Darılı Mahallesi, Dutlu Mahallesi, Kamıştaş Mahallesi, Kavaklıbağ Mahallesi, Nohutlu Mahallesi, Söğüt Mahallesi.

Manisa`da – Armutlu Mahallesi, Arpacı Mahallesi, Çamköy Mahallesi, Çatalarmut Mahallesi, Kavakalan Mahallesi, Narlıdere Mahallesi, Söğütalanı Mahallesi, Söğütçük Mahallesi, Söğütdere Mahallesi, Üzümlü Mahallesi, Zeytinlibağ Mahallesi.

Mardin`de – Arpatepe Mahallesi, Buğday Mahallesi, Çamlıdere Mahallesi, Cevizpınarı Mahallesi, Elmabahçe Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Gurağaç Mahallesi.

Mersin`de – Ardıçlıtaş Mahallesi, Belçınar Mahallesi, Çamlıdere Mahallesi, Çamlıpınar Mahallesi, Darıpınarı Mahallesi, Darısekisi Mahallesi, Elmakuzu Mahallesi, Fındıkğınarı yaylası, Kavaklı Mahallesi, Kavaklıpınar Mahallesi, Üzümlü Mahallesi.

Muğla`da – Badem Adası, Çamlık Mahallesi, Çamlıyurt Mahallesi, Darıyeri Mahallesi, İncirköy Mahallesi, İncirli Adası, Karaağaç Mahallesi, Kavakarası Mahallesi, Nar Adası, Sarıot Adası, Söğüt Adası, Söğütköy Mahallesi, Söğütlüdere Mahallesi, Zeytinalanı Mahallesi, Zeytinli Adası.

Muş`ta – Akçaarmut köyü, Arpayazı köyü, Elmabulak köyü, Gültepe köyü, Söğütlü köyü.

Niğde`de – Ardıçlı köyü, Bademdere köyü, Çavdarlı köyü, Çınarlı köyü, Kavaklıgöl köyü, Narlı göl.

Ordu`da – Armutkolu Mahallesi, Arpaalan Mahallesi, Arpalık Mahallesi, Aşağıardıç Mahallesi, Çamlıca Mahallesi, Çavdar Mahallesi, Cevizdere Mahallesi, Cevizlik Mahallesi, Elmaköy Mahallesi, Elmalık Mahallesi, Kabakdağı Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Kavaklıdere Mahallesi, Kestane Mahallesi, Kirazlık Mahallesi, Yukarıardıç Mahallesi.

Osmaniye`de – Lalegölü köyü, Nohut köyü, Nohuttepe köyü, Söğütlügöl köyü.

Rize`de – Armutlu köyü, Cevizlik köyü, Çamlıtepe köyü, Çayeli ilçesi, Çınartepe köyü, Darılı köyü, Elmalık köyü, Eskiarmutluk köyü, Fındıklı ilçesi, İhlamurlu köyü, Karaağaç köyü, Kestanelik köyü, Kirazdağı köyü, Papatya köyü, Pirinçlik köyü, Söğütlü köyü, Tütüncüler köyü, Yerelma köyü, Zeytinlik köyü.

Sakarya`da – Ardıçbeli Mahallesi, Buğdaylı Mahallesi, Çam Dağı, Çamlık Mahallesi, Çamtepe Mahallesi, Çınardibi Mahallesi, Dağyoncalı Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Fındıklı Mahallesi, Fındıksuyu Mahallesi, Kavaklıormanı Mahallesi, Kestanepınarı Mahallesi, Kirazlı Mahallesi, Kızılüzüm Mahallesi, Söğütlü ilçesi, Sümbüllü Mahallesi.

Samsun`da – Ayvacık ilçesi, Karaağaç Mahallesi, Mımılağaç Mahallesi, Ortasöğütlü Mahallesi, Oymaağaç Mahallesi, Sakızlık Mahallesi, Soğanlı

Mahallesi, Söğütlü Mahallesi, Söğütpınar Mahallesi, Tütüncüler Mahallesi, Uluğaç Mahallesi, Yukarıelma Mahallesi, Yukarıkestanepınar Mahallesi, Zeytinköy Mahallesi.

Siirt`te – Aksöğüt köyü, Ardıçdalı köyü, Ayvalıbağ köyü, Cevizdalı köyü, Cevizlik köyü, Elmadalı köyü, Gülburnu köyü, İğdeli köyü, İncirlik köyü, Kavakgölü köyü, Kavaközü köyü, Kirazlı köyü, Narlıyurt köyü, Narsuyu köyü, Pirinçli köyü, Soğanlı köyü, Söğütönü köyü, Tütüncöy, Üzümlük köyü.

Sinop`ta – Akçasöğüt köyü, Ardıç köyü, Armutluyazı köyü, Ayvacık köyü, Çamyayla köyü, Cevizlibağ köyü, Erikli köyü, Erikli köyü, Fındıklı köyü, İncirpınar köyü, Karağaç köyü, Karakestane köyü, Kavak köyü, Kirazlık köyü, Kızılcacaelma, Sarımsak köyü, Sarmaşık köyü, Yalnızkavak köyü.

Sivas`ta – Arpalı köyü, Ayvalı köyü, Bademkaya köyü, Başsöğüt köyü, Bozarmut köyü, Çamlıca köyü, Cevizköy, Çınarlı köyü, Erikli köyü, İğdelidere köyü, İncirpınar köyü, Kabakçevliği köyü, Kamışköy, Karağaçlı köyü, Kavakköy, Kızılcacaelma köyü, Kozagaç köyü, Söğütlü köyü, Yalnızsöğüt köyü.

Şanlıurfa`da – Arpalı Mahallesi, Böğürtlen Mahallesi, Buğdaytepe Mahallesi, Çatalhurma Mahallesi, İncirli Mahallesi, İncirli dere Mahallesi, Karadut Mahallesi, Karpuzcu Mahallesi, Karpuzlu Mahallesi, Kavaklıca Mahallesi, Kavaklıdere Mahallesi, Nohut Mahallesi, Söğütlü Mahallesi, Yurtçiçeği Mahallesi.

Şırnak`ta – Ayvalık köyü, Buğdaylı köyü, Cevizağacı köyü, Pirinçli köyü, Söğütçe köyü.

Tekirdağ`da – Ayvacık Mahallesi, Büyükyoncalı Mahallesi, Çınaraltı Mahallesi, Çınarlıdere Mahallesi, Elmalı Mahallesi, Eriklice Mahallesi, İğdebağları Mahallesi, Karağaç Mahallesi, Karakavak Mahallesi, Kavakçeşme Mahallesi, Kirazlı Mahallesi, Küçükyoncalı Mahallesi, Pirinççeşme Mahallesi.

Tokat`ta – Ardıçlı köyü, Armutalan köyü, Arpacıkaraçay köyü, Arpaören köyü, Bozcaarmut köyü, Çamdalı köyü, Çamdere köyü, Darıdere köyü, Elmacık köyü, Erikbelen köyü, Eriklitekke köyü, Gülburnu köyü, Gültepe köyü, Kabakboğazı köyü, Kavunluk köyü, Kızılcacaelma köyü, Narlıdere köyü, Narlıkışla köyü, Üzümlü köyü.

Trabzon`da - Ardıçatak Mahallesi, Arpacılı Mahallesi, Ayvadere Mahallesi, Cevizlik Mahallesi, Çamlıdere Mahallesi, Çaykara ilçesi, Çınarlık Mahallesi, Darıca Mahallesi, Elmaalan Mahallesi, Erikli Mahallesi, Fındıklı Mahallesi, Fıstıklı Mahallesi, Kavaklı Mahallesi, Söğütlü Mahallesi, Tütüncüler Mahallesi, Yoncalı Mahallesi.

Tunceli`de – Anıtçınar köyü, Ardıç köyü, Arpaderen köyü, Arpalı köyü, Ballıdut köyü, Beşelma köyü, Böğürtlen köyü, Cevizlidere köyü, Darıkent köyü, Eğrikavak köyü, Elmakaşı köyü, Gülbahçe köyü, Nohutlu köyü, Pirinççi köyü, Söğütlü köyü, Vişneli köyü, Yenisöğüt köyü, Yoncalı köyü.

Uşak`ta – Armutlu köyü, Ayvacık köyü, Buğdaylı köyü, Cevizli köyü, Çamdere köyü, Dutluca köyü, Elma Dağı, Elmacık köyü, Kabaklar köyü, Narlı köyü, Söğütlü köyü, Yoncalı köyü.

Van`da – Cevizlibelen Mahallesi, Elmayaka Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Karpuzalanı Mahallesi, Narlı Mahallesi, Yaşlıkavak Mahallesi.

Yalova`da – Armutlu ilçesi, Fıstıklı köyü, Kabaklı köyü, Kirazlı köyü, Laledere köyü, Safran köyü.

Yozgat`ta – Ardıçalanı köyü, Arpalık köyü, Aşağıelmahacılı köyü, Çampınar köyü, Elmalıçiftliği köyü, Gülderesi köyü, İğdeli köyü, Kamışcık köyü, Mercimekören köyü, Sakızlık köyü, Söğütlü köyü, Üçkaraağaç köyü, Üzümlük köyü.

Zonguldak`ta – Aşağısarmaşık köyü, Çamköy, Çaycuma ilçesi, Çamlık köyü, Elmalı köyü, Fındıklı köyü, Sarımsak köyü, Sarmaşık köyü, Soğanlıyürük köyü.

Bitki adlarından oluşan yer adlarında +Cık eki (Arpacık, Elmacık, Söğütçük vb.), +II eki (Dutlu, Fındıklı, Kamışlı, Söğütlü vb.) ve +IIk eki (Cevizlik, Çamlık, Kestanelik, Zeytinlik vb.) daha sık görülmektedir. Bitki adlarından oluşan yer adları verilirken isim tamlamaları (Armutalanı, Elmagölü, Gülderesi, Karpuzalanı vb.) ve sıfat tamlamaları (Aksöğüt, Karakavak, Üçkaraağaçv b.) da sıkça tercih edilmiştir.

2.3.4.2. Azərbaycan`da Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları

Alçabulaq – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde çeşme (Alça –Erik).

Alçalı – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Alça – Erik).

Almaarx – Yevlax ilçesi sınırları içerisinde kemer (Alma –Elma).

Almabulaq – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde çeşme (Alma – Elma).

Almalı – Qax ilçesi sınırları içerisinde köy (Alma – Elma).

Almalı dağ – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde dağ (Alma – Elma).

Almahtala – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Alma- Elma).

Ardıc – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ardıc – Ardıç).

Ardıclı – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Ardıc – Ardıç).

Armudlu – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Armud – Armut).

Armudpadar – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy (Armud – Armut).

Arpabulaq – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde maden suyu (Arpa).

Aşağı Noxudlu – Salyan ilçesi sınırları içerisinde köy (Noxud – Nohut).

Aşağı Şabalıd – Şəki ilçesi sınırları içerisinde köy (Şabalıd – Kestane).

Badamdağ – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde dağ (Badam – Badem).

Badamlı – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde maden suyu (Badam – Badem).

Bala Söyüdlü – Oğuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Söyüd – Söğüt).

Baş Şabalıd – Şəki ilçesi sınırları içerisinde nehir (Şabalıd – Kestane).

Bənövşə – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde nehir (Bənövşə – Menekşe).

Çinar – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde nehir (Çinar – Çınar).

Çiçekli – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde dağ (Çiçek –Çiçek).

Çovdar – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde köy (Çovdar – Çavdar).

Əncir kayası – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde kaya (Əncir – İncir).

Əncirdağ – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde dağ (Əncir – İncir).

Ərikli – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Ərik – Kayısı) (ATEL, 2007).

Əzgili dərə – Ağsu, Qəbələ, Şəmkir, Gədəbəy, Tovuz, Şuşa ilçesi sınırları içerisinde vadi (Əzgil – Azgil).

Fındıqlı – Zaqatala ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Fındıq- Fındık).

Fındıqqışlaq – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Fındıq - Fındık).

Fıstıqlı – Qax ilçesi sınırları içerisinde köy (Fıstıq- Fıstık).

Göyəmli – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy (Göyem – Çakal eriği).

Göyemtala – Balakən ilçesi sınırları içerisinde köy (Göyem- Çakal eriği).

Günəbaxan – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde dağ (Günəbaxan – Ayçiçeği).

Heyvalı – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Heyva – Ayva).

Qamışlı – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qamış- Kamış).

Qaraağac – Terter ilçesi sınırları içerisinde köy (Qaraağac – Ulmus).

Qaraçinar – Goranboy ilçesi sınırları içerisinde köy (Çinar – çinar).

Qozludağ – Şəki ilçesi sınırları içerisinde köy (Qoz – Ceviz).

Qozağacı – Siyəzən ilçesi sınırları içerisinde köy (Qoz – Ceviz).

Qozluca – Xocavənd və Füzuli ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qoz – Ceviz).

Quşarmud – Qax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Armud – Armut).

Moruqlu – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy (Moruq – Ahududu).

Narbağı – Lənkəran ilçesi sınırları içerisinde köy (Nar).

Söyüdlüçay – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde nehir (Söyüd – Söğüt).

Üzümlü – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Üzüm).

Üzümlükənd – Qax ilçesi sınırları içerisinde köy (Üzüm).

Üzümlülər – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Üzüm) (ATEL, 2007).

Azərbaycan`da bitki adlarından oluşan yer adları verilirken çoğunlukla basit kelimeler (Ardıc, Çinar, Çovdar vb.), +II ekinden türemiş kelimeler (Heyvalı, Moruqlu, Üzümlü vb.) ad tamlamasında (Almabulaq, Qozağacı, Narbağı vb.) ve sıfat tamlamasından (Qaraağaç, Qaraçinar vb.) ortaya çıkan birleşik kelimeler tercih edilmiştir.

2.3.5. Renk Adlarından Oluşan Yer Adları

Renk adları, yerleşim bölgesinin arazi durumu, bitki örtüsü ve iklim özelliklerindeki renk unsurlarının ön plana çıkarılarak kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Örneğin boz kelimesi ile yapılan yer adlarının bulunduğu bölgenin kıraç, gök/yeşil kelimeleri ile oluşturulmuş yer adlarının bulunduğu yerin ise ormanlık yahut yeşillik bir alan olduğu anlaşılmaktadır. Yer adlarındaki renkler, yalnızca arazinin fizikî görünümünü bildirmekle kalmayıp yönleri de sembolik olarak ifade ederler. Türk dilinde, kök doğuyu, kızıl güneyi, ak batıyı kara da kuzeyi sembolize etmektedir (Gabain, 1968).

Yer adlarında en çok rastgelinen renkler ak, boz, kara, yeşil ve sarı renklerdir. Bu da genellikle o bölgedeki toprağın rengi ve doğası ile ilgilendirilebilir.

Renkler; Türklerin millî ve manevi değerlerinin sembolleri olarak adalet, doğruluk, güçlülük, tecrübe, temizlik ve ululuk gibi anlamlara da gelmektedir (Genç, 1999). Yer adı verilirken renklerin kullanımı daha Köktürk Yazıt`larında bile karşımıza çıkmaktadır. Ak Tärmäl (ak), Kara Köl (kara), Yaşıl Ügüz (yaşıl) kitabelerde geçen renge bağlı yer adlarıdır.

Renk Türkler için eskiden beri çevreyi belirleyici en önemli kaynaklardan biridir (Aksan, 1974).

2.3.5.1. Türkiye`de Renk Adlarından Oluşan Yer Adları

Adana`da – Akkaya Mahallesi, Akören Mahallesi, Akyatan Gölü, Akyayan Gölü, Boztahta Mahallesi, Karahan Mahallesi, Karahasanlı Mahallesi, Karaisalı ilçesi, Karakılıç Mahallesi, Karakuyu Mahallesi, Karataş ilçesi, Sarıçam ilçesi.

Adıyaman`da – Akçalı köyü, Akdurak köyü, Akhisar köyü, Akpınar köyü, Aksu köyü, Bozatl köyü, Karagüveç köyü, Yeşilova köyü, Yeşilyurt köyü.

Afyonkarahisar`da – Akkeçili köyü, Akkonak köyü, Akpınar köyü, Akşehir Gölü, Akyarma köyü, Karayatak köyü, Karayokuş köyü, Kızılören ilçesi, Yeşilçat köyü, Yeşilhüyük köyü.

Ağrı`da – Akçay köyü, Akçevre köyü, Aktarla köyü, Boztoprak köyü, Bozyayla köyü, Karaşeyh köyü, Karataş köyü, Sarıdoğan köyü, Sarıharman köyü.

Aksaray`da – Akhisar köyü, Akmezra köyü, Bozcayurt köyü, Karaçayır köyü, Karakuyu köyü, Sariağıl köyü, Sarıhasanlı köyü, Sarıkaraman köyü, Sarıyahşi ilçesi.

Amasya`da – Aksalur köyü, Akyazı köyü, Karaçavuş köyü, Karaibrahim köyü, Karaköprü köyü, Sarıalan köyü, Yeşildere köyü, Yeşilöz köyü.

Ankara`da – Akbayır Mahallesi, Akkaya Mahallesi, Akyurt ilçesi, Karaağaç Mahallesi, Karacalar Mahallesi, Karaören Mahallesi, Karayatak Mahallesi, Kızılcahamam ilçesi, Sarıkavak Mahallesi.

Antalya`da – Akseki ilçesi, Aksu ilçesi, Akdağlar, Kara ada, Sarıada, Sarıbelen Adası.

Ardahan`da – Akballı köyü, Akdarı köyü, Akkiraz köyü, Aktaş Gölü, Karakale köyü, Sarıyamaç köyü.

Artvin`de – Akarsu köyü, Akdamla köyü, Akdere köyü, Akpınar köyü, Karaağaç köyü, Karagöl, Karaköy, Sarıbudak köyü, Yeşilce köyü.

Aydın`da – Akseki Mahallesi, Akyaka Mahallesi, Bozdağlar, Karaağaçlı Mahallesi, Karaahmetler Mahallesi, Karacasu ilçesi, Karaköy Mahallesi, Sarıköy Mahallesi, Yeşilada, Yeşilçam Mahallesi.

Balıkesir`de – Akbaşlar Mahallesi, Akoğlu Adası, Karaada, Karabeyler Mahallesi, Karacaören Mahallesi, Karakavak Mahallesi, Yeşilçonlu Mahallesi.

Bartın`da – Akağaç köyü, Akkonak köyü, Akpınar köyü, Aktaş köyü, Karakaçak köyü, Karasu köyü, Karayakup köyü, Yeşilkaya köyü, Yeşilyurt köyü.

Batman`da – Akburç köyü, Akçakışla köyü, Akçalı köyü, Karaköy, Karameşe köyü, Karatepe köyü, Karayün köyü, Yeşilöz köyü.

Bayburt`ta – Akbulut köyü, Akçakuzu köyü, Akdurak köyü, Akyaka köyü, Yeşilyurt köyü.

Bilecik`te – Akçapınar köyü, Aktaş köyü, Bozalan köyü, Bozüyük ilçesi, Karaağaç köyü, Karaahmetler köyü, Karabayır köyü, Karaçayır köyü, Sarıhacılar köyü.

Bingöl`de – Akbinek köyü, Akdurmuş köyü, Aktoprak köyü, Karabalçık köyü, Karaçubuk köyü, Sarıbudak köyü, Sarıçiçek köyü, Yeşilköy.

Bitlis`te – Akbıyık köyü, Akçalı köyü, Akçıra köyü, Akyazı köyü, Bozpınar köyü, Karaağaç köyü, Karaşeyh köyü, Sarıkonak köyü, Sarıtaş köyü.

Bolu`da – Akbaş köyü, Bozarmut köyü, Karaardıç köyü, Karadağ, Karaishak köyü, Karapazar köyü, Sarıcalar köyü, Sarıkaya köyü, Yeşilvadi köyü, Yeşilyazı köyü.

Burdur`da – Akören köyü, Aksu köyü, Akyaka köyü, Karaaliler köyü, Karaçal köyü, Karacaören Gölü, Karakent köyü, Karapınar köyü, Karataş Gölü, Yeşildağ köyü, Yeşilköy, Yeşilova ilçesi.

Bursa`da – Akhisar Mahallesi, Karaağız Mahallesi, Karacabey ilçesi, Karaçukur Mahallesi, Karagölet Mahallesi, Karahasanlar Mahallesi, Sarıpınar Mahallesi.

Çanakkale`de – Akköprü köyü, Akpınar köyü, Aksaz köyü, Bozcaada ilçesi, Karaada, Karahamzalar köyü, Karaköy, Sarıdüz köyü, Sarıkaya köyü, Yeşilyurt köyü.

Çankırı`da – Akgüney köyü, Akören köyü, Akseki köyü, Bozoğlu köyü, Karadayı köyü, Karaşeyh köyü, Karataş köyü, Kızılırmak ilçesi, Sarıkaya köyü, Yeşilöz köyü.

Çorum`da – Akçiçek köyü, Bozdoğan köyü, Karakaya köyü, Karamahmut köyü, Sarıçiçek köyü, Sarısüleyman köyü, Yeşildere köyü, Yeşilyurt köyü.

Denizli`de – Akdağ, Akkent Mahallesi, Bozalan Mahallesi, Bozdağ, Bozkurt ilçesi, Karaismailler Mahallesi, Karaköy Mahallesi, Yeşildere Mahallesi, Yeşiloba Mahallesi, Yeşilyuva Mahallesi.

Diyarbakır`da – Akbaş Mahallesi, Akçaova ilçesi, Bozçalı Mahallesi, Karabörk Mahallesi, Karagöz Mahallesi, Karakaya Gölü, Karakaya Mahallesi, Sarıköy Mahallesi, Sarıtoprak Mahallesi.

Düzce`de – Akkaya köyü, Akpınar köyü, Aktarla köyü, Karadere köyü, Karatavuk köyü, Sarıyayla köyü, Yeşilçam köyü, Yeşilova köyü, Yeşiltepe köyü.

Edirne`de – Akhoca köyü, Boztepe köyü, Karabulut köyü, Karaincirli köyü, Karakasım köyü, Karapınar köyü, Karayusuf köyü, Sarıcaali köyü.

Elazığ`da – Akdemir köyü, Akuşağı köyü, Alatarla köyü, Bozçavuş köyü, Bozoğlak köyü, Karakaş köyü, Karakoçan ilçesi, Sarıgül köyü, Sarıyakup köyü.

Erzincan`da – Akdoğu köyü, Bozağa köyü, Bozçalı köyü, Karataş köyü, Karataş köyü, Sarıgüney köyü, Sarıkonak köyü, Yeşilçay köyü, Yeşilyaka köyü.

Erzurum`da – Akdağ, Akdoğan dağları, Akören Mahallesi, Akyazı Mahallesi, Bozburun Mahallesi, Bozyazı Mahallesi, Karayazı ilçesi, Karaçoban ilçesi, Karahasan Mahallesi, Yeşilova Mahallesi, Yeşilvadi Mahallesi.

Eskişehir`de – Akkaya Mahallesi, Akpınar Mahallesi, Karaalan Mahallesi, Karaçay Mahallesi, Karadere Mahallesi, Karapazar Mahallesi, Sarıcakaya ilçesi, Sarıkavak Mahallesi.

Gaziantep`te – Akbayır Mahallesi, Akbudak Mahallesi, Karapolat Mahallesi, Karayusuflu Mahallesi, Sarılar Mahallesi, Yeşilce Mahallesi, Yeşilköy Mahallesi.

Giresun`da – Akçiçek köyü, Akkaya köyü, Aktepe köyü, Karaağaç köyü, Karabörk köyü, Sarıyakup köyü, Yeşilhisar köyü, Yeşiltepe köyü, Yeşilyurt köyü.

Gümüşhane`de – Akhisar köyü, Akpınar köyü, Aksöğüt köyü, Karamustafa köyü, Sarıbaba köyü, Sarıçiçek köyü, Yeşildere köyü, Yeşilköy, Yeşilyurt köyü.

Hakkari`de – Akbulut köyü, Akkaya köyü, Bozyamaç köyü, Sarıtaş köyü, Yeşiltaş köyü.

Hatay`da – Akdarı Mahallesi, Akhisar Mahallesi, Akkülek Mahallesi, Bozhüyük Mahallesi, Karaelmaslı Mahallesi, Karahüseynli Mahallesi, Yeşilova Mahallesi.

Iğdır`da – Akyumak Mahallesi, Karabulak Mahallesi, Karahacılı Mahallesi, Karakoyun Mahallesi, Karakoyunlu ilçesi, Karakuyu Mahallesi, Sarıbulak Mahallesi, Sarıçoban Mahallesi.

Isparta`da – Akçaşar köyü, Akdoğan köyü, Akkeçili köyü, Akpınar köyü, Aksu ilçesi, Yeşilköy.

İstanbul`da – Akbaba Mahallesi, Bozhane Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Mavigöl Mahallesi, Yeşilbayır Mahallesi, Yeşilköy Mahallesi, Yeşilyurt Mahallesi.

İzmir`de – Alaçatı Mahallesi, Bozburun Adası, Bozdağlar, Bozköy Mahallesi, Kara ada, Karabağlar ilçesi, Karaburun ilçesi, Karaköy Mahallesi, Karakuzu Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Sarıçalı Mahallesi, Yeşilova Mahallesi.

Kahramanmaraş`ta – Akgümüş Mahallesi, Boztopraklı Mahallesi, Karagöz Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Yeşiltepe Mahallesi, Yeşilyurt Mahallesi.

Karabük`te – Akkişla köyü, Akören köyü, Alaçat köyü, Karacapınar köyü, Karataş köyü, Sarıahmetli köyü, Sarılar köyü, Yeşilköy, Yeşiller köyü, Yeşiltepe köyü.

Karaman`da – Akpınar köyü, Alaçatı köyü, Bozyaka köyü, Karaağaç köyü, Karadağ, Sarıvadi köyü, Sarıveliler ilçesi.

Kars`ta – Akbulak köyü, Akçalar köyü, Akyaka ilçesi, Akyayla köyü, Bozyiğit köyü, Karaboncuk köyü, Karahan köyü, Karakale köyü, Karakuş köyü, Sarıkamış ilçesi.

Kastamonu`da – Akçakase köyü, Akçam köyü, Akdivan köyü, Aksu köyü, Bozkurt ilçesi, Karacık köyü, Karakaya köyü, Yeşilova köyü, Yeşilpınar köyü, Yeşilyuva köyü.

Kayseri`de – Akdam Mahallesi, Akkışla ilçesi, Karakaya Mahallesi, Sarıoğlan ilçesi, Yeşilhisar ilçesi, Yeşilyurt Mahallesi.

Kırıkkale`de – Akboğaz köyü, Akçakavak köyü, Akkuyu köyü, Karaahmetli köyü, Karabucak köyü, Karakeçili ilçesi, Karayakup köyü, Sarıkaya köyü, Yeşilyazı köyü.

Kırklareli`de – Karaabalar köyü, Karabayır köyü, Karadere köyü, Karahamza köyü, Karamesutlu köyü, Karamusul köyü, Yeşilce köyü, Yeşilova köyü.

Kırşehir`de – Akbıyıklı köyü, Akçakent ilçesi, Akpınar ilçesi, Bozlar köyü, Karaboğaz köyü, Karakaya köyü, Karaova köyü, Sarıömerli köyü, Yeşildere köyü, Yeşilli köyü, Yeşilyurt köyü.

Kilis`te – Akçaağıl köyü, Bozkaya köyü, Karaçavuş köyü, Karacurun köyü, Karamelik köyü, Yeşiloba köyü, Yeşilpınar köyü.

Kocaeli`de – Akarca Mahallesi, Akpınar Mahallesi, Aksığın Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Karabaş Mahallesi, Karagöllü Mahallesi, Karamürsel ilçesi, Sarıgazi Mahallesi.

Konya`da – Akburun Adası, Akköy Mahallesi, Akören ilçesi, Akşehir ilçesi, Karabayat Mahallesi, Karabulut Mahallesi, Karacadağ, Karacakuyu Mahallesi, Karakaya Mahallesi, Karapınar ilçesi, Sarıköy Mahallesi, Yeşilköy Mahallesi.

Kütahya`da –Akçamescit köyü, Akpınar köyü, Karaağaç köyü, Karadiğın köyü, Karamanlar köyü, Karaöz köyü, Yeşilbayır köyü, Yeşildere köyü, Yeşilyurt köyü.

Malatya`da – Akçadağ ilçesi, Aksaray Mahallesi, Aksüt Mahallesi, Karahüyük Mahallesi, Karakaya Gölü, Karamağara Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Sarıhacı Mahallesi, Yeşilyayla Mahallesi, Yeşilyurt ilçesi.

Manisa`da – Akhisar ilçesi, Akkeçili Mahallesi, Akkocalı Mahallesi, Alahıdır Mahallesi, Bozdağlar, Karadağ Mahallesi, Karaköy Mahallesi, Karayağcı Mahallesi, Sarıgöl ilçesi, Sarılar Mahallesi.

Mardin`de – Akdoğan Mahallesi, Akkoç Mahallesi, Akyol köyü, Akyüz Mahallesi, Bozhüyük Mahallesi, Karabayır Mahallesi, Karaburun Mahallesi, Karakuyu Mahallesi, Kızıltepe ilçesi, Yeşilli ilçesi.

Mersin`de – Akarca Mahallesi, Akdeniz ilçesi, Bozyazı ilçesi, Karayakup Mahallesi, Sariağaç Mahallesi, Sarıdana Mahallesi, Sarıkavak Mahallesi, Sarılar Mahallesi, Yeşilova Mahallesi.

Muğla`da – Akarca Mahallesi, Akçaova Mahallesi, Akdağlar, Akyarlar yanardağı, Akyol Mahallesi, Bozburun Mahallesi, Bozüyük Mahallesi, Karaca Adası, Karaçalı Mahallesi, Karada, Karadere Mahallesi, Sarıliman Adası, Yeşilyurt Mahallesi.

Muş`ta – Akçaarmut köyü, Akdoğan dağları, Akdoğan Gölü, Akyıldız köyü, Karaağıl köyü, Karaburun köyü, Karahasan köyü, Karakoç köyü, Karakütük köyü, Sarıbahçe köyü, Sarıdavut köyü.

Nevşehir`de – Akçaören köyü, Akköy, Aktepe köyü, Karacaören köyü, Karacauşağı köyü, Karahasanlı köyü, Karahüyük köyü, Yeşilöz köyü, Yeşilyurt köyü.

Niğde`de – Ağcaşar köyü, Akçaören köyü, Beyazkışlakçı köyü, Karacaören köyü, Karagöl, Karamahmutlu köyü, Yeşilburç köyü, Yeşilova köyü, Yeşilyurt köyü.

Ordu`da – Akkise Mahallesi, Akkuş ilçesi, Karaağaç Mahallesi, Karaçal Mahallesi, Karahamza Mahallesi, Karaoluk Mahallesi, Yeşilgüneycik Mahallesi, Yeşilköy Mahallesi.

Osmaniye`de – Akköprü köyü, Karabacak köyü, Karacalar köyü, Karagedik köyü, Karataş köyü, Karayığit köyü, Yeşildere köyü, Yeşilköy, Yeşilyurt köyü.

Rize`de – Akdere köyü, Akkaya köyü, Beyazkaya köyü, Karaağaç köyü, Karaali köyü, Sarısu köyü, Yeşilırmak köyü, Yeşilköy, Yeşiltepe köyü, Yeşiltepe köyü.

Sakarya`da – Akgöl, Akyazı ilçesi, Karadere Mahallesi, Karakamış Mahallesi, Karaosman Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Karapürçek ilçesi, Karasu ilçesi, Sarıahmetler Mahallesi, Yeşilyurt Mahallesi.

Samsun`da – Akdağ, Karaağaç Mahallesi, Sarıbıyık Mahallesi, Sarıtaş Mahallesi, Yeşildere Mahallesi, Yeşilköy Mahallesi, Yeşilpınar Mahallesi, Yeşilyurt Mahallesi.

Siirt`te – Akçalı köyü, Akdiken köyü, Bozatl köyü, Bozhüyük köyü, Bozkuş köyü, Karadayılar köyü, Karakaya köyü, Yeşilçevre köyü, Yeşilören köyü.

Sinop`ta – Akçakase köyü, Akören köyü, Karaağaç köyü, Karakestane köyü, Karamusalı köyü, Karapınar köyü, Yeşilçam köyü, Yeşilyurt köyü.

Sivas`ta – Akbaba köyü, Akçaşar köyü, Akdağ, Akmeşe köyü, Akpelit köyü, Karakuzulu köyü, Sarısuvat köyü, Sarıyusuf köyü, Yeşilyayla köyü, Yeşilyol köyü.

Şanlıurfa`da – Akbilek Mahallesi, Akçakale ilçesi, Akdiken Mahallesi, Akkeçi Mahallesi, Akpınar Mahallesi, Bozdere Mahallesi, Bozova ilçesi, Boztepe Mahallesi, Karakaş Mahallesi, Karaköprü ilçesi, Karatepe Mahallesi.

Şırnak`ta – Akdizgin köyü, Aksu köyü, Aktepe köyü, Akyıldız köyü, Bozalan köyü, Bozburun köyü, Sarıköy, Yeşilöz köyü, Yeşilyurt köyü.

Tekirdağ`da – Aksakal Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Karababa Mahallesi, Karabürçek Mahallesi, Karamehmet Mahallesi, Sarılar Mahallesi, Yeşiltepe Mahallesi.

Tokat`ta – Akça köyü, Akgün köyü, Bozcaarmut köyü, Karaağaç köyü, Karabodur köyü, Karakaş köyü, Sarıyazı köyü, Yeşilhisar köyü, Yeşilyurt köyü.

Trabzon`da – Akçaabat ilçesi, Akçakale Mahallesi, Akdamar Mahallesi, Akpınar Mahallesi, Boztepe Dağı, Karaçayır Mahallesi, Sarıca Mahallesi, Yeşiltepe Mahallesi, Yeşilyurt Mahallesi.

Tunceli`de – Akçayunt köyü, Akkavak köyü, Akpınar köyü, Akyünlü köyü, Alakuş köyü, Bozağaç köyü, Karabakır köyü, Karaçavuş köyü, Sarıbalta köyü.

Uşak`ta – Akçaköy, Aksaz köyü, Bozlar köyü, Karaahmetli köyü, Karabacaklı köyü, Karacahisar köyü, Karacaömerli köyü, Karahallı ilçesi, Karaköse köyü, Karayakuplu köyü.

Van`da – Akçalı Mahallesi, Akçaören Mahallesi, Akçift Mahallesi, Akdamar Adası, Aktaş Mahallesi, Karaağaç Mahallesi, Karagündüz Mahallesi, Yeşilsu Mahallesi.

Yozgat`ta – Akbaş köyü, Akçakışla köyü, Bozhüyük köyü, Karaazap köyü, Karacaören köyü, Karadikmen köyü, Karakışla köyü, Sarıgüney köyü, Sarıkaya ilçesi, Yeşilhisar köyü.

Zonguldak`ta – Akçasu köyü, Akkaya köyü, Akyamaç köyü, Karadeniz ilçesi, Karakoçlu köyü, Sarıkadı köyü, Yeşilköy, Yeşilöz köyü, Yeşilyayla köyü, Yeşilyurt köyü.

Türkiye`de renk adlarından oluşan yer adlarına bakıldığında çoğunlukla renklerin yalnız değil başka bir adla birleşerek sıfat tamlaması (Akdamar, Akyamaç, Karakamış, Yeşilyayla, Yeşilyurt vb.) oluşturduğu görülmektedir. Bununla beraber bazı renk adlarından oluşan yer adlarında çokluk eki almış basit kelimeler (Sarılar köyü, Yeşiller köyü vb.) tercih edilmiştir.

2.3.5.2. Azərbaycan`da Renk Adlarından Oluşan Yer Adları

Ağtala – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy (Ağ - Beyaz).

Ağtəpə – Cəbrayıl ilçesi sınırları içerisinde köy (Ağ - Beyaz).

Ağyal – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ağ - Beyaz).

Ağyatak – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ağ - Beyaz).

Ağyazıbuduq – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy (Ağ - Beyaz).

Ağyokuş – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde köy (Ağ - Beyaz).

Ağyurd – Lənkəran ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ağ - Beyaz).

Alagöl – Şəki –Zaqatala bölgəsində bulunan göl (Ala - Ela).

Alagöz – Ordubad ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ala - Ela).

Alagüney – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ala - Ela).

Alaqaya – Qarabağ ilçesi sınırları içerisinde dağ (Ala - Ela).

Bozağıl – Şərur ilçesi sınırları içerisinde dağ (Boz - Gri).

Bozayran – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde çeşme (Boz - Gri).

Bozavənd – Ağsu ilçesi sınırları içerisinde köy (Boz - Gri).

Bozdağan – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Boz - Gri).

Bozgüney – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Boz - Gri).

Bozpapaqlar – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy (Boz - Gri).

Qara Nur – Saatlı ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).

Qara Siyəzən – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).

Qaraağac – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).

Qaraarx – Samux ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Qara - Siyah).

- Qarababa** – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qarabağ** – Azərbaycan`ın güney batısında sıradağlar (Qara - Siyah).
- Qarabağlı** – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qarabaqqal** – Göyçay ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qaraboyunlar** – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qaraca** – Daşkəsən və Xanlar ilçeleri sınırları içerisinde dağ (Qara - Siyah).
- Qaracalal** – Babək ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qara - Siyah).
- Qaraçal** – Qazax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qara - Siyah).
- Qaraçay** – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qara - Siyah).
- Qaraçinar** – Goranboy ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qaraçuxur** – Bakı`nın Surahanı bölgəsində bulunan göl (Qara - Siyah).
- Qaradaş** – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qaradərə** – Culfa ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qara - Siyah).
- Qaradəhnə** – Abşeron ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qara - Siyah).
- Qaragöl** – İsmayilli ilçesi sınırları içerisinde göl (Qara - Siyah).
- Qaragöz** – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy (Qara - Siyah).
- Qaralar** – Oğuz ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qara – Siyah).
- Qaralı** – Qax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qara – Siyah).
- Qarasu** – Goranboy ilçesi arazisindən geçen nehir (Qara-Siyah).
- Qırmızı Bazar** – Xocavənd ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Qırmızı - Kırmızı).
- Qırmızı Budka** – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde köy (Qırmızı - Kırmızı).

Qırmızı Samux – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Qırmızı - Kırmızı).

Qırmızıçay – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde nehir (Qırmızı - Kırmızı).

Qırmızıgöl – Abşeron bölgesinde bulunan göl (Qırmızı - Kırmızı).

Qırmızıkənd – Neftçala ilçesi sınırları içerisinde köy (Qırmızı - Kırmızı).

Qırmızısaqqallar – Tərtər ilçesi sınırları içerisinde köy (Qırmızı - Kırmızı).

Sarıbaba – Qarabağ bölgesinde bulunan dağ (Sarı).

Sarıbaş – Qax ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı).

Sarıbaş – Abşeron bölgesinde bulunan Sumqayıt Nehrinin bir koludur (Sarı).

Sarıbulaq – Balakən ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı).

Sarıbulaqçay – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde nehir (Sarı).

Sarıca – Şəki ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Sarı) (ATEL, 2007).

Sarıdaş – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde nehir (Sarı).

Sarıçoban – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı).

Sarıhacılı – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı).

Sarıdağ – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde dağ (Sarı).

Sarıköynək – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy (Sarı).

Sarıqamış – Neftçala ilçesi sınırları içerisinde kasaba (Sarı).

Sarıqobu – Şəki ilçesi sınırları içerisinde nehir (Sarı).

Sarımeşəçay – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde nehir (Sarı).

Azərbaycan`da renk adlarından oluşan yer adlarına bakıldığında Türkiye`de olduğu gibi çoğunlukla renklerin tek başına değil bir adla birleşerek sıfat tamlaması (Bozayran köyü, Qaraçınar köyü, Sarıçoban köyü, Sarıdaş Dağı vb.) oluşturduğu izlenmektedir. Azərbaycan`da renk adlarından oluşan yer adlarında +cA eki

(Qaraca Dağı, Sarıca kasabası vb.), +II eki (Qaralı) ve çokluk eki (Qaralar) de yaygın olarak görülmektedir.

2.3.6. Sayılardan Oluşan Yer Adları

Yer adları verilirken gözönünde bulundurulan faktörlerden birisi de sayılardır. Sayılar farklı kültürlerde farklı anlamlar ifade ettikleri için, bize o coğrafya hakkında bilgi veren önemli kaynaklardandır. Şöyle ki, eski türk efsanelerinde, masallarında, atasözlerinde en çok ‘kırk’, ‘yedi’, ‘dokuz’ sayılarına rastlanmaktadır. Bu yer adlarına da yansımış, yer adları verilirken en çok bu rakamlar kullanılmıştır.

2.3.6.1. Türkiye’de Sayılardan Oluşan Yer Adları

Adana`da – 19 Mayıs Mahallesi, Dokuztekne Mahallesi, Dörtler Mahallesi, Üçtepe Mahallesi.

Adıyaman`da – 100. Yıl köyü, Beşyol köyü, Dörtöl köyü, Üçgöz köyü, Üçkaya köyü.

Afyonkarahisar`da – Kırkpınar köyü, Üçkuyu köyü, Üçlerkayası köyü.

Ağrı`da – Beşbulak köyü, Dokuztaş köyü, Üçgöze köyü, Üçmurat köyü, Üçöymak köyü.

Ankara`da – 19 Mayıs Mahallesi, 30 Ağustos Mahallesi, Beşkonak Mahallesi, Beşköprü Mahallesi, İkipınar Mahallesi, Üçpınar Mahallesi, Yediören Mahallesi.

Artvin`de – Altıparmak köyü, Dokuzoğul köyü, Üçırmak köyü, Üçler köyü.

Aydın`da – Beşeylül Mahallesi, Beşparmak dağları, Birinci Mahallesi, Kırksakallar Mahallesi.

Balıkesir`de – Altıeylül ilçesi, Beşpınar Mahallesi, Dört Yol Mahallesi, Üçkabağaç Mahallesi.

Batman`da – Beşpınar köyü, İkiyaka köyü, Üç Yol köyü, Yedi Yol köyü.

Bayburt`ta – Beşpınar köyü, Kırkpınar köyü, Yedigöze köyü.

Bolu`da – Beşkonak köyü, Birinciafşar köyü, Dörtdivan ilçesi, İkinciafşar köyü, Yedigöller.

Bursa`da – 23 Nisan Mahallesi, 29 Ekim Mahallesi, Beşevler Mahallesi, Üçbeyli Mahallesi.

Çanakkale`de – Beş Yol köyü, Üçkabağaç köyü, Üçpınar köyü, Üç Yol köyü.

Çankır`da – Beşdut köyü, İkiçam köyü, İkikavak köyü, Üçgazi köyü.

Çorum`da – İkikise köyü, İkipınar köyü, Kırkdilim köyü, Üçköy, Yedigöz köyü.

Denizli`de – 1200 Evler Mahallesi, 15 Mayıs Mahallesi, Üçkuyu Mahallesi.

Diyarbakır`da – Bircemal Mahallesi, Kırkağaç Mahallesi, Kırkkoyun Mahallesi, Kırkkuyu Mahallesi, Kırkpınar Mahallesi, Üçkardeş Mahallesi, Üçtepe Mahallesi.

Elazığ`da – Beşbölük köyü, İkitape köyü, Üç ağaç köyü, Üçbudak köyü, Üçpınar köyü.

Erzincan`da – Beşgöze köyü, Beşsaray köyü, Binkoç köyü, Kırkbulak köyü, Üçören köyü.

Erzurum`da – Bingöze Mahallesi, Kırkdikme Mahallesi, Kırkgözeler Mahallesi, Kırklar Mahallesi, Yedigöl Mahallesi, Yedigöze Mahallesi, Yürükatlı Mahallesi, Yüzören Mahallesi.

Eskişehir`de – Beşsaray Mahallesi, İkipınar Mahallesi, Üçsaray Mahallesi.

Gaziantep`te – Beşkılıç Mahallesi, Beşkuyu Mahallesi, Dokuzyol Mahallesi, Kırkpınar Mahallesi, Üçgöl Mahallesi, Üçgöze Mahallesi, Üçkubbe Mahallesi.

Giresun`da – Dokuzkonak köyü, Dokuztepe köyü, Yedikardeş köyü.

Hatay`da – Beşaslan Mahallesi, Dokuzdal Mahallesi, Dört Yol ilçesi, Üçgedik Mahallesi, Üçtepe Mahallesi.

İstanbul`da – 15 Temmuz Mahallesi, 19 Mayıs Mahallesi, 5. Levent Mahallesi, 50. Yıl Mahallesi, 75. Yıl Mahallesi, Beşyol Mahallesi, Üçevler Mahallesi, Yüzyıl Mahallesi.

İzmir`de – Beşpınar Mahallesi, Beşyol Mahallesi, Dokuzlar Mahallesi, Üçkonak Mahallesi.

Kahramanmaraş`ta – Beşbucak Mahallesi, Beşçeşme Mahallesi, Beşenli Mahallesi, Beştepe Mahallesi, Binboğa Mahallesi, Dokuztay Mahallesi, Onikişubat ilçesi.

Kars`ta – Beşyol köyü, Kırkpınar köyü, Üçbölük köyü, Üçpınar köyü.

Kastamonu`ta – Altıkulaç köyü, Beşevler köyü, İkiyaka köyü, Üçağıl köyü, Üçpınar köyü.

Kırıkkale`de – Beşbıçak köyü, Beşler köyü, Üçevler köyü, Üçkuyu köyü.

Konya`da – Altılar Mahallesi, Beşağıl Mahallesi, Kırkkuyu Mahallesi, Üçhüyük Mahallesi.

Kütahya`da – Beşkarış köyü, Dörtdeğirmen köyü, İkibaşlı köyü, Üçbaş köyü, Üçhüyük köyü.

Malatya`da – Sekizsu Mahallesi, Üçbağlar Mahallesi, Üçpınar Mahallesi, Üçyaka Mahallesi.

Manisa`da – Kırkağaç ilçesi, Üçavlu Mahallesi.

Mardin`de – Altıyol Mahallesi, Beşbudak Mahallesi, Beşevler Mahallesi, Dörtiyol Mahallesi, Üçevler Mahallesi, Üçkuyu Mahallesi, Üçtepe Mahallesi, Yedikardeş Mahallesi.

Mersin`de – Kırkkavak Mahallesi, Üçoluk Mahallesi, Üçtepe Mahallesi.

Muğla`da – Beşparmak dağları, Dokuzçam Mahallesi, Dörttepe Mahallesi.

Muş`ta – Beşçatak köyü, Beşparmak köyü, Bingöl dağları, Dokuzpınar köyü, Kırkgöze köyü, Onpınar köyü, Üçbulak köyü, Üçdere köyü, Üçevler köyü, Üçsirt köyü, Üçtepe köyü, Yukarıüçdam köyü.

Ordu`da – Beşbıyık Mahallesi, Birebir Mahallesi, Üçpınar Mahallesi.

Rize`de – Beştepe köyü, Kırklartepesi köyü, Üçkaya köyü.

Sakarya`da – Beşevler Mahallesi, Kırktepe Mahallesi, Kırktepe Mahallesi, Üçoluk Mahallesi.

Samsun`da – 19 Mayıs ilçesi, Üçhanlar Mahallesi, Üçpınar Mahallesi.

Siirt`te – Beşler köyü, Dokuzçavuş köyü, Üçoyuk köyü, Üçpınar köyü, Yediyaprak köyü.

Sivas`ta – Beş ağaç köyü, Beşpınar köyü, Beştepe köyü, Dört Eylül köyü, Kırkpınar köyü.

Şanlıurfa`da – 75. Yıl Mahallesi, Onortak Mahallesi, Üçdirek Mahallesi, Yediyol Mahallesi.

Sırnak`ta – Beş ağaç köyü, Birlikköy, Üç ağaç köyü, Üçok köyü.

Tekirdağ`da – 100. Yıl Mahallesi, Kırkgöz Mahallesi, Kırkkepenekli Mahallesi.

Tokat`ta – Beşdere köyü, Beşevler köyü, Beşören köyü, Dokuzçam köyü, Üçgöl köyü.

Trabzon`da – Dörtiyol Mahallesi, Üçpınar Mahallesi, Yüzüncüyıl Mahallesi.

Tunceli`de – Beşelma köyü, Beşoluk köyü, Kırklar köyü, Kırkmeşe köyü, Üçdam köyü.

Van`da – Altıyol Mahallesi, Beşocak Mahallesi, Dokuzdam Mahallesi, Kırkpınar Mahallesi.

Yozgat`ta –Altılı köyü, Beşkavak köyü, Kırkdilim köyü, Üçkaraağaç köyü, Yedişehri köyü.

Türkiye`de sayılardan oluşan yer adlarında da renk adlarından oluşan yer adları gibi sayılar genellikle tek başına değil adlarla birleşerek (Beşelma, Dokuzpınar, Sekizsu, Üçbulak vb.) yer adlarını ortaya çıkarmışlardır. Birleşik kelimelerin yanı sıra basit kelimeler de sayılardan oluşan yer adlarında karşımıza çıkar (Beşler, Dokuzlar, Üçler vb.). Yer adlarında daha çok doğal sayılar tercih edilmiş olsa da sıra sayıları da (Birinci Mahallesi, İkinciafşar köyü vb.) gözlemlenmektedir.

2.3.6.2. Azerbaycan`da Sayılardan Oluşan Yer Adları

Altıağac – Abşeron bölgesinde buluna maden suları (Altı).

Altıağac – Abşeron bölgesinde Ataçay Nehrinin kıyısında bulunan köy (Altı).

Beşbarmaq – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde dağ (Beş).

Beşdəli – Sabirabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Beş).

Beşgöl – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde göl (Beş).

Beşyataq – Balaken ilçesi sınırları içerisinde dağ (Beş).

Birinci Ağalı- Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Alıbəyli – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Alıcanlı – Zərdab ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Aral – Ağdaş ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Aratkənd – Ağsu ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Aşıqlı – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Biləcik – Şəki ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Çağan – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Dərəşam – Babək ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Ərəbcəbirli – Göyçay ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci İmamverdili – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci İpək – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Qaralı – Neftçala ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Mahmudlu – Füzuli ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Milli – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci) (ATEL, 2007).

Birinci Nüğədi – Quba ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Paşalı – Hacıqabul ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Səmədxanlı – Masallı ilçesi sınırları içerisinde köy (Birinci).

Birinci Şahsəvən – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde köy.

Dördçinar – Füzuli ilçesi sınırları içerisinde köy (Dörd- Dört).

Dördlər – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy (Dörd- Dört).

Dördüncü Barak – Ağcabədi ilçesi sınırları içerisinde köy (Dördüncü).

Əlliarx – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde kemer (Əlli).

İkinci Ağalı – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde köy (İkinci).

İkinci Alıbəyli – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde köy (İkinci).

İkinci Biləcik – Şəki ilçesi sınırları içerisinde köy (İkinci).

Qırxlardağ – Culfa ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qırx).

Qırxayaq – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde dağ (Qırx).

Minbaşı – Sabirabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Min- Bin).

Minbaşılı – Cəbrayıl ilçesi sınırları içerisinde köy (Min- Bin).

Minkənd – Laçın ilçesi sınırları içerisinde nehir (Min- Bin).

Oncaqala – Masallı ilçesi sınırları içerisinde köy (On).

Otuziki – İmişli ilçesi sınırları içerisinde köy (Otuz iki).

Otuzikilər – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde köy (Otuz iki).

Üçgöl – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde göl (Üç).

Üçgül – Qazax ilçesi sınırları içerisinde dağ (Üç).

Üçtəpə – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy (Üç).

Üçoğlan – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy (Üç).

Üçüncü Mahmudlu – Füzuli ilçesi sınırları içerisinde köy (Üçüncü).

Yeddixırman – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde dağ (Yeddi- Yedi).

Yeddigünbəz – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde dağ (Yeddi- Yedi).

Azərbaycan`da sayılardan oluşan yer adlarında sıra sayıları (Birinci Paşalı, İkinci Ağalı, Üçüncü Mahmudlu vb.) daha çok tercih edilmiştir. Azərbaycan`da sayılardan oluşan yer adlarında da basit ve türemiş kelimelere nazaran birleşik kelimeler (Altıağac, Beşbarmaq, Dördçinar, Minkənd vb.) daha sık karşımıza çıkmaktadır.

2.3.7. Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları

Dil biliminde su kütlelerinin veya su kaynaklarının adlarını belirten özel kelimeler hidronim, onomolojinin bunlarla ilgilenen alt bölümüne hidronimi denir. Bu terim Yunanca hudos (su) ve onoma (ad) sözcüklerinden oluşmuştur. Hidronimlerin oluşturulmasında yer alan kelimelere hidrotermler denir. Örneğin "deniz", "körfez", "göl", "nehir", "çeşme", "su", "hendek", "kanal", "şelale" vb.

sözcükler hidronimlerin ikinci bileşeni olarak işlev görür. Ancak hidronimlerin ilk kısmını oluşturan sözcük birimleri daha çeşitlidir. Birinci kısmı oluşturan kelimelerin kişi (antroponim), kabile, kavim, dağ, yerleşim yeri, bitki, hayvan vb. sözcükler olduğu ile ilgilidir (Qurbanov, 2019).

2.3.7.1. Türkiye`de Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları

Adana`da – Adapınar Mahallesi, Ağaçpınar Mahallesi, Beypınarı Mahallesi, Çobanpınarı Mahallesi, Damlapınar Mahallesi, Güzupınar Mahallesi, Kayapınar Mahallesi, Kızıldere Mahallesi, Kuzupınarı Mahallesi, Pınarlar Mahallesi, Polatpınarı Mahallesi, Soğukpınar Mahallesi, Süphandere Mahallesi, Taşpınar Mahallesi, Yaylapınar Mahallesi.

Adıyaman`da – Akpınar köyü, Bağpınar köyü, Bağpınar Kuyucak, Başpınar köyü, Bağözü köyü, Cevizpınar köyü, Çampınar köyü, Derinsu köyü, Gölpınar köyü, Karagöl köyü, Kızılcapınar köyü, Kızılpınar köyü, Kızılöz köyü, Malpınarı köyü, Taşpınar köyü, Tekpınar köyü, Uzunpınar köyü.

Afyonkarahisar`da – Akçadere köyü, Akpınar köyü, Belenpınar köyü, Çamözü köyü, Çay ilçesi, Çayırpınar köyü, Çevrepınar köyü, Çobanözü köyü, Değirmendere köyü, Devederesi köyü, İnpınar köyü, Kazanpınar köyü, Kırkpınar köyü, Olukpınar köyü, Ortapınar köyü, Topdere köyü, Yiğitpınarı köyü.

Ağrı`da – Bulutpınar köyü, Burnubulak köyü, Çatalpınar köyü, Dayıpınarı köyü, Dedebulak köyü, Gürbulak köyü, Hayrangöl köyü, Karabulak köyü, Oğlaksuyu köyü, Ozanpınar köyü, Soğukpınar köyü, Şekerbulak köyü, Yolcupınarı köyü, Yurtpınar köyü.

Aksaray`da – Acıpınar köyü, Çatalsu köyü, Güzelöz köyü, Karapınar köyü, Koçpınar köyü, Yenipınar köyü.

Amasya`da – Ardıçpınar köyü, Başpınar köyü, Damudere köyü, Değirmendere köyü, Demirpınar köyü, Güvemözü köyü, Kanatpınar köyü, Sarayözü köyü, Tatlıpınar köyü, Yeşildere köyü, Yeşilöz köyü, Yolpınar köyü.

Ankara`da – Altıpınar Mahallesi, Ballıkpınar Mahallesi, Belpınar Mahallesi, Çamlıdere ilçesi, Devecipınarı Mahallesi, Durupınar Mahallesi,

Elmapınar Mahallesi, Geyikpınarı Mahallesi, Gökçedere Mahallesi, Gülpınar Mahallesi, İnceöz Mahallesi, Karandere Mahallesi, Kumpınar Mahallesi, Sırapınar Mahallesi, Taşpınar Mahallesi, Ulupınar Mahallesi, Yağlıpınar Mahallesi.

Ardahan`da – Ardıçdere köyü, Çataldere köyü, Derindere köyü, Eşmepınar köyü, İncedere köyü, Kartalpınar köyü, Küçükaltınbulak köyü, Ovapınar köyü, Taşlıpınar köyü.

Artvin`de – Akpınar köyü, Aşağırmaklar köyü, Çağlıpınar köyü, Gümüşdere köyü, Gümüşözü köyü.

Aydın`da – Çamlıdere Mahallesi, Gözpınar Mahallesi, Kızılcapınar Mahallesi, Kızıldere Mahallesi, Kirazderesi Mahallesi, Örmepınar Mahallesi, Pınardere Mahallesi, Su Adası.

Balıkesir`de – Bahçedere Mahallesi, Beşpınar Mahallesi, Bulutçeşme Mahallesi, Çiftçidere Mahallesi, Halkapınar Mahallesi, Kabakdere Mahallesi, Sıvatpınar Mahallesi, Türközü Mahallesi.

Bartın`da – Akpınar köyü, Aşağıdere köyü, Gökpınarı köyü, Gürpınar köyü, Karasu köyü, Kazpınarı köyü, Keçideresi köyü, Sarıderesi köyü, Topderesi köyü.

Batman`da – Asmadere köyü, Beşpınar köyü, Büyükdere köyü, Demirlipınar köyü, Gökçepınar köyü, Irmakköy, İnpınar köyü, Kumlupınar köyü, Tosunpınar köyü, Uzundere köyü.

Bayburt`ta – Aşağıpınarlı köyü, Çayırözü köyü, Göldere köyü, Güneydere köyü, Güvercindere köyü, Kırkpınar köyü, Kurbanpınarı köyü, Suludere köyü, Yaylapınar köyü, Yelpınar köyü.

Bilecik`te – Ahmetpınar köyü, Akçapınar köyü, Akçasu köyü, Çokçapınar köyü, Gümüşdere köyü, Kozpınar köyü, Kuyupınar köyü, Soğucakpınar köyü, Yukarıçaylı köyü.

Bingöl`de – Aşağıakpınar köyü, Balpınar köyü, Çevrimpınar köyü, Çiçekdere köyü, Gökdere köyü, Gürpınar köyü, Olukpınar köyü, Yukarıakpınar köyü, Kamışgöl köyü, Yayladere ilçesi, Yedisu ilçesi

Bitlis`te – Aaçdere ky, Aaçpınar ky, Bahçedere ky, Çobansuyu ky, Gedikpınar ky, Geyikpınar ky, Horozdere ky, Kolludere ky, Oymapınar ky.

Bolu`da – Beyderesi ky, Çampınar ky, aygkpinar ky, Elmacıkdere ky, Gkpinar ky, Grpinar ky, Hisarz ky, Kayalıdere ky, Kesenz ky, Ormanpınarı ky, Yenicepınar ky.

Burdur`da – Başpınar ky, Çamlıdere ky, Çobanpınarı ky, Dereky, Glhisar ilçesi, Karapınar ky, Kartalpınar ky, Kocapınar ky, Taşpınar ky, Ulupınar ky, Yeşildere ky.

Bursa`da – Akçapınar Mahallesi, ampınar Mahallesi, Gedikpınar Mahallesi, Kepekdere Mahallesi, Kocapınar Mahallesi, Nazlıdere Mahallesi, Pınarky Mahallesi, Sğtpınar Mahallesi, Slklgl Mahallesi, Taşpınar Mahallesi, Yeşildere Mahallesi.

anakkale`de – Akeşme ky, Akpınar ky, Babadere ky, Bahçedere ky, Bostandere ky, Danapınar ky, Egridere ky, Greşme ky, Kozeşme ky, vezdere ky.

ankırı`da – Bayanpınar ky, Budakpınar ky, Candere ky, altıpınar ky, Çayırpınar ky, Eypz ky, Kuyupınar ky, Kuzdere ky, Yukarıdere ky, Yurtpınar ky.

orum`da – Acıpınar ky, Akpınar ky, Dedepınar ky, Krpinar ky, Suludere ky.

Denizli`de – Başeşme Mahallesi, Boğazdere Mahallesi, Gkpinar Mahallesi, İncirpınar Mahallesi, Kurudere Mahallesi, Yenieşme Mahallesi, Yeşildere Mahallesi.

Diyarbakır`da – Beşpınar Mahallesi, Dilekpinar Mahallesi, Hasanpınar Mahallesi, İsapınar Mahallesi, Kamışpınar Mahallesi, Kayapınar ilçesi, Kurudere Mahallesi, Soğansuyu Mahallesi.

Dzce`de – Akpınar ky, Aydınpınar ky, ekpinar ky, Gmşpınar ky, Ovapınar ky, Samandere ky, Sancakdere ky, Sırtpınar ky.

Edirne`de – allıdere ky, Çobançeşmesi ky, Sarayakpınar ky, Sğtldere ky.

Elazığ`da - Badempınarı köyü, Balpınar köyü, Çavuşdere köyü, Elmapınarı köyü, Gzpınar köyü, Kaşpınar köyü, Kurtdere köyü, Ormanpınar köyü, Şahindere köyü.

Erzincan`da – Ayranpınar köyü, Cennetpınar köyü, Eşmepınar köyü, Glpınar köyü, Kardere köyü, Sarıpınar köyü, Sazlıpınar köyü, Yardere köyü, Yaylapınar köyü, Yeşilçay köyü.

Erzurum`da – Başkurtdere Mahallesi, Elmapınar Mahallesi, Güllüdere Mahallesi, Kavaklıdere Mahallesi, Koşapınar Mahallesi, Soğukpınar Mahallesi, Taşpınar Mahallesi, Uzundere ilçesi, Yeşilz Mahallesi.

Eskişehir`de – Akpınar Mahallesi, Bektaşpınarı Mahallesi, Belpınar Mahallesi, Buldukpınarı Mahallesi, Glpınar Mahallesi, Kanlıpınar Mahallesi, Sultandere Mahallesi.

Gaziantep`te –Altınpınar Mahallesi, Arıkdere Mahallesi, Başpınar Mahallesi, Doğanpınar Mahallesi, Gkedere Mahallesi, Gmşpınar Mahallesi, Kozdere Mahallesi.

Giresun`da – Altınpınar ky, Damudere ky, Dereli ilçesi, Doludere ky, Glpınar ky, Kaledere ky, Karadere ky, Kavaklıdere ky, Kkdere ky, Soğukpınar ky, Yağlıdere ilçesi, Yeşildere ky.

Gmşhane`de – Akpınar ky, Alçakdere ky, Başpınar ky, Gkepınar ky, Kazanpınar ky, Kocapınar ky, Yağlıdere ky, Yağmurdere ky, Yayladere ky.

Hakkari`de– Akpınar ky, Aşğıderecik ky, Beşbulak ky, Bulaklı ky, Derecik ilçesi, Gürdere ky, Kurudere ky, Pınarca ky, Serindere ky, Uzundere ky, Yaylapınar ky.

Hatay`da – Aıkdere Mahallesi, Arpaderesi Mahallesi, Balıklıdere Mahallesi, Benlidere Mahallesi, Büyükdere Mahallesi, Gökdere Mahallesi, Sapanözü Mahallesi, Yanıkpınar Mahallesi.

İğdır`da – Eğrekdere köyü, Elmagöl köyü, Gülpınar köyü, Kırkbulak köyü, Sarıbulak köyü.

İsparta`da – Akpınar köyü, Aksu ilçesi, Beydere köyü, Darıderesi köyü, Eldere köyü, İncedere köyü.

İstanbul`da – Çengeldere Mahallesi, Durugöl, Gümüşpınar Mahallesi, Gürpınar Mahallesi, Kirazlıdere Mahallesi, Kuruçeşme Mahallesi, Mavigöl Mahallesi, Muratçeşme Mahallesi.

İzmir`de – Bahçedere Mahallesi, Çeşme ilçesi, Demircidere Mahallesi, Eğrigöl Mahallesi, Kavaklıdere Mahallesi, Kurudere Mahallesi, Narlıdere ilçesi, Pınarköy Mahallesi, Yakapınar Mahallesi.

Kahramanmaraş`ta – Alimpınar Mahallesi, Ayşepınarı Mahallesi, Çukurpınar Mahallesi, Gözpınarı Mahallesi, Gündere Mahallesi, Haticepınarı Mahallesi, Söğütdere Mahallesi.

Karabük`te – Başpınar köyü, Karacapınar köyü, Karapınar köyü, Pınarözü köyü.

Karaman`da – Bostanözü köyü, Çavuşpınarı köyü, Damlapınar köyü, Ekinözü köyü, Kavaközü köyü, Kurtderesi köyü, Yeşildere köyü.

Kars`ta – Dağpınar köyü, İncedere köyü, Körpınar köyü, Kürekdere köyü, Süngüderesi köyü.

Kastamonu`da – Akpınar köyü, Çampınar köyü, Doğanpınar köyü, Köklüdere köyü, Söğütpınar köyü, Taşpınar köyü, Üçpınar köyü, Yeşilpınar köyü, Yukarılıpınar köyü.

Kayseri`de – Çayırözü Mahallesi, Dokuzpınar Mahallesi, Karaözü Mahallesi, Pınarbaşı ilçesi, Subaşı Mahallesi, Yeşil Mahallesi.

Kırklareli`de – Akpınar köyü, Bayramdere köyü, Beypınar köyü, Çukurpınar köyü, Karadere köyü, Kızılıçıkderesi köyü, Kurudere köyü, Pınarhisar ilçesi, Tatlıpınar köyü, Üsküpdere köyü.

Kırşehir`de – Ağapınar köyü, Akpınar ilçesi, Alimpınar köyü, Çayözü köyü, Devepınarı köyü, Harmanpınar köyü, Kırkpınar köyü, Körpınar köyü, Ulupınar köyü, Uzunpınar köyü, Yeşildere köyü.

Kilis`te – Belenözü köyü, Doğançay köyü, Kızılgöl köyü, Kolpınar köyü, Üçpınar köyü, Yeşilpınar köyü.

Kocaeli`de – Akpınar Mahallesi, Bekirdere Mahallesi, Karagöllü Mahallesi, Kızılcapınar Mahallesi, Kurtdere Mahallesi, Sapakpınar Mahallesi, Serindere Mahallesi.

Konya`da – Çimendere Mahallesi, Derebucak ilçesi, Gözpınarı Mahallesi, Halkapınar ilçesi, Karapınar ilçesi, Kuruçay köyü, Ulupınar Mahallesi.

Kütahya`da – Akpınar köyü, Güllüdere köyü, Sabuncupınar köyü, Soğukçeşme köyü.

Malatya`da – Aşağıulupınar Mahallesi, Başpınar Mahallesi, Çakıllıpınar Mahallesi, Gölpınar Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Keklikpınarı Mahallesi, Kuyudere Mahallesi.

Manisa`da – Akçeşme Mahallesi, Bahçedere Mahallesi, Dibekdere Mahallesi, Gülpınar Mahallesi, Gümüşçay Mahallesi, Kurudere Mahallesi, Sarıpınar Mahallesi.

Mardin`de – Bağözü Mahallesi, Büyükdere Mahallesi, Çamlıdere Mahallesi, Çayköy Mahallesi, Çukurdere Mahallesi, Kayapınar Mahallesi, Kumdere Mahallesi, Kuruçay Mahallesi.

Mersin`de – Akdeniz ilçesi, Doğançay köyü, Fındıkpınarı yaylası, Kavaklıpınar Mahallesi, Sugözü Mahallesi.

Muğla`da – Dibekdere Mahallesi, Eğridere Mahallesi, Gökpınar Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Kavaklıdere ilçesi, Kayadere Mahallesi, Ketendere Mahallesi, Söğütlüdere Mahallesi.

Muş`ta – Aradere köyü, Dirimpınar köyü, Dokuzpınar köyü, Elmabulak köyü, Eşmepınar köyü, Gümüşpınar köyü, Olurdere köyü, Sıradere köyü, Yedipınar köyü.

Nevşehir`de – Acıgöl ilçesi, Akpınar köyü, Altıpınar köyü, Anapınar köyü, Başdere köyü, Gülpınar köyü, Yeşilöz köyü.

Niğde`de – Göllü dağ, Karalıklidere köyü, Kavaklıgöl köyü, Kocapınar köyü, Sultanpınarı köyü.

Ordu`da – Çatalpınar ilçesi, Ketendere Mahallesi, Özpınar Mahallesi, Taşlıçay Mahallesi, Ulugöl, Yuvapınar Mahallesi.

Osmaniye`de – Aşağıkaradere köyü, Kösepınarı köyü, Söğütlügöl köyü, Yeşildere köyü.

Rize`de – Buzlupınar köyü, Çayeli ilçesi, Hoşdere köyü, İkizdere ilçesi, İyidere ilçesi, Kalkandere ilçesi, Serindere köyü, Uzundere köyü, Yamaçdere köyü.

Sakarya`da – Belpınar Mahallesi, Bıçkıldere Mahallesi, Değirmendere Mahallesi, Doğançay Mahallesi, Karadere Mahallesi, Karapınar Mahallesi, Meşepınarı Mahallesi.

Samsun`da – Oymapınar Mahallesi, Paşapınarı Mahallesi, Pınarçay Mahallesi, Söğütpınarı Mahallesi, Üçpınar Mahallesi, Yeşildere Mahallesi, Yeşilpınar Mahallesi.

Siirt`te – Ağaçlıpınar köyü, Belençay köyü, Derinçay köyü, Gökbudak köyü, Gözpınar köyü, Köprüçay köyü, Meşelidere köyü, Meydandere köyü, Ormanpınar köyü.

Sinop`ta – Babaçay köyü, Büyükpınar köyü, Çatpınar köyü, Gürpınar köyü, Karapınar köyü.

Sivas`ta – Baharözü köyü, Ballıdere köyü, Çatpınar köyü, Doğupınar köyü, Geyikpınar köyü, Suşehri ilçesi, Yerliçay köyü.

Şanlıurfa`da – Akpınar Mahallesi, Bozdere Mahallesi, Ceylanpınar ilçesi, Göldere Mahallesi, İncedere Mahallesi, Kırkpınar Mahallesi, Kurudere Mahallesi, Kurugöl Mahallesi.

Şırnak`ta – Bağpınar köyü, Damlaca köyü, Kızılsu köyü, Kocapınar köyü, Pınarönü köyü, Uludere ilçesi.

Tekirdağ`da – Bağıpınarı Mahallesi, Çınarlidere Mahallesi, Çimendere Mahallesi, Kavakçeşme Mahallesi, Kurtdere Mahallesi, Pınarbaşı Mahallesi, Pirinççeşme Mahallesi.

Tokat`ta – Arıpınar köyü, Durudere köyü, Endikpınar köyü, Karadere köyü, Sulusaray ilçesi, Taşpınar köyü.

Trabzon`da – Akpınar Mahallesi, Ayvadere Mahallesi, Çamlıdere Mahallesi, Çaykara ilçesi, Çiftepınar Mahallesi, Karpınar Mahallesi, Uzungöl, Üçpınar Mahallesi, Üzümlü Mahallesi.

Tunceli`de – Akçapınar köyü, Akpınar köyü, Çayüstü köyü, Gelinpınar köyü, Uzungöl köyü.

Uşak`ta – Akbulak köyü, Çamdere köyü, Hamamdere köyü, Kayapınar köyü, Ulupınar köyü.

Van`da – Altındere Mahallesi, Ayazpınar Mahallesi, Boyunpınar Mahallesi, Büklümdere Mahallesi, Esenpınar Mahallesi, Eşmepınar Mahallesi, Gürpınar ilçesi, Tekindere Mahallesi.

Yalova`da – Dereköy, Geyikdere köyü, Havuzdere köyü, Kocadere köyü, Laledere köyü.

Yozgat`ta – Çampınar köyü, Çaypınar köyü, Gökdere köyü, Sazlıdere köyü, Uzakçay köyü.

Zonguldak`ta – Akçasu köyü, Akpınar köyü, Çaycuma ilçesi, Durupınar köyü, Gürpınar köyü, Özpınar köyü.

Türkiye`de su veya su ile ilgili adlardan oluşan yer adlarında basit yapıllı örneklere rastlanmamıştır. Çoğunluk birleşik kelimelerden oluşsa da türemiş kelimelerden (Bulaklı, Damlaca, Pınarca vb.) oluşan örnekler de karşımıza çıkmaktadır. Su adlarından oluşan yer adlarında ad tamlaması (Devederesi, Fındıkpınarı, Kuzupınarı vb.) ve sıfat tamlaması (Kocapınar, Yeşildere, Uzungöl vb.) daha çok tercih edilmiştir.

2.3.7.2. Azərbaycan`da Su veya Su ile İlgili Adlardan Oluşan Yer Adları

Acıbulaq – Abşeron bölgəsində bulunan göl.

Acıçay – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Acıdərə – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde dağ.

Acıqançay – Kür Nehrinin sol koludur.

Acısu – Qazax ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Ağalçay – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Ağcalarsu – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Alçabulaq – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde çeşme.

Almabulaq – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde çeşme.

Alpoutdərə – Şamaxı ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Araqçay – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Arı dərəsi – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde dere.

Bağırsaqcayı – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Balaçay – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Balxarçay – Biləsuvar ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Çalagöl – Saatlı ve Sabirabad ilçeleri sınırında bulunan göl.

Çalağançay – Oğuz ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Çaylı – Qazax ilçesi sınırları içerisinde köy.

Daşbulaq – Xocalı ilçesi sınırları içerisinde dağ.

Dəliçay – Şamaxı ve Xaçmaz ilçeleri sınırları içerisinde nehir.

Dəmiraparançay – Qəbələ ilçesi sınırları içerisinde nehir (ATEL,2007).

Dəstəmaçay – Qəbələ ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Dulyamçay – Masallı ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Eynibulaq – Siyəzən ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Əlincəçay – Culfa ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Əmbərçay – Qax ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Əyridərə – Gədəbəy ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Gəndərçay – Daşkəsən ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Gödəkdərə – Gədəbəy ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Gödənçay – Qəbələ ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Göybulaq – Şəki ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Hamamçay – Daşkəsən ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Həmənçay – Daşkəsən ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Həsənsu – Ağstafa ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Xanbulaq – Xanlar ilçəsi sınırları içerisinde dağ (ATEL, 2007).

İsitlikçay – Ağsu ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

İstibulaq – Kəlbəcər ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Kənarçay – Qusar ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Qalınçay – Şamaxı ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Qarabulaq – Xanlar ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Ləkərçay – Lerik və Lənkəran ilçələri sınırları içerisinde nehir.

Lulodərəsi – İsmayilli ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Mazımçay – Balakən ilçəsi sınırları içerisinde köy.

Məmmədsəfiçay – Kəlbəcər ilçəsi sınırları içerisinde nehir.

Mikirkıçay – Qax ilçesi sınırları içerisinde nehir (ATEL,2007).

Ömərçay – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Padarçay – Zəngilan ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Pensərçay – Astara ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Pəncəgöl – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde göl.

Pırçay – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Razgovçay – Lerik ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Rəngidarçay – Quba ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Sarımeşəçay – Daşkəsən ilçesi sınırları içerisinde nehir (ATEL, 2007).

Səngərçay – İsmayilli ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Suluçəsmə – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy.

Şahbulaq – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy.

Şardərə – Yardımlı ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Tacogöl – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde göl.

Taxtaçay – Masallı ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Tatarçay – Şəmkir ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Ulyumçay – Lənkəran ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Uzuncaçay – İsmayilli ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Üçbulaq – Qazax ilçesi sınırları içerisinde dağ.

Veriçay – Lerik ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Yelizgöl – Kəlbəcər ilçesi sınırları içerisinde göl.

Zahlıçay – Qəbələ ilçesi sınırları içerisinde nehir.

Zəligöl – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde göl.

Zəylikçay – Daşkəsən ilçəsi sınırları içerisinde nehir. (ATEL, 2007).

Azərbaycan`da su veya su ile ilgili adlardan oluşan yer adlarında basit ve türemiş kelimelerden oluşan örneklere rastlanmamıştır. Su adlarından oluşan yer adlarında ad tamlaması (Bağırsaqçayı, Lulodərəsi vb.) ve sıfat tamlamasından (Acısu, Qalınçay, İstibulaq vb.) oluşan örnekler tespit edilmiştir.

3. İKİNCİ BÖLÜM: YER ADLARININ TARİHİ DÖNEMLERİ

3.1. Azerbaycan ve Türkiye'nin Eski Dönem Yer Adları

3.1.1. Türkiye'nin Eski Dönem Coğrafyası, Yerleşim Alanları

Türklerin anayurdunun, eski çağlarda Altay-Sayan dağlarının kuzey batısı olduğu görülmüştür. Türklerin ilk ataları “savaşçı” kitleler olarak MÖ 1700'den itibaren, etrafa hakim olmağa başlamışlardı. Bu yayılma iki yüzyıl sonunda Altayları ve Tanrı dağlarını içine almış bulunuyordu. Aynı soydan gelen topluluklar Kazakistan üzerinden Maverâünnehir'e gelerek burada Akdeniz ırkları ile temas kurarken batıya doğru açılan guruplar da Fin-Ugor kavimleriyle bağlantı sağlamışlardı. MÖ iki bin yılların ortalarında Türkler doğuda Baykal Gölü, batıda Sibirya üzerinden Yayık (Ural) ırmağına kadar uzanan bölgede; güneyde Tanrı dağları, güney-batıda Kazakistan ve Güney Harezm'le sınırlı geniş sahada yaşıyorlardı. Türklerden kalabalık kitleler (yaklaşık MÖ 1100 yıllarından itibaren) Çin'in kuzey batısındaki Kan-su ve Ordos bozkırlarına doğru yayılıyordu. Çin kayıtlarında 'Hsiung-nu' adı ile gösterilen topluluğun çekirdeği bu Türk kitlesidir. MÖ 1300-1000 yılları arasında bir kısım Türklerin Türkistan sahasında bulundukları anlaşılmaktadır. Kuzey-batı Çin'de görülen boyalı seramiklerin daha ziyade Ön-Asya kaynaklı oluşu, bu iki ayrı bölge arasındaki bağlantıyı Türklerin sağladığını göstermektedir (Çandarlıoğlu, 2003).

MÖ 700'e kadar Altaylara yerleşen Türkler, asıl anayurtlarını artık tamamen boşaltmışlardı. Üç ayrı göçle, Ordos'a, Volga'ya ve Kuzey Batı Asya'ya yayılmıştı. Türklerin Yakut kolunun bu devirde Sibirya'ya göç ettikleri sanılmaktadır. Bir müddet onlarla birlikte yaşayan Çuvaşlar ise batıya yönelerek Ural dağlarının güneyine gelmişlerdir. MÖ IV.-III yüzyıllarda iki büyük Türk kitlesinden biri İrtiş Nehrinden batıda Xəzər çevresine kadar olan bölgede yaşıyordu (Batı Türkleri). İkinci kitle ise İç-Asya'nın çeşitli yerlerinde ve Kuzey batı Çin'deydiler (Doğu Türkleri). Hindistan'ın İndus-Pencab havalisine doğru ilk Türk hareketinin de MÖ birinci binin başlarında olduğu tahmin edilmektedir (Çandarlıoğlu, 2003).

Anadolu'da çeşitli kültürlerin oluşumu ve gelişimine imkan veren şartlar erken dönemlerde ortaya çıkmıştır. Asya ve Avrupa kıtaları arasında uzanmış bir köprü gibi olması, Eski Doğu ve Batı kültür çevreleri arasında bulunması, tarihin

en eski dönemlerinden başlamak üzere, doğu ve batıdan çok sayıda kavmin göçünün Anadolu topraklarında gerçekleştirilmesi Anadolu'daki kültürel oluşuma ve gelişime büyük ölçüde etki etmiştir. Anadolu'da birbirinden farklı iklimlerin görülmesi de kültürel oluşum ve gelişime büyük ölçüde katkı sağlamıştır (Kınal, 1987).

Anadolu'nun doğu bölgesi hayvancılığa, batı bölgesi ise tarıma elverişli koşullar oluşturduğundan, eski çağlardan beri insanlar bu bölgeye akın etmiştir. Anadolu'ya gelen kavimlerin bu bölgenin coğrafi konumu, doğal kaynakları ve iklim şartlarından dolayı yerleşmeleri kolay olmuştur.

Anadolu'ya gelerek yerleşen kavimler arasında Turanî ya da Aziyenik tabir edilen, Türklük ve Türklerle bağlantılı çok sayıda kavim de yer almaktadır. Tarihi devirlerin başlangıcından itibaren, klasik döneme kadar Anadolu ve çevresinde Türklerle bağlantılı kavimler varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bunların dilleri Türkçede olduğu gibi, kelimelerin türetilmesinde son ekler kullanılan ve fiillerin çekiminde ne şekilde olursa olsun kökleri değişmeyen dillerdir (Durmuş, 2007).

Doğan Aksan, Anadolu'daki köy adlarından yola çıkılarak yaptığı araştırmasında Türklerin ad verirken önce çevreden daha sonra ise bireyden yararlandığını ortaya koymuştur (Aksan, 1974). Eski dönem yer adlarını incelerken, kaynak olarak bakılacak başlıca kaynaklar, o dönem yazılan yazıtlar, destanlar ve efsanelerdir. Eski dönem Türk yer adlarından bahsettiğimizde, Köktürk yazıtlarında geçen yer adları, Uygur (Şine Usu) yazıtlarında geçen yer adları ele almamız gereken başlıca kaynaklardır.

Köktürk yazıtlarında geçen yer adları, Eski Türklerin bir parçası olduğu Bozkır kültürünün bize ulaşan en önemli kalıntıları, nesneler üzerine yazmış oldukları yazıtlardır. Bu yazıtlara dikkat edildiğinde onların adandıkları kişilerin adlarını taşıdıkları görülür:

Abayabur (şehir adı)

Kiçi Talas (şehir adı)

Abul (köy adı)

Kiçig Keyken (nehir adı)

Açığ altır köl (göl adı)

Kızıl (köy adı)

Adırak (nehir adı)

Kumul (şehir adı)

Ak Termel (nehir adı)	Lükçing (şehir adı)
Ağu (nehir adı)	Muz tağ (dağ adı)
Alğuk (köy adı)	Özçent (şehir adı)
Altun yış (dağ adı)	Selenge (nehir adı)
Aluş (köy adı)	Sayram (şehir adı)
Anı (nehir adı)	Sitgün (şehir adı)
Arğu Talas (şehir adı)	Stravst (şehir adı)
Arkar (dağ adı)	Suççu (şehir adı)
Balıklığ (nehir adı)	Sükçi (şehir adı)
Baranas Balık (şehir adı)	Sutrasan (şehir adı)
Benekit ırmağı (nehir adı)	Sançu (şehir adı)
Beş keçen (şehir adı)	Tartuk (şehir adı)
Bib bılanguk (nehir adı)	Taring köl (göl adı)
Bidilkim (şehir adı)	Teşken (şehir adı)
Biyiz (göl adı)	Tez (nehir adı)
Çigil balık (şehir adı)	Toğu (şehir adı)
Danavadi (şehir adı)	Tıraz (şehir adı)
Ertiş (nehir adı)	Tünkent (şehir adı)
Gartirakut (dağ adı)	Uçayan balık (şehir adı)
İçüy (nehir adı)	Uçayan uluş (şehir adı)
İnçiü (şehir adı)	Uluğ Keyken (nehir adı)
Ila (nehir adı)	Usmı tarım (nehir adı)
Itlık (şehir adı)	Yabaku suvı (nehir adı)

Kalyas (dağ adı)

Yafınç (nehir adı)

Kara kaş ögüz (nehir adı)

Yar (nehir adı)

Katun sini (şehir adı)

Yügnök (şehir adı) (Quliyev, 1999).

3.1.1.1. Şine Usu yazıtlarında geçen bazı yer adları

Ak Sub: Şine Usu Yazıtının daha önceki transkripsiyonlarında Kaşuy şeklinde kaydedilmişti. Moyun Çor'un kardeşi Tay Bilge Tutuk ile yaptığı mücadeleler sırasında geçen Ak Sub, herhalde Ubsu Göl'ün kuzey taraflarında olmalıdır. Bugün Ka-kem'in güney kollarından birisi Aksu adını taşımaktadır. Bununla birlikte iki kardeşin savaşlarının Selenge civarlarında gerçekleştiğini yazıttan öğrenmekteyiz ki, burası Selenge'nin kuzey-batı taraflarıdır. Moyun Çor, Tay Bilge Tutuk'u Ak Sub'u dolanarak, Çıgıltır Köl'te kuşatmıştır. Bilindiği gibi bu mücadelelerden Moyun Çor galip çıkacak ve Uygur Kaganlığının başına geçecektir (Gömeç, 2008).

Arkar Başı: Şine Usu Yazıtının güney tarafı, 1. satırında Kem, Kargu ve İrtiş Nehrinden sonra geçer. Buna göre Arkar Başı İrtiş Nehrine akan suların başlarından biridir (Gömeç, 2008).

Burgu: Şine Usu Yazıtında, ünlü Moyun Çor'un ağabeyi Tay Bilge Tutuk ile yaptığı savaşlar sebebiyle anılıyor. Burgu'nun Ka Kem olduğu iddia edilmişse de, Ka Kem uzakta kalmaktadır. Burası akarsulara yakın bir nehir olmalıdır (Klyastorniy, 1980).

Çıgıltır Köl: Şine Usu Yazıtının doğu tarafı, 6. satırında, sekizinci ayda Selenge Irmağının kaynakları bölgesinde olduğunu düşünülür. Çıgıltır Kölde, Ak Sub (Aksu) dolanılarak, Moyun Çor'un kardeşiyle bir muharebeye daha girdiğini ve ayın onbeşinde Keyre Başı ve Üçbürcü'de Tay Bilge Tutuk tarafını tutan Tatarlarla kıyasıya bir savaş yaptığını ve onları takip ettiğini görürüz. Söz konusu iki kardeşin bu savaşları da herhalde 748-749 tarihlerinde meydana gelmiştir (Gömeç, 2009).

Kazluk K l: Şine Usu Yazıtının güney tarafı, 2. ve 3. satırlarında iki g l adına rastlıyoruz. Bunlar; Kazluk ve Taygun g lleridir. Buraların önemli tarih  olaylara sahne olduğu açıktır. Ancak yazıtın ilgili yerleri maalesef silindiğinden bu hadiseleri ortaya çıkarmak mümkün değildir (Gömeç, 2008).

Őıp Başı: Burası da Moyun  or un, kardeşi Tay Bilge Tutuk la olan savaşlarından dolayı, Şine Usu Yazıtında geçer (Şine Usu Yazıtı, Doğu tarafı, 3-4. Satırlar).

Yar  g z: Şine Usu ve Terhin yazıtlarının, kuzey tarafı ile doğu yüzünün 8. satırlarında geçen ırmaklardan birisi de budur (Gömeç, 2008).

Yula K l: Bu su birikintisinin adına Şine Usu Yazıtında, 752 yılı olayları sırasında rastlanmıştır (Gömeç, 2008).

Eski Türk Onomastiğ  ve Divanü L gati t-Türk üzerinde çalışmaları olan Amanoğlu na göre eski Türk geleneğinin, töresinin onomastik birimler üzerinde etkisi vardır. Ona göre ilk önce kişi adı olmuş kelimeler sonraki dönemlerde kavim adı olarak kullanılmaya başlanmıştır. 13. yüzyıl tarihçisi ReŐideddin in fikrine göre bütün Oğuz boylarının isimleri, onların önde gelen kiŐilerinin isimleridir. Eski Türklerde kavim ismi olarak bildiğ miz Oğuz kelimesinin “Oğuz Destanı nda” kişi adı olarak geçmesi buna örnek gösterilebilir (Amanoğlu, 1999).

3.1.2. T rkiye de Eski Dönemde İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları

Türkler; tarihleri boyunca birbirinden farklı birçok dinin veya inanç sisteminin etkisi altında kalmıŐtır. Orta Asya'daki en eski Türk topluluklarının inanç sistemleri atalar kültü, tabiat kültleri ve Gök Tanrı kültü olmak üzere üçlü bir din anlayıŐından oluşmaktadır. Bunlardan atalar kültünün çeşitli eski Türk zümreleri arasında en köklü ve en eski inançlardan birisi olduğu söylenebilir. Atanın öldükten sonra ailesine yardım edeceğ  inancından doğan, korku ve saygıyla karıŐık bir anlayıŐtan oluşan atalar kültü, Budizm ve Maniheizm gibi yabancı dinlerin yayılmasından sonra da Türkler arasında kuvvetinden bir Şey kaybetmeden varlığını devam ettirmiŐtır. İslamiyet, VII. yüzyılda yayılmaya başlamış, Türklerin

bu yeni dine geçişleri de aynı yüzyılda başlamış ancak, X. yüzyılda tamamlanmıştır (Turan, 1994).

Eski Türk dini ve mitolojisi hakkında Çin, İslam ve Batı kaynaklarında epeyce malûmat bulunmakla beraber çok Dağınık ve kısa olduklarından bunlardan faydalanmak çok yorucu çalışmalar istemektedir. Türk kavimlerinin örf, âdet ve inanmalarında son devirlere kadar muhafaza edilmiş olan eski dinî telâkkilerin ve geleneklerin menşelerini araştırırken ta iskit ve Hun (H'yung-nu) devirlerinin derinliklerine kadar inmek ve bu bakımdan Orta Asya'yı ve Doğu Avrupa'yı bir bütün olarak almak icap etmektedir. Meselâ, Türk kavimlerinde dinî inançlarla bağlı olan and ve anda müesseseleri ve bunlara bağlı gelenekler milâttan önceki V - IV. yüzyıllarında Yunan tarihçileri tarafından tavsif edilen iskit and müessesesinin aynı olduğu malûmdur (İnan, 1976).

Türklerden bir grubun kurdu (Gökböri) ata olarak tanıdıkları, Göktürklerin kurttan türedikleri hakkındaki efsanenin Çin kaynaklarına kadar geçtiği bilinmektedir. X. yüzyılda Abbasoğulları döneminde özel bir görevle Türklerin yaşadığı bölgeleri gezmiş olan Arap bilgini İbni Fadlan, Başkurt Türklerinden bir kısmının ``yılan``a, ``balık``a veya ``turna``ya taptıklarından söz etmektedir (Artun, 2007) Türklerde totem inancının olmadığını ileri süren tarihçiler de bulunmaktadır. Örneğin, İbrahim Kafesoğlu, Türklerde kurdun saygıdeğer bir simge sayıldığını; fakat ona tapılmadığını, ayrıca totemci ailede ana hukukunun hakim olduğunu; oysa Türk ailesinin ataerkil bir yapıya sahip olduğunu vurgulamıştır (Tezcan, 1996).

Türklerin eski dönem inançları arasında Şamanizm de yer almaktadır. Şamanizm din olarak kabul görmese de uzun süre Türklerin hayatında rol oynamıştır. Diğer aynı inançta olan milletler gibi Türklerde de Şamanların ruhlarla konuştuklarına, bitkisel ilaçlarla şifa aradıklarına, hastalara musallat olan kötü ruhları kovduklarına inanılmıştır. Balıkesir'in Kaz Dağlarının eteğinde bulunan **Tahtakuşlar köyü**, Dünyanın en eski inanç sistemlerinden olan Şamanizm kültürüne ev sahipliği yapmaktadır. Köyde kurulan Türkiye'nin ilk özel etnografya galerisinde, Orta Asya'dan Ege kıyılarına kadar ulaşan Şaman kültürünün birçok örneği sergilenmektedir. Bu köyü diğerlerinden ayıran özelliği, bölgedeki 10 Alevi Türkmen köyünden biri olması. Tahtakuşlar'ın adını dünyaya duyuran ise köydeki

bir müze. Adı da Tahtakuşlar Etnografya Galerisi. Türkiye'nin ilk özel etnografya müzesi. Müze binlerce yıllık Şaman Kültürünün toplandığı bir yerdir (<https://www.voaturkce.com/a/saman-kulturu-bu-koyde-yasiyor/4002634.html>).

Türklerin girdiği yabancı dinler arasında onları en çok etkileyen inanç sistemlerinden birisi Hindistan kökenli Budizm'dir. En belirgin özelliği, tapılacak üstün bir varlığa yer vermemesi olan Budizm, her şeyin serbestçe incelenmesi, denenmesi esasına dayanan bir öğreti veya felsefe niteliğindedir (Turan,1994). Anadolu'daki tek Budist tapınağı "Ahlat Mağara Evleri"dir.Bu tapınak Bitlisin Ahlat ilçesinde yer almaktadır.

Türklerin, dinî tarihlerinin belli bir döneminden itibaren temas ettikleri evrensel ve büyük dinlerden biri de Hristiyanlıktır. Türklerin Hristiyanlıkla teması çok eskilere uzanmaktadır. Barthold, Maniheizm'in kesinlikle Orta Asya'da Hristiyanlıktan önce yayılmaya başladığını ve bunun MS III. yüzyıl ile tarihlenebileceğini düşünmektedir. Hristiyanlığın Orta Asya'daki varlığı ile ilgili bilgiler ise IV. yüzyıldan daha gerilere gitmemektedir (Barthold, 1975). Türklerin Hristiyanlıkla olan temasları daha çok doğu kiliseleri ile olmuştur. Bu çerçevede Ortodoksluk birinci sırayı almaktadır. Bununla birlikte, Orta Asya söz konusu olduğunda, Bizans kilisesi değil de, Sasaniler döneminde onun yakın takibine uğrayan Nesturîler, önce İran'a sığınmış; daha sonra Türklerin arasına girmiştir (Güngör, 2002). Anadolu'daki hristiyan tapınakları aşağıda verilmiştir:

Hristiyanlığın ilk kez tarihe not düşüldüğü yer Antakya'dır ve bu nedenle de Antakya Hristiyanlık inancında büyük bir öneme sahiptir. Günümüzde de Antakya'da Hristiyan, Müslüman ve Yahudiler bir arada yaşayarak bu bölgeye dinlerin kesişim noktası özelliğini kazandırmıştır.

Apollon Smintheion, Çanakkale – Burası Antik dönemde kahinlerin yaşadıkları bir tapınaktır.

Aziz Petrus Kilisesi, Antakya – Bu mabet Türkiye sınırları içerisinde bulunmakla Hristiyanlığın bilinen ilk mabedidir (<https://turkishmuseums.com/blog/detail/turkiye-de-bulunan-asya-nin-7-kilisesi/10070/1>).

Bergama, İzmir – Hristiyanlık tarihinde büyük öneme sahip bu bölgede Hristiyanlık'taki Yedi Kilise'den biri bulunmaktadır.

Demre, Antalya – Dünya çapında büyük üne sahip olan Noel Baba'nın, asıl adıyla söyleyecek olursak Aziz Nikola'nın doğduğu yer olarak bilinmektedir.

Efes, İzmir – Buranın tarihi milattan önce 6000 yılına kadar dayanmaktadır. Bu bölgenin Hristiyanlar için büyük önem taşımasının başlıca sebebi ise, Hz. Meryem'in hayatının son dönemlerini burada geçirdiğine dair inanışlar olmuştur.

İznik, Bursa – MS 325 tarihinde Hristiyanlık tarihine yön veren konsül burada toplanmıştır.

Laodikeia, Denizli – MÖ 3. yüzyılın ortalarında Seleuks Kralı II. Antiokhos tarafından kurulmuş ve Hristiyanlığın Yedi Kilisesi'nden biri burada bulunmaktadır (<https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-51372/laodikeia-antik-kenti-denizli.html>).

Rumkale, Gaziantep – Bu bölgenin Hristiyanlar için önemli olmasının başlıca sebebi Hz. İsa'nın 12 Havarisi'nden biri olan Yuhanna'nın burada yaşadığı ve İncil'i sakladığı yer olmasıydı.

Sardes, Manisa - Hristiyanlık inancındaki kutsal Yedi Kilise'den biri burada bulunmaktadır.

Smyrna Antik Kenti, İzmir - Yedi Kilise'den birinin burada bulunması bu kenti Hristiyanlar için önemli rota haline getirmiştir (<https://www.milliyet.com.tr/galeri/anadolunun-kutsal-rotalari-6469931/28>).

Tarsus, Mersin – Aziz Paul Hristiyanlığı yaymak için Anadolu'nun pek çok yerini gezmiştir. Günümüzde Aziz Paul'a adanmış sayısız dini yapılar bulunmaktadır. Tarsus, Aziz Paul'un doğduğu yer olarak Hristiyanlar için büyük öneme sahiptir (<https://www.milliyet.com.tr/galeri/anadolunun-kutsal-rotalari-6469931/28>).

3.1.3. Azərbaycan`ın Eski Dönem Coğrafiyası, Yerleşim Alanları

Kafkasya stratejik konumu, elverişli iklimi ve verimli toprakları ile diğer bölgelerden ayrılmaktadır. Bu halklar arasında Azərbaycan Türkleri kadim kültürleri ve devlet yapıları ile dikkat çekmektedir. “Azərbaycan halkı, Oğuz, Peçenek, Kıpçak, Xəzər kabilelərinin yanı sıra Kafkasya'ya yerləşən Midyan və Arnavut kabilelərinin birləşməsindən oluşmuştur” (Şükürlü, 1993).

MS 1. binyıla kadar ve binyıl başlarına kadar Hun Türkleri - Kıpçakların kuzeyden Azərbaycan`a gelişi, MS 1. binyılın sonu ve 2. binyılın başlarına kadar, Oğuzların Azərbaycan`a akışı, entegrasyon yerli Kıpçaklar ve yeni Oğuzlar arasında yer aldı. Hun Kıpçaklarının Azərbaycan`a akışı 1000 yıl, Oğuzların akışı ise 500 yıl sürmüş ve bu 1500 yıllık süreçte Azərbaycan halkı oluşmuştur. Ancak ne Hun-Kıpçaklar ne de Oğuzlar tek bir ırk değildi. İçlerine yerleşen ve birbirine yakın olan Türk etnik gruplarının her biri, Azərbaycan halkının oluşumunu belli ölçüde etkilemiştir.

Azərbaycan`ın tarihî toprakları Güney Kafkasya`nın doğusu ve güneybatısı ve şimdiki İran`ın kuzeybatısını kapsamıştır. Ülkenin kuzey sınırları Derbend`e, güney sınırları ise Hemedan'a kadar uzanmıştır. Doğuda Xəzər Denizi ve Gazvin kentiyle, batıda bugünkü Gürcistan ve Türkiye ile komşuydu.

Azərbaycan topraklarının en eski tanımı MÖ 2. yüzyılda Yunan tarihçisi tarafından yapılmıştır. Azərbaycanlıların yani Atropatena (Atropat) sakinlerinin Karadeniz`e kıyısı olan halkların yanında yaşadığını yazmıştır. Polybius ayrıca Atropate'nin batıda (Artabazan Krallığı) (Karadeniz) "Pontus`a hakim olduğunu" ve doğuda Hirkan (Xəzər) Denizi`ne ulaştığını belirtmiştir. Azərbaycan`ın (Atropatena) "Persler dönemi" (Ahemeniş İmparatorluğu) döneminde ayakta kalan eski bir krallık olduğunu, yani Yunan fatihleri Büyük İskender`in gelişinden önce var olduğunu yazmıştır. Azərbaycan toprakları dünyanın en eski kültür merkezlerinden biridir. Uygun doğal-coğrafi koşullara, zengin bitki örtüsü ve ılıman iklime sahip olan Azərbaycan, yeryüzünde ilk insanın oluştuğu bölgeler arasında yer almaktadır. Yapılan araştırmalarla Azərbaycan topraklarında en kadim halkın 12 milyon yıl önce yaşadığını belirlenmiştir. 1939 yılında Batı Azərbaycan`ın Doğu Gürcistan ile sınırında Karayazı`nın batısındaki Ceyrançöl ve

Eldar ovalarının orta kesiminde Udabno denilen yerde en eski insan (dişler) bulunmuştur. Böylece üçüncü jeolojik dönemde Azərbaycan`ın da dâhil olduğu Transkafkasya topraklarında insanın oluşumu için uygun koşullar oluşmuştur. İnsanın oluşumu dördüncü jeolojik dönemle ilgilidir ve bunun 4 milyon yıl önce olduğu tahmin edilmektedir (Qəniyev, 2019).

1968 yılında arkeolog M. Hüseynov, **Azıx mağarasında** ilkel insanın çene kemiğinin kalıntılarını bulmuştur. Bu, dünyadaki en eski buluntulardan dördüncüsüdür. Antropologlar bu ilkel insana Azıxantrop, yani "Azıx adamı" adını vermişler. Azıxantrop 350-400 bin yıl önce yaşamışlar. Azıx çene kemiği, Azərbaycan`ın kadim insanın olduğu bölgelerden biri olduğunu kanıtlar (Qəniyev, 2019).

Azərbaycan`da Orta Paleolitik dönem **Azıx mağarasının belli bir tabakası, Daşsalahlı, Qazma, Qədirdərə, Marallı, Tağlar, Zar yerleşim kampları** esas alınarak incelenmiştir. Azərbaycan`ın çeşitli bölgelerinde Üst Paleolitik döneme ait mağara kampları incelenmiştir. İlkel insanlar bu mağaralarda yaşamış ve kendilerini doğanın tehlikeli olaylarından ve vahşi hayvanların saldırılarından korumuşlardı. Bu döneme ait maddi kalıntılara daha çok **Qarabağ ve Qazax bölgelerinin Paleolitik kamplarında** rastlanmıştır. Azərbaycan`da Mezolitik dönem insanların yaşamı ve mesleği, Qobustan anıtları ("Firuz", "Öküz", "Zaga Ana" vb.) esas alınarak incelenmiştir. Burada insanlar MÖ 12. bin yıldan itibaren yaşamaya başlamışlar. Qobustan`da insanlar avcılık, balıkçılık ve toplayıcılık, zamanla da büyükbaş hayvancılık ve tarımla uğraşmışlar. Mezolitik dönemde insanlar ahirete inanmış ve gömme sırasında ölümlerin yanına iş aletleri ve süs eşyaları koymuşlar. Bu tür eşyalar **Qobustan`daki "Firuz" kampının** mezarlarında bulunmuştur (Qəniyev, 2019).

Azərbaycan topraklarında **Gəncə yaxınındaki Giliddağ, Qazax`daki Damcılı mağarası, "Avcılar kampı", Qobustan`daki "Anazağa" ve "Firuz" kampları** gibi Neolitik anıtlar incelenmiştir. Təbriz yakınlarındaki Yanıqtəpə və Urmiya Gölü`nün güneyindeki Hacı Firuz anıtları Neolitik dönemine aittir. Bu döneme ait anıtlardan biri de Naxçıvan şəhrinin 8 km kuzeydoğusunda **Babək ilçesinde aynı adı taşıyan köyün topraklarında araştırılan Kültepe`dir**. Bölgenin doğal koşulları Kültepe sakinlerinin faaliyetleri için kapsamlı bir fırsat

yaratmıştır. Anıt, dağlık bölgenin 10-15 km uzağında inşa edilmiştir (Qəniyev, 2019).

Azərbaycan'da Erken Tunç Çağı'nda ovalarda yaşayan insanlar dağlık bölgelerde ve eteklerinde de yerleşimler kurmuşlardır. Birkaç kabilenin birleştiği kabileler yerleşim yerlerinde yaşamaktaydı. Konutların alanı bazen 3-5 hektara ulaşmıştı. Konutlar her zaman suya yakın, genellikle nehir kıyılarında, düşmana karşı savunma için uygun yerlerde inşa edilirdi. Bazen yerleşim yerlerinin etrafına savunma duvarı da inşa edilirdi. Bu tür anıtlar, **Təbriz yakınlarındaki Urmiya Gölü çevresindeki Füzuli bölgesinde** incelenmiştir. Dini törenlerin gerçekleştirilmesi için ibadethane inşa edillmiştir. **Xaçmaz ilçesine bağlı Serkertere yerleşiminde** dairesel planlı büyük bir ibadethane ortaya çıkarılmıştır. Bina düzgün bir Şəkilde sıvanmış ve kireçle beyazlatılmıştır. Duvarın önünde bir ibadethane bulunmaktadır. **Qazax bölgesindeki Naxçıvan yakınlarındaki Babadərviş ve Kültəpə yerleşimlerinde** de bu tür ibadethaneler bulunmaktadır (Qəniyev, 2019).

Naxçıvan ve Urmiya bölgesindeki bazı yerleşimler Eski Doğu'nun şehir merkezleri seviyesine yükselmiştir. Bu tür merkezler önemli ticaret yolları üzerinde, elverişli yerlerde - çoğunlukla doğal tepelerde, derin vadilere sahip nehir kıyılarında inşa edilmiş ve muhteşem savunma duvarlarıyla çevriliydi. Naxçıvan'da **İkinci Kültəpə, Urmiya kıyısındaki Göytəpə, Oğlanqala, Qarabağ'da Üzərliktəpə** bu tür kentsel yerleşimlerdir. Naxçıvan antik kenti Orta Tunç Çağı'nda kurulmuş ve 3500 yıl önce bilinmekteydi. Azərbaycan'daki (bugünkü Naxçıvan Özerk Cumhuriyeti topraklarında) ilk şehir devletlerinden birinin merkeziydi (Qəniyev, 2019).

Manna devleti Azərbaycan'ın güneyinde yaranmış ilk devlet kurumudur. Daha sonra bu arazide Atropatena devleti kurulmuş, kuzeyinde ise Kafkasya Albaniyası mevcut olmuştur (Piriyev, 2006).

3.1.4. Azərbaycan'da Eski Dönemde İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları

Eski zamanlarda Azərbaycan halkı arasında çeşitli dinî inançlar vardı. O dönem insanların dinî görüşleri arasında totemizm ve fetişizm, ülkenin güneyinde ise ateşe tapma ve çok tanrıcılık yaygındır.

MÖ 6. yüzyılın sonlarından itibaren ateşe tapınma temelinde şekillenen Zerdüştlük dini ve kutsal kitabı Avesta'nın Yasna, Yaşt ve Videvdat bölümlerinde yansıtılan dinî hükümler, manevi ve dinsel açıdan Atropatena nüfusunun yaşamında önemli bir rol oynamıştır. Atropatena ile birlikte Kuzey Azerbaycan'ın bazı güney bölgelerinde "Avesta" öğretisinin de yaygınlaştığı sanılmaktadır. Ancak gök cisimlerine, "Helios, Zeus, özellikle Selena"ya tapınma Kuzey Azerbaycan ve Kafkasya Albaniyası halkları arasında daha yaygındı. Zerdüşť dininin ve öğretilerinin Azerbaycan'da hızla yayılması, tarım ve hayvancılığın gelişme düzeyini etkileyen faktörlerden biri olmuştur (Əliyeva, 2002).

Azerbaycan'da Zerdüşť dinine ait günümüze kadar ulaşmış tek tapınak bulunmaktadır. **Azerbaycan Ateşgahı** dünyadaki 3 Magus tapınağından biridir. Bakı'ya 30 km uzaklıkta, Abşeron yarımAdasının Surxanı kasabasının güneydoğu tarafında yer almaktadır. Mimari yapısına değinecek olursak Ateşgâh, yapısı itibarıyla şehir Xanlarını andırır. Medya devleti döneminden beri Azerbaycan'da yaygın olan ateş tapınaklarının geleneklerini yansıtmaktadır. Aynı zamanda Hint tapınaklarının özelliklerini de barındırmaktadır. Tapınağın ortasında sürekli yanan bir ateş bulunmaktadır. Söylentiye göre ateş doğal olarak yanmış ama şimdi doğalgazla yanmaktadır. Şöminede yanan ateşin çevresinde küçük odalar bulunmaktadır. Odaların yangına bakan küçük pencereleri vardır. Geçmişte hac için buraya gelen Zerdüşťler bu odalarda kalarak, pencereden ateşi izler ve çeşitli işkenceler yaparak ibadet ederlerdir (Əliyeva, 2002).

Azerbaycan'da eski dönem dinî inaçlar arasında Putperestlik ve Hristiyanlık da yer almaktadır.

Azerbaycan'da Putperestlik dönemini yansıtan bir sıra pirlər (tapınaklar) vardır ki, halk bu pirlere hala inanmaktadır. M.Seyidov böyle pirlərden birkaç tanesini kendi eserinde göstermiştir. Bunlardan Quba bölgesinin Söhüb köyünün yanında Pir Bənövşə Ninə Mağarası'nı, Emirvar köyündeki ve Qazax bölgesindeki Qara İnək Mağarası'nı, Zəngəzur'daki Öküz İbadet Ocağı'nı, Azıx Mağarası'nı vb. gösterebiliriz. Böyle kutsal yer adlarından bazıları da gezginlerin eserlerinde kaleme alınmıştır. B.Marlinski'nin yazılarından birinde Dərbənd'in Calkan köyündeki Əmcəklər piri tanımlanmıştır (Aslanova, 2020).

Hristiyanlık, yeni çağın ilk yüzyıllarında, İsa Mesih'in havarileri döneminde, Kafkas Albaniyası sayesinde Azərbaycan topraklarına nüfuz etmiştir. 70 yılında Yahudilerin Kudüs'ten Kafkasya'ya göçleri yoğunlaşmıştır. Gelenler İsa'nın gerçekleştirdiği mucizeleri anlatmış ve İsa'nın Mesih olduğunu müjdelemişler. Bu vaazların etkisiyle bölgede ilk Hristiyan toplulukları oluşmuştur. Kafkas Albaniyası'nda Hristiyanlığın yayılmasındaki bu dönem, havariler dönemi olarak adlandırılmakta ve havariler Varfolomey ve Faddey'in isimleriyle ilişkilendirilmektedir. Havari Faddey'in müritlerinden Yelisey, Kudüs'ün ilk patriği Yakup'un duasıyla yeni dini, tebliğ etmek için Ağvan'a gelmiş ve Kiş denilen yerde bir kilise inşa etmiştir. Bu kilise Ermenistan'daki ilk Hristiyan kilisesinden önce inşa edilmiştir (Əliyeva, 2002).

MS 313 yılında Kafkas Albaniyası hükümdarı Urnair, Hristiyanlığı devlet dini ilan etmiştir. Bu andan itibaren Azərbaycan'da Hristiyanlığın yayılmasında Grekofil dönemi adı verilen yeni bir dönem başlanmıştır. Urnayr, Vaçe II ve Vaçagan III ülkede Hristiyanlığı yayma çalışmalarını yürütmüşler. IV-V yüzyıllarda din adamları ve kilise hiyerarşisi oluşmuştur. Bölgede kiliseler inşa edilmiş, dini kitaplar Süryanice, Aramice ve Yunancadan Albanca'ya çevrilmiştir. Sinay'da bulunan "Alban yazısında ve Alban dilinde" kitabı, Hristiyanlığın dünyadaki en eski toplu okuma kitaplarından biri olarak kabul edilmektedir. Kafkasya Albanya'sına ait araştırmalara göre 5–8.yüzyıllarda bu coğrafyada 12 piskoposluk bulunmaktaydı: **Amaras, Balasakan (Şəki), Gaşua, Gəncəsər (Kəlbəcər), Girdiman, Haband, Kabalaka (Qəbələ), Mets-İrank, Mets-Kogmank, Partav (Bərdə) ve Tsri, Yeuta.** MS 552 yılında Alban kilisesi başkanı Aziz Abbas konutunu Çolan'dan Bərdə'ye taşıdıktan sonra Bərdə Kilisesi büyük manastıra dönüşmüştür. Tarihî belgelerde Azərbaycan halkının atalarının eski dönemlerde Hristiyan oldukları ve doğal olarak da Oğuz illerinde, tarihi Alban-Azərbaycan topraklarında adları bugüne kadar korunan veng-mabet, kilise ve manastırlarda ibadet ettikleri belirtilmektedir. Bin yıllardır Azərbaycan'da korunan çok sayıda Alban Hristiyan mabetleri – **Avey (Qazax), Cotari (Qəbələ), Genceser (Kəlbəcər), Gum (Qax), Gürmük, Hudaveng, Kiş (Şəki), Lekit** vs. gibi mabetler bugün de kutsal tapınak olarak ziyaret edilerek Azərbaycan devletince korunmaktadır (<https://aztc.gov.az/tr/posts/id:1183>).

Kafkas Albanyası'nın mimari anıtlarını araştırmış bilim adamları bu yapıların büyük ölçütte karakteristik özelliklerine ve mimari planlama stillerine göre Ermeni dini mimari yapılarından farklı olduğunu belirtmişler. Aynı anıtlar tüm tarihi kanıtlara göre, Azerbaycan halkının milli kültürel mirasına aittir. Aynı anıtlar sırasında Laçın ilindeki **Ağoğlan monastırı**, Xocavənd ilçesinde **Amaras monastırı**, Ağdərə ilinde **Gəncəsər**, Kəlbəcər ilinde **Hudavəng monastırı**, Ağdərə ilçesinde **Kutlu Elyse tapınağı** gösterilebilir (<https://1905.az/tr/karabagin-hiristiyanlik-tarihi>).

3.2. Azerbaycan ve Türkiye'nin Orta Dönem Yer Adları

3.2.1. Türkiye'nin Orta Dönemde Tarihi Olaylar Sonucu Değişen Coğrafyası ve Yerleşim Alanları

İslamiyet'in ortaya çıkışı Orta Doğu'da Ortaçağın başlangıcı olarak kabul edilirse, Türklerin İslamiyet'i kabulleri aynı zamanda Türk Ortaçağı'nın başlangıcı demek olabilir. Türk milletinin kendi sosyal bünyesindeki köklü değişikliklerden ziyade, bir dine mensup olmak gibi dış faktöre dayanan bu tasnifin meydana getirdiği görüşten dolayı, İslam Türk kavim ve devletleri Ortaçağ çerçevesine sokulmuştur (Kafesoğlu, 1984).

İslâm ile birlikte doğuda eski şehirler toparlanıp yükselişe geçmiş, yeni büyük şehirler kurulmuştur. Bu durumda bazı şehirler siyasî, ilmî, dinî, kültürel ve sosyal bakımdan kendine has birtakım belirgin hususlarla öne çıkmış ve önem kazanmıştır. Bu önem neticesinde anlam kazanan şehirlere isimlerinin dışında unvanlar verilmiştir. Bu unvanlar Orta çağda şehirlerin logosu olmuştur. Şehirlerin taşıdıkları manaya izafeten unvan verilmiştir. Şehirler bu manayı kurucularından, üzerlerinde yaşattıkları değerlerden, taşıdıkları misyondan kazanmışlardır. Böylece bu şehirler yeni kimliklere sahip olmuşlardır. İstilalar, işgaller, katliamlar ya da doğal afetlere rağmen bu kimliklerini muhafaza etmişlerdir. Medenî hayatın tezahürü olan yapılar kimliğin bekçileridirler (Metin, 2018).

İslam dünyasında şehirlere ünvan verme geleneğinin Selçuklular ve bilhassa Türkiye Selçukluları döneminde devam ettirildiği görülmektedir. Böylece Selçuklular vasıtasıyla İslâm şehir kültürü ve medeniyetine dair önemli ve değerli bir miras Anadolu'ya taşınmıştır:

Aksaray: Sultan II. Kılıç Arslan tarafından inşa edilen şehir, sultanın askerî üssü ve ikametgâhıdır. Bu nedenle “Dârû`z-zafer”<sup>46</sup>, “Bâbü`l-Cihâd”, “Dârû`l-Cihâd”, “Dârû`r-ribat”⁴⁷ gibi unvanlarla zikredilmiştir (Ertuğrul, 2015).

Amasya: Selçuklular ve Osmanlılar zamanında öne çıkmış belli başlı şehirlerden olan Amasya pek çok mümtaz lakaba sahiptir; Medinetû`l-Hükema”(hikmet sahiplerinin şehri), Bağdâdü`r-Rum (Anadolu`nun Bağdad`ı), Rumiyye-i Suğra (küçük Roma), Ermeniyye-i Kübra (Büyük Ermeniyye), Hısnû`l-Mirat (Ayna Kalesi veya Aynalı Hisar), Kubbetû`l-Ulemâ” (Âlimlerin Merkezi) şehrin unvanlarından (Abdizade, 1328-1330).

Kayseri: “Dârû`l-Feth” unvanı ile anılmaktadır (Ertuğrul, 2015).

Konya: Başkent olması hasebiyle Darû`l-Mûlk unvanı verilmiştir (Ertuğrul, 2015).

Malatya: Türkiye Selçukluları devrinde önemli bir merkez haline gelen şehir aynı adla anılmasının yanında asalet ve üstünlük ifadesi olarak “Dârû`r-Rıf`a(t)” unvanını almıştır (Erzi, 1950).

Merv: Türk-İslâm medeniyeti dairesinde yer alan, ilmî faaliyetleri ile temayüz eden Merv, “Kubbetû`l-İslâm” unvanı verilen şehirlerdendir. Ayrıca önemli bir merkez olması ve diğer Merv isimli yerlerle karıştırılmaması nedeniyle Orta çağ coğrafyacıları “Merveşşâhicân (Mervüşşâhicân)” denilmesini uygun görmüşlerdir. Büyük Selçuklular zamanında başkent olan şehir Sultan Kal`a adıyla anılmıştır (Metin, 2018).

Niğde: Pehlivanlar yurdu manasında “Dârû`l-pehlivâniye” unvanı ile birlikte “Rum memleketleriyle cihâdın medârı” (medârû`l-cihâd bi`l-memâlik-i Rumiyye) sıfatı kullanılmıştır (Ertuğrul, 2015).

Sivas: Dârû`l âlâ (Yücelik beldesi) unvanını almıştır (Turan, 1998).

Sinop: Selçuklu dönemi şairlerinden Sadeddin Mesud, Sinop hakkında kaleme aldığı şiirde Sinop için toprağı amber, havası misk, zemini cennet, kızları ahû gözlü inci, bedr-i tam gibi, insanı zarif gibi pek çok güzelliklerle tavsif ettiği şehri “Cezîretûl`-uşşak” yani “Âşıklar Adası” olarak göstermiştir. Tüm bu güzelliği

ve eğlence hayatı ile şöhret kazanan Sinop yerli ve yabancı kaynaklarda bu unvan ile anılmıştır (Turan, 1988).

Selçuklu şehirlerinden Erzincan; Dârû`n-Nasr (zafer yurdu), Engüriye ismiyle geçen Ankara`nın ünvanı Darû`l-Hısn (müstahkem belde), Adıyaman; Hısn-ı Mansur, Bayburt; Dârû`l-Celâl, Samsun, Antalya ve Denizli uc/hudut şehri manasında Dârû`s-sagr (ثغر) ünvanı verilmiştir. Bazı şehirler kurucularının isminden ilham alınarak anılmıştır. Buhara`da Beykent, Konya`da Beyşehir (Eşrefoğlu Süleyman Bey), Kazvin`de inşa edilen Mubarekiyye ya da Medinetü`l-Mubarek (Türk gulam Mubarek et-Türkî-786) gibi şehirler buna örnek teşkil etmektedir (Metin, 2022).

Orta Çağ`da Anadolu topraklarında var olan en güçlü devletler Akkoyunlu Devleti, Karakoyunlu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu`dur. Akkoyunlu Devleti Oğuzların Bayındır boyuna mensup olan Akkoyunlu Türkmenleri tarafından 1340 yılında kurulmuş ve 1514 yılına kadar Azerbaycan, Kuzey Irak ve Doğu Anadolu'da varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletlerinin hükümlerliği Anadolu Selçuklu Devleti`nin yıkılmasından sonra ortaya çıkan II. Beylikler Dönemi olarak adlandırılan devreye tekabül etmektedir. Bu dönem aynı zamanda Osmanlı Devletinin kuruluş ve yükseliş yıllarıdır. Akkoyunlu ve Karakoyunlu topraklarının İran, Azerbaycan, Irak coğrafyasına yayılması nedeniyle adı geçen devletler Anadolu Beyliklerinden ayrı tutulmuştur. Bununla birlikte Anadolu coğrafyasında ağırlıklı olarak Diyarbakır, Mardin ve Van bölgelerini yurt edindiklerinden II. Beylikler Devri kapsamında değerlendirildikleri de olmuştur (Doğan, 2006).

Akkoyunluların Anadolu`daki varlıklarını mühürleyen, belgeleyen en önemli eserler, şüphesiz onların vücuda getirdikleri çeşitli yapı ve kurumlardır. Bu yapı ve kurumların kuruluşu, Akkoyunluların bir Türkmen devleti olması, onların İslâm kültür dairesine mensubiyetleri ve coğrafi, tarihî, askerî şartların zorlamasıyla yakından ilgilidir. Akkoyunlulardan bazılarının mezar taşlarını koyun biçiminde yapması, onların bir Türkmen geleneğini devam ettirdiğini gösterdiği gibi cami, medrese, türbe, kütüphane, tekke ve zaviye gibi eserler de Türk-İslâm kültürü çerçevesinde yaptırdıkları yapılarıdır. Kale ve köprüler ise coğrafi, askerî etkenler karşısında inşa ettikleri binalar arasındadır (Keleş, 2006).

3.2.1.1. Akkoyunlu döneminde Anadolu'da Köprü ve Kaleleri

Bayındır Köprüsü: Ahlat'ta harabe şehirden göle akan bir dereyi doğu-batı yönünde geçen tek gözlü küçük bir köprüdür. Kitabesi olmadığı için yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Fakat üzerindeki bazı şekil ve işaretlerden hareketle köprü'nün, Ahlat'ta idarecilik yapan ve burada bir mescid ile kümbeti bulunan Akkoyunlu Bayındır Bey'e ait olduğu sanılmaktadır. Bu durumda köprü XV. yüzyılın ikinci yarısında yapılmış olmalıdır. Köprü günümüze kadar ulaşabilmiştir (Kılıç, 1999).

Uzun Hasan'ın dedesi Kara Yülük Osman Bey de 1402-1403 yıllarında **Ergani kalesini** tamir ettirmiş ve kale anahtarını kasabaya hediye etmiştir (Beygu, 1936).

Pasinler'de bulunan kalenin yapım tarihi eskidir. Fakat Uzun Hasan Pasinler'i ele geçirince burada bulunan kaleye önem vermiş ve bu kaleyi baştanbaşa surlarla çevirtmiştir. İşte bu onarım ve Uzun Hasan'ın adından dolayı bu kaleye **Hasan Kale** adı verilmiştir (Beygu, 1936).

Ayrıca Uzun Hasan Bey zamanında **Harput Kalesi**'nin de tamir ettirildiği bilinmektedir (Ardıçoğlu, 1997; Ünal, 1989).

Uzun Hasan yukarıda bahsedilen kaleden başka, **Naxçıvan, Koyulhisar, Erzurum ve Selmas kalelerini** de tamir ve ıslah ettirmiştir (Hinz, 1992).

Uzun Hasan Köprüsü Yukarıdaki köprüden başka Akkoyunlular dönemine ait olan bir köprü daha vardır. Bu köprü, Erzurum'un kuzeyinde, Fırat üzerinde yapılmış olan taş köprüdür ve Uzun Hasan'a aittir. Bu köprü Akkoyunluların Gürcüler üzerine yaptığı seferleri kolaylaştırmıştır (Hinz, 1992).

3.2.2. Türkiye'de Orta Dönem İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları

Ortaçağ'da Türklerin İslam'la tanışmasıyla birlikte aynı dönemde İslam'ı kabul ettikleri bilinmektedir. İslam dini ve İslam medeniyeti her alana etki gösterdiği gibi yer adları ve onların verilmesinde de önemli etken olmuştur. İslam dini temelinde ortaya çıkmış yer adları:

Adana`da – Camili Mahallesi, Hacıhasanlı Mahallesi, Nuhlu Mahallesi.

Adıyaman`da – Hacıhalil köyü, , Hacılar köyü, Seyitmahmut köyü.

Ankara`da – Büyükcamili Mahallesi, Dağşeyhler Mahallesi, Şeyhler Mahallesi.

Balıkesir`de –Hacılar Mahallesi, Kocaseyit Mahallesi, Ramazanlar Mahallesi.

Bolu`da – İmamlar köyü, Seyitaliler köyü, Ulumescit köyü.

Bursa`da – Alacamescit Mahallesi, Mollafenari Mahallesi, Mollagünari Mahallesi.

Çanakkale`de – Camialan köyü, Mollahasanlar köyü, Namazgah köyü.

Denizli`de – Hacıkaplanlar Mahallesi, Hacıyüplü Mahallesi, Mollaahmetler Mahallesi,

Edirne`de – Hacı köyü, Hacılar köyü, Hacıdanişment köyü, Hacıumur köyü.

Gaziantep`te – Hacıköprü Mahallesi, Hacıköy Mahallesi, Hacımallı Mahallesi.

İstanbul`da – Hacımimi Mahallesi, İslambey Mahallesi, Mollafenari Mahallesi.

İzmir`de – Akmescit Mahallesi, Hacıhamzalar Mahallesi, İslam Mahallesi.

Konya`da – Hacılar Mahallesi, Hacıfakılı Mahallesi, Hacıyunuslar Mahallesi.

Malatya`da – Hacıabdi Mahallesi, Hocaali Mahallesi, Mollauşağı Mahallesi.

Ordu`da – Duayeri Mahallesi, Hacılar Mahallesi, Şeyhler Mahallesi.

Rize`de – Akmescit köyü, CamiDağı köyü, Mollaveyis köyü, Yenicami köyü.

Sakarya`da – Hacılar Mahallesi, Hacıramazanlar Mahallesi, Yenicami Mahallesi.

Şanlıurfa`da – Hacıekber Mahallesi, Seyitören Mahallesi, Şeyhler Mahallesi.

Trabzon`da – Akmescit Mahallesi, Seyitahmet Mahallesi, Yenicami Mahallesi.

Van`da – Hacıkaş Mahallesi, Hacıköy Mahallesi, Mollahüseyn Mahallesi.

Yozgat`ta – Demirşeyh köyü, Hacıfakılı köyü, Hacıilyas köyü, Mollaismail köyü.

Zonguldak`ta – Hacıhasan köyü, Mollabey köyü, Şeyhler köyü, Şeyhoğlu köyü.

3.2.3. Türkiye`nin Orta Dönem Tarihine Kazınmış Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları (Sokaklar, Caddeler, Mahalleler, Köprüler vb.)

Orta dönem Türk edebiyatının en önemli yazarları Ahmet Yesevi, Kaşgarlı Mahmud, Mevlana Celaleddin-i Rumi, Yunus Emre, Yusuf Has Hacıb gibi şahsiyetlerin eserleri sadece Türk dünyasında değil tüm dünyaca bilinmektedir.

Orta dönem yazarlarının adını taşıyan yer adları:Ahmet Yesevi Mahallesi (Bursa), Ahmet Yesevi Mahallesi (İstanbul, Pendik), Ahmet Yesevi Mahallesi (İstanbul, Sultanbeyli), Ahmethoca köyü (Adıyaman), Hoca Ahmet Yesevi Mahallesi (Malatya), Mevlana Mahallesi (İstanbul, Sancaktepe), Mevlankapı Mahallesi (İstanbul, Fatih), Yunus Emre Mahallesi (Adana), Yunus Emre Mahallesi (Bursa), Yunus Emre Mahallesi (Denizli), Yunus Emre Mahallesi (İstanbul, Esenyurt), Yunus Emre Mahallesi (İstanbul, Sancaktepe), Yunusemre Mahallesi (Sultangazi). Bu dönem için önemli tarihî şahsiyetleri ise Osman imparatorluğunun padişahları Osman Gazi, Orhan Gazi, I. Murad, Yıldırım Beyazıd, Çelebi Mehmed, I. Murad, II. Mehmed`dir.

Orta dönem tarihî şahsiyetlerinin adını taşıyan yer adları: Murat köyü (Ağrı), Muratçeşme Mahallesi (İstanbul, Büyükçeşme), Muratlar köyü

(Afyonkarahisar), Muratlar köyü (Çanakkale), Muratlar Mahallesi (Balıkesir), Muratlı köyü (Artvin), Muratpaşa Mahallesi (İstanbul, Bayrampaşa), Orhan Gazi Mahallesi (İstanbul, Esenyurt), Orhan Mahallesi (Bursa), Orhangazi Mahallesi (İstanbul, Pendik), Orhaniye Mahallesi (Ankara), Orhaniye Mahallesi (Bursa), Osmangazi Mahallesi (İstanbul, Esenyurt), Osmaniye Mahallesi (Bursa), Osmanlar Mahallesi (Balıkesir), Osmanlar Mahallesi (Bursa), Osmanoğlu köyü (Amasya).

3.2.3.1. Dîvânu Lugâti't-Türk'te Geçen Belli Başlı Yer Adları

Aramut: Divanü Lûgat-it-Türk'ün I. cildinde yer adı olarak geçen Aramut için Uygur illerine yakın oturan bir Türk bölüğüdür denmiştir (Gömeç, 2009).

Başkurt: Başgirt: Bu Türk boyunun adı ve yaşadığı yer kitabın girişinde, Türk halklarının isimleri zikredilirken görülür (Gömeç, 2009).

Beş Balık: Divanü Lûgat-it-Türk'te Uygur adı anlatılırken, onların beş şehri bulunduğundan, halkının kafirliğinin katılığından ve Uygurların en büyük şehri olduğundan söz edilir (Gömeç, 2009).

Can Balık: Bu şehrin adına da Uygur maddesi vesilesiyle rastlamaktayız. Uygur ilinde, Zulkarneyn'in yaptırdığı kentlerden birisi de Can Balık'tır (Gömeç, 2009).

İtlık: Kaşgarlı'ya göre Talas'a yakın bir şehrin adıdır (Gömeç, 2009).

İki Öküz: İli ile Yafınç Deresi (Karatal) arasında bu isimle anılan bir kent mevcuttur. Herhalde, buraya da komşu Kamlançu adında bir kasaba vardır. Diğer İslam kaynaklarının verdiği bilgilerden bu yerin Kulca'nın batısında, Almalık'ın da kuzey-doğusunda olduğu sanılmaktadır (Gömeç, 2009).

Karaçuk: Farab'ın adı ve Oğuz kentlerinden biri olarak geçen bu tarihi mekân hususundaki tartışmalar hâlâ sürmektedir. Ama hakikat olan bir şey var ise, o da; burası meşhur Oguz Kagan Destanı'nda Oğuz Han'ın merkezidir (Gömeç, 2009).

Karnak: Kaşgarlı Mahmud burası da bir Oğuz şehri demiştir. Bugünkü güney Kazakistan'daki Yesi'nin kuzey-batısındadır (Gömeç, 2009).

Keşmir: Kaşgarlı burası için de Türk illerinde bir şehirdir, der. Divan`da burayı Süleyman Yalavaç`ın kurdurduğu vurgulanırken, Mesudi, İran şahı Keykavus`un yaptırdığından söz eder (Gömeç, 2009).

Kum: Bunun için Kaşgarlı; “Kum şehri Türk yurdunun sınırındır. Çünkü Kum kelimesi Türkçedir. Afrasyab`ın kızı burada avlanırmış”, der. İslam kaynaklarında Cermiye de denilen Kum, Taraz`a yakındır ve Karluk topraklarının başlangıcı olarak görülür (Gömeç, 2009).

Sapran: Sepren: Oguz şehirlerinden birinin adı olarak bildirilmektedir (Gömeç, 2009).

Sitgün: Sütkent: Divanü Lûgat-it-Türk`te hakkında herhangi bir açıklama bulunmamakla beraber, Oguz kentlerinden olduğu vurgulanır ve burasının Farab`ın güneyi olduğu sanılır (Gömeç, 2009).

Signak: Bu yerleşim birimi için de Oguz şehirlerinden biri diye not düşülmüştür (Gömeç, 2009).

Uygur: Divan`da, Türk illerinden Hıtay ve Tangut`tan önceki bir bölge olduğuna, öz Türkçe konuşmalarına karşılık, kendi aralarında söyleşirlerken, ayrı bir ağız kullandıklarına ve yazılarının bulunduğu, Uygur şehirlerine gelene kadar pek çok nehirden geçildiğine, güneyinde Tibet`in olduğuna, Beş Balık denilen en büyük yerleşim birimlerinin varlığından, üzerinde Uygur hanının mührünün vurulduğu ve alış-verişte kullanılan bir paralarının mevcudiyetinden bahs olunur (Gömeç, 2009).

3.2.3.2. Dede Korkut Destanından Esinlenerek Ortaya Çıkmış Belli Başlı Yer Adları

Dede Korkut Kitabı, Türk dilinin, Türk edebiyatının, Türk kültürünün en güzel, en dikkate değer, en büyük abidelerinden biri olan destan-i hikâyeler kitabıdır. Asıl adı “Kitab-ı Dede Korkut Alâ Lisan-ı Oğuz Han” (Oğuz Han`ın Diliyle Dede Korkut Kitabı) olan bu eser, Müslüman Oğuzların Azerbaycan ve Kuzey Anadolu yörelerindeki yaşayışlarını dile getirmekle kalmaz, islamiyeti kabullerinden önceki döneme ait Türk hayatından da önemli izler taşır. Bu kitap, 12 (oniki) destanî hikâye ile baş tarafında bulunan ve Korkut Ata`nın efsanevi

kişiliğine ilişkin bir ön sözden meydana gelir. Eser, eski Türk yaşayışı, Türk dili, Türk edebiyatı, Türk halkiyatı ve kültürü bakımından çok büyük önem taşımaktadır. “Dedem Korkut Destanları ebediyen okunacaktır” (Sümer, 1992).

Dede Korkut destanında o dönem için kahraman olarak adlandırabileceğimiz yiğitlerin adı geçmektedir. Ve bu adlar hâlâ bazı illerimizde kendi varlıklarını sürdürmektedir.

Afşarören: Seyhan/Adana, **Afşar:** Konya/Çumra; Afyon/Dinar; Ankara/Ayaş; Ankara/Bala; Ankara/Kalecik; Ankara/Ş. Koçhisar; Amasya/Ezine buc; Antalya/Kaş; Bolu-merkez (iki adet); Bursa/Yenişehir; Çankırı/Çerkeş; Denizli / Honaz buc; İsparta/Ş. Karaağaç; Kastamonu/Araç; Kastamonu/Taşköprü; Kastamonu/Tosya; Konya/Çumra; Konya/Hadım; Kütahya/Emet; Manisa/Alaşehir; Sivas/Zara; Zonguldak/Safranbolu. **Afşargidirş:** Bolu-merkez; **Afşargüney:** Kastamonu/ Küre. **Afşarievvel:** Bolu/Gerede. **Afşarısani:** Bolu/Gerede. **Afşar imamı:** Kastamonu/Küre. **Afşarkaraboğaz:** Kayseri/Pınarbaşı. **Afşarkuşçu:** Kayseri/Pınarbaşı. **Afşarlar:** Seyhan/Kadirli (iki adet); Konya/Kadınhanı. Maraş-merkez. **Afşarpotuklu:** Kayseri/ Pınarbaşı. **Afşarsöğütlü:** Kayseri/Pınar- başı. **Afşartarakçı:** Bolu/Gerede. **Afşartaşoluk:** Kayseri/Pınarbaşı. **Avşar:** Ankara/Çankaya; Aydın Söke; Çorum/Osmancık; İçel/Silifke; Manisa/Turgutlu; Muğla/Milas; Sivas/Suşehri; Tekirdağ/Barbaros buc. **Avşarağzı:** Tokat / Art- ova; **Avşaralanı:** Tokat/Boğazlıyan. **Avşarcık:** Sivas/Kangal. **Avşerveren:** Sivas/ Kanga (Hacaloğlu&Memişoğlu, 2010).

Bey: Balıkesir/Bandırma; Bilecik/Söğüt; Bolu/Düzce; Bursa/Karacabey; Çankırı/Ilgaz; Edirne/Keşan; Gaziantep-merkez; Kastamonu/ Daday; Kütahya/Emet; Kütahya/Tavşanlı; Manisa /Kula; Urfa/Harran. ‘Bey’ ismiyle yapılan yer adları: **Bey, Beyce, Beyceli, Beycik, Beyciler, Beydilli/Beydili, Beykent, Beykoz, Beyköy, Beykuz, Beyler, Beylerbeyi, Beylerhan, Beylerli, Beyleruşağı, Karacadağ, Beyyurdu, Beyzade, Beyağıl, Beyali, Beybükü, Beyburcu, Beybustan, Beycuma, Beyçayırı, Beyçiftlik, Beydağ, Beydamı, Beydeğirmeni, Beydemirli, Beynam, Beynamlıhakkuyu, Beynamlı- Beyli, Beylik, Beylikler, Beylikli, Beymelek, Beymelik, Beyoba Örencik, Beyobası, Beyoğlan, Beyoğlu, Beyoluk, Beypınarı, Beysöküsü, Beytarla, Beylikoğlu, Beyoğlan, Beyviran,**

Beyviran-kara. Bu yer isimlerimizin sayısı ise, 200'ün üstündedir (Hacaloğlu&Memişoğlu, 2010).

Bayındır: Ağrı/Tutak; Ankara/Çankaya; Ankara/Kızılcahamam; Antalya/Elmalı; Antalya/Kaş; Aydın/Nazilli; Bolu/Göynük; Burdur-merkez; Burdur/Yeşilova; Çankırı-merkez; Çankırı/Çerkeş (iki adet); Çorum/Mecitözü; Elazığ/Keban; Erzurum/Hınıs; Giresun/Bulancak; İçel/Silifke; Kastamonu/Kuzyaka buc (iki adet); Kırşehir/Kaman; Konya/Beyşehir; Kütahya/Gediz; Samsun/Kavak (iki adet); Sivas/Şarkışlı; Sivas/Kangal; **Bayındırlı:** Seyhan/Bahçe. **Bayındıran:** Diyarbakır/Eğil (iki adet). **Bayındırlık:** Manisa-merkez (Hacaloğlu&Memişoğlu, 2010).

Edil: Giresun/Görece; Sinop/Boyabat. **Ediler:** Zonguldak/Ulus. **Ediller:** Zonguldak/Safranbolu. **Edilli:** Bolu/Akçakoca; Samsun/Kavak; Sinop/Boyabat; Sinop/Gerze; **Edillikışlası:** Sinop/Gerze. **Edilpınar:** Balıkesir/Bandırma. EtiliÇanakkale/Bayramiç; Çanakkale/Bayramiç (Hacaloğlu&Memişoğlu, 2010).

Evren: Hatay-merkez; Hatay-merkez; İçel/Mut. **Evrenas:** Manisa-merkez. **Evrembey:** Tekirdağ/Malkara. **Evrencik:** Kırklareli/Vize. **Evrengüzleği:** İçel/Mut. **Evreni:** Erzurum/Ilıca buc. **Evrenköy:** Antalya/Manavgat. **Evrenler:** Antayla/Manavgat. **Evrenli:** İçel/Mersin; İstanbul/Şile; Kırklareli/Vize. **Evrensekiz:** Manisa/Alaşehir. **Evrenuşağı:** Samsun/Bafra (Hacaloğlu&Memişoğlu, 2010).

Kabak: Bolu-merkez; Çankırı/Çerkeş; Eskişehir/Sivrihisar. **Kabakçevliği:** Sivas/ Kangal. **KabakDağı:** Ordu-merkez; **Kabaklar:** Kütahya/Uşak; Denizli / Acıpayam; Maraş/Andırın; Bursa/ Orhaneli; Kocaeli/Kandıra; Kocaeli/ Kandıra; Manisa/Gördes; Manisa/Soma; Seyhan/İslahiye. **Kabaklı:** Afyon/ Dinar; Kırşehir/ ÇiçekDağı; Balıkesir merkez; İstanbul/Yalova; Samsun/ Çarşamba; Urfa/ Kabahaydar; Tokat/Reşadiye; Trabzon/Vakfikebir; Kayseri/ Develi (Köylerimiz, 1933).

Kaçar: Elaziz/Palu. **Kaçardoğanlı:** Beyazıt/Iğdır. **Kaçaran:** Elaziz/ Malazgirt. **Kaçarlı:** Ankara/Ş.Koçhisar. **Kaçarisüfla:** Elazizi/Pertek. **Kaçarlar:** Tunceli/Pertek (Köylerimiz, 1933).

3.2.4. Azərbaycan`ın Orta Dönemde Tarihi Olaylar Sonucu Değişen Coğrafiyası ve Yerleşim Alanları

Orta çağda Azərbaycan Arapların saldırısına uğramış ve Arapların etkisi altına düşmüştür. Araplar bu bölgədə veraset sistemini kullanmışdır. Genel valilere emir, genel valiliklere ise emirlik denmişdi. Emir, halifenin ve ordunun fermanına dayanarak idaresini yürütürdü. Emeviler döneminde 9-5, Abbasiler döneminde 14 vekillik (emirlik) kurulmuşdur. 14 vilayette birleşen 83 kura (vilayet), daha küçük idari birimler olan ilçelere (mahallere) bölünmüşdür. İlçe, her biri 12 köyden oluşan 12 Rusak'tan (mahalle) oluşmuşdur. Bərdə şəhri emirliğin başkenti olmuşdur. Bərdə, Beylegan ve Şirvan şəhirlərinə on binlerce Arap yerləşdirilmişdir.

Araplar işğali döneminde Azərbaycan ərazi 5 mahala bölünmüşdü:

- Arran mahalı
- Azərbaycan mahalı
- Muğan mahalı
- Şəki mahalı
- Şirvan mahalı (Piriyev, 2006).

Arap işğalından önce Azərbaycan`ın başkenti Erdebil şəhri olmuş. Ancak Arap işğalından sonra şəhərin başkenti Marağa şəhərinə taşınmışdır. Arap saltanətində Azərbaycan`ın başlıca şəhərləri:

1. Bərzənd
2. Cabravan
3. Ərdəbil
4. Hunec
5. Huvey
6. Külsərə
7. Mərənd
8. Mukan
9. Nariz
10. Naxçıvan
11. Səlmas
12. Sisar Bərzə
13. Təbriz

14. Urmiya (Piriye, 2006).

Günümüzde Azerbaycan ahalisinin içerisinde kendisini Arap adlandıranlar olmasa da, ülkede Araplar'ın adı ile bağlı birçok yer adları mevcuttur. XIX. yüzyılda Azerbaycan'da Çölreb, Erebe – Kardaşbeyli, Erebe- Babalı, Erebe- Baloğlan, Erebe- Besre, Erebe- Cabırlu, Erebe- Kedim, Erebe- Kubalı, Erebe Mehdibey, Erebe- Şahverdi, Erebhacı, Erebhana, Erebekeymuraz, Erebler, Erebecak, Erebe- Sarvan, Erebeşah, Erebe-Şamlu, Erebeuşağı vb. meskenler olmuş ve onların çoğu şimdi de mevcuttur. Arap kabilelerinin Azerbaycan'a getirdikleri Heleb, Heyber, Hille, Şeyban kabilesine mensup Şubani yer adları da Arapalar'ın burada meskunlaşmalarını ispatlar (Aslanova, 2020).

3.2.5. Azerbaycan'da Orta Dönem İnsanların Dini İnançları ve Din İle İlgili Yer Adları

Azerbaycan'da İslam'ın yayılması Arap fetihleriyle bağlantılıdır. Arap istilalarından önce Güney Azerbaycan, Sasani İmparatorluğu'nun bir parçasıydı ve Kuzey Azerbaycan'da var olan Kafkasya Albanyası devleti de bu imparatorluğa bağımlıydı. Ayrıca İslam öncesi dönemde Güney Azerbaycan'da ateşe tapınma ve Zerdüştlük, Kafkasya Albanyası'nda ise Hristiyanlık hâkimdi. Kafkasya Albanyası'nda Hristiyanlık devlet dini olmasına rağmen, nüfusun çoğunluğu Hristiyanlıktan önceki eski inançları benimsemişti. Özellikle orta ve yoksul sınıflar arasında çeşitli pagan inançları ve ateşe tapınma yaygındı.

Gördüğümüz gibi Arap istilalarının arifesinde Azerbaycan'daki dinî manzara oldukça karmaşıklaşmış. Arap istilaları bu tabloyu kökten değiştirmiş ve Azerbaycanlıları birleştirecek, milli bilinç ve manevi değerlerinin oluşmasında önemli rol oynayacak yeni bir din olan İslam'ın yayılmasına yol açmıştır. Hz. Muhammed'in 632 yılında vefatından sonra Arap halifeliği kısa sürede başarıya ulaşmış ve dönemin en güçlü devletleri olan Bizans ve Sasani imparatorluklarına karşı art arda zaferler kazanmıştır. Bu zaferlerden cesaret alan Arap işgalciler yürüyüşlerine devam etmiş ve yavaş yavaş daha geniş bölgeleri ele geçirmişler. Böylece 639 yılında general Huzeyfa komutasındaki hilafet birlikleri ilk kez Güney Azerbaycan'a girmiş ve burada güçlü bir direnişle karşılaşmışlar. Aynı yıl Marzban'ın oğlu İsfandiyar, Araplara yenilmiş ve esir alınmıştır. Kardeşi Bahram

asker toplayarak yeniden savaşmaya başlanmıştır. Ama buna rağmen Araplar kazanmışlar. Bunun zerine Marzban İsfandiyar, 644 yılında Araplarla halk adına bir anlaşma yapmak zorunda kalmıştır. Anlaşmaya göre Azerbaycanlılar Araplara itaat etmek, vergi ödemek ve Arap askerlerini gece gündüz evlerinde tutmak zorundaydı. Bunun karşılığında Araplar da yerel halkın dini inançlarına dokunmamayı, onların geleneklerine ve günlük yaşamlarına müdahale etmemeyi taahhüt etmişler. Ayrıca ülkeyi terk etmek isteyenler kendilerine barınak bulana kadar bağışlandı ve yerel halktan Arap ordusuna gönüllü olarak katılanlardan o yıl vergi alınmamıştır. Arapların Kuzey Azerbaycan`a saldırısı 639 yılına denk gelmektedir. Aynı yıl Arap birliklerinin başı Bukeyr ibn Abdullah Kuzey Azerbaycan'a baskın düzenlemiş ve halkın güçlü direnişiyle karşılaşmıştır. Savaşlar birkaç yıl sürmüş ve sonuç olarak 642'de Araplar Muga'yı zar zor işgal etmeyi başarmışlardır. Araplar buranın insanlarıyla bir anlaşma yapmış ve anlaşmada Marzban İsfandiyar ile yapılan sözleşmenin şartları tekrarlanmış, sadece alınan cizye miktarı farklılık göstermiştir (Bünyadov, 2007).

Yapılan anlaşmalara rağmen Araplar Azerbaycan halkını kolaylıkla boyunduruk altına alamamışlar. Çünkü Arap birliklerinin çekilmesinin ardından halk isyan etmiş ve Araplarla yapılan anlaşmanın şartlarına uymak istememişler. Bu durum Arap halifeliğini bölgeye yeniden asker göndermeye yneltmıştir. Mesela 646 yılında Velid ibn Ukba komutasındaki Arap ordusu tekrar Güney Azerbaycan`a yürüyüp oradaki halkın direnişini kırmışlar. Araplar yerel halkla bir anlaşma daha yapmış ve yine aynı yıl General Salman ibn Rabia komutasındaki Arap ordusu Kuzey Azerbaycan`a saldırımtır. Bu kez halifelik ordusu Naxivan`dan ayrılarak şeki ve Gorus istikametine doğru hareket ederek Beylqan, Brda, Qbl, şeki şmkir, şirvan`ı ele geçirmiş ve halkı vergi ödemeye zorlamışlar (Bünyadov, 2007).

İşlam`ın Azerbaycan`da yayılış haritasına baktığımızda bu dinin, ateşe tapınma ve çok tanrılı inanışların hkim olduğu Güney Azerbaycan`da ve Kuzey Azerbaycan ovalarında hızla yayıldığını görürüz. Kuzey Azerbaycan`ın dağlık bölgelerinde, yani Hristiyanlığın yayıldığı bölgelerde İşlam`ın konumu zayıftı. Bu durum, Arapların işgal ettikleri ülkelerde "kitap ehli"ne, yani "Tevrat", "İncil" gibi kutsal kitapları kabul eden Yahudi ve Hristiyanların inançlarına saygı duymaları ile açıklanmaktadır. Bu nedenle Hristiyanlık ülkenin dağlık kesimlerinde varlığını

sürdürebilmiştir. İslam'ın yayılma nedenini sadece Müslümanların diğer din mensuplarına karşı tutumu bağlamında açıklamak doğru değildir. İslam'ın bölgedeki başarısı çeşitli sebeplerden kaynaklanmaktadır. Böylece Arapların saldırılarına kadar Azerbaycan halkı Sasani-Bizans savaşlarından ve Xəzərlərin akınlarından çok zarar görmüştür. Ayrıca yerel halk, Sasani devletinin topladığı ağır vergilerden de yorulmuştur. Ağır vergilerin altında ezilen ve aralıksız savaşlardan yorulan halk, yeni bir din getiren, barış ve refah vaat eden Araplara inanmış ve umutlanmıştır. Zira Araplar, ilk başlarda fethettikleri topraklarda vergi topladıktan sonra halkın dinî inanç ve geleneklerine dokunmamış, halkın huzurunu mümkün olduğu kadar korumuştur. Ayrıca ilk dört halife dönemindeki vergi miktarı, Sasanilerin aldığı vergiden çok daha düşüktür. Araplar, Sasanilerden farklı olarak bireylerden değil, ülkenin tamamından vergi toplamıştır. Sonuç olarak bahsedilenler yerel halkta İslam'a karşı bir sempati uyandırmıştır (Piriyev, 2006).

Müslüman ibadethaneleri de İslam'ın yayılmasında büyük rol oynamıştır. Böylece Araplar, Barzənd, Beyləgan, Bərdə, Dərbənd, Ərdəbil, Marağa, Naxçıvan ve Azerbaycan'ın diğer stratejik açıdan önemli şehirlerinde askeri birlikler tutmuşlar. Bu askeri birliklerin bulunduğu bölgelere mutlaka camiler yapılmıştır. Tarihi kaynaklara göre Azerbaycan'ın ilk camisi Erdebil'de inşa edilmiştir. Zaten 10-11. yüzyıllarda ülkenin tüm yerleşim yerlerinde Müslüman şapelleri vardı. Örneğin Arap seyyah ve coğrafyacı Şemseddin Ebu Abdullah el-Makdisi "İklim araştırmaları için mükemmel sınıflandırma" adlı kitabında Ərdəbil, Qəbələ, Mərənd, Şamaxı, Şəki, Təbriz, Urmiya ve Azerbaycan'ın diğer şehirleri camiler hakkında detaylı bilgi vermektedir (Əliyeva, 2002).

Camilerin yakınında faaliyet gösteren medreseler fethedilen topraklarda İslam'ın güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Kaynaklarda Azerbaycan'ın güçlü Atabey devletinde (1136-1225) medreselerin inşasına özel önem verildiği belirtilmektedir. Atabey Devleti döneminde Hoy şehrinde "el-Farac el-Huveyya", Marağa'da "Atabakiyya" ve "el-Gazi" isimli medreseler meşhurdur. Naxçıvan'da Mümine Hatun türbesi kompleksi içinde yer alan medrese, dönemin ünlü eğitim kurumları arasında yer almıştır (Piriyev, 2006).

Azərbaycan`da İslam dini temelinde ortaya çıkmış yer adları:

- Allahverdi – Abşeron ilçesi sınırları içerisinde göl.
- Allahverənli – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Allahyarlı – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde kasaba.
- Aşağı Hacıkasımlı – Saatlı ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacı Qaraqaşlı – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıağabeyli – Göyçay ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıalılar – Gədəbəy ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıalmuradlı – İmişli ilçesi sınırları içerisinde köy (ATEL, 2007).
- Hacıbəbir – Sabirabad ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıbədəlli – Ağcabədi ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıbəyli – Bərdə ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıcavadlı – Cəlilabad ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıəlibəy – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıskəndərli – Dəvəçi ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacılı – Cəbrayıl ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıqabul – Şirvan ilçesi sınırları içerisinde göl.
- Hacıqazma – Xaçmaz ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıtəpə – Masallı ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Hacıxanlı – Laçın ilçesi sınırları içerisinde köy.
- İmamlı – Qəbələ ilçesi sınırları içerisinde köy.
- İmamqulukənd – Şahbuz ilçesi sınırları içerisinde köy.
- İmamqulular – Şuşa ilçesi sınırları içerisinde köy.
- İmamverdili – Beyləqan ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Mollaayrım – Tovuz ilçesi sınırları içerisinde köy (ATEL, 2007).
- Mollabürhan – Qubadlı ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Mollacəfərli – Ağstafa ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Mollaçalı – Xanlar ilçesi sınırları içerisinde dağ.
- Molladağ – Qazax ilçesi sınırları içerisinde dağ.
- Mollalar – Ağdam ilçesi sınırları içerisinde köy.
- Mollalorçay – İsmayilli ilçesi sınırları içerisinde nehir (ATEL, 2007).
- Mollavəli – Füzuli ilçesi sınırları içerisinde köy.

3.2.6. Azərbaycan`ın Orta Dönem Tarihine Kazınmış Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları

Ortaçağ`da 8-14. yüzyıllar tarihe "İslam`ın altın çağı" veya "Müslüman rönesansı" olarak geçmiştir. O dönemde dünyanın en büyük eğitim kurumları, tıp kurumları ve bilim merkezleri tam da İslam dünyasında faaliyet göstermiş ve Müslüman bilim adamları büyük buluşlara imza atmışlardır. O dönemde İslam dünyasında yaşanan gelişmeler, Azərbaycan`ın kadim kültürünün gelişmesine ve daha da zenginleşmesine yol açmıştır. Azərbaycan halkının bizzat kendisi bu kültürün gelişmesine, sadece İslam dünyasına değil, genel olarak insanlığa büyük katkılarda bulunmuş, seçkin bilim adamları, kültür ve sanat şahsiyetleri, düşünürler vermiştir.

Azerbaycan kelimenin tam anlamıyla rönesansını XI-XII yüzyıllarda yaşamıştır. O dönemde yaşayan ve yaratan Azerbaycanlıların önde gelenleri arasında filozoflar Abulhasan Behmenyar (993-1066) ve zamanın ünlü astronomu Fazıl Feridaddin Şirvani (XII yüzyıl), Hatib Təbrizi (1030-1108) şairler Katran Təbrizi (1010-1080), Felaki Şirvani (1108-1146), Afzaleddin Hakani (1120-1199) ve son olarak dahi söz ustası Nizami Gencevi (1141-1209) olmuştur. Azerbaycan halkı daha sonraki dönemlerde de İslam dünyasına önemli şahsiyetler kazandırmıştır. 13. yüzyılda ansiklopedik bilgiye sahip seçkin bir bilim adamı olan ve Azerbaycan`ın Marağa şehrinde (1201-1274) o zamanın en büyük gözlem evini kuran Nesireddin Tusi (1201-1274) bunun açık bir örneğidir (Piriyev, 2006).

Orta Çağ`da Azerbaycanlı bilim adamları dünyevi ilimlerin yanı sıra İslami ilimler alanında da ün kazanmıştır. Abdullah ibn el-Hüseyn el-Berdai Ebu Said el-Hanefi (ö. 929), Ebu Bekir Ahmed ibn Harun ibn Ruh el-Bardaji (ö. 914), Mekki ibn Ahmed Sadaweyh el-Bardai (ö. 914), Abulullah ibn Abdullah Ali el-Halili el-Kazvini (ö. 1054), Budeyl el-Barzendi (ö. 1082), Abulfazl al-Urmavi (ö. 1152), İsmail Gencevi (ö. 1192), Abulvefa Halil ibn Hasan ibn Muhammed el-Marandi (ö. 1012), Ebulkasım ez-Zencani (ö. 1066), Ebubekir Muhammed el-Hüseyni (ö. 476/1083), Muhammed ibn Abdullah el-Berdai (ö. VI/XII) Azerbaycan`ın ünlü din alimlerinden (Piriyev, 2006).

Azerbaycan`da ortaya çıkan bir diğ er tasavvuf mezhebi de Hurufilik`tir ("huruf" kelimesi Arapçada "harfler" anlamına gelir). 14. yüzyılın sonlarında oluşan bu mezhebin kurucusu şeyh Fazlullah Celaleddin Naimi`dir. Hurufiler, Tanrı`nın doğada, nesnelerde, kelimelerde ve özellikle de insanda somutlaştığına inanmışlardır. Onların öğretisine göre Fazlullah, Allah kudretinin tecellisi, sembolü ve halifesiydi. Bu mezhebin mensupları, Allah`ın kelimeler şeklinde tecessüm ettiğini, Arap alfabesindeki harflerin kutsal olduğunu, onlar aracılığıyla dünyanın sırlarının ortaya çıkabileceğini belirtmişler ve 4 gibi sayılara özel anlamlar yüklemişlerdir. 7, 28, 32. Hurufiliğin önde gelen temsilcilerinden biri de büyük Azerbaycan şairi  madeddin Nesimi (1369-1417) olmuştur. Azerbaycan tarihinin en şanlı ve parlak sayfalarından biri olan, Azerbaycan`ın önde gelen hükümdarı ve şairi şah  smail Hatai de orta çağın tarihi şahsiyetlerindendir (Piriyev, 2006).

Azerbaycan`da Orta ağ şahsiyetlerinin adını taşıyan yer adları:

- G nc vi Nehri (Lerik).
- N simi köyü (Bil suvar) (ATEL, 2007).
- N simik nd köyü (Saatlı).
- N sir ddin Tusi caddesi (Bakı).
- Nizami caddesi (Sumqayıt).
- Nizami köyü (Goranboy).
- şah  smail X tai bulvarı (Bakı).

3.3. Azerbaycan ve Türkiye`nin Yeni Dönem Yer Adları

3.3.1. Türkiye`nin Yeni Dönemde Sahip Olduğu Coğrafya ve Yerleşim Alanları

Türk tarihinin en önemli hadiselerinden biri olan  stanbul`un fethi ile yeni dönem başlamıştır.  stanbul`un fethinin birçok tarih  önemi vardır ki, bunların birincisi Bizans  mperatorluğu`nun yıkımıdır. Ortaçağ boyunca Avrupa`nın en güçlü devletlerinden biri olan Bizans  mperatorluğu, Roma  mparatorluğu`nun doğu kolu olarak kurulmuştur. Osmanlı devleti ise 13. yüzyılda Anadolu`da kurularak, Orta Doğu, Balkanlar ve Kuzey Avrupa`ya yayılmıştır.

Yeni çağda Osmanlı İmparatorluğu'nda idari düzen değişmiştir. Osmanlı Devleti teorik olarak çok güçlü bir merkezi otoriteye sahip gibi görünse de zamanın seyri içinde teorik çerçeveye ters düşen bir yapılanma, adem-i merkeziyetçi bir yapının hüküm sürdüğü görülür. Özellikle İstanbul'un fethinden itibaren, II. Mahmut'un ayanları bertaraf ederek merkezi otoriteyi güçlü kılmasına kadar adem-i merkeziyet anlayışı devam etmiştir (Ünal, 1999).

Yeni dönemde Osmanlı arazisi vilayetlere, vilayetler livalara, livalar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler de şehir ve kasabalara ayrılmıştır. Anadolu vilayeti aşağıdaki şekilde sınıflanmıştır:

Ankara Livası: Ankara kazası, Ankara şehri, Ayaş kazası, Ayaş şehri, Bacı kazası, Çubuk kazası, Murtazabad kazası, Yabanabad kazası.

Aydın Livası: Alaşehir kazası, Birgi kazası, Çeşme kazası, Ezine kasabası, Güzelhisar kazası, Güzelhisar kasabası, İnegöl kasabası, İzmir kazası, İzmir kasabası, Tire şehri, Yenişehir kazası, Yenişehir kasabası.

Bolu Livası: Amasra kasabası, Bolu kazası, Bolu şehri, Çağa kazası, Çağa kasabası, Devrek kasabası, Gerede kazası, Gerede kasabası, Konrpa kazası, Mengen kazası, Mudurnu kazası, Mudurnu şehri, Viranşehir kazası, Viranşehir şehri.

Hamid Livası: Afşar kazası, Afşar kasabası, Ağlasun kazası, Ağlasun kasabası, Burdur kazası, Burdur kasabası, Gölhisar kazası, Gölhisar kasabası, Isparta kazası, Isparta kasabası, Uluborlu kazası, Uluborlu şehri, Yalvaç kazası, Yalvaç kasabası.

Hudavendigâr Livası: Adranos kazası, Akhisar kazası, Akhisar kasabası, Akyazı kazası, Aydıncık kazası, Aydıncık kasabası, Bergama kazası, Beybazarı kazası, Bursa kazası, Geyve kasabası, Göynük kasabası, İnegöl kazası, İnegöl kasabası, Kapluca kasabası, Kepsut kasabası, Tuzla kazası, Yarhisar kasabası, Yenişehir kasabası.

Karesi Livası: Balıkesir kazası, Balıkesir şehri, Edremit kazası, Edremit şehri, Giresin nahiyesi, Giresin kasabası, İvrindi kazası, İvrindi kasabası, Manyas kazası, Manyas kasabası.

Kastamonu Livası: Araç kazası, Göl kazası, Kastamonu kazası, Kastamonu şehri, Küre kazası, İnebolu kasabası, Mana kasabası, Sinob kazası, Sinop şehri, Taşköprü kazası, Taşköprü kasabası, Turagan kasabası.

Kocaili Livası: Ada kazası, Gebze kazası, Gürle kasabası, Kandıra kazası, Kandıra şehri, İzniç kazası, İzniç şehri, İzniçmid kazası, İzniçmid şehri, Şile kazası, Şile şehri, Üsküdar kasabası, Yoros kazası.

Kütahya Livası: Kütahya kazası (Altuntaş nahiyesi, Arslanapa nahiyesi, Gedüs nahiyesi, Kalınviran nahiyesi, Kütahya nahiyesi, Sazanos nahiyesi, Tavşanlı nahiyesi, Yalak nahiyesi, Yoncalu nahiyesi), Eğrigöz ve Simav kazası (Avdan nahiyesi, Eğrigöz nahiyesi, Simav nahiyesi), Güre ve Selendi kazası (Güre nahiyesi, Selendi nahiyesi) (Ünal, 2013), Uşak kazası (Eğrigöz şehri, Gedüs şehri, Güre şehri, Homa şehri, Kula şehri, Kütahya şehri, Lazkiye şehri, Simav şehri, Şeyhlü kasabası, Uşak şehri).

Saruhan Livası: Adala kazası, Adala şehri, Akhisar kazası, Akhisar şehri, Demirci kazası, Demirci şehri, Güzelhisar şehri, Ilıca kazası, Manisa kazası, Manisa şehri, Marmara kazası, Menemen kazası, Menye kasabası, Nif kazası, Nif şehri.

Sultanönü Livası: Bilecik kazası, Bilecik kasabası, Bozüyük nahiyesi, Bozüyük kasabası, Eskişehir kazası, Eskişehir kasabası, İnönü kazası, İnönü nahiyesi, İnönü kasabası, Karacaşehir nahiyesi, Karacaşehir kasabası, Lefke kasabası, Seyidgazi kazası, Seyidgazi kasabası (Ünal, 2013).

Teke Livası: Antalya kazası, Antalya nahiyesi, Antalya şehri, Elmalu kazası, Elmalu şehri, Eskişehir nahiyesi, İstanos şehri, Kalkanlı kasabası, Karahisar kazası, Karahisar kasabası, Kaş kazası, Kaş kasabası (Ünal, 2013).

3.3.2. Türkiye'nin Yeni Dönem Tarihi Şahsiyetler, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları

Bu dönemde önemli tarihî şahsiyetlerin başında Osmanlı devletinin padişahları gelmektedir. Örneğin: II. Mehmed, II. Bayezid, I. Selim, I. Süleyman, II. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed, I. Mustafa, II. Osman, I. Mustafa, IV.

Murad, İbrahim, IV. Mehmed, II. Süleyman, II. Ahmed, II. Mustafa, III. Ahmed, I. Mahmud, III. Osman, III. Mustafa, I. Abdülhamid, III. Selim.

Yeni dönem tarihî şahsiyetlerin adını taşıyan belli başlı yer adları:

Bayazıt köyü (Giresun) – Bayazıt köyü, Giresun il merkezine 81 km uzaklıkta bulunur.

Fatih Mahallesi (İstanbul) – Anadolu Yakası'nda bulunan bu mahalle İstanbul'un Beykoz ilçesine bağlıdır.

Fatih Sultan Mehmet Mahallesi (İstanbul) – Burası İstanbul'un Avrupa Yakası'nda yer alan Sarıyer ilçesinde bulunmakta olan gecekondulu Mahallesi'dir.

Fatih Sultan Mehmet Mahallesi (İstanbul) - Bu tarihi dönemin en bilindik yazarları Ali Şir Nevai, Ahmet Paşa, Füzuli, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu, Evliya Çelebi, Nedim, Şeyh Galip'tir.

Fatih Sultan Mehmet köprüsü (İstanbul) – Adını Fatih Sultan Mehmet'ten alan bu köprü 1510 metre uzunluğunda ve 105 metre yüksekliğe sahiptir.

Kanuni köprüsü (Edirne) – Bu tarihi köprü 1560 yılında Mimar Sinan tarafından yapıldığı düşünülmektedir. Dört gözlü olan bu köprü, 80 metre uzunluğunda ve yontma taştandır.

Kanuni Sultan Süleyman köprüsü (İstanbul) – 1566 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış Ancak köprü II Selim zamanında 1567 yılında tamamlanmıştır. Köprü 636 metre uzunluğunda 7 metre genişliğinde inşa edilmiştir.

Murat Dağı (Kütahya ve Uşak) – Uşak ilinin kuzeydoğusunda yer alan bu dağ silsilesi 2312 metre uzunluğundadır. Bu dağ Ege bölgesinde Honaz Dağı'ndan sonra en yüksek dağdır.

Mustafabeyli Mahallesi (Adana) – Adana iline 71 km uzaklıktadır.

Selimiye Mahallesi (Adana) – Burası daha önce Hatay'ın Dört Yol ilçesine bağlıyken 1948'de Adana'nın Ceyhan ilçesine bağlanmıştır.

Süleymanlı Mahallesi (Balıkesir) – Burası Balıkesir'e 110 km uzaklıkta bulunmaktadır.

Yavuz Selim Mahallesi (İstanbul) – Burası Arnavutköy ilçesine bağlı olan mahalledir.

Yavuz Selim Mahallesi (İstanbul) – Avrupa Yakası'nda bulunan bu mahalle Esenler ilçesine bağlıdır.

Yavuz Selim Mahallesi (İstanbul) – Bu mahalle Anadolu Yakası'nda bulunan Sultanbeyli ilçesinde bulunmaktadır.

Yavuz Sultan Selim köprüsü (İstanbul) - Bir diğer adı Üçüncü köprü olan bu köprü dünyanın en uzun, en geniş ve en yüksek kuleye sahip asma köprüsüdür.

3.3.3. Azerbaycan'ın Yeni Dönemde Sahip Oldukları Coğrafya ve Yerleşim Alanları

XV. yüzyılın ortasından XVIII. yüzyılın ortalarına kadar olan dönemi kapsayan Yeni dönemde Azerbaycan Safeviler devletinin bir parçası olmuştur. Bu sebeple yeni dönem Azerbaycan yer adlarının'dan bahsederken Safeviler dönemindeki Azerbaycan tarihine ve coğrafyasına değinmemiz gerekir. Bu kısımda “Geçmişten Bugüne Azerbaycan'da Yer Adları” adlı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

Akkoyunlu devletinin gücünü kaybetmesi sonucunda meydana gelen Safevi devleti Azerbaycan'da 236 sene hükümlerliğini sürdürmüştür. Azerbaycan, Doğu Gürcüstan, İran, Ermenistan ve Küçük Asya'nın doğusunu kapsayan Safevi toprakları beylerbeyliklere ayrılmıştır. Azerbaycan topraklarında ise bu dönemde 4 beylerbeylik mevcuttur: Şirvan beylerbeyliği, Azerbaycan (ve ya Təbriz) beylerbeyliği, Qarabağ (ve ya Gəncə) beylerbeyliği, Çukur Səəd (ve ya İrəvan) beylerbeyliği.

Azerbaycan (Təbriz) beylerbeyliyi – Merkezi Təbriz şehri olmuştur. Onun güney sınırları Bidlis, Sultaniye, Van, Zencan arazileri olmuştur. Azerbaycan beylerbeyliği aşağıdaki mahalları kapsamıştır: Astara, Cors, Germrud, Hoşkrud,

Kapanat, Qaradağ, Lahıcan, Marağa, Mərənd, Mişkin, Muğan, , Salmas, Sarab, Saucbulak, Talış, Ucarud, Urmiya, Verkahan, Xoy, Zunuz.

Azərbaycan beylerbeyliyi ərazisində bir neçə bağımsız hanlıq da var olmuşdur:

- * Xoy
- * Qaradağ
- * Marağa
- * Sarab
- * Təbriz
- * Urmiya (Aslanova, 2020).

Şirvan beylerbeyliyi– Mərkəzi Şamaxı şəhriydi. Beylerbeyliyin güney sərhədi Kür Nehri, qərbi sərhədi Samur Nehri və Böyük Kafkasiya dağları olmuşdur. Dərbənd ərazisi də Şirvan beylerbeyliyinə daxil idi. Dərbənd`dən qərbdə olan Dağıstan əraziləri fars dilli mənbələrdə “Diyari- Çerkez” adlanmışdır. Bu beylerbeylik batıda Kartli və Kahetiya ərazilərinə qədər uzanmışdır. Şirvan beylerbeyliyinə aşağıdakı ərazilər daxil idi: Ağdaş, Alpaut, Bakı, Çəmişgizək, Dərbənd, Ərəş, Kolhan, Mahmudabad, Quba, Salyan, Şəki.

Şirvan beylerbeyliyinin ərazisində Hanlıqlar da mövcud olmuşdur:

- * Bakı hanlığı
- * Dərbənd hanlığı
- * Quba hanlığı
- * Şamaxı hanlığı
- * Şəki hanlığı (Aslanova, 2020).

Qarabağ (və ya Gəncə) beylerbeyliyi – Beylerbeyliyin sərhədləri qərbdə Kür Nehri, güneydə, Araz Nehri, batıda Çələndər, Bərgüşad, Həkəri, Həsənli və Göycə Gölünün şərqindən keçərək Tiflis əyalətinə bağlı olan Lori kəzasına qədər uzanmışdır. Bu beylerbeylik 7 sancak və 36 nahiyədən oluşmuşdur.

Sancaklar – Arasbar sancağı, Bərdə sancağı, Bərgüşad sancağı, Çələndər sancağı, Gəncə sancağı, Xılxına sancağı, Lori sancağı.

Nahiyələr – Axıncı nahiyəsi, Arasbar nahiyəsi, Aşağı Zəyəm nahiyəsi, Bayat nahiyəsi, Bərdə nahiyəsi, Bərgüşad nahiyəsi, Böyük Kürəkbasan nahiyəsi,

Çelaberd nahiyesi, Danqı nahiyesi, Dizaq nahiyesi, Əsrik nahiyesi, Gəncəbasan nahiyesi, Güllüstan nahiyesi, Güney nahiyesi, Həkəri nahiyesi, Həsənsuyu nahiyesi, Xaçın- Sığnaq nahiyesi, Xılxına nahiyesi, İncərud nahiyesi, Keştəsf nahiyesi, Keşteş nahiyesi, Kiçik Kürəkbasan nahiyesi, Köçəz nahiyesi, Kürəkbasan nahiyesi, Qaraqaya nahiyesi, Qaraman nahiyesi, Quzey nahiyesi, Sir nahiyesi, Sunqurabad nahiyesi, Şəmkürbasan nahiyesi, Şütürbasan nahiyesi, Talış nahiyesi, Tavus nahiyesi, Türkənlər nahiyesi, Vərəndə - Sığnaq nahiyesi, Yevlaq nahiyesi, Yuxarı Zəyəm nahiyesi, Zarıs nahiyesi.

Çukur Səəd (ve yahut İrəvan) beylerbeyliyi – Beylerbeyliğin merkezi İrəvan şəhriydi. Bu beylerbeylik Naxçıvan, Maku, Paşak vb. arazileri kapsamıştır. Çukur Səəd beylerbeyliyi liva, sancak ve nahiyelere ayrılmıştır: Abaran nahiyesi, Aralıq nahiyesi, Dərəçiçək nahiyesi, Göycə nahiyesi, Xınzirək nahiyesi, İğdır nahiyesi, Karbi nahiyesi, Qırxbulaq nahiyesi, Karni nahiyesi, Maku nahiyesi, Məzrəə nahiyesi, Sədərək nahiyesi, Sürməli nahiyesi, Şərur nahiyesi, Vədi nahiyesi, Zərzəmin nahiyesi, Şuragöl livası ve Naxçıvan sancağı (Aslanova, 2020).

3.3.4. Azərbaycan və Türkiyə'nin Yeni Dönem Tarihi Şahsiyetlər, Yazarlar, Kahramanları ve Onların Adlarını Taşıyan Yer Adları

Azərbaycan'ın Safevi dönmündeki en büyük şahsiyetlərin başında hükümdar, savaşıısı ve yazar Şah İsmail Xətai gəlməktədir. Onun adını taşıyan caddələr, sokaklar ve mahallələr Azərbaycan'ın birçok bölgəsində bulunmaktadı: Şah İsmayıl Xətai caddəsi (Bakı), Şah İsmayıl Xətai sokağı (Mingəçevir), Şah İsmayıl Xətai caddəsi (Gəncə)vb. Bunun yanı sıra bu dönmə Azerbaijan Türkçesi devlet dilinə dönuştüğü için Türkçe yazan yazarlar Xətai, Həbib, Qövs, Məsihi Türkçe eserler yazmakla beraber Farsça olan eserleri de Türkçeye çevirmişlerdir Safevi hükümdarları bizzat Azerbaijan Türkçesiyle şiirler yazmışlar ve bu dilde yazanları da takdir etmişlerdir. Azerbaijan halkının tarihine seçkin bir devlet adamı ve yetenekli bir şair olarak dahil olan Şah İsmayıl Xətai'nin edebi mirası, Azerbaijan dilinde yazılmış "Divan"dan, "Nasihat" adlı bir mansavi ve "Dehneme" şiirinden oluşmaktadır. Xətai üç dilde şiir yazma yeteneğine sahip olmasına rağmen ağırlıklı olarak Azerbaijan halkının edebi ve sanatsal mirasını benimsemiştir. 17. yüzyılda Azerbaijan'da destanlar yaygınlaşmış, "Şah İsmayıl",

"Aşık Garib", "Abbas ve Gülgaz", "Aşlı va Kerem", "Nevruz" gibi destanlar oluşmuştur (Süleymanov, 2018).

XVI-XVII. yüzyıllarda Azərbaycan`da mimari geçmiş geleneklere dayalı olarak devam etmiştir. Dini yapılar çoğunlukla şəhrin orta kesiminde inşa edilmiştir. O dönemde kervansaray, iç ve dış ticaretin gelişmesiyle ortaya çıkan bir mimari komplekstir. Bu dönemde saray kompleksleri, köprülər vb. yapılar mimarinin ayrılmaz parçasıydı. 16. yüzyılda Azərbaycan`ın güneyinde inşaat çalışmaları yoğunlaşmıştır. Ərdəbil şəhrinin Safevi hanedanının anavatanı olarak gelişmesi, 1555 yılında Qəzvin şəhrinin başkente dönüştürülmesi sonucu şehir imar tedbirlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu dönem mimarlığın gelişiminde bir takım yeni yönler ortaya çıkmıştır. Ərdəbil yakınındaki Şeyx Cəbrayıl türbəsi, Gəncə`deki "İmamzadə" külliyesi, Əhər şəhrinde Şeyx Mahmud Şihabəddin türbəsi, Şah I. Təhmasib`in emriyle 1544 yılında Qusar`ın Həzrə köyünde yaptırılan Şeyx Cüneyd türbəsi bu dönemin en büyük mimari yapıları olmuştur 16. ve 17. yüzyıllarda daha önce yapılan iki minareli camilerin aksine tek minareli camiler inşa edilmiştir. 1663 yılında Abşeron`un Nardaran köyünde çok büyük olmayan bir cami inşa edilmiştir. Ordubad ilindeki cami ve medrese binası, Mərdəkan`aki Pir Türbəsi, Şamaxı`nın Qalakən köyündeki 1663 tarihli Şeyx İbrahim türbəsi ve Tovuz`un Yanıqlı köyündeki türbə dini yapılar arasında yer almıştır. 1616 yılında Şah Abbas`ın emriyle cami, kervansaray, çarşı, kamu ve konut binalarının inşa edildiği yeni Gence şehri kurulmuştur. 16. ve 17. yüzyıllarda Bakı, Ərdəbil, Gəncə, Naxçıvan, Şamaxı ve Təbriz şehirlerinde çok sayıda cami, hamam, çarşı ve kervansaray inşa edilmiştir (Süleymanov, 2018).

3.4. Günümüzde Azərbaycan`da ve Türkiye`de Yer Adları

Günümüzde ister Türkiye`de isterse de Azərbaycan`da yer adları oldukça değişime uğramış, bazıları tamamen farklı adlarla değiştirilmişken bazıları da geçmişten günümüze kadar değişmeden kalmayı başarmışlardır. Bu başlıkla günümüz yer adlarından bahsederek bazılarının adlarının nerden geldiği, bazılarının ad oluşumundaki rolü (kişi adları, hayvan adları, meyve adları, renk adları, sayılar ve s.), bazılarının adını oluşturan kelimenin etimolojisi hakkında bilgi verilmiştir. Yer adları insanoğlunun ayak bastığı, yerleştiği ve yaşam oluşturduğu her bir araziye kapsasa da bu çalışmada yer adları iller, ilçeler, dağlar, denizler, adalar, nehirler ve göllerle sınırlandırılmıştır.

3.4.1. Günümüzde Türkiye`de Yer Adları

Tarih açısından dünyanın en zengin bölgelerinden birinde yer alan Türkiye batıda Yunanistan, kuzeybatıda Bulgaristan, doğuda Azerbaycan, İran, Ermenistan, güneydoğuda Suriye ve Irak`la sınırdadır. Yüzölçümü 776.980 km<sup>2</sup> olana Türkiye arazisi 6-21 Haziran 1941 tarihinde Birinci Türk Coğrafya Kongresi`nde 7 büyük coğrafi bölgeye (mıntakaya) ve 22 tâli (alt) bölgeye ayrılmıştır. Her nedense, sonradan büyük coğrafi bölgelere (mıntakalara) “coğrafi bölge”, tâli bölgelere (ikinci dereceden coğrafi bölgelere) ise “coğrafi bölüm” adları verilmiştir. Kongre tarafından hazırlanan Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri adını taşıyan haritanın işaretler kısmında 22 tâli coğrafi bölgenin (şimdiki coğrafi bölümlerin) sınırları “Coğrafi bölgelerin ikinci derece taksimatı” şeklinde gösterilmiştir. Aslında, bugün coğrafi bölüm olarak nitelendirilen alanlar gerçekte coğrafi bölge özelliği taşımaktadır. Birinci Coğrafya Kongresi bu durumu göz önünde bulundurarak şimdi coğrafi bölüm olarak kabul edilen alanları ikinci dereceden (tâli) coğrafi bölge olarak adlandırmıştır. (Özçağlar,2003). Bölgeler 22 bölüme, bölümler 81 ile, iller ise 922 ilçeye bölünmüştür.

Akdeniz bölgesi- Kıyısında bulunduğu Akdeniz`le aynı adı taşıyan Akdeniz bölgesinin batısında Ege bölgesi, kuzeyinde, İç Anadolu bölgesi, doğusunda Doğu Anadolu ve Güneydoğusunda Anadolu bölgesi yer almaktadır. Akdeniz bölgesinin yüzölçümü yaklaşık 120 bin km<sup>2</sup> olup Türkiye yüzölçümünün %15`ine denk gelmektedir. Akdeniz bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır(Özçağlar,2003):

- Adana bölümü
- Antalya bölümü

Doğu Anadolu bölgesi – Bu bölgenin yüzölçümü yaklaşık 165 bin km²`dir. Türkiye yüzölçümünün %21`ine denk gelmektedir. Doğu Anadolu bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır (Özçağlar,2003):

- Erzurum- Kars bölüm
- Hakkari bölümü
- Yukarı Fırat bölümü
- Yukarı Murat- Van bölümü

Ege bölgesi – Ege bölgesinin yüzölçümü 85 bin km²'dir. Bu bölge Türkiye yüzölçümünün %12'sini oluşturmaktadır. Ege bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır(Özçağlar,2003):

- Ege bölümü
- İç Batı Anadolu bölümü

Güneydoğu Anadolu bölgesi - 76.192 km² yüzölçümü ile bu bölge Türkiye arazisinin %10'una denk gelmektedir. Güneydoğu Anadolu bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır:

- Dicle bölümü
- Orta Fırat bölümü

İç Anadolu bölgesi - 163,057 km² yüzölçümü ile bu bölge Türkiye arazisinin %21'ni oluşturmaktadır.İç Anadolu bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır:

- Konya bölümü
- Orta Kızılırmak bölümü
- Yukarı Sakarya bölümü

Karadeniz bölgesi - 143,537 km² yüzölçümü ile bu bölge Türkiye arazisinin %18'ne denk gelmektedir. Karadeniz bölgesi aşağıdaki bölümlere ayrılmıştır:

- Batı bölümü
- Doğu bölümü
- Orta bölümü

Marmara bölgesi – Bu bölgenin yüzölçümü 67 bin km²'dir. Bu bölge Türkiye arazisinin %8.5'ni oluşturmaktadır (Özçağlar,2003, s.16):

- Cenup Marmara bölümü
- Çatalca-Kocaeli bölümü
- Ergene bölümü
- Istranca bölümü

3.4.1.1. Türkiye'nin İlleri ve İlçeleri

Adana: Aladağ, Ceyhan, Çukurova, Feke, İmamoğlu, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Saimbeyli, Sarıçam, Seyhan, Tufanbeyli, Yumurtalık, Yüreğir.

Adıyaman: Adıyaman, Besni, Çelikhan, Gerger, Gölbaşı, Kâhta, Samsat, Sincik, Tut.

Afyonkarahisar: Afyonkarahisar, Başmakçı, Bayat, Bolvadin, Çay, Çobanlar, Dazkırı, Dinar, Emirdağ, Evciler, Hocalar, İhsaniye, İscehisar, Kızılören, Sandıklı, Sinanpaşa, SultanDağı, Şuhut.

Ağrı: Ağrı, Diyadin, Doğubayazıt, Eleşkirt, Hamur, Patnos, Taşlıçay, Tutak.

Aksaray: Aksaray, Ağaçören, Eski, Gülağaç, Güzelyurt, Ortaköy, Sarıyahşi, Sultanhanı.

Amasya: Amasya, Göynücek, Gümüşhacıköy, Hamamözü, Merzifon, Suluova, Taşova.

Ankara: Akyurt, Altındağ, Ayaş, Balâ, Beypazarı, Çamlıdere, Çankaya, Çubuk, Elmadağ, Etimesgut, Evren, Gölbaşı, Gündül, Haymana, Kalecik, Kahramankazan, Keçiören, Kızılcahamam, Mamak, Nallıhan, Polatlı, Pursaklar, Sincan, Şereflikoçhisar, Yenimahalle.

Antalya: Akseki, Aksu, Alanya, Demre, Döşemealtı, Elmalı, Finike, Gazipaşa, Gündoğmuş, İbradı, Kaş, Kemer, Kepez, Konyaaltı, Korkuteli, Kumluca, Manavgat, Muratpaşa, Serik.

Ardahan: Ardahan, Çıldır, Damal, Göle, Hanak, Posof.

Artvin: Artvin, Ardanuç, Arhavi, Borçka, Hopa, Kemalpaşa, Murgul, Şavşat, Yusufeli.

Aydın: Bozdoğan, Buharkent, Çine, Didim, Efeler, Germencik, İncirliova, Karacasu, Karpuzlu, Koçarlı, Köşk, Kuşadası, Kuyucak, Nazilli, Söke, Sultanhisar, Yenipazar.

Balıkesir: Altıeylül, Ayvalık, Balya, Bandırma, Bigadiç, Burhaniye, Dursunbey, Edremit, Erdek, Gömeç, Gönen, Havran, İvrindi, Karesi, Kepsut, Manyas, Marmara, Savaştepe, Sındırgı, Susurluk.

Bartın: Amasra, Bartın, Kurucasıle, Ulus.

Batman: Batman, Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason.

Bayburt: Bayburt, Aydıntepe, Demirözü.

Bilecik: Bilecik, Bozüyük, Gölpazarı, İnhisar, Osmaneli, Pazaryeri, Söğüt, Yenipazar.

Bingöl: Adaklı, Bingöl, Genç, Karlıova, Kığı, Solhan, Yayladere, Yedisu.

Bitlis: Adilcevaz, Ahlat, Bitlis, Güroymak, Hizan, Mutki, Tatvan.

Bolu: Bolu, Dörtdivan, Gerede, Göynük, Kıbrısık, Mengen, Mudurnu, Seben, Yeniçağa.

Burdur: Ağlasun, Altınyayla, Burdur, Bucak, Çavdır, Çeltikçi, Gölhisar, Karamanlı, Kemer, Tefenni, Yeşilova.

Bursa: Büyükşehir, Gemlik, Gürsu, Harmancık, İnegöl, İznik, Karacabey, Keles, Kestel, Mudanya, Mustafakemalpaşa, Nilüfer, Orhaneli, Orhangazi, Osmangazi, Yenişehir, Yıldırım.

Çanakkale: Ayvacık, Bayramiç, Biga, Bozcaada, Çan, Çanakkale, Eceabat, Ezine, Gelibolu, Gökçeada, Lapseki, Yenice.

Çankırı: Atkaracalar, Bayramören, Çankırı, Çerkeş, Eldivan, Ilgaz, Kızılırmak, Korgun, Kurşunlu, Orta, Şabanözü, Yapraklı.

Çorum: Alaca, Bayat, Boğazkale, Çorum, Dodurga, İskilip, Kargı, Laçın, Mecitözü, Oğuzlar, Ortaköy, Osmancık, Sungurlu, Uğurludağ.

Denizli: Acıpayam, Babadağ, Baklan, Bekilli, Beyağaç, Bozkurt, Buldan, Çal, Çameli, Çardak, Çivril, Güney, Honaz, Kale, Merkezefendi, Pamukkale, Sarayköy, Serinhisar, Tavas.

Diyarbakır: Bağlar, Bismil, Çermik, Çınar, Çüngüş, Dicle, Eğil, Ergani, Hani, Hazro, Kayapınar, Kocaköy, Kulp, Lice, Silvan, Sur, Yenişehir.

Düzce: Akçakoca, Cumayeri, Çilimli, Düzce, Gölyaka, Gümüşova, Kaynaşlı, Yığılca.

Edirne: Edirne, Enez, Havsa, İpsala, Keşan, Lalapaşa, Meriç, Süloğlu, Uzunköprü.

Elazığ: Ağın, Alacakaya, Arıcak, Baskil, Elazığ, Karakoçan, Keban, Kovancılar, Maden, Palu, Sivrice.

Erzincan: Erzincan, Çayırılı, İliç, Kemah, Kemaliye, Otlukbeli, Refahiye, Tercan, Üzümlü.

Erzurum: Aşkale, Aziziye, Çat, Hınıs, Horasan, İspir, Karaçoban, Karayazı, Köprüköy, Narman, Oltu, Olur, Palandöken, Pasinler, Pazaryolu, Şenkaya, Tekman, Tortum, Uzundere, Yakutiye.

Eskişehir: Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mahmudiye, Mihalgazi, Mihalıççık, Odunpazarı, Sarıcakaya, Seyitgazi, Sivrihisar, Tepebaşı.

Gaziantep: Araban, İslahiye, Karkamış, Nizip, NurDağı, Oğuzeli, Şahinbey, Şhitkamil, Yavuzeli.

Giresun: Alucra, Bulancak, Çamoluk, Çanakçı, Dereli, Doğankent, Espiye, Eynesil, Giresun, Görele, Güce, Keşap, Piraziz, Şebinkarahisar, Tirebolu, Yağlıdere.

Gümüşhane: Gümüşhane, Kelkit, Köse, Kürtün, Şiran, Torul.

Hakkari: Çukurca, Derecik, Hakkâri, Şemdinli, Yüksekova.

Hatay: Altınözü, Antakya, Arsuz, Belen, Defne, Dört Yol, Erzin, Hassa, İskenderun, Kırıkhan, Kumlu, Payas, Reyhanlı, Samandağ, YaylaDağı.

Iğdır: Aralık, Iğdır, Karakoyunlu, Tuzluca.

Isparta: Aksu, Atabey, Eğirdir, Gelendost, Gönen, Isparta, Keçiborlu, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu, Yalvaç, Yenişarbademli.

İstanbul: Adalar, Arnavutköy, Ataşehir, Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Beşiktaş, Beykoz, Beylikdüzü, Beyoğlu, Büyükçekmece, Çatalca, Çekmeköy, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Fatih, Gaziosmanpaşa Güngören, Kadıköy, Kâğıthane, Kartal, Küçükçekmece, Maltepe, Pendik, Sancaktepe, Sarıyer, Silivri, Sultanbeyli, Sultangazi, Şile, Şişli, Tuzla, Ümraniye, Üsküdar, Zeytinburnu.

İzmir: Aliğa, Balçova, Bayındır, Bayraklı, Bergama, Beydağ, Bornova, Buca, Çeşme, Çiğli, Dikili, Foça, Gaziemir, Güzelbahçe, Karabağlar, Karaburun, Karşıyaka, Kemalpaşa, Kınık, Kiraz, Konak, Menderes, Menemen, Narlıdere, Ödemiş, Seferihisar, Selçuk, Tire, Torbalı, Urla.

Kahramanmaraş: Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Dulkadiroğlu, Ekinözü, Elbistan, Göksun, Nurhak, Onikişubat, Pazarcık, Türkoğlu.

Karabük: Eflani, Eskipazar, Karabük, Ovacık, Safranbolu, Yenice.

Karaman: Ayrancı, Başyayla, Ermenek, Karaman, Kazımkarabekir, Sarıveliler.

Kars: Akyaka, Arpaçay, Digor, Kağızman, Kars, Sarıkamış, Selim, Susuz.

Kastamonu: Kastamonu, Abana, Ağlı, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, Doğanyurt, Hanönü, İhsangazi, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Seydiler, Şenpazar, Taşköprü, Tosya.

Kayseri: Akkışla, Bünyan, Develi, Felahiye, Hacılar, İncesu, Kocasinan, Melikgazi, Özvatan, Pınarbaşı, Sarıoğlu, Sarız, Talas, Tomarza, Yahyalı, Yeşilhisar.

Kırıkkale: Bahşılı, Balışeyh, Çelebi, Delice, Karakeçili, Keskin, Kırıkkale, Sulakyurt, Yahşıhan.

Kırklareli: Babaeski, Demirköy, Kırklareli, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köyü, Pınarhisar, Vize.

Kırşehir: Akçakent, Akpınar, Boztepe, ÇiçekDağı, Kaman, Kırşehir, Mucur.

Kilis: Kilis, Elbeyli, Musabeyli, Polateli.

Kocaeli: Başiskele, Çayırova, Darıca, Derince, Dilovası, Gebze, Gölcük, İzmit, Kandıra, Karamürsel, Kartepe, Körfez.

Konya: Ahırlı, Akören, Akşehir, Altınekin, Beyşehir, Bozkır, Cihanbeyli, Çeltik, Çumra, Derbent, Derebucak, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Güneysınır, Hadim, Halkapınar, Hüyük, Ilgın, Kadınhanı, Karapınar, Karatay, Kulu, Meram, Sarayönü, Selçuklu, Seydişehir, Taşkent, Tuzlukçu, Yalıhüyük, Yunak

Kütahya: Altıntaş, Aslanapa, Çavdarhisar, Domaniç, Dumlupınar, Emet, Gediz, Hisarcık, Kütahya, Pazarlar, Şaphane, Simav, Tavşanlı.

Malatya: Akçadağ, Arapgir, Arguvan, Battalgazi, Darende, Doğanşehir, Doğanyol, Hekimhan, Kale, Kuluncak, Pütürge, Yazıhan, Yeşilyurt.

Manisa: Ahmetli, Akhisar, Alaşehir, Demirci, Gölarmarmara, Gördes, Kırkağaç, Köprübaşı, Kula, Salihli, Sarıgöl, Saruhanlı, Selendi, Soma, Şehzadeler, Turgutlu, Yunusemre.

Mardin: Artuklu, Dargeçit, Derik, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur, Yeşilli.

Mersin: Akdeniz, Anamur, Aydıncık, Bozyazı, Çamlıyayla, Erdemli, Gülnar, Mezitli, Mut, Silifke, Tarsus, Toroslar, Yenişehir.

Muğla: Bodrum, Dalaman, Datça, Fethiye, Kavaklıdere, Köyceğiz, Marmaris, Menteşe, Milas, Ortaca, Seydikemer, Ula, Yatağan.

Muş: Bulanık, Hasköy, Korkut, Malazgirt, Muş, Varto.

Nevşehir: Acıgöl, Avanos, Derinkuyu, Gülşehir, Hacıbektaş, Kozaklı, Nevşehir, Ürgüp.

Niğde: Altınhisar, Bor, Çamardı, Çiftlik, Niğde, Ulukışla.

Ordu: Akkuş, Altınordu, Aybastı, Çamaş, Çatalpınar, Çaybaşı, Fatsa, Gököy, Gülyalı, Gürgentepe, İkizce, Kabadüz, Kabataş, Korgan, Kumru, Mesudiye, Perşembe, Ulubey, Ünye.

Osmaniye: Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Osmaniye, Sumbas, Toprakkale.

Rize: Ardeşen, Çamlıhemşin, Çayeli, Der pazarı, Fındıklı, Güneysu, Hemşin, İkizdere, İyidere, Kalkandere, Pazar, Rize.

Sakarya: Adapazarı, Akyazı, Arifiye, Erenler, Ferizli, Geyve, Hendek, Karapürçek, Karasu, Kaynarca, Kocaali, Pamukova, Sapanca, Serdivan, Söğütü, Taraklı.

Samsun: 19 Mayıs, Alaçam, Asarcık, Atakum, Ayvacık, Bafra, Canık, Çarşamba, Havza, İlkadım, Kavak, Ladik, Salıpazarı, Tekkeköy, Terme, Vezirköprü, Yakakent.

Siirt: Baykan, Eruh, Kurtalan, Pervari, Siirt, Şirvan, Tillo.

Sinop: Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü, Sinop, Türkeli.

Sivas: Sivas, Akıncılar, Altınyayla, Divriği, Doğanşar, Gemerek, Gölova, Gürün, Hafık, İmranlı, Kangal, Koyulhisar, Suşehri, Şarkışla, Ulaş, Yıldızeli, Zara.

Sanlıurfa: Akçakale, Birecik, Bozova, Ceylanpınar, Eyyübiye, Halfeti, Haliliye, Harran, Hilvan, Karaköprü, Siverek, Suruç, Viranşehir.

Şırnak: Şırnak, Beytüşşebap, Cizre, Güçlükönak, İdil, Silopi, Uludere.

Tekirdağ: Çerkezköy, Çorlu, Ergene, Hayrabolu, Kapaklı, Malkara, Marmaraereğlisi, Muratlı, Saray, Süleymanpaşa, Şarköy.

Tokat: Almus, Artova, Başçiftlik, Erbaa, Niksar, Pazar, Reşadiye, Sulusaray, Tokat, Turhal, Yeşilyurt, Zile.

Trabzon: Akçaabat, Araklı, Arsin, Beşikdüzü, Çarşıbaşı, Çaykara, Dernekpazarı, Düzköy, Hayrat, Köprübaşı, Maçka, Of, Ortahisar, Sürmene, Şal pazarı, Tonya, Vakfıkebir, Yomra.

Tunceli: Çemişgezek, Hozat, Mazgirt, Nazımiye, Ovacık, Pertek, Pülümür, Tunceli.

Uşak: Banaz, Eşme, Karahallı, Sivaslı, Ulubey, Uşak.

Van: Bahçesaray, Başkale, Çaldıran, Çatak, Edremit, Erciş, Gevaş, Gürpınar, İpekyolu, Muradiye, Özalp, Saray, Tuşba.

Yalova: Altınova, Armutlu, Çınarcık, Çiftlikköy, Termal, Yalova.

Yozgat: Akdağmadeni, Aydıncık, Boğazlıyan, Çandır, Çayıralan, Çekerek, Kadişehri, Saraykent, Sarıkaya, Sorgun, Şefaati, Yenifakılı, Yerköy, Yozgat.

Zonguldak: Alaplı, Çaycuma, Devrek, Gökçebey, Karadeniz, Ereğli, Kilimli, Kozlu, Zonguldak.

3.4.1.1.1. Türkiye`de İl Adlarının Ortaya Çıkışı

Türkiye`de il adlarını incelediğimizde farklı dillerin, kültürlerin ve tarihin farklı dönemlerinin bu adları verilmesindeki etkisini görmekteyiz. Bu adların bazıları tanrıların, bazıları o bölgede yetiştirilen bitkilerin, bazıları bölgeden geçen nehrin ve bunun gibi etkenlerin adlarına uygun adlandırılmıştır:

Adana: Hititler döneminde Uru Adaniye ismiyle bilinen Adana adının oluşumu ile ilgili çeşitli efsaneler mevcuttur. Bir efsaneye göre, Adana, Gök Tanrısı`nın iki oğlu Adanus ve Sarus`un Tarsus halkı ile yaptıkları savaşlar sonunda kurulmuş ve Adanus`un adına izafeten şehre Adania denilmiştir (Önder, 1969)

Adıyaman: Adıyaman adı, Hısn-ı Mansur`dan kaynaklanmıştır. Hısn sözcüğü Arapça`da “kale, şehir” demektir (Güner&Ertürk, 2004). Bu sözcüğün Türk ağzına uydurulmuş sekli olan Hüsn-ü ise “tamamlık, güzellik, iyilik, hosluk, ilâhi güzellik, mutlak güzellik” gibi anlamlara gelir (Doğan, 1996). Şehir, Osmanlı hanedanlığının son dönemlerine kadar “Mansur`un Kalesi” manasını oluşturan “Hısn-ı Mansur” adıyla anılmaktadır. Daha sonra Bakanlar Kurulunun almış olduğu bazı kararlar sonucuyla kentin adı yine Adıyaman şeklinde günümüze gelmektedir (Tokmakçioğlu, 2011).

Afyonkarahisar: Bu ilimizin adı Afyon ve Karahisar sözcüklerinin birleşiminden ortaya çıkmıştır. Haşhaş bitkisinden oluşan sıvı madde olan afyon, MÖ 2000`li yıllardan beri Afyon kentinde yetiştirilmiştir. Bölgenin Selçukluların eline geçmesinden sonra, burada oturan boylardan bazıları, üstünde kurulu olduğu kayalara bakarak kaleye “Karahisar” adını verdiler. Osmanlı Padişahı II. Selim

Dönemi`nde onarım gören kaleye Osmanlılar, en iyi Türk afyonunun bu çevrede yetişmesi nedeniyle, Afyonkarahisar adını verdiler (Emecen, 1988).

Ağrı: Ağrı adının Şamanizm devri Türkçesinden gelmiş olma olasılığı fazladır, Çünkü, Pekarsky`nin Yakut Dili`nin Sözlüğü`nde “ağr” veya “ağrı” “kocaman” ya da “tanrı” anlamındadır (Doğru, 1989). Ağrı şehri adını il sınırları içerisinde bulunan Ağrı Dağı`ndan almaktadır. Ağrı adı eski Türkçe`de “yüksek” anlamına gelen “ağrı” kelimesinden gelmektedir (Halaçoğlu, 1988).

Aksaray: İlk çağlarda “Garsaura” adı ile bilinen Aksaray, daha sonra “Arkhelais” adını almıştır. Anadolu Selçukluları tarafından fethinden sonra, İzzettin Kılıçarslan`ın yaptırdığı yapılarla âdetâ yeniden kurulan kente, ortasında yapılan görkemli saraydan ötürü “Aksaray” adı verilmiştir (Şahin, 1989).

Amasya: Kuruluş tarihi MÖ 2000 yıllarına kadar uzanan Amasya kentinin bilinen en eski adı “Amesia” olmuştur (Şahin-Emecen, 1991).

Ankara: Hitit belgelerinde ve yöre adları arasında anılan Ankuwa`nın Ankara adının öz biçimi olduğu sanılır. Görünüşe bakılırsa o adlar, bir “Anka” kök sözcüğünden türetilmiş ve Ankuwa adını elde etmek için Anka`ya, önce ura sonra uwa eklenmiştir. Böyle ise Ankuwa`nın anlamının “Yüce Anka Tapınağı” olduğu söylenebilir (Umar, 1993). 17. ve 18. yüzyıl belgelerinde, yani, Osmanlılar Dönemi`nde “Ankara” olarak görülmektedir (Özkaya, 1984).

Antalya: Bergama Kralı II. Attolos (MÖ 159-138) bugünkü Antalya Körfezi`nin en dar kısmında bir şehir kurmuş ve adına izafeten de şehre “Attaleia” denmiştir. Daha sonraları da şehrin adının Adayla ve şimdi de Antalya şekline düştüğü görülmektedir (Türkiye`de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I, 1983).

Ardahan: Ardahan adı gürcülerin tarihiyle ilgili ortaya çıkmıştır. Eski adı Artan olarak bilinmektedir. Ardahan adını bölgeden geçen Kür Nehrinden (Hur, Hura) alarak zamanla Artan`a dönüşmüştür. Artan isminin aslı, Arda kök sözcüğüne wana/ana takısının eklenmesiyle türetilmiş, “Akarsu Ülkesi” anlamında “Ardana” idi (Umar, 1993).

Artvin: Bugünkü Artvin İli toprakları Milattan Önceki dönemlerde Coroksi, Çorok, Kolkis olarak anılmıştır. Çor`uk adı Çor`lar demek olup Sakaların büyük bir kolunun buraya gelen kesiminden almıştır (Kırzioğlu, 1984).

Aydın: Türklerin fethinden sonra kentin adı Güzelhisar`a çevrilmiş, daha sonra bu ad, Aydınoğulları Beyliği`ne izafeten Aydın`a dönüşmüştür (Emecen, 1991).

Balıkesir: Selçuklu Türkleri şehre “Balak” adını vermekteydiler. Kentin ortasında yükselen bu güzel hisara “Balak Hisar” (Hisar Şehri) adını vermişlerdir. Daha sonraları bu isim “Balıkesir” şekline dönüşmüştür (Güner&Ertürk, 2004).

Bartın: Bartın adını, oradan geçen Bartın Çayı`ndan almaktadır. Luwi dilindeki öz biçimi “Parthenios” olan bu sözcük, “su akıntısı, pınar, dere” anlamlarına gelmektedir (Umar, 1993).

Batman: Eski bir ağırlık ölçüsü olan batman, Anadolu halk ağızlarında “büyük, ağır; büyük su testisi, büyük çömlek” anlamlarına gelmektedir (Kallek, 1992).

Bayburt: Bayburt`un adı, Bizans Dönemi`nde “Baiberdon”, Ermenilerde “Payberd”, Arap kaynaklarında ise “Bâbirt” olarak geçmektedir. Baiberdon, Helen dilinde “Baiberd`lilerin Kenti” anlamındadır (Umar, 1993).

Bilecik: Bir kaya çıkıntısı üzerindeki Belo Kome Kalesi`nin şimdiki Bilecik`in nüvesini teşkil ettiği, isminin de buradan geldiği belirtilir (Güngördü, 2003).

Bingöl: 1945 yılına kadar “Çapakçur” adıyla bilinen yerleşim yerinin adına ilk defa Orta çağ İslam kaynaklarında “Cebelü Cûr” şeklinde rastlanmaktadır. Üzerinde çok sayıda buzul Gölü bulunan Bingöl Dağı, günümüzde şehre adını vermiştir (Güner&Ertürk, 2004).

Bitlis: Bitlis`in kuruluşuna ilişkin bir söylenceye göre, adını Makedonya Kralı Aleksandros`un (Büyük İskender) buyruğuyla buraya bir kale yaptıran komutanı Badlis`ten alır. Bu ad zamanla “Bitlis” biçimine dönüşmüştür (Tuncel, 1991).

Bolu: Bolu'nun Roma İmparatorluğu Dönemi'nde ilk adı Bithynium olup ovanın kuzey tarafında Dağın eteğinde yer almaktaydı. Daha sonra şehir ovaya doğru genişleme göstermiş ve İmparator Claudius zamanında (MÖ 10–MS 54) buraya “Claudiopolis” adı verilmiştir (Emiroğlu, 1984). Türk devrindeki Bolu isminin ise bu kelimenin sonundaki polis'ten bozma olduğu ileri sürülür (Orhonlu, 1992).

Burdur: Bizans Dönemi'nde Burdur'un yerinde bulunan şehir “Polydorion” ismini taşıyordu ki şehrin bugünkü adı buradan gelmektedir. Bugün yöre halkının ağzındaki “Buldur” telâffuzu ise bu Orta çağ şehrinin adını daha çok yansıtmaktadır (Tuncel, 1992).

Bursa: Bursa'nın Antik çağlardaki adı Prusa'dır. Bugünkü ismi de buradan gelir. Şehrin genellikle Bitinya krallarından Prusias tarafından kurulduğu kabul edilir (Önder, 1984).

Çanakkale: Osmanlı Dönemi'nde kurulmuş yeni kentlerden biridir. Kentin çekirdeğini, 15. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet tarafından, bugün Çimenlik denilen yerde, boğazdan geçişi denetlemek için yaptırılan eski bir kale meydana getirir. Boğazın en dar olduğu stratejik bir kesimde kurulan bu kale çevresinde, zamanla yerleşmelerin belirmesi ve çoğalmasıyla Çanakkale kenti doğmuştur (Güner&Ertürk, 2004).

Çankırı: Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kangırı, Kengari biçiminde yazılan kentin adı halk arasında “Çangırı” olarak söylenirdi. Cumhuriyet Dönemi'nde şehrin adı Çankırı oldu (Şahin, 1993)

Çorum: Çorum adının kökeni Ermenice “akım, akıntı” anlamına gelen Dzorum'dur. Bu ad, Dzoril (Dzor-il: Akmak) fiilinin köküne – um takısı eklemekle türetilmiştir; yöreden geçen bir akarsuya işaret eder (Umar, 1993).

Denizli: Denizli adı Türklerin Anadolu'ya gelişlerinden sonra, Tonguzlu, Tonuzlu, Donguzluğ, Tenguzluğ, Tunuzlu olarak çeşitli biçimlerde kullanılmıştır. 16. yüzyılda bu adlar Denizli'ye dönüşmeye başlanmıştır (Güner&Ertürk, 2004).

Diyarbakır: Diyarbakır adının aslı, Diyar-ı Bekr'dir. Bu sözcük, yöresel ağızda önce Diyarbekir'e dönmüş; sonra 1930'larda resmen Diyarbakır olmuştur.

Diyar-ı Bekr adı, 7. yüzyıldan gelir; o dönemde Kuzey Dicle yöresine Araplardan Bekr bin Vail boyu yerleştiği için, yöreyi Araplar bu adla anmakta idiler (Sâmi, 1891).

Düzce: Bizans Dönemi'nde Düzce'nin adı Düsae Pros Olypnum idi (Emiroğlu, 1984).

Edirne: MS 2. yüzyılda Roma İmparatoru Hadrianus'un adına izafeten "Hadrianopolis" adını almıştır. İslâmi kaynaklarda Hadrianopolis'ten bozma "Edrenos", "Edrenaboli" tarzında yazıldığı gibi I. Murat zamanında "Edrene" imlâsı benimsendi ve uzun süre bu şekilde yazıldıktan sonra muhtemelen 18. yüzyıldan itibaren "Edirne" olarak söylenmeye başlanmıştır (Gökbilgin, 1994).

Elazığ: Elazığ şehrinin ilk merkezi, MÖ 8. yüzyılda Urartular zamanında kurulmuş olan Harput idi. Savunmaya elverişli ve yüksek bir yerde kurulmuş bir kale-şehir olarak gelişme gösteren Harput'un 19. yüzyılda stratejik açıdan önemini kaybetmeye başlaması, ulaşımın da zor olması, bugünkü Elazığ şehrinin bulunduğu mezranın (Agavat Mezrası) yeni yerleşme merkezi haline gelmesine yol açmıştır. Yerleşmenin buraya doğru hızla kayması üzerine yeni kurulan şehrin imarı için çalışmalara başlanmıştır. Vali İzzet Paşa zamanında mezranın adı dönemin Padişahı Abdülaziz'e nispetle Mamuret ül-Aziz'e çevrilmiştir (Halaçoğlu, 1994).

Erzincan: Sanıldığına göre bu ad, ilkçağ Ermeni dilinde "kayalı, taşlı" demek olan "Eriz" sözcüğünden gelmektedir (Umar, 1993).

Erzurum: Erzurum'un 16 km batısında bulunan şimdiki Karaz Köyü'nün adı, 11. yüzyılda "Arze" ya da "Azze" idi. Bu adın, Asurlular Dönemi'nde kullanılan Alzi ya da Alzik adlarından kaynaklandığı sanılmaktadır. Alzi adı da, bu dönemde burada yaşamış olan Azzililer'den gelmektedir (Koşay, 1973).

Eskişehir: Bu şehir Anadolu Selçuklu devleti ile Bizans arasında 1176'da gerçekleşen Miryokefalon Savaş'ından şehrin yıkık çıkmasından dolayı Eskişehir olarak adlandırılmıştır.

Gaziantep: Müslüman Araplar, Hazreti Ömer Devri'nde bugünkü Gaziantep yöresini fethettikleri zaman Hititler Dönemi'nden beri burası "Hantap" adıyla anılmaktaydı. Araplar, çevredeki su ve çağlayanlara bakarak buraya "Pınar

Kenti” anlamında “Ayntâb” adını vermişler. Türkler ise “Antep” demeyi tercih etmişler (Yurt Ansiklopedisi, 4, 1982).

Giresun: Yunanca`da “boynuz” anlamına gelen keras`tan türemiştir. Kaynaklarda adı Kerasus, Cerasous, Chirizonda, Cerasonte, Kenassunde şekillerinde de geçen şehir Türk hakimiyeti döneminde bugünkü söylenişiyile anılmıştır (Emecen, 1976).

Gümüşhane: 461`de bütünüyle Osmanlıların eline geçen ve “Canca” diye anılan yöreye, 1534`te, madenlerinin zenginliğinden dolayı “Gümüşhane” adı verilmiştir (Tuncel, 1996).

Hakkâri: Bugün Hakkâri olarak tanınan şehrin eski adı Çölemerik`tir. 642`deki İlk İslâm Fethi`nde Van Gölü`nün güneyindeki yaylalara, “Hakkar” boyundan dolayı, “Hakkâriye” denilmiştir (Kırzioğlu, 1984).

Hatay: Hatay`ın adının kaynağına ilişkin ilk bilgiler, MÖ 1200`de başlayan Geç Hitit Prenslikleri Dönemi`ne tarihlenmektedir. Bu dönemde, Amik Ovası`ndaki Hitit Prenslikleri`nin birleşerek Hatteia Krallığı adını aldıkları bilinmekte, Hatay adının da buradan geldiği sanılmaktadır. Yöreye bu adı, 1936`da Atatürk vermiştir (Güner&Ertürk, 2004).

İğdir: İğdir`in adı, 24 Oğuz boyundan 21`incisi sayılan İç-Oğuzlar Üç-Ok koluna mensup Oğuz Han`ın altı oğlundan biri olan Cengiz Alp`in en büyük oğlu “İğdir Bey`den” gelmektedir (Güner, 1993).

Isparta: Isparta adının kaynağına ilişkin bilgiler MÖ 7. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu yüzyılda, Karadeniz`in kuzeyindeki İskitlerce güneye sürülerek Batı Anadolu`ya dek ilerleyen Sabardai ve Kimmer topluluklarının bir bölümü, bugünkü Isparta İli`nin bulunduğu yerlere yerleşmiş ve bu topraklara kendi adlarını vermiştir. Nitekim, 14. yüzyıl Arap kaynaklarında, örneğin İbn-i Batuta`nın yapıtında, bugün Isparta İli`nin bulunduğu yöre “Sparta” olarak anılmakta, Isparta adının da bu sözcükten türediği sanılmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 5, 1982).

İstanbul: Plinius`a göre İstanbul`un bilinen en eski adı Lygos`tur. MÖ 660`takurulan Byzantion kentinin adı ise koloni kurucusu, Trak kökenli Byzas`a dayanmaktadır. Roma İmparatoru Büyük Konstantinus`a değin kent, aynı adla

anılmıştır. İmparator Konstantinus'un ölümünden sonra, bu imparatorun onuruna, kente "Konstantinopolis" denmiştir. Ancak kent, uzun süre yalnızca "polis" (kent) sözcüğüyle anılmıştır. Günlük konuşmada sık sık kullanılan eis ten polin (Yunanca'da "kentte" ya da "kente") biçimindeki cümlecik, Osmanlı Dönemi'nde Stimbol, Estanbol, İstambol gibi değişimler geçirdikten sonra İstanbul'a dönüşmüştür (Yurt Ansiklopedisi, 7, 1982).

İzmir: İzmir'in bilinen en eski adı Zmürna'dır. Zmürna sözcüğünün, Helenleşme öncesinde Ege Denizi yöresinde yaşayan Luwiler'in dilinden geldiği kabul edilmektedir. Bir söylenceye göre, kent, Zmürna adını Smrne adlı bir Amazon kadınından almıştır. Bu söylenceye, bugünkü İzmir yöresinde yaşamış olan Erektidler, Amazonlarla savaşmış ve onları yenmişler. Sonra, önderleri These, Amazon kadını Smyrna ile evlenmiş ve yöreye de onun adını vermiştir. Eski Yunanca'da "Smyrna" biçiminde yazılan kentin adı İyon yazımında "Smirni" ya da "Zmirni" haline gelmiştir. Bu adın başına "i" tanımığının gelmesiyle önce "i Zmirni" olduğu, bunun da giderek İzmir'e dönüştüğü sanılmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 6, 1982).

Kahramanmaraş: Hititler zamanında kurulmuş olan Maraş'ın bu döneme ait belgelerde adı "Marasa/Marassa" olarak geçmektedir (Ertem, 1988). Bu sözcük, Bizans Dönemi'nde "Marasin" biçimine (Honigmann, 1970); İslâm Dönemi'nde ise "Mar'aş" biçimine dönüşmüştür. Yeniden Bizanslıların eline geçtiğinde, kentin adı "Marasaion" olarak değiştirildi (Yurt Ansiklopedisi, 8, 1982). Dana sonra İslâm Dönemi'ndeki adıyla anılan Maraş, Millî Mücadele yıllarında Fransızlara karşı yürüttüğü direnişten ötürü, 7 Subat 1973'te "Kahramanmaraş" adını almıştır (Güner&Ertürk, 2004).

Karabük: Bük sözcüğü, "ova ve dere kenarındaki çalı topluluğu, akarsu kenarındaki verimli tarlalar" gibi anlamlara gelir (Derleme Sözlüğü, II, 1993). Buna göre, Karabük adındaki bük sözcüğünün, vadi tabanındaki verimli tarım alanlarından kaynaklandığını düşünebiliriz. Baştaki "kara" sözcüğünün ise "esmer, kuzey" gibi anlamları vardır. Muhtemelen, Karabük adındaki kara sözcüğü, yöredeki arazinin esmer rengini belirtmektedir. Buna göre, Karabük adının, çevrenin doğal özelliklerini yansıtan bir ad olduğunu söyleyebiliriz (Güner&Ertürk, 2004).

Karaman: Anadolu Selçukluları devrinde baskent Konya'nın güneyindeki eski Laranda şehri, Lârende olarak söylenmeye başlanmış, Karamanoğulları'nın bu bölgede bir beylik kurmaları üzerine Lârende adı bu defa Karaman'a dönüşmüştür (Önder, 1984).

Kars: Kars şehri, İskit Türklerinin Karsak boyu tarafından kurulduğu için kasabaya kendi boylarının adını vermişlerdir. Daha sonra bu isim Kars şekline dönüşmüştür (Kırzioğlu, 1984).

Kastamonu: Bizanslıların Komnenos soyunun yörede bir kale yaptırdığı ya da onarttığı ileri sürülmekte, söz konusu kaleye de bu nedenle, "Komnenos Kalesi" anlamına gelen "Kastr Komnen" adının verildiği belirtilmektedir. Buna göre, Kastr Komnen zamanla Kastamonu'ya dönüşmüştür (Yurt Ansiklopedisi, 6, 1982).

Kayseri: Kayseri'nin ilk merkezi Yılanlıdağ eteklerindeki Mazaka'dır. Kapadokya Krallığı Dönemi'nde bu kentin adı "Eusebeia" olarak değiştirildi. Romalıların eline geçtikten sonra İmparator Tiberlus tarafından güzel yapılar ile geliştirilen Eusebeia'ya "Caesarea" (Kaisareia) adı verilmiştir. Kaisareia, Helen dilinde "Kaisar (= cesar) Yurdu" demektir. Bu adın, hangi Roma imparatorunun anısını yaşatmak için verildiği tartışmalıdır (Umar, 1993, s.360). Kaisareia adı zamanla "Kaysera" ve nihayet Türk egemenliğinden sonra "Kayseri" olmuştur (Güner&Ertürk, 2004).

Kilis: Kilis adı, ilk kez Arap tarihçi Kudama bin Câfer'in 928 dolaylarında kalem aldığı yapıtında, Arap Devletinin Doğu Roma İmparatorluğu sınırında bir kalesi olarak, "El Kilis" diye anılmıştır (Honigmann, 1970).

Kırıkkale: Bu isimin halk tarafından yakıştırıldığı kanaati yaygın olmakla beraber bölgenin ismi Osmanlı arşiv belgelerinde, şimdiki haliyle "Kırkkal'a" olarak geçmektedir (Güngördü, 2003).

Kırklareli: Kırklareli, Bizans Dönemi'nde "40 Kilise" anlamında "Sarantam Ekklesiai" adıyla anılmıştır. 14. yüzyılda Türklerin eline geçince, bu ad "Kırkkilise"ye çevrildi. Bir süre kente, "Kırk Kinîse" denildi. 20 Aralık 1924'te adı "Kırklareli" olarak değiştirildi (Yurt Ansiklopedisi, 7, 1982).

Kırşehir: Bizans Dönemi'nde, önceleri “Moskissos” (Mocissus) diye bilinen Kırşehir, İmparator I. Justinianos Dönemi'nde “Justinianopolis” adını almıştır. Ancak, bu adın ne kadar süreyle kullanıldığı bilinmemektedir. Selçuklu Dönemi'nde ise kentten “Kırşehri” olarak söz edilmekteydi. Yakın zamana değin kullanılan bu ad, sonradan Kırşehir'e dönüşmüştür (Yurt Ansiklopedisi,7, 1982).

Kocaeli: Kocaeli İli'nin adının, burayı Bizanslılardan alan bir Türk komutanı olan Akça Koca'nın adına izafeten “Koca İli” olarak verildiği, daha sonra ise bu sözcüğün Kocaeli haline geldiğini görmekteyiz (Yurt Ansiklopedisi, 7, 1982).

Konya: Klasik eski çağlarda “İkonion” olarak adı geçen Konya, İtalyan salnamelerinde “Conia”, bazı eserlerde “Cogne” ya da “Cona” şeklinde geçer. Arap kaynaklarında, “Kuniya” olarak gösterilen Konya, yeni batı eserlerinde Conia, Konieh, Konia, Selçuki ve Osmanlı dönemlerinde de Konya olarak görülür (Özkaya, 1984).

Kütahya: Kütahya'nın yerleşim tarihi MÖ 1200 yıllarına kadar dayanır. Ancak kentin bu dönemdeki adı bilinmemektedir. Roma Dönemi'nde Kotys tarafından yeniden kurulunca onun adına izafeten “Kotiaieion” adını almıştır. Kotiaieion adı, temel sözcük aynı kalmak koşuluyla farklı dönemlerde ve farklı yazılışlara göre, “Kotaion”, “Cotyaeium”, “Cotyaeum” ve “Cotyaium” gibi biçimlerde kullanılmıştır. Selçuklu Türklerinden beri “Kütahya” adı kullanılmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 7, 1982).

Malatya: Malatya adının, “bal” anlamındaki Hititçe sözcük Melit'ten geldiği öne sürülür (Umar, 1993).

Manisa: Manisa adının, Yunanistan'da Teselya bölgesinin doğusunda, Magnesia'da yaşayan Magnetler'le ilişkili olduğu sanılmaktadır (Ana Britannica,15, 1989).

Mardin: Mardin şehrinin, Perslerin buraya yerleştirdikleri Marde kavmi tarafından kurulduğu sanılmaktadır (Jones, 1971).

Mersin: Bugünkü ilin ve il merkezinin adı olan Mersin sözcüğü ise burada konaklayan Mersinoğlu Türkmen Aşireti'nden kaynaklanmaktadır. 17. yüzyılın

ikinci yarısında bu yöreden geçen Evliya Çelebi de Mersinoğlu Köyü'nden söz etmektedir (Güner&Ertürk, 2004).

Muğla: Muğla isminin nereden geldiği konusunda çeşitli rivayetler vardır. Antik Çağ'da Karyalılar tarafından kurulan kentin bilinen ilk ismi Mobolla'dır (Umar, 1993).

Muş: Bir rivayete göre şehir, Nuh'un oğlu Yafes'in torunları olan Mus Oğulları tarafından kurulmuştur. Bununla beraber Asur kaynaklarında şehrin ilk temellerinin Muskiler tarafından atıldığı belirtilir (Güngördü, 2003).

Nevşehir: Eski adı "Muskara" olan Nevşehir, Sadrazam Damat İbrahim Paşa tarafından imar ettirilmesinden dolayı, o tarihten başlayarak bu yeni adıyla anılmaktadır (Gökyay, 1984).

Niğde: Niğde'nin en eski adının "Nahita" ya da "Nakida" olduğu ileri sürülür. İlk kez Nekide adına İbni Bibi'de rastlanır. Nekide, 14. yüzyılda Arap harfleriyle "Nikde" şeklinde yazılmıştır. 18. yüzyılda da belgelerde, Selçukilerde olduğu gibi "Nikde" şeklindedir (Özkaya, 1984).

Ordu: 16. yüzyıl kayıtlarında Bayramlı ya da Bayramlı adlarıyla geçen bu yerleşmenin kıyıdaki iskelesi Bucak adıyla anılmıştır. 19. yüzyılda hızla gelişen Bucak'a 1869'da, giderek önemini yitiren Bayramlı'nın eski adı olan Ordu verilmiştir. Fetih yıllarında askerî birliklerin konakladığı yer olması sebebiyle Bayramlı kasabasının bu adla anıldığı sanılmaktadır (Güner&Ertürk, 2004).

Osmaniye: Osmaniye'nin kuruluşu, Fırka-i Islahiye'nin dağlardan ovaya zorunlu yerleştirme dönemine rastlar (Karaboran, 1984). Bu göçer aşiretler Hacıosmanlı Köyü ile çevresine yerleştirilmiş olup bundan sonra yerleşmenin adı "Osmaniye" olarak anılmaya başlanmıştır (Güner&Ertürk, 2004).

Rize: Miletli denizciler tarafından bir ticaret kolonisi olarak kurulan Rize, eskiden "Rhizios", "Rhizus" ve "Rhizaion" adlarıyla anılmıştır. Bu sözcüğün çeşitli anlamları vardır; bu arada, "Dağın dibi, eteği" anlamına gelir (Umar, 1993).

Sakarya: Sakarya ili'nin adının, Bizanslılarca Sakarya Nehri'ne verilmiş olan Sangarios'tan geldiği bilinmektedir (Umar, 1993).

Samsun: Samsun; şehrin 3 km kuzeybatısında, Kalyon Burnu'na doğru uzanan bir sırt üzerindeki tarihî Amisos'un mirasçısıdır. Sonradan "Samissos" ve "Samisun" olarak adlandırılan bu yerleşmelerin adı zamanla Samsun'a dönüşmüştür (Güner&Ertürk, 2004). Amisos adı Helen ağzında "Samissos" olarak kullanılmış olup bu ad "Kutlu Ananın Kenti" anlamına gelir. Bu dönemde kent, bir "piskoposluk merkezi idi. Burası, "Amazon Yurdu" diye anılan bölgede yer almaktadır (Umar, 1993).

Siirt: Siirt adının, İran'da Arbela/Erbil yöresine yayılmış olan ve Dareios zamanından kalma yazıtlarda Asagrtı diye anılan halkın adından gelmedir. Bu halkın önce Urmiye Gölü'nün doğu yakınlarında, Tebriz ile Zencan arasında varlığı Asur belgelerinde anılır ve halktan Zikirtu, Zikirtiye diye söz edilir (Umar, 1993).

Sinop: Kentin adı Hitit belgelerinde "Sinuwa" olarak geçer. Bu adın, "güzel balıklık" anlamına geldiği sanılmaktadır (Umar, 1993).

Sivas: Roma imparatorlarının unvanlarından Agustus'un Yunanca karşılığı Sebastos'tu. Sebastia ise Augusta'nın karşılığı olup "İmparatorun Kenti" anlamına gelmektedir. Kent bazen "Megalopolis-Sebastia" olarak da anılmıştır (Ana Britannica, 19, 1990). Bugünkü Sivas adının da Sebastia'dan kaynaklandığı sanılmaktadır (Güner&Ertürk, 2004).

Şanlıurfa: Urfa adı, Süryanice Orhai sözcüğünden türemiştir. Orhai ise Arapça "suyu bol" anlamına gelen Vuhai'den kaynaklanmaktadır. Orhai'nin Orhe, Orha gibi farklı kullanışları sonunda Urfa adı ortaya çıkmıştır. Bir efsaneye göre ise Urfa adı Nemrut'un diğer bir adı olan ve "sulak yerde bulunan" anlamına gelen Heywa'nın oğlu Urhai'den gelmektedir. Millî Mücadele yıllarında Fransızlara karşı gösterdiği kahramanlıklar dolayısıyla TBMM tarafından "Şanlı" unvanını alarak, ismi "Şanlıurfa" olmuştur (Güner&Ertürk, 2004).

Şırnak: Şırnak kentinin tarihi, Kâtip Çelebi'nin 17. yüzyılda yazdığı Seyahatname ve tarihi rivayetlere göre Nuh Tufanı zamanına dayanır. Bu rivayetlere göre tufandan sonra kentin Nuh'un gemisine ait kalıntıların bulunduğu Cudi Dağı'nın kuzeyinde Sehr-i Nuh adıyla kurulduğu, zamanla "Serneh" ve daha sonraki yıllarda da "Şırnak" adını aldığı rivayet edilmektedir (Güngördü, 2003).

Tekirdağ: Tekirdağ, Herodot'a göre Somos göçmenleri tarafından "Bisanthe" adıyla kurulmuştur. Kent Bizans Dönemi'nde "Rodosto" adı ile anılmıştır. 14. yüzyılda burayı ele geçiren Osmanlılar, bu adı "Rodosçuk" olarak değiştirdi. 18. yüzyıldan sonra kente, güneybatısındaki Tekfur Dağı'ndan (bugün Isıklar Dağı) dolayı "Tekfurdağ" adı verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kentin adı "Tekirdağ" olarak değiştirildi (Güner&Ertürk, 2004).

Tokat: Baykara, Tokat kentinin Türklerce kurulduğunu ve adının da Türkçe'de "Hayvanların kapalı tutulduğu yer" anlamında "Tokad" olduğunu savunmuştur (Baykara, 1990).

Trabzon: Trabzon, MÖ 7. yüzyılda Miletli denizciler tarafından bir ticaret kolonisi olarak kurulmuştur. Yerleştikleri yöreye yüzey şekillerinin masayı andıran şekiller biçiminde kıyıya doğru alçaldığını gören Miletliler, Eski Yunanca "masa" sözcüğünün karşılığı olan trapeza'dan esinlenerek kente "Trapezus" adını vermişler. Zamanla "Trapezus", "Trapezund" ve "Trebizond" gibi bazı değişimler geçiren bu ad daha sonra "Trabzon" biçiminde söylenmeye başlanmıştır (Güner&Ertürk, 2004).

Tunceli: Tunceli ili, 1936'ya değin "Dersim" adıyla anılmıştır ve bundan önceki adının ne olduğu bilinmemektedir. Zengin maden yataklarının varlığı nedeniyle, yöreye Farsça'da "Gümüş Kapı" adının verildiği sanılmakta, yörenin doğal görünümü de bu savı doğrulamaktadır. Tunceli'ye (Dersim) Zinigediği, Sıçangediği, Mercan Boğazı gibi belirli kapı ve geçitlerden girildiğinde, camgöbeği rengindeki som kayadan oluşan Munzur Dağları ile karşı karşıya gelinir. Dağın gümüşü andıran rengi ile ona geçit veren kapıların varlığı bir arada düşünüldüğünde, Dersim adının nesnel bir dayanağı verilmektedir (Yurt Ansiklopedisi, 10, 1982). 1936'da oluşturulan ile Tunceli adının verilmesinde de, yörenin bu doğal çevre özelliklerinin rolü bulunduğu düşünülebilir (Güner&Ertürk, 2004).

Uşak: Uşak adı, Türklerin Ege'ye gelişi sırasında (11. yüzyıl) ilk olarak "Ussak" biçiminde ortaya çıkmıştır. "Aşıklar" anlamına gelen bu ad, Uşak için, Evliya Çelebi'ce "Aşıklar Beldesi" olarak yorumlanmıştır. Umar ise Uşak adının, kent dolaylarında olduğu bilinen Obsequium'dan kaynaklanmış olduğu kanaatindedir. Ona göre, Obsequium'un Rum ağzında, Opsikon'un yanı sıra

(Rumlasma Dönemi`nde b = v değerini aldığı için) “Ovsekion” diye söylenen bir çeşitlemesinin kullanılmış olması beklenir ve sondaki –ion`ları atan Türk ağzının, “Ovsek”i Uşak etmesi de doğaldır. İl 15 Temmuz 1953`te 6129 Sayılı yasayla “Uşak” adını almıştır (Güner&Ertürk, 2004).

Van: Kentin bugünkü adının, yöreye Urartuların verdiği “Vaini” (Waini) adından kaynaklandığı sanılmaktadır (Herzfeld, 1968).

Yalova: Yalova adı, Osman Gazi`nin fermanıyla burayı fetheden Kara Yalvaçoğlu`nun adından kaynaklanmaktadır. Evliya Çelebi`nin Seyahatnamesi`nde Yalova`dan bahsedilmektedir (Güner&Ertürk, 2004).

Yozgat: 18. yüzyılda Çapanoğulları tarafından kurulmuştur. Eskiden köy olması büyük bir ihtimal dahilindedir. Yozgat ismi yabancı tarih kitaplarında ve atlaslarda Uskat, Jusgat, Youzgath, Yüzgat, Yozghourt şeklinde geçer. 18. Yüzyılda ise Yozgat adı arşiv belgelerinde açıkça göze çarpar (Özkaya, 1984).

Zonguldak: “Sandraka” ya da “Sandrake” olarak anıldığı bilinen bu küçük kırsal yerleşme adını, Üzülmaz Deresi`nin İlkçağ`daki adı olan Sandra`dan almıştır. Daha sonraki dönemlerde “Zongalık” olarak adlandırılan ve bu kesimdeki sazlık ve bataklık alanın kurutulmasıyla belirmeye başlayan yerleşmeye “Zonguldak” denilmiştir (Güner&Ertürk, 2004).

3.4.1.2. Türkiye`nin Dağları

Engelibeli topografyası olan Türkiye yaklaşık 1132 metre yükseltiye sahiptir. Alp Himalaya Dağ Kuşağı üzerinde yer alan Türkiye`nin yüz ölçümünün takriben yarısını dağlar oluşturmaktadır.

Ağrı Dağı: Hurrilerin yöredeki egemenliğinden ötürü buradaki eski bir yerleşim birimi olan Ahuri kasabasının adından kaynaklandığı ya da volkanik dağ oluşumundan ötürü, halk etimolojisi açısından Kürtçe ar (ateş) vr khuri(alev) sözcükleri ile bağlantılı olabileceği varsayılmaktadır (YAS, 2022).

Aydın Dağı: Aydın günümüzde Tabakhane Deresi olarak bilinen ve İlk Çağda Eudon adını taşıyan bu derenin zamanla getirdiği alüvyonlardan oluşan bir

alanday yer almaktadır. Bilal Aksoy'a göre Aydın adı bu derenin İlk Çağdaki adı olan Eudon adından kaynaklanmaktadır (YAS, 2022) .

Bolu Dağları: Bolu adı Eski Yunanca polis (kent) sözcüğünden kaynaklanmaktadır . Bolu “kent” anlamını içererek Türkiye’de birçok toponimde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin: Akhtabolu, Gelibolu, Hayrabolu, İnebolu, Kastanbolu, Misebolu, Safranbolu,Tirebolu, Yambolu vb.

Canik Dağları: Bilal Aksoy'a göre Eski İran Dillerinden kaynaklanan ve Ermenice ile Gürcücede de yer alan benzer sözcüklere dayanmaktadır. Bu dillerdeki Canik sözü “dağların arasında kalan nispeten düz ve barınmaya elverişli yerler, alçak vadi tabanları” olarak bilinmektedir (YAS, 2022) .

Elma Dağı: Eskiden Elma Dağı'nın bulunduğu arazideki yerleşim yeri Sarmalia adlanmıştır. Bilal Aksoy'a göre Elma da adındaki elma ön ekinin eski Sarmalia adındaki sarma sözünden kaynaklandığı kanısındaydı. Antik döneme ait olan Sarmalia adının sar ön eki Ermenicede “dağ” karşılığındadır (YAS, 2022).

Emir Dağı: Yerel halkın Emir Dağının bulunduğu araziye önceleri Asar köy dedikleri aktarılmaktadır. Grekler ise bugünkü Emir dağlarının yer aldığı araziye Amorion olarak adlandırmışlar. Bilal Aksoy'a göre Amorion adı Yunanca amorion (eşsiz, eşi benzeri olmayan) sözünden kaynaklandığı görüşündedir (YAS, 2022).

Erciyes Dağı: Erciyes adı Hititçeden kaynaklanmaktadır. Eski adı Hargayas olan bu dağ zamanla Erciyes'e dönüşmüştür. Hargayas Arapçanın etkisiyle g/e dönüşümü sonucunda zamanla Erciyes şekline evrilmiştir (YAS, 2022).

Hasan Dağı: Hasan Dağı adındaki Hasan sözcüğü Arapça hısn (kayalık, yükselti) sözcüğünden türemiştir. Anadolu yer adlarında bu ada oldukça sık rastlanmaktadır. Örneğin: Hasankeyf, Hasanşeyh türbesi, Hasanşeyh köyü, Hasandede beldesi, Hasankale ilçesi.

Kaçkar Dağı: Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan bu Dağın adı Ermenice kacık (cin, peri) ve kar (taş, kayalık) unsurlarına istinat etmektedir (YAS, 2022).

Kara Dağ: Anadolu'nun birçok yerinde karşımıza çıkan bu ad kara renk adı temelinde oluşmuştur.

Kaz Dağı: Günümüzde Kaz Dağı olarak bilinen bu dağ tarihte Hazzi ve Kassius adıyla da anılmıştır. Kas Dağı denilmesinin nedeni de bu eski adların etkisiyledir (YAS, 2022).

Madra Dağı: Bilal Aksoy'a göre Madra adındaki mad kök sözcüğü yükseklikle ilişkilidir. Onun görüşüne göre mad ile başlayan bir kısım yer adlarıyla dağlık mevkilerde rastlanması bu açıdan dikkati çekmektedir. Madenler genellikle dağlardan çıkarıldığından o maden sözcüğünün mad kökünü de aynı açıdan yorumlamıştır (YAS, 2022).

Murat Dağı: Bilal Aksoy Murat toponiminin ilk hecesindeki “mur” kök sözcüğünün İlk Çağda “su, akarsu” karşılığında ifade edildiği kanısındadır. Ayrıca Eski Ermenice “mar” su, akarsu, Latince “mar” deniz, Pehlevi “var” su anlamına geldiğini de vurgulamıştır (YAS, 2022).

Nemrut Dağı: Nemrut adının Akadca nimru (kaplan) sözcüğüyle ilişkili olabileceği kanısına varan Bilal Aksoy aynı zamanda namer İbranice ve nimr Arapça (kaplan) karşılığında vurgulamıştır (YAS, 2022).

Samanlı Dağı: Bilal Aksoy'a göre Samanlı Dağı adındaki saman ifadesinin bildiğimiz saman ile ilişkisi olmayıp bu yöredeki Saint Simon Manastırı'nın adıyla bağlantılıdır (YAS, 2022).

Simav Dağı: Eski Yunanca synaos “ortak tapınak, iki tanrının ortak tapınağı” anlamına gelmiştir. Simav adı synaos kelimesinin zamanla farklı telaffuzu sonucunda ortaya çıkmıştır (YAS, 2022).

Sultan Dağı: Akadlılar ve Asurlular hükümdar ve din adamı karşılığında siltan sözcüğünü kullanmışlar. Süryanice şultano (egemenlik, hükümdarlık) ve Türkçede yakın zamanlardan itibaren kullanılan “birkimseyi sultanı altına almak” ifadesindeki sulta sözcüğü egemenliği vurgulamaktadır. Bu sözcüğün Anadolu Beylikleri ve Osmanlı hükümdarları tarafından da kullanıldığı gözlemlenmektedir (YAS, 2022).

Süphan Dağı: Bu dağ üzerinde sürekli bulunan kar ve buzullardan dolayı “beyaz, ak, aydınlık, ışık” gibi karşılıklarda bilinen Avesta dilinde spi, Kürtçe spi, Farsça sefit sözcükleriyle ilişkilidir (YAS, 2022).

Tahtalı Dağı: Bu Dağın adı Arapça “aşağı, alt” anlamlarına gelen taht sözcüğüne dayanmaktadır.

Tendürek Dağları: Tendürek adı Kürtçe tendur, Azerbaycan Türkçesinde tandir, Rusça tandır, Türkmence tamdir sözcükleriyle bağlantılıdır. Arapça ve Farsça tenur şekliyle bilinmektedir (YAS, 2022).

Yıldız Dağı: Anadolu’da yüksek yerlere yıldız denilmiştir. Bilal Aksoy’un görüşünce bu adın kullanılış nedeni yöredeki yıldız çiçeğinin var oluşu değil dağlık bir konuma sahip oluşudur (YAS, 2022).

3.4.1.3. Türkiye’nin Denizleri

Haritaya bakarak bile Türkiye’nin ne kadar benzersiz olduğunu görmemiz mümkündür. Üç tarafını denizler kaplayan ülkemizin sınırlarında 4 deniz bulunmaktadır: Akdeniz, Karadeniz, Ege denizi, Marmara denizi. Bu denizlerden sadece Marmara denizi tamamen Türkiye ile sınırları içerisinde olup başka ülkeye sınırı bulunmamaktadır. Akdeniz Havzası ülkeleri genel olarak dört bölümde ele alınmaktadır; Kuzeybatı Akdeniz bölgesi (Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz), Kuzeydoğu Akdeniz (Yunanistan, Yugoslavya, Türkiye), Güneybatı Akdeniz (Fas, Cezayir, Tunus), Güneydoğu Akdeniz (Libya, Suriye, Mısır, İsrail, Lübnan, Kıbrıs, Malta) bölgeleri olarak sıralanır (Baykal, 1992). Karadeniz; kuzeyi Ukrayna, kuzey-doğusu Rusya Federasyonu, doğusu Gürcistan, güneyi Türkiye, batısı Bulgaristan ve Romanya ile çevrili bir iç denizdir (Balık, 2019). Ege denizinin ise Türkiye ve Yunanistana kıyısı bulunmaktadır.

Bu denizlerde de diğer yer adları gibi tarih sahnesinin, eski kültürlerin etkisi görünmektedir. Mesela Akdeniz birçok ülkeye çıkışı olduğu için farklı isimlerle adlandırılmıştır. Arapça “ortada yer alan beyaz deniz” anlamına gelen El Bahre-l Ebyedu'l-Mutavassit adı kullanılmaktadır. Romalılar tarafından “bizim deniz” anlamına gelen Mare Nostrum adı verilmiştir. Eski Türklerin inanışlarına göre ak batıyı, mavi doğuyu, kara kuzeyi ve kırmızı güneyi sembolize etmekteydi.

Burdan yola çıkarak Akdeniz için Osmanlı döneminde önce Akdeniz anlamına gelen Bahr-i Sefid, günümüz Türkçesinde ise Akdeniz denmektedir.

Hırçın dalgalarıyla adından söz ettiren Karadeniz de birçok ülkeye kıyısı bulunduğu için farklı şekillerde adlandırılmıştır. Mesela Yunanca adının anlamı “misafirperver olmayan deniz” anlamına gelen Pontus Axeinus şeklinde adlandırılırken ingilizce yine siyah deniz anlamına gelen Black Sea diye adlandırılmaktadır. Türkçede ise yine Akdenizde olduğu gibi Türklerin eski yön inanışından yola çıkarak Osmanlı döneminde Bahr-i Siyah günümüzde ise Karadeniz denmektedir.

Ege Denizi, Eskiçağdan günümüze kadar birçok denizcilerin, seyyahların ve yazarların dikkatini çekmiş ve Ege denizinin adlandırılmasında farklı kültürler etken olmuştur. Bu uğraş kapsamında Ege Denizi kimi zaman efsanelere konu olmuş bir kralın (Aigeus), kimi zaman bir amazonun (Aigē?) kimi zamansa bir hekatonkheirosun (= Aigaiōn) ismiyle özdeşleştirilmiş, böylelikle mitografik unsurlar ile bütünleştirilerek isimlendirilmiştir. Ege Denizi'nin adlandırılmasına yönelik mevcut entelektüel çabalar yalnızca mitografik temelli anlatılar özelinde şekillenmemiştir. Öyle ki, söz konusu denize ait karasularının üzerinde yer alan ada-adacıkların ve de kayalıkların keçi ya da tekeleri andıran görünümü de bazı klasik yazarlar tarafından zaman zaman gündeme getirilmiştir. Aynı şekilde denizdeki bir adanın mı yoksa kıyısındaki bir kentin mi (= Euboia Adası'ndaki Aigai kenti gibi) bu denize isim vermiş olabileceği hususu da tartışma konusu edilmiştir (Kurul, 2021). En yaygın olan efsaneye göre oğlu öldürülen Girit Kralı Minos yarısı boğa olan Minotaur'a kurbanlar verilecektir Ancak Atina Kralı Aegeus, buna müsaade etmez ve oğlunu Minotaur'u öldürmek için görevlendirir. Oğlunun yanlışlıkla siyah bayrak çekmesi sonucunda onun görevde başarısız olduğu düşünülen Aegeus kendini denize atar ve Ege adının buradan doğduğuna inanılmaktadır.

3.4.1.4. Türkiye'nin Adaları

Aşağıda Türkiye'nin adaları illere göre kategorize edilmiştir:

Adana: Küçük ada, Nergis Adası.

Antalya: Agrioelia Kayalığı, Aşırılı Adası, Ateş Adası, Başak Adası, Bayrak Adası, Besmi Adası, Boğazcık Adası, Çam Adası, Çatalada Adası, Çılpacık Adası, Devecitaşı Adası, Domuz Adası, Gönül Adası, Gürmenli Adası, Güvercinliada, Heybeli Adası, İçada, Kovan Adası, Kara ada, Kekova Adası, Kişneli Adası, Koyun Adası, Körmen Adası, Köşrelilik. Öksüz Adası, Pırasalı, Sarıada, Sarıbelen Adası, Sezgin Adası, Sıçan Adası, Siğtaş Adası, Suluada, Şıldanlar Adası, Tek Adası, Topak Adası, Tuzla Adası, Üçadalar.

Aydın: Bayrak Adası, Çil Adası, Dalyan Adası, Dil adaları, Dipburnu Adası, Gökada, İkizce, Karahayıt Adası, Kargı Adası, Kuş Adası, Kuyulu Adası, Panayır Adası, Sandal Adası, Saplı ada, Sıçan Adası, Su Adası, Tavşan Adası, Yeşilada.

Balıkesir: Adataş Adası, Akçaada, Akoğlu Adası, Akvaryum Adası, Alibey Adası veya Cunda Adası, Aslı adacığı, Asmalı Adası, Avşa Adası, Büyük İlyosta Adası, Büyük Karaada, Büyük Maden Adası, Çıplak ada, Çiçek Adası, Ekinlik Adası, Eşek Adası, Fener Adası, Göz Adası, Güvercin Adası, Hali Adası, Hasır Adası, Hızır Reis Adası, İkizkayalar Adası, Kalemli Adası, Kamış Adası, Karaada, Kayainönü Adası, Kılavuz Adası, Kız Adası, Koyun Adası, Kötürüm Adası, Kumru Adası, Kuş Adası, Küçük İlyosta Adası, Küçük Karaada, Küçük Maden Adası, Küçükerdek Adası, Lale Adası, Mamalı Adası, Marmara Adası, Martı Adası, Öker Adası, Palamut Adası, Paşalimanı Adası, Pirgos Islets, Sazlıada, Sedef Adası, Sefil ada, Soğan Adası, Taş Adası, Taşlı ada, Tavşan Adası, Tavuk Adası, Tüzüner Adası, Yalnız ada, Yelken ada, Yellice Adası, Yer Adası, Yumurta Adası, Yuvarlak ada, Zeytinli Adası.

Bartın: Tavşan Adası.

Bursa: Halilbey Adası, İmralı Adası, Melekler Adası, Mutlu ada.

Çanakkale: Aksaz Adası, Aldridge kayası, Büyük ada, Eşek Adası, Gökçe ada, Horoz Taşları Adası, İncirli ada, Karaada, Karayer adaları, Küçük ada, Küçük Eşek Adası, Mavna Adası, Minik ada, Orak Adası, Pırasa Adası, Sıçan Adası, Sıçancık Adası, Taş Adası, Tavşan Adası, Üçadalar, Yılan Adası, Yumurta Adası, Zorlu Adası.

Giresun: Giresun Adası.

Hatay: Üçada.

Isparta: Can Adası, Mada Adası.

İstanbul: Burgaz Adası, Büyükada, Eşek Adası, Hayırsız ada, Heybeliada, İncir Adası, Kahırsız Adası, Kaşık Adası, Kınalıada, Kızkulesi veya Kız Adası, Koç Adası, Kumbaros, Kuruçeşme Adası ya da Galatasaray Adası, Sedef Adası, Siriada, Şemsiye Adası, Tavşan Adası, Yassıada.

İzmir: Adacık, Akça Adası, Akkuş Adası, Bahadır Adası, Balta Adası, Boğaz Adası, Boş ada, Bozalan Adası, Bozburun adaları, Böğürtlen Adası, Büyükada, Çiçek Adası, Çiftekale Adası, Çiğdem Adası, Doğanbey Adası, Eşek Adası, Garip Adası, Gerence Adası, Güvendik Adası, Güvercin Adası, Hayırsız ada, Hekim Adası, İkiz adalar, İncirli ada, Kalem Adası, Kara ada, Karabağ Adası, Karantina Adası, Kızkulesi Adası, Körmən Adası, Küçükada, Metalik Adası, Mustafa Çelebi Adası, Nergis Adası, Oğlak Adası, Orak Adası, Pırasa Adası, Pırnallı ada, Pide Adası, Raks adaları, Sıçan Adası, Süngü kaya Adası, Tasilhlı Adası, Tavşan Adası, Toprak ada, Ufak ada, Uzun ada, Üçadalar, Yassıcaada, Yılan Adası, Zafer Adası.

Kocaeli: Kefken Adası.

Konya: Adacık, Akburun Adası, Aygır Adası, Çifte adalar, Eşek Adası, Hacı Akif Adası, İğdeli ada, Kızkulesi Adası, Külbent Adası, Orta ada, Yılanlı ada.

Mersin: Aydıncık adaları, Babadıl adaları, Boğsak Adası, Dana Adası, Güvercin Adası, Ovacık Adası, Saplı Adası, Yelkenli ada.

Muğla: Akçalı Adası, Alagün Adası, Anani Adası, Arap Adası, Ayak Adası, Baba Adası, Badem Adası, Balaban Adası, Bedir Adası, Büyük Adası,

Büyükkiremit Adası, Çatal adaları, Çavuş Adası, Çelebi Adası, Çiftlik ada, Çobanada, Topan Adası, Değirmen Adası, Delikada, Dişlice Adası, Domuz Adası, Fener Adası, Geçit Adası, Gemiler Adası, Göcek Adası, Güllük İkiz Adası, Hacıhalil Adası, Hasanhüseyin Adası, İçada, İkizadalar, İncirli Adası, Kâhya Adası, Kameriye Adası, Karaada, Karaca Adası, Karga Adası, Kargataşı Adası, Kargı Adası, Katrancı Adası, Keçi Adası, Kızıl Adası, Kızılada, Kiseli Adası, Kızılağaç Adası, Kızlan Adası, Kocaada, Kuyruk Adası, Küçük Tavşan Adası, Küçük Tüllüce Adası, Küçükada, Küçükkiremit Adası, Mersincik Adası, Metelik Adası, Nar Adası, Oniki adalar, Orak Adası, Orhaniye Adası, Palamutbükü Adası, Peksimet Adası, Pırasa Adası, Pitta Adası, Salih Adası, Sarılıman Adası, Sarıot Adası, Sedir Adası, Sıçan Adası, Som Adası, Söğüt Adası, Suluca Adası, Taş Adası, Tavşan Adası, Tavşanbükü Adası, Topan Adası, Toprak Adası, Turnalı Adası, Tüllüce Adası, Tüysüzce Adası, Ufak ada, Uzunada, Yassıada, Yediadalar, Yeşil ada, Yılan Adası, Yıldız Adası, Zeytinli Adası.

Ordu: Hoynat Adası.

Van: Adır Adası, Akdamar Adası, Avdu adaları, Çarpanak Adası, Kuş Adası.

3.4.1.5. Türkiye`nin Nehirleri

Türkiye`nin nehirleri 5 açık (Akdeniz, Basra Körfezi, Ege denizi, Karadeniz, Marmara denizi), 5 kapalı (Akarçay havzası, Burdur Gölü, Xəzər denizi, Tuz Gölü kapalı havzası, Van Gölü kapalı havzası) havzaya döküldüğü için onları havzalarına göre tasnif edilmiştir:

3.4.1.5.1. Türkiye`nin Açık Havzaya Dökülen Nehirleri

Akdenize`e dökülen nehirler: Acısu Nehri, Aksu Nehri, Asi Nehri, Ceyhan Nehri, Dalaman Nehri, Göksu Nehri, Manavgat Nehri, Seyhan Nehri.

Basra Körfezi`ne dökülen nehirler: Dicle Nehri, Fırat Nehri, Karasu Nehri, Murat Nehri.

Ege Denizi'ne dökülen nehirler: Bakırçay Nehri, Büyük Menderes Nehri, Gediz Nehri, Küçük Menderes Nehri, Meriç Nehri.

Karadeniz'e dökülen nehirler: Çoruh Nehri, Filyos Nehri, Kızılırmak Nehri, Sakarya Nehri, Yeşilırmak Nehri.

Marmara Denizi'ne dökülen nehirler: Susurluk Nehri.

3.4.1.5.2. Türkiye'nin Kapalı Havzaya Dökülen Nehirleri

Akarçay havzasına dökülen nehirler: Akarçay havzasına dökülen tek nehir Akarçay Nehridir.

Burdur Gölü havzasına dökülen nehirler: Burdur Gölü havzasına dökülen tek nehir Bozçay Nehridir.

Hazar Denizi'ne dökülen nehirler: Aras Nehri, Kura Nehri Hazar Denizi havzasına dökülen nehirler Aras ve Kura nehirleridir.

Tuz Gölü havzasına dökülen nehirler: Tuz Gölü havzasına dökülen tek nehir Melendiz Nehridir.

Van Gölü havzasına dökülen nehirler: Van Gölü havzasına dökülen tek nehir Karasu Nehridir.

Aksu Nehri: Anadolu'da yaygın olan bu toponim renk adı temelinde oluşmuştur.

Aras Nehri: Bu Nehrin İlk çağdaki adı Araxes, Arapça Ar -Rass, Gürcüce Rashsi, Ermenice Eraş, Farsça Aras'dır. Bilal Aksoy, Eski Yunanlılar bu Nehrin yön değiştirerek aksi yönde Xəzər Denizi'ne dökülmesine istinaden Araxes adını taşıdığı görüşündedir (YAS, 2022).

Asi Nehri: İlk Çağda Orontes adını taşıyan bu nehir Arapçada “isyan eden, taşkınlık yapan” anlamına gelen asi sözcüğünden gelmektedir (YAS, 2022).

Bozçay Nehri: Burdur ili sınırlarından geçen bu nehir adı renk adı temelinde oluşmuştur.

Ceyhan Nehri: İlk Çağdaki adı Pyramos olmuştur. Yunancada pyra ön eki “sıcaklık” ile ilişkili, amos ise “kumlu” oluşu ifade etmektedir. Pyramus`u Bilal Aksoy “sıcak kum” şeklinde dile getirmiştir (YAS, 2022).

Çoruh Nehri: Çor Ermenice su anlamına gelmektedir. Çoruh`un son eki olan “uh” eki ise Grekçe çoğul ekinden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Dalaman Nehri: Bilal Aksoy Dalaman adının “dal” adlı bir topluluğun adına man/ mana (yer) ekinin eklenmesiyle “dal yeri” anlamına geldiği kanısındadır (YAS, 2022).

Dicle Nehri: Dicle Nehri Sumerlilerde İdikna adını taşımaktadır. Sumerce “id” sözcüğü “ırmak” anlamına gelmektedir (YAS, 2022).

Fırat Nehri: Yunan tarihçisi Herodot bu Nehri Euphrates olarak adlandırmıştır. Euphrates adındaki eu ön ekinin Eski Yunancada “iyi, güzel, kutsal” anlamına gelmektedir. Bilal Aksoy Fransızcadaki “eau” sözcüğü su anlamına geldiğine bakılırsa, Eski Yunanlıların Eu- Frates adındaki eu ön ekinin “su” karşılığında olduğu görüşündedir (YAS, 2022).

Filyos Nehri: Bilal Aksoy bu Nehrin kollara ayrılması nedeniyle Yunanca Philos (Filos: arkadaş, dost) ve Latince fillus (oğul) sözlerine istinaden adlandırıldığı görüşündedir (YAS, 2022).

Gediz Nehri: Bu toponim uzunca bir süre Kadys olarak anılmıştır. Eski Yunanca “kada” (aşağı) ve “issos” (yer, yurt) sözcüklerinden oluşarak “aşağıdaki yer” anlamına gelmektedir (YAS, 2022).

Göksu Nehri: Gök mavi ve yeşile çalan mavi rengi ifade etmektedir. Bu nehir adı reng adı temelinde oluşmuş hidronimdir.

Karasu Nehri: Bu nehir adı Anadolu yer adlarında sıkça rastlanan “kara” renk adı temelinde oluşmuştur.

Kızılırmak Nehri: Anadolu`nun en uzun ırmağı olan bu ırmak Yunanca Halys olarak anılmaktadır. Kızılırmak`ın kırmızıya çalar renginden dolayı Hititler döneminde bu nehre “nar Dır” denilmiştir (YAS, 2022).

Küçük Menderes Nehri: İlk Çağda Kaystros adını taşımaktadır. Yunanca kaystikos (çok sıcak) ve kaystra (ölülerin yakıldığı yer) sözcükleriyle ilişkilidir (YAS, 2022).

Manavgat Nehri: Ortaçağ Ermenicesinde “gat” akarsu anlamına gelmektedir. Bilal Aksoy Yunanca manav (meyve satıcısı) sözcüğünden gelen Manavgat’ın Bizans döneminde burada muz ekildiği için böyle adlandırıldığı görüşündedir (YAS, 2022).

Melendiz Nehri: Melendiz adındaki “diz” sözcüğü Eski İran Dillerinde “kale”, “melen” ön eki ise Eski Yunancadaki melan/melas sözcüğüne dayanmaktadır. Bu bağlamda Melendiz “kara kale” anlamına gelmektedir (YAS, 2022).

Meriç Nehri: Meriç adı Latin mitolojisinde Marica (su perisi) olarak geçmektedir. Kimi kaynaklarda ise Meriç “çağılılı akan su” olarak geçmektedir (YAS, 2022).

Murat Nehri: Bilal Aksoy Murat toponiminin ilk hecesindeki “mur” kök sözcüğünün İlk Çağda “su, akarsu” karşılığında ifade edildiği kanısındadır. Ayrıca Eski Ermenice “mar “su, akarsu, Latince “mar” deniz, Pehlevice “var” su anlamına geldiğini de vurgulamıştır (YAS, 2022).

Sakarya Nehri: Eski Yunanlıların “saldırgan” eş deyişiyle bu ırmağa Zakharion dedikleri söylenmektedir. Bir diğer varsayım ise Sakarya adının Helen Çağında Sangarios olan ırmağın adından kaynaklanmasıdır (YAS, 2022).

Seyhan Nehri: Arapça “seyh” akıp giden su, “sayh” suyun akışını ifade etmektedir. Orta Asya’daki Seyhun Nehrinin adı da Sryhan ırmağının adıyla aynı kökene dayanmaktadır (YAS, 2022).

Susurluk Nehri: Balıkesir yöresinde susuru denilen büyükbaş hayvanların otlama yeri olduğundan bu toponim önceleri Susıgırlık olarak adlanmıştır. Susıgırlık sonraları Susurluk diye telaffuz edilmeye başlamıştır (YAS, 2022).

Yeşilırmak Nehri: Yeşilırmak Nehri renk adı temelinde oluşmuş hidronimdir.

3.4.1.6. Türkiye'nin Gölleri

Acıgöl: Bu Gölün adıyla ilgili en yaygın efsane şöyledir: Bir gün Hızır (A.S.) bir köye gider ve aç olduğunu söyleyerek köylüden ekmek ister. Fakat köyde iki çocuklu bir gelinin dışında kimse ona ekmek vermez. Bunun üzerine Hızır (A. S.) geline çocuğunu alarak köyü terk etmesini söyler. Onlar köyden ayrıldıktan sonra köy suya gark olur. Bu su çok acı olduğundan dolayı Acıgöl adının buradan geldiğine inanılır (Ege,1992).

Balıkli Göl: Balıklı Gölün adı ile ilgili inanışa göre bir kadın kocası işte iken namehram görünür ve olanları kocasına anlatır. Bunun üzerine kocası “Eğer Allahı bu kadar çok seviyorsan kendini şu ateşe at” der. Kadın kendisini ateşe atarken ateş yanan bir göle, kadın ise balığa dönüşür (Sakaoğlu, 1976).

Beyşehir Gölü: Bu Gölün eski adı Gurgurum olmuştur. Bu yer adı Eşref oğlu Süleyman Bey'in adından kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Burdur Gölü: Bu toponim Orta Çağda Polydorion adını taşımaktadır. Eski poly (çok) ve doros (verimli) sözlerinden oluştuğu varsayılmaktadır (YAS, 2022).

Çıldır Gölü: Bu toponim Çılduri şeklinde ortaya çıkmıştır. Bilal Aksoy bu adın sonundaki duri eki Sumerce duru(ikamet etmek) sözcüğüyle bağlantısı olabileceği kanısındadır (YAS, 2022).

Dipsiz Göl: Eski zamanlarda ormanlarda avlanmaya çıkan ağanın oğlu kız kümesine rastlamıştır. Ağanın oğlu kümesine girerken kümesin en güzel kızı ona su ikram eder ve oğlan ona aşık olur. Delikanlı kızı babasından istese de babası kızını vermez. Oğlan birkaç arkadaşıyla birlikte kızı kaçıtır ve bu kaçıışın sonunda bir göle ulaşırlar. Gece yarısı delikanlı “Burada dinleneceğim, etrafı dikkatlice kontrol ederek kuş bile uçurtmayacaksınız.” demiştir. Arabacısına da arabayı biraz daha ileriye, gölün içerisine, almasını söyler. Gölün dipsizliğinden haberleri yoktur. Bir anda gölün ortasına doğru ilerleyen atlar; oğlanı, kızı ve arabayı gölün derinliklerine sürükler. Delikanlıyı, kızı ve arabacıyı içine alan bu göl de dipsizliğinden dolayı Dipsiz Göl adıyla bilinmeye başlar (Baş, 1974).

Eber Gölü: Bilal Aksoy bu toponimi Farsça ebru (kaş) sözü ile bağdaştırmıştır (YAS, 2022).

Eymir Gölü: Eymir Gölünün adının da Kızılca Eymür adıyla ilişkili olduğu varsayılmaktadır. Eymirler yörük topluluklarındandır. Eymirler`dem ilk kez bahseden Kaşgarlı Mahmud`dur (YAS, 2022).

Hazar Gölü: Hazarlar olarak bilinen topluluğun adı Çin kaynaklarında Kas-at ifade edilmiştir. Bilal Aksoy Kas-at adındaki kas kök ifadesinin Kassitler`in adı olduğu kanısındadır. İlk çağa ilişkin haritada Xəzər denizi yerine Caspiane yazılmıştır.

Nemrut Gölü: Nemrut adının Akadca nimru (kaplan) sözcüğüyle ilişkili olabileceği kanısına varan Bilal Aksoy aynı zamanda namer İbranice ve nimr Arapça (kaplan) karşılığında vurgulamıştır (YAS, 2022).

Sapanca Gölü: Sapanca Gölü`nün yerinde bulunan küçük şehrin insanları yabancının birine misafirperverlik göstermezler. Yabancı da şehri lanetler. Şehir, göl hâline gelen sular tarafından yutulur. Sadece bir demirci (Pulluk tamiri yapan, sabancı), evliyaı barındırdığı ve onu yedirip içirdiği için kurtulur. Sapanca Gölü`nün adı da buradan gelir (Görkem, 1987).

Sülük Gölü: Bu Gölün adıyla ilgili inanışa göre Battal Gazi, Kerkenez Kalesi`ni fethettiği sırada, atının bacakları parçalanarak yara olur. At serbest bırakılır. Serbest bırakılan at, yayıla yayıla içinde sülüklerin bulunduğu bir su birikintisine varır. Sülükler atın ayaklarındaki pis kanı emerler ve atın ayağı iyileşir. Battal Gazi de buranın adını Sülük Gölü koyar (Karadavut, 1992).

Tuz Gölü: Bu gölün bulunduğu arazide yaşlı ve cimri bir kadının yaşadığı rivayet edilir. Bu kadının büyük bir bağı varmış ve bir gün yaşlı bir derviş bağa gelir ve bir salkım üzüm ister. Kadın ise bu sene bağın kuruduğunu söyleyerek adama hiç üzüm vermez. Derviş bunun üzerine“İnşallah duzunan buz olasin. Gelip geçen seni taşlasın da hayır yüzü görmeyesin” demiş ve beddua etmiş. Yaşlı kadın da o anda taş kesil bağ ise Tuz Gölü`ne dönüşmüştür (Bağışkan, 1997).

Ulubat Gölü: Ulubat adı Antik Çağda adı olan Lapodion`dan dönüşmüştür.Lapodion adı Eski Yunancada “çanakı” anlamına gelmektedir. Lapodion adı zamanla Ulubat`a dönüşmüştür (YAS, 2022).

Yedigöller: Bu gölün adına ilişkin inanışa göre bir zamanlar Bolu Beyi'nin oğlu avlanmak için şimdiki Yedigöller'in bulunduğu araziye gidermiş. O bir gün beyaz bir güvercini tavlamaaya çalışırken, güvercin daldan dala konarak sonunda şimdiki Yedigöllerin bulunduğu bölgeye gelmiştir. Genç adam tam okunu gerip onu avlayacakken güvercin dünya güzeli bir kıza dönüşmüş ve ok kızın kalbine isabet etmiştir. Kızın ölümünü yerler gökler ağlamış, dereler çağlamıştır. Kaynayan dağlar, çağlayan dereler bu arazide yedi göl oluşturmuştur. Bu olayın üzerine o bölgeye Yedigöller adı verilmiştir (Önder, 1970).

3.4.2. Günümüzde Azerbaycan'da Yer Adları

Güney Kafkasya'nın bir parçası olan Azerbaycan Orta Doğu, Asya ve Avrupa'nın kesişmesinde yer almaktadır. Azerbaycan'ın güneyinde Rusya Federasyonu, kuzeybatısında Gürcistan, güneyinde İran, doğusunda Xəzər denizi, batısında Ermenistan ve güneybatısında Türkiye yer almaktadır. Bu coğrafi konum Azerbaycan topraklarını önemli kılmakla beraber tarih boyunca birçok saldırılara maruz kalmasına da sebep olmuştur. Farklı kültürlerin etkisi insanların yaşamına, diline, edebiyatına, geleneklerine ve bunun gibi birçok alana etki etmekle birlikte yer adlarının oluşumunda da etkili olmuştur. Şöyle ki Kafkasya topraklarında farklı halklar, farklı dinler, farklı kahramanlık hikayeleri ve bu hususta meydana gelmiş şahıs adları yer adlarının oluşumunda önemli rol almışlar.

Azerbaycan'da yerleşim sistemi Türkiye'den farklı olduğu için il ve ilçeler olarak değil, şehir ve rayonlar olarak incelenmiştir. Rusça bir kelime olan rayon kelimesi Sovyetler Birliği döneminden günümüze gelmiş ve olan idari yapı olarak Türkiye'de karşılığı bulunmasa da daha çok ilçeye denk gelmektedir. Azerbaycan toprakları 14 coğrafi bölgeye ve bölgelerin bünyesinde bulunan 11 şehir, 67 rayona ayrılmıştır:

Bakı: Bölgenin alanı 2.14 bin km²'dir. Bu bölge ülkenin doğusunda yer alarak Bakı şehrini ve 12 rayonu bünyesinde barındırmaktadır. Petrol, doğal gaz, kireçtaşı, kuvars ve inşaat kumu bölgenin doğal kaynaklarıdır. Burada birçok sanayi alanı gelişmiştir. Petrol ve gaz üretimi, işlenmesi, petrokimya, kimya bölgedeki

endüstrinin metalurji, makine mühendisliyi, özellikle petrol mühendisliyi ve elektrik mühendisliyi temel uzmanlık alanlarıdır.

Bakı'nın rayonları: Binəqədi rayonu, Xətai rayonu, Xəzər rayonu, Qaradağ rayonu, Nərimanov rayonu, Nəsimi rayonu, Nizami rayonu, Pirallahı rayonu, Sabunçu rayonu, Səbail rayonu, Suraxanı rayonu, Yasamal rayonu.

Abşeron–Xızı: Bölgenin alanı 3.73 bin km²'dir. Bu bölgenin arazisinde Sumqayıt şəhri, Abşeron ve Xızı rayonları yer almaktadır. Bakı şəhrine komşu olması birçok açıdan avantaj sağlamaktadır. Abşeron – Xızı bölgəsi, Bakı bölgəsi dışındaki diğər bölgələrdən üstün konumdadır. Petrol, doğıal gaz, kireçtaşı, çimento hammaddələri, kuvars ve inşaat kumu Abşeron'un ana doğıal kaynaklarıdır. Burada birçok sənaye sektöri gelişmiştir. Petrol ve gaz üretimi, petrokimya, kimya, metalurji ve elektrik mühendisliyi, ekonomik bölgedeki başlıca uzmanlık dallarıdır.

Abşeron - Xızı bölgəsinin şəhər və rayonları: Abşeron rayonu, Xızı rayonu, Sumqayıt şəhri.

Quba-Xaçmaz: Bölgenin alanı 6.96 bin km²'dir. Xəzər dənizinə çıxışı olan bu bölgə bünyesinde 5 rayon bulundurmaktadır. Azərbaycan'ı Rusya'ya bağlayan ulaşım və iletişim hatları bu bölgedən geçmektedir. Bu nedenle bölgenin coğrafi konumu, bölgenin ana doğıal kaynakları petrol, doğıal gaz, kum, çakıl, kil için elverişlidir. Ormanlar ilçe topraklarının %10-11'ini kaplamaktadır. Xəzər dənizinin kıyısındaki Nabran-Yalama bölgəsi və Qalaaltı maden kaynağı bölgenin başlıca turistik kaynak sağladığı bölgələrdir.

Quba- Xaçmaz bölgəsinin rayonları: Xaçmaz rayonu, Quba rayonu, Qusar rayonu, Siyezen rayonu, Şabran rayonu.

Dağılıq Şirvan: Bölgenin alanı 6.13 bin km²'dir. Bu coğrafi bölgede 4 rayon bulunmaktadır. Dağılıq Şirvan, Büyük Kafkasya'nın güneydoğıu eteklerinde yer almaktadır. Bölgenin sosyal ve coğrafi konumu daha az elverişlidir. Dağılıq bölgələrdəki konumu nedeniyle yılın kış aylarında karayollarının kullanımında zorluklar yaşanmaktadır. Yapı malzemələri, maden suları, klimatobalneolojik kaynaklar, ormanlar bölgenin ana zenginlikleridir.

Dağlık- Şirvan bölgəsinin rayonları: Ağsu rayonu, Şamaxı rayonu, İsmayılı rayonu, Qobustan rayonu, Şamaxı rayonu.

Şəki-Zaqatala: Bölgenin alanı 8.84 bin km²'dir. Şəki-Zaqatala, Böyük Kafkasya'nın güney yamaçlarında yer alır və bünyesinde Şəki şəhriylə 6 rayon bulundurmaktadır. Kuzey sınırlarında Baş Kafkasya Sıradağları boyunca geçişinin olması komşu Rusya ilə ilişkilerdə zorluklar yaratmaktadır. Polimetallik cəvherlər (cəvher yatağı), kum, çakıl, kil, alçıtaşı və orman kaynakları bölgədə ekonomik öneme sahiptir. Elverişli iqlim şəraiti, ormanlar və tarixi memarlıq abidələri bölgəni turizm açıısından da önəmli halə getirməkdədir.

Şəki-Zaqatala bölgəsinin şəhər və rayonları: Balakən rayonu, Qax rayonu, Qəbələ rayonu, Oğuz rayonu, Şəki rayonu, Şəki şəhəri və Zaqatala rayonu.

Mil–Muğan: Bölgenin alanı 5.67 bin km²'dir. Bu bölgədə 4 rayon bulunmaktadır. Mil –Muğan bölgəsi ərazisində Mil və Muğan ovalarını içərir. Bu bölgə İran sınırında yer almaktadır. Tikinti malzemələri (kum, öakıl vb.) bu bölgənin başlıca yeraltı kaynaklarıdır.

Mil-Muğan bölgəsi rayonları: Beyləqan rayonu, İmişli rayonu, Saatlı rayonu, Sabirabad rayonu.

Mərkəzi Aran: Bölgenin alanı 6.69 bin km²'dir. Mərkəzi Aran bölgəsində 2 şəhər və 6 rayon yer almaktadır. Bakı-Ağstafa uluslararası və ulusal öneme sahip demiryolu və karayolları, ixracat petrol boru hatları və doğıal qaz boru hatları bu topraklardan gəçməkdədir.

Mərkəzi Aran bölgəsinin şəhər və rayonları: Mingəçevir və Yevlax şəhərləri, Ağdaş rayonu, Göyçay rayonu, Kürdəmir rayonu, Ucar rayonu, Yevlax rayonu, Zərdab rayonu.

Şirvan–Salyan: Bölgenin alanı 6.08 bin km²'dir. Bu bölgə Şirvan şəhəri və 4 rayondan oluşmaktadır. Bu bölgə Kür-Araz ovasının doğusunu kaplar və Xəzər dənizinin suları ilə çevrilidir. Bakı-Ağstafa və Bakı-Astara uluslararası və ulusal öneme sahip demiryolu və karayolları, ixracat petrol boru hatları və doğıalgaz boru hatları bu bölgənin topraklarından gəçməkdədir. Doğal kaynakları arasında petrol, doğıal qaz, iyotlu və bromlu maddələr, suları, inşaat malzemələri (talaş, kumtaşı vb.)

yer almaktadır. Bu bölge petrol ve gaz üretimi, elektrik enerjisi, kimya, inşaat malzemeleri endüstrisinde uzmanlaşmıştır.

Şirvan – Salyan bölgesinin şehir ve rayonları: Biləsuvar rayonu, Hacıqabul rayonu, Neftçala rayonu, Salyan rayonu ve Şirvan şəhri.

Gəncə–Daşkəsən: Bölgenin alanı 5.27 bin km²’dir. Bu bölge 2 şehir ve 4 rayondan oluşmaktadır. Gəncə–Daşkəsən bölgesi ülkenin batısında, Azərbaycan'ı Gürcistan'a ve Karadeniz kıyısına bağlayan ulaşım ve iletişim hatları üzerinde yer almaktadır. Demir cevheri, alunit, kireçtaşı, mermer, alçıtaşı bölgenin doğal kaynaklarıdır.

Gəncə–Daşkəsən bölgesinin şehir ve kasabaları: Daşkəsən rayonu, Gəncə şəhri, Goranboy rayonu, Göygöl rayonu, Naftalan şəhri, Samux rayonu.

Qazax–Tovuz: Bölgenin alanı 7.03 bin km²’dir. Bu bölgede 5 rayon yer almaktadır. Qazax-Tovuz bölgesi ülkenin batısında bulunur ve Karadeniz kıyısındaki limanlara ulaşım bu bölgeden sağlanmaktadır. Altın, bakır, kireçtaşı, bentonit kili, zeolit, çimento hammaddeleri bölgenin doğal kaynaklarıdır. Bölgede özellikle Gədəbəy rayonunda madencilik endüstrisi gelişmiştir. Burada altın-bakır cevherlerinin çıkarılması ve işlenmesi için işletme faaliyet göstermektedir.

Qazax-Tovuz bölgesinin rayonları: Ağstafa rayonu, Gədəbəy rayonu, Qazax rayonu, Şəmkir rayonu ve Tovuz rayonu.

Qarabağ : Bölgenin alanı 8.99 bin km²’dir. Bu bölgede 2 şehir ve 8 rayon yer almaktadır. İnşaat malzemeleri (mermer, çimento hammaddeleri, yapı taşları) Qarabağ'ın başlıca yeraltı kaynaklarıdır.

Qarabağ bölgesinin şehir ve rayonları: Ağcabədi rayonu, Ağdam rayonu, Bərdə rayonu, Xankəndi şəhri, Xocalı rayonu, Xocavənd rayonu, Füzuli rayonu, Şuşa rayonu, Şuşa şəhri, Tərtər rayonu.

Şərqi Zəngəzur: Bölgenin alanı 7.47 bin km²’dir. Bu bölge 5 rayondan oluşmaktadır. Şərqi Zəngəzur, ülkenin güneybatısında, Qarabağ volkanik platosunda, Araz ve Həkəri nehirlerinin havzasında yer almaktadır. Altın, cıva, kromit, yapı malzemeleri bölgenin doğal kaynaklarıdır.

Şərqi Zəngəzur bölgəsinin rayonları: Cəbrayıl rayonu, Kəlbəcər rayonu, Qubadlı rayonu, Laçın rayonu və Zəngilan rayonu.

Lənkəran-Astara: Bölgənin alanı 6.07 bin km²'dir. Bu bölgə Lenkeran şəhri və 6 rayondan oluşmaktadır. Lenkeran-Astara bölgəsi ülkenin güneyinde, Xəzər dənizi kıyısında yer almaktadır. Azərbaycan'ı İran'a bağlayan yollar bu coğrafi bölgədən geçmektedir. Bölgədə doğal kaynaklar diğər coğrafi bölgələrə kıyasta daha azdır. Buranın Xəzər dənizi kıyıları və doğal maden kaynaklarının bulunduğru araziler turistik amaçla kullanılmaktadır.

Lənkəran- Astara bölgəsi şəhər və rayonları: Astara rayonu, Cəlilabad rayonu, Lənkəran rayonu, Lenkeran şəhri, Lerik rayonu, Masallı rayonu, Yardımlı rayonu.

Naxçıvan: Bölgənin alanı 5.50 bin km²'dir. Bu bölgə Naxçıvan şəhri və 7 rayondan oluşur. Bu bölgənin Türkiyə və İran`la sınır komşusu olması onun coğrafi konumunu önemini arttırmaktadır. Polimetallik cəvherlər, baktır, molibden, kaya tuzu, inşaat malzemeleri-mermer, traverten, yapı taşı, dolomit və alçıtaşı- bu bölgənin önemli doğal kaynaklardır.

Naxçıvan bölgəsinin şəhər və rayonları: Babək rayonu, Culfa rayonu, Kəngərli rayonu, Naxçıvan şəhri, Ordubad rayonu, Sədərək rayonu, Şahbuz rayonu və Şərur rayonu.

3.4.2.1. Azərbaycan`ın Şəhirleri(İlləri)

Azərbaycan`ın 11 böyük şəhri (Bakı, Gəncə, Xankəndi, Lənkəran, Mingəçevir, Naftalan, Sumqayıt, Şəki, Şirvan, Yevlax) bulunmaktadır.

Bakı: Bakı adına ilk kez 5-8. yüzyıl kaynaklarında Baqavan, Atli Baqavan və Atşi Baquan olarak rastlanmıştır. Baqavan Hint Avrupa dillerinin çoğunda “Allah”, “güneş” anlamlarına gelen “baqa” kökünden gelmektedir. Rus kaynaklarında Bakı`nın adı “Baka” olarak geçmektedir. Dönelmlere göre Bakı adının değışimi şu şekilde olmuştur: 10. yüzyıl – Bakuh, 1375 yılında Bacu, 1459 yılında Bachu, 16 yüzyıl Bakhov, 17 yüzyıl Backu (Aşurbəyli, 2006).

Gəncə: Gəncə şəhri Azərbaycan`ın en eski şəhirlərindən biridir.1804 yılında Gəncə ruslar tərəfindən işğal edildikdən sonra I Aleksandr`ın karısının şərəfinə şəhri adı Yelizetpol olaraq dəyişdirilmişdir. 1935 yılında isə rus dövlət adamı S.M. Kirov`un şərəfinə Kirovabad adlandırılmışdır. 1989 yılında şəhər təkrardan Gəncə olaraq adlandırılmağa başlanmışdır. Gəncə adı ilk dəfə 712/713 yılında mədən paraların üzərinə basılmışdır. Gəncə adı gencek kəbiləsinin adından ortaya çıxan etnotoponimdir (ATEL, 2007).

Xankəndi: 1923 yılına qədər Xankəndi olaraq bilinən şəhər ermənilərin ruslar tərəfindən buraya yerləşdirilməsindən sonra Stepan Şaumyan`ın adına uyğun olaraq “Stepanakert” adlandırılmışdır. 1991 yılında şəhər təkrardan Xankəndi olaraq adlandırılmışdır. Xankəndi “həna aıt kənt” anlamına gəlməkdədir (ATEL, 2007).

Lənkəran: Bəzi araştırmacılara görə bu kəlimə farsçadakı lengerkūnan kəliməsindən doğmuş və gəminin yanaştığı yer anlamına gəlməkdədir. Bu oykonimin yerel Talış dilində “yuvaya bənzər evlər” anlamına gələn Lankon kəliməsindən ortaya çıktığı bilinməkdədir (ATEL, 2007).

Mingəçevir: Mingəçevir 9. yüzylın başlarında türk asıllı arap savaşıısı olan Mingəçevir el- Feqani`nin adını taşımaktadır. O öncələri arap ordusunda Babək`ə karşı savaşıırken 839 yılından sonra araplara karşı savaşımışdır (ATEL, 2007).

Naftalan: Araştırmacılara görə bu ad neft (petrol) və olan bələşənlərindən oluşarak “neft olan” (“petrol olan”) şəklində ortaya çıkmış və zamanla neft olan bələşəni telaffuz zamanı dəğişimə uğrayarak Naftalan şəklini almışdır (ATEL, 2007).

Naxçıvan: Bu toponim “naxç” kəbiləsinin adı temelində ortaya çıkmışdır (ATEL, 2007).

Sumqayıt: Bu toponim adını 13 yüzylıda Moğol işgallerində yer almış Şirvan və Aran`da məşhur olan sukait kəbiləsinin adı temelində ortaya çıkmışdır (ATEL, 2007).

Şəki: Bu coğrafi ad Azərbaycan`a gəlip burada yaşamış sak/saka kəbilələrinin adı ilə bağlıdır. Bəzi araştırmacılar onların fars kəbiləsi olduğuna fikrini

ileri sürseler de son araştırmalar bu kabilenin türk kabilesi olduğu fikrini savunmuşlar. Kazaklarda şaqa, Özbeklerde şakay, Kırgızlarda sake, Türkmenlerde şaklar kabilesi sakaların türk kabilesi olduğu fikrini daha da güçlü kılmıştır (ATEL, 2007).

şirvan: şirvan adı araştırmacılara göre farklı şekillerde yorumlanmıştır. Bazı araştırmacılar bu toponimi şirvanlar kabilesinin adıyla bağdaştırmışken, diğerleri “şir” ve mekan bildiren “van” bileşenlerinden oluşarak “şirler diyarı” olarak yorumlamışlar (ATEL, 2007).

Yevlax: Yevlax adı ile ilgili Y.V Çemənzəminli'nin “Qan içində” romanında şu şekilde bahsetmiştir: “Bu arazi geçmişte Qarabağ hanlarının ava (ova) gittikleri yerlermiş ve ovlaq adlanmıştır. Genellikle bu arazide kurt, tilki, tavşan ve keklik avlanmıştır.” Bu düşünceye dayanan bazı araştırmacılar Yevlax adının ovlaq sözcüğünden ortaya çıktığı fikrini savunmuşlar (ATEL, 2007)

3.4.2.2. Azerbaycan`ın Rayonları (İlçeleri)

Abşeron: Bu adın etimolojisi ile görüşler arasında en çok desteklenen bu adın oğuz kabilelerinden biri olan avşar kabilesi ile ilgili olduğu ve avşarların yaşadığı yer anlamına geldiği görüşüdür. Başka bir görüş ise bu adın farsça su anlamına gelen ab ve tuzlu anlamına gelen şoran bileşenlerinden oluştuğu görüşüdür (ATEL, 2007).

Ađcabədi: Bu toponim bazı kaynaklarda beyazımsı anlamına gelen ağca ve arapça badiye sözcüğünden gelen bedi bileşenlerinden oluşmuş ve “beyazımsı ova” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Ağdam: Bu arazi adını burada yer alan Ağdam Dağından almıştır. Dağın adı ise ağ (buradaki anlamı: küçük), dam (buradaki anlamı: zirve) bileşenlerinden oluşarak küçük zirve anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Ağdaş: Ağdaş ilçesi de adını arazide bulunan dağdan almıştır. Dağın adı ise ağ (buradaki anlamı: küçük) ve daş (buradaki anlamı: kaya, dağ) bileşenlerinden oluşarak küçük kaya anlamına gelmektedir. Bu toponim türk halklarının

onomastiğinde oldukça yaygındır: Aktaş (Özbekistan), Akdaş (Türkmenistan), Aktas (Kazakistan), Aktaş (Türkiye) vb. (ATEL, 2007).

Ağdərə: Bu toponim ağ (buradaki anlamı: küçük) ve dere (buradaki anlamı: derin çukur) bileşenlerinden oluşarak derin olmayan çukur anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Ağstafa: Bu ilçe adını araziden geçen nehirden almaktadır. Nehir adı ise ağsu (buradaki anlamı: içmeye yararlı su) ve tafa (buradaki anlamı: gürültü) bileşenlerinden oluşarak gürültülü nehir anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Ağsu: Bu ilçe de adını araziden geçen aynı adlı nehirden almıştır. Nehir adı ağ (buradaki anlamı: içmeye yararlı su) ve su (buradaki anlamı: nehir, akarsu) bileşenlerinden oluşmuştur. Bu toponim de türk halkları arasında yaygındır: Aksu (Kazakistan), Aksuu (Kırgızistan), Aksuat (Kazakistan) vb. (ATEL, 2007).

Astara: Bu ilçe adını araziden geçen Astara Nehrinden almıştır. Nehir adı ast (buradaki anlamı:vadi, çukur) ve ara/ura (su, nehir) bileşenlerinden oluşarak vadiden çıkan su anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Babək: Bu ilçe adını 7. yüzyılda Arap istilasına karşı çıkan Hürremi hareketinin kahramanı Babek'ten almıştır.

Balaken: Bu ilçe de adını araziden geçen nehirden almaktadır. Bala ve kend bileşenlerinden oluşan bu ad “küçük yerleşim alanı” anlamına gelmektedir.

Beyləqan: Bu toponim Altay dillerinde ova anlamına gelen pile ve mekan bildiren -qan ekinden oluşmuş ve “ova, çöl” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Biləsuvar: Bu ilçenin adı ilk kez 13. yüzyıla ait kaynaklarda geçmektedir. Kaynaklardan alınan bilgilere göre Sasani hükümdarı Hosrov Enuşirevan Kür-Araz ovasına 10 bin suvar yerleştirmiştir. Biləsuvar adının ikinci bileşeni olan suvar sözcüğü de buradan gelmektedir. Bile bileşeni ise ova, sahra, çöl anlamlarına gelmektedir. Suvarların yaşadığı yer anlamına gelen Bilesuvar 1938 yılında Rus şairi Puşkin'in anısına Puşkin adlandırılmıştır. 1992 yılında arazi tekrardan Biləsuvar olarak adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Cəbrayıl: Bu ilçenin arazisində “Cəbrayıl ata” tapınağı bulunmaktadır. Rivayete görə avşarların öndə gələn şahıslarından biri olan Cəbrayıl 16. yüzilyda burada yaşamış və burada toprağa verilmişdir. Bu ilçedeki kçylərdən altısı Cəbrayıl atanın oğullarının (Mirzəcan, Maşan, Alıkeyxalı, Yərəhməd, Xubyar, Hasan) adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Cəlilabad: Bu ilçenin ilk adı Hasılı (Asılı) olmuşdur. 1945 yılında buraya Həştərxan`dan rus ailələri getirilmiş və ilçenin adı Astarxanbazar adlandırılmağa başlanmışdır. 1967 yılında Azərbaycan yazarı Cəlil Məmmədquluzadə`nin (1866-1932) doğumunun 100. ilyı səbəbiylə ilçenin adı Cəlilabad olaraq dəyiştirilmişdir (ATEL, 2007).

Culfa: Kaynaklarda bu ad Cuğa, Culax, Caluk, Cüləh, Culf, Culha şəklində karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacılar culfa sözcüğü “dokumacı” anlamı ilə ilgilidir. Bu toponim aynı zamanda orta dönemdeki tüccarlar teşkilatının adı ilə də bağdaştırılmışdır (ATEL, 2007).

Daşkəsən: Bu ilçə adını arazide bulunan dağdan almışdır. Taşın kesildiği(çıkarıldığı) yer anlamına gələn Daşkəsən Ermenistan sınırında yer almaktadır (ATEL, 2007).

Füzuli: Bu ilçenin adı Sovyet hakimiyyəti ilylarında bir dönem devrimci B. Sərdarov`un şərəfinə Sərdarabad adlandırılmış, daha sonra Məhəmməd Füzuli`nin şərəfinə Füzuli adlandırılmışdır (ATEL, 2007).

Gədəbəy: Bu toponim ket, gedik (tepe) və bek (bekçi) bilesenlerinden oluşarak bekçi mintakası anlamına gəlmektedir (ATEL, 2007).

Goranboy: Bu ilçenin adı ahmetli kabilesinin adı ilə ilgili ortaya çıkmış və ilçenin eski adı Boyəhmədli olmuşdur. Bu toponim goran (quryan sözcüğünden gələrək kamp anlamına gəlmektedir) və boyəhmədli (ahmetli kabilesinin adı ilə ilgili) bilesenlerinden oluşarak “ahmetli kabilesinin yerleştiği kamp” anlamına gəlmektedir (ATEL, 2007).

Göyçay: Bu ilçə adını araziden gəçən nehirdən almışdır. Renk adı temelinde oluşmuş yer adı olan Göyçay suyu koyu mavi olan nehir anlamına gəlmektedir.

Göygöl: Bu ilçe adını bölgede bulunan gölden almaktadır. Renk adına bağlı ortaya çıkan bu yer adı suyu koyu mavi olan göl anlamına gelmektedir.

Hacıqabul: Yerel halkın verdiği bilgilere göre Mekke`den (Hac ziyaretinden) gelen hacıların burada karşılanması ve kabul edilmesi ile ilgili ilçe bu şekilde adlandırılmıştır.

Xaçmaz: Bu toponim Kafkasya Albaniyası`nın güneyinde yaşamış xaçmatan (haçlı) kabilesinin adı temelinde meydana gelmiştir. Xaçmaz adı ilk kez 7. yüzyıl kaynaklarında karşımıza çıkmaktadır (ATEL, 2007).

Xızı: Bazı araştırmacılar Sasaniler`in güney sınırlarını korumak için İran`ın Xuzistan bölgesinden buraya ahali yerleştirilmesini bu toponimin oluşmasında başlıca etken olarak görmüşler. Bazı araştırmacılar ise bu toponimi qız/kız (ateş, sıcaklık) sözcüğü ile bağdaştırmışlar (ATEL, 2007).

Xocalı: Bu toponim xocalı kabilesinin adı temelinde ortaya çıkmış etnotoponimdir (ATEL, 2007).

Xocavənd: Bu ilçenin eski adı Qaranluq olmuştur.19. yüzyılın sonlarında Türkiye`den göç etmiş Ermeniler burada yerleştikten sonra Nijni Qaranluq, Cüməbazarı ve bir dönem Xonaşen adlandırılmıştır.1991 yılında Xocavənd adlandırılan bu ilçe “xocalı soyu” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

İmişli: İlçenin eski adı Qaradonlu olmuştur. Bu ilçe adını türk kökenli imişli kabilesinden almıştır (ATEL, 2007).

İsmayılı: Bu toponim adını ismayılı kabilesinden almış etnotoponimdir (ATEL, 2007).

Kəlbəcər: Yerel halkın verdiği bilgilere göre gəl (gel) ve becər (yetiştir) bileşenlerinden oluşmuş ve “Gəl becər” zamanla Kəlbəcər`e dönüşmüştür.

Kəngərli: Bu ilçe adını peçenek kabilelerinden biri olan kəngərli kabilesinden almıştır (ATEL, 2007).

Kürdəmir: Araştırmacılar bu toponimi “Kürd Əmir” (“Kürt Emir”) olarak yorumlamışlardır (ATEL, 2007).

Qax: Bu ad ilk kez 5. Yüzyılda gürcü kaynaklarında geçmektedir. Bu toponimin eski gürcü tayfalarının birinin adını taşıdığı öngörülmektedir. Ama bu ada başka halkların toponimisinde de rastanmaktadır: Dağıstan`ın Gunib bölgesinde Qax köyü, Avar bölgesinde Qax köyü, Kars vilayetinin Ardahan bölgesinde Qaxıcvari Dağı vb. (ATEL, 2007).

Qazax: Bu toponim adını kıpçak kökenli qazax etnik birliğinden almıştır. Qazaxlar buranın eski sakinleridir. Ancak kıpçakların belirli kısmının buraya sonradan geldiği bilinmektedir. Qazax adını taşıyan toponimler qazax etnonimi ile bağlıdır.

Qəbələ: Eski adı Qutqaşın olmuştur. Bu kelime Koqt kelimesine şen(köy) sözcüğünün eklenmesi ile önce Koqtaşen, sonra Qutqaşen şekline dönüşmüştür. Qutqaşen toponimi Azərbaycan topraklarında var olmuş eski Albaniya`nın başkenti olmuştur. Bu ad zaman zaman değişime uğrayarak Qəbələ`ye dönüşmüştür. Bu toponim ilk kez “Gülüstani-İrem” eserinde Qəbələ olarak karşımıza çıkar.

Qobustan: Bölgenin eski adı Duvannı olmuş lakib 1972 yılında Qobustan olarak adlandırılmıştır. Qobu kelimesi Azərbaycan dilinde “çukur”, “kurumuş nehir yatağı” anlamlarına gelmektedir. Aynı zamanda araştırmacılar bu sözcüğün Moğol kökenli sözcük olduğunu ve “susuz yer”, “kuru dere” anlamlarını taşıdığı fikrini savunmuşlar. Moğolistan arazisinde Qobi sahrası mevcuttur. Azərbaycan arazisinde Qobu bileşeninin geçtiği toponimler yaygındır: Zaqatala bölgesinde nehir (Qobuçay), Şəki bölgesinde nehir (Sarıqobu), Şəki bölgesinde nehir (Böyükqobu), Zərdab bölgesinde köy (Gödəkqobu), Xaçmaz bölgesinde köy (Qobuqıraq) vb.

Quba: Bazı araştırmacılara göre kuba/kuva kıpçak kökenli eski etnotoponimdir. Bu sebepledir ki, bu etnotoponime diğer türk halklarının toponimisinde de rastlanmaktadır: Kuba Nehri (Altay bölgesi), Kubatas Dağı (Kazakistan), Kubatan Dağı (Karakalpakistan) vb.

Qubadlı: Bu oykonim adını qubadlı kabilesinden almıştır.

Qusar: Bu oykonim türk kökenli kosar/kusar etnonimi ile bağlantılıdır. Bazı araştırmacılar bu kabile adının Karakalpaklara da ait olduğu fikrini

savunmaktadır. Çünkü onların arasında kosar kabilesi oldukça meşhurdur. Bu adla bağlantılı oykonim ve hidronimlerin kosar kabilesinden geldiğini söyleyebiliriz.

Laçın: Bu toponim bölgedeli Laçın Dağından kaynaklı olarak Laçın olarak adlandırılmıştır. Laçın Dağının adı ise Türkçe kelime olan yalçın kelimesinden geldiği öne sürülmektedir. Dağın zirvesinde sert kayalıkların olması bu adı doğurmuş başlıca sebeptir.

Lerik: Bu coğrafi ad şivelerde karşımıza çıkan lər/ler (arı kovarı), ve ik (-lik ekinin kısaltması) ekinin birleşmesinden ortaya çıkmış ve arı kovası yetiştirilen yer anlamına gelmektedir.

Lənkəran: Bazı araştırmacılara göre bu kelime farsçadaki lengerkūnan kelimesinden doğmuş ve geminin yanaştığı yer anlamına gelmektedir. Bu oykonimin yerel Talış dilinde “yuvaya benzer evler” anlamına gelen Lankon kelimesinden ortaya çıktığı bilinmektedir (ATEL, 2007).

Masallı: Bu bölgenin ilk sakinleri Güney Azerbaycanın Masal mahalından gelen aileleri olmuştur. Toponim masal kelimesine “lı” ekinin eklenmesi ile oluşmuş ve “Masaldan gelenler, Masaldan olanlar” anlamına gelmektedir.

Neftçala: Bu oykonio “neft” ve “çala”(çukur) bileşenlerinden oluşmuş ve petron çukuru anlamına gelmektedir.

Oğuz: Bu toponim eski türk soylarından birinin adı olan Oğuz adını taşımaktadır.

Ordubad: Bu oykonim “karagah” anlamına gelen ordu ve abad bileşenlerinden oluşur. Ancak birleşme zamanı abad kelimesindeki “a” sesi düşmüştür. Eskiden bu toponim Orduvar olarak da adlandırılmıştır.

Sədərkək: Bazı araştırmacılara göre bu coğrafi ad sedere (farsça üç dere) kelimesinden ortaya çıkmıştır. Ancak son araştırmalar bu toponimin arapçadaki seder (kamp) kelimesine –ek ekinin eklenmesi sonucunda ortaya çıktığını göstermektedir. Buranın eski askeri kamp alanı olduğu varsayılmaktadır (ATEL, 2007).

Siyəzən: Bu bölgədə daha eski çağlarda petrol kuyuları kəşfedilmişdir. Bu səbəblə də araştırmacılar bu oykonimin “kara ova”, “kara toprak” anlamına gəldiyi fikrini savunmuşlar.

Şabran: Bu oykonim türk kökenli sabir (savar) kabilesinin adıyla bağlıdır.

Şahbuz: Bu coğrafi ad “şah” (büyük, yüksek) və “bus/buz” (çıkıntı, dağ) birləşmələrindən oluşup, yüksek dağ anlamına gəlməkdədir (ATEL, 2007).

Şamaxı: Bəzi araştırmacılar bu adın antik çağda “kamak”, erməni mənbələrində “ijemax” olaraq gəçən kəbilə adıyla bəğlilliyi fikrini iləri sürmüşlər. Karakalpaklarda şamak, Kazaklarda şamakey, Türkmənlərdə şamax, Kırgızlarda şamake vb. kəbilə adları kamak və ijemax kəlimələrinin zamanla dəğişimə uğrayaraq şamake etnotoponimiyə dönüşüyünü göstərməkdədir.

Şəki: Bu coğrafi ad Azərbaycan'a gəlip burada yaşamış sak/saka kabillələrinin adı ilə bəğlilliyədir. Bəzi araştırmacılar onların fars kabilesi olduğuy fikrini iləri sürsələr də son araştırmalar bu kabileyin türk kabilesi olduğuy fikrini savunmuşlar. Kazaklarda şaqa, Özbəklərdə şakay, Kırgızlarda sake, Türkmənlərdə şaklar kabilesi sakaların türk kabilesi olduğuy fikrini daha da güclü kılmışdır (ATEL, 2007).

Şəmkir: Bu adın ortaya çıkmasıyla ilgili çeşitli fikirlər iləri sürülse də, C. Zeynalöğlü'nün görüşü əsas götürülmüşdür. Onun görüşünə görə şems - günəş və kür – tapan sözcüklərindən oluşan bu toponim günəşə tapanların yurdu anlamına gəlməkdədir (Zeynalöğlü, 1992).

Şərrur: Bu kəlimə “kol” anlamına gələn şər və “su” anlamına gələn ur birləşmələrindən oluşmuşdur (ATEL, 2007).

Şuşa: Bu toponim şiş (keskin uçlu tepe) sözcüyü temelinde ortaya çıkmışdır. Klassik ədəbiyyatda bu toponim Şişə olaraq qarşımıza çıkmaktadır (ATEL, 2007).

Tərtər: Bu yer adı kıpçak kabillələrindən biri olan terter kabilesinin adı temelinde ortaya çıkmışdır (ATEL, 2007).

Tovuz: Tovuz adı dağ anlamına gələn tov/tav və yüksəklik anlamına gələn uz/us birləşmələrindən oluşmuşdur (ATEL, 2007).

Ucar: Bazı araştırmacılara göre bu toponim ucar kabilesinden kaynaklı ortaya çıkmıştır. Ancak bunun yanı sıra ucar adının uc (uç,kenar) kelimesinden ortaya çıktığını söyleyenler de olmuştur (ATEL, 2007).

Yardımlı: Bu yer adı 8. yüzyılın sonlarında Ural-Volga nehirleri arasında yaşamış peçeneklerin eski kabilelerinden biri olan erdim kabile adına -li eki eklenerek ortaya çıkmıştır. Bu kelime ses değişimleri sonucunda Yardımlı'ya dönüşmüştür (ATEL, 2007).

Yevlax: Yevlax adı ile ilgili Y.V Çəmənzəminli'nin “Qan içində” romanında şu şekilde bahsetmiştir: “Bu arazi geçmişte Qarabağ hanlarının ava (ova) gittikleri yerlermiş ve ovlaq adlanmıştır. Genellikle bu arazide kurt, tilki, tavşan ve keklik avlanmıştır.” Bu düşünceye dayanan bazı araştırmacılar Yevlax adının ovlaq sözcüğünden ortaya çıktığı fikrini savunmuşlar (ATEL, 2007).

Zaqatala: 17. yüzyılda Dağıstan'ın güneyinde yaşayan sakurlar (kendilerini saka adlandıranlar) bu adın ortaya çıkmasında başlıca etken olmuştur. Şöyleki yerli halk saka yerine zaka söylemiş ve Zakatala (zakaların tarlası) adlanmıştır. Zamanla bu ad fonetik değişikliklere uğrayarak şimdiki şeklini (Zaqatala) almıştır (ATEL, 2007).

Zəngilan: Zəngilan adı zengi/zenge kabile adı temelinde ortaya çıkmış ve zengilerin yaşadığı yer anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Zərdab: Bu toponim farsça sarı anlamına gelen zerd ve su anlamına gelen ab bileşenlerinden oluşmuş ve “sarısu” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

3.4.2.3. Azərbaycan'ın Dağları

Abdal Dağı: Ordubad ilçesinde bulunan bu dağ adını Abdal kabilesinden almış etnotoponimdir.

Acıdağ: Şamaxı ilçesinde bulunan bu dağ üzerinde yetişen otların acı olmasından dolayı Acıdağ adlandırıldığı varsayılmaktadır (ATEL, 2007).

Ağazaman Dağı: Bu dağda Ağazaman tapınağı bulunmaktadır. Dağ adını buradaki tapınaktan almaktadır.

Ağbaşyurd Dağı: Bu dağ adı ağbaş (kabile adı) ve yurd bileşenlerinden oluşarak “ağbaşların yurdu” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Ağdağ: Ağ ve dağ bileşenlerinden oluşan bu dağ adı renk adı temelinde ortaya çıkmıştır.

Alaqaya Dağı: Ala (ela renk) ve qaya (kaya) bileşenlerinden oluşan bu dağ adı renk adı temelinde ortaya çıkmıştır.

Almalı Dağ: Şahbuz ilçesinde bulunan bu dağ meyve adı (alma-elma) temelinde oluşmuştur.

Bərgüşad Dağları: Qubadlı bölgesinde yer alan bu sıra dağlar adını Bergü kabilesinden almıştır (ATEL, 2007).

Böyük Qafqaz: Bu sıradağlar Karadeniz ile Xəzər denizi arasında yer almaktadır. Bu dağlar Kuzey Kafkasya'yı Güney Kafkasya'dan ayırmaktadır. Böyük sözcüğü burada ayırt edici, aynı zamanda ölçü gösteren bir sözcük olarak kullanılmıştır (ATEL, 2007).

Camal Dağı: Şahbuz ilçesinin sınırlarında yer alan bu dağda Camal kalesi bulunmaktadır. Yerel halkın verdiği bilgilere göre Dağın böyle adlandırılmasının başlıca sebebi Camal adlı yiğidin hendek yaparak yabancı işgalcilere karşı savaşması ve kahramanlıkları olmuştur.

Canbaz Dağı: Goranboy ilçesinin sınırlarında yer alan bu dağ farsça “hokkabaz” anlamına gelen canbaz sözcüğünden ortaya çıkmıştır (ATEL, 2007).

Ceyrandağ: Şuşa bölgesinde yer alan bu dağ hayvan adı temelinde ortaya çıkmıştır. Rivayete göre burada ceylan (ceyran) bir çocuğa süt vererek onun hayatını kurtarmışlar.

Coryurd Dağı: Yardımlı arazisinde yer alan bu dağ adı cor (peçenek kabilesi) ve yurd bileşenlerinden oluşarak “corların yurdu” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Çobanbaba Dağı: Qəbələ ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ adını dağda bulunan Çobanbaba tapınağından almıştır.

Elvar Dağı: Xanlar ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ el (cemaat) ve var (buradaki anlamı: yer, mekan) bileşenlerinden oluşarak “cemaatin mekanı” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Əjdaha Dağı: Şərur ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (ejderha) temelinde oluşmuştur.

Əlibənd Dağı: Astara ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ Əli (k.a.) ve bənd (küçük dağ, tepe) bileşenlerinden oluşarak “Ali`nin tepesi” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Əncirdağ: Dəvəçi ilçesinin sınırlarında yer alan bu dağ meyve adı(incir) temelinde oluşmuştur.

Əsəbkəf Dağı: Babək ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ araştırmacılara göre Asef (Arapça: put), kef (Arapça: mağara) bileşenlerinden oluşarak “put mağarası” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Gəmiqaya Dağı: Ordubad ilçesi arazisinde yer alan bu dağda 1968 yılında MÖ. III binyıla ait kaya resimleri keşfedilmiştir. Bu dağ adı Naxçıvan bölgesinde yaygın olan “Nuhun gemisi” efsanesi ile ilgili ortaya çıkmıştır (ATEL, 2007).

Gillikdağ: Xanlar ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ gillik (kilden oluşan) ve dağ bileşenlerinden oluşmuştur.

Girdabad Dağı: Quba bölgesinde yer alan bu dağ girde (yuvarlak) ve bad (dağ yamacı) bileşenlerinden oluşarak “yuvarlak dağ yamacı” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Göydağ: Xanlar ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ renk adı (göy - koyu mavi) temelinde oluşmuştur.

Harami Dağı: Şamaxı ilçesinde yer alan bu dağ bir zamanlar kaçakların yurdu olduğu için bu şekilde adlandırılmıştır. Harami arapça “haydut, soyuguncu” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Həsənqaya Dağı: Daşkəsən ilçesinin sınırlarında yer alan bu dağ adı Həsən (k.a.) ve kaya bileşenlerinden oluşarak “Hasan kayası” anlamına gelmektedir.

İlanlı Dağ: Füzuli ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (ilan – yılan) temelinde ortaya çıkmıştır.

Kaftarlı Dağ: Xocavənd ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (kaftar – sırtlan) temelinde ortaya çıkmıştır.

Kəngərli Dağı: Ağdam ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ kengerli kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Kiçik Qafqaz: Karadeniz ile Araz Nehri arasında yer alan sıradağlardır. Azərbaycan`ın Ermenistan sınırında yer almaktadır. Ölçüsünden dolayı Kiçik(küçük) Qafqaz adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Qabur Dağı: Quba ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ Xəzərlərin bir kabilesi olan kabar kabilesini adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Qarqar Dağı: Xocalı ilçesi arazisində yer alan bu dağ Kafkasya Albaniyası`nın gargar kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Qaymaqlı Dağı: Qazax ilçesinde, Ermenistan sınırında yer alan bu dağ kıpçak kabilelerinden biri olan kaymak kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Qoçdağ: Kəlbəcər ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (qoç-koç) temelinde ortaya çıkmıştır.

Maraldağ: Tovuz ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (maral – geyik) temelinde oluşmuştur.

Molladağ: Qazax ilçesi arazsinide yer alan bu dağ molla (din bilgini) ve dağ bileşenlerinden oluşmuştur. Bu arazide molların otlaqları bulunduğu için Molladağ adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Moruqlu dağ: Gədəbəy ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ adı meyve adı (moruq – ahududu) temelinde oluşmuştur. Dağ yamaçlarında ahududu çalılarına sıkça rastlandığı için dağ böyle adlandırılmıştır.

Öküzdağ: Gədəbəy ilçesi sınırlarında yer alan bu dağ hayvan adı (öküz) temelinde oluşmuştur.

Rüstəmdağ: İsmayılı ilçesi arazisinden yer alan bu dağ Rüstəm (k.a.) ve dağ bileşenlerinden oluşmuştur.

Sarıdağ: Şahbuz ilçesi arazisinde yer alan bu dağ renk adı (sarı) temelinde oluşmuştur.

Şahdağ: Ermenistan sınırı boyunca uzanan bu dağ şah (buradaki anlamı: yüksek) ve dağ bileşenlerinden oluşarak “yüksek dağ” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Tufandağ: Yerel halkın verdiği bilgilere göre Qusar arazisinde yer alan bu dağda kuvvetli rüzgar, kar fırtınası ve tufan gözlemlendiği için Tufandağ olarak adlandırılmıştır.

3.4.2.4. Azərbaycan`ın Denizleri

Xəzər dənizi: Azərbaycan, Rusya, Kazakistan, Türkmənistan ve İran sınırlarında yer alan bu dəniz büyüklüğü sebebiyle dəniz adlandırılrsa da dünyanın en büyük Gölüdür. Avropa ve Asiyanın sınırında yer almaktadır. Tarihi kaynaklarda onun yüzden çox adına (Ekfude, Cürcan, Teberistan, Alban, Saray vs.) rastlanmaktadır. Bu dəniz çoğu zaman sahilinde yaşayan halkların (kaspi, Xəzər, alban, türkmən vs.) ve yəhut yakınlarındakı ölkənin, tarixi bölgənin (Şirvan, Horasan, Muğan, Gilan vs.) adı ilə adlandırılmışdır. Amma bu adlardan Kaspi və Xəzər (Xəzər) daha çox istifadə edilir. Xəzər adı Orta Çağ`ın başlarında Kuzey Kafkasiya`nın doğusunda və Volga Nehrinin kıyısında yaşamış Xəzər (Xəzər) kabiləsindən gəlir (ATEL, 2007).

3.4.2.5. Azərbaycan`ın Adaları

Böyük Tava Adası: Abşeron takımadalarında bulunan adalardan birisidir. Coğrafi terim olarak kullanılan tava sözcüğü “düz taş” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Gil Adası: Bakı takımadalarında bulunan adalardan birisidir. Ada kil kayalarından oluştuğu için böyle adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Xanlar Adası: Bu ada Kuş Adası olarak da adlandırılmıştır. Ancak ada 1938'den beri profesyonel devrimci Xanlar Həsən oğlu Səfərəliyev`in adını almıştır (ATEL, 2007).

Xərə Zirə Adası: Bakı takımadalarının en büyük adalarında biridir. Bu ada farsça mermer anlamına gelen xara ve arapça ada anlamına gelen cezire (zire) bileşenlerinden oluşarak “mermer Adası” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

İki Qardaş Adası: Xəzər denizinde bulunan adalardan birisidir. Yerel halkın bilgilerine göre denizin ortasında bulunan iki kayadan oluşan bu ada kaya parçalarının aynı köke bağlı olmasından dolayı böyle adlandırılmıştır.

Kiçik Kulagin Adası: Bakı takımadalarında yer alan adalardan birisidir. Bu ada gemi kaptanı Kulagin`in adı ile adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Qum Adası: Bakı takımadalarında yer alan adalardan birisidir. Bu adanın yüzeyi kum ve istiridyeler ile örtülü olduğu için bu şekilde adlandırılmıştır.

Ördək Adası: Abşeron takımadalarında yer alan bu ada hayvan adı (ördek) temelinde oluşmuştur. Adada yaban ördeklerinin çok olması adına etki göstermiş başlıca etkenlerdendir.

Pirallahı Adası: Abşeron takımadalarında yer alan adalardan birisidir. Yazar Pomponi Melan`ın yazdığına göre adada kutsal tapınak bulunmaktadır. Adanın bu şekilde adlandırılması da bu tapınakla ilgilidir (ATEL, 2007).

3.4.2.6. Azərbaycan`ın Nəhirləri

Abdal Nəhri: Bu nəhir adını arazide bulunan Abdal kalesindən almaktadır. Kalenin adı isə Adbal kabilesindən gəlməkdir.

Abjit Nəhri: Bu ad İran kökenli kelimələr temelində oluşmuşdur. Ab(su, nəhir) və jet(katran) sözcüklerinden oluşan bu nəhir adı “katranlı nəhir” anlamına gəlməkdir (ATEL, 2007).

Acıçay: Bu nəhir suyunun acı olmasından dolayı Acıçay adlandırılmışdır.

Ağaçay: Bu hidronim ağa (büyük) və çay bələşenlerinden oluşarak “büyük nəhir” anlamına gəlməkdir. (ATEL, 2007).

Ağbalıq Nəhri: Salyan ilçesi arazisindən gəçən bu nəhir adını nəhirdə yaşayan balık türü olan Ağbalık`tan almaktadır (ATEL, 2007).

Ağçay Nəhri: Ağ və çay bələşenlerinden oluşan bu nəhir adı renk adı temelində ortaya çıkmışdır.

Araz Nəhri: Tarihi kaynaklarda bu nəhir Rass, Arras, Rude-Aras, Eraks, Araks, Aras, Araz olaraq gəçməkdir. Bu ad “sakin, huzur veren” anlamına gələn oraz/uraz/erez sözcüğündən gəlməkdir (ATEL, 2007).

Bərgüşad Nəhri: Qubadlı ilçesinin arazisindən gəçən bu nəhir adını Bergü kabilesindən almışdır (ATEL,2007).

Botoor Nəhri: Balakən arazisindən gəçən bu nəhir avar dilində “Nəhrin kaynağı” anlamına gələn botor/beter sözcüğündən gəlməkdir.

Cahud Nəhri: Quba və Xaçmaz ilçelerinin arazisindən gəçən bu nəhir adını cahud kabilesindən almışdır (ATEL,2007).

Əbilçay Nəhri: Bu nəhir adı Əbil (k.a.) və çay bələşenlerinden oluşmuşdur.

Əsrik Nəhri: Tovuz ilçesinin arazisindən gəçən bu nəhir adı eski türk dillerində “coşkulu, kükreyen” anlamlarına gəlməkdir. Bu ad Nəhrin hızını yansıtmaktadır (ATEL, 2007).

Fındıqlı Nehri: Gədəbəy ilçesi arazisindən keçən bu nehir meyve adı (fındık) temelinde ortaya çıkmıştır.

Gödənçay Nehri: Qəbələ ilçesi sınırlarından keçən bu nehir gödən (aç gözlü) ve çay bələşenlərindən oluşmuştur.

Heyran Nehri: Şamaxı ilçesi sınırlarından keçən bu nehir oğuz kabilelerinden biri olan heyranlı kabilesinin adını taşımaktadır.

Həkəri Nehri: Laçın, Qubadlı ve Zəngilan ilçelerinin arazisindən keçən bu nehir kürt kabilelerinden olan hekeri kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Xaçbulaq Nehri: Daşkəsən ilçesi sınırlarından keçən bu nehir xaç (dört köşeli) ve bulaq (çeşme) bələşenlərindən oluşarak “dört köşeli çeşme” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Keçili Nehri: Kəlbəcər ilçesi sınırlarında yer alan bu nehir hayvan adı (keçi) temelinde ortaya çıkmıştır.

Qabırlı Nehri: Gürcüstan ve Azərbaycan arazisindən akan bu nehir, adını kebirli kabilesinden almaktadır (ATEL, 2007).

Qaraçay Nehri: Dəvəçi ilçesinin sınırlarından keçən bu nehir renk adı temelinde ortaya çıkmıştır.

Qarqar Nehri: Şuşa, Xocalı, Ağdam ve Ağcəbədi ilçelerinin arazisindən keçən bu nehir Kafkasya Albaniyası'nın gargar kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Qırmızıçay Nehri: Dəvəçi ilçesi arazisindən keçən bu nehir renk adı (qırmızı – kırmızı) temelinde ortaya çıkmıştır.

Mışarçay Nehri: Masallı ilçesi arazisindən keçən bu nehir eski türk kabilelerinden biri olan mişar kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Ördüc Nehri: Quba ilçesi arazisindən keçən bu nehir bitki adı (yerli halkın ardıça ördüc demesi sebebiyle) temelinde adlandırılmıştır.

Padar Nehri: Zaqatala ilçesi sınırlarında yer alan bu nehir adını oğuz – selçuk kabilelerinden olan padaraların adından almaktadır (ATEL, 2007).

Samur Nehri: Azərbaycan və Dağıstan arazisindən keçən bu nehir sam (büyük) ve mur (nehir) bələşenlerinden oluşarak “büyük nehir” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Söyüdlüçay Nehri: Kəlbəcər ilçesi arazisindən keçən bu nehir bitki adı (söyüd - söğüt) temelinde ortaya çıkmıştır.

Şabalıdçay Nehri: Şəki ilçesi sınırlarında yer alan bu nehir meyve adı (şabalıd – kestane) temelinde ortaya çıkmıştır.

Şorçay Nehri: Babək ilçesi sınırlarında yer alan bu nehir suyunun tuzlu olması nedeniyle Şorçay adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

Tatarçay Nehri: Şəmkir ilçesi arazisindən keçən bu nehir türk kabilelerinden biri olan tatar kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Türyançay Nehri: Qəbələ, Ucar, Ağdaş və Zərdab ilçelerindən keçən bu nehir türken (eski Azərbaycan yazılı kaynaklarında “hızlı” anlamında geçer) sözcüğünün değışime uğraması sonucunda ortaya çıkmıştır (ATEL, 2007).

3.4.2.7. Azərbaycan`ın Gölleri

Abadgöl: Avat kırıgız kabilelerinden birinin adıdır ve bu etnotoponim adını bu kabile adından almıştır (ATEL, 2007).

Acıbulaq: Bu göl suyunun acı olması sebebiyle Acıbulaq adlandırılmıştır.

Ağgöl: Ağ ve göl bələşenlerinden oluşan bu göl adı renk adı temelinde ortaya çıkmıştır.

Alagöl: Ala (ela renk) ve göl bələşenlerinden oluşan bu göl adı renk adı temelinde ortaya çıkmıştır.

Beşgöl: Dəvəçi bölgesinde yer alan bu göl sayı adı temelinde oluşmuştur.

Böyük Göl: Göl arazisinin büyüklüğünden dolayı Böyük göl adlandırılmıştır.

Fatmabil Gölü: Bu göl adı Fatma (k.a.) ve bil (çukur, buradaki anlamı: küçük göl) bileşenlerinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Göygöl: Culfa, Xanlar, Daşkəsən, Gədəbəy ilçelerinde Göygöl adlı göl bulunmaktadır. Bu göl renk adı (göy – koyu mavi) temelinde oluşmuştur.

Göynohur Gölü: Dəvəçi ilçesi sınırlarında yer alan bu göl göy (koyu mavi) ve nohur (göl) bileşenlerinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Hacıqabul Gölü: Bu göl bulunduğu Hacıqabul yerleşim bölgesinin adını taşımaktadır.

Kiçik Alagöl: Kəlbəcər ilçesi sınırlarında yer alan bu göl adı kiçik (küçük), ala (ela renk) ve göl bileşenlerinden oluşmuştur.

Qanlıgöl: Tərtər ilçesi sınırlarında yer alan bu Gölün bu şekilde adlandırılmasının sebebi gölde bir çocuğun boğularak ölmesi olmuştur (ATEL, 2007).

Qaragöl: İsmayilli ilçesi sınırlarında yer alan bu göl renk adı (qara – siyah) temelinde oluşmuştur.

Qaranohur Gölü: Abşeron ilçesinde yer alan bu göl qara(siyah) ve nohur (göl) bileşenlerinden oluşmuştur.

Qırmızıgöl: Abşeron ilçesi arazisinde yer alan bu göl renk adı (qırmızı – kırmızı) ortaya çıkmıştır.

Maralgöl: Xanlar ilçesi sınırlarında yer alan bu göl hayvan adı (maral – geyik) temelinde oluşmuştur.

Novruzbatangöl: Kəlbəcər ilçesi arazisinde yer alan bu göl halk arasında “Novruzdüşəngöl” olarak bilinir. Yerel halkın verdiği bilgilere göre Novruz adlı birisi her yaz bu Gölün kıyısına göç ettiği için göl bu şekilde adlandırılmıştır.

Novruznohur Gölü: İsmayilli ilçesi arazisinde yer alan bu göl Novruz (k.a.) ve nohur (göl) bileşenlerinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Pəncəgöl: Dəvəçi ilçesi sınırlarında yer alan bu göl penc (beş) ve göl bileşenlerinden oluşarak “beş göl” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Tatargöl: Abşeron bölgesinde yer alan bu göl türk kabilelerinden birisi olan tatar kabilesinin adını taşımaktadır (ATEL, 2007).

Üçgöl: Xanlar ilçesi sınırlarında yer alan bu göl sayı adı (üç) temelinde oluşmuştur. Üç küçük gölden oluştuğu için bu şekilde adlandırılmıştır.

Zəligöl: Xanlar ilçesi arazisinde yer alan bu göl hayvan adı (zəli -sülük) temelinde oluşmuştur. Bu gölde çok sülük olduğu için böyle adlandırılmıştır (ATEL, 2007).

4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:DİL İNCELEMESİ

4.1. Dil İncelemesi

4.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özellikleri

Dilin kullanımında birçok dünya dillerinde olduğu gibi Türkçede de bazı ses olayları meydana gelmiştir. Ses olaylarının tanımlanması ise her bir bilim adamına göre farklılık oluşturmuştur. Kısaca özetleyecek olursak: İşletimsel (eş zamanlı) ses olayları, dili işletirken meydana gelen anlık ses olaylarıdır. Bu ses hadiseleri dilin kullanım anında ortaya çıkar. Dilin kullanım anında meydana geldiği için bu ses olayları konuşucu-dinleyici veya yazıcı-okuyucu tarafından da rahatlıkla fark edilebilir (Efendioğlu& İşcan, 2010). Kimi zaman sesler söyleyişte ahengi sağlama, daha kolay söyleme gibi çeşitli nedenlerle birbirlerine etkide bulunarak farklılıklara uğrarlar. Böylece ses olayları meydana gelir. Ses olayları bazen söyleyişte yaygınlaşarak yazı diline de geçerler (Ersoy, 2017). Ses olayları bir dil veya lehçesindeki monemleri oluşturan fonemlerin ses olarak gerçekleştirilmeleri sırasında morfemlerin bünyesinde uğradıkları genel veya özel, kalıcı veya geçici, bireysel veya toplumsal başkalaşımlardır (Gemalmaz, 1999) gibi farklı tanımlamalar ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızda aşağıdaki ses olaylarına yer verilmiştir:

- Ünlü Daralması
- Ünlü Genişlemesi
- Ünlü Kalınlaşması.
- Ünlü İncelmesi
- Ünlü Düzleşmesi
- Ünlü Yuvarlaklaşması
- Ünlü Türemesi
- Ünlü Düşmesi
- Ötümlüleşme
- Ötümsüzleşme
- Ünsüz Türemesi
- Ünsüz Düşmesi
- Ünsüz İkizleşmesi

4.2.1. Ünlüler

Ünlüler ağız boşluğunda serbestçe ve engellenmeden telaffuz edilir. Bu nedenle sesli bir şekilde seslendirilir. Ünlülerin bir diğer özelliği de hece oluşturmalarıdır. Türkiye Türkçesinde 8 ünlü bulunurken ([a], [ı], [o], [u], [e], [i], [ö], [ü]), Azerbaycan Türkçesinde 9 ünlü bulunmaktadır ([a], [ı], [o], [u], [e], [ə], [i], [ö], [ü]).

Sözde kalın ünlülerin kalın ünlüleri, ince ünlülerin ise ince ünlüleri takip etmesi kuralı olan kalınlık incelik uyumu Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Azerbaycan Türkçesinde de kendini göstermektedir. Fakat Azerbaycan Türkçesinde ünlü uyumu daha güçlüdür. Çoğu kez yabancı kelimelerdeki ünlüler de ünlü uyumuna girerler (Bozkurt, 1992).

Zeynep Korkmaz kalınlık incelik uyumunu “Yalın veya eklerle uzatılmış olan Türkçe kelimelerde, ilk hecede bulunan ünlünün taşıdığı kalınlık-incelik niteliğinin ondan sonraki hecelerde de devam etmesi kuralı” olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 1992). Günay Karaağaç ise kalınlık incelik uyumunu “Türkçe ve akrabası dillerde görülen en temel özelliklerden biridir. Asıl biçim biriminin ağız boşluğunun ön ve ya ardında çıkarılan ünlülerden oluşu, bu biçim birimine getirilen yapımlık ve çekimlik bağlı birimleri de kendine benzetir. Kalın sıradaki ünlülerle başlayan köklere kalın sıradaki ekler, ince sıradaki ünlülerle başlayan köklere de ince sıralı ekler getirilir” şeklinde ifade etmiştir (DBTS, 2013).

Türkiye’de kalınlık incelik uyumuna uyan yer adları örnekleri: Ağrı, Akçalı, Akçaşar, Akkoyunluk, Akyaka, Ankara, Antalya, Ardahan, Bartın, Bayat, Bayındır, Bedirler, Bekdemir, Beşler, Bilecik, Bolu, Burdur, Çavdarlık, Hacıumur, Karakaya, Kilis, Ömerbeyli, Rize, Sarıyamaç, Turgut, Yeşiltepe vb.

Azerbaycan’da kalınlık incelik uyumuna uyan yer adları örnekleri: Abbasabad, Acıbulaq, Acıçay, Araçay, Badamdağ, Balıqçılar, Beşdəli, Bozayran, Çalağançay, Dördlər, Əyridərə, Qarabaqqal, Nəsimikənd, Sarıbaba, Sarıbulaqçay, Sarıqamış, Uzuncaçay vb.

Türkiye’de kalınlık incelik uyumuna uymayan yer adları örnekleri: Ahmethoca, Akkiraz, Bademli, Beşoluk, Celilbeyoğlu, Derinsu, Karagöllü, Karagündüz, Köseoğlu, Kurudere, Kuştepe, Şahinbeyler, Yeşilyurt.

Azərbaycan`da kalınlıq incelik uyumuna uymayan yer adları örnekləri: Acıdərə, Ağcüyür, Alagüney, Bayramdərə, Bərgüşad, Boyəhməd, Çınar, Dəstəməçay, Fərcan, İmamlı, Otuziki, Sarıköynək, Şəhriyar, Üçoğlu, Yedihırman vb.

Korkmaz, düzlük yuvarlaklıq uyumunu isə “Türkçe kelimelerin ilk hecelerindəki ünlülərin düz və ya yuvarlak oluşlarına göre onu takip eden hecelerdəki ünlülərin, kelimənin ilk hecesi düz ünlülü isə düz, yuvarlak ünlülü isə dar yuvarlak və ya geniş düz olaraq gəlməsi quralı” olaraq tanımlamışdır (Korkmaz, 1992, s104). Günay Karaağaç isə düzlük yuvarlaklıq uyumunu şu şəkildə açıqlar: “Bu ses olayında asıl biçim birimi, ünlüsünün çıxarılış biçiminə və bu sırada dudakların aldığı biçimə görə, kendisine getirilən yapımlıq və çekimlik bağlı biçim birimlərin ünlülərini də kendisine benzətir” (DBTS, 2013).

Türkçədə iki qural bir biriylə çelişmədiyi üçün, düzlük yuvarlaklıq uyumunda kalınlıq incelik uyumu da aranır. Azərbaycan Türkçəsində isə kiçik ünlü uyumunda düz ünlüləri düz ünlülər, yuvarlak ünlüləri isə sadəcə yuvarlak ünlülər takip edər.

Türkiyə`də düzlük yuvarlaklıq uyumuna uyan yer adları örnekləri: Abadan, Abdal, Abant, Adana, Bolu, Ceceler, Çeşme, Farac, Gülek, Harran, Kozluk, Melendiz, Samandağ, Silivri, Tokat, Tomaran, Umurlu, Urfa, Ürgüp, Yahyalı, Zeybek vb.

Azərbaycan`da düzlük yuvarlaklıq uyumuna uyan yer adları örnekləri: Ağababa, Alabaşlı, Astara, Balaxanı, Bazarçay, Çələbi, Çopurlu, Çubuqlu, Dəmirçi, Düdükçü, Gavan, Gorusqum, Qorçu, Lerik, Maraldağ, Moruqlu, Novruzlu, Oruclu, Salmanlı vb.

Türkiyə`də düzlük yuvarlaklıq uyumuna uymayan yer adları örnekləri: Arnavutköy, Barbaros, Büyükdə, Donköy, Eloğlu, Filyos, İskenderun, İstanbul, Kadamut, Kepsut, Selçuk vb.

Azərbaycan`da düzlük yuvarlaklıq uyumuna uymayan yer adları örnekləri: Acınohur, Adurçay, Afurca, Bazardüzü, Bolludərə, Böyükdaş, Cülyan, Dülyam, Əliqulu, Girovdağ, Gödəkqobu, Həsənsu, Korgöz, Rişov, Suluçəşmə, Şərir, Türyançay, Uludüz, Yüzbulaq vb.

4.2.1.1. Ünlü Daralması

Ünlü daralması olayını Korkmaz: “Yanlarındaki geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı ünsüzlerin etkisi altında geniş ünlülerin a >ı, o > u, e > i, ö > ü biçimindeki daralması olayı” olarak adlandırır (Korkmaz, 1992). Karaağaç, ünlü daralmasını şöyle açıklar: “Yanlarında geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı ünsüzlerin etkisi altında geniş a, e, o, ö ünlülerinin a >ı, o > u, e > i, ö > ü biçimindeki daralma olayıdır. Bu olay yazı dilindeki bazı örnekler dışında Anadolu ağızlarında yaygındır: çağır-> çığır-; az > iz; yeni > yini; varınca > varıncı; oraya > orıya; beyit > biyit; büyük > büyü; ova > uva; sovan > suvan; başla-yor > başlıyor; oyna-yor > oynuyor; sürükle-yor > sürüklüyor vb.” (DBTS, 2013).

Türkçede -a, -e geniş ünlüleriyle biten fiiller /-yor/ şimdiki zaman ekini aldıklarında sondaki geniş ünlü daralarak -ı, -i, -u, -ü seslerine dönüşür. Bu olay ünlüyle biten fiillere gelen ve kaynaştırma ünsüzü “y” ile başlayan eklerin önünde de görülür. Ancak bu daralma “de-” ve “ye-” fiillerinin dışında yazıya aksettirilmez. Ünlü daralmasında (y) ünsüzünün daraltıcı etkisi önemlidir. Ancak burada /-(I) yor/ ekindeki bağlayıcı dar ünlünün de (-I) bir etken olabileceği gözden ırak tutulmamalıdır (Efendioğlu&İşcan, 2010).

Azerbaycan Türkçesinde aynı fiil kök ve tabanlarında herhangi bir ünlü daralması görülmez: de-y-ən “diyen”, de-y-əsi “diyesi” vb. Türkiye ve Azerbaycan Türkçelerinde /y/ ünsüzüyle başlayan ya da ünlüyle başlayan ancak yardımcı ünsüz /y/ gerektiren biçim birimleri ve eklendiklerinde gerçekleşen ünlü daralmaları görülmektedir (Konur, 2019).

Yer adları verilirken isimler, sıfatlar sayılar ön planda olduğu için ve isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil eklerinde ünlü daralmasına rastlanmadığından hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında ünlü daralması tespit edilememiştir.

4.2.1.2. Ünlü Genişlemesi

Korkmaz, ünlü genişlemesini: “Kelime içindeki dar sıradan, ı, i, u, ü ünlülerinin çeşitli sebeplerle boğumlanma özellikleri bakımından geniş sıradan a, e, o, ö ünlülerine dönüşmesi olayı” şeklinde tanımlamıştır (Korkmaz,192). Genişleme olayı genellikle ilk veya ikinci hecede bulunan geniş ünlülerin

benzeştirici özellikleri veya birincil uzun ünlülerin kısalarken bıraktıkları genişletici etkiye bağlı olarak meydana gelmektedir (Yalçın, 2013). Ünlü genişlemesi söz içerisindeki dar sıradan ı, i, u, ü ünlülerinin çeşitli nedenlerle boğumlanma özellikleri bakımından geniş sıradan a, e, o, ö ünlülerine dönüşmesi olayıdır (DBTS, 2013).

Türkiye Türkçesindeki alıntı sözcüklerde normal i'nin yanında uzun i sesinin de kısalar genişleyerek e'ye döndüğü görülmektedir (Erdoğan, 2011):

- bişe (Far.) > meşe [Türkiye'de "meşe" sözcüğünün yer aldığı yer adları: Meşeköy (Artvin. Kırşehir, Rize'de birer köy adı), Meşeli, Meşeyazı, Meşelidere, Meşedibi, Meşeiçi, Meşelik, Meşeyazı, Meşedalı, Meşecik, Meşedüzü gibi köy ve mahalle adlarıyla karşılaşmaktayız (YAS, 2022)].

Türkiye Türkçesinde bazı alıntı sözcüklerde i'lerin genişleyip kalınlaşarak a'ya döndüğü görülür:

- hirmen (Far.) > harman [Türkiye'de "harman" sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Harmancık – Bursa'nın Orhaneli ilçesine bağlı bir beldedir. Bu sözcük TDK sözlüğü de dahil bir kısım sözcükler Farsça "hirmen" sözcüğüne bağlamaktadır (YAS, 2022)].

Türkiye Türkçesinde alıntı sözcüklerdeki uzun ünlüler yazı dilinde çoğunlukla gösterilmediğinden kısaltılarak u > o ünlü genişlemesini ortaya çıkarmıştır:

- bu:sta:n (Far.) > bostan [YAS'da (2022) "bostan" kelimesinin yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Bostancı Mahallesi (İstanbul'un Kadıköy ilçesinde)].

Söz konusu ses değişimi bazı Türkçe kelimelerde de görülmektedir:

- buka (OY) > buga > boga > boğa [Türkiye'de "boğa" sözcüğünün yer aldığı yer adları: Binboğa dağları (Maraş'ın Afşin ilçesinde), Karaboğa dağları (Elazığ'ın Karkoçan ilçesinde) ve Safranbolu'nun güneyinde Buga Dağı (YAS, 2022)].

- buz (OY) > boz [YAS`da (2022) “boz” kelimesinin yer aldığı 5 yer adı tespit edilmiştir: Boz Burun (Marmara denizi), Bozcaada ilçesi (Çanakkale), Bozkır ilçesi (Konya), Bozova ilçesi (Urfa), Bozüyük ilçesi (Bilecik)].

Azerbaycan Türkçesinde yer adlarının oluşumunda yer almış kelimelerde ünlü genişlemesinde i>e, i>a ve u >o ses değişimleri tespit edilmiştir:

- cihân (Far.) > cahan [ATEL`i (2022) esas alarak Azerbaycan`da “cahan” sözcüğünün yer aldığı 2 yer adı tespit edilmiştir: Cahanlı Nehri (Dəvəçi), Cahanlıarx Nehri “arx -kanal” (Zaqatala)].
- cihangîr (Far.) > cahangir [ATEL`i (2022) esas alarak Azerbaycan`da “cahangir” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Cahangirbəyli köyü (Zəngilan)].
- ni'met (Ar.) > nemət [ATEL`i (2022) esas alarak Azerbaycan`da “nemət” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Nemetabad köyü “abad-yer, mekan” (Yevlax)].
- sultân (Far.) > soltan [ATEL`i (2022) esas alarak Azerbaycan`da “soltan” sözcüğünün yer aldığı 10 yer adı tespit edilmiştir: Soltan burnu (Abşeron), Soltanbud Dağı “bud- tepe”(Beyləqan), Soltanbud kasabası (Beyləqan), Soltandağ (Bakı), Soltanheydər Dağı (Kəlbəcər), Soltankənd köyü (Cəlilabad), Soltanqaçan Dağı (Laçın), Soltanlı köyü (Cəbrayıl), Soltanmuradlı köyü (İmişli), Soltannuxa köyü “nuxa -Şeki ili”(Qəbələ). Azerbaycan Türkçesinde sultan > soltan değişimi, ikinci hecedeki geniş /a/ ünlüsünün etkisiyle ilk hecedeki dar yuvarlak /u/ ünlüsünün gerileyici benzeşme yoluyla geniş yuvarlak /o/ ünlüsüne dönüşmesi (u > o) sonucunda ortaya çıkmıştır].

4.2.1.3. Ünlü Kalınlaşması

Ünlü kalınlaşması, ağız boşluğunun ön bölümünde ve dilin ön bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan ön veya ince ünlülerin ağız boşluğunun arka bölümünde ve dilin arka bölümünün damağa doğru yükseltilmesiyle çıkarılan art veya kalın ünlü durumuna gelmesi olayıdır (Karaağaç, 2015). Bu ses olayı “artdamaksılaşma” olarak da bilinmektedir. Artdamaksılaşma artlık-önlük uyumu bulunmayan kelimelerde gerçekleşen bir ses olayıdır (Coşkun, 2008).

Türkiye Türkçesinde e ünlüsünün Türkçe sözcüklerde düzensiz olarak kalınlaştığı ve a ünlüsüne döndüğü görülmektedir:

- beyrem (DLT) > bayram [YAS`da (2022) “bayram” kelimesinin yer aldığı 4 yer adı tespit edilmiştir: Bayramiç ilçe merkezi (Çanakkale), Bayramoğlu Mahallesi (Kocaeli), Bayrampaşa ilçesi (İstanbul) ve Bayramlı (Osmanlı döneminde Ordu`nun adı)].

Türkiye Türkçesinde bu ses olayı alıntı kelimelerde de karşımıza çıkmaktadır:

- emru:d (Far.) > armut [Küçük Asya`da takriben otuz köy Armutlu adını taşımaktadır. Bu bağlamda Armutalan, Armutköy, Armutdüzü, Armut çukuru, Armutçuk, Armut veren, Armutova gibi yer adlarını da belirtmeliyiz (YAS, 2022)].
- hefte (Far.) > hafta [Türkiye`de “hafta” kelimesinin yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Haftasar – Elazığ`da bulunan bu toponim Farsça “7” anlamına gelen “hefte” ve Ermenice “dağ” anlamına gelen “sar” bileşenlerinden oluşmuştur (YAS, 2022)].

Türkiye Türkçesinde bazı alıntı sözcüklerde e > ı değişimine rastlanmaktadır:

- çena:r (Far.) > çınar [Küçük Asya`da on kadar Çınarköy adlı yer adına, yirmiye yakın Çınarlı ve yine yirmiye yakın Çınarlidere, Çınarpınar, Çınarlıkuyu, Çınarözü, Çınarlık, Çınaroba gibi çınar kelimesine dayanan yer adları bulunmaktadır. Farsça çenar olan bu sözcük Türkçede çınar şeklini almıştır (YAS, 2022)].

Türkiye Türkçesinde alıntı sözcüklerde i > u ses değişimi çoğunlukla normal i ünlüsü yerine uzun i ünlüsünün kısalıp yuvarlaklaşarak u`ya dönmesi şeklinde gerçekleşir (Erdoğan, 2011):

- di:va:r (Far.) > duvar [YAS`da (2022) “duvar” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Duvarlı köyü (Niğde)].
- kumri: (Far.) > kumru [Türkiye`de kumru sözcüğünün yer aldığı tek toponim Ordu ilçesine bağlı Kumru köyüdür (YAS, 2022)].

Azerbaycan Türkçesinde genellikle kelimenin bünyesinde uzun vokal varsa, yanında inceltici ses de olsa –çara, -şana gibi vokalin kendisini muhafaza ettiği görülmektedir (Alsancak, 1990). Azerbaycan Türkçesinde içerisinde uzun ünlü bulunan alıntı sözcüklerin ince ünlüleri ünlü uyumuna uydurularak kalın telaffuz edilir. Türkiye Türkçesinde ise ince ünlüler korunmaktadır (Canal, 2018):

Azerbaycan Türkçesinde yer adlarının oluşumunda yer alan sözcüklerde ünlü kalınlaşmasının yalnızca e> a ses değişimi tespit edilmiştir:

- kervan (Ar.)> karvan [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “kervan” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Karvansara Nehri (Naxçıvan)].
- Kemal (Ar.) > Kamal [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “Kamal” adının yer aldığı 2 yer adı tespit edilmiştir: Kamal Nehri (Quba), Kamallı köyü (Laçın)].

4.2.1.4. Ünlü İncelmesi

Zeynep Korkmaz ünlü incelmesi olayını şu şekilde ifade eder: “İncelme, bazı ünsüzlerin etkisiyle kelimede türlü hecelerde kalın sıradan olan ünlülerin ince sıraya geçmesi” (Korkmaz, 2007). Günay Karaağaç ünlü incelmesi için: “Bazı ünsüzlerin etkisiyle sözün türlü hecelerinde kalın sırada bulunan ünlülerin ve ya ünlülerden birinin ince sıraya geçmesi olayıdır” şeklinde tanımlamıştır (DBTS, 2013).

Tahsin Banguoğlu ünlü incelmesini tam incelme ve yarı incelme olarak iki alt başlıkta incelemiştir. O tam incelmeyi: “Eski Türkçeden bu yana ünlülerin kalın sıradan ince sıraya geçmesi” olarak nitelendirmiş, yarı incelmeni ise “Çok heceli kelimenin yalnızca bir hecesinin incelmesi ve böylece sesli uyumunun bozulması” olarak tanımlar (Banguoğlu, 1974).

Türkiye Türkçesinde yer adlarının oluşumunda yer alan sözcüklerde ünlü incelmesinde u>ü ve a>e ses değişimi tespit edilmiştir:

- bulbul (Far.) > blbl [Trkiye`de “blbl” kelimesinin yer aldğı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Blbl Mahallesi (Ordu)].
- ru:zga:r (Far.) > rzgar [Trkiye`de “rzgar” kelimesinin yer aldğı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Rzgarlı ky (Rize)].
- yaşıl (ET) > yeşil [YAS`da (2022) “yeşil” kelimesinin yer aldğı 5 yer adı tespit edilmiştir: Yeşilomlu ky (Balkesir), Yeşilhisar ilesi (Kayseri), Yeşilky Mahallesi (İstanbul), Yeşilova ilesi (Burdur), Yeşilyurt ilesi (Malatya) ve YAS`da yer almayan “Yeşilrmak Nehri”ni de rnekler arasında gsterebiliriz].

Azerbaycan Trkesinde Kars Azerileri ağzında olduğu gibi ilk hecede a>e() değişmesi ok yaygındır (Ercilasun, 1983). Aynı zamanda Azerbaycan Trkesinde dz nllerin benzeştirme etkisiyle h sesinin yanında u > e () değişmesine de rastlanmaktadır.

- Ahmet (Ar.) > hmd [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “hmd” adının yer aldğı 9 yer adı tespit edilmiştir: hmdabad ky (Goranboy), hmdağalı ky (Ağdam), hmdahılar ky (Fzuli), hmdavar ky (Ağdam), hmdbyli ky (Fzuli), hmdxan Dağı (şamaxı), hmdli ky (Daşksn), hmdli eşmesi (Laın), hmdoba ky (Xamaz)].
- asker (Far.) > sgr [ATEL`den (2007) yola ıkarak Azerbaycan`da “sgr” adının yer aldğı 4 yer adı tespit edilmiştir: sgrabad ky (Bilsuvar), sgran şehri (Xocalı), sgerbatan nohur (nehir kaynağı), sgrbyli ky (Sabirabad)].
- Aziz (Ar.) > ziz [ATEL`den (2007) yola ıkarak Azerbaycan`da “ziz” adının yer aldğı 3 yer adı tespit edilmiştir: zizabad ky (Masallı), zizbyli ky (Qazax), zizbyov ky (Goranboy)].
- Hasan(Ar.) > Hsn [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “Hsn” adının yer aldğı 14 yer adı tespit edilmiştir: Hsnabad kasabası (Neftala), Hsnbin ky (Zaqatala), Hsnıanlı ky (Ağdam), Hsnqala ky (Qusar), Hsnqaya ky (Brd), Hsnqaya Dağı (Daşksn), Hsnqaydı ky (Cbrayıl), Hsnqoca ky (Xamaz), Hsnlr ky (Klbcr), Hsnli Dağı (Gdby), Hsnli ky (Brd), Hsnriz ky (Klbcr), Hsnsu Nehri (Qazax), Hsnsu ky (Ağstafa)].

- Muharrem (Ar.) > Məhərrəm [ATEL`den (2007) yola çıxarak Azərbaycan`da “Məhərrəm” adının yer aldığı yalnızca bir yer adı tespit edilmişdir: Məhərrəmli köyü (Kürdəmir)].
- taze (Far.)> təzə [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “təzə” kelimesinin yer aldığı 5 yer adı tespit edilmişdir: Təzə Alvadı köyü (Masallı), Təzə Şilyan köyü (Ucar), Təzəbinə köyü (Xocalı), Təzəkənd köyü (Ağcabədi), Təzəkənd köyü (Bərdə)].

4.2.1.5. Ünlü Düzleşmesi

Ünlü düzleşmesini Zeynep Korkmaz: “Çeşitli fonetik sebeplerle ve genellikle dilimize geçmiş yabancı kelimelerde ilk hecedeki yuvarlak sıradan bir ünlünün düz sıraya geçmesi olayı” olarak tanımlarken (Korkmaz, 1992, s.160), Günay Karaağaç da benzeri bir tanımla: “Çeşitli ses bilgisel etkenlerle ve genellikle dilimize geçmiş yabancı sözlerde, ilk hecedeki yuvarlak sıradan bir ünlünün düz sıraya geçmesi olaydır” ünlü düzleşmesi olayını tarif etmiştir (DBTS, 2013).

Türkiye`de yer adlarının oluşumunda iştirak eden kelimelerde ünlü düzleşmesinde sadece u>ı ses değişimi tespit edilmiştir. Bu ses değişmesine özellikle Türkçe kelimelerde rastlanmaktadır:

- altun (OY) > altın (YAS (2022) esas alınarak Altınbaşak, Altındağ, Altınekin, Altınoluk, Altınekin, Altınoluk, Altınözü, Altıntaş, Altınyayla, Altınhisar Türkiye`de “altın” kelimesinin iştirak ettiği yer adları olarak tespit edilmiştir).
- yulduz (DLT) > yıldız (YAS (2022) esas alınarak Yıldız, Yıldızlı, Yıldızkaya, Yıldızköy, Yıldıztepe, Yıldızhan, Yıldızören, Yıldızbağları, Yıldıztabya, Yıldızevler, Yıldızlar Türkiye`de “yıldız” kelimesinin iştirak ettiği yer adları olarak tespit edilmiştir).

Türkiye Türkçesinde bu ses değişimi alıntı kelimelerde de karşımıza çıkmaktadır:

- a:hu:r (Far.) > ahır [Türkiye`de “ahır” kelimesinin iştirak ettiği iki yer adı tespit edilmiştir: Ahırlı köyü (Ankara`nın Şereflikoçhisar ilçesinde), Ahırlı köyü(Giresun`un Bulancak ilçesinde)].
- baha:du:r (Far.) > bahadır [Bahadır köyü (Kastamonu`nun merkez ilçesinde), Bahadır köyü(Manisa`nın Alaşehir ilçesinde), Bahadır köyü(Uşak`ın Banaz ilçesinde)].
- ça:r+su:(Far.) > çarşı [YAS`da (2022) “çarşı” sözcüğünün yer aldığı 2 yer adı tespit edilmiştir:Çarşıbaşı ilçesi (Trabzon), Çarşıköy (Samsun)].
- sandu:k (Ar.) > sandık [YAS`da (2022) “sandık” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Sandıklı ilçesi (Afyon)].

Azerbaycan Türkçesinde ünlü düzleşmesi olayı alıntı sözcüklerde u>a ses değişimi şeklinde müşahade edilmektedir:

- konu:k (DLT) > konuk> qonaq [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “qonaq” sözcüğünün iştirak ettiği 6 yer adı tespit edilmiştir: Qonaqlı köyü (Gədəbəy), Qonaqlı köyü (Tovuz), Qonaqkənd çeşmesi (Quba), Qonaqkənd köyü (Quba), Qonaqkənd köyü (Şamaxı), Qonaqgörmür Dağı (Daşkəsən)].

4.2.1.6. Ünlü Yuvarlaklaşması

Zeynep Korkmaz ünlü yuvarlaklaşmasını: “Kelimedeki ön ve iç ses durumundaki düz ünlülerin çeşitli fonetik sebeplerle yuvarlak sıraya geçmeleri” şeklinde târif etmiştir (Korkmaz, 1992). “Türkçede, düz bir ünlünün, yanındaki dudak ünsüzün veya söz içindeki yuvarlak bir ünlünün etkisiyle yuvarlak sıradan ünlüye dönüşmesi” tanımlaması ise Günay Karaağaç`a mahsustur (DBTS, 2013).

Türkiye Türkçesinde bazı Türkçe kelimelerde i> ü ses değişimine rastlanmaktadır:

- küçük (DLT) > küçük > küçük [YAS`da (2022) “küçük” sözcüğünün iştirak ettiği 5 yer adı tespit edilmiştir: Küçük Asya (günümüzde Anadolu`ya karşılıktır), Küçük Çekmece (İstanbul`un ilçesi), Küçükesat (Ankara`da semt), Küçük Menderes (Ege bölgesinde ırmak), Küçük Mısır (Ankara`nın Kalecik ilçesinin eski adı)].

Türkiye Türkçesinde nadiren de olsa bazı Türkçe kelimelerde e> ü ses değişimine de rastlanmaktadır:

- bedük (OY) > beyük > böyük > büyük (Türkiye yer adlarında “büyük” sözcüğünün yer aldığı oldukça fazla yer adı gözlemlenmektedir: Büyük Menderes Nehri (Aydın), Büyükada (İstanbul), Büyükçekmece Gölü (İstanbul), Büyükkavaklı köyü (Adıyaman), Büyüksütlüce köyü (Ardahan), Büyükpınar Mahallesi (Balıkesir), Büyükhacıbey köyü (Çankırı), Büyükakören Mahallesi (Diyarbakır) yaklaşık bütün illerde “büyük” sözcüğünün iştirak ettiği köy ve mahalleler bulunmaktadır).

Türkiye Türkçesinde bazı Türkçe sözcüklerde ünlü yuvarlaklaşmasında ı> u ses değişimine de rastlamak mümkündür:

- bulıt (OY) > bulut [Türkiye’de “bulut” sözcüğünün yer aldığı iki yer adı tespit edilmiştir: Bulut Mahallesi (Ağrı), Bulut Mahallesi (Ordu)].

Türkiye Türkçesinde alıntı sözcüklerde i > u ses değişimi çoğunlukla normal i ünlüsü yerine uzun i ünlüsünün kısalıp yuvarlaklaşarak u’ya dönmesi şeklinde gerçekleşir (Erdoğan, 2011). Bu ses değişimi (i > u) ünlü kalınlaşmasında da rastlandığı için ortak tanımlama ve örnekler verilmiştir:

- di:va:r (Far.) > duvar [YAS`da (2022) “duvar” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Duvarlı köyü (Niğde)].
- kumri: (Far.) > kumru [Türkiye’de kumru sözcüğünün yer aldığı tek toponim Ordu ilçesine bağlı Kumru köyüdür (YAS, 2022)].

Azerbaycan Türkçesinde dudak ünsüzü v'nin etkisinde birçok örnekte a > o değişimi ortaya çıkmıştır. Bu değişim Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi arasında görülen en önemli fonetik farklılıklardan biridir: av ~ ov, avuç ~ ovuc, çavdar ~ çovdar, kavun ~ qovun, tavşan ~ dovşan, yavşan ~ yovşan (Rezaei, 2018).

- āv (DLT) > av> ov [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “ov” sözcüğünün iştirak ettiği 3 yer adı tespit edilmiştir: Ovçulu köyü (Ağdaş), Ovçulu köyü (Qəbələ), Ovçulu köyü (Şamaxı)].

- *cawdar* (Far.) >çavdar >çovdar [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “çovdar” sözcüğünün iştirak ettiği 3 yer adı tespit edilmiştir: Çovdar Dağı (Daşkəsən), Çovdar köyü (Daşkəsən), Çovdar köyü (Kəlbəcər)].
- *kağun* (DLT)>kavun>qovun [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qovun” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir:Qovun Dağı (Abşeron)].
- *tabışgan*(OY)>tawışgan>tavışan>tavşan>dovşan [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “dovşan” sözcüğünün iştirak ettiği 11 yer adı tespit edilmiştir: Dovşan Dağı (Qəbələ), Dovşan deresi (Qəbələ), Dovşan deresi (Zəngilan), Dovşan deresi (Laçın), Dovşan deresi (Masallı), Dovşanlı köyü (Kəlbəcər), Dovşan ovası (Şəki), Dovşan tepesi (Abşeron), Dovşan tepesi (İmişli), Dovşan tepesi (Gədəbəy), Dovşan yaylası (Ağsu)].
- *yabçan* (DLT) >yavşan > yovşan [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “yovşan” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Yovşan Adası (Xəzər)].

Azərbaycan Türkçesinde alıntı sözlüklerde /v/ ünsüzünün etkisiyle e>ö ses değişimi de müşahade edilmiştir:

- *devlet* (Ar.) >dövlət [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “dövlət” sözcüğünün iştirak ettiği 2 yer adı tespit edilmiştir: Dövlətəlibəyli köyü (Cəlilabad), Dövlətyarlı köyü (Füzuli)].

4.2.1.7. Ünlü Türemesi

Seslerin özelliklerine veya birbirleriyle birleşme şartlarına bağlı bazı sebeplerle, Türkçe ve dilimize girmiş yabancı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde ünlü veya ünsüz türemesi biçiminde kendini gösteren ses olaylarına ses türemesi denir (Korkmaz, 1992).

Türkçenin gelişim süreci içerisinde özellikle yabancı kelimelerde gerek sözcük başında gerekse sözcük ortasında birtakım ünlülerin türediği görülür. Ünlü türemesinin temel sebebi dilin ses sistemine (ses dizimine) uymayan yapıların giderilmesidir (Efendioğlu&İşcan, 2010). Türkçede rastlanılan ünlü türemesi

çoğunlukla Türkçeye Arapçadan geçen kelimelerde tespit edilmekle birlikte diğer dillerden Türkçeye geçmiş kelimelerde de görülmektedir. Türkçe alıntı sözcükler, st, sh, sk, sm gibi çift ünsüzle başlarsa söz başına ı, i, u dar ünlülerinden biri getirilir:

station (Fr.) > istasyon [İstasyon - Anadolu`da tren garları için yaygın olarak kullanılan yer adıdır. Bu bağlamda İstasyon Caddesi, İstasyon Meydanı gibi adlarla kasaba ve kentlerimizde karşılaşmaktayız (YAS, 2022)].

stavroz (Yun.) > istavroz [İstavroz – İstanbul`da bir semt adı olan İstavroz, bu semte imparator Konstantinus tarafından diktirilen istavroz (haç)`dan dolayı verilmiştir (YAS, 2022)].

Ünlü türemesi Azerbaycan Türkçesinde genellikle yirmi>iyirmi örneğindeki gibi kelime başında karşımıza çıkar. Azerbaycan Türkçesinde ünlü türemesinin tespit edildiği yer adına rastlanmamıştır.

4.2.1.8. Ünlü Düşmesi

Tahsin Banguoğlu ünlü düşmesini şöyle ifade eder: “kelimede bir seslinin düşmesi bir hecenin ortadan kalkması demektir. Bunun sonucu olarak da o seslinin birleştirdiği sesdeşler komşu hecelere mal olur” (Banguoğlu, 1974).

Banguoğlu artdamak ve ön damak ünlülerin yarattığı büzüşmelerde hem damaksıların hem de medialdeki geniş ünlülerin beraber düştüğünü ifade ederek ünlü düşmesini açıklamıştır: “karangulık>karanlık”, “tawışgan>tawışan>tavşan, “yapurgak>yaprak” (Banguoğlu, 1974).Aşağıdaki örneklerde “ı” ve “u” düşmesi tespit edilmiştir:

- karangulık (DLT) >karanlık [Türkiye`de “karanlık” kelimesini yer aldığı yer adları: Karanlık köyü (İğdır), Karanlık köyü (Kırklareli), Karanlık köyü (Sivas)].
- tawışgan (OY)>tawışan>tavşan [YAS`da (2007) “tavşan” sözcüğünün iştirak ettiği 3 yer adı tespit edilmiştir: TavşanAdası (İstanbul), Tavşanlı ilçesi (Kütahya), Tavşantepe Mahallesi (Diyarbakır)].
- yapurgak (DLT) >yaprak [Türkiye`de “yaprak” kelimesini yer aldığı yer adları:Yaprak Mahallesi (Diyarbakır), Yaprakbayırı Mahallesi (Ankara), Yapraklı köyü (Adıyaman), Yapraklı köyü (Sinop)].

Azərbaycan yer adlarında da “ı” və “u” ses düşməsi görülməkdədir:

- karangulıq (DLT) >qaranlıq [ATEL`i (2007) esas alaraq Azərbaycan`da “qaranlıq” sözcüğünün iştirak etdiyi 4 yer adı təsbit edilmişdir: Qaranlıq Nehri (Quba), Qaranlıq Nehri (Laçın), Qaranlıq Nehri (Tovuz), Qaranlıq Dağı (Xocavənd)].
- tawışgan (OY)>tawışan>tavşan>dovşan [ATEL`i (2007) esas alaraq Azərbaycan`da “dovşan” sözcüğünün iştirak etdiyi 11 yer adı təsbit edilmişdir: Dovşan Dağı (Qəbələ), Dovşan dərəsi (Qəbələ), Dovşan dərəsi (Zəngilan), Dovşan dərəsi (Laçın), Dovşan dərəsi (Masallı), Dovşanlı köyü (Kəlbəcər), Dovşan ovası (Şəki), Dovşan tepəsi (Abşeron), Dovşan tepəsi (İmişli), Dovşan tepəsi (Gədəbəy), Dovşan yaylası (Ağsu)].

4.2.2. Ünsüzler

Ünlü yardımı ilə telaffuz edilən, ses orqanlarında engelleməyə uğrayaraq çıxarılablən seslər ünsüz seslər olaraq adlandırılır. Ünsüzlər Türkiyə Türkçesinde də Azərbaycan Türkçesinde də çeşitli şəkllərdə sınıflandırılır. Türkiyə Türkçesinin yazı dilində 21 (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z), Azərbaycan Türkçesinin yazı dilində isə 23 (b, c, ç, d, f, g, ğ, h, x, j, k, q, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z) ünsüz bulunmaktadır.

Ünsüz uyumunu Zeynep Korkmaz: “Kelimelerin eklerle genişletilmesi sırasında, tonlu ünsüzlerden və ünlülərdən sonra tonlu, tonsuz ünsüzlərdən sonra genelliklə tonsuz ünsüzlərin gəlməsi temeline dayanan uyum: atkı (< at-kı), avcı (< av-cı), avdan (< av-dan), sargı (< sar-ğı), sucu (< su-cu), sudan (< su-dan), geçti (< geç-ti), toprak (< top-rak), yaprak (< yap-rak), süzgeç (süz-geç) vb.” şəklləndə açıqlar (Korkmaz, 1992).

Her iki dilde ses tellərindəki titreşməyə ilişkin ünsüzlər ikiye ayrılmaqdadır. Türkiyə Türkçesinde sert (ötümsüz, tonsuz) və yumuşak (ötümlü, tonlu) ünsüzlər, Azərbaycan Türkçesinde isə kar samitlər və cingiltili samitlər olaraq adlandırılır.

Türkiye Türkçesinde ünsüzler													
Sert ünsüzler	F	S	T	K	Ç	Ş	H	P	-	-	-	-	-
Yumuşak ünsüzler	V	Z	D	G	C	J	Ğ	B	L	M	N	R	Y

Azerbaycan Türkçesindeki “q” ve “x” ünsüzleri Türkiye Türkçesinde yoktur. Azerbaycan Türkçesinde yazıda 23 ünsüz bulunsa da telaffuzda 25 ünsüz vardır.

Azerbaycan Türkçesinde ünsüzler														
Kar samitler	P	K`	F	X	T	Ş	S	X`	K	Ç	-	-	-	H
Cingiltili samitler	B	Q	V	Ğ	D	J	Z	Y	G	C	L	M	N	R

4.2.2.1. Ötümlüleşme

Ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşip ton vermesi ile boğumlanan ünsüzlere ötümlü ünsüzler denilmektedir (Korkmaz, 2007). Bazı sert ünsüzlerin kendinden sonra ünlüyle başlayan ek aldığı veya kelime içinde iki ünlü arasında kaldığında ötümlü nitelik kazanması olayına ötümlüleşme denir. Bu ses olayı ötümlülüşmenin yanı sıra sedalılaşıma, tonlulaşıma, titreşimleşme olarak da adlandırılmıştır. Ötümlü ünsüzler ile ötümsüz ünsüzler, dillerde titreşimin olması veya olmaması bakımından ayrılır ve çiftleriyle anılırlar: b-p, d-t, v-f, g-k, q-ğ, j-ş, c-ç, z-s gibi (Karaağaç, 2010). Bu ses olayı da hem Türkiye Türkçesinde hem de Azerbaycan Türkçesinde karşımıza çıkmaktadır.

Türkçenin tarihî gelişim sürecinde bazı sözcüklerdeki tonsuz ünsüzler, Türkiye Türkçesinde tonlu ünsüzlere dönüşmüştür (Baran, 2023). Türkiye Türkçesinde k > g değişimi yalnızca ön damaklı k sesinde gözlenmiştir:

- kebi (ET) > gemi [Türkiye’de “gemi” kelimesini yer aldığı yer adları: Gemi köyü (Kastamonu), Gemiler Adası (Muğla)].

- kök (ET) > gök [Türkiye`de Gökseki, Gökkaya, Gökyar, Gökgöl, Gökyaka, Gökpınar, Gökören, Gökmeydan, Gökdere, Gökköy, Gökkuyu, Gökler, Gökgöz, Gököz, Göktaş, Göktarla, Gökhasan, Gökmusa, Göknebi, Gökmaslı “gök” adının geçtiği yer adlarıdır (YAS, 2022)].
- köl (ET) > göl [YAS`da (2022) “göl” sözcüğünün yer aldığı 5 yer adı tespit edilmiştir: Gölbaşı ilçesi (Ankara), Gölcük ilçesi (İzmit), Gölde köyü (Manisa), Gölde köyü (Burdur), Göle ilçesi (Ardahan)].

Türkiye Türkçesinde bazı Türkçe sözcüklerde kelime başında yer alan t’lerin d’ye döndüğü görülmektedir:

- tag (OY) > dağ [Türkiye`de Dağköy, Dağdere, Dağdibi, Dağlıca, Emirdağ, Elmadağ gibi “dağ” sözcüğünün iştirak ettiği yüzü aşkın köy adı bulunmaktadır (YAS, 2022)].
- temir (OY) > demir [YAS`da (2022) “demir” sözcüğünün yer aldığı 2 yer adı tespit edilmiştir: Demirci ilçesi (Manisa), Demirköy ilçesi (Kırklareli)].
- tört (OY) > dört [YAS`da (2022) “dört” sözcüğünün yer aldığı 2 yer adı tespit edilmiştir: Dörtdivan ilçesi (Bolu), Dört Yol ilçesi (Hatay)].

Türkiye Türkçesinde ise Eski Türkçede bazı sözcüklerde söz ortasında bulunan p’lerin b’ye döndüğü görülmektedir (Erdoğan, 2011):

- çapuk (ET) > çabuk [Çabuk köyü (Kilis)].

Ünsüzlerin birincil uzun ünlülerden sonra ötümlüleşmesi, yalın halde, yalnız Azerî lehçesinde gerçekleşmiştir (Tekin, 1995).

Azerbaycan Türkçesinde hem Türkçe, hem de alıntı kelimelerde kelime başındaki “k” ünsüzleri “q”ye dönüşmüştür:

- kapı > qapı [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “qapı” sözcüğünün iştirak ettiği 5 yer adı tespit edilmiştir: Qapıcıq Dağı (Ordubad), Qapıçay Nehri (Qax), Qapıçay kasabası (Qax), Qapıçıməhlə köyü (Astara), Qapıçaşqara Nehri (Şahbuz)].
- kılınç > qılınç [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “qılınç” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Qılınç Dağı (Dəvəçi)].

- kız > qız [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qız” sözcüğünün iştirak etdiyi 7 yer adı tespit edilmişdir: Qızqala Dağı (Xocalı), Qızqala Dağı (Laçın), Qızqalaş Dağı (Şamaxı), Qızqaya Dağı (Zəngilan), Qızqayıtdı köyü (Neftçala), Qızıtpə Dağı (Şamaxı), Qızıyurdu Dağı (Lerik)].
- koç > qoç [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qoç” sözcüğünün iştirak etdiyi 3 yer adı tespit edilmişdir: Qoçdağ (Kəlbəcər), Qoçdərə köyü (Tovuz), Qoçulu köyü (Kürdəmir)].
- kul > qul [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qul” sözcüğünün iştirak etdiyi 3 yer adı tespit edilmişdir: Qullar köyü (Ağdam), Qullar köyü (Balakən), Qullar Nehri (Balakən)].
- kum>qum [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qum” sözcüğünün iştirak etdiyi 5 yer adı tespit edilmişdir: Qum köyü (Qax), Qum Adası (Bakı takımadaları), Qumbaşı Nehri (Lənkəran), Qumbaşı Dağı (Qax), Qumçay Nehri (Balakən)].
- kurban>qurban [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “qurban” sözcüğünün iştirak etdiyi 6 yer adı tespit edilmişdir: Qurbançı köyü (Qobustan), Qurbanəfəndi köyü (İsmayıllı), Qurbanəfəndi Nehri (İsmayıllı), Qurbantəpə Dağı (Qubadlı), Qurbantəpə köyü (Cəbrayıl), Qurbanzadə köyü (Goranboy)].

Azərbaycan Türkçesinde kelime başında ve ortasında k>g değişimi gözlemlenmektedir:

- asker > əsgər [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “əsgər” sözcüğünün iştirak etdiyi 3 yer adı tespit edilmişdir: Əsgərabad köyü (Biləsuvar), Əsgəran şəhri (Xocalı), Əsgerbatan nohur (nehir kaynağı), Əsgərbəyli köyü (Sabirabad)].
- kil > gil [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “gil” sözcüğünün iştirak etdiyi 3 yer adı tespit edilmişdir: Gil Adası (Bakı takımadaları), Gil Zirə (Bakı takımadaları)].

Azərbaycan Türkçesinde kelime başında t>d ünsüz değişimi görülür:

- taş > daş [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “daş” sözcüğünün iştirak etdiyi yer adları: Daşbaşı köyü (Xocalı), Daşbulaq Nehri (Xocalı), Daşbulaq Dağı (Xocalı), Daşburun Dağı (Şərur), Daşduz kasabası

(Naxçıvan), Daşkənd köyü (Xocalı), Daşkəsən Dağı (Cəbrayıl), Daşlı Adası (Bakı takımadaları), Daşqaya Adası (Abşeron takımadaları), Daşlıbəre Dağı (Şəki), Daşlıca köyü (Qəbələ), Daşlıçay Nehri (Şəki), Daşlıdərə Dağı (Şəki), Daştəpə Dağı (Xocalı), Daşüz kasabası (Şəki)].

- tuz > duz [ATEL`i (2007) esas alarak Azərbaycan`da “duz” sözcüğünün iştirak etdiyi 5 yer adı tespit edilmiştir: Duzdağ (Babək), Duzdağ (Yevlax), Duzdağ kasabası (Yevlax), Duzdağ Gölü (Salyan), Duzluaxmaz Gölü (Ağdaş)].

p > b değişimi Azerbaycan Türkçesinde genellikle kelime başında görülen bir ötümlüleşme hadisesidir:

- parmak > barmaq [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “barmaq” sözcüğünün iştirak etdiyi sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Barmaqbinə köyü (Kəlbəcər)].

4.2.2.2. Ötümsüzleşme

Ötümlü ünsüzlerin ses yolunu darlaştırarak çıkarılan eşleri olan ötümsüz ünsüzlere dönüşmeleri, ötümsüzleşme olarak bilinir: b>p, d > t, v >f, g > k, ğ> k, j> ş, c>ç, z>s vb.(DBTS, 2013).

Bu ses olayı ötümlü ünsüzlerin ötümsüz ünsüzlere dönüşmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Sertleşme ve tonsuzlaşma olarak da anılmaktadır.

Türkçenin Eski ve Orta Türkçe dönemlerindeki söz varlığına bakarak bugün Türkiye Türkçesinde bazı Türkçe sözcüklerde söz başında b > p değişiminin gerçekleştiğini söyleyebiliriz (Erdoğan, 2011):

- barmak (ET) > parmak (“Parmak” adının yer aldığı toponim olarak Türkiye`de Aydın ve Muğla topraklarına yayılan Beşparmak Dağını gösterebiliriz).
- bekmes (ET) > pekmez [Türkiye`de “pekmez” adının yer aldığı yer adları: Pekmezli köyü (Çanakkale), Pekmezli köyü (Rize)].

- buñar (ET) > pınar [Türkiye`de “pınar” sözcüğünün yer aldığı çoğunlukla yer ve mahalle adları Türkiye`nin yaklaşık her bir ilçesinde karşımıza çıkmaktadır: Pınar köyü (Muğla), Pınar köyü (Tunceli)].

Bunun yanı sıra Türkiye Türkçesinde Eski Türkçede söz ortasında bulunan b’lerin p’ye döndüğü de gözlemlenmektedir:

- toburgak (ET) > toprak [YAS`da (2022) “toprak” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Topraklık Mahallesi (Ankara)].
- yaburgak (ET) > yaprak [Türkiye`de “yaprak” sözcüğünün iştirak ettiği yer adları: Yaprak köyü (Diyarbakır), Yaprak köyü (Mersin), Yaprak Mahallesi (Gaziantep), Yapraklı köyü (Adıyaman), Yapraklı köyü (Antalya), Yapraklı köyü (Sinop)].

Türkiye Türkçesinde bazı alıntı sözcüklerde d ünsüzünün t’ye dönüştüğü görülmektedir:

- emru:d (Far.) > armut [YAS`da (2022) “armut” sözcüğünün yer aldığı yer adları: Armutalan, Armutköy, Armutdüzü, Armut çukuru, Armutçuk, Armut veren, Armutova ve Armutlu adını taşıyan takriben 30 köy adı belirtilmiştir)].
- kili:d (Far.) > kilit [YAS`da (2022) “kilit” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Kilitbahir köyü (Çanakkale)].

Azerbaycan`da yer adlarında ünsüz ötümsüzleşmesinde sadece g>k ötümsüzlük hadisesi gözlemlenmiştir:

- göç > köç [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “köç” sözcüğünün iştirak ettiği 4 yer adı tespit edilmiştir: Köçdərə Nehri (Gədəbəy), Köçərli köyü (Tərtər), Köçəsgər köyü (Ağstafa), Köçvəlili köyü (Ağstafa)].
- gönül>könül [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “könül” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Könüllü köyü (Şəmkir)].

4.2.2.3. Ünsüz Türemesi

Günay Karaağaç, ünsüz türemesini: “Söz ön, iç ve son seslerinde, sözün aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olayıdır: elbette> helbette, ir> yır, ırak> yırak, igit> yiğit vb.” (DBTS, 2013) tarif ederken Zeynep Korkmaz, ünsüz türemesini: “Kelime ön, iç ve son seslerinde kelimenin aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olayı” olarak tanımlar (Korkmaz, 1992).

Türkiye Türkçesinde bazı alıntı sözcüklerin ortasında uzun i ve uzun u’nun etkisiyle y türemesi gözlenmiştir:

- peni:r (Far.) > peynir [Türkiye’de “peynir” sözcüğünün iştirak ettiği yer adları: Peynirli köyü (Artvin), Peynirli Mahallesi (Erzurum)].

Azerbaycan Türkçesinde ön seste “h” türemesine rastlamak mümkündür:

- ayva>heyva [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan’da “heyva” sözcüğünün iştirak ettiği 2 yer adı tespit edilmiştir: Heyvalı köyü (Kəlbəcər), Heyvanohur Dağı (İsmayılı)].

Azerbaycan Türkçesinde alıntı kelimelerde “y” türemesine de rastlanmıştır:

- ismail > ismayıl [Azerbaycan’da “ismayıl” adının yer aldığı yer adları: İsmayılbad köyü (Yevlax), İsmayılı şehri, İsmayılbeyli köyü (Ağdam), İsmayılbeyli köyü (Terter)].

4.2.2.4. Ünsüz Düşmesi

Zeynep Korkmaz ünsüz düşmesini: “Kelime içinde (bir ünsüzden önce), kelime sonunda veya kaynaşma olayı ile iç seste r, n, l, f gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ile y, g, ğ, k, h gibi ünlüleşme ve sızıcılaşarak erime özelliği taşıyan ünsüzlerin kaybolması olayı” olarak tanımlar (Korkmaz, 1992).

Türkiye Türkçesinde Türkçe bazı sözcüklerde bu sözcüklerin Eski ve Orta Türkçe dönemlerindeki biçimi göz önünde bulundurulduğunda söz sonundaki g sesinin düştüğü görülmektedir:

- arıg (ET) > arı [Türkiye`de “arı” sözcüğünün iştirak ettiği yer adları: Arı Mahallesi (Diyarbakır), Arı Mahallesi (Muş)].
- sarıg (ET) > sarı [YAS`da (2022) “sarı” sözcüğünün yer aldığı 7 yer adı tespit edilmiştir: Sarıgazi Mahallesi (İstanbul), Sarıgerme kumsal yeri (Muğla), Sarıgüzel semti (İstanbul), Sarıkamış köyü (Kars), Sarılar köyü (Denizli), Sarıoğlan ilçesi (Kayseri)].
- kapug (KB) > kapı [Türkiye`de “kapı” sözcüğünün iştirak ettiği yer adları: Kapıköy (Artvin), Kapı köyü (Sivas), Topkapı köyü (Adıyaman), Topkapı köyü (Erzincan), Üçkapılı köyü (Niğde), Yedikapı köyü (Siirt)].

Türkiye Türkçesinde Arapça alıntı bazı sözcüklerde n’lerin düştüğü görülmektedir:

- hinna: (Ar.) > kına [YAS`da (2022) “kına” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Kınalıada (İstanbul)].

Türkiye Türkçesinde ise Arapça ve Farsçadan alıntı bazı sözcüklerde “t” ünsüzünün hece sonunda düştüğü görülmektedir (Erdoğan, 2011):

- ketta:n (Ar.) > keten [YAS`da (2022) “keten” sözcüğünün yer aldığı sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Ketendere köyü (Aydın)].

Türkiye Türkçesinde bazı Türkçe sözcüklerde bu sözcüklerin Eski ve Orta Türkçe dönemlerindeki biçimi göz önünde bulundurulduğunda söz başında y ünsüzünün düştüğüne rastanmaktadır:

- yinçü (KB) > inci [Türkiye`de “inci” sözcüğünün iştirak ettiği yer adları: İnci Mahallesi (Erzurum), İnci Mahallesi (Kahramanmaraş), İnci Mahallesi (Şanlıurfa)].

Azerbaycan Türkçesinde bazı Türkçe kelimelerde kelime başındaki y sesi düşer. Bu y düşmesi dar ünlülerin önünde ortaya çıkar. Bazı kelimelerde y sesinin ilk hecede de düştüğü görülür (Alsancak, 1990). Azerbaycan`da yer adlarını oluşturan kelimelere ünsüz düşmesi olayında sadece y düşmesi gözlenmiştir:

- yılan>ilan [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “ilan” sözcüğünün iştirak ettiği 5 yer adı tespit edilmiştir: İlanca Dağı (Şəmkir), İlandağ (Culfa), İlandağ (Kəlbəcər), İlanlı köyü (Qobustan), İlanlı dağ (Füzuli)].

- yıldırım>ıldırım [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “ıldırım” sözcüğünün iştirak ettiği 3 yer adı tespit edilmiştir: İldırım dağ zirvesi (Laçın), İldırımsu Nehri (Laçın), İldırımvurandağ (Kəlbəcər)].

Azerbaycan Türkçesinde “y” düşmesi sadece ilk hecede değil kelime sonunda da görülmektedir:

- buğday > buğda [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “buğda” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Buğdadağsu Nehri (Gədəbəy)].

4.2.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

Zeynep Korkmaz ünsüz ikizleşmesini: “İç seste iki ünlü arasında bulunan ve vurguyu üzerinde bulunduran ikinci hece başındaki ünsüzlerin açık ve zayıf boğumlanmalı ilk hece ünlülerinin etkisi altında kendi hece sınırlarını aşacak bir yeğinlikle boğumlanmaları sonucunda, söz konusu ünsüzdeki tekrarlanmayı gösteren ses olayı” şeklinde tanımlamaktadır (Korkmaz, 1992). İç seste iki ünlü arasında bulunan bazı ünsüzlerin ikiz çıkarılması, ikizleşmedir. Türkçenin söz varlığında birkaç istisna dışında ikiz ses yoktur ve bunlar da değişik ses olaylarında kaynaklanmaktadır: elli, yassı, belli vb. (DBTS, 2013).

Türkiye Türkçesinde alıntı sözcüklerde, özellikle Arapçadan dile geçen sözcüklerde ünsüz ikizleşmesine rastlanmaktadır:

- mevlā (Ar.) > molla (OTAL, s.636) [YAS (2022) esas alınarak Türkiye`de “molla” sözcüğünün yer aldığı iki yer adı tespit edilmiştir: Mollafenarı (Bursa), Mollakendi (Elazığ)].
- tekke (Ar.) > tekke (OTAL, s.1068) [YAS (2022) esas alınarak Türkiye`de 70`i aşkın “tekke” sözcüğünün yer aldığı yer adı tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları: Tekkedere, Tekkeci, Tekkeönü, Tekkeyeni, Tekkeikızıllar, Tekkegüney, Tekkekıran, Tekkeikebir, Tekkekıran, Tekkebozarmut, Tekkeşin, Tekkeşinler, Tekkeköy, Tekkeyadeş, Tekkeler vb.].

Ünsüz ikizleşmesinin örnekleri Azerbaycan Türkçesinde oldukça çoktur. Bunlardan q ve m ikizleşmesi Azerbaycan sahasına has niteliktedir. Zaten ikizleşmede Azerbaycan sahasının Anadolu sahasından daha ileri bir durumda olduğu bilinmektedir. Yedi, sekiz, dokuz, sakal, küçük gibi kelimelerdeki ikizleşmeler eski metinlerde de mevcuttur (Ercilasun, 1983). Q ve m ikizleşmesinin yanı sıra yer adlarını oluşturan bazı sözcüklerde “l” ikizleşmesine de rastlanmaktadır:

- yedi > yeddi [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “yeddi” sözcüğünün iştirak ettiği 2 yer adı tespit edilmiştir: Yeddixırman Dağı (Ağdam), Yeddigünböz Dağı (Şamaxı)].
- sakal > saqqal [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “saqqal” sözcüğünün iştirak ettiği sadece bir yer adı tespit edilmiştir: Qarasaqqal köyü (Kürdəmir)].
- mevlā (Ar.) > molla (OTAL,1996) [ATEL`i (2007) esas alarak Azerbaycan`da “molla” sözcüğünün iştirak ettiği 18 yer adı tespit edilmiştir: Mollavazlı köyü (Saatlı), Mollaayrım köyü (Tovuz), Mollabürhan köyü (Qubadlı), Mollabürhanlı köyü (Xaçmaz), Mollaceferli köyü (Ağstafa), Mollaçalı Dağı (Xanlar), Mollaçıbinə köyü (Balakən), Molladağ (Qazax), Mollagülülər köyü (Bərdə), Mollahacılı köyü (Bərdə), Mollahəsənli köyü (Daşkəsən), Mollaisaqlı köyü (İsmayılı), Mollaisalar köyü (Bərdə), Mollakənd köyü (Kürdəmir), Mollalar köyü (Ağdam), Mollalı köyü (Bərdə), Mollalorçay Nehri (İsmayılı), Mollaməhərrəmli köyü (Füzuli), Mollaməmmədli köyü (Bərdə), Mollaşıxalı köyü (Qəbələ), Mollaverdiqobu Nehri (Ağcabədi), Mollavəli köyü (Füzuli).

4.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Yapı Özellikleri

4.3.1. Basit Kelimelerden Oluşan Yer Adları

Yapım ekinin iştirak etmediği ve sadece tek kelimeden oluşan yer adları basit yapıdaki yer adlarıdır. Yabancı dillerden gelmiş olsalar bile, herhangi bir yapım eki almadıkları sürece basit olarak kabul edilirler (Korkmaz, 2009). Bu bölümde Türkiye ve Azerbaycan`daki basit yapılı yer adları incelenirken yapısı

belli olmayan kelimeler de basit yapılı olarak nitelendirilmiştir. Bu çalışmada basit yapılı yer adları kökenlerine göre incelenmiştir.

4.3.1.1. Türkiye`de Basit Yapılı Yer Adları

Türkiye`de basit yapılı yer adları yapım eki bulundurmayan yer adları ve +lAr eki almış yer adları olarak ele alınmıştır.

4.3.1.1.1. Türkiye`de Yapım Eki Bulundurmayan Basit Yapılı Yer Adları

Ada: Karaman`a bağlı olan bu köyün adı Arapça “düşmanlar” anlamına gelen âda sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Ahur: Ankara`da yer alan Ahur köyünün adı Ermenice “akhor”, Farsça “ahur”, Türkçede “ahır” biçiminde bilinerek “evcil büyük baş hayvanların barınağı” anlamına gelmektedir (YAS, 2007).

Araf: Çorum`da bulunan bu köyün adı Arapça “sırt, tepe” anlamına gelen araf sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Aroz: Trabzon`da yer alan bu köyün adı Ermenice arod (mera) sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Aşut: Erzincan`da bulunan bu köyün adı Aşot adlı bir Ermeninin adı ile ilişkilidir (YAS, 2007).

Bafa: Aydın`ın güneyinde yer alan bu Gölün adı Eski Yunanca “boya, renk” anlamına gelen baphi sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Bala: Ankara`nın bir ilçesi olan Bala adı Farça “yukarı, yüksek, yüce” anlamına gelen bala sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Bani: Muş`ta bulunan bu köyün adı Kürtçe “yayla” anlamına gelen bani sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Baz: Hakkari`de yer alan bu köyün adı Farsça “iniş, sel uğrağı” anlamına gelen baz sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Best: Bitlis`te bulunan bu köyün adı Farsça “dügüm, bağ” anlamına gelen best sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Bor: Niğde`nin bir ilçesi olan Bor`un adı, Yunanca “geçit, boğaz” anlamına gelen poros sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Cindi: Elazığ`da yer alan bu köyün adı Kürtçe “süvari” anlamına gelen cindi sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Cünt: Elazığ`da bulunan bu köyün adı Arapça “asker” anlamına gelen cünd sözcüğü ile ilişkilidir (YAS, 2007).

Çal: Denizli`nin bir ilçesi olan Çal`ın adı, Kürtçe “çukur” anlamına gelen çal sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Çan: Çanakkale`nin bir ilçesi olan Çan`ın adı, Ermenice “çukurumsu yer” anlamına gelen çan sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Çat: Erzurumun bir ilçesi olan Çat`ın adı, Eski Oğuz boylarında “kuyu” anlamına gelen çat sözcüğü ile ilişkilidir (YAS, 2007).

Çay: Afyon`un bir ilçesi olan Çay`ın adı, Farsça “akarsu” anlamına gelen cuy sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Çet: Tunceli`de bulunan bu köyün adı Kürtçe “vadi” anlamına gelen çet sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Dik: Bingöl`de yer alan bu köyün adı Farça “köy” anlamına gelen dih sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Dik: Sivas`ta bulunan bu köyün adı Farsça “köy” anlamına gelen dih sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Dim: Antalya arazisinden geçen bu akarsuyun adı Arapça “gözyaşı” anlamına gelen dem sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Dol: Elazığ`da bulunan bu köyün adı Kürtçe “vadi” anlamına gelen dol sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Emet: Kütahya`nın bir ilçesi olan Emet`in adı, Arapça “son, nihayet” anlamına gelen emed sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Feke: Adana`nın bir ilçesi olan Feke`nin adı, Yunanca “çam” anlamına gelen peykhe sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Fenk: Maraş`ta yer alan bu köyün adı Ermenice “manastr” anlamına gelen venk sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Fis: Diyarbakır`da bulunan bu köyün adı Latince “düz ve yarık, çatlak” anlamına gelen fissus sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Foça: İzmir`in bir ilçesi olan Foça`nın adı Yunanca “fok balığı” anlamına gelen phokia sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Fol: Trabzon`da bulunan bu köyün adı Yunanca “fol, folluk” anlamına gelen foli ve Yunanca “yuva, folluk” anlamına gelen folia sözcüklerine dayanmaktadır (YAS, 2007).

Fol: Giresun`da yer alan bu köyün adı Yunanca “fol, folluk” anlamına gelen foli ve Yunanca “yuva, folluk” anlamına gelen folia sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Foşa: Trabzon`da bulunan bu köyün adı Yunanca “hendek” anlamına gelen fossa sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Gaye: Aydın`da yer alan bu köyün adı Arapça “maksat, hedef” anlamına gelen gaye sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Genç: Bingöl`ün bir ilçesi olan Genç ilçesinin adı, Farsça “hazine” anlamına gelen genc sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Gerne: Amasya`da yer alan bu köyün adı Ermenice “geçit” anlamına gelen girn sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Gerne: Sivas`ta bulunan bu köyün adı Ermenice “geçit” anlamına gelen girn sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Gini: Tunceli`de yer alan bu köyün adı Ermenice “şarap” anlamına gelen gini sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Göle: Ardahan`ın bir ilçesi olan Göle`nin adı, Eski Farsça “çukur” anlamına gelen kole sözcüğü ile ilişkilidir (YAS, 2007).

Gömü: Afyon`da bulunan bu köyün adı, Eski Yunanca “köy” anlamına gelen kome sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Güce: Giresun`un bir ilçesi olan Güce`nin adı, Farsça “çarşı, pazar” anlamına gelen kuçe sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Hani: Diyarbakır`ın bir ilçesi olan Hani`nin adı, Farsça “çeşme, pınar” anlamına gelen hani sözcüğünden kaynaklanmaktadır.

Har: Kars`da yer alan bu köyün adı, Farsça “çalı” anlamına gelen har sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Hıç: Tunceli`de bulunan bu köyün adı, Ermenice “çakıl taşı” anlamına gelen hiç sözcüğü ile ilgilidir (YAS, 2007).

Hortu: Eskişehir`de yer alan bu köyün adı, Yunanca “ot, yeşillik” anlamına gelen hortu sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Hortu: Konya`da yer alan bu köyün adı, Yunanca “ot, yeşillik” anlamına gelen hortu sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

İbi: Samsun`da bulunan bu köyün adı, Arapça “baba, dede” anlamına gelen ebu sözcüğünün bir varyantıdır (YAS, 2007).

İmat: Çorum`da yer alan bu köyün adı, Arapça “direk, sütun” anlamına gelen imâd sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Kaş: Antalya`nın bir ilçesi olan Kaş`ın adı, Kürtçe “yamaç” anlamına gelen kaş sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Kepo: Diyarbakır`da bulunan bu köyün adı, Kürtçe “coğrafik açıdan çıkıntılı, burun” anlamına gelen kepu sözcüğü ile bağlantılıdır (YAS, 2007).

Kepre: Aydın`da yer alan bu köyün adı, Yunanca “küçük bahçe” anlamına gelen kepario sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Kise: Artvin`de bulunan bu köyün adı, Farsça “torba, kese” anlamına gelen kise sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Kofra: Kırklareli`de yer alan bu köyün adı, Eski Yunanca “tepe, zirve” anlamına gelen korype sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Kula: Manisa`nın bir ilçesi olan Kula`nın adı, Yunanca “vadi” anlamına gelen koilada sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2007).

Kürk: Elazığ`da bulunan bu köyün adı, Ermenice “kutsal heykel” anlamına gelen gürk sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Lice: Diyarbakır`ın bir ilçesi olan Lice`nin adı, Farsça “engin su” anlamına gelen lüce sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Maran: Mardin`de bulunan bu köyün adı, Ermenice “mahzen, kiler” maran sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Maruf: Çankırı`da yer alan bu köyün adı, Arapça “meşhur, ünlü” anlamına gelen mâruf sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Mende: Uşak ilçesinde bulunan bu köyün adı, Yunanca “beş” anlamına gelen pente sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Mera: Mardin`de yer alan bu köyün adı, Arapça “otlak, çayır” anlamına gelen mer`a sözcüğü ile ilişkilidir (YAS, 2007).

Mezit: Bursa`da bulunan bu köyün adı, Arapça “çoğalmış, artmış, büyümüş” anlamına gelen mezîd sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Mucur: Kırşehir`in bir ilçesi olan Mucue`un adı, Ermenice “kömür kırıntısı” anlamına gelen mcur/mcir sözcüğüyle ilişkilidir (YAS, 2007).

Olur: Erzurum`un bir ilçesi olan Olur`un adı, Ermenice “kıvrım” anlamına gelen olor sözcüğünün zamanla olur şeklinde telaffuz edilmesi sonucunda olrtaaya çıkmıştır (YAS, 2007).

Ors: Tunceli`de bulunan bu köyün adı, Ermenice “av, avcılık” anlamına gelen ors sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Pardu: Sivas`ta yer alan bu köyün adı, Ermenice “kavak” anlamına gelen bardi sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Sofu: Kastamonu`da bulunan bu köyün adı, Yunanca “akıllı, zeki” anlamına gelen sophos sözcüğüne dayanmaktadır.

Sumak: Tunceli`de yer alan bu köyün adı, Arapça da “sumak” anlamına gelen sumak sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Şip: Muş`ta bulunan bu köyün adı, Arapça “dar yol” anlamına gelen şîb sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Taht: Tunceli`de yer alan bu köyün adı, Arapça “aşağı, alt” anlamına gelen taht sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

Taru: Bingöl`de bulunan bu köyün adı, Hititçe “ağaç” anlamına gelen taru sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

Telme: Gümüşhane`de yer alan bu köyün adı, Eski Yunanca “durgun su” anlamına gelen tëlma sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2007).

Zile: Tokat`ın bir ilçesi olan Zile`nin adı, Yunanca “ağaç, odun” anlamına gelen zyleia sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2007).

4.3.1.1.2. Türkiye`de +IAr Eki Almış Basit Yapılı Yer Adları

Aklar: Antalya`nın Kaş ilçesine bağlı bir mahalledir.

Alpler: Tokat`ın Reşadiye ilçesine bağlı bi mahalledir.

Arsanlar: İzmir`in Torbalı ilçesine bağlı bir mahalledir.

Baharlar: Çanakkale`nin Ayvacık ilçesine bağlı bir köydür.

Bayramlar: Burdur`un Tefenni ilçesine bağlı bir köydür.

Çınarlar: Giresun'un Merkez ilçesine bağlı bir mahalledir.

Çerler: Antalya'nın Kaş ilçesine bağlı bir mahalledir.

Davutlar: Zonguldak'ın Karadeniz Ereğli ilçesine bağlı bir köydür.

Dedeler: Çanakkale'nin Merkez ilçesine bağlı bir köydür.

Deliler: Erzurum'un Pasinler ilçesine bağlı bir köydür (YAS, 2007).

Hıdırlar: Ankara'nın Kızılcahamam ilçesine bağlı bir köydür (YAS, 2007).

Kanatlar: Kocaeli'nin Kandıra ilçesine bağlı bir mahalledir.

Karalar: Sivas'ın Merkez ilçesine bağlı bir köydür.

Kayalar: Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı bir köydür.

Keller: Zonguldak'ın Merkez ilçesine bağlı bir köydür.

Kırlar: Yozgat'ın Akdağmadeni ilçesine bağlı bir köydür.

Köseler: Antalya'nın Korkuteli ilçesine bağlı bir mahalledir.

Kullar: Çankırı'nın Yapraklı ilçesine bağlı bir köydür.

Sarılar: Nevşehir'in Avanos ilçesine bağlı bir köydür.

Tatlar: Bolu'nun Merkez ilçesine bağlı bir köydür.

Torunlar: Çorum'un Uğurludağ ilçesine bağlı bir köydür.

Tosunlar: Tokat'ın Erbaa ilçesine bağlı bir köydür.

4.3.1.2. Azerbaycan'da Basit Yapılı Yer Adları

Azerbaycan'da basit yapılı yer adları yapım eki bulundurmeyen yer adları ve +lAr eki almış yer adları olarak ele alınmıştır.

4.3.1.2.1. Azərbaycan`da Yapım Eki Bulundurmayan Basit Yapılı Yer Adları

Abdal: Ağdam ilçesinde yer alan bu köyün adı Arapça “derviş” anlamına gelen abdāl sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Abdal: Tovuz ilçesinin arazisinden geçen bu Nehrin adı Arapça “derviş” anlamına gelen abdāl sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Abdal: Ordubad ilçesi arazisindeki bu Dağın adı Arapça “derviş” anlamına gelen abdāl sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Adur: Quba ilçesinde yer alan bu köyün adı Türk dillerinde adır/adır/adur sözcüklerinden kaynaklanarak “tepelik, dağlık alan” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Afan: Saatlı ilçesinde bulunan bu köyün adı Azərbaycan dilinin bazı şivelerinde “zayıf, güçsüz” anlamına gelen afan sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Alıc: Quba ilçesinde bulunan bu köyün adı Eski Türk dillerinde kullanılan alıs/alış/alıç sözcüğüne dayanmaktadır. Bu sözcük çok anlamlı kullanılarak “soğuk”, “uzak”, “vahşi hayvan” anlamlarını ifade etmiştir (ATEL, 2007).

Amsar: Quba ilçesinde bulunan bu köyün adı Arapça “büyük yerleşim alanı” anlamına gelen emsar sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Arta: Lerik ilçesinde yer alan bu köyün adı Türk dillerinde “sıradağ” anlamına gelen arta sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Bağyə: Quba ilçesinde bulunan bu köyün adı Azərbaycan dilinin bazı şivelerinde “düğüm” anlamına gelen bağıya sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Bico: Ağsu ilçesi arazisinde yer alan bu Dağı adı Azərbaycan dilinin bazı şivelerinde “kısa, kısa boylu” anlamına gelen bico sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Bum: Qəbələ ilçesinde bulunan bu köyün adı Türk dillerinde “zor geçilen yer” anlamına gelen bum/bom sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Cek: Quba ilçesinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Çahar: İmişli ilçesinde yer alan bu köyün adı Farsça “dört” anlamına gelen çahar sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Dər: Ordubad ilçesinde yer alan bu köyün adı Farsça “kapı” anlamına gelen der sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Dəstə: Ordubad ilçesinde yer alan bu köyün adı Farsça “köy, bağ, mülk” anlamına gelen deste sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Digo: Astara ilçesi arazisinden geçen bu Nehri adı Talış dilinde “deniz, derya” anlamına gelen diyo sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Bu toponim Fars dilindeki digo sözcüğü ile de bağlantılıdır (ATEL, 2007).

Domı: Xocavənd ilçesi arazisinden geçen bu Nehri adı Azərbaycan dilinin batı şivelerinde “kısa, kısa boylu” anlamına gelen domı sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Əhən: İsmayilli ilçesinde bulunan bu köy adı Tatça “demir” anlamına gelen ehen sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Gil: Xəzər denizinin Bakı takımadalarında bulunan bir ada (ATEL, 2007).

Hat: Qubadlı ilçesi arazisinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Hil: Qusar ilçesi arazisinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Xıl: Masallı ilçesi arazisinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Xırt: Quba ilçesinde bulunan bu köyün adı Tatça “kaya, dağ” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Xok: Şərur ilçesinde yer alan bu köyün adı Türk dillerinde “çimen” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Jiy: Yardımlı ilçesinde bulunan bu köyün adı Talış dilinde “aşağı” anlamına gelen jiy sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Kəl: İsmayilli ilçesi arazisinde yer alan dağdır (ATEL, 2007).

Kiş: Xocavənd ilçesi arazisində bulunan bu köyün adı Farsça “ibadet yeri” anlamına gelen kiş sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Quçu: Lerik ilçesi arazisində bulunan bu köyün adı Talış dilinde “çıplak” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Qum: Qax ilçesinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Lev: Kəlbəcər ilçesinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Lək: Bərdə ilçesinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Ləj: Lənkəran ilçesinde yer alan bu köyün adı Talış dilinde “bataklık” anlamına gelen lej sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Maf: Şəmkir ilçesinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Mavas: Xocavənd ilçesinde bulunan bu köyün adı Türk dillerinde “mavi gözlü, sarışın” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Molt: Qusar ilçesinde bulunan bu köyün adı Türk dillerinde “kısa, kısaltılmış” anlamına gelen moltak sözcüğünden kaynaklamıştır (ATEL, 2007).

Nic: Qəbələ ilçesinde yer alan bu köyün adı Azərbaycan dilinin şivelerinde “tuzlu” anlamına gelen nic sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Rev: Xocalı ilçesinde bulunan bu Dağın adı Azərbaycan dilinin şivelerinde “barınak” anlamına gelen rev sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Salk: Qubadlı ilçesi arazisində bulunan bu Dağın adı Türk dillerinde “serin, soğuk” anlamına gelen salki sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Sor: Xocavənd ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Sos: Xocavənd ilçesinde yer alan bu köyün adı Türk dillerinde “ıslak” anlamına gelen sos sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Sus: Qax ilçesi arazisindən geçen bu Nehrin adı Türk dillerinde “suyun çıktığı yer” anlamına gelen sus sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Şin: Şəki ilçesi arazisindən geçen bir nehirdir (ATEL, 2007).

Tel: Xaçmaz ilçesi arazisində bulunan bu köyün adı Arapça “tepe” anlamına gelen tel sözcüğündən kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Top: Oğuz ilçesi arazisində yer alan bu köyün adı Azərbaycan dilinin bazı şivələrində “orman” anlamına gelen top sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Tuğ: Xızı ilçesi arazisindən keçən bu Nehrin adı kıpçakların tuğ tayfasının adından kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Vel: Lənkəran ilçesi arazisində yer alan bu köyün adı Talış dilində “eğrelti otu bitkisi” anlamına gelen vel sözcüğündən kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Veri: Lerik ilçesi arazisində yer alan bu köyün adı Talış dilində “yukarıdaki köy” anlamına gelen veri sözcüğündən intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Zar: Kəlbəcər ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Zığ: Abşeron arazisində yer alan bu köyün adı Azərbaycan dilində “bataklık” anlamına gelen zığ sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Zor: Qubadlı ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

4.3.1.2.2. Azərbaycan`da +lAr Eki Almış Basit Yapılı Yer Adları

Abdallar: Laçın ilçesinde yer alan bu köyün adı Arapça “derviş” anlamına gelen abdāl sözcüğündən kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Camlar: Xaçmaz ilçesi arazisindən keçən nehirdir (ATEL, 2007).

Dəllər: Şərur ilçesinde bulunan bu Dağın adı delilər /deller kabilesindən kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Dördlər: Gədəbəy ilçesinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Xanlar: Azərbaycan`ın batısında yer alan bir ilçedir (ATEL, 2007).

Qırlar: Ağsu ilçesinde bulunan bu köyün adı bazı Türk dillerində “dağ yamacı” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Qovlar: Sabirabad ilçesinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Qullar: Balakən ilçesi arazisinden geçen bir nehirdir (ATEL, 2007).

Qurdlar: Ağdam ilçesi arazisində yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Quşlar: Kürdəmir ilçesinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Lallar: Cəlilabad ilçesinde bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Mirlər: Qubadlı ilçesinde yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Şıxlar: Ağdam ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Talalar: Balakən ilçesi arazisində yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Tatlar: Ağdaş ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

Tatlar: Kəlbəcər ilçesi arazisində yer alan bir köydür (ATEL, 2007).

Zallar: Kəlbəcər ilçesi arazisində bulunan bir köydür (ATEL, 2007).

4.3.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Yer Adları

Türemiş kelimeleri Günay Karaağaç, “Yapımlık bağlı birimlerle türetilmiş söz, gövde söz veya türevlerdir. Ad veya eylem kök ve gövdelerinden yapım ekleriyle elde edilmiş bu sözler, kökü oluşturan ad veya eylemle ilgili yeni bir bilginin adı olarak doğarlar: yazlık > yaz-lık, ağaç > ağaç-lı, konuk > kon-uk, yay- > yay-gı, koş- > koş-ucu vb.” Şeklinde açıklar (DBTS, 2013).

4.3.2.1. Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

İsimden isim yapma ekleri isim kök ve gövdelerinden isim yapmak için kullanılan yapım ekleridir. Bu ekler isim köklerine, isimden yapılmış isim gövdelerine ve fiilden yapılmış isim gövdelerine eklenirler. Yani isimden isim yapma ekleri isimden isim yapma eklerinden ve fiilden isim yapma eklerinden sonra gelebilirler. İsimden yapılmış isimlerin manaları yapılmış oldukları isimlere umumiyetle çok yakından bağlıdır ve onlarla ilgili yer, meslek, topluluk, vasıf, bağlılık, aitlik v.s. gibi nesneler ifade ederler. Bu isimlerin sayıları sayılamayacak

kadar çok, fakat çeşitleri azdır. Yani işlek olan isimden isim yapma ekleri pek fazla değildir. Fakat bu eklerin kullanılış sahası çok geniştir (Ergin, 2013).

4.3.2.1.1. Türkiye’de Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

Günay Karaağaç, addan ad yapım eklerini: “Yapımlık bağlı birimlerin bir türüdür. Çeşitli ad soylu sözlerden yeni adlar yapan ekleşmiş bağlı birimlerdir. Adlara ve ad soylu kök ve gövdelere gelerek, anlamca eskisinden farklı yeni bir anlam oluşturacak biçimde söz türeten eklerdir” diyerek açıklar (DBTS, 2013).

+CA eki– Bir çekim eki olarak niteleyici sözlerden türettiği zarflar, bazen kalıplaşır: asker> askerce, aslan> aslanca, dost> dostça, düşman> düşmanca, erkek> erkekçe vb. (DBTS, 2013).

+CA ekiyle türeyen yer adları

- Bakırca Mahallesi (Gaziantep) bakırca< bakır+ca
- Beylerce Mahallesi (Konya) beylerce< bey+ler+ce
- Çanakça Mahallesi (İstanbul) çanakça < çanak+ça
- Çatalca ilçesi (İstanbul) çatalca < çatal+ca
- Çukurca ilçesi (Hakkari) çukurca < çukur+ca
- Derince ilçesi (İzmit) derince < derin+ce
- Dikence Mahallesi (Ordu)dikence < dik-en+ce
- Dutluca Mahallesi (Şanlıurfa) dutluca < dut+lu+ca
- Düzce Mahallesi (Gaziantep) düzce< düz+ce
- Esence köyü (Tokat)esence < es-en+ce
- Garipçe Mahallesi (İstanbul) garipçe< garip+çe
- Güneyce Mahallesi (Malatya) güneyce < güney+ce
- Gürlüce Mahallesi (Şanlıurfa) gürlüce< gürlü+ce
- Güzelce Mahallesi (İstanbul) güzelce < güzel+ce
- Hoşça Mahallesi (Kayseri) hoşça < hoş+ça
- İğnece köyü (Giresun) iğnece< iğne+ce
- İkizce köyü (Tokat) ikizce < ikiz+ce
- Kaynarca Mahallesi (Trabzon) kaynarca< kaynar+ca
- Küplüce Mahallesi (İstanbul) küplüce < küp+lü+ce
- Kuşça Mahallesi (Konya) kuşça< kuş+ça

- Kuzca köyü (Isparta) kuzca < kuz+ca
- Ortaca Mahallesi (Konya) ortaca < orta+ca
- Sarıca Mahallesi (Kayseri) sarıca < sarı+ca
- Şirince Mahallesi (İzmir) şirince < şirin+ce
- Tokluca Mahallesi (Malatya) tokluca < tok+lu+ca
- Tozluca Mahallesi (Şanlıurfa) tuzluca < tuz+lu+ca
- Uğurca köyü (Giresun) uğurca < uğur+ca
- Ünlüce Mahallesi (Van) ünlüce < ün+lü+ce
- Yağca Mahallesi (Malatya) yağca < yağ+ca
- Yakınca köyü (Giresun) yakınca < yakın+ca
- Yerlice Mahallesi (Trabzon) yerlice < yer+li+ce

+cAğIz eki -Getirildiği köke küçültme ve sevgi anlamı katar (DBTS, 2013).

+cAğIz ekiyle türeyen yer adları

- Çimenceğiz Mahallesi (Ankara) çimenceğiz < çimen+ceğiz
- Koçcağız Mahallesi (Adana) koçcağız < koç+cağız
- Köyceğiz Mahallesi (Trabzon) köyceğiz < köy+ceğiz

+cAk eki – Adlardan sıfat ve zarf adları yapar: büyük>büyücek, çabuk>çabucak, demin> demincek vb. (DBTS, 2013).

+cAk ekiyle türeyen yer adları

- Çukurcak Mahallesi (Balıkesir) çukurcak < çukur+cak
- Kapıcak köyü (Isparta) kapıcak < kapı+cak
- Köprücek köyü (Kütahya) köprücek < köprü+cek
- Kumrucak Mahallesi (Diyarbakır) kumrucak < kumru+cak
- Kuyucak Mahallesi (Ankara) kuyucak < kuyu+cak
- Oğulcak köyü (Bitlis) oğulcak < oğul+cak
- Tatlıcak köyü (Sinop) tatlıcak < tat+lı+cak

+CX eki – Meslek ekidir. Bu ek başlangıçtan beri Türkçenin belli başlı addan ad yapım eklerinden biri olarak kullanılmaktadır. Düşkünlük sıfatları ve meslek adları yapar (DBTS, 2013).

+CX ekiyle türeyen yer adları

- Ambarcı Mahallesi (Kocaeli) ambarcı < ambar+cı
- Ayrancı Mahallesi (Şanlıurfa) ayrancı < ayran+cı
- Balcı köyü (Isparta) balcı < bal+cı
- Başakçı köyü (Tunceli) başakçı < başak+çı
- Borucu köyü (Aksaray) borucu < boru+cu
- Bostancı köyü (Afyonkarahisar) bostancı < bostan+cı
- Bostancı Mahallesi (İstanbul) bostancı < bostan+cı
- Çanakçı köyü (Sinop) çanakçı < çanak+çı
- Çeltikçi Mahallesi (Bursa) çeltikçi < çeltik+çi
- Deveci köyü (Amasya) deveci < deve+ci
- Doğancı köyü (Bolu) doğancı < doğ-an+cı
- Evci Mahallesi (Adana) evci < ev+ci
- Fırıncı Mahallesi (Malatya) fırıncı < fırın+cı
- Helvacı Mahallesi (Trabzon) helvacı < helva+cı
- Kabakçı köyü (Çorum) kabakçı < kabak+çı
- Kargacı Mahallesi (Konya) kargacı < karga+cı
- Kaşıkçı Mahallesi (Kocaeli) kaşıkçı < kaşık+çı
- Katrancı köyü (Aksaray) katrancı < katran+cı
- Keçeci köyü (Tokat) keçeci < keçe+ci
- Kelekçi Mahallesi (Denizli) kelekçi < kelek+çi
- Kelleci Mahallesi (Denizli) kelleci < kelle+ci
- Koyuncu köyü (Amasya) koyuncu < koyun+cu
- Kürkçü köyü (Çorum) kürkçü < kürk+çü
- Kuyucu Mahallesi (Adana) kuyucu < kuyu+cu
- Özdemirci Mahallesi (Trabzon) özdemirci < özdemir+ci
- Pirinççi köyü (Elazığ) pirinççi < pirinç +çi
- Sabuncu köyü (Ağrı) sabuncu < sabun+cu
- Saççılar köyü (Bolu) saççılar < saç+çı+lar
- Semerci köyü (Tokat) semerci < semer+ci
- Tarakçı köyü (Sinop) tarakçı < tara-k+çı
- Üzümcü köyü (Hakkari) üzümçü < üzüm+cü

+CXk eki – Getirildiği köke küçültme ve sevgi anlamı katar. Türkçede başlangıçtan beri kullanılan ve son zamanlarda çok işlek hâle gelen bir ektir. Küçültme eki de denir. Küçültme ve sevgi bildiren adlar yapar (DBTS, 2013).

+CXk ekiyle türeyen yer adları

- Alancık köyü (Çorum) alancık < alan+cık
- Anacık Mahallesi (Kahramanmaraş) anacık < ana+cık
- Avşarcık köyü (Sivas) avşarcık < avşar+cık
- Ayvacık köyü (Ağrı) ayvacık < ayva+cık
- Bolatçık köyü (Çorum) bolatçık < bolat+cık
- Elmacık köyü (Aksaray) elmacık < elma+cık
- Erencik köyü (Bitlis) erencik < er+en+cık
- Fırıncık köyü (Kastamonu) fırıncık < fırın+cık
- Harmancık köyü (Amasya) harmancık < harman+cık
- Hasancık köyü (Adıyaman) hasancık < hasan+cık
- Hisarcık köyü (Bilecik) hisarcık < hisar+cık
- İğdecik Mahallesi (Eskişehir) iğdecik < iğde+cık
- İncecik Mahallesi (Kahramanmaraş) incecik < ince+cık
- Kalaycık Mahallesi (Gaziantep) kalaycık < kalay+cık
- Kalecik köyü (Adıyaman) kalecik < kale+cık
- Kavacık köyü (Bayburt) kavacık < kava+cık
- Kayacık Mahallesi (Eskişehir) kayacık < kaya+cık
- Kerpiçcik köyü (Yozgat) kerpiçcik < kerpiç+cık
- Ömercik Mahallesi (Ankara) ömercik < ömer+cık
- Örencik Mahallesi (Ankara) örencik < ören+cık
- Pembecik Mahallesi (Mersin) pembecik < pembe+cık
- Saraycık köyü (Amasya) saraycık < saray+cık
- Söğütcük köyü (Bilecik) söğütcük < söğüt+cük
- Tarlacık Mahallesi (Trabzon) tarlacık < tarla+cık
- Tavşancık Mahallesi (Ankara) tavşancık < tavşan+cık
- Yenicik köyü (Bitlis) yenicik < yeni+cık
- Yuvacık köyü (Amasya) yuvacık < yuva+cık

+IX eki – Sıfat ekidir. Bu ek başlangıçtan beri Türkçenin belli başlı addan ad yapma eklerinden biri olarak kullanılmıştır (DBTS, 2013)

+IX ekiyle türeyen yer adları

- Ağaçlı Mahallesi (Trabzon) ağaçlı < ağaç+lı
- Ahırlı köyü (Ankara) ahırlı < ahır+lı
- Ahmetli ilçesi (Manisa) ahmetli < ahmet+li
- Artıklı Mahallesi (Ordu) artıklı < artık+lı
- Bademli Mahallesi (Diyarbakır) bademli < badem+li
- Bağdatlı Mahallesi (Adana) bağdatlı < bağdat+lı
- Baharlı köyü (Diyarbakır) baharlı < bahar+lı
- Balıklı Mahallesi (Balıkesir) balıklı < balık+lı
- Başaklı Mahallesi (Diyarbakır) başaklı < başak+lı
- Boğazlı Mahallesi (Malatya) boğazlı < boğaz+lı
- Bostanlı Mahallesi (Kahramanmaraş) bostanlı < bostan+lı
- Camili Mahallesi (Sakarya) camili < cami+li
- Çatallı köyü (Afyon) çatallı < çatal+lı
- Çatallı köyü (Kırıkkale) çatallı < çatal+lı
- Çayırli Mahallesi (Malatya) çayırli < çayır+lı
- Çeşmeli Mahallesi (Mersin) çeşmeli < çeşme+li
- Çiçekli köyü (Trabzon) çiçekli < çiçek+li
- Çiçekli Mahallesi (Adana) çiçekli < çiçek+li
- Çullu köyü (Kars) çullu < çul+lu
- Demirli Mahallesi (Trabzon) demirli < demir+li
- Dereli ilçesi (Giresun) dereli < dere+li
- Develi ilçesi (Kayseri) develi < deve+li
- Dibekli köyü (Ağrı) dibekli < dibek+li
- Divanlı köyü (Yozgat) divanlı < divan+lı
- Dudaklı köyü (Bursa) dudaklı < dudak+lı
- Dumanlı Mahallesi (Konya) dumanlı < duman+lı
- Duvarlı köyü (Niğde) duvarlı < duvar+lı
- Erikli Mahallesi (Balıkesir) erikli < erik+li
- Erdemli ilçesi (Mersin) erdemli < erdem+li
- Eşrefli köyü (Kırşehir) eşrefli < eşref+li

- Fındıklı Mahallesi (İstanbul) fındıklı < fındık+lı
- Fıstıklı köyü (Trabzon) fıstıklı < fıstık+lı
- Goncalı köyü (Ağrı) goncalı < gonca+lı
- Güneşli köyü (Zonguldak) güneşli < güneş+li
- Güzelli Mahallesi (Yozgat) güzelli < güzel+li
- Haberli köyü (Şırnak) haberli < haber+li
- Hamamlı köyü (Sinop) hamamlı < hamam+lı
- Hisarlı köyü (Rize) hisar < hisar+lı
- İkizli Mahallesi (Konya) ikizli < ikiz+li
- Işıklı köyü (Hakkari) ışıklı < ılık+lı
- Kamışlı köyü (Ağrı) kamışlı < kamış+lı
- Kanatlı Mahallesi (Mardin) kanatlı < kanat+lı
- Kaymaklı Mahallesi (Şanlıurfa) kaymaklı < kaymak+lı
- Keçili Mahallesi (Şanlıurfa) keçili < keçi+li
- Kepekli Mahallesi (Sakarya) kepekli < kepek +li
- Kılıçlı Mahallesi (İstanbul) kılıçlı < kılıç+lı
- Kilimli köyü (Kırşehir) kilimli < kilim+li
- Kozlu köyü (Çanakkale) kozlu < koz+lu
- Kuleli Mahallesi (İstanbul) kuleli < kule+li
- Küllü köyü (Osmaniye) küllü < kül+lü
- Madenli Mahallesi (Adana) madenli < maden+li
- Mercanlı köyü (Kilis) mercanlı < mercan+lı
- Narlı Mahallesi (Balıkesir) narlı < nar+lı
- Ocaklı köyü (Yozgat) ocaklı < ocak+lı
- Öksüzlü köyü (Osmaniye) öksüzlü < öksüz+lü
- Ormanlı Mahallesi (İstanbul) ormanlı < orman+lı
- Ortaklı mahalesi (Kahramanmaraş) ortaklı < ortak+lı
- Ozanlı köyü (Erzincan) ozanlı < ozan+lı
- Paşalı köyü (Nevşehir) paşalı < paşa+lı
- Şahinli köyü (Tokat) şahinli < şahin+li
- Şalgamlı Mahallesi (Tekirdağ) şalgamlı < şalgam+lı
- Saygılı köyü (Erzincan) saygılı < saygı+lı
- Sazlı köyü (Çanakkale) sazlı < saz+lı
- Şeyhli Mahallesi (İstanbul) şeyhli < şeyh+li

- Sümbüllü Mahallesi (Sakarya) sümbüllü < sümbül+lü
- Tahtalı Mahallesi (Kocaeli) tahtalı < tahta+lı
- Tepsili köyü (Tunceli) tepsili < tepsi+li
- Törelî mahalesi (Van) törelî < töre+li
- Turanlı köyü (Kilis) turanlı < turan+lı
- Turplu Mahallesi (Balıkesir) turplu < turp+lu
- Turunçlu Mahallesi (Mersin) turunçlu < turunç+lu
- Tütenli köyü (Gümüşhane) tütenli < tüten+li
- Tuzaklı Mahallesi (Samsun) tuzaklı < tuzak+lı
- Yamaçlı köyü (Siirt) yamaçlı < yamaç+lı
- Yaylalı köyü (Gümüşhane) yaylalı < yayla+lı
- Yazılı köyü (Ağrı) yazılı < yazı+lı
- Yeşilli köyü (Kırıkkale) yeşilli < yeşil+li
- Yetimli Mahallesi (Adana) yetimli < yetim+li
- Yılanlı köyü (Ağrı) yılanlı < yılan+lı
- Yoncalı köyü (Uşak) yoncalı < yonca+lı
- Yulaflı Mahallesi (Tekirdağ) yulaflı < yulaf+lı

+lXk eki – Kavram ekidir. Genel oluş ve bol bulunuşu bildirir. Varlık adı olan kök ve gövdelere getirilerek, bu somut varlık adlarını soyutlaştırır. Bu ek, başlangıçtan beri Türkçenin belli başlı addan ad yapma eklerinden biri olarak kullanılmıştır (DBTS, 2013).

+lXk ekleriyle türeyen yer adları

- Ambarlık köyü (Rize) ambarlık < ambar+lık
- Aydınlık köyü (Amasya) aydınlık < aydın+lık
- Ballık köyü (Burdur) ballık < bal+lık
- Beylik Mahallesi (Mardin) beylik < bey+lik
- Birlik mahalesi (İstanbul) birlik < bir+lik
- Bostanlık köyü (Aksaray) bostanlık < bostan+lık
- Cevizlik Mahallesi (Trabzon) cevizlik < ceviz+lik
- Çakallık Mahallesi (Sakarya) çakallık < çakal+lık
- Çakıllık Mahallesi (Balıkesir) çakıllık < çakıl+lık
- Çamlık köyü (Bolu) çamlık < çam+lık

- Çiğdemlik köyü (Bayburt) çiğdemlik < çiğdem+lik
- Çınarlık Mahallesi (Trabzon) çınarlık < çınar+lık
- Dutluk köyü (Amasya) dutluk < dut+luk
- Elmalık köyü (Rize) elmalık < elma+lık
- Güvercinlik köyü (Batman) güvercinlik < güvercin+lik
- Hurmalık köyü (Rize) hurmalık < hurma+lık
- Karlık Mahallesi (Adana) karlık < kar+lık
- Kömürlük Mahallesi (Malatya) kömürlük < kömür+lük
- Meşelik Mahallesi (Muğla) meşelik < meşe+lik
- Otluk Mahallesi (Mardin) otluk < ot+luk
- Şehitlik köyü (Rize) şehitlik < şehir+lik
- Soğanlık Mahallesi (İstanbul) soğanlık < soğan+lık
- Taşlık köyü (Batman) taşlık < taş+lık
- Tohumluk köyü (Giresun) tohumluk < tohum+luk
- Yazlık Mahallesi (Ordu) yazlık < yaz+lık
- Yumurtalık Mahallesi (Şanlıurfa) yumurtalık < yumurta+lık
- Zeytinlik köyü (Artvin) zeytinlik < zeytin+lik

+sXz eki - Ad kök veya gövdesinin işaret ettiği varlık veya niteliğe sahip olmayanı bildirir: ağaç> ağaçsız, akıl> akılsız vb. (DBTS, 2013).

+sXz ekiyle türeyen yer adları

- Burunsuz Mahallesi (Konya) burunsuz < burun+suz
- Çarıksız köyü (Çanakkale) çarıksız < çarık+sız
- Kulaksız köyü (Batman) kulaksız< kulak+sız
- Susuz Mahallesi (Ankara) susuz < su+suz

4.3.2.1.2. Azerbaycan'da Addan Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

+CA ekiyle türeyen yer adları

- Ağırca Nehri (Abşeron) ağırca < ağır+ca
- Altınca köyü (Qubadlı) altınca < altın+ca
- Ballica köyü (Xocalı) ballica< bal+lı+ca
- Daşlıca köyü (Qəbələ) daşlıca < daş+lı+ca
- Duruca Nehri (Qəbələ) duruca< duru+ca

- Əyricə köyü (Bərdə) əyricə < əyri+cə
- Girdəcə dağ (Qəbələ) girdəcə < girdə+cə
- Güllücə köyü (Ağdam) güllücə < gül+lü+cə
- Qaraca Dağı (Daşkəsən, Xanlar) qaraca < qara+ca
- Qaynarca Gölü (Xızı) qaynarca < qaynar+ca
- Qızılca dağ (Gədəbəy) qızılca < qızıl+ca
- Narca Dağı (Qax) narca < nar+ca
- Yenicə köyü (Ağdaş) yenicə < yeni+cə

+cAk ekiyle türeyən yer adları

- Kalıncak (Qalıncak) köyü (İsmayılı) kalıncak < kalın-cak

+CX ekiyle türeyən yer adları

- Bostañçı köyü (Xaçmaz) bostañçı < bostañ+çı
- Cütçü köyü (Xocavənd) cütçü < cüt+çü
- Çanakçı köyü (Xocalı) çanakçı < çanak+çı
- Danaçı köyü (Zagatala) danaçı < dana+çı
- Demirçi köyü (Sederek) demirçi < demir+çi
- Dəvəçi Nehri (Dəvəçi) dəvəçi < dəvə+çi
- Kürəkçi köyü (Yardımlı) kürəkçi < kürək+çi
- Qaraçı köyü (Xaçmaz) qaraçı < qara+çı
- Qazançı köyü (Ağdam) qazançı < qazan+çı
- Oxçu Nehri (Zəngilan) oxçu < ox+çu
- Topçu köyü (İsmayılı) topçu < top+çu
- Yaycı köyü (Culfa) yaycı < yay+cı
- Yurdçu köyü (Şerur) yurdçu < yurd+çu

+CXk (+CXq) ekiyle türeyən yer adları

- Xırmancıq köyü (Xocavənd) xırmancıq < xırman+cıq
- Qapıcıq Dağı (Ordubad) qapıcıq < qapı+cıq
- Qaracıq köyü (Xaçmaz) qaracıq < qara+cıq
- Saracıq köyü (Füzuli) saracıq < sara+cıq
- Şəkərcik köyü (Füzuli) şəkərcik < şəkər+cik

+lX ekiyle türeyən yer adları

- Abadlı köyü (Zaqatala)abadlı< abad+lı
- Abdullu köyü (Cəlilabad)abdullu< abdul+lu
- Açarlı köyü (Ağdam)açarlı< açar+lı
- Axundlu köyü (Ağsu)axundlu < axund+lu
- Almalı köyü (Qax)almalı < alma+lı
- Armudlu Dağı (Xanlar, Şəmkir)armudlu < armud+lu
- Babalı köyü (Xaçmaz)babalı < baba+lı
- Buludlu köyü (İmişli)buludlu < bulud+lu
- Ceyranlı köyü (Dəvəçi)ceyranlı < ceyran+lı
- Çiçəkli Dağı (Kəlbəcər)çiçəkli < çiçək+li
- Dadaşlı köyü (Ağdam)dadaşlı < dadaş+lı
- Daşlı köyü (Laçın)daşlı < daş+lı
- Gəncəli köyü (Xaçmaz)gəncəli < gəncə+li
- İlanlı dağ (Füzuli)ilanlı < ilan+lı
- Könüllü köyü (Şəmkir)könüllü < könül+lü
- Nəsibli köyü (Tovuz)nəsibli < nəsib+li
- Oruclu köyü (İmişli)oruclu < oruc+lu
- Pənahlı Dağı (Daşkəsən)pənahlı < pənah+lı
- Rəcəbli köyü (Tərtər)rəcəbli< rəcəb+li
- Tatlı köyü (Ağstafa)tatlı< tat+lı
- Ulaşlı köyü (Qubadlı)ulaşlı < ulaş+lı
- Yusifli köyü (Ağdam)yusifli < yusif+li
- Zamanlı köyü (Gədəbəy)zamanlı < zaman+lı
- Zilanlı köyü (Qubadlı)zilanlı < zilan+lı
- Zöhranlı köyü (Dəvəçi)zöhranlı < zöhran+lı

+lXk (+lXq) ekiyle türeyen yer adları

- Aqlıq köyü (Oğuz)aqlıq< aq+lıq
- Almalıq köyü (Kəlbəcər)almalıq< alma+lıq
- Bəylik köyü (Saatlı)bəylik < bəy+lik
- Buzluq Nehribuzluq < buz+luq
- Genlik köyü (Zəngilan)genlik < gen+lik
- Xınalıq köyü (Quba)xınalıq < xına+lıq
- Kalfalıq köyü (Laçın)kalfalıq < kalfa+lıq

- Quzgunluq Nehri (Cəbrayıl)quzgunluq < quzgun+luq
- Narlıq köyü (Sabirabad)narlıq < nar+lıq
- Samanlıq köyü (Gədəbəy)samanlıq < saman+lıq
- Şahlıq köyü (Ucar)şahlıq < şah+lıq
- Şənlik köyü (Ağcabədi)şənlik < şən+lik
- Yenilik köyü (Ağsu)yenilik < yeni-lik
- Zoğallıq köyü (İsmayılı)zoğallıq < zoğal+lıq

4.3.2.2. Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

İsimden fiil yapma ekleri isim kök ve gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir. Bu ekler isim köklerine, isimden yapılmış isim gövdelerine ve fiilden yapılmış isim gövdelerine eklenirler. Yani isimden fiil yapma ekleri isimden isim yapma eklerinden ve fiilden isim yapma eklerinden sonra gelebilirler. İsimden fiil yapma ekleri umumiyetle isim köklerinden, az miktarda fiilden yapılmış isim gövdelerinden fiil yapan eklerdir. Yani isimden fiil yapma ekleri fiilden isim yapma eklerinden sonra az, isimden isim yapma eklerinden sonra ise çok az kullanılırlar. Sayıları da pek fazla değildir (Ergin, 2013).

Günay Karaağaç, addan fiil yapım eklerini şöyle tanımlamaktadır: “Yapımlık bağlı birimlerin bir türüdür. Çeşitli ad soylu sözlerden yeni eylem adları yapan, ekleşmiş bağlı birimleridir. Addan eylem türeten ekler, adlara ve ad soylu kök ve gövdelere gelerek, getirildiği ad ile ilgili görülmüş yeni bir eylemin, yeni bir yapma veya olmanın adını yapan eklerdir. Adlara ve ad soylu kök ve gövdelere gelerek anlamca eskisinden farklı yeni bir anlam oluşturacak ve yeni bir olma ve yapma bildirir biçimde eylem türeten ekler, addan eylem türeten eklerdir.” (DBTS, 2013).

4.3.2.2.1. Türkiye’de Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

-IA eki – Addan eylem yapma eklerinin en işlek olanıdır. Hemen hemen bütün adların sonuna gelerek yapma ve olma bildiren eylemler yapar (DBTS, 2013).

-IA ekiyle türeyen yer adları

- Gürle Mahallesi (Manisa)gürle< gür-le

4.3.2.2.2. Azerbaycan’da Addan Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

-la ekiyle türeyen yer adları

- Eşle köyü (Lənkəran)eşle< eş-le
- Tekle (Təklə) köyü (Ağsu) tekle< tek-le
- Tükle (Tüklə) köyü (Masallı)tükle<tük-le

4.3.2.3. Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

Günay Karaağaç, fiilden ad yapım eklerini şöyle özetlemiştir: “Yapımlık bağlı birimlerin bir türüdür. Çeşitli eylem soylu sözlerden yeni adlar yapan, ekleşmiş bağlı birimlerdir. Eylemden ad türeten ekler, eylem soylu kök ve gövdelere gelerek, getirildikleri eylem ile ilgili görülmüş yeni bir adın, eylem sonucu ortaya çıkmış yeni bir varlık veya durumun adını yapan eklerdir.” (DBTS, 2013).

4.3.2.3.1. Türkiye’de Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

+Ak eki – Eylem adı yapan eklerdendir. Eskiden beri kullanılan ve eylemin gösterdiği hareketi çokça yapanı, olanı veya yapılanı bildirir. Yer adları yapar: barın- > barınak, bat- > bataak, dur- > durak, kavuş- > kavşak, kon- > konak, korun- > korunak, sanç- > sancak, sığın- > sığınak, tapın- > tapınak, yat- > yatak, yun- > yunak. (DBTS, 2013).

+Ak ekiyle türeyen yer adları

- Bişek köyü (Yozgat)bişek < biş+ek
- Durak Mahallesi (Balıkesir)durak< dur+ak
- Sığınak Mahallesi (Diyarbakır)sığınak < sığ-(ı)n+ak

+(y)An eki – Eylemlerden ad soylu sözler yapar. Bu sözler, genellikle nitelik adlarıdır (DBTS, 2013).

+(y)An ekiyle türeyen yer adları

- Bitiren Mahallesi (Hatay)bitiren<bit-(i)r+en
- Bozan köyü (Afyonkarahisar)bozan< boz+an
- Çağlayan köyü (Afyonkarahisar) çağlayan < çağla+ (y)an
- Çırpan Mahallesi (Bursa)çırpan < çırp+an

- Doğan Mahallesi (Aydın)doğan < doğ+an
- Doyuran Mahallesi (Balıkesir)doyuran < doy-(u)r+an
- Duran Mahallesi (Şanlıurfa) duran< dur+an
- Esen Mahallesi (Ankara) esen< es+en
- Kıran Mahallesi (Aydın)kıran < kır+an
- Söken Mahallesi (Ordu)söken < sök+en
- Tüten Mahallesi (Şanlıurfa)tüten < tüt+en

+cek eki – İşlek olmayan eklerden biridir (DBTS, 2013).

+ cek türeyen yer adları

- Bürücek köyü (Rize)bürücek< bürü+cek
- Ericek Mahallesi (Aydın)ericek< eri+cek
- İncek Mahallesi (Ankara)incek < in+cek

+GXn eki – İşlek bir ektir. Genel olarak tek heceli eylem köklerine getirilir. Eylemi çok yapanı veya olanı bildirir: alış- >alışkın, az- >azgın, bay- >baygın, bez- > bezgin, bil- > bilgin, bit- >bitkin, coş-> coşkun, dal- > dalgın vb.(DBTS, 2013).

+GXn ekiyle türeyen yer adları

- Coşkun Mahallesi (Diyarbakır) coşkun< coş+kun
- Olgun Mahallesi (Diyarbakır)olgun< ol+gun
- Sorgun Mahallesi (Ankara)sorgun < sor+gun

+k eki – Eylem adı yapan eklerdendir. Eskiden beri kullanılan ve eylem sonucu ortaya çıkan niteliği bildiren adlar yapar. Eylem sonucu ortaya çıkan niteliği bildirir: aç-> açık, aksa- >aksak, bat- > batık, bitiş- > bitişik, boz- > bozuk, bulaş- > bulaşık vb. (DBTS, 2013).

+k ekiyle türeyen yer adları

- Danışık köyü (Sivas)danışık < danış+(ı)k
- Kesik Mahallesi (Adana)kesik < kes+(i)k
- Kısık köyü (Uşak)kısık< kıs+(ı)k
- Tanışık Mahallesi (Malatya)tanışık< tanı-ş+(ı)k
- Uyanık Mahallesi (Diyarbakır)uyanık < uyan+(ı)k

+mA eki - Eylem adı yapan ektir. Bütün eylem kök ve gövdelerine getirilen ve Türkçenin bütün zamanlarında işlek olan bir ektir. Tüm eylem kök ve gövdelerine gelerek onlardan eylem adları veya ad-eylemler yapar: ağla-> ağlama, anlat-> anlatma, çivile->çivileme, dinle-> dinleme vb. (DBTS, 2013).

+ mA ekiyle türeyen yer adları

- Aktarma Mahallesi (Balıkesir)aktarma< aktar+ma
- Çevirme Mahallesi (Malatya)çevirme< çevir+me
- Döğmeci Mahallesi (Ankara)döğmeci < döğ+me+ci
- Döşeme Mahallesi (Balıkesir)döşeme< döşe+me
- Serme Mahallesi (Bursa)serme < ser+me

+m eki – Eylemden ad yapan eklerdendir. Oldukça işlek olan, nitelik ve nicelik adı yapan eklerden biridir. Eylemi nitelik ve süreç olarak bildiren ve böylece de kalıcılaşabilen adlar yapar: ak-> akım, bak-> bakım, biç-> biçim, bükül-> büküm, devir-> devrim, doğ-> doğum, dur-> durum vb. (DBTS, 2013).

+ m ekiyle türeyen yer adları

- Büküm köyü (Adıyaman)büküm < bük-(ü)l+(ü)m
- Yaylım köyü (Erzincan)yaylım < yay-(ı)l+(ı)m
- Yıldırım Mahallesi (İstanbul) yıldırım < yıl-dır+(ı)m

+X eki – Eylem adı yapan eklerdendir. Eskiden beri kullanılan ve eylemin kendisini veya eylem sonucu ortaya çıkan bilginin adını yapar. Nitelik adları yapar: dol-> dolu, dur-> duru, sık-> sıkı, şaş-> şaşı, yar-> yarı (DBTS, 2013)

+X ekiyle türeyen yer adları

- Doğu Mahallesi (Aydın) doğu< doğ+u
- Koşu Mahallesi (Malatya)koşu< koş+u

+Xş eki – Eylemi biçim olarak adlandırır. Bütün eylem kök ve gövdelerine getirilen ve Türkçenin bütün dönemlerinde işlek olan bir ektir.Eylemi biçim olarak adlandıran sözler yapar: açıl-> açılış, anla-> anlayış, art-> artış, bak-> bakış, bul-> buluş, çekil-> çekiliş, davran-> davranış, dik->dikiş, doğ->doğuş vb. (DBTS, 2013).

+Xş ekiyle türeyen yer adları

- Kurtuluş Mahallesi (Mersin) kurtuluş< kurtul+uş

+XcX eki – Çok işlek bir ektir. Eskiden beri kullanılan ve eylemi çok yapanı veya olanı, eylemi meslek edineni bildirir (DBTS, 2013).

+XcX ekiyle türeyen yer adları

- Çakıcı köyü (Afyonkarahisar)çakıcı< çak+ıcı
- Çırpıcı Mahallesi (İstanbul)çırpıcı < çırp+ıcı
- Dikici köyü (Afyonkarahisar)dikici < dik+ici
- Ekici Mahallesi (Ankara)ekici < ek+ici

4.3.2.3.2.Azerbaycan’da Fiilden Ad Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

+ (y)An ekiyle türeyen yer adları

- Çıldır köyü (Kəlbəcər)çıldır< çıldır+an
- Dolanlar köyü (Xocavənd)dolanlar< dol+an+lar
- Kesen dağ (Culfa)kesen < kes+en
- Koşan (Qoşan) Dağı (Şəki)koşan< koş+an
- Soyulan köyü (Tərtər)soyulan< soy-(u)l+an

+Ak (+Aq) ekiyle türeyen yer adları

- Qıvrak Dağı (Şərur)qıvrak< qıv(ı)r+aq

+GXn ekiyle türeyen yer adları

- Vurğun köyü (Ağstafa)vurğun< vur+ğun

+k ekiyle türeyen yer adları

- Gedik köyü (Quba)gedik< ged+(i)k
- Gödək Dağı (Tovuz)gödək< gödə+k
- Gödəklər köyü (Bəyləqan)gödəklər < gödə+k+lər
- Qaynaq köyü (Bərdə)qaynaq< qayna+q

- Qoruqlar köyü (Ordubad)qoruqlar< qoru+q+lar
- Qovuşuq köyü (Laçın)qovuşuq< qov-(u)ş+(u)q
- Oyuq Dağ (Qobustan)oyuq < oy+(u)q
- Yanıq Dağ (Goranboy)yanıq < yan+(ı)q

+mA ekiyle türeyen yer adları

- Basma köyü (Sabirabad)basma< bas+ma
- Gəlmə köyü (Zərdab)gəlmə < gəl+mə
- Qazma köyü (Balakən)qazma < qaz+ma
- Qazmalar köyü (Qax)qazmalar < qaz+ma+lar

+X ekiyle türeyen yer adları

- Dolu köyü (Astara)dolu < dol+u
- Soru köyü (Lerik)soru< sor+u

+Xş ekiyle türeyen yer adları

- Baxışlı köyü (Xızı)baxışlı < bax-(ı)ş+lı

4.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Adları

Fiilden fiil yapım eklerini Günay Karaağaç, bu şekilde tarif eder: “Yapımlık bağlı birimlerin bir türüdür. Çeşitli eylem soylu sözlerden yeni eylem adları yapan, ekleşmiş bağlı birimlerdir. Eylemden eylem türeten ekler, eylem soylu kök ve gövdelere gelerek, bu eylem kök ve gövdelerinin çatılarını, onların özne ve nesne ilişkilerini, gerçekleşme özelliklerini değiştirirler. Bu yüzden işlevleri çok belirgindir” (DBTS, 2013).

4.3.2.4.1. Türkiye’de Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Aları

-dXr eki – Ettirgenlik ekidir. Eskiden beri kullanılan ve çok işlek olan bir ektir. Bu ekle yapılan eylemler ettirgen anlamından sıyrılmış olabilir: bil- > bildir-, bul- > buldur-, çak-> çaktır, çal-> çaldır-, çarp-> çarptır- vb. (DBTS, 2013).

-dXr ekinin iştirakıyla türeyen yer adları

- Sındıran Mahallesi (Erzurum)sındıran < sın-dır+an
- Yıldıran Mahallesi (Erzurum)yıldıran < yıl -dır+an

-l eki – Edilgenlik ve bilinmezlik ekidir. Eskiden beri kullanılan ve çok işlek olan bir ektir. Etken ve ettirgen eylemlerden edilgen eylemler yapar: aç- > açıl-, ay- > ayıl-, bak- > bakıl-, bayılt-> bayıltıl-, çek-> çekil- vb. (DBTS, 2013).

-l ekinin iştirakıyla türeyen yer adları

- Büklüm köyü (Adıyaman)büklüm < bük-(ü)l+(ü)m
- Çakıl Mahallesi (İstanbul)çakıl < çak -(ı)l
- Çırpılı köyü (Ağrı)çırpılı < çırp-(ı)l+ı
- Dikili Mahallesi (Erzurum)dikili < dik-(i)l+i
- Örtülü Mahallesi (Aydın)örtülü < ört-(ü)l+ü
- Yapılca köyü (Kütahya)yapılca < yap-(ı)l+ca
- Yaylımlı köyü (Adıyaman)yaylımlı < yay-(ı)l+(ı)m+lı
- Yazılı Mahallesi (Eskişehir)yazılı < yaz-(ı)l+ı

-r eki – Ettirgenlik ekidir. Eskiden beri görülen ve çok işlek olan bir ektir. Olma bildiren geçişsiz eylemlerden oldurma bildiren ettirgen ve geçişli eylemler yapar: aş- > aşır-, bat- > batır-, bit-> bitir-, çık- > çıkar-, doğ- > doğur- vb. (DBTS, 2013).

-r ekinin iştirakıyla türeyen yer adları (tanır ve dokur fiilden isime koy)

- Yitirmez köyü (Gümüşhane)yitirmez < yit-(i)r-mez

-t eki – Ettirgenlik ekidir. Eskiden beri kullanılan ve çok işlek olan bir ektir. Edilgen, dönüşlü ve geçişsiz eylem kök ve gövdelerinden etken ve geçişli eylemler yapar: acı- > acıt-, ara-> arat-, azal- > azalt-, başla-> başlat-, dinle- > dinlet- vb. (DBTS, 2013).

-t ekinin iştirakıyla türeyen yer adları

- Çürüttüm Mahallesi (Eskişehir)çürüttüm < çürü-t-tü-m

-n eki – Dönüştürme ekidir. Eskiden beri kullanılan ve çok işlek olan bir ektir. Olma ve yapmayı öznenin üzerine çeviren ektir. Ekin ana işlevi, kendi kendine yapma ve olma bildiren eylemler yapmaktır. Yani bu ekle yapılan eylemlerde iş, yapana geri döner. Bu yüzden, geçişli eylemleri de geçişsiz eyleme dönüştüren bir ektir: aç- > açın-, al- > alın-, bak-> bakın-, başla-> başlan-, bul-> bulun-, çal- > çalın-vb. (DBTS, 2013).

-n ekinin iştirakıyla türeyen yer adları

- Bölüntü Mahallesi (Aydın)bölüntü < böl-(ü)n+tü
- Bulundu Mahallesi (Diyarbakır)bulundu < bul-(u)n-du
- Kırıntı Mahallesi (Bursa)kırıntı < kır -(ı)n+tı
- Övündü köyü (Ardahan)övündü < öv-(ü)n-dü
- Sevindik Mahallesi (Diyarbakır)sevindik < sev-(i)n-di+k

4.3.2.4.2. Azerbaycan’da Fiilden Fiil Yapım Ekleriyle Oluşan Yer Aları

-l ekinin iştirakıyla türeyen yer adları

- Qırılı köyü (Ağstafa)qırılı < qır-(ı)l+ı
- Satılmış Dağı (Qazax)satılmış < sat-(ı)l+mış
- Soyulan köyü (Tərtər)soyulan < soy -(u)l+an

4.3.3. Birleşik Kelimelerden Oluşan Yer Adları

Birleşik kelime, yeni bir kavramı veya yeni bir nesneyi karşılamak üzere iki ya da daha çok kelimenin belirli şekil bilgisi kurallarına uyularak yeni bir anlam birliği oluşturacak biçimde bir araya getirilmesidir (Korkmaz, 1992). Günay Karaağaç ise birleşik kelimeleri şu şekilde izah eder: “Bir kavram ya da nesneyi karşılamak amacıyla, anlam değerlerini yitiren iki veya daha çok sözün birleştirilmesi ile oluşturulan yeni sözlerdir” (DBTS, 2013). Bu yaklaşımlardan yola çıkılarak birleşik yer adları aşağıdaki şekilde incelenmiştir.

4.3.3.1. Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları

Ad tamlaması, ilişkilendirme öbeklerinden biridir. Ad tamlaması, bir varlığı, bir başka varlık veya kişi ile ilişkilendirerek daha belirli hale getiren bir yapıdır. Böylece varlığın sözlükteki genel adı, daha belirgin ve özel hâle getirilerek, varlık daha bilinir olur. Bütün çekimlik öbeklerde olduğu gibi, ad tamlamasının da ilk ögesi tamlayan, ikinci ögesi tamlanan öge durumundadır. Tamlayanın ekli veya aeksiz çekimde olmasına göre, belirli ve belirsiz; hem tamlayan hem de tamlananın durumuna göre de zincirleme türleri vardır (DBTS, 2013).

4.3.3.1.1. Türkiye’de Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları

Ağaçbaşı Mahallesi (Trabzon)	Ağaç+ başı
Aliobası köyü (Bartın)	Ali+obası
Armutkolu Mahallesi (Ordu)	Armut + kolu
Aslankuyusu Mahallesi (Şanlıurfa)	Aslan + kuyusu
Badempınarı köyü (Elazığ)	Badem + pınarı
Bağlarbaşı köyü (Adıyaman)	Bağlar + başı
Bağsuyu köyü (Tunceli)	Bağ + suyu
Beyelması köyü (Elazığ)	Bey + elması
Beylerhanı köyü (Uşak)	Beyler + hanı
Bilaluşağı köyü (Elazığ)	Bilal + usağı
Camıdağı köyü (Rize)	Cami + dağı
Çaykaşı köyü (Kastamonu)	Çay + kaşı
Damyeri Mahallesi (Adana)	Dem + yeri
Dedebağı Mahallesi (Denizli)	Dede + bağı
Ergenuşağı Mahallesi (Adana)	Ergen + uşağı
Göldağı köyü (Sinop)	Göl + dağı

Göltepesi köyü (Bingöl)	Göl + tepesi
Gülağzı Mahallesi (Muğla)	Gül + ağzı
Habibuşağı köyü (Elzağ)	Habib + uşağı
Hacıçeşmesi köyü (Yozgat)	Hacı + çeşmesi
Hanuşağı köyü (Tunceli)	Han + uşağı
Kayabaşı Mahallesi (Mersin)	Kaya + başı
Kediyünü köyü (Uşak)	Kedi + yünü
Kirazdağı Mahallesi (Ordu)	Kiraz + dağı
Kızlarsekisi Mahallesi (Adana)	Kiraz + sekisi
Koçkuyusu köyü (Tunceli)	Koç + kuyusu
Koçovası Mahallesi (Van)	Koç + ovası
Koyunevi Mahallesi (Adana)	Koyun + evi
Kuşburnu köyü (Bingöl)	Kuş + burnu
Ömerdağı Mahallesi (Van)	Ömer + dağı
Ormançayı Mahallesi (Diyarbakır)	Orman + çayı
Şahinpınarı Mahallesi (Mersin)	Şahin + pınarı
Tarlaağzı köyü (Bartın)	Tarla + ağzı
Taşocağı Mahallesi (Trabzon)	Taş + ocağı
Topderesi köyü (Bartın)	Top + deresi
Tuztaşı köyü (Çanakkale)	Tuz + taşı
Üzümbağı Mahallesi (Erzurum)	Üzüm+bağı
Yazgülü köyü (Bingöl)	Yaz + gülü
Yazıbaşı Mahallesi (Adana)	Yazı + başı

Yolağzı köyü (Ardahan) Yol + ağzı

4.3.3.1.2. Azərbaycan`da Ad Tamlamasından Oluşan Yer Adları

Abdullauşağı köyü (Kəlbəcər) Abdulla + uşağı

Ağalaruşağı köyü (Laçın) Ağalar + uşağı

Binəderəsi köyü (Xocavənd) Binə + dərəsi

Bulaqotağı köyü (Ağdaş) Bulaq + otağı

Dağdöşü köyü (Xocavənd) Dağ + döşü

Daşbaşı köyü (Xocalı) Daş + başı

Dəvəboynu Dağı (Qax) Dəvə + boynu

Dəvədaşı köyü (Kəlbəcər) Dəvə + daşı

Elləroyuğu Dağı (Tovuz) Eller + oyduğu

Xışqalas Dağı (Xocavənd) Xış + qalas

İmambağı köyü (Cəbrayıl) İmam + bağı

İtdişi Adası (Xəzər) İt + dişi

Kürddərəsi Nehri (Gədəbəy) Kürd + dərəsi

Qızıyurdu Dağı (Lerik) Qız + yurdu

Qoruqbağı köyü (Zərdab) Qoruq + bağı

Qoyunbinəsi köyü (Yevlax) Qoyun + binəsi

Qozağacı köyü (Siyəzən) Qoz + ağacı

Qumbaşı Nehri (Qax) Qum + başı

Quşyuvası köyü (Kəlbəcər) Quş + yuvası

Lulodərəsi Nehri (İsmayıllı) Lulo + dərəsi

Malbinəsi köyü (Yevlax)	Mal + binəsi
Meşəkənarı kasabası (Masallı)	Meşə + kənarı
Minbaşı köyü (Sabirabad)	Min + başı
Narbağı köyü (Naxçıvan)	Nar + bağı
Nohurbaşı Dağı (Zaqatala)	Nohur + başı
Nohurdüzü köyü (Quba)	Nohur + düzü
Oğlanqalas dağ (Şamaxı)	Oğlan + qalası
Söyüdağacı Dağı (Gəncə)	Söyüd + ağacı
Şəkərbəgi köyü (Lənkəran)	Şəkər + bağı
Taxtabaşı köyü (Kəlbəcər)	Taxta + başı

4.3.3.2. Tamlayanı Sifat Tamlaması Olan Yer Adları

Sifat tamlaması, bir varlığı daha belirgin hâle getirmek amacıyla, o varlığın taşıdığı özellikleri sayıp dökmektir. Nitelendirme iki türdür; bir varlığın özellikleri, başlıca iki kaynaklıdır. Birincisi, varlığın anadan dogma özellikleri olan var oluş niteliklerin; ikincisi ise, varlığın sonradan olma yani eylem nitelikleridir. Varlık hareket hâlinde ve bu hareketiyle yeni özellikler kazanır ki bunlar, varlığın sonradan olma özellikleridir (DBTS, 2013).

4.3.3.2.1. Türkiye`de Tamlayanı Sifat Tamlaması Olan Yer Adları

Acıpınar Mahallesi (Konya)	Acı + pınar
Akçiçek köyü (Çorum)	Ak + çiçek
Akdere köyü (Adıyaman)	Ak + dere
Alakoç Mahallesi (Diyarbakır)	Ala + koç
Alakuş Mahallesi (Mardin)	Ala + kuş

Büyükhacılar köyü (Isparta)	Büyük + hacılar
Büyükhırka köyü (Çorum)	Büyük+ hırka
Büyükyaka köyü (Burdur)	Büyük + yaka
Eğriçay Mahallesi (Şanlıurfa)	Eğri + çay
Eskihamur köyü (Batman)	Eski+ hamur
Eskisaray köyü (Uşak)	Eski+ saray
Güzelyurt köyü (Artvin)	Güzel + yurt
İncedere köyü (Erzincan)	İnce+ dere
Kalınkaya köyü (Çorum)	Kalın + kaya
Karaibrahim köyü (Amasya)	Kara + ibrahim
Karakulak Mahallesi (Mardin)	Kara+ kulak
Karayığit Mahallesi (Diyarbakır)	Kara + yiğit
Kuruçeşme Mahallesi (İstanbul)	Kuru + çeşme
Kurukavak köyü (Batman)	Kuru + kavak
Sarıbahçe Mahallesi (Adana)	Sarı + bahçe
Sarıboğa köyü (Sinop)	Sarı + boğa
Sarıbudak köyü (Artvin)	Sarı + budak
Sarıkaya köyü (Adıyaman)	Sarı + kaya
Ünlüyaka köyü (Niğde)	Ünlü + yaka
Uzunkaya köyü (Rize)	Uzun + kaya
Uzunkuyu Mahallesi (Adana)	Uzun+ kuyu
Uzunmusa Mahallesi (Ordu)	Uzun+ musa
Uzunpınar köyü (Adıyaman)	Uzun + pınar

Yalınkavak köyü (Batman)	Yalın+ kavak
Yeniçadır köyü (Ağrı)	Yeni + çadır
Yeşildam Mahallesi (Adana)	Yeşil + dam
Yeşilırmak köyü (Rize)	Yeşil+ ırmak
Yoğuntaş Mahallesi (Gaziantep)	Yoğun + taş
Yorgunsöğüt köyü (Ağrı)	Yorgun + söğüt
Yücebağ Mahallesi (Mardin)	Yüce + bağ

4.3.3.2.2. Azərbaycan`da Tamlayanı Sifat Tamlaması Olan Yer Adları

Acıdərə Dağı (Şamaxı)	Acı + dərə
Acısu Nehri (Qazax)	Acı + su
Ağbaş köyü (Dəvəçi)	Ağ+ baş
Ağbənd Dağı (Zəngilan)	Ağ + bənd
Ağcüyür köyü (İmişli)	Ağ + cüyür
Ağoğlan Dağı (Laçın)	Ağ + oğlan
Bozayran köyü (Cəlilabad)	Boz+ ayran
Dardərə köyü (Daşkəsən)	Dar + dərə
Daryurd köyü (Gədəbəy)	Dar + yurd
Qaratəpə köyü (Bərdə)	Qara+ təpə
Qaratorpaq kasabası (Şəki)	Qara + torpaq
Qarasu köyü (Hacıqabul)	Qara + su
Qarasüleyman Dağı (İsmayilli)	Qara + süleyman
Şirinsu Gölü (Xaçmaz)	Şirin + su

Şirinbulaq köyü (Şəki)	Şirin + bulaq
Qırmızıçay Nehri (Dəvəçi)	Qırmızı + çay
Təzəkənd köyü (Ağcabədi)	Təzə + kənd
Turşsu köyü (Gədəbəy)	Turş + su
Uludaş köyü (Qəbələ)	Ulu + daş
Uzunmeşə köyü (Quba)	Uzun + meşə
Uzuntəpə köyü (Cəlilabad)	Uzun + təpə
Yenibağ köyü (Samux)	Yeni + bağ
Yenigün köyü (Ağstafa)	Yeni + gün
Yeniyol köyü (Babək)	Yeni + yol
Yoğunbulaq köyü (Tovuz)	Yoğun + bulaq

4.3.3.5. İkiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları

4.3.3.5.1. Türkiyə`de İkiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları

Büyükkaraağac köyü (Sinop)	Büyük +kara + ağac
Büyükkarabağ köyü (Afyonkarahisar)	Büyük + kara+ bağ
Büyüksöğütözü köyü (Çorum)	Büyük + söğüt özü
Düzkaraağac köyü (Sinop)	Düz + kara + ağac
Eskibahçekaya Mahallesi (Bursa)	Eski+ bahçe + kaya
Eskikabasakal Mahallesi (Adana)	Eski + kaba+ sakal
İbrahimağaçiftliği köyü (Yozgat)	İbrahim+ ağa çiftliği
Karaağaçkuyusu köyü (Afyonkarahisar)	Kara + ağac kuyusu

Karaçobanpınarı Mahallesi (Eskişehir)	Kara + çoban pınarı
Karahasanuşağı Mahallesi (Kahramanmaraş)	Kara + Hasan uşağı
K üçükaküzüm köyü (Kars)	Küçük + ak + üzüm
Mehmetdedetekkisi köyü (Çorum)	Mehmet + dede tekkisi
Sulukaraağaç Mahallesi (Eskişehir)	Sulu + kara + ağaç
Yenikurudere Mahallesi (İzmir)	Yeni + kuru + dere
Yenitorunobası köyü (Aksaray)	Yeni + torun obası

4.3.3.5.2. Azərbaycan`da İkiden Fazla Kelimeden Oluşan Yer Adları

Kiçik Qaramurad köyü (Gədəbəy)	Kiçik + qara + Murad
Qarabulaqbaşı Dağı (Qazax)	Qara + bulaq başı
Qarasutəpə Dağı (Lerik)	Qara + su tepe
Qocadərəbəşi Dağı (Quba)	Qoca + dərə başı
Sarıçuxurbaşı Dağı (Daşkəsən)	Sarı + çuxur başı

5. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YER ADLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

5.1. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Karşılaştırılması

Türkiye ve Azerbaycan Avrasya bölgesinin iki önemli ülkesidir. Her iki devlet Karadeniz – Hazar havzasında Rusya, Gürcistan, Ermenistan ve İran ile ortak sınırları paylaşmaktadır. Bu ülkeler arasında ortak olan sadece coğrafi sınırlar değildir. Türkiye ve Azerbaycan aynı ırk, dil, din ve kültüre sahip iki ayrı devlettir (Aydın, 2018). Bu iki devleti bir araya getiren ortak bağlar dil, din, ırk, kültür ve aynı coğrafya ile sınırlı kalmayıp yer adlarını da kapsamaktadır. Milletin tarihsel varlığını kanıtlayan yer adları ile dil arasında derin bir bağ bulunmaktadır. Yer adları verilirken neyin esas alındığı, adlandırmada hangi hususların göz önünde bulundurulduğu, dili konuşan halkın çevresini nasıl algıladığını yansıtır. Yer adlarını “dilsel miras” olarak da tanımlamak mümkündür. Çünkü bölgedeki eski yer adları, dilin değişmesine rağmen o arazide hangi toplulukların yaşamış olduğunun bir göstergesidir. Yani Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının karşılaştırılması bir bakıma Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesinin de karşılaştırılması, yani ses ve yapı özelliklerindeki benzerlik ve farklılıkların açığa çıkarılmasına yol açar.

Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi Oğuz grubunun Batı Oğuz koluna mensup olan ve birbirine en yakın olan dillerdir. Ortak köke malik olan bu iki lehçenin anlam, ses bilgisi ve yapı özellikleri incelendiğinde, hem ortak yönler hem de belirgin farklılıklar ortaya çıkar. Lehçelerde tespit edilen benzerlikler ve farklılıklar yer adlarına da yansımaktadır. Bu çalışmada, yer adları karşılaştırılırken adlandırma, ses bilgisi, yapı özellikler ve yer adlarının kökenleri karşılaştırılarak, benzerlikler ve farklılıklar göz önüne serilmiştir.

5.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adları Arasındaki Benzerlikler

Bakıxanov halkın kökeninin tespit edilmesiyle ilgili şu görüşü ortaya koymuştur: “Eğer bir ülkenin kabileleri, köyleri, yapıları ve eski kaleleri (geçmişten günümüze ulaşan maddi kültür unsurları ve tarihî anıtları) kapsamlı bir şekilde incelenirse, toplumun menşeyini saptamak mümkün olacaktır” (Bakıxanov, 1951).

Bakıxanov'un ortaya koyduğu bu yaklaşıma esasen ortak etnik kökenlere dayanan Azerbaycan ve Türkiye'deki yer adlarının benzerliğinin kaçınılmaz olduğu anlaşılmaktadır. İki ülkenin yer adlarındaki benzerlik yer adlarının kökensel temelinde, ad verme geleneklerinde, yer adlarını oluşturan kelimelerin ses ve yapı özelliklerinde ortaya çıkmaktadır.

5.2.1. Adlandırma Hususundaki Benzerlikler

Her bir halkın kendine özgü ad verme gelenek ve görenekleri vardır. Bu sebeple verilen adlar, halkın düşünce yapısını, yaşam tarzını ve sosyo kültürel dokusunu ortaya koyan önemli göstergelerden biri olarak nitelendirilmektedir. Türkiye ve Azerbaycan'da da halkın düşünce yapısı, yaşam biçimi ve benzeri unsurlardaki yakınlık her iki coğrafyada ad verme geleneklerinde ortak izlenim doğurmaktadır.

Hem Azerbaycan hem de Türkiye'de yer adlarının verilme süreçlerinde, ortak dilsel ve kültürel temellere dayanan benzer adlandırma öğelerinin kullanıldığı görülmektedir. Bilal Aksoy'un iki ciltlik "Etimolojik ve Tarihsel Açıdan Yer Adları Sözlüğü" ve Rübabə Əliyeva'nın iki ciltlik "Azerbaycan Toponimlerinin Ansiklopedik Sözlüğü" temel alınarak yapılan karşılaştırmada her iki ülkenin yer adlarının oluşumunda kişi adlarının, boy, aşiret, kabile adlarının, hayvan adlarının, bitki adlarının, renk adlarının ve sayıların önemli etken olduğu tespit edilmiştir.

5.2.1.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Kişi Adları

Kişi adları temelinde oluşan yer adları Türkiye ve Azerbaycan'da yer adlarının oluşumunda önemli unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Her iki coğrafyada tarih boyunca ortaya çıkan dilsel, kültürel ve siyasal etkileşimler yer adlarının biçimlenişine de etki göstermiştir. Şöyle ki, bu coğrafyalarda tarih boyunca farklı diller ve kültürlerle olan etkileşim kişi adlarına da yansımıştır. Kişi adlarının yabancı kökenli adlarla temas kurması, kişi adı temelinde oluşan yer adlarına doğrudan etki göstermiştir. Türkiye ve Azerbaycan'ın yer adlarında Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kişi adlarının daha yüksek düzeyde tercih edilmesine bağlı olarak, kişi adı temelinde oluşan yer adları Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

5.2.1.1.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Arapça Kökenli Kişi Adları

Türkiye ve Azərbaycan`da yer adlarının teşekkülündə müştərek kullanılan Arapça kökenli kişi adları aşağıda belirtilmiştir:

Ahmet (Əhməd), Ali (Əli), Aziz (Əziz), Cemal (Camal), Davut (Davud), Emir (Əmir), Hamza (Həmzə), Hasan (Həsən), Haydar (Heydər), Hüseyn (Hüseyn), İdris (İdris), İlyas (İlyas), İsa (İsa), İskender (İsgəndər), İsmail (İsmayıl), İsmet (İsmət), Kemal (Kamal), Kadir (Qədir), Kerim (Kərim), Mahmut (Mahmud), Murat (Murad), Musa (Musa), Mustafa (Mustafa), Ömer (Ömer), Recep (Rəcəb), Salman (Salman), Selim (Səlim), Süleyman (Süleyman), Tahir (Tahir), Veysel (Veysel).

TT`de Ahmet– Ahmediye köyü (Çorum), Ahmediye köyü (Yalova), Ahmediye Mahallesi (İstanbul), Ahmediye Mahallesi (Konya), Ahmediye Mahallesi (Sakarya), Ahmetağa Mahallesi (Manisa), Ahmetalan köyü (Tokat), Ahmetbey köyü (Ağrı), Ahmetbey köyü (Kastamonu), Ahmetbeyler köyü (Bolu), Ahmetbeyli Mahallesi (Hatay), Ahmetçe köyü (Çanakkale), Ahmetçe köyü (Çorum), Ahmetçe köyü (Kırklareli), Ahmetçe Mahallesi (Tekirdağ), Ahmetçeli köyü (Çanakkale), Ahmetçik Mahallesi (Kahramanmaraş), Ahmethacı köyü (Sivas), Ahmetkara Mahallesi (Şanlıurfa), Ahmetler köyü (Bilecik), Ahmetler köyü (Bolu), Ahmetler köyü (Karabük), Ahmetler köyü (Kırklareli), Ahmetler köyü (Uşak), Ahmetler Mahallesi (Manisa), Ahmetler Mahallesi (Ordu), Ahmetli ilçesi (Manisa), Ahmetli köyü (Erzincan), Ahmetli köyü (Giresun), Ahmetli köyü (Kütahya), Ahmetli köyü (Sivas), Ahmetli Mahallesi (Diyarbakır), Ahmetli Mahallesi (Manisa), Ahmetli Mahallesi (Mardin), Ahmetoğlu köyü (Kastamonu), Ahmetoğlu köyü (Zonguldak), Ahmetpaşa köyü (Bartın), Ahmetpınar köyü (Bilecik), Ahmetyeri köyü (Sinop).

Az.T`de Əhməd– Əhmədabad köyü (Goranboy), Əhmədabad köyü (Sabirabad), Əhmədağalı köyü (Ağdam), Əhmədalılar köyü (Füzuli), Əhmədavar köyü (Ağdam), Əhmədbəyli köyü (Füzuli), Əhmədxan Dağı (Şamaxı), Əhmədli köyü (Beyləqan), Əhmədli köyü (Daşkəsən), Əhmədli Nehri (Laçın), Əhmədoba köyü (Xaçmaz).

TT`de Ali– Aliğa köyü (Kütahya), Aliğa Mahallesi (Mersin), Alibağı köyü (Tokat), Alibaş köyü (Bartın), Alibey köyü (Çankırı), Alibey köyü (Çorum), Alibey köyü (Giresun), Alibey köyü (Kütahya), Alibey Mahallesi (Bursa), Alibey Mahallesi (Diyarbakır), Alibey Mahallesi (İstanbul), Alibey Mahallesi (Mardin), Alibeyköy (İğdır), Alibeyköy Mahallesi (İstanbul), Alibeyler köyü (Bolu), Alibeyli köyü (Osmaniye), Alibeyli köyü (Sinop), Alibeyli köyü (Sivas), Alibeyli Mahallesi (Mersin), Alibeyli Mahallesi (Mersin), Alican köyü (Muş), Alican Mahallesi (Malatya), Alicik köyü (Yozgat), Alihan Mahallesi (Malatya), Alihoca köyü (Niğde), Alihoca köyü (Tokat), Aliköse köyü (İğdır), Aliköy (Kastamonu), Aliköy (Kütahya), Aliköy (Sinop), Aliköy (Zonguldak), Aliobası köyü (Bartın), Alioğlu köyü (Zonguldak), Aliözü köyü (Çankırı), Alipaşa köyü (Kastamonu), Alipaşa Mahallesi (İstanbul), Alipaşa Mahallesi (Mardin), Alipaşa Mahallesi (Tekirdağ), Alisaray köyü (Kastamonu), Alişeyhli köyü (Kırıkkale), Aliusta köyü (Zonguldak).

Az.T`de Əli– Əliabad köyü (Babək), Əliabad köyü (Biləsuvar), Əliabad köyü (Cəlilabad), Əliabad köyü (Lerik), Əliabad köyü (Zaqatala), Əliağalı köyü (Ağdam), Əlibənd Dağı (Astara), Əlibəyqışlaq köyü (Quba), Əlibəyli köyü (Qax), Əlibəyli köyü (Tovuz), Əlican Nehri (Oğuz), Əlicanlı köyü (Sabirabad), Əlikənd köyü (Göyçay), Əlikənd köyü (Ucar), Əliuşağı köyü (Xanlar).

TT`de Aziz– Aziz köyü (Gümüşhane), Azizbey Mahallesi (Manisa), Aziziye ilçesi (Erzurum), Aziziye köyü (Çanakkale), Aziziye Mahallesi (Denizli), Aziziye Mahallesi (Ordu), Azizler köyü (Uşak), Azizli köyü (Yozgat), Azizli Mahallesi (Adana).

Az.T`de Əziz– Əzizabad köyü (Masallı), Əzizbəyli köyü (Qazax), Əzizbəyov köyü (Goranboy), Əzizbəyov köyü (Xanlar), Əzizbəyov köyü (Şahbuz).

TT`de Cemal – Cemal köyü (Sivas), Cemaliye Mahallesi (Tekirdağ), Cemaller köyü (Çanakkale), Cemaller köyü (Karabük), Cemaller köyü (Zonguldak), Cemalli köyü (Gümüşhane).

Az.T`de Camal – Camal Dağı (Şahbuz), Camaldin köyü (Culfa).

TT`de Davut– Davut köyü (Ağrı), Davutağa köyü (Düzce), Davutbəyli köyü (Bolu), Davutça Mahallesi (Balıkesir), Davuteli Mahallesi (Tekirdağ), Davutevi (Amasya), Davuthan köyü (Adıyaman), Davutköy (Kastamonu), Davutlar köyü

(Çankırı), Davutlar köyü (Karabük), Davutlar köyü (Uşak), Davutlar köyü (Zonguldak), Davutlar Mahallesi (Balıkesir), Davutlar Mahallesi (Manisa), Davutlu köyü (Kırklareli), Davutlu köyü (Sinop), Davutlu köyü (Yozgat), Davutobası köyü (Karabük), Davutoğlu Mahallesi (Ankara), Davutpaşa Mahallesi (Hatay).

Az.T`de Davud– Davudlu köyü (Ağdaş), Davudlu köyü (Qubadlı), Davudoba köyü (Quba).

TT`de Emir– Emirbağı köyü (Çorum), Emirbey köyü (Yozgat), Emirhacı Mahallesi (Mersin), Emirhacılı Mahallesi (Manisa), Emirhan köyü (Elazığ), Emirhan köyü (Sivas), Emirhan köyü (Yozgat), Emirhan Mahallesi (Kocaeli), Emirköy (Kastamonu), Emirler köyü (Bolu), Emirler köyü (Çorum), Emirler köyü (Karabük), Emirler köyü (Kastamonu), Emirler köyü (Kütahya), Emirler köyü (Niğde), Emirler köyü (Yozgat), Emirler Mahallesi (Kahramanmaraş), Emirler Mahallesi (Mersin), Emirler Mahallesi (Mersin), Emirler Mahallesi (Ordu), Emirler Mahallesi (Sakarya), Emirli köyü (Kastamonu), Emirli köyü (Uşak), Emirli Mahallesi (Kahramanmaraş), Emiroğlu köyü (Sinop), Emirşah köyü (Çorum), Emirşah köyü (Zonguldak), Emirşah Mahallesi (Mersin), Emiruşağı Mahallesi (Kahramanmaraş), Emiruşağı Mahallesi (Kayseri).

Az.T`de Əmir– Əmiranlar köyü (Xocavənd), Əmirarx köyü (Ağdaş), Əmiraslanlı köyü (Gədəbəy), Əmircan köyü (Qax), Əmirxanlı köyü (Zəngilan), Əmirxanlı Nehri (Dəvəçi), Əmirli köyü (Bərdə), Əmirtürbə köyü (Masallı), Əmirvan köyü (Qəbələ), Əmirvar köyü (Daşkəsən), Əmirvar Nehri (Daşkəsən), Əmirvarlı köyü (Cəbrayıl).

TT`de Halil– Hacıhalil köyü (Adıyaman), Halilbey köyü (Düzce), Halilbeyli Mahallesi (Adana), Halilbeyli Mahallesi (Aydın), Halilbeyoğlu köyü (Zonguldak), Halilçavuş Mahallesi (Erzurum), Halildede köyü (Kırıkkale), Halilkaya Mahallesi (Erzurum), Halilli Mahallesi (Trabzon), Haliloğlu köyü (Çanakale), Haliluşağı Mahallesi (Ordu).

Az.T`de Xəlil– Xəlilabad köyü (Cəbrayıl), Xəlilli köyü (Ağsu), Xəlilli köyü (Babək), Xəlilli köyü (Cəlilabad), Xəlilli köyü (Dəvəçi), Xəlilli köyü (Xocalı), Xəlilli köyü (İsmayıl).

TT`de Hamza– Hamzabey köyü (Bolu), Hamzabey köyü (Kırklareli), Hamzabey köyü (Kırşehir), Hamzabey köyü (Sivas), Hamzabey Mahallesi (Bursa), Hamzabey Mahallesi (Mardin), Hamzabeyli köyü (Edirne), Hamzabeyli Mahallesi (Mersin), Hamzacık Mahallesi (Balıkesir), Hamzagerek köyü (Kars), Hamzahacılı köyü (Afyonkarahisar), Hamzalar köyü (Adıyaman), Hamzalar köyü (Karabük), Hamzalar Mahallesi (Erzurum), Hamzalı köyü (Elazığ), Hamzalı köyü (Giresun), Hamzalı köyü (Kırıkkale), Hamzalı köyü (Nevşehir), Hamzalı köyü (Sinop), Hamzalı köyü (Yozgat), Hamzalı Mahallesi (Adana), Hamzalı Mahallesi (Ankara), Hamzalı Mahallesi (Diyarbakır), Hamzalı Mahallesi (Ordu), Hamzalı Mahallesi (Trabzon), Hamzaoğlu köyü (Kastamonu), Hamzaşeyh köyü (Sivas).

Az.T`de Həməzə– Həməzəqor Dağı (Zaqatala), Həməzəli köyü (Qəbələ), Həməzəli köyü (Qubadlı), Həməzəli köyü (Şərur), Həməzəli Nehri (Qəbələ).

TT`de Hasan– Hasanabdal Mahallesi (Van), Hasanağa köyü (Kastamonu), Hasanağa köyü (Tokat), Hasanağa Mahallesi (Bursa), Hasanağa Mahallesi (Mersin), Hasanbaba köyü (Tokat), Hasanbey köyü (Amasya), Hasanbey Mahallesi (Balıkesir), Hasanbey Mahallesi (Bursa), Hasanbey Mahallesi (Erzurum), Hasanbey Mahallesi (Van), Hasanbeyli ilçesi (Osmaniye), Hasanbeyli Mahallesi (Adana), Hasancalı köyü (Kilis), Hasancan köyü (Kars), Hasancık köyü (Adıyaman), Hasançavuş köyü (Kars), Hasandede köyü (Afyonkarahisar), Hasandede köyü (Kırıkkale), Hasandere köyü (Bilecik), Hasandere köyü (Sinop), Hasangazi köyü (Niğde), Hasangazi köyü (Tunceli), Hasanhacı köyü (Çankırı), Hasanhan köyü (Iğdır), Hasankendi köyü (Adıyaman), Hasankendi Mahallesi (Kahramanmaraş), Hasankent köyü (Iğdır), Hasankoca Mahallesi (Kahramanmaraş), Hasanköy Mahallesi (Bursa), Hasanlar köyü (Bartın), Hasanlar köyü (Bolu), Hasanlar köyü (Düzce), Hasanlar köyü (Karabük), Hasanlar köyü (Kütahya), Hasanlar köyü (Nevşehir), Hasanlar Mahallesi (Aydın), Hasanlar Mahallesi (Balıkesir), Hasanlar Mahallesi (Muğla), Hasanlar Mahallesi (Sakarya), Hasanlı köyü (Adıyaman), Hasanlı köyü (Kastamonu), Hasanlı köyü (Tokat), Hasanlı köyü (Zonguldak), Hasanlı Mahallesi (Hatay), Hasanoğlu Mahallesi (Gaziantep), Hasanpaşa köyü (Burdur), Hasanpaşa köyü (Muş), Hasanpaşa Mahallesi (İstanbul), Hasanpınar köyü (Edirne), Hasanpınar Mahallesi (Diyarbakır), Hasanşeyh köyü (Giresun), Hasanşeyh köyü (Kastamonu), Hasanşeyh Mahallesi (Konya), Hasantepe Mahallesi (Mardin).

Az.T`de Həsən – Həsəli köyü (Tovuz), Həsənbinə köyü (Zaqatala), Həsənxanlı köyü (Ağdam), Həsənqala köyü (Xaçmaz), Həsənqala köyü (Qusar), Həsənqaya Dağı (Daşkəsən), Həsənqaya köyü (Bərdə), Həsənqaya köyü (Tərtər), Həsənqaydı köyü (Cəlilabad), Həsənqoca köyü (Xaçmaz), Həsənlər köyü (Kəlbəcər), Həsənli Dağı (Gədəbəy), Həsənli köyü (Bərdə), Həsənli köyü (Cəbrayıl), Həsənli köyü (Cəlilabad), Həsənli köyü (Masallı), Həsənli köyü (Sabirabad), Həsənli köyü (Salyan), Həsənriz köyü (Kəlbəcər), Həsənsu köyü (Ağstafa), Həsənsu Nehri (Qazax).

TT`de Haydar– Haydar Mahallesi (Mardin), Haydarbeyli köyü (Yozgat), Haydardede köyü (Kırıkkale), Haydariye Mahallesi (Bursa), Haydarköy (Çorum), Haydarlar köyü (Kastamonu), Haydarlar köyü (Kilis), Haydarlar köyü (Kütahya), Haydarlar Mahallesi (Ankara), Haydarlar Mahallesi (Hatay), Haydarlar Mahallesi (Sakarya), Haydarlı köyü (Giresun), Haydarlı köyü (Sivas), Haydarlı Mahallesi (Ankara), Haydarlı Mahallesi (Aydın), Haydaroğlu köyü (Ağrı), Haydaroğlu Mahallesi (Malatya).

Az.T`de Heydər– Heydərli köyü (Gədəbəy).

TT`de Hüseyin– Hüseyinağa Mahallesi (Erzurum), Hüseyinağa Mahallesi (İstanbul), Hüseyinbey köyü (Sinop), Hüseyinbeyoğlu köyü (Karabük), Hüseyinfakı köyü (Çanakkale), Hüseyingazi köyü (Tokat), Hüseyinhoca köyü (Rize), Hüseyinler Mahallesi (Denizli), Hüseyinler Mahallesi (Konya), Hüseyinler Mahallesi (Mersin), Hüseyinli köyü (Adıyaman), Hüseyinli köyü (Kastamonu), Hüseyinli köyü (Kırşehir), Hüseyinli Mahallesi (Hatay), Hüseyinli Mahallesi (İstanbul), Hüseyinli Mahallesi (Kayseri), Hüseyinli Mahallesi (Sakarya), Hüseyinobası köyü (Kırıkkale), Hüseyinoğlu köyü (Muş), Hüseyinpınar köyü (Edirne), Hüseyinşeyh Mahallesi (Sakarya), Hüseyinli köyü (Zonguldak), Hüseyinoğlu köyü (Kilis).

Az.T`de Hüseyin– Hüseyinalılar köyü (Bərdə), Hüseyinalılar köyü (Cəbrayıl), Hüseyinallar köyü (Ağdam), Hüseyinbəyli köyü (Bərdə), Hüseyinhacılı köyü (Masallı), Hüseyinxanlı köyü (Zərdab), Hüseyinqulular köyü (Tovuz), Hüseyinli köyü (Tərtər), Hüseyinuşağı köyü (Qubadlı).

TT`de İdris– İdris Mahallesi (Kayseri), İdrisköy (Afyonkarahisar), İdrisli köyü (Yozgat).

Az.T`de İdris – İdrisqışlaq köyü (Quba), İdrisoba köyü (Xaçmaz).

TT`de İlyas– İlyas köyü (Burdur), İlyas Mahallesi (Malatya), İlyas Mahallesi (Tekirdağ), İlyasalanı köyü (Çanakkale), İlyasbey köyü (Bilecik), İlyasbey köyü (Kastamonu), İlyasçılar Mahallesi (Bursa), İlyasçılar Mahallesi (Manisa), İlyasdere Mahallesi (Aydın), İlyasfakı köyü (Çanakkale), İlyashacı köyü (Sivas), İlyasköy (Sivas), İlyasköy (Yalova), İlyaslar köyü (Bolu), İlyaslar Mahallesi (Balıkesir), İlyaslar Mahallesi (Konya), İlyaslar Mahallesi (Sakarya), İlyaslı köyü (Uşak), İlyaslı Mahallesi (Kayseri), İlyaslı Mahallesi (Trabzon).

Az.T`de İlyas– İlyaslılar.

TT`de İsa– İsağa köyü (Ağrı), İsaalanı Mahallesi (Balıkesir), İsabey köyü (Elazığ), İsabey Mahallesi (Denizli), İsabeyli köyü (Zonguldak), İsaca Mahallesi (Manisa), İsaahacı köyü (Çorum), İsaköy Mahallesi (Konya), İsaköy Mahallesi (Malatya), İsalır köyü (Uşak), İsalı Mahallesi (Adana), İsalı Mahallesi (Diyarbakır), İsaoglu köyü (Sinop).

Az.T`de İsa– İsa çeşmesi (Şuşa), İsakənd köyü (Tovuz).

TT`de İskender– İskender Mahallesi (Malatya), İskenderli köyü (Zonguldak), İskenderli Mahallesi (Gaziantep), İskenderli Mahallesi (Trabzon), İskenderun ilçesi (Hatay).

Az.T`de İskəndər – İskəndərbəyli köyü (Zəngilan), İskəndərli köyü (Şəmkir).

TT`de İsmail– İsmail Mahallesi (Erzurum), İsmailbaba Mahallesi (Van), İsmailbey Mahallesi (Manisa), İsmailbeyli köyü (Giresun), İsmailiye köyü (Tokat), İsmailköy (Kastamonu), İsmailler Mahallesi (Balıkesir), İsmailler Mahallesi (Denizli), İsmailler Mahallesi (Manisa), İsmailli köyü (Çorum), İsmailli köyü (Tunceli), İsmailli Mahallesi (Kahramanmaraş), İsmailli Mahallesi (Tekirdağ).

Az.T`de İsmayıl– İsmayılabad köyü (Yevlax), İsmayılbəy Qutqaşını Gölü (Qəbələ), İsmayılbəyli köyü (Ağdam), İsmayılbəyli köyü (Tərtər), İsmayılı ilçesi,

İsmayılı köyü (İsmayılı), İsmayılı köyü (Kürdəmir), İsmayılı köyü (Neftçala), İsmayılı şəhri (İsmayılı).

TT`de İsmet– İsmet Mahallesi (Kayseri), İsmetiye Mahallesi (Malatya), İsmetiye Mahallesi (Manisa), İsmetpaşa Mahallesi (Bursa), İsmetpaşa Mahallesi (İstanbul), İsmetpaşa Mahallesi (Malatya).

Az.T`de İsmət– İsmətli köyü (Biləsuvar).

TT`de Kemal– Kemaliye ilçesi (Erzincan), Kemaliye köyü (Giresun), Kemaliye Mahallesi (Muğla), Kemaliye Mahallesi (Sakarya), Kemaliye Mahallesi (Sakarya), Kemaliye Mahallesi (Trabzon), Kemaller köyü (Bolu), Kemallı köyü (Çanakkale), Kemallı köyü (Yozgat), Kemallı köyü (Yozgat), Kemalli Mahallesi (Kahramanmaraş), Kemalpaşa köyü (Tokat), Kemalpaşa Mahallesi (Bursa), Kemalpaşa Mahallesi (İstanbul), Kemalpaşa Mahallesi (Kahramanmaraş), Kemalpaşa Mahallesi (Kocaeli).

Az.T`de Kamal – Kamal Nehri (Quba), Kamallı köyü (Laçın), Kamallı köyü (Saatlı).

TT`de Kadir– Kadirasker Mahallesi (Van), Kadirçeşme Mahallesi (Bursa).

Az.T`de Qədir– Qədir derəsi (Qobustan), Qədirli köyü (Masallı), Qədirli köyü (Tovuz).

TT`de Kerim– Kerim köyü (Sinop), Kerimbeyli köyü (İğdır), Kerimler köyü (Zonguldak). Kerimler Mahallesi (Mersin), Kerimler Mahallesi (Mersin), Kerimli köyü (Osmaniye), Kerimli Mahallesi (Kahramanmaraş), Kerimoğlu köyü (Amasya), Kerimoğlu köyü (Sivas).

Az.T`de Kərim– Kərimbəyli köyü (Bərdə), Kərimbəyli köyü (Füzuli), Kərimbəyli köyü (Salyan), Kərimbəyli köyü (Sədərək), Kərimqulu Dizə (Culfa), Kərimli köyü (Gədəbəy), Kərimli köyü (Oğuz).

TT`de Mahmut– Mahmudiye köyü (Çanakkale), Mahmudiye köyü (Çorum), Mahmudiye köyü (Kütahya), Mahmudiye köyü (Tokat), Mahmudiye Mahallesi (Bursa), Mahmudiye Mahallesi (Denizli), Mahmudiye Mahallesi (Kayseri), Mahmudiye Mahallesi (Konya), Mahmudiye Mahallesi (Ordu), Mahmudiye

Mahallesi (Sakarya), Mahmutabat Mahallesi (Van), Mahmutağa Mahallesi (Mersin), Mahmutbey Mahallesi (İstanbul), Mahmutbey Mahallesi (Kahramanmaraş), Mahmutbeyli Mahallesi (Samsun), Mahmutça Mahallesi (Balıkesir), Mahmutçavuş Mahallesi (Erzurum), Mahmutgazi Mahallesi (Denizli), Mahmutköy (Edirne), Mahmutlar köyü (Kırıkkale), Mahmutlar Mahallesi (Ankara), Mahmutlu köyü (Amasya), Mahmutlu köyü (Elazığ), Mahmutlu köyü (Niğde), Mahmutlu köyü (Sinop), Mahmutlu köyü (Şırnak), Mahmutlu Mahallesi (Adana), Mahmutlu Mahallesi (Denizli), Mahmutlu Mahallesi (Hatay), Mahmutlu Mahallesi (Malatya), Mahmutlu Mahallesi (Samsun), Mahmutlu Mahallesi (Trabzon), Mahmutoğlu köyü (Zonguldak), Seyitmahmut köyü (Adıyaman).

Az.T`de Mahmud– Mahmudavar köyü (Masallı), Mahmudkənd köyü (Şərur), Mahmudqışlaq köyü (Quba), Mahmudlu köyü (Cəbrayıl), Mahmudlu köyü (Qubadlı), Mahmudlu köyü (Şəmkir), Mahmudoba köyü (Şahbuz).

TT`de Murat – Muradiye Mahallesi (İstanbul), Muradiye Mahallesi (Konya), Muradiye Mahallesi (Sakarya), Murat Dağı (Kütahya), Murat köyü (Ağrı), Murat Nehri (Ağrı), Muratbağı köyü (Elazığ), Muratbağı köyü (Isparta), Muratbağı Mahallesi (Erzurum), Muratbaşı köyü (Kastamonu), Muratbey köyü (Düzce), Muratbey Mahallesi (Bursa), Muratbey Mahallesi (İstanbul), Muratbeyli Mahallesi (Kayseri), Muratbeyli Mahallesi (Samsun), Muratboynu köyü (Erzincan), Muratça köyü (Bilecik), Muratçalı köyü (Edirne), Muratçayırı köyü (Erzincan), Muratçayırı Mahallesi (Erzurum), Muratçık köyü (Elazığ), Muratdede köyü (Karaman), Muratdere köyü (Bilecik), Murateli Mahallesi (Balıkesir), Murathan köyü (Ağrı), Murathanlar köyü (Kütahya), Muratkaya köyü (Tokat), Muratkolu köyü (Muş), Muratköy (Bingöl), Muratköy (Bolu), Muratlar köyü (Afyonkarahisar), Muratlar köyü (Çanakkale), Muratlar Mahallesi (Muğla), Muratlı köyü (Artvin), Muratlı köyü (Giresun), Muratlı köyü (Kastamonu), Muratlı köyü (Kütahya), Muratlı köyü (Sinop), Muratlı köyü (Uşak), Muratlı Mahallesi (Bursa), Muratlı Mahallesi (Erzurum), Muratlı Mahallesi (Gaziantep), Muratlı Mahallesi (Kahramanmaraş), Muratlı Mahallesi (Mersin), Muratlı Mahallesi (Samsun), Muratlı Mahallesi (Trabzon), Muratoba Mahallesi (Bursa), Muratpaşa ilçesi (Antalya), Muratpaşa Mahallesi (Hatay), Muratpaşa Mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Murad – Muradbəyli köyü (Ağdam), Muradbəyli köyü (Sabirabad), Muradxan köyü (Kürdəmir), Muradxanlı köyü (İmişli), Muradxanlı köyü (Qubadlı), Muradlı köyü (Ağsu). Muradlılar köyü (İmişli).

TT`de Musa– Musabeyli köyü (Edirne), Musabeyli köyü (Yozgat), Musabeyli köyü (Zonguldak), Musaca Mahallesi (Manisa), Musacalı Mahallesi (Manisa), MusaDağı köyü (Rize), Musaköy (Amasya), Musaköy (Çanakkale), Musaköy (Çankırı), Musaköy (Kastamonu), Musaköy (Kütahya), Musalar köyü (Kütahya), Musalar Mahallesi (Adana), Musalar Mahallesi (Manisa), Musalı Mahallesi (Mersin), Musalı Mahallesi (Ordu), Musapınarı köyü (Tokat), Musasofular köyü (Bolu), Musaşeyh Mahallesi (Kayseri).

Az.T`de Musa– Musabəyli köyü (Ağsu), Musabəyli köyü (Füzuli), Musakuçe köyü (Masallı), Musalı köyü (Cəlilabad), Musalı köyü (Saatlı), Musalı köyü (Salyan), Musavar köyü (Lerik), Musayal köyü (Gədəbəy).

TT`de Mustafa – Mustafabey köyü (Erzincan), Mustafacık Mahallesi (Ankara), Mustafaköy (Elazığ), Mustafalar köyü (Kütahya), Mustafalı Mahallesi (Bursa), Mustafalı Mahallesi (Ordu), Mustafapaşa köyü (Nevşehir).

Az.T`de Mustafa – Mustafa daşı Adası (Abşeron), Mustafaağalı köyü (Bərdə), Mustafabəyli köyü (Saatlı), Mustafalı köyü (Ağsu), Mustafalı Nehri (Şamaxı).

TT`de Ömer– Ömerağa köyü (Ardahan), Ömerağa Mahallesi (Kocaeli), Ömerağa Mahallesi (Sakarya), Ömerbey köyü (Çorum), Ömerbey köyü (Edirne), Ömerbeyli Mahallesi (Aydın), Ömercik köyü (Kilis), Ömercik Mahallesi (Ankara), ÖmerDağı Mahallesi (Van), Ömerhacılı Mahallesi (Kayseri), Ömerköy (Sinop), Ömerler Mahallesi (Aydın), Ömerli ilçesi (Mardin), Ömerli köyü (Çankırı), Ömerli köyü (Kastamonu), Ömerli Mahallesi (Denizli), Ömerli Mahallesi (İstanbul), Ömerli Mahallesi (Kocaeli), Ömerli Mahallesi (Samsun), Ömerli Mahallesi (Şanlıurfa), Ömeroba köyü (Edirne), Ömeroğlu köyü (Kilis), Ömeroğlu Mahallesi (Konya), Ömerpaşalar köyü (Bolu), Ömeruşağı köyü (Kırşehir).

Az.T`de Ömər– Ömərağalı köyü (Qazax), Ömərcay Nehri (Xanlar).

TT`de Recep– Recep köyü (Adıyaman), Recep Mahallesi (Diyarbakır), Recepbey köyü (Kastamonu), Recepli köyü (Giresun), Recepli Mahallesi (Manisa).

Az.T`de Rəcəb – Rəcəbli köyü (Tərtər).

TT`de Salman– Salmanlı köyü (Aksaray), Salmanlı Mahallesi (Adana), Salmanlı Mahallesi (Balıkesir).

Az.T`de Salman– Salmanbəyli köyü (Ağcabədi), Salmanlı köyü (Sabirabad).

TT`de Selim – Selimiye köyü (Amasya), Selimiye köyü (Bilecik), Selimiye köyü (Giresun), Selimiye köyü (Osmaniye), Selimiye köyü (Rize), Selimiye köyü (Sivas), Selimiye köyü (Tokat), Selimiye köyü (Yalova), Selimiye Mahallesi (Adana), Selimiye Mahallesi (Balıkesir), Selimiye Mahallesi (Bursa), Selimiye Mahallesi (Kocaeli), Selimiye Mahallesi (Manisa), Selimiye Mahallesi (Muğla), Selimiye Mahallesi (Samsun), Selimköy (Bilecik), Selimköy Mahallesi (Kocaeli), Selimli köyü (Yozgat), Selimpaşa Mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Səlim– Səlim Soltan Dağı (İsmayıl), Səlimoba köyü (Xaçmaz).

TT`de Süleyman– Süleymanbey Mahallesi (Sakarya), Süleymanbeyler köyü (Zonguldak), Süleymanhacı köyü (Karaman), Süleymanhacılar köyü (Çankırı), Süleymaniye Mahallesi (Bursa), Süleymaniye Mahallesi (Kocaeli), Süleymaniye Mahallesi (Konya), Süleymaniye Mahallesi (Ordu), Süleymaniye Mahallesi (Sakarya), Süleymaniye Mahallesi (Şanlıurfa), Süleymanköy (Çanakkale), Süleymanköy Mahallesi (Manisa), Süleymanlı Mahallesi (Kayseri), Süleymanlı köyü (Çankırı), Süleymanlı köyü (Yozgat), Süleymanlı Mahallesi (Ankara), Süleymanlı Mahallesi (Denizli), Süleymanlı Mahallesi (Erzurum), Süleymanpaşa ilçesi (Tekirdağ), Süleymanuşağı köyü (Tunceli), Süleymanobası Mahallesi (Gaziantep).

Az.T`de Süleyman – Süleymanlı köyü (Cəbrayıl).

TT`de Tahir – Tahirhoca Mahallesi (Erzurum), Tahiroğlu köyü (Yozgat).

Az.T`de Tahir – Tahircal Nehri (Qusar), Tahirli köyü (Yardımlı).

TT`de Veysel– Veysel köyü (Afyonkarahisar), Veyselli Mahallesi (Mersin).

Az.T`de Veysəl– Veysəlli köyü (Göyçay).

Elde edilen verilerden yola çıkılarak ortak kişi adlarından oluşan yer adlarının Türkiye ve Azerbaycan`da tercih edilme oranları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1.1. Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Arapça Kökenli Kişi Adlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Arapça Kökenli Ortak Kişi Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Ahmet (Əhməd)	39	% 7	11	% 6,9
Ali (Əli)	41	% 7,4	15	% 9,4
Aziz (Əziz)	9	% 1,6	5	% 3,1
Cemal (Camal)	6	% 1,09	2	% 1,25
Davut (Davud)	20	% 3,6	3	% 1,88
Emir (Əmir)	30	% 5,4	12	% 7,5
Halil (Xəlil)	11	% 2	7	% 4,4
Hamza (Həməzə)	27	% 4,9	5	% 3,1
Hasan (Həsən)	58	% 10	21	% 13,2
Haydar (Heyder)	17	% 2,9	1	% 0,62
Hüseyn (Hüseyn)	23	% 4,1	9	% 5,6
İdris (İdris)	3	% 0,54	2	% 1,25
İlyas (İlyas)	20	% 3,6	1	% 0,62
İsa (İsa)	13	% 2,3	2	% 1,25
İskender (İskəndər)	5	% 0,9	2	% 1,25
İsmail (İsmayıl)	13	% 2,3	8	% 5,6
İsmet (İsmət)	6	% 1,09	1	% 0,62

Kemal (Kamal)	16	% 2,9	3	% 1,88
Kadir (Qədir)	2	% 0,36	3	% 1,88
Kerim (Kərim)	9	% 1,63	7	% 4,4
Mahmut (Mahmud)	34	% 6,1	7	% 4,4
Murat (Murad)	50	% 9,09	7	% 4,4
Musa (Musa)	19	% 3,45	8	% 5,03
Mustafa (Mustafa)	7	% 1,27	5	% 3,1
Ömer (Ömər)	25	% 4,54	2	% 1,25
Recep (Rəcəb)	5	% 0,9	1	% 0,62
Salman (Salman)	3	% 0,53	2	% 1,25
Selim (Səlim)	19	% 3,45	2	% 1,25
Süleyman (Süleyman)	21	% 3,81	1	% 0,62
Tahir (Tahir)	2	% 0,36	2	% 1,25
Veysel (Veysel)	2	% 0,36	1	% 0,62

Tablodan yola çıkarak (bkz. **Tablo1.1.**) **Ahmet, Cemal, Recep, Veysel** adlarının her iki ülkenin yer adlarında neredeyse eşit tercih edildiği, **Davut, Hamza, Haydar, İlyas, İsa, İsmet, Kemal, Mahmut, Murat, Mustafa, Selim** adlarının Azerbaycan`la kıyasla Türkiye`de tercih edilme oranının daha yüksek olduğu ve **Ali, Aziz, Emir, Halil, Hasan, Hüseyin, İskender, İsmail, Kadir, Kerim, Musa, Salman, Tahir** adlarının ise tam tersi Türkiye ile kıyasla Azerbaycan`da tercih edilme oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.2.1.1.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Farsça Kökenli Kişi Adları

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının oluşumunda iştirak eden Farsça kökenli kişi adları aşağıda yer almaktadır:

Azat (Azad), Behram (Bəhram), Rüstəm (Rüstəm), Şirin (Şirin).

TT`de Azat – Azat köyü (Kars).

Az.T`de Azad - Azad köyü (Goranboy), Azad köyü (Xanlar), Azad nehri (Xanlar), Azadkənd köyü (Saatlı), Azadkənd köyü (Sabirabad).

TT`de Behram – Behram köyü (Çanakkale), Behram mahallesi (Bursa), Behramlı mahallesi (Malatya).

Az.T`de Bəhram – Bəhramlıgöl (Xanlar).

TT`de Rüstəm – Rüstəm mahallesi (Balıkesir), Rüstəm mahallesi (İzmir), Rüstəmlər mahallesi (Sakarya), Rüstəmpaşa mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Rüstəm - Rüstəmbaz dağı (Qəbələ), Rüstəmdağ (İsmayilli), Rüstəmli köyü (Sabirabad), Rüstəmli köyü (Yevlax).

TT`de Şirin – Şirin köyü (Kastamonu), Şirinevler mahallesi (Adapazarı), Şirinevler mahallesi (Bursa), Şirinevler mahallesi (İstanbul), Şiringüney köyü (Kastamonu), Şirinköy köyü (Çanakkale), Şirinköy köyü (Giresun), Şirinköy köyü (Karabük), Şirinköy köyü (Kars), Şirinköy köyü (Rize), Şirinköy mahallesi (Denizli), Şirinköy mahallesi (İzmir), Şirinköy mahallesi (Muğla), Şirinköy mahallesi (Ordu), Şirinköy mahallesi (Ordu), Şirinköy mahallesi (Samsun), Şirinlər köyü (Bartın), Şirintepe mahallesi (Kayseri).

Az.T`de Şirin - Şirimbəyli köyü (Saatlı), Şirinbulaq köyü (Şəki), Şirinnohur gölü (Abşeron), Şirinsu kasabası (Lənkəran), Şirinsu gölü (Xanlar).

Tablo 1.2. Türkiye ve Azərbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Kökenli Kişi Adları Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Farsça Kökenli Ortak Kişi Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azərbaycan`da tespi edilen sayı	Azərbaycan`da %
Azat (Azad)	1	% 3,84	5	% 33,3
Behram (Bəhram)	3	% 11,53	1	% 6,6
Rüstəm (Rüstəm)	4	% 15,38	4	% 26,66
Şirin (Şirin)	18	% 69,2	5	% 33,3

Tablodan elde edilen verilere göre (bkz. **Tablo 1.2.**) Azerbaycan yer adlarında **Azat, Rüstem ve Şirin** adının geçtiği yer adlarının oranı Türkiye'ye kıyasla daha yüksektir. Buna karşın, Türkiye yer adlarında **Behram** adının geçtiği yer adlarının oranı Azerbaycan'a göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

5.2.1.1.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Türkçe Kökenli Kişi Adları

Akça (Ağca), Aygün (Aygün), Demir (Dəmir), Tarkan/Tarhan (Tarxan), Türkan (Tükan) her iki ülkenin toponomisinde rastlanılan Türkçe kökenli kişi adlarıdır.

TT`de Akça – Akça köyü (Afyonkarahisar), Akça köyü (Batman), Akça köyü (Kastamonu), Akça mahallesi (Malatya), Akça mahallesi (Mardin), Akçabel köyü (Adıyaman), Akçabel köyü (Kastamonu), Akçadere köyü (Afyonkarahisar), Akçakale köyü (Ardahan), Akçakale köyü (Elazığ), Akçakale köyü (Kars), Akçakavak mahallesi (Ankara), Akçakaya köyü (Adıyaman), Akçakaya mahallesi (Aydın), Akçakaya mahallesi (Eskişehir), Akçakent köyü (Aksaray), Akçaköy köyü (Burdur), Akçaköy mahallesi (Aydın), Akçaköy mahallesi (Balıkesir), Akçaköy mahallesi (Denizli), Akçaköy mahallesi (Gaziantep), Akçalar mahallesi (Bursa), Akçalı köyü (Bartın), Akçalı köyü (Batman), Akçalı köyü (Çanakkale), Akçalı köyü (Erzincan), Akçalı köyü (Giresun), Akçaşar köyü (Afyonkarahisar), Akçaşar köyü (Sivas), Akçasaz mahallesi (Bursa), Akçasu köyü (Kastamonu), Akçatepe köyü (Adıyaman), Akçatepe mahallesi (Kayseri).

Az.T`de Ağca – Ağcakənd köyü (Xocavənd), Ağcakənd köyü (Kəlbəcər), Ağcakənd köyü (Laçın), Ağcakənd nehri (Kəlbəcər), Ağcaqoşun dağı (Ağcabədi), Ağcaqoşun nehri (Ağcabədi), Ağcaqovaq köyü (Ağdaş), Ağcalarsu nehri (Daşkəsən), Ağcayazı dağı (Laçın), Ağcayazı köyü (Laçın).

TT`de Aygün – Aygün mahallesi (Diyarbakır), Aygün sokağı (İstanbul).

Az.T`de Aygün – Aygünlü köyü (Dəvəçi).

TT`de Demir – Demir köyü (Erzincan), Demirce köyü (Kastamonu), Demirci köyü (Bartın), Demirci köyü (Çanakkale), Demirci köyü (Kırşehir), Demirci mahallesi (Ankara), Demirci mahallesi (Erzurum), Demirci mahallesi

(Manisa), Demirci mahallesi (Şanlıurfa), Demirciköy köyü (Sinop), Demirciler köyü (Artvin), Demirciler köyü (Bolu), Demirciler köyü (Çorum), Demirciler köyü (Karabük), Demirciler köyü (Kocaeli), Demirciler mahallesi (Aydın), Demirciler mahallesi (Balıkesir), Demirciler mahallesi (Malatya), Demircili köyü (Aksaray), Demircili mahallesi (Tekirdağ), Demircilik köyü (Sivas), Demirkent köyü (Artvin), Demirkuyu köyü (Siirt), Demirler mahallesi (Bursa), Demirler mahallesi (Gaziantep), Demirler mahallesi (Mardin), Demirler mahallesi (Muğla), Demirli köyü (Çankırı), Demirli mahallesi (Denizli), Demirli mahallesi (Eskişehir), Demirlik mahallesi (Kahramanmaraş), Demirözü mahallesi (Ankara), Demirtaş köyü (Elazığ), Demirtaş mahallesi (Trabzon).

Az.T`de Dəmir - Dəmiraparançay nehri (Qəbələ), Dəmirçi köyü (Sədərək), Dəmirçi köyü (Şamaxı), Dəmirçiçay nehri (Şamaxı), Dəmirçidam köyü (Kəlbəcər), Dəmirçidərəsi nehri (Yardımlı), Dəmirçilər köyü (Xocalı), Dəmirçilər köyü (Qazax), Dəmirçilər köyü (Qubadlı), Dəmirçitəpə dağı (Quba), Dəmirli dağı (Ordubad), Dəmirli köyü (Tərtər), Dəmirli dağı (Cəlilabad), Dəmirli dağı (Gədəbəy), Dəmirçitəpə dağı (Qazax).

TT`de Tarkan/ Tarhan – Tarhan köyü (Bingöl), Tarhan köyü (Çorum), Tarhan mahallesi (Malatya), Tarhankozlusu köyü (Çorum).

Az.T`de Tarxan – Tarxanlı köyü (Laçın), Tarxanlı dağı (Laçın).

TT`de Türkan [Türk+an (Farsça ek)] - Türkan mahallesi (Bingöl).

Az.T`de Türkan [Türk+an (Farsça ek)] – Yeni Türkan köyü (Bakı).

Tablo 1.3. Türkiye ve Azərbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Türkçe Kökenli Kişi Adlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Türkçe Kökenli Ortak Kişi Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespi edilen sayı	Azerbaycan`da %
Akça (Ağca)	32	% 43,8	10	% 34,4
Aygün (Aygün)	2	% 2,73	1	% 3,4

Demir (Dəmir)	34	% 46,57	15	% 51,7
Tarkan (Tarxan)	4	% 5,47	2	% 6,89
Türkan (Türkan)	1	% 1,36	1	% 3,4

Tablonu esas alarak (bkz. **Tablo 1.3.**), **Aygün, Demir, Tarkan, Türkan** adlarının geçtiği yer adlarının Azerbaycan`da Türkiye`ye göre daha yüksek olduğu, **Akça** adının yer aldığı yer adlarının ise Azerbaycan`la kıyasla Türkiye`de daha yüksek olduğu söylenebilir.

5.2.1.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadları.

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının teşekkülünde, tarih boyunca farklı boy, aşiret, kabile ve soyadlarının etki gösterdiği bilinmektedir. Hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında boy, aşiret, kabile ve soyadı temelinde oluşan ortak yer adlarına; **Afşar (Avşar), Bayındır (Bayundur), Çelebi (Çələbi), Gaffar (Qafar), Karalar (Qaralar), Karaman (Qaraman), Kengerli (Kəngərli), Kerimbeyli (Kərimbəyli), Oğuz (Oğuz)** örnekleri gösterilebilir. Bu adlar ortak etnik ve kültürel geçmişin, tarihsel etkileşimlerin yer adlarına yansıdığını göstermektedir.

TT`de Afşar – Afşar köyü (Afyonkarahisar), Afşar köyü (Aksaray), Afşar köyü (Amasya), Afşar köyü (Bolu), Afşar köyü (Çanakkale), Afşar köyü (Isparta), Afşar köyü (Karabük), Afşar köyü (Kastamonu), Afşar köyü (Sivas), Afşar Mahallesi (Ankara), Afşar Mahallesi (Aydın), Afşar Mahallesi (Kahramanmaraş), Afşar Mahallesi (Konya), Afşar Mahallesi (Manisa), Afşarbeyli köyü (Gümüşhane), Afşargüney köyü (Kastamonu), Afşarlar Mahallesi (Ankara), Afşarözü köyü (Erzincan), Afşarsöğütlü Mahallesi (Kayseri), Afşartarakçı köyü (Bolu).

Az.T`de Avşar – Avşar köyü (Ağcabədi), Avşar köyü (Xocavənd).

TT`de Bayındır – Bayındır ilçesi (İzmir), Bayındır köyü (Ağrı), Bayındır köyü (Aksaray), Bayındır köyü (Bolu), Bayındır köyü (Burdur), Bayındır köyü

(Çanakkale), Bayındır köyü (Çorum), Bayındır köyü (Elazığ), Bayındır köyü (Giresun), Bayındır köyü (Karabük), Bayındır köyü (Kastamonu), Bayındır köyü (Siirt), Bayındır köyü (Sivas), Bayındır Mahallesi (Ankara), Bayındır Mahallesi (Aydın), Bayındır Mahallesi (Bursa), Bayındır Mahallesi (Diyarbakır), Bayındır Mahallesi (Erzurum), Bayındır Mahallesi (Konya), Bayındır Mahallesi (Mersin), Bayındırhüyük köyü (Yozgat), Bayındırlı köyü (Osmaniye).

Az.T`de Bayundur – Bayandur köyü (Tərtər), Bayandur Nehri (Laçın), Bayandurlu köyü (Tərtər).

TT`de Çelebi – Çelebi köyü (Edirne), Çelebi köyü (Elazığ), Çelebi Mahallesi (Bursa), Çelebibağı köyü (Çorum).

Az.T`de Çələbi – Çələbi Nehri (Tovuz), Çələbilər köyü (Bərdə).

TT`de Gaffar – Gafarlı köyü (Osmaniye), Gaffarlı Mahallesi (Kahramanmaraş), Gaffaruşağı Mahallesi (Adana).

Az.T`de Qafar – Qafarlı köyü (Bərdə).

TT`de Karalar – Karalar köyü (Adıyaman), Karalar köyü (Kırşehir), Karalar köyü (Sivas), Karalar köyü (Yozgat), Karalar Mahallesi (Bursa), Karalar Mahallesi (Denizli), Karalar Mahallesi (Diyarbakır), Karalar Mahallesi (İzmir), Karalar Mahallesi (Sakarya).

Az.T`de Qaralar – Qaralar Dağı (Oğuz), Qaralar köyü (İmişli), Qaralar köyü (Qubadlı), Qaralar köyü (Sabirabad), Qaralar köyü (Tovuz).

TT`de Karaman – Karaman köyü (Bartın), Karaman köyü (Elazığ), Karaman köyü (Kastamonu), Karaman köyü (Mardin), Karaman köyü (Sivas), Karaman Mahallesi (Ankara), Karaman Mahallesi (Balıkesir), Karaman Mahallesi (Bursa), Karaman Mahallesi (İzmir), Karaman Mahallesi (Sakarya), Karamandere Mahallesi (İstanbul), Karamankaşı Mahallesi (Hatay), Karamanlar köyü (Bolu), Karamanlar Mahallesi (Balıkesir), Karamanlar Mahallesi (Denizli), Karamanlar Mahallesi (Sakarya), Karamanlı Mahallesi (Kahramanmaraş).

Az.T`de Qaraman – Qaraman köyü (Göyçay), Qaramandağ Dağı (Ağdam), Qaramandağ Dağı (Şamaxı), Qaramanlı köyü (Qubadlı), Qaramanlı köyü (Yevlax).

TT`de Kengerli – Kengerli köyü (Mardin).

Az.T`de Kəngərli – Kəngərli Dağı (Ağdam), Kəngərli köyü (Ağdam), Kəngərli köyü (Tərtər).

TT`de Kerimbeyli – Kerimbeyli köyü (İğdır).

Az.T`de Kərimbəyli – Kərimbəyli köyü (Bərdə), Kərimbəyli köyü (Füzuli), Kərimbəyli köyü (Salyan), Kərimbəyli köyü (Sədərək).

TT`de Oğuz – Oğuzeli ilçesi (Gaziantep), Oğuzeli köyü (Sinop), Oğuzkent Mahallesi (Erzurum), Oğuzköy (Gümüşhane), Oğuzköy köyü (Erzincan), Oğuzköy Mahallesi (Denizli), Oğuzköy Mahallesi (Denizli), Oğuzlar köyü (Aksaray), Oğuzlar Mahallesi (Denizli), Oğuzlar Mahallesi (Diyarbakır), Oğuzlar Mahallesi (İzmir), Oğuzlar Mahallesi (Kayseri), Oğuzlu köyü (Kars), Oğuzlu Mahallesi (Tekirdağ).

Az.T`de Oğuz – Oğuz ilçesi (Oğuz), Oğuzqışlaq köyü (Oğuz).

Tablo 2. Türkiyə və Azərbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Boy, Aşiret, Kabile və Soyadlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Ortak Boy, Soy ve Aşiret Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Afşar (Avşar)	20	%24,39	2	%7,4
Bayındır (Bayundur)	22	% 26,82	3	% 11,11
Çelebi (Çələbi)	4	% 4,87	2	% 7,4
Gaffar (Qafar)	3	% 3,65	1	% 3,7
Karalar (Qaralar)	9	% 10,97	5	% 18,51

Karaman (Qaraman)	17	% 20,73	5	% 11,11
Kengerli (Kəngərli)	1	% 1,21	3	% 11,11
Kerimbeyli (Kərimbəyli)	1	% 1,21	4	% 14,81
Oğuz (Oğuz)	14	% 17,07	2	% 7,4

Tabloyu incelediğimizde (bkz. **Tablo 2.**)**Gaffar** adının Türkiye ve Azerbaycan`da neredeyse eşit, **Afşar, Bayındır, Karaman, Oğuz** adlarının Türkiye`de Azerbaycan`a göre daha çok tercih edildiği, **Çelebi, Karalar, Kengerli, Kerimbeyli** adlarının ise Azerbaycan`da Türkiye`ye göre daha çok tercih edildiğini söylemek mümkündür.

5.2.1.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Hayvan Adları

Bu çalışmada Türkiye ve Azerbaycan`da yer adlarının oluşmunda yer almış ortak hayvan adları incelenmiştir. “Ortak hayvan adları” ele alınırken her iki ülkeden aynı veya ufak fonetik farklılıklarla ayrılan hayvan adları kastedilmiştir. Hayvan adları temelinde oluşan yer adları; **evcil hayvan, kuş, böcek, yırtıcı hayvan ve sürüngen** olmak üzere beş alt başlık altında incelenmiştir. Yapılan incelemede yer adlarında en fazla evcil hayvan adlarının tercih edildiği, bunu sırasıyla kuş, yırtıcı hayvan, sürüngen ve böcek adlarının takip ettiği görülmektedir.

5.2.1.3.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Böcek Adları

TT`de Arı – Arıca köyü (Kastamonu), Arıcı köyü (Çorum), Arıcılar köyü (Bingöl), Arıcılar köyü (Rize), Arıcılar Mahallesi (Ordu), Arıdağ köyü (Bitlis), Arıkaya köyü (Batman), Arıkaya köyü (Batman), Arıkonak köyü (Adıyaman), Arıköy köyü (Afyonkarahisar), Arıköy köyü (Muş), Arıköy Mahallesi (Diyarbakır), Arılı köyü (Ardahan), Arılı köyü (Artvin), Arılı köyü (Rize), Arıönü köyü (Bartın), Arısu köyü (Mardin), Arıtepe köyü (Mardin).

Az.T`de Arı – Arı deresi (Tovuz), Arıarx Nehri (Ağcabədi), Arısu Dağı (Ordubad), Arısu köyü (Gədəbəy), Arısu Nehri (Gədəbəy).

5.2.1.3.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Evcil Hayvan Adları

TT`de At – Atbağı köyü (Batman), Atbaşı köyü (Şırnak), Atköy Mahallesi (Balıkesir), Atlı köyü (Mardin), Atlı Mahallesi (Erzurum), Atlıca köyü (Mardin), Atlılar Mahallesi (Mersin).

Az.T`de At – Atbatan Gölü (Abşeron), Atbulaq çeşmesi (Lerik), Atbulaq çeşmesi (Salyan), Atbulaq köyü (Hacıqabul), Atbulaq köyü (Şirvan).

TT`de Deve – Deveboynu köyü (Batman), Deveboynu Mahallesi (Kahramanmaraş), Deveci köyü (Amasya), Deveci köyü (Bolu), Deveci köyü (Kırşehir), Deveci Mahallesi (Ankara), Deveci Mahallesi (Malatya), Deveci Mahallesi (Tekirdağ), Devecipınar köyü (Yozgat), Deveçatağı köyü (Kırklareli), DeveDağı Mahallesi (Erzurum), Devederesi köyü (Afyonkarahisar), Devederesi Mahallesi (Kayseri), Devehüyüğü Mahallesi (Gaziantep), Devekorusu köyü (Gümüşhane), Devekovan Mahallesi (Ankara), Develi Mahallesi (Diyarbakır), Develi Mahallesi (Malatya), Develi Mahallesi (Manisa), Develi Mahallesi (Tekirdağ), Develik köyü (Bitlis), Develin Mahallesi (İzmir), Deveören köyü (Bolu), Deveören Mahallesi (Balıkesir), Devepınarı köyü (Kırşehir), Devetaşı köyü (Bayburt).

Az.T`de Dəvə - Dəvəbatan Nehri (İsmayılı), Dəvəboynu Dağı (Qax), Dəvəboynu Dağı (Ordubad), Dəvəboynu Dağı (Yardımlı), Dəvəçi ilçesi (Dəvəçi), Dəvəçi Nehri (Dəvəçi), Dəvəçuxur Dağı (Goranboy), Dəvədaşı köyü (Kəlbəcər).

TT`de Horoz – Horozdere köyü (Bitlis), Horozgediği Mahallesi (İzmir), Horozköy Mahallesi (Aydın).

Az.T`de Xoruz – Xoruzlu köyü (Tərtər).

TT`de Keçi – Keçidere köyü (Muş), Keçidere Mahallesi (Balıkesir), Keçideresi köyü (Bartın), Keçikaya köyü (Çanakkale), Keçikaya köyü (Sivas), Keçikayası Mahallesi (Van), Keçikıran Mahallesi (Şanlıurfa), Keçikıran Mahallesi (Van), Keçiler Mahallesi (Muğla), Keçili köyü (Burdur), Keçili Mahallesi (Erzurum), Keçili Mahallesi (Ordu), Keçili Mahallesi (Şanlıurfa), Keçilioba Mahallesi (Van).

Az.T`de Keçi – Keçiqıran Dağı (Yardımlı), Keçili köyü (Şahbuz), Keçili köyü (Şəmkir), Keçili Nehri (Kəlbəcər), Keçiliqaya köyü (Kəlbəcər).

TT`de Koç – Koçbaba Mahallesi (Erzurum), Koçbaşı köyü (Ağrı), Koçbaşı Mahallesi (Van), Koçbeyi köyü (Şırnak), Koçcağız Mahallesi (Adana), Koçcuvaz Mahallesi (Ordu), Koçcağız köyü (Yozgat), Koçgediği köyü (Sivas), Koçhisar köyü (Afyonkarahisar), Koçhisar Mahallesi (Şanlıurfa), Koçkale köyü (Elazığ), Koçkaya köyü (Erzincan), Koçköprü köyü (Sivas), Koçköy (Kars), Koçköy (Muş), Koçköy köyü (Amasya), Koçköy Mahallesi (Malatya), Koçkuyusu köyü (Tunceli), Koçlu köyü (Bitlis), Koçlu köyü (Mardin), Koçlu köyü (Osmaniye), Koçlu Mahallesi (Gaziantep), Koçlu Mahallesi (Trabzon), Koçoğlu köyü (Kars), Koçovası Mahallesi (Kahramanmaraş), Koçovası Mahallesi (Van), Koçpınar köyü (Aksaray), Koçtepe köyü (Adıyaman), Koçtepe köyü (Isparta), Koçtepe köyü (Şırnak), Koçyaka Mahallesi (Konya), Koçyatağı köyü (Erzincan), Koçyatağı köyü (Muş), Koçyayla Mahallesi (Ankara), Koçyazı Mahallesi (Adana), Koçyiğit köyü (Bitlis), Koçyiğit köyü (Mardin), Koçyolu köyü (Elazığ), Koçyurdu köyü (Osmaniye), Kuşluk köyü (Muş).

Az.T`de Qoç – Qoçbəyli köyü (Xocavənd), Qoçdağ Dağı (Kəlbəcər), Qoçdəre köyü (Tovuz), Qoçəhmədli köyü (Füzuli), Qoçulu köyü (Kürdəmir).

TT`de Koyun – Koyunabdal Mahallesi (Kayseri), Koyunalan Mahallesi (Diyarbakır), Koyunbaba köyü (Gümüşhane), Koyunbaba köyü (Kırklareli), Koyunbaba Mahallesi (Ankara), Koyunbeyli köyü (Uşak), Koyuncu köyü (Sivas), Koyuncu Mahallesi (Manisa), Koyuncular köyü (Artvin), Koyuncular Mahallesi (Trabzon), Koyunculu köyü (Yozgat), Koyundere Mahallesi (Manisa), Koyuneli Mahallesi (İzmir), Koyuneri Mahallesi (Balıkesir), Koyunevi köyü (Çanakkale), Koyunevi Mahallesi (Adana), Koyungüden Mahallesi (Diyarbakır), Koyunhamza köyü (Giresun), Koyunkaya köyü (Sivas), Koyunköy (Bilecik), Koyunlar Mahallesi (Aydın), Koyunlu köyü (Ardahan), Koyunlu köyü (Batman), Koyunlu köyü (Bilecik), Koyunlu köyü (Mardin), Koyunlu köyü (Niğde), Koyunlu Mahallesi (Diyarbakır), Koyunoğlu köyü (Çorum), Koyunoğlu Mahallesi (Malatya), Koyunpınarı köyü (Ardahan), Koyunpınarı köyü (Bitlis), Koyuntepe köyü (Edirne), Koyunuşağı köyü (Elazığ), Koyunuşağı köyü (Tunceli), Koyunyeri köyü (Çanakkale), Koyunyurdu köyü (Kars).

Az.T`de Qoyun – Qoyunbinəsi köyü (Yevlax).

TT`de Kuzu – Kuzucak Mahallesi (Adana), Kuzucu köyü (Edirne), Kuzucu Mahallesi (Mersin), Kuzukuyu Mahallesi (Konya), Kuzupınarı köyü (Çanakkale), Kuzupınarı Mahallesi (Adana).

Az.T`de Quzu – Quzumkənd köyü (Xocavənd).

TT`de Tavşan – Tavşancık Mahallesi (Ankara), Tavşancık Mahallesi (Balıkesir), Tavşancık Mahallesi (Erzurum), Tavşanköy Mahallesi (Şanlıurfa), Tavşanlı köyü (Karaman), Tavşanlı köyü (Kastamonu), Tavşanlı köyü (Mardin), Tavşanlı Mahallesi (Kocaeli), Tavşanlı Mahallesi (Trabzon), Tavşanören Mahallesi (Şanlıurfa), Tavşantepe Mahallesi (Kocaeli), Tavşanuşağı köyü (Elazığ).

Az.T`de Dovşan – Dovşanlı köyü (Kəlbəcər), Dovşan Dağı (Qəbələ), Dovşan dərəsi (Qəbələ), Dovşan dərəsi (Masallı), Dovşan dərəsi (Laçın), Dovşan dərəsi (Zəngilan).

5.2.1.3.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Yırtıcı Hayvan Adları

TT`de Aslan – Aslanbey Mahallesi (Malatya), Aslandere köyü (Rize), Aslangazi köyü (Ağrı), Aslanhane köyü (Kars), Aslankaşı köyü (Elazığ), Aslankuyusu Mahallesi (Şanlıurfa), Aslanlı köyü (Mardin), Aslanoğlu Mahallesi (Diyarbakır), Aslanpınarı köyü (Osmaniye), Aslanyaka Mahallesi (Muğla), Aslanyurdu köyü (Tunceli).

Az.T`de Aslan – Aslan daşı Adası (Xəzər), Aslanarx Nehri (Bərdə), Aslanoba köyü (Xaçmaz).

TT`de Balık – Balıqçı köyü (Rize), Balıqçılar köyü (Ardahan), Balıkhisar köyü (Gümüşhane), Balıklı köyü (Artvin), Balıklı Mahallesi (Erzurum), Balıklı Mahallesi (Manisa), Balıklı Mahallesi (Ordu), Balıqlıçay köyü (Bingöl), Balıklıdere Mahallesi (Balıkesir), Balıklıdere Mahallesi (Hatay), Balıkpazarı Mahallesi (Bursa), Balıksu köyü (Ağrı).

Az.T`de Balıq – Balıq daşı Adası (Xəzər), Balıqçı kasabası (Hacıqabul), Balıqçılar kasabası (Lənkəran).

TT`de Kurt – Kurt köyü (Bartın), Kurtağıllı köyü (Yozgat), Kurtbağı Mahallesi (Hatay), Kurtbeyler Mahallesi (Sakarya), Kurtboğaz Mahallesi (Ordu), Kurtçular köyü (Kastamonu), Kurtdere Mahallesi (Balıkesir), Kurtdere Mahallesi (Kocaeli), Kurtdere Mahallesi (Tekirdağ), Kurtderesi köyü (Karaman), Kurtgömeç köyü (Kastamonu), Kurtkale köyü (Ardahan), Kurtköy (Bilecik), Kurtköy (Kastamonu), Kurtkulağı Mahallesi (Adana), Kurtlapa köyü (Sivas), Kurtlar köyü (Çanakkale), Kurtlar köyü (Çorum), Kurtlar Mahallesi (Balıkesir), Kurtlar Mahallesi (Denizli), Kurtlar Mahallesi (Kahramanmaraş), Kurtlar Mahallesi (Manisa), Kurtlu köyü (Sinop), Kurtmezrası Mahallesi (Hatay), Kurtoğlan Mahallesi (Van), Kurtoğlu köyü (Kırıkkale), Kurtoğlu Mahallesi (Bursa), Kurtpınar Mahallesi (Adana), Kurtsuyu köyü (Düzce), Kurtşeyh Mahallesi (Eskişehir), Kurttepe Mahallesi (Kayseri), Kurttutan Mahallesi (Manisa), Kurtuşağı Mahallesi (Konya), Kurtuşağı Mahallesi (Malatya).

Az.T`de Qurd – Qurdbayram köyü (Kürdəmir), Qurddağ Dağı (Şəki), Qurdqobu Nehri (Ağsu), Qurdlar köyü (Ağdam), Qurdlar köyü (Bərdə), Qurdtəpə Dağı (Ordubad), Qurdyalı Dağı (Bakı).

5.2.1.3.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Kuş Adları

TT`de Güvercin – Güvercin köyü (Kars), Güvercin Mahallesi (Şanlıurfa), Güvercindere köyü (Bayburt), Güvercinli köyü (Ağrı), Güvercinli köyü (Artvin), Güvercinlik köyü (Gümüşhane), Güvercinlik köyü (Nevşehir), Güvercinlik Mahallesi (Kahramanmaraş), Güvercinlik Mahallesi (Kocaeli), Güvercinlik Mahallesi (Manisa), Güvercinlik Mahallesi (Muğla), Güvercintepe Mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Göyərçin – Göyərçin Dağı (Cəbrayıl), Göyərçin Dağı (Qazax), Göyərçin Veysəlli köyü (Cəbrayıl).

TT`de Karga – Kargacı köyü (Çanakkale), Kargaçayırı Mahallesi (Kahramanmaraş), Kargakonmaz köyü (Ağrı), Kargalı köyü (Burdur), Kargalı Mahallesi (Kocaeli), Kargalı Mahallesi (Konya), Kargalı Mahallesi (Van), Kargalık köyü (Yozgat).

Az.T`de Qarğa – Qarğabazar köyü (Füzuli), Qarğalıq kasabası (Babək), Qarğalıq köyü (Xaçmaz), Qarğalıq köyü (Masallı).

TT`de Kuş – Kuşaçması köyü (Düzce), Kuşağacı köyü (Elazığ), Kuşbaba köyü (Burdur), Kuşbayırı köyü (Elazığ), Kuşcağız Mahallesi (Kayseri), Kuşça köyü (Bilecik), Kuşça Mahallesi (Konya), Kuşçu köyü (Elazığ), Kuşçu köyü (Kastamonu), Kuşçu köyü (Mardin), Kuşçu köyü (Osmaniye), Kuşçu Mahallesi (Kayseri), Kuşçu Mahallesi (Trabzon), Kuşçu Mahallesi (Van). Kuşçular Mahallesi (Ankara), Kuşçular Mahallesi (Aydın), Kuşçular Mahallesi (Samsun), Kuşçulu köyü (Giresun), Kuşçulu Mahallesi (Mersin), Kuşçulu Mahallesi (Ordu), Kuşçulu Mahallesi (Ordu), Kuşdoğan Mahallesi (Malatya), Kuşhane köyü (Bitlis), Kuşhane köyü (Elazığ), Kuşhane köyü (Tunceli), Kuşhane Mahallesi (Samsun), Kuşkara köyü (Kastamonu), Kuşkaya köyü (Ağrı), Kuşkaya Mahallesi (Balıkesir), Kuşkayası köyü (Sivas), Kuşkayası Mahallesi (Kahramanmaraş), Kuşkayası Mahallesi (Samsun), Kuşkonağı Mahallesi (Samsun), Kuşkondu köyü (Bingöl), Kuşküy (Giresun), Kuşlar Mahallesi (Bursa), Kuşlu köyü (Sivas), Kuşluca köyü (Mardin), Kuşluca Mahallesi (Konya), Kuşluk köyü (Gümüşhane), Kuşsaray köyü (Çorum), Kuşsarayı köyü (Elazığ), Kuştepe köyü (Adıyaman), Kuştepe köyü (Kırklareli), Kuştepe köyü (Şırnak), Kuştepe Mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Quş – Quşarmud Dağı (Qax), Quşçu Dağı (Şamaxı), Quşçu Goran köyü (Xanlar), Quşçu Kovsan Dağı (Laçın), Quşçu köyü (Daşkəsən), Quşçu köyü (Laçın), Quşçu köyü (Şamaxı), Quşçu köyü (Yevlax), Quşçu Nehri (Daşkəsən), Quşçular köyü (Goranboy), Quşçular Nehri (Xocalı), Quşqara köyü (Xanlar), Quşqaya Dağı (Bakı), Quşlar köyü (Kürdəmir), Quşlar köyü (Qəbələ), Quştəpə Dağı (Füzuli), Quşyuvası köyü (Kəlbəcər).

TT`de Ördek – Ördek Mahallesi (Kahramanmaraş), Ördəkdə Mahallesi (Kahramanmaraş), Ördekli Mahallesi (Kayseri).

Az.T`de Ördək – Ördek Adası (Abşeron), Ördekli köyü (Zəngilan).

TT`de Serçe – Serçeköy Mahallesi (Aydın), Serçeler köyü (Çanakkale), Serçeler Mahallesi (Bursa), Serçeler Mahallesi (Diyarbakır), Serçeler Mahallesi (Manisa), Serçeören Mahallesi (Balıkesir).

Az.T`de Sərçə - Sərçəlidağ Dağı (Şəki).

TT`de Şahin – Şahin köyü (Bartın), Şahin köyü (Kütahya), Şahinbeyler köyü (Adıyaman), Şahinciler Mahallesi (Aydın), Şahinkaya Mahallesi (Balıkesir), Şahinkaya Mahallesi (Ordu), Şahinler köyü (Bilecik), Şahinler köyü (Erzincan), Şahinler köyü (Giresun), Şahinler köyü (Nevşehir), Şahinler Mahallesi (Ankara), Şahinler Mahallesi (Balıkesir), Şahinler Mahallesi (Diyarbakır), Şahinler Mahallesi (Kocaeli), Şahinli köyü (Tokat), Şahinli Mahallesi (Trabzon), Şahinpınarı Mahallesi (Mersin), Şahintepe köyü (Adıyaman), Şahintepe köyü (Erzincan), Şahintepe Mahallesi (İstanbul), Şahintepe Mahallesi (Kahramanmaraş), Şahinyuva köyü (Giresun).

Az.T`de Şahin – Şahindağ Dağı (Abşeron).

5.2.1.3.5.Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sürüngen Adları

TT`de Yılan – Yılanca köyü (Kilis), Yılangözü köyü (Karaman), Yılanhüyük köyü (Sivas), Yılankale Mahallesi (Adana), Yılanlar köyü (Bartın), Yılanlı köyü (Ağrı), Yılanlı köyü (Isparta), Yılanlı köyü (Kars), Yılanlı köyü (Kastamonu), Yılanlı Mahallesi (Ankara), Yılanlı Mahallesi (Hatay), Yılanlı Mahallesi (İzmir), Yılanlı Mahallesi (Tekirdağ), Yılanlıca köyü (Zonguldak).

Az.T`de İlan – İlanca Dağı (Şəmkir), İlandağ Dağı (Culfa), İlandağ Dağı (Kəlbəcər), İlanlı Dağı (Füzuli), İlanlı köyü (Qobustan).

Tablo 3. Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Hayvan Adlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Ortak Hayvan Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Arı (Arı)	18	% 5,34	5	% 6,02
Aslan(Aslan)	11	% 3,26	3	% 3,61
At (At)	7	% 2,07	5	% 6,02
Balık (Balıq)	13	% 3,85	3	% 3,61
Deve (Dəvə)	26	% 8,6	8	% 9,63

Güvercin (Göyərçin)	12	% 3,56	3	% 3,61
Horoz (Xoruz)	3	% 0,89	1	% 1,2
Karga (Qarğa)	8	% 2,37	4	% 4,81
Keçi (Keçi)	14	% 4,15	5	% 6,02
Koç (Qoç)	40	% 11,86	5	% 6,02
Koyun (Qoyun)	36	% 10,68	1	% 1,2
Kurt (Qurd)	34	% 10,97	7	% 8,43
Kuş (Quş)	46	% 13,64	17	% 20,48
Kuzu (Quzu)	6	% 1,78	1	% 1,2
Ördek (Ördək)	3	% 0,89	2	% 1,25
Serçe (Sərçə)	6	% 1,78	1	% 1,2
Şahin (Şahin)	22	% 6,52	1	% 1,2
Tavşan (Dovşan)	12	% 3,56	6	% 1,88
Yılan (İlan)	14	% 4,15	5	% 6,02

Tablodan yola çıkarak (bkz. **Tablo 3.**) Azerbaycan ve Türkiye’de yer adlarının oluşumunda **“arı, aslan, balık, güvercin, horoz, kuzu, ördek, serçe”** adlarının her iki ülkede yaklaşık aynı oranda tercih edildiği, **“at, deve, karga, keçi, kuş, yılan”** adlarının Türkiye’de Azerbaycan’a kıyasla daha az tercih edildiği, **“koç, koyun, kurt, şahin, tavşan”** adlarının ise Azerbaycan’da Türkiye’ye kıyasla daha az tercih edildiği gözlemlenmektedir.

5.2.1.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Bitki Adları

Yapılan çalışmada Türkiye ve Azerbaycan’da yer adlarının oluşumunda yer almış ortak bitki adları incelenmiştir. Her iki ülkeden aynı veya ufak ses farklılıklarıyla ayrılan bitki adları temelinde oluşan yer adları ele alınmıştır. **Ardıç (Ardıc), Armut (Armud), Arpa (Arpa), Badem (Badam), Buğday (Buğda), Çınar (Çınar), Çavdar (Çovdar), Darı (Darı), Elma (Alma), Fındık (Fındıq), Fıstık (Fısdıq), İncir (Əncir), Kabak (Qabaq), Karpuz (Qarpız), Nar (Nar), Nergis (Nərgiz), Reyhan (Reyhan), Sarımsak (Sarımsaq), Soğan (Soğan),**

Söğüt (Söyüd), Üzüm (Üzüm), Vişne (Vişnə) her iki ülke için ortak sayılabilecek bitki adlarıdır. Bitki adlarına dayalı yer adları **ağaç, meyve, sebze ve tahıl adları** olmak üzere dört alt grupta değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında en fazla meyve adlarının tercih edildiği, bunu sırasıyla tahıl, ağaç ve sebze adlarının izlediği belirlenmiştir

5.2.1.4.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Ağaç Adları

TT`de Ardıc – Ardıc köyü (Batman), Ardıc köyü (Çorum), Ardıc köyü (Giresun), Ardıc köyü (Sinop), Ardıc köyü (Tunceli), Ardıc Mahallesi (Kayseri), Ardıçalan köyü (Sivas), Ardıçalani köyü (Yozgat), Ardıçatak Mahallesi (Trabzon), Ardıçbeli Mahallesi (Sakarya), Ardıçdalı köyü (Siirt), Ardıçdere köyü (Ardahan), Ardıçdibi köyü (Bingöl), Ardıçdibi köyü (Düzce), Ardıçgöze köyü (Bayburt), Ardıçkaya köyü (Karaman), Ardıçlı köyü (Artvin), Ardıçlı köyü (Gümüşhane), Ardıçlı köyü (Isparta), Ardıçlı köyü (Niğde), Ardıçlı köyü (Tokat), Ardıçlı Mahallesi (Balıkesir), Ardıçlı Mahallesi (İstanbul), Ardıçlı Mahallesi (Mersin), Ardıçlık köyü (Erzincan), Ardıçönü köyü (Amasya), Ardıçpınar köyü (Amasya), Ardıçtepe köyü (Bingöl).

Az.T`de Ardıc – Ardıc Dağı (Gədəbəy), Ardıc Dağı (Kəlbəcər), Ardıc Dağı (Qubadlı), Ardıc Dağı (Şərur), Ardıçlı köyü (Laçın).

TT`de Çınar – Çınar Mahallesi (Ankara), Çınar Mahallesi (İstanbul), Çınar Mahallesi (İstanbul), Çınar Mahallesi (Malatya), Çınaraltı Mahallesi (Tekirdağ), Çınarbaşı Mahallesi (Hatay), Çınarcık ilçesi (Yalova), Çınarcık köyü (Mardin), Çınarcık köyü (Tokat), Çınarcık köyü (Uşak), Çınarcık Mahallesi (Bursa), Çınarcık Mahallesi (Ordu), Çınardere köyü (Çanakkale), Çınardere Mahallesi (İstanbul), Çınardibi Mahallesi (İzmir), Çınardibi Mahallesi (Sakarya), Çınardüzü köyü (Düzce), Çınarköy köyü (Çanakkale), Çınarköy Mahallesi (Aydın), Çınarköy Mahallesi (Balıkesir), Çınarköy Mahallesi (Diyarbakır), Çınarlı köyü (Düzce), Çınarlı köyü (Hakkari), Çınarlı köyü (Niğde), Çınarlı köyü (Rize), Çınarlı köyü (Siirt), Çınarlı köyü (Sivas), Çınarlı köyü (Şırnak), Çınarlı Mahallesi (Balıkesir), Çınarlı Mahallesi (Hatay), Çınarlı Mahallesi (Kahramanmaraş), Çınarlıdere Mahallesi (Tekirdağ), Çınarlık Mahallesi (Trabzon), Çınarlıkuyu Mahallesi

(Manisa), Çınarönü köyü (Mardin), Çınarpınar Mahallesi (Balıkesir), Çınarpınar Mahallesi (Kahramanmaraş).

Az.T`de Çınar – Çınar çeşmesi (Cəlilabad), Çınar köyü (Cəlilabad), Çınarlar köyü (Dəvəçi), Çınarlı kasabası (Şəmkir), Çınarlı köyü (Biləsuvar), Çınarlı köyü (Qax), Çınartala köyü (Xaçmaz).

TT`de Söğüt – Soğanlı köyü (Bitlis), Söğüt köyü (Kütahya), Söğüt Mahallesi (Bursa), Söğütağzı köyü (Giresun), Söğütalan köyü (Gümüşhane), Söğütalanı Mahallesi (Manisa), Söğütcük köyü (Çanakkale), Söğütcük köyü (Sivas), Söğütçe köyü (Şırnak), Söğütçük köyü (Bilecik), Söğütçük Mahallesi (Aydın), Söğütçük Mahallesi (Balıkesir), Söğütçük Mahallesi (Manisa), Söğütdere köyü (Elazığ), Söğütdere Mahallesi (Kahramanmaraş), Söğütdere Mahallesi (Manisa), Söğüteli köyü (Gümüşhane), Söğütlü ilçesi (Sakarya), Söğütlü köyü (Ağrı), Söğütlü köyü (Bayburt), Söğütlü köyü (Bitlis), Söğütlü köyü (Çanakkale), Söğütlü köyü (Erzincan), Söğütlü köyü (Iğdır), Söğütlü köyü (Kars), Söğütlü köyü (Muş), Söğütlü köyü (Rize), Söğütlü köyü (Sivas), Söğütlü köyü (Tunceli), Söğütlü köyü (Uşak), Söğütlü köyü (Yozgat), Söğütlü Mahallesi (Adana), Söğütlü Mahallesi (Erzurum), Söğütlü Mahallesi (Gaziantep), Söğütlü Mahallesi (Kahramanmaraş), Söğütlü Mahallesi (Kayseri), Söğütlü Mahallesi (Konya), Söğütlü Mahallesi (Malatya), Söğütlü Mahallesi (Samsun), Söğütlü Mahallesi (Şanlıurfa), Söğütlü Mahallesi (Trabzon), Söğütlü Mahallesi (Van), Söğütlüçeşme Mahallesi (İstanbul), Söğütlüdere Mahallesi (Muğla), Söğütlügöl köyü (Osmaniye), Söğütlüöz Mahallesi (Hatay), Söğütlütepe köyü (Tunceli), Söğütlüyurt Mahallesi (Muğla), Söğütönü köyü (Siirt), Söğütören Mahallesi (İzmir), Söğütözü köyü (Tokat), Söğütözü Mahallesi (Konya), Söğütpınarı Mahallesi (Samsun).

Az.T`de Söyüd – Söyüdağacı Dağı (Gəncə), Söyüdqara Dağı (Mingəçevir).Söyüdlər köyü (Kürdəmir), Söyüdlü Dağı (Gədəbəy), Söyüdlüçay Nehri (Kəlbəcər), Söyüdlüdərə Dağı (Xanlar).

5.2.1.4.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Meyve Adları

TT`de Armut – Armutalan Mahallesi (Balıkesir), Armutalan Mahallesi (Muğla), Armutalanı Mahallesi (Denizli), Armutalanı Mahallesi (Kahramanmaraş), Armutcuk köyü (Çanakkale), Armutçuk köyü (Bilecik), Armutçuk Mahallesi (Bursa), Armutdüzü köyü (Giresun), Armutdüzü köyü (Hakkari), Armutkaşı köyü (Muş), Armutkolu Mahallesi (Ordu), Armutköy köyü (Burdur), Armutköy Mahallesi (Bursa), Armutlu köyü (Afyonkarahisar), Armutlu köyü (Ağrı), Armutlu köyü (Aksaray), Armutlu köyü (Amasya), Armutlu köyü (Bayburt), Armutlu köyü (Erzincan), Armutlu köyü (Giresun), Armutlu köyü (Isparta), Armutlu köyü (Kırıkkale), Armutlu köyü (Rize), Armutlu köyü (Sivas), Armutlu köyü (Uşak), Armutlu köyü (Yalova), Armutlu Mahallesi (Balıkesir), Armutlu Mahallesi (Diyarbakır), Armutlu Mahallesi (İzmir), Armutlu Mahallesi (Konya), Armutlu Mahallesi (Malatya), Armutlu Mahallesi (Manisa), Armutlu Mahallesi (Trabzon), Armutova Mahallesi (Diyarbakır), Armutveren köyü (Ardahan), Armutveren köyü (Kırklareli).

Az.T`de Armud – Armudlu Dağı (Şəmkir), Armudlu deresi (Şuşa), Armudlu köyü (Kəlbəcər), Armudlu köyü (Qax), Armudlu köyü (Qubadlı), Armudpadar köyü (Xaçmaz).

TT`de Badem – Bademalan Mahallesi (İzmir), Bademce köyü (Çorum), Bademçay köyü (Çanakkale), Bademdere köyü (Niğde), Bademkaya köyü (Artvin), Bademkaya köyü (Sivas), Bademli köyü (Afyonkarahisar), Bademli köyü (Burdur), Bademli köyü (Çanakkale), Bademli köyü (Çorum), Bademli köyü (Elazığ), Bademli köyü (Isparta), Bademli köyü (Karaman), Bademli Mahallesi (Ankara), Bademli Mahallesi (Diyarbakır), Bademli Mahallesi (Gaziantep), Bademli Mahallesi (Hatay), Bademli Mahallesi (İzmir), Bademli Mahallesi (Konya), Bademli Mahallesi (Manisa), Bademlik Mahallesi (Bursa), Bademözü köyü (Muş).

Az.T`de Badam – Badamağac köyü (Cəlilabad), Badamdağ Dağı (Daşkesen), Badamlı çeşmesi (Şahbuz), Badamlı köyü (Şahbuz), Badamlısu kasabası (Şahbuz).

TT`de Elma – Elmağaç köyü (Bingöl), Elmağaç Mahallesi (Konya), Elmaalan Mahallesi (Trabzon), Elmabahçe köyü (Bilecik), Elmabulak köyü (Muş),

Elmacı köyü (Zonguldak), Elmacık köyü (Adıyaman), Elmacık köyü (Aksaray), Elmacık köyü (Bitlis), Elmacık köyü (Burdur), Elmacık köyü (Çanakkale), Elmacık köyü (Düzce), Elmacık köyü (Giresun), Elmacık köyü (Hakkari), Elmacık köyü (Kırklareli), Elmacık köyü (Uşak), Elmacık Mahallesi (Kocaeli), Elmacık Mahallesi (Muğla), Elmaçukuru köyü (Gümüşhane), Elmaçukuru köyü (Kastamonu), Elmadağ Mahallesi (Ankara), ElmaDağı köyü (Karaman), Elmadalı köyü (Siirt), Elmadalı Mahallesi (Erzurum), Elmadere Mahallesi (İzmir), Elmadüzü Mahallesi (Erzurum), Elmagöl köyü (Iğdır), ElmaGölü Mahallesi (Adana), Elmagünü köyü (Bingöl), Elmakaşı köyü (Tunceli), Elmakırı köyü (Amasya), Elmaköy Mahallesi (Ordu), Elmakuzu Mahallesi (Mersin), Elmalı ilçesi (Antalya), Elmalı köyü (Artvin), Elmalı köyü (Bingöl), Elmalı köyü (Bingöl), Elmalı köyü (Çanakkale), Elmalı köyü (Edirne), Elmalı köyü (Erzincan), Elmalı köyü (Gümüşhane), Elmalı köyü (Kırıkkale), Elmalı köyü (Kütahya), Elmalı köyü (Mardin), Elmalı köyü (Niğde), Elmalı köyü (Yozgat), Elmalı Mahallesi (Ankara), Elmalı Mahallesi (Erzurum), Elmalı Mahallesi (İstanbul), Elmalı Mahallesi (Kahramanmaraş), Elmalı Mahallesi (Kayseri), Elmalı Mahallesi (Sakarya), Elmalı Mahallesi (Tekirdağ), Elmalıçiftliği köyü (Yozgat), Elmalık köyü (Bolu), Elmalık köyü (Çanakkale), Elmalık köyü (Iğdır), Elmalık köyü (Rize), Elmalık köyü (Yalova), Elmalık Mahallesi (Ordu), Elmalıkent Mahallesi (İstanbul), Elmalıyurt köyü (Burdur), Elmallı Mahallesi (Bursa), Elmapınar Mahallesi (Ankara), Elmapınarı köyü (Elazığ), Elmaseki köyü (Sivas), Elmayaka Mahallesi (Van), Elmayazı köyü (Kastamonu), Elmayolu köyü (Amasya), Elmayurdu köyü (Karaman).

Az.T`de Alma – Almaarx Nehri (Yevlax), Almabulaq çeşmesi (Yardımlı), Almalı dağ (Şahbuz), Almalı dağ (Şəki), Almalı köyü (Daşkəsən), Almalı köyü (Xocalı), Almalı köyü (Qax), Almalıq köyü (Kəlbəcər), Almalıtala köyü (Tovuz).

TT`de Fındık – Fındıkköy (Kütahya), Fındıklı köyü (Artvin), Fındıklı köyü (Çanakkale), Fındıklı köyü (Düzce), Fındıklı köyü (Giresun), Fındıklı köyü (Kastamonu), Fındıklı köyü (Sinop), Fındıklı köyü (Zonguldak), Fındıklı Mahallesi (Adana), Fındıklı Mahallesi (Bursa), Fındıklı Mahallesi (İstanbul), Fındıklı Mahallesi (Ordu), Fındıklı Mahallesi (Sakarya), Fındıklı Mahallesi (Trabzon), Fındıkpınarı Mahallesi (Mersin).

Az.T`de Fındıq – Fındıqlı kasabası (Zaqatala), Fındıqlı Nehri (Gədəbəy), Fındıqlıqışlaq köyü (Yardımlı).

TT`de Fıstık – Fıstıklı köyü (Adıyaman), Fıstıklı köyü (Artvin), Fıstıklı köyü (Mardin), Fıstıklı Mahallesi (Şanlıurfa), Fıstıklı Mahallesi (Trabzon), Fıstıklıdağ Mahallesi (Gaziantep), Fıstıközü Mahallesi (Şanlıurfa).

Az.T`de Fıstıq – Fıstıqlı köyü (Qax).

TT`de İncir – İncir köyü (Sinop), İncirci Mahallesi (Adana), İncirdere köyü (Burdur), İncirgediği Mahallesi (Mersin), İncirköy Mahallesi (İstanbul), İncirköy Mahallesi (Muğla), İncirli köyü (Batman), İncirli köyü (Bilecik), İncirli köyü (Bitlis), İncirli Mahallesi (Ankara), İncirli Mahallesi (Balıkesir), İncirli Mahallesi (Bursa), İncirli Mahallesi (Gaziantep), İncirli Mahallesi (Hatay), İncirli Mahallesi (Kahramanmaraş), İncirli Mahallesi (Şanlıurfa), İncirlioğlu ilçesi (Aydın), İncirlişar köyü (Sivas), İncirşar köyü (Sinop), İncirşar Mahallesi (Denizli), İncirtepe Mahallesi (Diyarbakır).

Az.T`de Əncir – Əncirdağ Dağı (Dəvəçi), Əncirli dərəsi (Quba), Əncirli döz Dağı (Cəbrayıl).

TT`de Nar – Narköy (Niğde), Narlı köyü (Adıyaman), Narlı köyü (Çorum), Narlı köyü (Hakkari), Narlı köyü (Mardin), Narlı Mahallesi (Balıkesir), Narlı Mahallesi (Bursa), Narlı Mahallesi (Denizli), Narlı Mahallesi (Muğla), Narlı Mahallesi (Van), Narlıca köyü (Kilis), Narlıca Mahallesi (Diyarbakır), Narlıca Mahallesi (Gaziantep), Narlıca Mahallesi (İzmir), Narlıdere köyü (Adıyaman), Narlıdere köyü (Bitlis), Narlıdere köyü (Karaman), Narlıdere Mahallesi (Manisa), Narlıdere Mahallesi (Mersin), Narlık köyü (Giresun), Narlık Mahallesi (Adana), Narlıkaya Mahallesi (Şanlıurfa), Narlıkuyu Mahallesi (Mersin), Narlıova Mahallesi (Şanlıurfa), Narlıören Mahallesi (Adana), Narlıyurt köyü (Siirt).

Az.T`de Nar – Narbağı köyü (Lənkəran), Narca Dağı (Qax), Narlıq köyü (Sabirabad).

TT`de Üzüm – Üzümbağı Mahallesi (Erzurum), Üzümcü köyü (Hakkari), Üzümdalı Mahallesi (Hatay), Üzümkara Mahallesi (Şanlıurfa), Üzümler Mahallesi (İzmir), Üzümlü ilçesi (Erzincan), Üzümlü köyü (Artvin), Üzümlü köyü

(Çanakkale), Üzümlü köyü (Hakkari), Üzümlü köyü (Karaman), Üzümlü köyü (Sivas), Üzümlü köyü (Tokat), Üzümlü Mahallesi (Aydın), Üzümlü Mahallesi (Diyarbakır), Üzümlü Mahallesi (Manisa), Üzümlü Mahallesi (Mersin), Üzümlü Mahallesi (Trabzon), Üzümlübel köyü (Burdur), Üzümlük köyü (Siirt), Üzümlük köyü (Yozgat), Üzümlü Mahallesi (Trabzon), Üzümlük köyü (Bitlis).

Az.T`de Üzüm – Üzümlü kasabası (Qobustan), Üzümlü kasabası (Zəngilan), Üzümlü köyü (Dəvəçi), Üzümlükənd köyü (Qax).

TT`de Vişne – Vişneli köyü (Tunceli), Vişneli Mahallesi (Erzurum), Vişneli Mahallesi (İzmir).

Az.T`de Vişnə - Vişnəlik yerleşim yeri (Bakı).

5.2.1.4.3. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sebze Adları

TT`de Kabak – KabakDağı Mahallesi (Ordu), Kabakdere Mahallesi (Balıkesir), Kabakköy (Bolu), Kabaklar Mahallesi (Bursa), Kabaklar Mahallesi (Kahramanmaraş), Kabaklar Mahallesi (Manisa), Kabaklı köyü (Kırşehir), Kabaklı Mahallesi (Kayseri), Kabaktepe köyü (Giresun), Kabaktepe köyü (Gümüşhane), Kabaktepe Mahallesi (Adana), Kabaktepe Mahallesi (Erzurum), Kabaktepe Mahallesi (Kahramanmaraş).

Az.T`de Qabaq – Qabaqdağ Dağı (Şərur), Qabaqdibi köyü (Yardımlı), Qabaqtəpə Dağı (Daşkəsən), Qabaqtəpə Dağı (Laçın), Qabaqtəpə Dağı (Şahbuz), Qabaqtəpə köyü (Daşkəsən), Qabaqtəpə Nehri (Daşkəsən), Qabaqyal Dağı (Şərur).

TT`de Sarımsak – Sarımsak köyü (Zonguldak), Sarımsaklı Mahallesi (Adana).

AZ.T`de Sarımsaq – Sarımsaq Dağı (Quba), Sarımsaq Dağı (Kəlbəcər).

TT`de Soğan – Soğanbükü Mahallesi (Balıkesir), Soğanköy (Ağrı), Soğanlı köyü (Artvin), Soğanlı köyü (Artvin), Soğanlı köyü (Batman), Soğanlı köyü (Burdur), Soğanlı köyü (Elazığ), Soğanlı köyü (Mardin), Soğanlı Mahallesi (Bursa), Soğanlı Mahallesi (Kayseri), Soğanlı Mahallesi (Manisa), Soğanlı

Mahallesi (Samsun), Soğanlı Mahallesi (Trabzon), Soğanlık Mahallesi (İstanbul), Soğanlıtepe köyü (Ağrı).

Az.T`de Soğan – Soğanverdilər köyü (Bərdə).

5.2.1.4.4. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Tahıllar

TT`de Arpa – Arpaalan Mahallesi (Ordu), Arpacı köyü (Sivas), Arpacı Mahallesi (Manisa), Arpacık köyü (Bitlis), Arpacık köyü (Giresun), Arpacık Mahallesi (Muğla), Arpacılı Mahallesi (Trabzon), Arpaçayır Mahallesi (Erzurum), Arpadere köyü (Amasya), Arpadere köyü (Bilecik), Arpadere Mahallesi (Aydın), Arpadere Mahallesi (Diyarbakır), Arpadere Mahallesi (Erzurum), Arpaderen köyü (Tunceli), Arpaderesi Mahallesi (Diyarbakır), Arpaderesi Mahallesi (Hatay), Arpagedik Mahallesi (Hatay), Arpahan Mahallesi (Hatay), Arpakesmez köyü (Kilis), Arpalı köyü (Artvin), Arpalı köyü (Kars), Arpalı köyü (Sivas), Arpalı köyü (Tunceli), Arpalı Mahallesi (Gaziantep), Arpalı Mahallesi (Şanlıurfa), Arpalık Mahallesi (Ordu), Arpalıuşağı Mahallesi (Hatay), Arpaören köyü (Tokat), Arpaözü Mahallesi (Trabzon), Arpayazı köyü (Erzincan), Arpayazı köyü (Muş), Arpayazı köyü (Sivas), Arpayeri köyü (Çanakkale).

Az.T`de Arpa – Arpabulaq çeşmesi (Şamaxı), Arpaçay Nehri (Şərur), Arpadərə Nehri (Ordubad), Arpadüzü köyü (Xocavənd), Arpagədik köyü (Xocavənd).

TT`de Buğday – Buğdaylı köyü (Karaman), Buğdaylı köyü (Şırnak), Buğdaylı köyü (Uşak), Buğdaylı Mahallesi (Balıkesir), Buğdaylı Mahallesi (Erzurum), Buğdaylı Mahallesi (Kayseri), Buğdaylı Mahallesi (Sakarya), Buğdaypınar köyü (Erzincan).

Az.T`de Buğda – Buğdadağsu Nehri (Gədəbəy).

TT`de Çavdar – Çavdar Mahallesi (Kayseri), Çavdar Mahallesi (Ordu), Çavdarköy Mahallesi (Aydın), Çavdarlı köyü (Afyonkarahisar), Çavdarlı köyü (Ardahan), Çavdarlı köyü (Artvin), Çavdarlı köyü (Niğde), Çavdarlı Mahallesi (Erzurum), Çavdarlı Mahallesi (Konya), Çavdarlı Mahallesi (Mersin), Çavdarlılar köyü (Aksaray).

Az.T`de Çovdar – Çovdar Dağı (Daşkəsən), Çovdar köyü (Daşkəsən), Çovdar köyü (Kəlbəcər).

TT`de Darı – Darıalan köyü (Çanakkale), Darıca ilçesi (Kocaeli), Darıca köyü (Artvin), Darıca köyü (Kütahya), Darıca Mahallesi (Balıkesir), Darıca Mahallesi (Malatya), Darıca Mahallesi (Trabzon), Darıcılar köyü (Afyonkarahisar), Darıdere köyü (Bilecik), Darıdere Mahallesi (Kayseri), Darıderesi köyü (Isparta), Darıhüyük köyü (Aksaray), Darıkent köyü (Tunceli), Darıköy (Giresun), Darılı köyü (Rize), Darılı Mahallesi (Kayseri), Darılık Mahallesi (Adana), Darıovası Mahallesi (Kahramanmaraş), Darıören köyü (Isparta), Darıözü köyü (Sinop), Darısekisi Mahallesi (Mersin), Darıveren Mahallesi (Denizli), Darıyeri Mahallesi (Muğla).

AZ`de Darı – Darıdağ Dağı (Cəbrayıl), Darıdağ Dağı (Culfa), Darıdağ Dağı (Gədəbəy).

Tablo 4. Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Bitki Adlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Ortak Bitki Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Ardıç (Ardıc)	28	% 6,26	5	% 6,57
Armut (Armud)	36	% 8,05	6	% 7,89
Arpa (Arpa)	33	% 7,82	5	% 6,57
Badem (Badam)	22	% 5,14	5	% 6,57
Buğday (Buğda)	8	% 1,78	1	% 1,31
Çınar (Çinar)	37	% 8,05	7	% 9,21
Çavdar (Çovdar)	11	% 2,46	3	% 1,2
Darı (Darı)	23	% 5,14	3	% 3,94
Elma (Alma)	70	% 15,65	9	% 11,84
Fındık (Fındıq)	15	% 3,35	3	% 3,94
Fıstık (Fıstıq)	7	% 1,56	1	% 1,31

İncir (Əncir)	21	% 4,69	3	% 3,94
Kabak (Qabaq)	13	% 2,9	8	% 10,52
Nar (Nar)	26	% 5,81	3	% 3,94
Sarımsak (Sarımsaq)	2	% 0,44	2	% 2,63
Soğan (Soğan)	15	% 3,35	1	% 1,31
Söğüt (Söyüd)	53	% 11,85	6	% 7,89
Üzüm (Üzüm)	22	% 4,92	4	% 5,26
Vişne (Vişne)	3	% 0,67	1	% 1,31

Tabloyu incelerken (bkz. **Tablo 4.**) Azerbaycan ve Türkiye`de yer adlarının oluşumunda “**ardıç, armut, buğday, fındık, fıstık**” adlarının yaklaşık eşit oranda, “**arpa, çavdar, darı, elma, incir, soğan, söğüt**” adlarının Türkiye`de Azerbaycan`a göre daha çok tercih edildiği, “**badem, çınar, kabak, sarımsak, üzüm, vişne**” adlarının ise Azerbaycan`da Türkiye`ye göre daha çok tercih edildiği görülmektedir.

5.2.1.5. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Renk Adları

Bu çalışmada Türkiye ve Azerbaycan`da yer adlarının oluşumunda yer almış ortak renk adları ele alınmıştır. Türkiye ve Azerbaycan`da aynı veya ufak ses farklılıklarıyla ayrılan renk adları temelinde oluşan yer adları incelenmiştir. **Ak (Ağ), Beyaz (Bəyaz), Boz (Boz), Ala (Ala), Kara (Qara), Kırmızı (Qırmızı), Kızıl (Qızıl), Mavi (Mavi), Sarı (Sarı), Yeşil (Yaşıl)** ortak sayılabilecek renk adlarıdır.

TT`de Ak – Akağaç köyü (Bartın), Akbaba köyü (Sivas), Akbağ köyü (Erzincan), Akbaş köyü (Yozgat), Akbaş Mahallesi (Balıkesir), Akbayır Mahallesi (Ankara), Akbıyık köyü (Bitlis), Akbıyıklı köyü (Kırşehir), Akbilek Mahallesi (Şanlıurfa), Akbulut Mahallesi (Şanlıurfa), Akburç köyü (Batman), Akçay köyü (Kars), Akçay köyü (Mardin), Akçeşme Mahallesi (Manisa), Akçukur Mahallesi (Sakarya), Akdam köyü (Siirt), Akdam Mahallesi (Adana), Akdamla köyü (Artvin),

Akdemir Mahallesi (Kahramanmaraş), Akdere köyü (Adıyaman), Akdere köyü (Artvin), Akdere köyü (Sivas), Akdiken köyü (Siirt), Akdilek köyü (Ağrı), Akdivan köyü (Kastamonu), Akdiz köyü (Iğdır), Akgedik Mahallesi (Mersin), Akgümüş Mahallesi (Kahramanmaraş), Akgüney Mahallesi (Ordu), Akhisar köyü (Aksaray), Akhisar köyü (Gümüşhane), Akkaya köyü (Hakkari), Akkaya Mahallesi (Adana), Akkaya Mahallesi (Ordu), Akkeçili köyü (Isparta), Akkese Mahallesi (Şanlıurfa), Akkılıç köyü (Tokat), Akkıraç köyü (Sinop), Akkışla köyü (Karabük), Akkoç Mahallesi (Gaziantep), Akköprü köyü (Osmaniye), Akköprü Mahallesi (Muğla), Akköy Mahallesi (Aydın), Akköy Mahallesi (Denizli), Akköy Mahallesi (Diyarbakır), Akköy Mahallesi (Konya), Akkuş köyü (Elazığ), Akkuyu köyü (Kırıkkale), Akmağara Mahallesi (Şanlıurfa), Akmescit Mahallesi (Kayseri), Akmezar köyü (Aksaray), Akoluk köyü (Yozgat), Akören köyü (Karabük), Akören Mahallesi (Adana), Akören Mahallesi (Konya), Akpınar köyü (Artvin), Akpınar köyü (Isparta), Akpınar köyü (Kırklareli), Akpınar Mahallesi (Adana), Akpınar Mahallesi (Diyarbakır), Akpınar Mahallesi (Kocaeli), Aksakal Mahallesi (Tekirdağ), Aksaz köyü (Uşak), Akseki ilçesi (Antalya), Aksığın Mahallesi (Kocaeli), Aksöğüt köyü (Siirt), Aksu köyü (Adıyaman), Aksu köyü (Burdur), Aksu köyü (Giresun), Aksu köyü (Şırnak), Aksu Mahallesi (Aydın), Aksu Mahallesi (Sakarya), Aktarla köyü (Düzce), Aktaş köyü (Iğdır), Aktaş köyü (Rize), Aktaş köyü (Siirt), Aktaş köyü (Uşak), Aktepe köyü (Bolu), Aktepe köyü (Mardin), Aktepe köyü (Nevşehir), Aktepe köyü (Şırnak), Aktepe Mahallesi (Ankara), Aktepe Mahallesi (Malatya), Aktoprak köyü (Adıyaman), Aktoprak köyü (Bingöl), Aktoprak köyü (Yalova), Akuşağı köyü (Elazığ), Akyaka köyü (Burdur), Akyaka Mahallesi (Muğla), Akyamaç köyü (Yozgat), Akyaprak köyü (Çanakkale), Akyar Mahallesi (Balıkesir), Akyar Mahallesi (Manisa), Akyazı köyü (Adıyaman), Akyazı köyü (Bitlis), Akyazı Mahallesi (Trabzon), Akyıldız köyü (Muş), Akyıldız köyü (Şırnak), Akyol köyü (Mardin), Akyol Mahallesi (Diyarbakır), Akyörük köyü (Sinop), Akyumak köyü (Iğdır), Akyurt Mahallesi (İzmir).

Az.T`de Ağ – Ağarx köyü (Ağsu), Ağayrı köyü (Biləsuvar), Ağbaldır Dağı (Tovuz), Ağbalıq Nehri (Salyan), Ağbaş köyü (Dəvəçi), Ağbaşlar köyü (Tovuz), Ağbaşyurd Dağı (Zəngilan), Ağbənd Dağı (Zəngilan), Ağbil köyü (Quba), Ağbiz Dağı (Zəngilan), Ağbiz köyü (Zəngilan), Ağbulaq çeşməsi (Ağdam), Ağbulaq çeşməsi (Qusar), Ağbulaq çeşməsi (Oğuz), Ağbulaq çeşməsi (Şərur), Ağbulaq Dağı

(Xocavənd), Ağbulaq Dağı (Qəbələ), Ağbulaq Dağı (Şamaxı), Ağbulaq köyü (Cəlilabad), Ağbulaq köyü (Xocalı), Ağbulaq köyü (Xocavənd), Ağbulaq köyü (Laçın), Ağbulaq köyü (Tovuz), Ağburun Dağı (Xocavənd), Ağburun Dağı (Qaradağ), Ağcabədi ilçəsi (Ağcabədi), Ağcüyür köyü (İmişli), Ağçay köyü (Xaçmaz), Ağçay köyü (Qax), Ağçay Nehri (Kəlbəcər), Ağçay Nehri (Qax), Ağçay Nehri (Quba), Ağdaban Nehri (Kəlbəcər), Ağdağ Dağı (Qazax), Ağdağ Dağı (Şəmkir), Ağdağ Dağı (Tovuz), Ağdam Dağı (Ağdam), Ağdam Gölü (Abşeron), Ağdam ilçəsi (Ağdam), Ağdaş Dağı (Füzuli), Ağdaş Dağı (Gədəbəy), Ağdaş Dağı (Qazax), Ağdaş ilçəsi (Ağdaş), Ağdaş köyü (Cəlilabad), Ağdaş köyü (Kəlbəcər), Ağdaş köyü (Kəlbəcər), Ağdaşsu Nehri (Gədəbəy), Ağdərə Dağı (Tərtər), Ağdərə köyü (Xızı), Ağdərə köyü (Şamaxı), Ağdəyirmançay Nehri (Ağcabədi), Ağəhməd köyü (Şərur), Ağgədik Dağı (Quba), Ağgədik Dağı (Masallı), Ağgədik Dağı (Şəki), Ağgədik köyü (Xocalı), Ağgöl Gölü (Ağcabədi), Ağgöl Gölü (Laçın), Ağgöz Nehri (Qax), Ağkənd köyü (Xocavənd), Ağkənd köyü (Tərtər), Ağkənd köyü (Zəngilan), Ağkəsən Dağı (Qax), Ağkilse Dağı (Gədəbəy), Ağkilse köyü (Balakən), Ağköynək köyü (Qazax), Ağqaya Dağı (Babək), Ağqaya Dağı (Daşkəsən), Ağqaya Dağı (Göyçay), Ağqaya Dağı (Quba), Ağqaya Dağı (Şəmkir), Ağqaya köyü (Kəlbəcər), Ağqılınç Dağı (Şamaxı), Ağqışlaq köyü (Lerik), Ağqobu deresi (İmişli), Ağlar Gölü (Bakı), Ağoğlan Dağı (Laçın), Ağoyuq Dağı (Zəngilan), Ağsu Nehri (Qax), Ağsu Nehri (Laçın), Ağtəpə Dağı (Gəncə), Ağvan Nehri (Şuşa), Ağyal Dağı (Gədəbəy), Ağyar Dağı (Babək), Ağyar Dağı (Tovuz), Ağyataq köyü (Kəlbəcər), Ağyoxuş köyü (Xanlar), Ağyurd Dağı (Lənkəran), köyü (Qax).

TT`de Boz – Bozağa köyü (Erzincan), Bozalan köyü (Bilecik), Bozalan Mahallesi (Muğla), Bozalan Mahallesi (Trabzon), Bozarmut köyü (Bolu), Bozbayır köyü (Mardin), Bozbel Mahallesi (Muğla), Bozbulut köyü (Muş), Bozburun köyü (Bitlis), Bozburun Mahallesi (Kocaeli), Bozbük Mahallesi (Balıkesir), Bozca köyü (Nevşehir), Bozcalar Mahallesi (Adana), Bozcayurt köyü (Aksaray), Bozcanak köyü (Elazığ), Bozçavuş köyü (Elazığ), Bozdere Mahallesi (Şanlıurfa), Bozdoğan ilçəsi (Aydın), Bozhane Mahallesi (İstanbul), Bozhüyük köyü (Adıyaman), Bozhüyük köyü (Yozgat), Bozhüyük Mahallesi (Hatay), Bozkale köyü (Kars), Bozkanat köyü (Bingöl), Bozkaya köyü (Kilis), Bozkoca köyü (Kastamonu), Bozköy Mahallesi (Aydın), Bozköy Mahallesi (İzmir), Bozköy Mahallesi (Manisa), Bozköy Mahallesi (Şanlıurfa), Bozkurt Mahallesi (İstanbul), Bozkuş köyü (Uşak),

Bozlar köyü (Burdur), Bozlar köyü (Çanakkale), Bozlar köyü (Yozgat). Bozlu Mahallesi (Hatay), Bozobası Mahallesi (Gaziantep), Bozoğlak köyü (Ağrı), Bozoğlak köyü (Erzincan), Bozpınar köyü (Bitlis), Boztahta Mahallesi (Adana), Boztaş köyü (Kırklareli), Boztepe köyü (Edirne), Boztepe Mahallesi (Kayseri), Boztepe Mahallesi (Ordu), Boztepe Mahallesi (Sakarya), Boztoprak köyü (Ağrı), Bozyaka köyü (Karaman), Bozyer Mahallesi (Diyarbakır), Bozyer Mahallesi (Erzurum), Bozyer Mahallesi (Muğla), Bozyerler Mahallesi (İzmir), Bozyurt Mahallesi (Aydın).

Az.T`de Boz – Bozağıl Dağı (Şərur), Bozayran köyü (Cəlilabad), Bozayran köyü (Yardımlı), Bozbinə köyü (Zaqatala), Bozdağ Dağı (Ağdam), Bozdağ Dağı (Goranboy), Bozdağan köyü (Laçın), Bozgüney köyü (Laçın), Bozlu köyü (Kəlbəcər), Bozlu köyü (Laçın), Bozpapaqlar köyü (Ağdam).

TT`de Ala – Alaəğaç Mahallesi (Sakarya), Alabağ Mahallesi (Konya), Alabalık köyü (Muş), Alabaş Mahallesi (Diyarbakır), Alaca köyü (Kars), Alaca köyü (Kastamonu), Alaca Mahallesi (Diyarbakır), Alaca Mahallesi (Erzurum), Alaca Mahallesi (Şanlıurfa), Alaçam ilçesi (Samsun), Alaçam Mahallesi (Balıkesir), Aladağ ilçesi (Adana), Aladağ köyü (Çanakkale), Aladağ Mahallesi (Mersin), Alagöz köyü (Afyonkarahisar), Alagöz köyü (Ardahan), Alagöz köyü (Bingöl), Alagöz köyü (Mardin), Alagöz köyü (Sinop), Alagün köyü (Ağrı), Alahan Mahallesi (Hatay), Alakaya köyü (Kastamonu), Alakent köyü (Hakkari), Alakoç Mahallesi (Diyarbakır), Alakonak Mahallesi (Şanlıurfa), Alakuş köyü (Mardin), Alakuş köyü (Tunceli), Alakuzu Mahallesi (Hatay), Alamescit Mahallesi (Kayseri), Alameşe Mahallesi (Kahramanmaraş), Alapınar Mahallesi (Eskişehir), Alaseher Mahallesi (Ordu), Alasöku köyü (Sinop), Alataş Mahallesi (Trabzon), Alatepe köyü (Bingöl), Alatepe köyü (Kilis), Alatepe Mahallesi (Aydın), Alatepe Mahallesi (Muğla), Alatoprak köyü (Bitlis), Alayaka Mahallesi (Balıkesir).

Az.T`de Ala – Alabaşlı köyü (Xanlar), Alaçadırlı köyü (Bərdə), Aladaş Dağı (Zəngilan), Aladaş deresı (Zəngilan), Alagəz Dağı (Qax), Alagöl Gölü (Şəki), Alagöl Gölü (Yevlax), Alagöz Dağı (Ordubad), Alagüney Dağı (Zəngilan), Alakol köyü (Tovuz), Alaquşaq köyü (Qubadlı).

TT`de Kara – Karaəğaç köyü (Artvin), Karaəğaç köyü (Bilecik), Karaəğaç köyü (Çanakkale), Karaəğaç Mahallesi (Manisa), Karababa Mahallesi (Gaziantep),

Karababa Mahallesi (Malatya), Karababa Mahallesi (Şanlıurfa), Karabağ köyü (Siirt), Karabaş Mahallesi (Kocaeli), Karabayır köyü (Kırklareli), Karabey köyü (Kastamonu), Karabey köyü (Sinop), Karabey Mahallesi (Erzurum), Karabeyler Mahallesi (Balıkesir), Karabeyler Mahallesi (Manisa), Karabucak Mahallesi (Adana), Karabudak köyü (Bitlis), Karabudak Mahallesi (Trabzon), Karabulak köyü (Iğdır), Karabulut köyü (Edirne), Karaburun köyü (Adıyaman), Karaca Mahallesi (Bursa), Karacalar köyü (Bolu), Karacalar köyü (Yozgat), Karacalar Mahallesi (Balıkesir), Karacık Mahallesi (Diyarbakır), Karacurun köyü (Kilis), Karaçal köyü (Burdur), Karaçalı Mahallesi (Muğla), Karaçam Mahallesi (İzmir), Karaçam Mahallesi (Muğla), Karaçukur Mahallesi (Bursa), Karadağ Mahallesi (Erzurum), Karadağ Mahallesi (Manisa), Karadede köyü (Bilecik), Karadere köyü (Giresun), Karadere köyü (Tokat), Karadere köyü (Yalova), Karadere Mahallesi (Erzurum), Karadere Mahallesi (İzmir), Karadere Mahallesi (Mersin), Karadiken Mahallesi (Konya), Karadiken Mahallesi (Mersin), Karadirek köyü (Afyonkarahisar), Karaduraklı köyü (Kırşehir), Karaevli Mahallesi (Tekirdağ), Karagöl köyü (Adıyaman), Karagöl köyü (Sivas), Karagöllü Mahallesi (Kocaeli), Karagöz köyü (Çorum), Karagöz köyü (Tunceli), Karagözler Mahallesi (Aydın), Karahalka Mahallesi (Kayseri), Karahan Mahallesi (Adana), Karahasanlar köyü (Karabük), Karahıdırlı Mahallesi (Kayseri), Karahoca Mahallesi (Ankara), Karahüyük köyü (Nevşehir), Karahüyük Mahallesi (Kahramanmaraş), Karahüyük Mahallesi (Kayseri), Karakale köyü (Kars), Karakale köyü (Muş), Karakale köyü (Sivas), Karakaya köyü (Bolu), Karakaya köyü (Kastamonu), Karakaya köyü (Kırşehir), Karakaya köyü (Siirt), Karakaya Mahallesi (Aydın), Karakaya Mahallesi (Eskişehir), Karakayalı Mahallesi (Adana), Karakent köyü (Ağrı), Karakılıç Mahallesi (Adana), Karakoca Mahallesi (Bursa), Karaköprü köyü (Amasya), Karaköprü köyü (Muş), Karaköse köyü (Uşak), Karaköy (Bolu), Karaköy Mahallesi (Aydın), Karaköy Mahallesi (Denizli), Karaköy Mahallesi (İzmir), Karaköy Mahallesi (Muğla), Karakuyu köyü (Iğdır), Karakuyu Mahallesi (Adana), Karakuzu köyü (Tokat), Karalar köyü (Adıyaman), Karalar Mahallesi (Ankara), Karalı köyü (Kırıkkale), Karamağara Mahallesi (Hatay), Karaoğlan Mahallesi (Ankara), Karaorman Mahallesi (Bursa), Karapazar köyü (Bolu), Karapazar Mahallesi (Eskişehir), Karapınar köyü (Edirne), Karapınar köyü (Erzincan), Karapınar köyü (Karabük), Karapınar köyü (Sinop), Karapınar Mahallesi (Balıkesir), Karapınar Mahallesi (İzmir), Karapınar Mahallesi (Sakarya),

Karapir köyü (Yozgat), Karapolat köyü (Bingöl), Karasavcı Mahallesi (Manisa), Karasaz köyü (Elazığ), Karasu ilçesi (Sakarya), Karasu köyü (Ağrı), Karasu köyü (Bartın), Karasu Mahallesi (Erzurum), Karaşeyh köyü (Bitlis), Karataş ilçesi (Adana), Karataş köyü (Iğdır), Karataş Mahallesi (Gaziantep), Karatepe köyü (Amasya), Karatepe köyü (Çorum), Karatepe Mahallesi (İzmir), Karatepe Mahallesi (Şanlıurfa), Karatepe Mahallesi (Trabzon), Karayaprak köyü (Erzincan), Karayatak köyü (Afyonkarahisar), Karayığit köyü (Osmaniye).

Az.T`de Qara – Qaralı köyü (Sabirabad), Qaraağac köyü (Cəlilabad), Qaraağac köyü (Qubadlı), Qaraağac köyü (Sabirabad), Qaraağac Nehri (Zaqatala), Qaraarxac Dağı (Gədəbəy), Qarababa köyü (Şahbuz), Qarabaqqal köyü (Göyçay), Qarabaldır köyü (Qax), Qarabaldır köyü (Oğuz), Qarabaş Dağı (Şahbuz), Qarabəy Dağı (Tərtər), Qarabəyli köyü (Laçın), Qarabıx Dağı (Qazax), Qaraboyunlar köyü (Tovuz), Qarabucaq köyü (Kəlbəcər), Qarabulaq köyü (Gədəbəy), Qarabulaq köyü (İsmayilli), Qarabulaq Nehri (Xanlar), Qarabulaqbaşı Dağı (Qazax), Qaraburc Dağı (İsmayilli), Qarabürc köyü (Şərur), Qaraca Dağı (Daşkəsən), Qaracabinə köyü (Balakən), Qaracalal köyü (Babək), Qaracalar köyü (Saatlı), Qaracallı köyü (Cəbrayıl), Qaracallı köyü (Xaçmaz), Qaracanlı köyü (Kəlbəcər), Qaracıq köyü (Xaçmaz), Qaraçal Dağı (Qazax), Qaraçay Nehri (Dəvəçi), Qaraçay Nehri (Goranboy), Qaraçay Nehri (Qax), Qaraçay Nehri (Zaqatala), Qaraçaylı köyü (Dəvəçi), Qaraçınar köyü (Goranboy), Qaraçuxur Gölü (Bakı), Qaradağ Dağı (Daşkəsən), Qaradağ köyü (Ağsu), Qaradağlı köyü (Beyləqan), Qaradağlı köyü (Füzuli), Qaradağlı Nehri (Xocalı), Qaradaş Dağı (Lerik), Qaradərə köyü (Zəngilan), Qaradərə Nehri (Culfa), Qaradırnaq köyü (Bərdə), Qaradiş Dağı (Goranboy), Qaragöl Gölü (İsmayilli), Qaragöl köyü (Zəngilan), Qaragöz köyü (Dəvəçi), Qaragöz köyü (Zəngilan), Qaragüney köyü (Kəlbəcər), Qarakənd köyü (Xocavənd), Qarakişilər köyü (Qubadlı), Qaraqaya Dağı (Babək), Qaraqaya köyü (İsmayilli), Qaraqullar köyü (Daşkəsən), Qaraquş Dağı (Babək), Qaraquş Dağı (Göyçay), Qaraquzey Dağı (Şəki), Qaralı Dağı (Qax), Qarameşə köyü (Qax), Qaraoğlan köyü (Ağdaş), Qarapapaq köyü (Qazax), Qarasaqqal köyü (Kəlbəcər), Qarasəngər Dağı (Dəvəçi), Karasu köyü (Hacıqabul), Qarasuçu köyü (Goranboy), Qaratəpə Dağı (Qazax), Qaratorpaq kasabası (Şəki), Qaratuğay köyü (Sabirabad), Qaravəlli köyü (Ağcabədi), Qaravəlli köyü (Ağsu), Qarayar Nehri (Cəlilabad), Qarazəncir köyü (Cəlilabad).

TT`de Kırmızı – Kırmızıdam Mahallesi (Adana), Kırmızılar Mahallesi (Balıkesir).

Az.T`de Qırmızı – Qırmızı Bazar kasabası (Xocavənd), Qırmızı Budka köyü (Beyləqan), Qırmızı Samux kasabası (Samux), Qırmızıçay Nehri (Dəvəçi), Qırmızıgöl Gölü (Abşeron), Qırmızıkənd köyü (Neftçala), Qırmızıkənd köyü (Salyan), Qırmızısaqqallar köyü (Tərtər).

TT`de Kızıl – Kızılağac köyü (Bingöl), Kızılağac köyü (Kırklareli), Kızılağac Mahallesi (Muğla), Kızılavlu Mahallesi (Manisa), Kızılca Mahallesi (Ankara), Kızılca Mahallesi (Aydın), Kızılçat Mahallesi (Hatay), Kızılçukur Mahallesi (İzmir), Kızıldağ köyü (Adıyaman), Kızıldağ köyü (Yozgat), Kızıldam köyü (Çanakkale), Kızıldam Mahallesi (Adana), Kızıldam Mahallesi (Manisa), Kızıldere köyü (Kırıkkale), Kızıldere Mahallesi (Adana), Kızıldere Mahallesi (Aydın), Kızıldere Mahallesi (Kayseri), Kızılelma köyü (Bartın), Kızılelma köyü (Tokat), Kızılgöl köyü (Kilis), Kızılgüney Mahallesi (Aydın), Kızılhüyük köyü (Sivas), Kızılkapı köyü (Niğde), Kızılkaya köyü (Ağrı), Kızılkaya köyü (Nevşehir), Kızılkaya Mahallesi (Sakarya), Kızılkuyu köyü (Bolu), Kızıllar köyü (Bartın), Kızıllar köyü (Burdur), Kızıllar Mahallesi (Adana), Kızılmescit köyü (Tunceli), Kızıloba Mahallesi (İzmir), Kızılot köyü (Gümüşhane), Kızılören köyü (Niğde), Kızılören Mahallesi (Ankara), Kızılöz Mahallesi (Konya), Kızılpınar köyü (Sivas), Kızılseki Mahallesi (Kahramanmaraş), Kızıлтаş köyü (Giresun), Kızıltepe ilçesi (Mardin), Kızıltepe köyü (Ağrı), Kızıltepe köyü (Bilecik), Kızıltepe köyü (Yozgat), Kızıltepe Mahallesi (Aydın), Kızıltepe Mahallesi (İzmir), Kızılüzüm Mahallesi (Diyarbakır), Kızılüzüm Mahallesi (İzmir), Kızılyaka köyü (Burdur), Kızılyaka köyü (Karaman), Kızılyaka köyü (Karaman), Kızılyer Mahallesi (Adana), Kızılyer Mahallesi (Denizli).

Az.T`de Qızıl – Qızıla köyü (Xanlar), Qızılağac köyü (Göyçay), Qızılağac köyü (Masallı), Qızılağac köyü (Salyan), Qızılarxac Dağı (Kəlbəcər), Qızılavar köyü (Masallı), Qızılboğaz Dağı (Laçın), Qızılbulaq çeşmesi (Qax), Qızılbulaq Nehri (Qax), Qızılburun köyü (Hacıqabul), Qızılca köyü (Culfa), Qızılçay Nehri (Dəvəçi), Qızılnohur Gölü (Abşeron), Qızılınur Dağı (Quba), Qızıloba köyü (Xocalı), Qızıloba köyü (Tərtər), Qızıltəpə Dağı (Laçın), Qızılca Dağı (Gədəbəy).

TT`de Sarı – Sariatbat Mahallesi (Denizli), Sariağaç Mahallesi (Mersin), Sariağıl köyü (Aksaray), Sarıbahçe Mahallesi (Adana), Sarıbaşak Mahallesi (Erzurum), Sarıbiyık köyü (Ağrı), Sarıbudak köyü (Bingöl), Sarıbuğday köyü (Ağrı), Sarıca köyü (Ağrı), Sarıca köyü (Çanakkale), Sarıca köyü (Mardin), Sarıca köyü (Sivas), Sarıca Mahallesi (Balıkesir), Sarıca Mahallesi (Diyarbakır), Sarıca Mahallesi (Kayseri), Sarıca Mahallesi (Konya), Sarıcakaya ilçesi (Eskişehir), Sarıcalar Mahallesi (İzmir), Sarıçam köyü (Kastamonu), Sarıçam Mahallesi (Adana), Sarıçam Mahallesi (Aydın), Sarıçam Mahallesi (Manisa), Sarıçiçek köyü (Ardahan), Sarıçiçek köyü (Bitlis), Sarıçiçek köyü (Çorum), Sarıçiçek köyü (Gümüşhane), Sarıçiçek Mahallesi (Erzurum), Sarıdal köyü (Bitlis), Sarıdarı köyü (Ardahan), Sarıdayı köyü (Bilecik), Sarıdemir Mahallesi (İstanbul), Sarıdibek köyü (Ağrı), Sarıdüz köyü (Çanakkale), Sarıgazi Mahallesi (İstanbul), Sarıgazi Mahallesi (Kocaeli), Sarıgazi Mahallesi (Sakarya), Sarıgöl Mahallesi (Ankara), Sarıgöl Mahallesi (İstanbul), Sarıgöl Mahallesi (Manisa), Sarıgöze köyü (Ağrı), Sarıgül köyü (Elazığ), Sarıgül köyü (Tunceli), Sarıgüney köyü (Erzincan), Sarıgüney köyü (Yozgat), Sarıgüzel Mahallesi (Kahramanmaraş), Sarıhacı köyü (Kastamonu), Sarıhan köyü (Bayburt), Sarıhan köyü (Elazığ), Sarıhüyük Mahallesi (Ankara), Sarıkavak köyü (Afyonkarahisar), Sarıkavak Mahallesi (Ankara), Sarıkavak Mahallesi (Eskişehir), Sarıkaya köyü (Adıyaman), Sarıkaya köyü (Bolu), Sarıkaya köyü (Çanakkale), Sarıkaya köyü (Erzincan), Sarıkaya Mahallesi (Ankara), Sarıkayalar köyü (Kırıkkale), Sarıkemer Mahallesi (Aydın), Sarıkonak köyü (Erzincan), Sarıkonak Mahallesi (Adana), Sarıköy (Adıyaman), Sarıköy Mahallesi (Aydın), Sarıköy Mahallesi (Konya), Sarıkum köyü (Bitlis), Sarıkuşak köyü (Bingöl), Sarılar köyü (Karabük), Sarılar köyü (Nevşehir), Sarılar Mahallesi (Denizli), Sarılar Mahallesi (Diyarbakır), Sarılar Mahallesi (Gaziantep), Sarılar Mahallesi (İzmir), Sarılar Mahallesi (Manisa), Sarılar Mahallesi (Samsun), Sarılar Mahallesi (Tekirdağ), Sarımeşe köyü (Amasya), Sarımeşe Mahallesi (Diyarbakır), Sarıoba Mahallesi (Ankara), Sarıova köyü (Burdur), Sarıpınar Mahallesi (Bursa), Sarısalkım köyü (Siirt), Sarısamam köyü (Bingöl), Sarısu köyü (Adıyaman), Sarısu köyü (Rize), Sarısu Mahallesi (Ankara), Sarıtaş köyü (Ağrı), Sarıtaş köyü (Bitlis), Sarıtaş köyü (Elazığ), Sarıtaş köyü (Hakkari), Sarıtoprak Mahallesi (Diyarbakır), Sarıyamaç köyü (Ardahan), Sarıyaprak köyü (Adıyaman), Sarıyatak Mahallesi (Kahramanmaraş), Sarıyazı köyü (Bilecik), Sarıyurt Mahallesi (İzmir).

Az.T`de Sarı – Sarıbaba Dağı (Şuşa), Sarıbaş Nehri (Abşeron), Sarıbulaq Dağı (Kəlbəcər), Sarıbulaq köyü (Balakən), Sarıbulaqçay Nehri (Yardımlı), Sarıca kasabası (Şəki), Sarıcalı köyü (Ağdam), Sarıcalı köyü (Cəbrayıl), Sarıcalı köyü (Tərtər), Sarıçəfərli köyü (Masallı), Sarıçoban köyü (Ağdam), Sarıdağ Dağı (Şahbuz), Sarıdağ Dağı (Şəki), Sarıdamlı köyü (Tovuz), Sarıdaş köyü (Kəlbəcər), Sarıdaş Nehri (Şamaxı), Sarıköynək köyü (Gədəbəy), Sarıqamış kasabası (Neftçala), Sarıqamış köyü (Samux), Sarıqaya Dağı (Zaqatala), Sarıqaya Gölü (Ağcabədi), Sarıqaya köyü (Zərdab), Sarıqışlaq köyü (Zəngilan), Sarıqobu Nehri (Şəki), Sarımeşəçay Nehri (Daşkəsən), Sarınohur Gölü (Dəvəçi), Sarısu Nehri (Gədəbəy), Sarısu Nehri (Xanlar), Sarısu Nehri (Oğuz), Sarıtala köyü (Tovuz), Sarıtəpə Dağı (Beyləqan), Sarıtəpə Dağı (Qazax), Sarıyal Dağı (Xanlar), Sarıyataq Dağı (Qubadlı), Sarıyoxuş Dağı (Laçın).

TT`de Yeşil – Yeşil Mahallesi (Bursa), Yeşil Mahallesi (Kayseri), Yeşilbağlar Mahallesi (Erzurum), Yeşilbağlar Mahallesi (İstanbul), Yeşilbahçe Mahallesi (Adana), Yeşilbayır köyü (Kütahya), Yeşilbayır Mahallesi (İstanbul), Yeşilburç köyü (Niğde), Yeşilce köyü (Artvin), Yeşilce köyü (Kırklareli), Yeşilce köyü (Tokat), Yeşilce Mahallesi (Gaziantep), Yeşilce Mahallesi (İstanbul), Yeşilçam köyü (Düzce), Yeşilçam Mahallesi (Aydın), Yeşilçat köyü (Çorum), Yeşilçele köyü (Bolu), Yeşilçevre köyü (Siirt), Yeşildağ köyü (Burdur), Yeşildağ Mahallesi (Balıkesir), Yeşildam Mahallesi (Adana), Yeşildere köyü (Amasya), Yeşildere köyü (Burdur), Yeşildere köyü (Çorum), Yeşildere köyü (Gümüşhane), Yeşildere köyü (Kırşehir), Yeşildere köyü (Rize), Yeşildere köyü (Sivas), Yeşildere köyü (Uşak), Yeşildere Mahallesi (Aydın), Yeşildere Mahallesi (Bursa), Yeşildere Mahallesi (Denizli), Yeşildere Mahallesi (Manisa), Yeşildon Mahallesi (Eskişehir), Yeşildurak köyü (Ağrı), Yeşildurak Mahallesi (Şanlıurfa), Yeşilgöl köyü (Bingöl), Yeşilhisar köyü (Ağrı), Yeşilhisar köyü (Yozgat), Yeşilhisar Mahallesi (Balıkesir), Yeşilhüyük köyü (Afyonkarahisar), Yeşilirmak köyü (Rize), Yeşilkale Mahallesi (Malatya), Yeşilkaynak Mahallesi (Malatya), Yeşilköy (Bolu), Yeşilköy (Burdur), Yeşilköy (Düzce), Yeşilköy köyü (Artvin), Yeşilköy köyü (Isparta), Yeşilköy köyü (Kastamonu), Yeşilköy Mahallesi (Aydın), Yeşilköy Mahallesi (Diyarbakır), Yeşilköy Mahallesi (Hatay), Yeşilköy Mahallesi (Muğla), Yeşilköy Mahallesi (Ordu), Yeşiller köyü (Karabük), Yeşiller Mahallesi (Bursa), Yeşilli köyü (Kırşehir), Yeşilli köyü (Nevşehir), Yeşilova köyü (Adıyaman), Yeşilova köyü

(Kırklareli), Yeşilova Mahallesi (Adana), Yeşilöz köyü (Batman), Yeşilöz köyü (Şırnak), Yeşilöz Mahallesi (Ankara), Yeşilpınar köyü (Muş), Yeşilpınar Mahallesi (İstanbul), Yeşilpınar Mahallesi (Samsun), Yeşilsirt Mahallesi (Diyarbakır), Yeşilsirt Mahallesi (Tekirdağ), Yeşiltepe köyü (Karabük), Yeşiltepe köyü (Kars), Yeşiltepe Mahallesi (Eskişehir), Yeşiltepe Mahallesi (Hatay), Yeşiltepe Mahallesi (Konya), Yeşiltepe Mahallesi (Şanlıurfa), Yeşiltömek köyü (Aksaray), Yeşilvadi köyü (Bolu), Yeşilvadi köyü (Giresun), Yeşilvadi Mahallesi (Erzurum), Yeşilyaka Mahallesi (Denizli), Yeşilyayla köyü (Adıyaman), Yeşilyayla Mahallesi (Bursa), Yeşilyayla Mahallesi (Malatya), Yeşilyazı köyü (Bolu), Yeşilyazı köyü (Kırıkkale), Yeşilyurt köyü (Afyonkarahisar), Yeşilyurt köyü (Bayburt), Yeşilyurt köyü (Bilecik), Yeşilyurt köyü (Çanakkale), Yeşilyurt köyü (Erzincan), Yeşilyurt köyü (Isparta), Yeşilyurt köyü (Kırşehir), Yeşilyurt köyü (Niğde), Yeşilyurt Mahallesi (Ankara), Yeşilyurt Mahallesi (Balıkesir), Yeşilyurt Mahallesi (Bursa), Yeşilyurt Mahallesi (Kahramanmaraş), Yeşilyurt Mahallesi (Kayseri), Yeşilyurt Mahallesi (Muğla), Yeşilyuva köyü (Kastamonu).

Az.T`de Yaşıl – Yaşıldere kasabası (Sumqayıt).

Tablo 5. Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Renk Adlarının Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Ortak Renk Adları	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Ak (Ağ)	102	% 18,30	89	% 35,34
Boz (Boz)	54	% 9,33	11	% 4,41
Ela (Ala)	40	% 7,04	11	% 4,41
Kara (Qara)	119	% 20,95	76	% 30,92
Kırmızı (Qırmızı)	2	% 0,35	8	% 3,21
Kızıl (Qızıl)	52	% 9,15	18	% 7,22
Sarı (Sarı)	95	% 17,6	35	% 14,05
Yeşil (Yaşıl)	101	% 17,25	1	% 0,40

Tablodan yola çıkarak (bkz. **Tablo 5.**) “**ala, boz, kızıl, sarı, yeşil**” renk adlarının yer adlarının oluşumunda Türkiye’de Azerbaycan’a göre daha çok tercih edildiği, “**ak, kara, kırmızı**” renk adlarının ise Azerbaycan’da Türkiye’ye göre daha çok tercih edildiği gözlemlenmektedir.

5.2.1.6. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sayılar

Yapılan çalışmada Türkiye ve Azerbaycan’da yer adlarının oluşumunda yer almış ortak sayılar incelenmiştir. Her iki ülkede yer adlarının oluşumunda hem doğal sayılar hem de sıra sayıları iştirak etmiştir. Bu sebeple sayılardan oluşan yer adları “**Doğal ve Sıra sayılarından oluşan yer adları**” olmak üzere iki alt başlıkta değerlendirilmiştir. **Altı (Altı), Beş (Beş), Bin (Min), Birinci (Birinci), Dokuz (Doqquz), Dördüncü (Dördüncü), Dört (Dörd), İki (İki), İkinci (İkinci), Kırk (Qırx), On (On), Üç (Üç), Üçüncü (Üçüncü), Yedi (Yeddi)** sayıları iki ülkede de yer adlarının oluşumunda yer almışlardır.

5.2.1.6.1. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Doğal Sayılar

TT’de Altı – Altıgöz Mahallesi (Adana), Altıkapı köyü (Isparta), Altıkara Mahallesi (Adana), Altılar Mahallesi (Konya), Altılı köyü (Yozgat), Altıparmak köyü (Artvin), Altıpınar köyü (Nevşehir), Altıpınar Mahallesi (Bursa), Altısöğüt Mahallesi (Kayseri), Altıyaka köyü (Elazığ), Altıyol köyü (Mardin), Altıyol Mahallesi (Van).

AZ.’de Altı – Altıağaç çeşmesi (Abşeron), Altıağaç köyü (Abşeron), Altıağaç Nehri (Abşeron).

TT’de Beş – Beşagıl köyü (Artvin), Beşagıl Mahallesi (Konya), Beşbıçak köyü (Kırıkkale), Beşbıyık Mahallesi (Ordu), Beşbucak Mahallesi (Kahramanmaraş), Beşbudak köyü (Mardin), Beşbulak köyü (Ağrı), Beşçatak köyü (Muş), Beşçatak Mahallesi (Van), Beşçeşme Mahallesi (Kahramanmaraş), Beşdam köyü (Çorum), Beşdeğirmen köyü (Gümüşhane), Beşdere köyü (Tokat), Beşevler köyü (Bitlis), Beşevler köyü (Mardin), Beşevler Mahallesi (Bursa), Beşevler Mahallesi (Sakarya), Beşgöze köyü (Adıyaman), Beşkarış köyü (Kütahya),

Beşkavak köyü (Burdur), Beşkavak köyü (Yozgat), Beşkaya köyü (Erzincan), Beşkaynak köyü (Bitlis), Beşkonak köyü (Batman), Beşkonak köyü (Bolu), Beşkonak köyü (Burdur), Beşköprü Mahallesi (Muğla), Beşküy Mahallesi (Trabzon), Beşkuyu Mahallesi (Gaziantep), Beşler köyü (Kırıkkale), Beşoba köyü (Gümüşhane), Beşoluk köyü (Tunceli), Beşparmak Mahallesi (Van), Beşpınar köyü (Bayburt), Beşpınar köyü (Elazığ), Beşpınar Mahallesi (Balıkesir), Beşpınar Mahallesi (Diyarbakır), Beşpınar Mahallesi (İzmir), Beşsaray köyü (Erzincan), Beşsaray Mahallesi (Eskişehir), Beştelsiz Mahallesi (İstanbul), Beştepe köyü (Sivas), Beştepe Mahallesi (Kahramanmaraş), Beşyol köyü (Adıyaman), Beşyol köyü (Çanakkale), Beşyol köyü (Kars), Beşyol köyü (Siirt), Beşyol Mahallesi (İstanbul).

Az.T`de Beş – Beşalı köyü (Neftçala), Beşalı köyü (Salyan), Beşbarmaq Dağı (Dəvəçi), Beşdeli köyü (Zəngilan), Beşdəli köyü (Sabirabad), Beşevler kasabası (Şəki), Beşgöl Gölü (Dəvəçi), Beşyataq Dağı (Balakən).

TT`de Bin – Binboğa Mahallesi (Kahramanmaraş), Bindal Mahallesi (Malatya), Bingöl köyü (Siirt), Bingöl köyü (Sivas), Bingöze Mahallesi (Erzurum), Binkaya köyü (Ağrı), Binkoç köyü (Erzincan), Binpınar Mahallesi (Erzurum), Bintaş Mahallesi (Diyarbakır), Bintaş Mahallesi (Hatay), Bintosun köyü (Ağrı).

Az.T`de Min – Minkənd çeşməsi (Laçın), Minkənd köyü (Laçın), Minkənd Nehri (Laçın).

TT`de Dört – Dörtağaç köyü (Bitlis), Dörtbölük köyü (Batman), Dörteylül köyü (Sivas), Dörtkonak köyü (Gümüşhane), Dörtler Mahallesi (Adana), Dörtpınar Mahallesi (Erzurum), Dörttepe Mahallesi (Muğla), Dört yol köyü (Adıyaman), Dört yol köyü (Mardin), Dört yol köyü (Nevşehir), Dört yol köyü (Rize), Dört yol Mahallesi (Balıkesir), Dört yol Mahallesi (Erzurum), Dört yol Mahallesi (Trabzon).

Az.T`de Dörd – Dördçinar köyü (Füzuli), Dördlər köyü (Füzuli), Dördlər köyü (Gədəbəy), Dördlər köyü (Neftçala), Dördtəpə Dağı (Ağdam).

TT`de İki – İkiçam köyü (Çanakkale), İkiçeltik Mahallesi (Diyarbakır), İkidəğirmen köyü (Sivas), İkidere Mahallesi (Trabzon), İki gözlüm köyü (Ağrı), İki kara köyü (Yozgat), İki kavak köyü (Çanakkale), İki kise köyü (Çorum), İki kuyu köyü (Mardin), İki pınar köyü (Mardin), İki pınar Mahallesi (Ankara), İki pınar

Mahallesi (Eskişehir), İkipınar Mahallesi (Konya), İkisu köyü (Gümüşhane), İkisu köyü (Mardin), İkisu Mahallesi (Trabzon), İkiyaka köyü (Batman), İkiyaka köyü (Hakkari).

Az.T`de İki – İki qardaş Adası (Xəzər).

TT`de Kırk – Kırkpınar köyü (Afyonkarahisar), Kırkharman köyü (Amasya), Kırkpınar köyü (Bayburt), Kırkpınar köyü (Bingöl), Kırkdönüm köyü (Bitlis), Kırkbulak köyü (Bitlis), Kırkdilim köyü (Çorum), Kırkkoyun Mahallesi (Diyarbakır), Kırkkuyu Mahallesi (Diyarbakır), Kırkkaşık Mahallesi (Diyarbakır), Kırkpınar Mahallesi (Diyarbakır), Kırkharman köyü (Düzce), Kırkkavak köyü (Edirne), Kırkbulak köyü (Elazığ), Kırkbulak köyü (Erzincan), Kırklar Mahallesi (Erzurum), Kırkbulak köyü (İğdır), Kırkbaş köyü (Isparta), Kırkpınar köyü (Kars), Kırkgeçit Mahallesi (Kayseri), Kırkpınar köyü (Kırşehir), Kırkarmut Mahallesi (Kocaeli), Kırkkavak köyü (Kütahya), Kırkkuyu köyü (Mardin), Kırkdirek köyü (Mardin), Kırkkavak Mahallesi (Mersin), Kırkgöze köyü (Muş), Kırkpınar köyü (Niğde), Kırklartepesi köyü (Rize), Kırktepe Mahallesi (Sakarya), Kırkgöz köyü (Sivas), Kırkpınar köyü (Sivas), Kırkpınar Mahallesi (Şanlıurfa), Kırkgöz Mahallesi (Tekirdağ), Kırkkepenekli Mahallesi (Tekirdağ), Kırklar köyü (Tunceli), Kırkyaren köyü (Uşak), Kırkçalı Mahallesi (Van), Kırkdilim köyü (Yozgat).

Az.T`de Qırx – Qırxayaq Dağı (Zəngilan), Qırxlardağ Dağı (Culfa).

TT`de Üç – Üçadım köyü (Bitlis), Üçağaç köyü (Elazığ), Üçağıl köyü (Kastamonu), Üçağıl köyü (Mardin), Üçavlu Mahallesi (Manisa), Üçbağlar Mahallesi (Malatya), Üçbaş köyü (Karabük), Üçbaş Mahallesi (Ankara), Üçbölük köyü (Karabük), Üçbölük köyü (Kars), Üçbulak köyü (Elazığ), Üçbulak köyü (Muş), Üçdam köyü (Tunceli), Üçdamlar Mahallesi (Diyarbakır), Üçdamlar Mahallesi (Gaziantep), Üçdeğirmen Mahallesi (Malatya), Üçdirek köyü (Adıyaman), Üçevler köyü (Bitlis), Üçevler köyü (Karabük), Üçevler köyü (Kastamonu), Üçevler Mahallesi (İstanbul), Üçgazi köyü (Çanakkale), Üçgöz köyü (Adıyaman), Üçgöze Mahallesi (Gaziantep), Üçgöze Mahallesi (Malatya), Üçgül köyü (Bingöl), Üçgül Mahallesi (Şanlıurfa), Üçhüyük Mahallesi (Konya), Üçhüyükler Mahallesi (Konya), Üçirmak köyü (Artvin), Üçirmak Mahallesi (Hatay), Üçkapılı köyü (Niğde), Üçkardeş köyü (Artvin), Üçkavak köyü (Mardin), Üçkaya köyü (Adıyaman), Üçkaya köyü (İğdır), Üçkaya köyü (Rize), Üçkol köyü

(Gümüşhane), Üçkonak Mahallesi (İzmir), Üçköprü köyü (Düzce), Üçköşe Mahallesi (Erzurum), Üçköy köyü (Çorum), Üçkuyu köyü (Afyonkarahisar), Üçkuyu köyü (Karaman), Üçkuyu köyü (Kırıkkale), Üçkuyu köyü (Kırşehir), Üçkuyu köyü (Mardin), Üçkuyu köyü (Nevşehir), Üçkuyu Mahallesi (Denizli), Üçkuyu Mahallesi (Kayseri), Üçkuyular köyü (Batman), Üçkuyular köyü (Uşak), Üçler köyü (Artvin), Üçlerkayası köyü (Afyonkarahisar), Üçmurat köyü (Ağrı), Üçok köyü (Şırnak), Üçoluk Mahallesi (Mersin), Üçoluk Mahallesi (Sakarya), Üçoymak köyü (Ağrı), Üçpınar köyü (Çanakkale), Üçpınar köyü (Elazığ), Üçpınar köyü (Kars), Üçpınar köyü (Kastamonu), Üçpınar köyü (Kilis), Üçpınar Mahallesi (Ankara), Üçpınar Mahallesi (Kayseri), Üçpınar Mahallesi (Konya), Üçpınar Mahallesi (Ordu), Üçpınar Mahallesi (Samsun), Üçsaray köyü (Bartın), Üçsaray Mahallesi (Eskişehir), Üçsirt köyü (Muş), Üçtepe köyü (Muş), Üçtepe Mahallesi (Adana), Üçtepe Mahallesi (Diyarbakır), Üçtepe Mahallesi (Hatay), Üçtepe Mahallesi (İzmir), Üçyol köyü (Batman), Üçyol köyü (Çanakkale), Üçyol köyü (Düzce), Üçyol köyü (Tokat).

Az.T`de Üç – Üçbulaq Dağı (Qazax), Üçgöl Gölü (Xanlar), Üçgül Dağı (Qazax), Üçgün Dağı (Quba), Üçoğlan köyü (Ağdam), Üçtəpə Dağı (Qax), Üçtəpə Dağı (Ordubad), Üçtəpə köyü (Cəlilabad), Üçtəpə köyü (Xanlar), Ümgün köyü (Quba).

TT`de Yedi – Yediğağç Mahallesi (Kayseri), Yedibağ köyü (Elazığ), Yedibölük köyü (Gümüşhane), Yedigöz köyü (Çorum), Yedigöz köyü (Kilis), Yedigöze köyü (Bayburt), Yedigöze köyü (Elazığ), Yedikapı köyü (Siirt), Yedikardeş köyü (Elazığ), Yedikule Mahallesi (İstanbul), Yedioluk köyü (Adıyaman), Yediören Mahallesi (Ankara), Yedipınar köyü (Muş), Yedisalkım Mahallesi (Van), Yediveren köyü (Bitlis), Yediyaprak köyü (Siirt), Yediyol köyü (Batman), Yediyol Mahallesi (Malatya), Yediyol Mahallesi (Şanlıurfa).

Az.T`de Yeddi – Yeddigünbəz Dağı (Şamaxı), Yeddixırman Dağı (Ağdam).

5.2.1.6.2. Adlandırmada Ortak Tercih Edilen Sıra Sayıları

TT`de Birinci – Birinciafşar köyü (Bolu).

Az.T`de Birinci – Birinci Ağalı köyü (Zəngilan), Birinci Alıbəyli köyü (Zəngilan), Birinci Alıcanlı köyü (Zərdab), Birinci Aral köyü (Ağdaş), Birinci Aratkend köyü (Ağsu), Birinci Aşıqlı köyü (Beyləqan), Birinci Biləcik köyü (Şəki), Birinci Çağan köyü (Şamaxı), Birinci Dərəşam köyü (Babək), Birinci Ərəbcəbirli köyü (Göyçay), Birinci İmamverdili köyü (Beyləqan), Birinci İpək köyü (Laçın), Birinci Mahmudlu köyü (Füzuli), Birinci Meyniman köyü (Hacıqabul), Birinci Nügədi köyü (Quba), Birinci Paşalı köyü (Hacıqabul), Birinci Qaradəmirçi köyü (Bərdə), Birinci Qaralı köyü (Neftçala), Birinci Şahseven köyü (Beyləqan), Birinci Səmədxanlı köyü (Masallı), Birinci Şıxlı köyü (Qazax), Birinci Şordəhnə köyü (Ağdaş), Birinci Tıgıq köyü (Laçın), Birinci Tiyaqanı köyü (Masallı), Birinci Udullu köyü (Hacıqabul), Birinci Yedioymaq köyü (Masallı), Birinci Yeniyol köyü (İsmayıllı), Birinci Yüzbaşılı köyü (Ağdam).

TT`de İkinci – İkinciafşar köyü (Bolu), İkincilər Mahallesi (Malatya).

Az.T`de İkinci – İkinci Ağalı köyü (Zəngilan), İkinci Alıbəyli köyü (Zəngilan), İkinci Alıcanlı köyü (Zərdab), İkinci Aral köyü (Ağdaş), İkinci Aşıqlı köyü (Beyləqan), İkinci Biləcik köyü (Şəki), İkinci Çağan köyü (Şamaxı), İkinci Dərəşam köyü (Babək), İkinci Ərəbcəbirli köyü (Göyçay), İkinci Qaradəmirçi köyü (Bərdə), İkinci Qaralı köyü (Neftçala), İkinci Mahmudlu köyü (Füzuli), İkinci Meyniman köyü (Hacıqabul), İkinci Milli köyü (Kəlbəcər), İkinci Nügədi köyü (Quba), İkinci Paşalı köyü (Hacıqabul), İkinci Səmədxanlı köyü (Masallı), İkinci Şahseven köyü (Beyləqan), İkinci Şıxlı köyü (Qazax), İkinci Şordərə köyü (Ağdaş), İkinci Tıgıq köyü (Laçın), İkinci Tiyaqanı köyü (Masallı), İkinci Udullu köyü (Hacıqabul), İkinci Yeddioymaq köyü (Masallı), İkinci Yeniyol köyü (İsmayıllı), İkinci Yüzbaşılı köyü (Ağdam).

Tablo 6. Türkiye ve Azerbaycan Yer Adlarında Ortak Kullanılan Sayıların Karşılaştırılması

Yer Adlarında İştirak Eden Ortak Sayılar	Türkiye`de tespit edilen sayı	Türkiye`de %	Azerbaycan`da tespit edilen sayı	Azerbaycan`da %
Altı (Altı)	12	% 4,9	3	% 3,44
Beş (Beş)	49	% 19,2	8	% 9,1
Bin (Min)	10	% 4,5	3	% 3,44
Birinci (Birinci)	1	% 0,4	28	% 32,1
Dört (Dörd)	14	% 5,7	5	% 4,5
İki (İki)	18	% 7,3	1	% 1,14
İkinci (İkinci)	2	% 0,8	26	% 29,8
Kırk (Qırx)	38	% 16,3	2	% 2,29
Üç (Üç)	81	% 32,7	10	% 11,49
Yedi (Yeddi)	19	% 7,78	2	% 2,29

Tabloyu incelerken (bkz. **Tablo 6.**) Azerbaycan`da sadece **sıra sayılarından (birinci, ikinci)** oluşan yer adlarının Türkiye`ye göre daha yüksek oranda olduğu görülmektedir. Yer adlarının oluşumunda ortak tercih edilmiş **“iki, üç, dört, beş, altı, yedi, kırk, bin”** sayılarından oluşan yer adları ise Türkiye`de Azerbaycan`a göre daha çok tercih edilmiştir.

5.2.2. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özelliklerinde Benzerlikler

Çalışmamızda **ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü kalınlaşması, ünlü incilmesi, ünlü düzleşmesi, ünlü yuvarlaklaşması, ünlü türemesi, ünlü düşmesi, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, ünsüz türemesi, ünsüz düşmesi, ünsüz ikizleşmesi** gibi ses olayları ele alınsa da sadece aşağıdaki ses olaylarında benzerlik tespit edilmiştir:

- Ünlü genişlemesi,
- Ünlü kalınlaşması,
- Ötümlüleşme,
- Ünsüz düşmesi,
- Ünsüz ikizleşmesi.

Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesindeki ses bilgisinde en önemli benzerliklerden biri “büyük ünlü uyumu” olarak da bilinen **kalınlık incelik uyumu**dur. Günay Karaağaç’ın tanımladığı gibi Türkçe ve akrabası dillerde temel özelliklerden biri olan kalınlık incelik uyumu TT’de (Ankara, Bolu, Rize vb.) olduğu gibi, Az.T’de (Acıçay, Sarıbaba,Uzuncaçay vb.) da gözlemlenmektedir.

Ses olaylarındaki en mühim benzerliklerden biri **ünlü genişlemesinde** görülmektedir. Şöyle ki, hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında i>e, i>a ve u >o ses değişimleri tespit edilmiştir: TT’de - Meşelik (bişe) köyü, Harmanlık (hirmen) beldesi, Bostancı (bu:sta:n) Mahallesi vb.; Az.T’de – Cahanlı (cihân) Nehri, Nemetabad (ni'met) köyü, Soltandağ (sultân) vb.

Ünlü kalınlaşmasında ise Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında tespit edilen benzerlik e >a ses değişimidir: TT’de – Bayrampaşa (beyrem) ilçesi, Armutköy (emru:d) vb.; Az.T’de – Karvansara (kervan) Nehri, Kamallı (Kemal) köyü vb.

Hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında “ı” ve “u” **ünlü düşmesi** tespit edilmiştir: TT’de - Karanlık (karangulık) köyü, Tavşanlı (tawışgan) ilçesi, Yapraklı (yapurgak) köyü vb.; Az.T’de - Qaranlıq (karangulık) Nehri, Dovşan (tawışgan) Dağı vb.

Ünlü uymundaki benzerliğin yanı sıra Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde **ünsüz uyumunda** da benzerliklerin mevcut olduğu saptanmıştır. Ses tellerindeki titreşime bağlı olarak ünsüzler Türkiye Türkçesinde sert ve yumuşak, Azerbaycan Türkçesinde ise kar ve cingiltili olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında benzerliğin tespit edildiği ses olaylarından biri **ötümlüleşmedir**. Her iki ülkenin yer adlarında k>g, t >d, p >d ses değişimleri saptanmıştır. TT’de – Gemiler (kebi) Adası, Dağköy (tag), Çabuk (çapuk) köyü vb.; Az.T’de – Gil (kil) Adası, Daşbaşı (taş) köyü, Barmaqbinə (parmak) köyü vb.

Ünsüz düşmesi olayında gözlemlenen benzerlik her iki ülkenin yer adlarını oluşturan sözcüklerde “y” düşmesidir. TT`de – İnci (yinçü) Mahallesi vb.; Az.T`de – İlandağ (yılan), İldırımsu Nehri (yıldırım) vb.

Ses olaylarında tespit edilen son benzerlik ise **ünsüz ikizleşmesi** olayında görülmektedir. Hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarını oluşturan sözcüklerde “l” türemesi tespit edilmiştir: TT`de – Mollafenari (mevlā), Mollakendi (mevlā) köyü vb.; Az.T`de – Mollalar (mevlā) köyü, Mollalı (mevlā) köyü vb.

5.2.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Yapı Özelliklerinde Benzerlikler

Azerbaycan ve Türkiye`deki yer adlarının yapısını incelerken her iki ülkenin yer adlarında **basit, türemiş** (addan ad yapım ekiyle, addan fiil yapım ekiyle, fiilden ad yapım ekiyle, fiilden fiil yapım ekiyle) ve **birleşik** (ad tamlaması, sıfat tamlaması, ikiden fazla kelime) yer adlarına rastlanmıştır.

Basit yapılı yer adları için benzerlikten bahsedecek olursak her iki ülkenin basit yapılı yer adlarında Türkçe (Yahşi, Mavas vb.), Farsça (Baç, Bəhrud vb.) ve Arapça (Araf, Əmsar vb.) kökenli kelimeler baskındır. Ayrıca +lar eki almış basit yapılı yer adları da hem Türkiye (Aklar, Dedeler, Sarılar vb.) hem de Azerbaycan yer adlarında (Camlar, Dəllər, Qullar vb.) görülmektedir.

Türemiş yapılı yer adlarında tespit edilen esas benzerlik yer adlarını oluşturan bazı eklerin ortak olmasıdır. Türemiş yapılı yer adlarını oluşturan ekler **addan ad yapım ekleri, addan fiil yapım ekleri, fiilden ad yapım ekleri, fiilden fiil yapım ekleri** olmak üzere sınıflandırılmıştır.

Addan ad yapım eklerinde ortak kullanılmış ekler:

+CA – TT`de: Bakırca Mahallesi, Çukurca ilçesi. Az.T`de: Duruca Nehri, Güllücə köyü.

+cAK – TT`de: Kapıcak köyü, Oğulcak köyü. Az.T`de: Qalıncaq (Kalıncaq) Nehri.

+CX – TT`de Ayrancı Mahallesi, Balcı köyü. Az.T`de: Cütçü köyü, Topçu köyü.

+CXk – TT`de: Elmacık köyü, Fırıncık köyü. Az.T`de: Qapıcıq Dağı, Saraycıq köyü.

+lX – TT`de: Balıklı Mahallesi,Çiçekli köye. Az.T`de: Daşlı köyü, Könüllü köyü.

+lXk – TT`de: Bostanlı köyü, Çamlık köyü. Az.T`de: Bəylük köyü, Şənlik köyü.

Addan fiil yapım eklerinde ortak kullanılmış ekler:

- lA – TT`de: Gürle Mahallesi. Az.T`de:Eşle köyü, Tekle köyü.

Fiilden ad yapım eklerinde ortak kullanılmış ekler:

+Ak – TT`de: Bişek köyü, Durak Mahallesi. Az.T`de: Qıvrıq (Kıvrak) Dağı.

+(y)An – TT`de: Bitiren Mahallesi, Bozan köyü. Az.T`de: Çıldır köyü, Koşan Dağı.

+GXn – TT`de: Coşkun Mahallesi, Sorgun Mahallesi. Az.T`de: Vurğun köyü.

+k – TT`de: Danışık köyü, Kısık köyü. Az.T`de: Gedik köyü, Gödək Dağı.

+mA – TT`de: Aktarma Mahallesi, Çevirme Mahallesi. Az.T`de: Gəlmə köyü.

+X – TT`de: Doğu Mahallesi, Koşu Mahallesi. Az.T`de: Dolu köyü, Soru köyü.

+Xş – TT`de: Kurtuluş Mahallesi. Az.T`de: Baxışlı köyü.

Fiilden fiil yapım eklerinde ortak kullanılmış ekler:

-l – TT`de:Büklüm köyü, Çakıl mahallesi. Az.T`de: Qırılı köyü, Satılmış dağı.

Birleşik yapılı yer adlarında hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarında ad tamlaması (TT`de Aliobası köyü, Yolağzı köyü vb.; Az.T`de Dağdöşü köyü, Dəvədaşı köyü vb.), sıfat tamlaması (TT`de Akçiçek köyü, Büyükhırka köyü vb.; Az.T`de Dərdərə köyü, Qaratəpə köyü vb.), ikiden fazla kelimeden oluşan (TT`de Düzkaraağaç köyü, Eşkikabasakal Mahallesi vb.; Az.T`de Qarabulaqbaşı Dağı, Sarıçuxurbaşı Dağı vb.) yer adlarına rastlanmaktadır. Birleşik yapılı yer adları çalışmamızın üçüncü bölümünde ayrıntılı bir şekilde ele alındığından, bu bölümde sadece sınırlı örneklerle yetinilmiştir.

5.2.4. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Kökenindeki Benzerlikler

Azerbaycan ve Türkiye`deki yer adları karşılıklı değerlendirildiğinde her iki ülkenin yer adlarında Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsçanın da etkisi görülmektedir. Buradaki örneklerde yer adlarının kökenine ilişkin sayısal veri sunmak amaçlanmamıştır. O sebeple sınırlı sayıda örnek vermekle yetinilmiştir.

5.2.4.1. Arapça Kökenli Yer Adları

5.2.4.1.1. Türkiye`de Arapça Kökenli Yer Adları

Adıs: Sivas`ın Gümüşdere köyünün eski adı olan Adıs Arapça “mercimek” anlamına gelen ades sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Araf: Çorum`un Sungurlu ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça “tepe” anlamına gelen araf sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Asi: Antakya`dan geçen bu Nehrin adı Arapça “isyan eden” anlamına gelen asî sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Cuba: Antep`in merkez ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça “kuyu” anlamına gelen cub sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Cünt: Elazığ`ın Sivrice ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça “asker” anlamına gelen cünd sözcüğüne istinat etmektedir (YAS, 2022).

Derkam: Diyarbakır'a bağlı olan bu köyün adı Arapça "kilise" anlamına gelen deyr ve "yazılı kaynak" anlamına gelen rakîm sözcüklerinden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Femköy: Tunceli'nin Pülümür ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "ağız" anlamına gelen fem sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Gayda: Bitlis'in Hizan ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "düz ve geniş çukurluk" anlamına gelen gait sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Gaye: Aydın'ın Didim ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "maksat, meram" anlamına gelen gaye sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Halfet: Ankara'nın Kalecik ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "tenha yer" anlamına gelen halvet sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Haymana: Ankara'nın bir ilçesi olan Haymana adı Arapça "çadır, göçebe" anlamına gelen hayme sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

İmat: Çorum'un Alaca ilçesinde yer alan bu köyün adı Arapça "direk, sütun" anlamına gelen imâd sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

İnnap: Urfa'da yer alan bu köyün adı Arapça "üzüm" anlamına gelen ineb sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

Matrani: Diyarbakır merkeze bağlı olan bu köyün adı Arapça "taç giymiş psikopos" anlamına gelen matran sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Mezit: Bursa'nın İnegöl ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "çoğalmış" anlamına gelen mezîd sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Miyalan: Bingöl'ün merkez ilçesine bağlı olan bu köyün adı Arapça "çok meyleden" anlamına gelen meyyâl sözcüğüne -an son eki eklenerek oluşmuştur (YAS, 2022).

Seyfe: Kırşehir arazisinde bulunan bu Gölün adı Arapça "yaz" anlamına gelen sayf sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Taht: Tunceli merkeze bağlı olan bu köyün adı Arapça "aşağı" anlamına gelen taht sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

5.2.4.1.2. Azərbaycan`da Arapça Kökenli Yer Adları

Əmsar: Quba bölgəsində yer alan bu köyün adı Arapça “büyük şəhir” anlamına gələn əmsar (mesr sözcüğünün çoğul hali) sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Əxşam: Yevlax bölgəsində yer alan bu köyün adı Arapça “göçebe kabile” anlamına gələn əxşam sözcüğüne istinat etməkdir (ATEL, 2007).

Gənzə: İsmayilli bölgəsində yer alan bu köyün adı Arapça “zərdüşt tapınağı” anlamına gələn kənisə sözcüğündən intikal etmişdir (ATEL, 2007).

Qərəh: Siyəzən ilçəsində bulunan bu köyün adı Arapça “köy” anlamına gələn qəryə sözcüğündən kaynaklamıştır (ATEL, 2007).

Marso: Lənkəran bölgəsində yer alan bu köyün adı Arapça “köprü” anlamına gələn marso sözcüğündən intikal etmişdir (ATEL, 2007).

Məmər: Qubadlı ilçəsində bulunan bu köyün adı Arapça “dağ keçidi” anlamına gələn məmər sözcüğündən kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Tel: Xaçmaz bölgəsində bulunan bu köyün adı Arapça “tepe” anlamına gələn tel sözcüğündən kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

5.2.4.2. Farsça Kökenli Yer Adları

5.2.4.2.1. Türkiyə`de Farsça Kökenli Yer Adları

Abadan: Ankara`nın Çubuk ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “görməli bina” anlamına gələn abadan sözcüğündən intikal etmişdir (YAS, 2022).

Baç: İzmit`te bir semt olan Baç Farsça “vergi, harç” anlamına gələn bac sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Baz: Hakkari merkeze bağlı olan bu köy adı Farsça “iniş” anlamına gələn baz sözcüğündən kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Best: Bitlis`in Hizan ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “dügüm, bağ” anlamına gələn best sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Dehke: Tunceli'nin Çemişgezek ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “köy” anlamına gelen deh ve -ke son ekinden oluşmaktadır (YAS, 2022).

Genç: Bingöl'ün bir ilçesi olan Genç adının Farsça “hazine” anlamına gelen ganza sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Gühan: Diyarbakır'ın Çınar ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “eski” anlamına gelen göhen sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Har: Kars'ın Kağızman ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “çalı” anlamına gelen har sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Kuh: Van arazisinde bulunan bu Dağın adı Farsça “dağ” anlamına gelen kuh sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

Kumbet: Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde bulunan bu köyün adı Farsça “kubbeli dam” anlamına gelen kunbet sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Kuşhane: Tunceli'nin Mazgirt ilçesine bağlı olan bu köyün adı Farsça “pusu yeri” anlamına gelen guşane sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Şamar: Manisa merkeze bağlı olan bu köyün adı Farsça “küçük ırmak” anlamına gelen şemer sözcüğünden kaynaklanmıştır.

5.2.4.2.2. Azerbaycan'da Farsça Kökenli Yer Adları

Avuş: Şərur bölgesi arazisinde bulunan bu köyün adı Farsça “kucak” anlamına gelen ağuş sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Bəhrud: Ordubad bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Farsça “güzel çay” anlamına gelen behrud sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Bərcan: Yardımlı ilçesinde bulunan bu köyün adı Farsça “yüksek bina” anlamına gelen bərc sözcüğü ve -an ekinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Çahar: İmişli ilçesinde yer alan bu köyün adı Farsça “dört” anlamına gelen çahar sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Dəhrəz: Xocalı ilçesinde yer alan bu köy adı Farsça “dar geçit” anlamına gelen dehliz sözcüğünden gelmektedir (ATEL, 2007).

Gəndov: Dəvəçi bölgəsi arazisində yer alan bu köyün adı Farsça “kötü kokulu” anlamına gelen gənd ve “su” anlamına gelen ob sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Horavar: Yardımlı bölgəsində bulunan bu köyün adı Farsça “kale” anlamına gelen oura ve “yer, mekan” anlamına gelen var sözcüklerine dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Xincab: Babək bölgəsində yer alan bu köyün adı Farsça “bulanık” anlamına gelen xinq ve “su” anlamına gelen ab sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Xok: Şərur bölgəsində yer alan bu köy adı Farsça “toprak” anlamına gelen xak sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Qahab: Şahbuz ilçesi arazisindən geçen bu Nehrin adı Farsça “ova” anlamına gelen qah sözcüğü ve “su” anlamına gelen ab sözcüğünden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Nürgüt: Ordubad ilçesi arazisində yer alan bu köyün adı Farsça “yeni” anlamına gelen nou ve “şehir, kale” anlamına gelen qut sözcüklerinden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

5.2.4.3. Türkçe Kökenli Yer Adları

5.2.4.3.1. Türkiye`de Türkçe Kökenli Yer Adları

Aklar: Eski Türkçede beyaz anlamına gelen āk sözcüğü temelinde oluşan Aklar Mahallesi Antalya`nın Kaş ilçesinde yer almaktadır (Önal, 2018).

Bulak: Amasya`nın Gümüşhacıköy ilçesine bağlı olan bu köyün adı Eski Türkçe “pınar” anlamına gelen bulak sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Körpe: Kütahya`da yer alan bu köyün adı Türkçe “daha büyümemiş, henüz yeni olan” anlamına gelen körpe sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Sünlü: Ankara`nın Çubuk ilçesine bağlı olan bu köyün adı Eski Türkçe “uzamak” anlamına gelen sünmek sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Yahşi: Muğla`nın Bodrum ilçesinde bulunan bu mahallenin adı Orta Çağ Türkçesinde “güzel, doğru” anlamına gelen yahşi sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Yalvaç: Isparta`nın bir ilçesi olan Yalvaç adı Türkçe “resul, peygamber” anlamına gelen yalvaç sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2007).

5.2.4.3.2. Azerbaycan`da Türkçe Kökenli Yer Adları

Adur: Quba bölgesinde yer alan bu köy adı Türk dillerinde “tepe”, “dağlık alan” anlamlarına gelen adir/adır/adur sözcüğünden gelmektedir (ATEL, 2007).

Balık: İsmayilli bölgesinde yer alan bu köy adı Eski Türk dillerinde “şehir” anlamına gelen “balık” sözcüğünden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Bum: Qəbələ bölgesinde yer alan bu köyün adı Türk dillerinde “nehir vadisi” anlamına gelen bum/ bom sözcüğünden kaynaklanmaktadır ATEL, 2007).

Çiçi: Quba ilçesi arazisinden geçen bu nehir adı Türk dillerinde “taze” anlamına gelmektedir (ATEL, 2007).

Domı: Xocavənd bölgesinde yer alan bu köy adı Azerbaycan Türkçesinin batı grubu şivelerinde “kısa boylu” anlamına gelen domı/domu sözcüğünden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Katos: Laçın ilçesinde bulunan bu köyün adı Eski Türk dillerinde “karışmak” anlamına gelen katıs ve “sanat eseri” anlamına gelen kadus sözcükleri ile ilişkindir (ATEL, 2007).

Ker: Lerik ilçesinde yer alan bu köy adı Türk dillerinde “nöbetçi kulübesi” anlamına gelen kör/ker sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Qovun: Abşeron bölgesinde yer alan bu Dağın adı Türk dillerinde “petek” anlamına gelen kavan sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Mavas: Xocavənd ilçesinde bulunan bu köyün adı Türk dillerinde “mavi gözlü, sarışın” anlamına gelen mavas sözcüğünden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Nanic: İsmayilli ilçesinde bulunan bu köy adı Türk dillerinde “yalnız” anlamına gelen nanic/nanis sözcüğünden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Sus: Qax bölgesinden geçen bu nehir adı Türk dillerinde “su çıkan yer” anlamına gelen sus sözcüğünden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

5.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adları Arasındaki Farklılıklar

Her iki ülkenin toponimleri ortak Türk kültür mirasına dayansa da, tarihsel süreçte muhtelif kültürlerle kurulan ilişkiler yer adlarına da etki göstererek bu ülkelerin yer adları arasında farklılıkların oluşumuna altyapı oluşturmuştur. Türkiye yer adlarında Arap, Bizans, Ermeni ve Rum izlerine rastlanırken; Azerbaycan yer adlarında Fars, Rus ve Kafkas halklarının izleri tespit edilmektedir.

5.3.1. Adlandırma Hususundaki Farklılıklar

Adlandırma alanında farklılık doğuran başlıca sebep her iki ülkenin yer adlarının oluşumuna etki eden dillerin farklılığından ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki: Şahıs adları başta olmakla meyve, sebze, hayvan adı gibi yer adlarının adlandırma unsurları üzerinde farklı dillerin etkisi görülmektedir. Ortaya çıkan adlandırma farklılıkları sadece yabancı unsurların etkisiyle değil aynı kültürel kökenden gelseler bile, ad verme sürecinde farklı sözcükleri tercih etmeleri iki ülkenin yer adlarında farklılıkların doğmasına neden olmuştur.

5.3.1.1. Şahıs Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar

5.3.1.1.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Olarak Yer Adlarının Verilmesinde Tercih Edilen Şahıs Adları

Aslıhan – Aslıhan Mahallesi (Balıkesir), Aslıhantepeciği Mahallesi (Balıkesir).

Ayşe – Ayşehoca Mahallesi (Adana), Ayşepınar Mahallesi (Kayseri).

Bayazıt – Bayazıt köyü (Amasya), Bayazıt köyü (Tokat).

Bekir – Bekirler Mahallesi (Balıkesir), Bekirli köyü (Kastamonu), Bekirler Mahallesi (Malatya), Bekirli Mahallesi (Ordu).

Burhan – Burhanlı Mahallesi (Adana), Burhaniye köyü (Afyonkarahisar), Burhanlı köyü (Çanakkale), Burhanköy Mahallesi (Erzurum), Burhan köyü (Karaman), Burhanlı köyü (Kastamonu), Burhanköy Mahallesi (Manisa), Burhan köyü (Sivas), Burhanoğlu köyü (Zonguldak).

Cihangir – Cihangir köyü (Bitlis).

Doğan – Doğancı Mahallesi (Ankara), Doğanlar Mahallesi (Ankara), Doğanlı köyü (Afyonkarahisar), Doğanlar Mahallesi (Balıkesir), Doğanca köyü (Bingöl), Doğancı Mahallesi (Bursa), Doğancılar köyü (Düzce), Doğancı köyü (Giresun), Doğancılar Mahallesi (İzmir), Doğan Mahallesi (Kocaeli), Doğanlar Mahallesi (Malatya), Doğancılar Mahallesi (Sakarya), Doğan köyü (Tunceli).

Ece – Ece köyü (Bilecik), Ece Mahallesi (Bursa), Eceler Mahallesi (Gaziantep), Eceoğlu köyü (Kastamonu), Eceler köyü (Zonguldak).

Emre – Emre Mahallesi (Erzurum), Emreler Mahallesi (Manisa), Emre köyü (Sivas).

Fatih – Fatih köyü (Adıyaman), Fatih Mahallesi (İstanbul), Fatih Mahallesi (Kayseri), Fatih Mahallesi (Kocaeli), Fatih Mahallesi (Malatya), Fatih Mahallesi (Tekirdağ), Fatih Mahallesi (Trabzon).

Gökçe – Gökçe köyü (Aksaray), Gökçeli köyü (Bingöl), Gökçedal köyü (Bingöl), Gökçeler Mahallesi (Bursa), Gökçeici köyü (Çanakkale), Gökçeler köyü (Çanakkale), Gökçeler Mahallesi (Denizli), Gökçe Mahallesi (Diyarbakır), Gökçe köyü (Elazığ), Gökçe köyü (Erzincan), Gökçeler köyü (Gümüşhane), Gökçegöz Mahallesi (Hatay), Gökçeli köyü (İğdır), Gökçeli Mahallesi (Kahramanmaraş), Gökçe köyü (Karaman), Gökçeler köyü (Kastamonu), Gökçe Mahallesi (Malatya), Gökçeler Mahallesi (Manisa), Gökçeler Mahallesi (Muğla), Gökçebel köyü (Sivas), Gökçeyol köyü (Tokat), Gökçeler Mahallesi (Trabzon).

Hakkı – Hakkıbeyli Mahallesi (Adana).

Halit – Halitpaşa Mahallesi (Bursa), Halitli köyü (Kırıkkale).

Kıvanç – Kıvançlı Mahallesi (Şanlıurfa).

Levent – Levent Mahallesi (Adana), Levent Mahallesi (Malatya), Leventköy köyü (Rize), Levent Mahallesi (Sakarya).

Merve – Merve Mahallesi (İstanbul).

Nasuh – Nasuhlar köyü (Bilecik), Nasuhlar Mahallesi (Sakarya).

Recep – Recep köyü (Adıyaman), Recepler köyü (Batman), Recepli Mahallesi (Manisa).

Rıza – Rızapaşa köyü (Bilecik).

Serdar – Serdar köyü (Bartın), Serdar köyü (Kastamonu), Serdaroğlu köyü (Zonguldak).

Serhat – Serhatlı köyü (Adıyaman), Serdar Mahallesi (Kocaeli).

Sinan – Sinanlı Mahallesi (Ankara), Sinanlı köyü (Kırklareli).

Şaban – Şabanlar Mahallesi (Balıkesir).

Tayyip – Tayyip Mahallesi (Balıkesir).

Toygar – Toygar Mahallesi (Malatya), Toygar Mahallesi (Samsun).

Turgut – Turgut köyü (Çorum), Turgutlar Mahallesi (Eskişehir), Turgut Mahallesi (Kocaeli), Turgutalp Mahallesi (Manisa), Turgutköy Mahallesi (Mardin), Turgutlar mahaallesi (Muğla), Turgutlu Mahallesi (Sakarya), Turgutlu Mahallesi (Samsun).

Yahya – Yahyalar Mahallesi (Denizli).

Yakup – Yakuplar köyü (Bolu), Yakuplar Mahallesi (Bursa), Yakuplar köyü (Çanakkale), Yakuparpa köyü (Çorum), Yakupbey köyü (Edirne).

Yavuz – Yavuz köyü (Afyonkarahisar), Yavuzlar köyü (Ardahan), Yavuzlu Mahallesi (Erzurum), Yavuzlu köyü (Kilis), Yavuzlar Mahallesi (Malatya), Yavuz köyü (Rize), Yavuzköy Mahallesi (Trabzon).

5.3.1.1.2 Azərbaycan`da Türkiyə`den Farklı Olarak Yer Adlarının Verilmesinde Tercih Edilen Şahıs Adları

Cavad – Cavad köyü (Sabirabad), Cavadçala Gölü (Muğan), Cavadlar köyü (Xocalı).

Cavid – Cavidabad köyü (Babək).

Cəfər – Cəfərabad köyü (Cəbrayıl), Cəfərabad köyü (Şəki), Cəfərbəyli köyü (Ağcabədi), Cəfərxan köyü (Saatlı), Cəfərxanlı köyü (Cəlilabad), Cəfərli köyü (Ağsu), Cəfərli köyü (Cəlilabad), Cəfərli köyü (İmişli), Cəfərli köyü (Gədəbəy), Cəfərli köyü (Qazax).

Eyvaz – Eyvazlılar köyü (Beyləqan), Eyvazlılar köyü (Goranboy), Eyvazxanbəyli köyü (Ağdam), Eyvazlı köyü (Ağdam), Eyvazlı köyü (Qubadlı).

Fazil – Fazil köyü (Şəki).

Fərzəli – Fərzəli köyü (Cəlilabad), Fərzəli köyü (Bərdə), Fərzəli Nehri (Cəlilabad), Fərzəlioba köyü (Xaçmaz).

Fətəli – Fətəlikənd köyü (Saatlı), Fətəlipəyə köyü (Laçın).

Füzuli – Füzuli ilçesi, Füzuli köyü (Xanlar), Füzuli kasabası (Şəmkir).

Xumar – Xumarlı köyü (Zəngilan).

Xurşud – Xurşud köyü (Salyan).

İbadulla – İbadulla köyü (Şərur).

Qiyas – Qiyasdağ Dağı (Oğuz), Qiyaslı köyü (Ağdam), Qiyaslı köyü (Ağsu), Qiyaslı köyü (Qubadlı), Qiyaslı köyü (Samux).

Qulu – Qulubəyli köyü (İmişli), Quludaş Dağı (Yardımlı).

Manaf – Manafoba köyü (Xaçmaz).

Mehdi – Mehdibəyli köyü (Xocalı), Mehdişanlı köyü (Bərdə), Mehdişənd köyü (İsmayilli), Mehdiş köyü (Bərdə), Mehdiş köyü (Cəbrayıl), Mehdiş köyü (Kürdəmir).

Mikayıl – Mikayilli köyü (Cəlilabad), Mikayilli köyü (Xocalı), Mikayilli köyü (Neftçala).

Nağı – Nağılar köyü (Gədəbəy), Nağılar köyü (Tovuz), Nağıoba köyü (Xaçmaz).

Nəcəf – Nəcəfşənd köyü (Qusar), Nəcəfşəndoba köyü (Qusar), Nəcəflər köyü (Zəngilan), Nəcəfqobu Nehri (Zaqatala).

Nəsimi – Nəsimi köyü (Biləsuvar), Nəsimişənd köyü (Saatlı).

Nizami – Nizami köyü (Goranboy), Nizami kəsabası (Şəmkir).

Rüstəm – Rüstəmbaz Dağı (Qəbələ), Rüstəmdağ Dağı (İsmayilli), Rüstəmli köyü (Sabirabad), Rüstəmli köyü (Yevlax).

Sabir – Sabir kəsabası (Şamaxı), Sabirabad ilçəsi, Sabirabad köyü (Cəlilabad), Sabirşənd köyü (Ordubad), Sabirşənd köyü (Şəmkir), Sabirli köyü (Şamaxı).

Şəhriyar – Şəhriyar köyü (Cəlilabad), Şəhriyar köyü (Masallı), Şəhriyar kəsabası (Ordubad), Şəhriyar köyü (Şərur), Şəhriyar Nehri (Şərur).

Tagı – Tağıbəyli köyü (Ağdam), Tağılar köyü (Bərdə), Tağılı köyü (Hacıqabul).

5.3.1.2. Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar

5.3.1.2.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Olan Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları

Akalın - Akalın köyü (Adıyaman), Akalın köyü (Hakkari), Akalın Mahallesi (Mardin).

Aktaş – Aktaş Mahallesi (Erzurum), Aktaş Mahallesi (Eskişehir).

Albayrak – Albayrak Mahallesi (Van).

Atalay – Atalay köyü (Siirt).

Aydemir – Aydemir köyü (Bitlis).

Aydoğan – Aydoğan Mahallesi (Ankara), Aydoğan köyü (Erzincan), Aydoğan köyü (Muş), Aydoğan Mahallesi (Sakarya), Aydoğan köyü (Sinop), Aydoğan köyü (Yozgat).

Aydoğdu – Aydoğdu köyü (Amasya), Aydoğdu Mahallesi (Bursa), Aydoğdu Mahallesi (Denizli), Aydoğdu köyü (Erzincan), Aydoğdu Mahallesi (Erzurum), Aydoğdu köyü (Gümüşhane), Aydoğdu Mahallesi (İzmir), Aydoğdu Mahallesi (Manisa), Aydoğdu köyü (Sivas), Aydoğdu Mahallesi (Şanlıurfa), Aydoğdu Mahallesi (Tekirdağ), Aydoğdu köyü (Tokat).

Balaban – Balaban Mahallesi (Bursa), Balabanlı köyü (Çanakkale), Balaban Mahallesi (Diyarbakır), Balaban köyü (Edirne), Balabanlı köyü (Erzincan), Balaban Mahallesi (Gaziantep), Balaban Mahallesi (İstanbul), Balaban Mahallesi (İzmir), Balabanlar köyü (Kastamonu), Balaban köyü (Kırklareli), Balaban Mahallesi (Kocaeli), Balaban Mahallesi (Malatya), Balaban Mahallesi (Mardin), Balaban Mahallesi (Şanlıurfa), Balaban Mahallesi (Trabzon), Balabancı köyü (Uşak).

Bayraktar – Bayraktar köyü (Bayburt), Bayraktar Mahallesi (Kocaeli).

Belenli – Belenli köyü (Adıyaman), Belenli Mahallesi (Diyarbakır), Belenli köyü (Gümüşhane).

Belevi – Belevi köyü (Amasya), Belevi Mahallesi (Denizli), Belevi Mahallesi (İzmir).

Bolatl – Bolatlı Mahallesi (Mersin), Bolatlı Mahallesi (Ordu).

Bozdoğan – Bozdoğan Mahallesi (Erzurum).

Bilgiç – Bilgiç köyü (Afyonkarahisar).

Elbeyli – Elbeyli Mahallesi (Bursa).

Erbaşlar – Erbaşlar köyü (Bingöl).

Erdemli – Erdemli köyü (Bingöl), Erdemli köyü (Düzce), Erdemli Mahallesi (Kayseri), Erdemli Mahallesi (Malatya), Erdemli ilçesi (Mersin), Erdemli köyü (Rize), Erdemli köyü (Sinop), Erdemli köyü (Tokat).

Erdoğan – Erdoğan Mahallesi (Bursa), Erdoğan köyü (Giresun), Erdoğan Mahallesi (Konya), Erdoğan köyü (Muş).

Ertuğrul – Ertuğrulgazi Mahallesi (Bursa), Ertuğrul Mahallesi (Bursa), Ertuğrulköy Mahallesi (Eskişehir), Ertuğrulgazi Mahallesi (İstanbul), Ertuğrulköy köyü (Kırklareli), Ertuğrul köyü (Kırklareli), Ertuğrul Mahallesi (Konya), Ertuğrul Mahallesi (Tekirdağ).

Karasu – Karasu köyü (Çanakkale).

Kıran – Kıran köyü (Bingöl), Kıran köyü (Kırşehir), Kıran köyü (Zonguldak).

Köse – Köseler köyü (Çanakkale), Köseler Mahallesi (Gaziantep), Köseler köyü (Giresun), Kösebacılı Mahallesi (Kayseri), Köseler Mahallesi (Kayseri), Kösedurak köyü (Kırıkkale), Köseler Mahallesi (Kocaeli), Köseler Mahallesi (Manisa), Köseli köyü (Osmaniye), Köseli Mahallesi (Samsun), Köseli köyü

(Sivas), Köseler Mahallesi (Şanlıurfa), Köseli Mahallesi (Trabzon), Köseler köyü (Uşak).

Seferli – Seferli Mahallesi (Hatay).

Subaşı – Subaşı Mahallesi (Bursa), Subaşı köyü (Çanakkale), Subaşı köyü (Çankırı), Subaşı (Denizli), Subaşı köyü (Erzincan), Subaşı köyü (Giresun), Subaşı köyü (Gümüşhane), Subaşı Mahallesi (İstanbul), Subaşı köyü (Kastamonu), Subaşı Mahallesi (Kayseri), Subaşı Mahallesi (Manisa), Subaşı köyü (Rize), Subaşı köyü (Sivas), Subaşı Mahallesi (Tekirdağ), Subaşı Mahallesi (Trabzon).

Payamlı – Payamlı köyü (Siirt).

Özdemirci – Özdemirci Mahallesi (Denizli).

Özveren – Özveren köyü (Ağrı).

Yüksel – Yüksel köyü (Afyonkarahisar).

5.3.1.2.2. Azərbaycan`da Türkiyə`den Farklı Olan Boy, Aşiret, Kabile və Soyadı Temelinde Oluşan Yer Adları

Alar – Alar Dağı (Yardımlı), Alar köyü (Yardımlı), Alar Nehri (Yardımlı).

Cəlair – Cəlair köyü (Ağsu), Cəlair köyü (Qax), Cəlair köyü (Cəlilabad).

Cəmilli – Cəmillər köyü (Şuşa), Cəmilli köyü (Xocalı), Cəmilli köyü (Tərtər).

Ciğatay – Cigatay köyü (Xaçmaz).

Çopurlular – Çopurlu köyü (Kəlbəcər).

Çuxanlı – Çuxanlı köyü (Salyan), Çuxanlı köyü (Qobustan).

Damğalı – Damğalı köyü (Kəlbəcər).

Dəlləkli – Dəlləkli köyü (Quba), Dəlləkli köyü (Masallı), Dəlləkli köyü (Tovuz), Dəlləkli köyü (Yardımlı), Dəlləkli köyü (Zəngilan).

Dəlilər/Dəllər – Dəllər Dağı (Şərur), Dəllər köyü (Ağsu), Dəllər köyü (Saatlı), Dəllər Cəyir köyü (Şəmkir), Dəllər Cirdaxan köyü (Şəmkir), Dəllər Nehri (Xızı).

Dolon – Dolanlar köyü (Xocavənd), Dolanlarçay Nehri (Cəbrayıl).

Əminli – Əminli köyü (Masallı).

Gəgəli – Gəgəli köyü (Ağsu).

Qarqar – Gərgər köyü (Gədəbəy).

Gomuşçu – Gomuşçu köyü (Saatlı), Gomuşçu köyü (Salyan).

Hacımuradlı – Hacımuradlı köyü (İmişli).

Hacıhəsənli – Hacıhəsənli köyü (Tovuz).

Xələc – Xələc Dağı (Sədərək), Xələc Dağı (Şamaxı), Xələc Dağı (Şərur), Xələc köyü (Xızı), Xələc köyü (Qubadlı), Xələc köyü (Salyan), Xələc köyü (Şərur), Xələc köyü (Ucar).

Karrar – Karrar köyü (Kürdəmir).

5.3.1.3. Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar

5.3.1.3.1 Türkiyə`de Azərbaycan`dan Farklı Adlandırılmış Hayvan Adları

Temelinde Oluşan Yer Adları

Geyik (Az.T`de Maral) – Geyikli köyü (Batman), Geyikkırı köyü (Çanakkale), Geyikli Mahallesi (Erzurum), Geyikli köyü (Kastamonu), Geyikli Mahallesi (Trabzon), Geyikdere köyü (Yalova).

Karınca (Az.T`de Qarışqa) – Karınca Mahallesi (Şanlıurfa).

Kaplan (Az.T`de Pələng) – Kaplan Mahallesi (Denizli).

Kedi (Az.T`de Pişik) – Kediünü köyü (Uşak).

Kurt (Az.T`de Canavar) – Kurtlar köyü (Bolu), Kurtlar köyü (Çanakkale), Kurtçular köyü (Kastamonu), Kurtlar Mahallesi (Manisa), Kurttutan Mahallesi (Manisa), Kurtoğlu köyü (Sivas), Kurtdere Mahallesi (Tekirdağ), Kurtlar köyü (Zonguldak).

Sinek (Az.T`de Milçek) – Sinekçi köyü (Çanakkale), Sinek köyü (Sivas).

Yunus (Az.T`de Delfin) – Yunuslar mahalle (Balıkesir), Yunuslar köyü (Bolu), Yunusköy Mahallesi (Erzurum), Yunuslu köyü (Giresun), Yunus Mahallesi (İstanbul), Yunuslar köyü (Kastamonu), Yunuslar Mahallesi (Konya), Yunuslar Mahallesi (Malatya), Yunusdere Mahallesi (Manisa), Yunuslu köyü (Zonguldak).

5.3.1.3.2. Azerbaycan`da Türkiye`den Farklı Adlandırılmış Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları

Kaftar (TT`de Sırtlan) – Kaftarlı Dağı (Xocavənd).

Qaban (TT`de Domuz) – Qabandağ (Abşeron), Qabandağ (İsmayilli), Qabangədik Dağı (Laçın).

Qaranquş (TT`de Yutmak kuşu) – Qaranquş Dağı (Babək), Qaranquş Dağı (Göyçay), Qaranquş Dağı (Ordubad), Qaranquş Dağı (Şamaxı).

Maral (TT`de Geyik) – Marallıdağ Dağı (Abşeron), Maralgöl Gölü (Xanlar), Maraldağ Dağı (Tovuz).

Şir (TT`de Aslan) – Şirqaya Dağı (Qax).

Zəli (TT`de Sülük) – Zəligöl (Xanlar), Zəliçay Nehri (Şəki).

5.3.1.4. Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar

5.3.1.4.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Adlandırılmış Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları

Erik (Az.T`de Alça) – Erikdere köyü (Adıyaman), Erikli köyü (Adıyaman), Erikli köyü (Batman), Erikdere köyü (Bayburt), Erikli köyü (Bilecik), Erikbağı

köyü (Bitlis), Erikli köyü (Burdur), Erikli köyü (Edirne), Eriklikuyu Mahallesi (Hatay), Erikler köyü (Kırklareli), Erikköy Mahallesi (Ordu), Erikli köyü (Sivas), Erikli Mahallesi (Şanlıurfa), Eriklice Mahallesi (Tekirdağ), Erikli Mahallesi (Trabzon).

Ceviz (Az.T`de Qoz) – Cevizpınar köyü (Adıyaman), Cevizli köyü (Çorum), Cevizdere köyü (Elazığ), Cevizli Mahallesi (Erzurum), Cevizli köyü (Hakkari), Cevizlik Mahallesi (Mardin), Cevizlik Mahallesi (Ordu), Cevizdere Mahallesi (Ordu), Cevizlik köyü (Siirt), Cevizli köyü (Uşak).

Fesleğen (Az.T`de Reyhan) – Fesleğen köyü (Niğde).

Kestane (Az.T`de Şabalıd) – Kestanelik Mahallesi (İstanbul), Kestanesöğü köyü (Kastamonu), Kestanelik köyü (Rize), Kestanelik köyü (Sinop).

Kavun (Az.T`de Yemiş) – Kavunluk Mahallesi (Gaziantep), Kavuncu köyü (Şırnak), Kavuncu Mahallesi (Van).

Mantar (Az.T`de Göbələk) – Mantar Mahallesi (Konya), Mantarlı Mahallesi (Şanlıurfa).

Mısır (Az.T`de Qarğıdalı) – Mısırlı Mahallesi (Trabzon).

Papatya (Az.T`de Çobanyastığı) – Papatya Mahallesi (Bursa), Papatya köyü (Rize).

Pirinç (Az.T`de Düyü) – Pirinçlik Mahallesi (Hatay), Pirinççi Mahallesi (İzmir), Pirinçli Mahallesi (Mardin), Pirinçlik köyü (Rize), Pirinçli köyü (Siirt), Pirinççeşme Mahallesi (Tekirdağ), Pirinççi köyü (Tunceli).

5.3.1.4.2. Azərbaycan`da Türkiyə`den Farklı Adlandırılmış Bitki Adları

Temelinde Oluşan Yer Adları

Alça (TT`de Erik) – Alçalı dağ (Xanlar), Alçalı köyü (Kəlbəcər), Alçalı dağ (Laçın), Alçalı köyü (Salyan), Alçabulaq çeşmesi (Yardımlı), Alçabulaq köyü (Yardımlı).

Boranı (TT`de Kabak) – Boranıkənd köyü (Salyan).

Ərik (TT`de Kayısı)– Ərik tepesi (Xocavənd), Ərikli köyü (Laçın), Ərik dərəsi (Şəmkir).

Əzgil (TT`de Muşmula) – Əzgilli dərə (Ağsu), Əzgilli köyü (Xanlar), Əzgilli dağ (Xocavənd), Əzgilli dağ (Qəbələ), Əzgilli dərə (Qəbələ), Əzgilli dağ (Qubadlı), Əzgilli burun Dağı (Kəlbəcər), Əzgilli dağ (Laçın), Əzgilli dərə (Şəmkir), Əzgilli dərə (Şuşa), Əzgilli dərə (Tovuz), Əzgilli köyü (Zaqatala).

Göyəm (TT`de Çakal eriği) – Göyəmtala köyü (Balakən), Göyəmli köyü (Gədəbəy), Göyəm köyü (Zaqatala).

Günəbaxan (TT`de Ayçiçeği) – Günəbaxan Dağı (Gədəbəy), Günəbaxan Dağı (Tovuz).

Qoz (TT`de Ceviz) – Qozbabalı köyü (Dəvəçi), Qozqaralı köyü (Gədəbəy), Qozluçay Nehri (Xocavənd), Qozlu köyü (Kəlbəcər), Qozluköprü köyü (Kəlbəcər), Qozlu köyü (Laçın), Qozağacı köyü (Siyəzən), Qozluçay Nehri (Şamaxı), Qozludağ (Şəki), Qozdərə köyü (Tovuz).

Moruq (TT`de Ahududu) – Moruqlu Dağı (Gədəbəy), Moruqlu köyü (Gədəbəy).

Şabalıd (TT`de Kestane) – Şabalıdçay Nehri (Şəki).

Zoğal (TT`de Kızılcık) – Zoğala Nehri (Culfa), Zoğalbulaq köyü (Xocavənd), Zoğallıq köyü (İsmayıllı), Zoğalbinə köyü (Zaqatala).

5.3.1.5. Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adlarındaki Farklılıklar

5.3.1.5.1. Türkiye`de Azərbaycan`dan Farklı Adlandırılmış Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları

Pembe (Az.T`de Çəhrayı) – Pembecik köyü (Çorum), Pembeviran Mahallesi (Diyarbakır), Pembeli köyü (Isparta), Pembecik Mahallesi (Mersin), Pembecik köyü (Yozgat), Pembeciler köyü (Zonguldak),

Mor (Az.T`de Bənövşəyi) – Morkaya köyü (Artvin), Morsümbül köyü (Çanakkale), Morkoyun Mahallesi (Diyarbakır), Moryayla Mahallesi (Erzurum), Mordoğan Mahallesi (İzmir).

5.3.1.5.2. Azərbaycan`da Türkiyə`den Farklı Adlandırılmış Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları

Göy (Az.T`de Lacivert) – Göynohur Gölü (Dəvəçi), Göydağ Dağı (Xanlar), Göyçay Dağı (Kəlbəcər), Göyçay Nehri (Qəbələ), Göydərə köyü (Şamaxı), Göybulaq köyü (Şəki), Göyarx köyü (Tərtər).

5.3.2. Azərbaycan ve Türkiyə`deki Yer Adlarında Ses Bilgisi Özelliklerinde Farklılıklar

Ses bilgisindeki başlıca farklılıklardan biri Azərbaycan Türkçesinde bulunan bazı ünlü (ə) ve ünsüzlere (q, x) Türkiyə Türkçesinde rastlanılmamasıdır. Bunun yanı sıra **ünlü uyumunda** da farklılıklar tespit edilmiştir. Şöyle ki: Türkiyə Türkçesinde **düzlük yuvarlaklık uyumuna** göre ilk hecedeki ünlü düz ünlüyse düz, yuvarlak ünlü ise dar yuvarlak veya geniş düz ünlü takip ederken Azərbaycan Türkçesinde ise düz ünlüden sonra düz, yuvarlak ünlüden sonra ise sadece yuvarlak ünlü gelir. Düzlük yuvarlaklık uyumu yer adlarında da sağlanmaktadır: TT`de - Urfa, Tomaran, Tokat, vb., Az.T`de - Çopurlu, Novruzlu, Oruculu.

Yapılan çalışmada Türkiyə ve Azərbaycan yer adlarında **ünlü kalınlaşması, ünlü incelmesi, ünlü düzleşmesi, ünlü yuvarlaklaşması, ünlü türemesi, ünlü düşmesi, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, ünsüz türemesi, ünsüz düşmesi, ünsüz ikizleşmesi** gibi ses olaylarında farklılıklar tespit edilmiştir.

Türkiyə yer adlarında **ünlü kalınlaşmasında** e>ı, i>u ses değişimlerine rastlansa da Azərbaycan yer adlarında bu ses değişimleri gözlenmemiştir: Çınarlıdere (çena:r), Duvarlı (di:va:r) köyü, Kumru (kumri:) köyü.

Ünlü incelmesi olayında ise Türkiyə yer adlarında u>ü ve a>e, Azərbaycan yer adlarında ise a>ə ve u>ə ses değişimleri görülmektedir : TT`de – Bülbül

(bulbul) Mahallesi Rüzgarlı (ru:zga:r) köyü, Yeşilköy (yaşıl) Mahallesi. Az.T`de - Əsgərabad (asker) köyü, Əzizabad (aziz) köyü, Məhərrəmli (Muharrem) köyü.

Ünlü düzleşmesi olayında Türkiye yer adlarında $u > ı$, Azərbaycan yer adlarında ise $u > a$ ses değişimleri gözlemlenmektedir: TT`de – Altındağ (altun), Yıldızköy (yulduz), Ahırlı (a:hu:r) köyü, Bahadır (baha:du:r) köyü, Sandıklı (sandu:k) ilçesi. Az.T`de - Qonaqlı (konuk) köyü, Qonaqkənd (konuk) çeşmesi.

Ses olaylarındaki bir diğer farklılık ise **ünlü yuvarlaklaşması** olayında tespit edilmiştir. Türkiye yer adlarında $i > ü$, $e > ü$, $ı > u$, $i > u$, Azərbaycan yer adlarında $a > o$, $e > ö$ ses değişimlerine rastlanmaktadır. TT`de – Küçük (kiçik) Menderes Nehri, Büyük (bedük) Menderes Nehri, Bulut (bulıt) Mahallesi, Duvarlı (di:va:r ) köyü. Az.T`de – Ovçulu (āv) köyü, Çovdar (cawdar) Dağı, Dovşan (tabışgan) deresi, Dövlətyarlı (devlet) köyü.

Ünlü türemesi olayına Azərbaycan yer adlarında rastlanmazken Türkiye yer adlarında “i” türemesi gözlemlenmektedir: TT`de İstasyon (station) Caddesi, İstavroz (stavroz) semti (İstanbul) vb.

Ötümlüleşme olayında ortaya çıkan farklılık ise Azərbaycan yer adlarında $k > q$ ses değişimi görülürken Türkiye Türkçesinde “q” ünsüzü olmadığı için aynı ses değişimine rastlanılmamasıdır: Az.T`de - Qapıcıq (kapı) Dağı, Qılınç (kılınç) Dağı, Qızqala (kız) Dağı, Qoçdağ (koç).

Ötümsüzleşme olayında tespit edilen farklılık Türkiye yer adlarında $b > p$, $d > t$, Azərbaycan yer adlarında ise $g > k$ ses değişimlerinin gözlemlenmesidir: TT`de – Pekmezli (bekmes) köyü, Pınar (buñar) köyü, Topraklık (toburgak) Mahallesi, Yaprak(yaburgak) köyü, Armutköy (emru:d) vb., Az.T`de - Köçdəre (göç) Nehri, Könüllü (gönül) köyü vb.

Azərbaycan yer adlarında ise “h” türemesine rastlansa da Türkiye yer adlarında bu **ses türemesine** rastlanmamıştır: Az.T`de - Heyvalı (ayva) köyü.

Bir diğer farklılık ise **ünsüz düşmesi** olayında izlenmektedir. Şöyle ki: Türkiye yer adlarında “g, n, t” düşmesi tespit edilse de Azərbaycan yer adlarında bu ses düşmesine rastlanmamıştır: TT`de - Arı (arığ) Mahallesi, Sarılar (sarığ) köyü, Kapıköy (kapug), Kınalıada (hinna:), Ketendere (ketta:n) köyü.

Ses olayındaki en son farklılık **ünsüz ikizleşmesi** olayında görülmektedir. Türkiye yer adlarında “k”, Azerbaycan yer adlarında “d” ikizleşmesine rastlanmaktadır: TT`de – Tekkeköy (tekye). Az.T`de – Yeddixırman (yedi) Dağı.

5.3.3. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Yapı Özelliklerinde Farklılıklar

Türkiye ve Azerbaycan`ın basit yapılı yer adlarındaki başlıca farklılık yer adlarını oluşturan sözcüklerin kökeninde görülmektedir. Şöyle ki, Türkiye yer adlarında Ermenice, Gürcüce, Latince, Lazca, Tatarca, Yunanca kökenli sözcüklere rastlanırken Azerbaycan yer adlarında ise Avarca, Talışça ve Tatarca sözcükler tespit edilmiştir.

Türemiş yapılı yer adlarında esas farklılık addan ad yapım eki, fiilden ad yapım eki ve fiilden fiil yapım eklerinde gözlemlenmektedir.

Addan ad yapım eklerinde farklı kullanılmış ekler:

+cAğIz – Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Çimenceğiz Mahallesi, Köyceğiz Mahallesi.

+sXz – Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Burunsuz Mahallesi, Susuz Mahallesi.

Fiilden ad yapım eklerinde farklı kullanılmış ekler:

+cek – Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Bürücek köyü, Ericek Mahallesi.

+ m – Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Büklüm köyü, Yaylım köyü.

+ XcX – Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Çakıcı köyü, Dikici köyü.

Fiilden fiil yapım eklerinde farklı kullanılmış ekler:

-dXr - Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Sındıran Mahallesi.

- r - Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Yitirmez köyü.

- t - Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Çürüttüm Mahallesi

- n - Az.T`de rastlanmamıştır. TT`de: Bölüntü Mahallesi, Övündü köyü.

5.3.4. Azerbaycan ve Türkiye`deki Yer Adlarının Kökenindeki Farklılıklar

Bu kısımdaki örneklerde yer adlarının kökenine ilişkin sayısal veri sunmak amaçlanmamıştır. O sebeple sınırlı sayıda örnek vermekle yetinilmiştir.

5.3.4.1. Türkiye`de Azerbaycan`dan Farklı Kökenli Yer Adları

5.3.4.1.1. Ermenice Kökenli Yer Adları

Anabat: Maraş`ın merkez ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenicede anabad (ıssız) sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Arakel: Malatya`nın Arguvan ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice arakal (havari) sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Arin: Bitlis`de bulunan bu kasabanın adı Ermenice “kıyı” anlamına gelen arin sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Aroz: Trabzon`un Vakıfkebir ilçesine bağlı bu köyün adı Ermenice “mera” anlamına gelen arod sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Arvas: Van`ın Bahçesaray ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “aralık, yarık” anlamına gelen arvadz sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Avrek: Van merkeze bağlı olan bu köyün adı Ermenice “harabe” anlamına gelen avereg sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Evrek: Tunceli`nin Çemişgezek ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “harabe, yıkıntı” anlamına gelen averag sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Fenk: Maraş`a bağlı olan bu köy adı Ermenice “manastr” anlamına gelen venk sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

Garni: Erzincan`ın Kemah ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “kuzu” anlamına gelen garn sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Gini: Tunceli’de yer alan bu köyün adı Eski Ermenice “şarap” anlamına gelen gini sözcüğüne dayanmaktadır.

Harava: Giresun’un Espiye ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “güney” anlamına gelen harav/haraw sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Harhor: Ankara’nın Haymana ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “taş” anlamına gelen har ve “kuyu” anlamına gelen hor sözcüklerinden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Kaçkar: Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan bu sıradağın adı Ermenice “cin” anlamına gelen kack ve “taş” anlamına gelen kar sözcüklerinden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Kavar: Erzurum’un Hınıs ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “eyalet” anlamına gelen kavar sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Mamak: Ankara’nın bir Mahallesi olan Mamak adı Ermenice “yaban eriği” anlamına gelen mamukh sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Mornik: Elazığ merkeze bağlı olan bu köyün adı Ermenice “böğürtlen” anlamına gelen morenik sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Mucur: Kırşehir’in bir ilçesi olan Mucur adı Ermenice “kömür kırıntısı” anlamına gelen mcur/mcir sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Olur: Erzurum’un bir ilçesi olan Olur adı Ermenice “viraj” anlamına gelen olor sözcüğüne istinat etmektedir (YAS, 2022).

Parisor: Erzurum’un Olur ilçesine bağlı olan bu köyün adı Ermenice “dere çevresi” anlamına gelen parisor sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

5.3.4.1.2. Gürcüce Kökenli Yer Adları

Ahallı: Giresun’un Espiye ilçesine bağlı olan bu köyün adı Gürcüce “yeni” anlamına gelen ahal/ahali sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

İspir: Erzurum'un bir ilçesi olan İspir adı Gürcüce “ırmak, vadi” anlamına gelen sper sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Maran: Mardin'in Dargeçit ilçesine bağlı olan bu köyün adı Gürcüce “mahsen, kiler” anlamına gelen marani sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

5.3.4.1.3. Latince Kökenli Yer Adları

Acer: Antep'in Oğuzeli ilçesine bağlı bir mahalle adı olan Acer sözcüğü Latince “çevik” anlamına gelen agilis sözcüğünden intikal edilmiştir (YAS, 2022).

Fis: Diyarbakır'da yer alan bu köyün adı Latince “yarık, çatlak” anlamına gelen fissus sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Foşa: Trabzon'un Araklı ilçesine bağlı olan bu köyün adı Latince “hendek, çukur” anlamına gelen fossa sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Moloz: İstanbul Burgazada'da bulunan bu burnun adı Latince “yığın” anlamına gelen moles sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

5.3.4.1.4. Lazca Kökenli Yer Adları

Ağeni: Rize'nin Ardeşen ilçesine bağlı olan bu köyün adı Lazca “yeni” anlamına gelen ağeni sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Noğa: Rize'nin Ardeşen ilçesine bağlı olan bu mahallenin adı Lazca “çarşı” anlamına gelen noğa sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

5.3.4.1.5. Tatarca Kökenli Yer Adları

Bucak: Burdur'un bir ilçesi olan Bucak Tatarca “köşe” anlamına gelen bucak sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

5.3.4.1.6. Yunanca Kökenli Yer Adları

Agridya: Çanakkale'nin Gökçeada ilçesinde bulunan bu köyün adı Yunanca “kır yeri” anlamına gelen agridia sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Ağrız: Konya'nın Meram ilçesinde yer alan bu köyün adı Yunanca “tarla” anlamına gelen agros sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Bafa: Aydın'da bulunan bu Gölün adı Eski Yunanca “boya, renk” anlamına gelen baphi sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Balyas: Konya'nın Ilgın ilçesinde yer alan bu köyün adı Yunanca “eski” anlamına gelen palios sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Biga: Çanakkale'nin bir ilçesi olan Biga Eski Yunanca “kaynak, pınar” anlamına gelen pegai sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Dargaz: Antalya'nın Kaş ilçesinde bulunan bu köyün adı Yunanca “teke” anlamına gelen tragos sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Defne: Hatay iline bağlı olan bu ilçenin adı Eski Yunanca “defne” anlamına gelen dāphne sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

Deregümü: Bilal Aksoy'a göre Isparta merkeze bağlı olan bu köyün adı Yunanca “üç” anlamına gelen tri ve “büyük köy” anlamına gelen komi sözlerinden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Dindebol: Maraş'a bağlı olan bu köyün adı Yunanca “ağaç” anlamına gelen dendros ve “kent” anlamına gelen polis sözcüklerinden oluşmuştur (YAS, 2022).

Faralya: Muğla'nın Fethiye ilçesine bağlı olan bu köyün adı Eski Yunanca “sahil” anlamına gelen paralia sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Foça: İzmir'de yer alan bu ilçenin adı Yunanca “fok balığı” anlamına gelen phokia sözcüğünden gelmektedir (YAS, 2022).

Fol: Trabzon'un Tonya ilçesine bağlı olan bu köyün adı Yunanca “folluk” anlamına gelen foli sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Göndere: Karaman'a bağlı olan bu köyün adı Yunanca “mızrak” anlamına gelen kontari sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Halas: Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesine bağlı olan bu köyün adı Yunanca “geçit, boğaz” anlamına gelen hellas sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

İspela: Trabzon'un Maçka ilçesine bağlı olan bu köyün adı Eski Yunanca “kayalık yer” anlamına gelen spelas sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

Kirne: Balıkesir'de yer alan bu köyün adı Yunanca “çeşme, su kaynağı” anlamına gelen krene sözcüğünden intikal etmiştir (YAS, 2022).

Kofra: Kırklareli'nin Demirköy ilçesine bağlı olan bu köyün adı Eski Yunanca “tepe” anlamına gelen korype sözcüğüne dayanmaktadır (YAS, 2022).

Nikfe: Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı olan bu mahallenin adı Yunanca “muzaffer” anlamına gelen nikephoros sözcüğünden kaynaklanmıştır (YAS, 2022).

Talas: Kayseri'nin bir ilçesi olan Talas adı Eski Yunanca “iplikçi” anlamına gelen talasia sözcüğüne istinat etmiştir (YAS, 2022).

Tavra: Amasya'nın Suluova ilçesine bağlı olan bu köyün adı Yunanca “genç boğa” anlamına gelen tavri sözcüğünden kaynaklanmaktadır (YAS, 2022).

5.3.4.2. Azerbaycan'da Türkiye'den Farklı Kökenli Yer Adları

5.3.4.2.1. Avarca (Kuzey Kafkasya'da Özellikle Dağıstan Cumhuriyetinde Konuşulan Bir Dil) Kökenli Yer Adları

Lizə: Qusar bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Avarca “sulama” anlamına gelen lalaze sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Paal: Balakən bölgesi arazisinde bulunan bu Dağın adı Avarca “zirve” anlamına gelen baal sözcüğüne istinat etmektedir (ATEL, 2007).

5.3.4.2.2. Talışça (Güneydoğu Azerbaycan ve Kuzey İran`da Konuşulan Bir Dil) Kökenli Yer Adları

Avun: Yardımlı bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Talışça “su” anlamına gelen ov sözcüğü ve -on ekinden oluşmaktadır (ATEL, 2007).

Avyarud: Astara bölgesinde yer alan bu köyün adı Talışça “çimen” anlamına gelen avya sözcüğü ve “çay” anlamına gelen rud sözcüklerinden kaynaklanmıştır (ATEL, 2007).

Azaruçay: Astara bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Talışça “hızlı” anlamına gelen azu sözcüğü ve “çay” anlamına gelen “rud” sözcüğünden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Coni: Lerik bölgesinde yer alan bu köyün adı Talışça “topraksız” anlamına gelen conı sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Dəmbəlov: Masallı bölgesinde bulunan bu köyün adı Talışça “hoş koku” anlamına gelen dəmbo, “kenar” anlamına gelen lev ve “su” anlamına gelen ov sözcüklerinden oluşturmaktadır (ATEL, 2007).

Dico: Lerik bölgesi arazisinde yer alan bu köyün adı Talışça “köy” anlamına gelen di ve “yer” anlamına gelen colqo sözcüklerinden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Digo: Astara bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Talışça “deniz, derya” anlamına gelen diyo sözcüğünden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Hiramo: Lerik bölgesi arazisinde yer alan bu köyün adı Talışça “ekin” anlamına gelen hır ve “düz yer” anlamına gelen hamo sözcüklerinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Kubin: Masallı bölgesi arazisinde yer alan bu köyün adı Talışça “dağ” anlamına gelen ku sözcüğü ve “alt” anlamına gelen bin sözcüklerinden oluşmaktadır (ATEL, 2007).

Noda: Lerik bölgesi arazisinde yer alan bu köyün adı Talışça “yeni” anlamına gelen no ve “köy” anlamına gelen di sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Pendi: Lerik bölgesi arazisindeki bu köyün adı Talışça “yukarı” anlamına gelen pen ve “köy” anlamına gelen di sözcüklerinden oluşmaktadır (ATEL, 2007).

Poçqon: Lerik bölgesi arazisinde yer alan bu Dağın adı Talışça “ayak” anlamına gelen poçon sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Səra: Lerik bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Talışça “baş” anlamına gelen sə ve “nehir” anlamına gelen ra sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007) .

Şuvi: Astara bölgesi arazisinde yer alan bu köyün adı Talışça “sevinmek” anlamına gelen şo ve “ses” anlamına gelen vi sözcüklerinden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

5.3.4.2.3. Tatça (Güneydoğu Kafkasya Bölgesinde Konuşulan Bir Dil)

Kökenli Yer Adları

Bağəli: İsmayilli bölgesinde bulunan bu köyün adı Tatça “böğürtlen” anlamına gelen bağala sözcüğüne dayanmaktadır (ATEL, 2007).

Bilistan: İsmayilli bölgesinde yer alan bu köyün adı Tatça “sıcak yer” anlamına gelen tat sözcüğüyle -stan ekinden oluşmuştur (ATEL, 2007).

Bico: Ağsu bölgesinde yer alan bu köyün adı Tatça “kokulu” anlamına gelen buc ve “su” anlamına gelen ov sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Kənda: Xızı bölgesi arazisinden geçen bu Nehrin adı Tatça “bulanık” anlamına gelen kənd ve “su” anlamına gelen o/ov sözcüklerinden intikal etmiştir (ATEL, 2007).

Koxoir: Quba bölgesinde bulunan bu Dağın adı Tatça “dağ” anlamına gelen ku ve “duman” anlamına gelen xür sözcüklerinden kaynaklanmaktadır (ATEL, 2007).

Nüydi: Ağsu bölgesi arazisinde bulunan bu köyün adı Tatça “yeni” anlamına gelen nüy ve “köy” anlamına gelen di sözcüklerine dayanmaktadır (ATEL, 2007).

6.BEŞİNCİ BÖLÜM: YER ADLARI DİZİNİ

6.1. Türkiye Yer Adları Dizini

Abbaslık köyü	Akbilek Mahallesi
Abdallı köyü	Akbinek köyü
Abdaloğlu köyü	Akboğaz köyü
Abdiuşağı köyü	Akbudak Mahallesi
Abdulkadir köyü	Akbulak köyü
Abdullah köyü	Akbulak köyü
Abdulpaşa Mahallesi	Akbulut köyü
Abdurrahman köyü	Akburç köyü
Abdurrahmanlı köyü	Akburun Adası
Abdurramnalar köyü	Akça köyü
Abdülkadir köyü	Akçaabat ilçesi
Acıgöl ilçesi	Akçaagıl köyü
Acıpınar köyü	Akçaarmut köyü
Acıpınar köyü	Akçaarmut köyü
Açıkdere Mahallesi	Akçadağ ilçesi
Adapınar Mahallesi	Akçadere köyü
Adilhan köyü	Akçakale ilçesi
Adnan Menderes Mahallesi	Akçakale köyü
Afşar köyü	Akçakale Mahallesi
Afşar Mahallesi	Akçakase köyü
Afşarlı Mahallesi	Akçakavak köyü
Afşartarakçı köyü	Akçakavak köyü
Ağaçdere köyü	Akçakent ilçesi
Ağaçlıpınar köyü	Akçakışla köyü
Ağaçpınar köyü	Akçakoyunlu köyü
Ağaçpınar Mahallesi	Akçakoyunlu köyü
Ağapınar köyü	Akçaköy
Ağcaşar köyü	Akçakuzu köyü
Ahmediye köyü	Akçal Mahallesi
Ahmet Vefik Paşa Mahallesi	Akçalar köyü
Ahmetadil Mahallesi	Akçalı köyü
Ahmetbey köyü	Akçalı köyü
Ahmetcik Mahallesi	Akçalı Mahallesi
Ahmetçayırılı Mahallesi	Akçam köyü
Ahmetler köyü	Akçamescit köyü
Ahmetli ilçesi	Akçaova ilçesi
Ahmetli köyü	Akçaova Mahallesi
Ahmetpaşa köyü	Akçaören köyü
Ahmetpınar köyü	Akçaören Mahallesi
Akağaç köyü	Akçapınar köyü
Akalın köyü	Akçapınar köyü
Akarca Mahallesi	Akçapınar köyü
Akarsu köyü	Akçapınar Mahallesi
Akbaba köyü	Akçasöğüt köyü
Akbaba köyü	Akçasu köyü
Akbaba Mahallesi	Akçasu köyü
Akbaba Mahallesi	Akçasu köyü
Akballı köyü	Akçaşar köyü
Akbaş köyü	Akçataş köyü
Akbaş Mahallesi	Akçataş Mahallesi
Akbaşlar Mahallesi	Akçay köyü
Akbaşlar Mahallesi	Akçayunt köyü
Akbayır Mahallesi	Akçeşme köyü
Akbıyık köyü	Akçeşme Mahallesi
Akbıyıklı köyü	Akçevre köyü

Akdoğan köyü	Akpınar ilçesi
Akdoğan dağları	Akpınar ilçesi
Akdoğan Dağları	Akpınar köyü
Akdoğan Gölü	Akpınar köyü
Akdoğan köyü	Akpınar köyü
Akdoğan Mahallesi	Akpınar köyü
Akdoğan Mahallesi	Akpınar köyü
Akdoğu köyü	Akpınar köyü
Akdurak köyü	Akpınar köyü
Akdurmuş köyü	Akpınar köyü
Akgöl	Akpınar köyü
Akgümüş Mahallesi	Akpınar köyü
Akgün köyü	Akpınar köyü

[illegible]

Aksaz köyü
Akseki ilçesi
Akseki köyü
Akseki Mahallesi
Aksıgın Mahallesi
Aksöğüt köyü
Aksöğüt köyü
Aksu ilçesi
Aksu ilçesi
Aksu ilçesi
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksüt Mahallesi
Akşehir Gölü
Akşehir ilçesi
Aktarla köyü
Aktarla köyü
Aktaş Gölü
Aktaş köyü
Aktaş köyü
Aktaş köyü
Aktaş Mahallesi
Aktaş Mahallesi
Aktepe köyü
Aktepe köyü
Aktepe köyü
Aktoprak köyü
Akuşağı köyü
Akyaka ilçesi
Akyaka köyü
Akyaka köyü
Akyaka köyü
Akyaka Mahallesi
Akyamaç köyü
Akyarma köyü
Akyatan Gölü
Akyayan Gölü
Akyayla köyü
Akyazı ilçesi
Akyazı köyü
Akyazı köyü
Akyazı Mahallesi
Akyıldız köyü
Akyıldız köyü
Akyol köyü
Akyol Mahallesi
Akyumak Mahallesi
Akyurt ilçesi
Akyünlü köyü
Akyüz Mahallesi
Alaaddin köyü
Alaattin Mahallesi
Alaattinköy
Alabalık köyü
Alabuğday Mahallesi
Alacaoğlu Mahallesi
Alaçat köyü
Alaçatı köyü

Alaçatı Mahallesi
Alagöz Mahallesi
Alahıdır Mahallesi
Alakuş köyü
Alakuş köyü
Alakuş Mahallesi
Alatarla köyü
Alattin köyü
Alçakdere köyü
Alemdar köyü
Aliağa ilçesi
Alibahadır Mahallesi
Alibey Adası
Alibeyli köyü
Alibeyli Mahallesi
Alicik köyü
Alidemirci köyü
Aliköy
Alimpınar köyü
Alimpınar Mahallesi
Aliobası köyü
Alioğlu köyü
Alipaşa Mahallesi
Alkan köyü
Aloğlu köyü
Alparslan köyü
Alpaslan köyü
Altıeylül ilçesi
Altıkulaç köyü
Altılar Mahallesi
Altılı köyü
Altındere Mahallesi
Altınpınar köyü
Altınpınar Mahallesi
Altıparmak köyü
Altıpınar köyü
Altıpınar Mahallesi
Altıyol Mahallesi
Altıyol Mahallesi
Altunizade Mahallesi
Ametabat köyü
Anapınar köyü
Anıtçınar köyü
Aradere köyü
Ardıç köyü
Ardıçalanı köyü
Ardıçatak Mahallesi
Ardıçbeli Mahallesi
Ardıçdalı köyü
Ardıçdere
Ardıçdere köyü
Ardıçdibi köyü
Ardıçkaya köyü
Ardıçlar köyü
Ardıçlı köyü
Ardıçlı Mahallesi
Ardıçlıtaş Mahallesi
Ardıçpınar köyü
Ardıçtepe köyü
Arıca köyü

Arıcaklı köyü
Arıcılar köyü
Arıdağ köyü
Arıkaya Mahallesi
Arıkdere Mahallesi
Arıkonak köyü
Arılı köyü
Arımköseli Mahallesi
Ariönü köyü
Arıpınar köyü
Armutalan köyü
Armutalanı Mahallesi
Armutçuk köyü
Armutçuk Mahallesi
Armutkolu Mahallesi
Armutlu ilçesi
Armutlu köyü
Armutlu Mahallesi
Armutluyazı köyü
Armutveren köyü
Arpaalan Mahallesi
Arpacı Mahallesi
Arpacık köyü
Arpacıkaraçay köyü
Arpacılı Mahallesi
Arpaçay Gölü
Arpaçay ilçesi
Arpadere köyü
Arpaderen köyü
Arpaderesi Mahallesi
Arpagedik Mahallesi
Arpahan Mahallesi
Arpakesmez köyü
Arpalı köyü
Arpalı Mahallesi
Arpalık köyü
Arpalık Mahallesi
Arpalıkihsaniye Mahallesi
Arpaören köyü
Arpatepe Mahallesi
Arpayazı köyü
Arslanbeyli köyü
Arslanbeyli köyü
Arslanca köyü
Arslandede köyü
Arslandoğmuş köyü
Arslanköy
Arslanköy
Arslanlı köyü
Arslanlı köyü
Arslanlı Mahallesi
Arslantaş Mahallesi
Aslanapa ilçesi
Aslanbey Mahallesi
Aslandere köyü
Aslangazi köyü
Aslanhane köyü
Aslanhane köyü
Aslanlı Mahallesi
Aslanoğlu Mahallesi

Aslanpınarı köyü
Aslantaş Gölü
Aslantaş köyü
Aslanyurdu köyü
Aslanyusuf köyü
Aslı Adası
Asmadere köyü
Aşağıakpınar köyü
Aşağıaktaş Mahallesi
Aşağıardıç Mahallesi
Aşağıbademli köyü
Aşağıbayındır Mahallesi
Aşağıbeylerbeyi köyü
Aşağıçamlı köyü
Aşağıdere köyü
Aşağıderecik köyü
Aşağıdoğancılar köyü
Aşağıelmahacılı köyü
Aşağıırmaklar köyü
Aşağıkaradere köyü
Aşağıkartal Mahallesi
Aşağıkartallı köyü
Aşağıkurtoğlu köyü
Aşağıpınarlı köyü
Aşağısarmaşık köyü
Aşağıulupınar Mahallesi
Aşıkoğlu Mahallesi
Aşıküzeyir köyü
Aşıkveysel Mahallesi
Atatürk Gölü
Atatürk Mahallesi
Atbaşı köyü
Atcılar köyü
Atçılar Mahallesi
Atkaracalar ilçesi
Atmalıkışanlı Mahallesi
Avni Tolunay Mahallesi
Avşaralanı köyü
Avşarcık köyü
Ayazpınar Mahallesi
Aydemir köyü
Aydın pınar köyü
Aydoğan köyü
Aydoğmuş köyü
Ayhan köyü
Ayranpınar köyü
Ayşepınarı Mahallesi
Ayvacık ilçesi
Ayvacık köyü
Ayvacık köyü
Ayvacık Mahallesi
Ayvadere Mahallesi
Ayvadere Mahallesi
Ayvalı köyü
Ayvalı Mahallesi
Ayvalıbağ köyü
Ayvalıca köyü
Ayvalıca Mahallesi
Ayvalıdere Mahallesi
Ayvalık köyü

Ayvalık Mahallesi
Ayvalıpınar köyü
Azizbey köyü
Aziziye ilçesi
Aziziye köyü
Azizli köyü
Babaçay köyü
Babadere köyü
Babaoğlu köyü
Badem Adası
Bademdere köyü
Bademkaya köyü
Bademli köyü
Bademli Mahallesi
Bademlik Mahallesi
Badempınarı köyü
Bağözü köyü
Bağpınar köyü
Bağpınar köyü
Bağpınar Kuyucak
Bağpınarı Mahallesi
Bahadır köyü
Bahadırlar köyü
Bahadırlar Mahallesi
Bahadırlı köyü
Bahadırlı Mahallesi
Baharözü köyü
Bahattinpaşa köyü
Bahçedere köyü
Bahçedere köyü
Bahçedere Mahallesi
Bahçedere Mahallesi
Bahçedere Mahallesi
Bahtiyar köyü
Balçiçek köyü
Balık Gölü
Balıkçı köyü
Balıkçılar köyü
Balıkhisar Mahallesi
Balıkköy
Balıklı köyü
Balıklı Mahallesi
Balıklıçeşme köyü
Balıklıdere Mahallesi
Balıkpazarı Mahallesi
Balıksu köyü
Ballıdere köyü
Ballıdut köyü
Ballıkpınar Mahallesi
Ballıüzüm köyü
Balmumcu Mahallesi
Baloğlu Mahallesi
Balpınar köyü
Balpınar köyü
Başaran köyü
Başaran köyü
Başaran Mahallesi
Başçeşme Mahallesi
Başdere köyü
Başkurtidere Mahallesi

Başpınar köyü
Başpınar köyü
Başpınar köyü
Başpınar köyü
Başpınar köyü
Başpınar Mahallesi
Başpınar Mahallesi
Başsöğüt köyü
Battalgazi ilçesi
Bayanpınar köyü
Bayat ilçesi
Bayat köyü
Bayat Mahallesi
Bayatlar köyü
Bayazıt köyü
Bayındır ilçesi
Bayındır köyü
Bayındır Mahallesi
Bayındırhüyük köyü
Bayındırlı köyü
Baykuş Mahallesi
Bayraktar köyü
Bayraktar Mahallesi
Bayramdere köyü
Bayramoğlu köyü
Bedirbey Mahallesi
Bedirler köyü
Bedirli köyü
Bekdemir köyü
Bekirdere Mahallesi
Bekirhanlı köyü
Bektaş köyü
Bektaş köyü
Bektaşağa köyü
Bektaşlı köyü
Bektaşoğlu köyü
Bektaşpınarı Mahallesi
Belçınar Mahallesi
Belençay köyü
Belenözü köyü
Belenpınar köyü
Belpınar Mahallesi
Belpınar Mahallesi
Belpınar Mahallesi
Belsöğüt köyü
Benlidere Mahallesi
Beşagaç köyü
Beşagaç köyü
Beşagıl Mahallesi
Beşaslan Mahallesi
Beşbıçak köyü
Beşbıyık Mahallesi
Beşbölük köyü
Beşbucak Mahallesi
Beşbudak Mahallesi
Beşbulak köyü
Beşbulak köyü
Beşçatak köyü
Beşçeşme Mahallesi
Beşdere köyü

Beşdüt köyü
Beşelma köyü
Beşelma köyü
Beşenli Mahallesi
Beşevler köyü
Beşevler köyü
Beşevler Mahallesi
Beşevler Mahallesi
Beşevler Mahallesi
Beşeylül Mahallesi
Beşgöze köyü
Beşkariş köyü
Beşkavak köyü
Beşkılıç Mahallesi
Beşkonak köyü
Beşkonak Mahallesi
Beşköprü Mahallesi
Beşkuyu Mahallesi
Beşler köyü
Beşler köyü
Beşocak Mahallesi
Beşoluk köyü
Beşören köyü
Beşparmak Dağları
Beşparmak dağları
Beşparmak köyü
Beşpınar köyü
Beşpınar köyü
Beşpınar köyü
Beşpınar köyü
Beşpınar Mahallesi
Beşpınar Mahallesi
Beşpınar Mahallesi
Beşpınar Mahallesi
Beşsaray köyü
Beşsaray Mahallesi
Beştepe köyü
Beştepe köyü
Beştepe Mahallesi
Beşyol köyü
Beşyol köyü
Beşyol köyü
Beşyol Mahallesi
Beşyol Mahallesi
Beyazkaya köyü
Beyazkışlakçı köyü
Beydere köyü
Beyderesi köyü
Beyelması köyü
Beylerbaşı Mahallesi
Beyoğlu ilçesi
Beypınar köyü
Beypınarı Mahallesi
Bıçkıdere Mahallesi
Biberoğlu Mahallesi
Bilaller köyü
Bilaloğlu köyü
Bilaloğlu köyü
Binboğa Mahallesi
Bingöl dağları

Bingöze Mahallesi
Binkoç köyü
Bircemal Mahallesi
Birebir Mahallesi
Birinci Mahallesi
Birinciafşar köyü
Birinciafşar köyü
Birlikköy
Boğazdere Mahallesi
Bolatlar Mahallesi
Bolatlı Mahallesi
Bolkar Dağı
Bolkar dağları
Bostandere köyü
Bostanözü köyü
Boyunpınar Mahallesi
Bozağa köyü
Bozağaç köyü
Bozalan köyü
Bozalan köyü
Bozalan Mahallesi
Bozalioğlu Mahallesi
Bozarmut köyü
Bozarmut köyü
Bozat köyü
Bozatlı köyü
Bozatlı köyü
Bozatlı köyü
Bozburun Adası
Bozburun köyü
Bozburun Mahallesi
Bozburun Mahallesi
Bozca köyü
Bozca Mahallesi
Bozcaada ilçesi
Bozcaarmut köyü
Bozcaarmut köyü
Bozcayurt köyü
Bozçalı köyü
Bozçalı Mahallesi
Bozçavuş köyü
Bozdağ
Bozdağlar
Bozdağlar
Bozdağlar
Bozdere Mahallesi
Bozdere Mahallesi
Bozdoğan köyü
Bozhane Mahallesi
Bozhüyük köyü
Bozhüyük köyü
Bozhüyük Mahallesi
Bozhüyük Mahallesi
Bozkaya köyü
Bozkır köyü
Bozköy Mahallesi
Bozkurt ilçesi
Bozkurt ilçesi
Bozkurt ilçesi
Bozkuş köyü

Bozyazı Mahallesi
Bozyiğit köyü
Böğürtlen köyü
Böğürtlen Mahallesi
Budakpınar köyü
Buğday Mahallesi
Buğdaylı köyü
Buğdaylı Mahallesi
Buğdaytepe Mahallesi
Bulaklı köyü
Buldukpınarı Mahallesi
Bulutçeşme Mahallesi

Ceylanpınar ilçesi
Cihanbeyli ilçesi
Cihangir köyü
Çağlar köyü
Çağlayan köyü
Çağlayan Mahallesi
Çağlıpınar köyü
Çakallı Mahallesi
Çakıllıpınar Mahallesi
Çakırbey köyü
Çakırlar Mahallesi
Çakırüzüm köyü

Çamlık Mahallesi
Çamlıpınar köyü
Çamlıpınar Mahallesi
Çamlıtepe köyü
Çamlıyayla köyü
Çamlıyayla köyü
Çamlıyurt Mahallesi
Çamözü köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar Mahallesi
Çampınar Mahallesi
Çamtepe Mahallesi
Çamyayla köyü
Çamyazı köyü
Çamyut köyü
Çatalarmut köyü
Çatalarmut Mahallesi
Çataldere köyü
Çatalelma köyü
Çatalhurma Mahallesi
Çatallıkarakoyunlu köyü
Çatalpınar ilçesi
Çatalpınar köyü
Çatalsu köyü
Çatpınar köyü
Çatpınar köyü
Çavdar Mahallesi
Çavdarlı köyü
Çavdarlılar köyü
Çavuşdere köyü
Çavuşoğlu Mahallesi
Çavuşpınarı köyü
Çay ilçesi
Çaycuma ilçesi
Çaycuma ilçesi
Çayeli ilçesi
Çayeli ilçesi
Çaygökpınar köyü
Çayırılı ilçesi
Çayırılı köyü
Çayıröz köyü
Çayıröz köyü
Çayıröz Mahallesi
Çayırpınar köyü
Çayırpınar köyü
Çaykara ilçesi
Çaykara ilçesi
Çayköy Mahallesi
Çayöz köyü
Çaypınar köyü
Çayüstü köyü
Çebekoğlu Mahallesi
Çelebi ilçesi
Çelebi ilçesi
Çelebi köyü
Çelebibağı köyü
Çelebili Mahallesi

Çengeldere Mahallesi
Çerçioğlu köyü
Çeşme ilçesi
Çevrepınar köyü
Çevrimpınar köyü
Çınar ilçesi
Çınar Mahallesi
Çınaraltı Mahallesi
Çınardibi Mahallesi
Çınardüzü köyü
Çınarköprü köyü
Çınarköy
Çınarlı köyü
Çınarlı Mahallesi
Çınarlıdere Mahallesi
Çınarlıdere Mahallesi
Çınarlık Mahallesi
Çınarpınar köyü
Çınartepe köyü
Çiçek Adası
Çiçekdağı ilçesi
Çiçekdere köyü
Çiçekpınar köyü
Çiftçidere Mahallesi
Çiftepınar Mahallesi
Çimendere Mahallesi
Çimendere Mahallesi
Çobançeşmesi köyü
Çobanözü köyü
Çobanpınarı köyü
Çobanpınarı Mahallesi
Çobansuyu köyü
Çokçapınar köyü
Çolakoğlu Mahallesi
Çukurdere Mahallesi
Çukurpınar köyü
Çukurpınar Mahallesi
Dağpınar köyü
Dağyoncalı Mahallesi
Damlaca köyü
Damlapınar köyü
Damlapınar Mahallesi
Damudere köyü
Damudere köyü
Dana Adası
Danabaşı
Danaburan köyü
Danacılı Mahallesi
Danaçılar Mahallesi
Danalı köyü
Danapınar köyü
Darıca köyü
Darıca Mahallesi
Darıdere köyü
Darıderesi köyü
Darıderesi köyü
Darıkent köyü
Darılı köyü
Darılı Mahallesi
Darıöz köyü

Darıpınarı Mahallesi
Darisekisi Mahallesi
Darıyeri Mahallesi
Davutlar Gölü
Davutlar Mahallesi
Davutlu köyü
Dayıpınarı köyü
Dedebulak köyü
Dedemoğlu Mahallesi
Dedepınar köyü
Defne ilçesi
Değirmendere köyü
Değirmendere köyü
Değirmendere Mahallesi
Demircidere Mahallesi
Demirciler köyü
Demircili Mahallesi
Demirciören köyü
Demireli Mahallesi
Demirhanlar köyü
Demirli pınar köyü
Demirören köyü
Demirören Mahallesi
Demirpınar köyü
Derebayındır köyü
Derebucak ilçesi
Derecik ilçesi
Dereköy
Dereköy
Dereli ilçesi
Derinçay köyü
Derindere köyü
Derinsu köyü
Deveboynu Mahallesi
Deveci köyü
Deveci Mahallesi
Devecipınar köyü
Devecipınarı Mahallesi
Devecitaşı Adası
Devederesi köyü
Devederesi köyü
Develi Besni köyü
Develi ilçesi
Develi Mahallesi
Devepınarı köyü
Devepınarı köyü
Devetaşı köyü
Dibekdere Mahallesi
Dibekdere Mahallesi
Dilekpınar Mahallesi
Dirimpınar köyü
Doğanay köyü
Doğancık Mahallesi
Doğancılar köyü
Doğancılar Mahallesi
Doğançay köyü
Doğançay köyü
Doğançay Mahallesi
Doğanlı köyü
Doğanoğlu köyü

Doğanoğlu Mahallesi
Doğanpınar köyü
Doğanpınar Mahallesi
Doğantepen Mahallesi
Doğanyayla Mahallesi
Doğanyazı Mahallesi
Doğarslan köyü
Doğupınar köyü
Dokuzçam köyü
Dokuzçam Mahallesi
Dokuzçavuş köyü
Dokuzdal Mahallesi
Dokuzdam Mahallesi
Dokuzkonak köyü
Dokuzlar Mahallesi
Dokuzoğul köyü
Dokuzpınar köyü
Dokuzpınar köyü
Dokuzpınar Mahallesi
Dokuztaş köyü
Dokuztay Mahallesi
Dokuztekne Mahallesi
Dokuztepe köyü
Dokuzyol Mahallesi
Doludere köyü
Domuz Adası
Doruklu Mahallesi
Dörtdeğirmen köyü
Dörtdivan ilçesi
Dörteylül köyü
Dörtler Mahallesi
Dörttepe Mahallesi
Dörttyol ilçesi
Dörttyol köyü
Dörttyol Mahallesi
Dörttyol Mahallesi
Dörttyol Mahallesi
Dörttyol Mahallesi
Durmuşlar köyü
Durudere köyü
Durugöl
Durupınar köyü
Durupınar Mahallesi
Dutağaç köyü
Dutağaç Mahallesi
Dutlu Mahallesi
Dutluca köyü
Duttepe köyü
Efe köyü
Efeler ilçesi
Efeler köyü
Eğrekdere köyü
Eğriağaç Mahallesi
Eğridere köyü
Eğridere Mahallesi
Eğrigöl Mahallesi
Eğrikavak köyü
Ekinözü köyü
Elbeyli ilçesi
Eldere köyü
Elif Mahallesi

Elifli Mahallesi
Elma Dağı
Elmaağaç köyü
Elmaağaç Mahallesi
Elmaalan Mahallesi
Elmabahçe köyü
Elmabahçe Mahallesi
Elmabulak köyü
Elmabulak köyü
Elmacık köyü
Elmacık Mahallesi
Elmacıkdere köyü
Elmadağ ilçesi
Elmadağ köyü
Elmadalı köyü
Elmadalı Mahallesi
Elmadüzü köyü
Elmagöl köyü
Elmagölü Mahallesi
Elmakaşı köyü
Elmaköy
Elmaköy Mahallesi
Elmakuzu Mahallesi
Elmalı ilçesi
Elmalı köyü
Elmalı Mahallesi
Elmalıçiftliği köyü
Elmalık köyü
Elmalık Mahallesi
Elmalıkent Mahallesi
Elmapınar Mahallesi
Elmapınar Mahallesi
Elmapınarı köyü
Elmapınarı köyü
Elmayaka Mahallesi
Elmayolu köyü
Elmayurdu köyü
Elvançelebi köyü
Emelcik köyü
Emir Dağı
Emirazizli Mahallesi
Emirbeyazıt Mahallesi
Emirdağ ilçesi
Emirgazi ilçesi
Emirhan köyü
Emirler Mahallesi
Emirli Mahallesi
Emiroğlu köyü
Emre köyü
Endikpınar köyü
Engin köyü
Erbaşlar köyü
Erdal köyü
Erdem köyü
Erdemli ilçesi
Erdoğan köyü
Erdoğan Mahallesi
Eren köyü
Erenköy
Erenköy

Erenköy Mahallesi
Erenköy Mahallesi
Erenler ilçesi
Erenler köyü
Erenler Mahallesi
Erikbağı köyü
Erikbelen köyü
Erikdibi köyü
Erikler köyü
Erikli köyü
Erikli Mahallesi
Eriklice köyü
Eriklice Mahallesi
Eriklik köyü
Eriklikekke köyü
Erikliyayla köyü
Eroğlu Mahallesi
Ertuğrul köyü
Ertuğrul Mahallesi
Ertuğrulgazi Mahallesi
Ertuğrulköy
Ertuğrulköy Mahallesi
Eryılmaz köyü
Esat köyü
Esenpınar Mahallesi
Esiroğlu Mahallesi
Eskiarmutluk köyü
Eşek Adası
Eşmepınar köyü
Eşmepınar köyü
Eşmepınar köyü
Eşmepınar Mahallesi
Eşrefli köyü
Eşrefzade Mahallesi
Eşrefzade Mahallesi
Evliya Çelebi Mahallesi
Eyüplü köyü
Eyüpoğlu Mahallesi
Eyüpözü köyü
Eyüpsultan ilçesi
Fatih ilçesi
Fatih köyü
Fatih Mahallesi
Fatmalı köyü
Fevzi Çakmak köyü
Fevzi Paşa Mahallesi
Fevziye köyü
Fındikköy
Fındıklı ilçesi
Fındıklı köyü
Fındıklı Mahallesi
Fındıklıaksu köyü
Fındıklıkoyak Mahallesi
Fındıkpınarı yaylası
Fındıksuyu Mahallesi
Fıstıklı köyü
Fıstıklı Mahallesi
Gaffarlar Mahallesi
Gaffaruşağı Mahallesi
Gazi Mustafa Kemal Paşa Mahallesi

Gaziosmanpaşa ilçesi
Geçali köyü
Gedikoğluiftliği köyü
Gedikpınar köyü
Gedikpınar Mahallesi
Gelinbuğday Mahallesi
Gelinpınar köyü
Gençoman köyü
Gerger ilçesi
Geyik Dağları
Geyik Mahallesi
Geyikdere köyü
Geyikdere köyü
Geyikpınar köyü
Geyikpınar köyü
Geyikpınarı Mahallesi
Gökbudak köyü
Gökçe Adası
Gökçedere Mahallesi
Gökçedere Mahallesi
Gökçepınar köyü
Gökçepınar köyü
Gökdere köyü
Gökdere köyü
Gökdere Mahallesi
Gökpınar köyü
Gökpınar Mahallesi
Gökpınar Mahallesi
Gökpınarı köyü
Göldere köyü
Göldere Mahallesi
Gölhisar ilçesi
Göllü Dağı
Gölpınar köyü
Gölpınar köyü
Gölpınar Mahallesi
Gözpınar köyü
Gözpınar köyü
Gözpınar Mahallesi
Gözpınarı Mahallesi
Gözpınarı Mahallesi
Gülağaç ilçesi
Gülbahçe köyü
Gülburnu köyü
Güldere köyü
Gülderesi köyü
Güllüdere köyü
Güllüdere Mahallesi
Güllüdere Mahallesi
Güllük Dağı
Gülpınar köyü
Gülpınar köyü
Gülpınar köyü
Gülpınar Mahallesi
Gülpınar Mahallesi
Gülpınar Mahallesi
Gültepe köyü
Gültepe Mahallesi
Gümüştay Mahallesi
Gümüştare köyü

Gümüştare köyü
Gümüştözü köyü
Gümüştınar köyü
Gümüştınar köyü
Gümüştınar Mahallesi
Gümüştınar Mahallesi
Günay köyü
Gündere Mahallesi
Güneyçam Mahallesi
Güneydere köyü
Güneykestane Mahallesi
Güneysöğüt köyü
Güneysöğüt Mahallesi
Gürağaç Mahallesi
Gürbulak köyü
Gürçeşme köyü
Gürdere köyü
Gürpınar ilçesi
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar Mahallesi
Gürsöğüt Mahallesi
Güvemözü köyü
Güvercin Adası
Güvercin köyü
Güvercindere köyü
Güvercindere köyü
Güvercinli köyü
Güvercinliada
Güvercinlik köyü
Güvercinlik Mahallesi
Güvercintepe Mahallesi
Güzelöz köyü
Güzgölü köyü
Güzpınar Mahallesi
Hacı Akif Adası
Hacı Saki Mahallesi
Hacıahmetler köyü
Hacıahmetlidavutlu köyü
Hacıahmetoğlu köyü
Hacıarslan Mahallesi
Hacıbahattin Mahallesi
Hacıbektaş ilçesi
Hacıhalil köyü
Hacıhalilli köyü
Hacıhasan köyü
Hacıhasanlı köyü
Hacıhatipoğlu köyü
Hacıbadi köyü
Hacıbrahimuşağı köyü
Hacıilyas köyü
Hacıismailli köyü
Hacıköseli Mahallesi
Hacılar köyü
Hacımahmut köyü
Hacımahmutuşağı köyü
Hacımusalı köyü

Hacıoğlu köyü
Haciosmanoğlu köyü
Hacıyakup köyü
Hacıyakup Mahallesi
Hacıyusuf köyü
Hacıyusuflu köyü
Halefoğlu köyü
Halıcıoğlu Mahallesi
Halide Edip Adivar Mahallesi
Halilbey Mahallesi
Halilbeyli köyü
Halildede köyü
Haliliye ilçesi
Halilkaya Mahallesi
Haliluşağı Mahallesi
Halitli köyü
Halitpınar köyü
Halkapınar ilçesi
Halkapınar Mahallesi
Hamamdere köyü
Hamidbey köyü
Hamidiye köyü
Hamit köyü
Hamitbey köyü
Hamitköy
Hamzabey köyü
Hamzahacılı köyü
Hamzalar köyü
Hamzalı köyü
Harmanpınar köyü
Hasan Dağı
Hasanabdul köyü
Hasanbey köyü
Hasanbeyler Mahallesi
Hasanbeyli ilçesi
Hasancan köyü
Hasancık köyü
Hasandede köyü
Hasandere köyü
Hasangazi köyü
Hasankeyf ilçesi
Hasanköy
Hasanlar köyü
Hasanlar Mahallesi
Hasanlı köyü
Hasanoğlu Mahallesi
Hasanpaşa köyü
Hasanpınar Mahallesi
Haticepınarı Mahallesi
Havuzdere köyü
Haydar Mahallesi
Haydarlar köyü
Haydarlı köyü
Haydaroğlu köyü
Haydaroğlu Mahallesi
Hayrangöl köyü
Hayriye köyü
Hazımoğlu Mahallesi
Hızır Reis Adası
Hisarözü köyü

Hoca Ahmet Yesevi Mahallesi
Hocaoğlu köyü
Hocaoğlu Mahallesi
Horoz Taşları Adası
Horozdere köyü
Horozgediği Mahallesi
Hoşafıoğlu köyü
Hoşdere köyü
Hurma köyü
Hüseyinağa Mahallesi
Hüseyinbey köyü
Hüseyinhoca köyü
Hüseyinli köyü
Hüseyinoğlu köyü
Hüseyngazi Dağı
Hüseyngazi köyü
Hüseyinli köyü
Hüsniye köyü
Hüsnü Karakaş Mahallesi
Hüsnüoğlu köyü
İhlamurlu köyü
İlgaz dağları
İrmakköy
İbrahimderesi köyü
İbrahimkavağı köyü
İbrahimözü köyü
İbrahimpaşa köyü
İdris Dağı
İdrisli köyü
İğdebağları Mahallesi
İğdecik köyü
İğdeli ada
İğdeli köyü
İğdelidere köyü
İhsangazi ilçesi
İhsaniye köyü
İkibaşlı köyü
İkiçam köyü
İkikavak köyü
İkikise köyü
İkincişar köyü
İkipınar köyü
İkipınar Mahallesi
İkipınar Mahallesi
İkitepe köyü
İkiyaka köyü
İkiyaka köyü
İkizdere ilçesi
İlhanköy
İlyas köyü
İlyasbey köyü
İlyasköy
İlyaslı köyü
İmamhüseyin Mahallesi
İmamoğlu ilçesi
İmranlı ilçesi
İnanlı köyü
İncedere köyü
İncedere köyü
İncedere köyü

İncedere Mahallesi
İnceöz Mahallesi
İncirci köyü
İncirdere köyü
İncirköy Mahallesi
İncirli Adası
İncirli köyü
İncirli Mahallesi
İncirlidere Mahallesi
İncirlik köyü
İncirlioğlu ilçesi
İncirpınar köyü
İncirpınar Mahallesi
İncirtepe Mahallesi
İnönü Mahallesi
İnpınar köyü
İnpınar köyü
İnziloğlu köyü
İsabey köyü
İsabey Mahallesi
İsalı köyü
İsaoğlu köyü
İsapınar Mahallesi
İskender köyü
İskender Mahallesi
İskenderli Mahallesi
İskenderpaşa Mahallesi
İskenderun ilçesi
İsmail köyü
İsmailağatolu köyü
İsmailbey köyü
İsmailköy
İsmailler Mahallesi
İsmaili köyü
İsmetpaşa Mahallesi
İydere ilçesi
İzzettin Mahallesi
İzzettinköy
Kabaarmut köyü
Kabakboğazı köyü
Kabakça Mahallesi
Kabakçevliği köyü
Kabakdağı Mahallesi
Kabakdere Mahallesi
Kabaklar köyü
Kabaklı köyü
Kabaktepe köyü
Kabaktepe Mahallesi
Kabaoğlu Mahallesi
Kadılar Mahallesi
Kadirli ilçesi
Kaledere köyü
Kalemoğlu Mahallesi
Kalenderoğlu köyü
Kalkandere ilçesi
Kalkansöğüt köyü
Kamış köyü
Kamışcık köyü
Kamışgöl köyü
Kamışlı köyü

Kamışlı Mahallesi
Kamışpınar köyü
Kamışpınar Mahallesi
Kamıştaş Mahallesi
Kanatpınar köyü
Kanlıpınar Mahallesi
Kaplan Mahallesi
Kaplanoğlu köyü
Kaplanlar Mahallesi
Kaplanlı köyü
Kara ada
Kara Ada
Karaabalar köyü
Karaada
Karaada
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç köyü
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç Mahallesi
Karaağaç köyü
Karaağaçlı köyü
Karaağaçlı Mahallesi
Karaağaç köyü
Karaağaç Mahallesi
Karaahmetler köyü
Karaahmetler köyü
Karaahmetler Mahallesi
Karaahmetli köyü
Karaahmetli köyü
Karaalan Mahallesi
Karaali köyü
Karaaliler köyü
Karaardıç köyü
Karaardıç Mahallesi
Karaarslan köyü
Karaazap köyü
Karababa Mahallesi
Karabacak köyü
Karabacaklı köyü
Karabağlar ilçesi
Karabakır köyü
Karabalçık köyü
Karabaş Mahallesi
Karabayat Mahallesi
Karabayır köyü
Karabayır köyü
Karabayır Mahallesi

Karabedir köyü
Karabeyler Mahallesi
Karabodur köyü
Karaboğaz köyü
Karaboncuk köyü
Karabörk köyü
Karabörk Mahallesi
Karabucak köyü
Karabulak köyü
Karabulak Mahallesi
Karabulut köyü
Karabulut Mahallesi
Karaburun ilçesi
Karaburun köyü
Karaburun Mahallesi
Karabürçek Mahallesi
Karaca Adası
Karaca köyü
Karaca Mahallesi
Karacabey ilçesi
Karacadağ
Karacahisar köyü
Karacaköy
Karacakuyu Mahallesi
Karacalar köyü
Karacalar köyü
Karacalar Mahallesi
Karacalar Mahallesi
Karacaoğlan köyü
Karacaoğlu köyü
Karacaömerli köyü
Karacaören Gölü
Karacaören köyü
Karacaören köyü
Karacaören köyü
Karacaören köyü
Karacaören Mahallesi
Karacaören Mahallesi
Karacapınar köyü
Karacapınar köyü
Karacasu ilçesi
Karacauşağı köyü
Karacauşağı köyü
Karacık köyü
Karacurun köyü
Karaçal köyü
Karaçal Mahallesi
Karaçalı Mahallesi
Karaçavuş köyü
Karaçavuş köyü
Karaçavuş köyü
Karaçay Mahallesi
Karaçayır köyü
Karaçayır köyü
Karaçayır Mahallesi
Karaçoban ilçesi
Karaçubuk köyü
Karaçukur Mahallesi
Karada
Karadağ

Karadağ
Karadağ Mahallesi
Karadayı köyü
Karadayılar köyü
Karadeniz ilçesi
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere Mahallesi
Karadere Mahallesi
Karadere Mahallesi
Karadere Mahallesi
Karadığın köyü
Karadikmen köyü
Karadut köyü
Karadut Mahallesi
Karaelmaslı Mahallesi
Karagedik köyü
Karagöl
Karagöl
Karagöl köyü
Karagölet Mahallesi
Karagöllü Mahallesi
Karagöllü Mahallesi
Karagöz Mahallesi
Karagöz Mahallesi
Karagündüz Mahallesi
Karagüveç köyü
Karahacılı Mahallesi
Karahalilli Mahallesi
Karahallı ilçesi
Karahamza köyü
Karahamza Mahallesi
Karahamzalar köyü
Karahana köyü
Karahana Mahallesi
Karahasan köyü
Karahasan köyü
Karahasan Mahallesi
Karahasanlar Mahallesi
Karahasanlı köyü
Karahasanlı Mahallesi
Karahasanuşağı Mahallesi
Karahüseyinli Mahallesi
Karahüyük köyü
Karahüyük Mahallesi
Karahüyükafşarı Mahallesi
Karaibrahim köyü
Karaibrahim köyü
Karaincirli köyü
Karaincirli köyü
Karaisalı ilçesi
Karaishak köyü
Karaismailler Mahallesi
Karakacak köyü
Karakale köyü
Karakale köyü
Karakamış Mahallesi

Karakasım köyü
Karakaş köyü
Karakaş köyü
Karakaş Mahallesi
Karakavak Mahallesi
Karakavak Mahallesi
Karakaya Gölü
Karakaya Gölü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya Mahallesi
Karakaya Mahallesi
Karakaya Mahallesi
Karakeçili ilçesi
Karakeçili ilçesi
Karakent köyü
Karakestane köyü
Karakestane köyü
Karakılıç Mahallesi
Karakışla köyü
Karakoç köyü
Karakoç köyü
Karakoçan ilçesi
Karakoçlar köyü
Karakoçlu köyü
Karakoyun Mahallesi
Karakoyunlu ilçesi
Karakoyunlu Mahallesi
Karaköprü ilçesi
Karaköprü köyü
Karaköse köyü
Karaköse köyü
Karaköy
Karaköy
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karakuş köyü
Karakuyu köyü
Karakuyu Mahallesi
Karakuyu Mahallesi
Karakuyu Mahallesi
Karakuzu köyü
Karakuzu Mahallesi
Karakuzulu köyü
Karakütük köyü
Karalıkdere köyü
Karamağara Mahallesi
Karamahmut köyü
Karamahmutlu köyü
Karamanlar köyü
Karamanlar köyü
Karamehmet Mahallesi
Karmelik köyü
Karamesutlu köyü
Karamiş köyü

Karamusalı köyü
Karamustafa köyü
Karamusul köyü
Karamürsel ilçesi
Karandere Mahallesi
Karanfil Mahallesi
Karaoluk Mahallesi
Karaosman Mahallesi
Karaova köyü
Karaören Mahallesi
Karaöz köyü
Karaözü Mahallesi
Karapazar köyü
Karapazar Mahallesi
Karapınar ilçesi
Karapınar ilçesi
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapolat Mahallesi
Karapürçek ilçesi
Karasu ilçesi
Karasu köyü
Karasu köyü
Karaşeyh köyü
Karaşeyh köyü
Karaşeyh köyü
Karataş Gölü
Karataş ilçesi
Karataş köyü
Karataş köyü
Karataş köyü
Karataş köyü
Karataş köyü
Karataş köyü
Karataş Mahallesi
Karatavuk köyü
Karatepe köyü
Karatepe Mahallesi
Karatuş köyü
Karayağcı Mahallesi
Karayakup köyü
Karayakup köyü
Karayakup Mahallesi
Karayakuplu köyü
Karayatak köyü
Karayatak Mahallesi
Karayazı ilçesi
Karayığit köyü
Karayokuş köyü

Karayusuf köyü
Karayusuflu Mahallesi
Karayün köyü
Kardere köyü
Karga Adası
Kargalar köyü
Kargalı köyü
Karınca köyü
Karpınar Mahallesi
Karpuzalanı Mahallesi
Karpuzcu Mahallesi
Karpuzlu ilçesi
Karpuzlu Mahallesi
Kartal ilçesi
Kartal köyü
Kartal Mahallesi
Kartalkaya köyü
Kartalkaya köyü
Kartalpınar köyü
Kartalpınar köyü
Kasımlar köyü
Kasımoğlu Mahallesi
Kaşpınar köyü
Kavak köyü
Kavakalan Mahallesi
Kavakarası Mahallesi
Kavakçeşme Mahallesi
Kavakçeşme Mahallesi
Kavakdere köyü
Kavakdibi köyü
Kavakgözü köyü
Kavakköy
Kavaklar Mahallesi
Kavaklı köyü
Kavaklı Mahallesi
Kavaklıbağ Mahallesi
Kavaklıca Mahallesi
Kavaklıdere ilçesi
Kavaklıdere köyü
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıgöl köyü
Kavaklıgöl köyü
Kavaklıormanı Mahallesi
Kavaklıöz köyü
Kavaklıpınar Mahallesi
Kavaklıpınar Mahallesi
Kavaközü köyü
Kavaközü köyü
Kavaktepe köyü
Kavunlu köyü
Kavunluk köyü
Kayadere Mahallesi
Kayalıdere köyü
Kayapınar ilçesi
Kayapınar köyü
Kayapınar Mahallesi
Kayapınar Mahallesi
Kaynarca Mahallesi

Kaz Dağı
Kazanpınar köyü
Kazanpınar köyü
Kazım Karabekir Mahallesi
Kazımkarabekir ilçesi
Kazpınarı köyü
Keçi Adası
Keçiborlu ilçesi
Keçidere köyü
Keçideresi köyü
Keçideresi köyü
Keçikaya köyü
Keçiköy
Keçili köyü
Kediyünü köyü
Keklikpınar Mahallesi
Keklikpınarı Mahallesi
Kelhasan köyü
Kemaliye ilçesi
Kemalköy
Kemalpaşa ilçesi
Kepekdere Mahallesi
Kerimbeyli köyü
Kerimler Mahallesi
Kerimoğlu köyü
Kerimoğlu köyü
Kesatanesözü köyü
Kesenözü köyü
Kestane Mahallesi
Kestanelik köyü
Kestanelik Mahallesi
Kestanepınarı Mahallesi
Ketendere Mahallesi
Ketendere Mahallesi
Kınık ilçesi
Kırçak köyü
Kırcaoğlu Mahallesi
Kırçiçeği köyü
Kırkağaç ilçesi
Kırkağaç Mahallesi
Kırkarmut Mahallesi
Kırkbulak köyü
Kırkbulak köyü
Kırkdikme Mahallesi
Kırkdilim köyü
Kırkdilim köyü
Kırkgöz Mahallesi
Kırkgöze köyü
Kırkgözeler Mahallesi
Kırkkavak Mahallesi
Kırkkepenekli Mahallesi
Kırkkoyun Mahallesi
Kırkkoyun Mahallesi
Kırkkuyu Mahallesi
Kırkkuyu Mahallesi
Kırklar köyü
Kırklar Mahallesi
Kırklartepesi köyü
Kırkmeşe köyü
Kırkpınar köyü

Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar Mahallesi
Kırkpınar Mahallesi
Kırkpınar Mahallesi
Kırkpınar Mahallesi
Kırksakallar Mahallesi
Kırktepe Mahallesi
Kırktepe Mahallesi
Kızılağaç köyü
Kızılcağaç Mahallesi
Kızılcaelma
Kızılcaelma köyü
Kızılcahamam ilçesi
Kızılcapınar köyü
Kızılcapınar Mahallesi
Kızılcapınar Mahallesi
Kızılcıkderesi köyü
Kızıldere Mahallesi
Kızıldere Mahallesi
Kızılelma köyü
Kızılgöl köyü
Kızılırmak ilçesi
Kızılkeçili Mahallesi
Kızılören ilçesi
Kızılöz köyü
Kızılınar köyü
Kızılsu köyü
Kızıltepe ilçesi
Kızılızüm köyü
Kızılızüm Mahallesi
Kiraz ilçesi
Kirazcık köyü
Kirazdağı köyü
Kirazderesi Mahallesi
Kirazderesi Mahallesi
Kirazköy Mahallesi
Kirazlı köyü
Kirazlı Mahallesi
Kirazlı Mahallesi
Kirazlıdere Mahallesi
Kirazlıdere Mahallesi
Kirazlık köyü
Kirazlık Mahallesi
Kirazlıtepe Mahallesi
Kirazsöku köyü
Kızıroğlu köyü
Kocadere köyü
Kocahaliller Mahallesi
Kocapınar köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar Mahallesi
Koç Adası
Koçarlı ilçesi

Koçbaşı köyü
Koçbeyi köyü
Koççuğaz köyü
Koçdağı Mahallesi
Koçköy
Koçköy Mahallesi
Koçlu köyü
Koçoğlu köyü
Koçpınar köyü
Koçtepe köyü
Koçubaba köyü
Koçullu Mahallesi
Koçyaka Mahallesi
Koçyatağı köyü
Koçyiğitler köyü
Koçyolu köyü
Koçyurdu köyü
Kolludere köyü
Kolpınar köyü
Korkmazlar Mahallesi
Korkut ilçesi
Korkuteli ilçesi
Korkuthan Mahallesi
Koşapınar Mahallesi
Koşuburnutürkmenleri köyü
Kovukçınar Mahallesi
Koyun Adası
Koyunağıllı köyü
Koyunbaba köyü
Koyuncular köyü
Koyunevi Mahallesi
Koyunkıran köyü
Koyunköy
Koyunlu köyü
Koyunoba köyü
Koyunoğlu köyü
Koyuntepe köyü
Kozagaç köyü
Kozagaç Mahallesi
Kozçeşme köyü
Kozdere Mahallesi
Kozpınar köyü
Köklüdere köyü
Köprüçay köyü
Körpınar köyü
Körpınar köyü
Körpınar köyü
Köse ilçesi
Köseli köyü
Köseli Mahallesi
Köseoğlu köyü
Köseoğlu Mahallesi
Köseören Mahallesi
Köseınarı köyü
Kuloğlu köyü
Kuloğulları Mahallesi
Kulubalık köyü
Kuluşağı Mahallesi
Kumafşarı Mahallesi
Kumdere Mahallesi

Kumlupınar köyü
Kumpınar Mahallesi
Kurbağalı köyü
Kurbanpınarı köyü
Kurt köyü
Kurtbağı Mahallesi
Kurtbey köyü
Kurtdere köyü
Kurtdere köyü
Kurtdere Mahallesi
Kurtdere Mahallesi
Kurtdere Mahallesi
Kurtderesi köyü
Kurtderesi köyü
Kurtkale köyü
Kurtköy
Kurtlar köyü
Kurtlar Mahallesi
Kurtoğlu köyü
Kurtulmuş köyü
Kurtulmuş Mahallesi
Kurtuluş köyü
Kurtuluş Mahallesi
Kurtuşağı Mahallesi
Kuruçay köyü
Kuruçay Mahallesi
Kuruçeşme Mahallesi
Kurudere köyü
Kurudere köyü
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurugöl Mahallesi
Kurukavak köyü
Kuş Adası
Kuşadası ilçesi
Kuşbaba köyü
Kuşburnu köyü
Kuşçayır köyü
Kuşçimeni köyü
Kuşçu köyü
Kuşçu Mahallesi
Kuşçular Mahallesi
Kuşçulu köyü
Kuşçulu Mahallesi
Kuşçumustafa Mahallesi
Kuşçuören köyü
Kuşdemir köyü
Kuşhane köyü
Kuşkayası köyü
Kuşkayası Mahallesi
Kuşköy
Kuşluca Mahallesi
Kuşluk köyü
Kuşlukağacı köyü
Kuşoğlu köyü
Kuşoğlu köyü
Kuşsaray köyü

Kuştaş köyü
Kuştepe köyü
Kuyudere Mahallesi
Kuyupınar köyü
Kuyupınar köyü
Kuzdere köyü
Kuzfindık köyü
Kuzucu köyü
Kuzucu Mahallesi
Kuzuköy
Kuzulu köyü.
Kuzupınarı Mahallesi
Küçükafşar köyü
Küçükaküzüm köyü
Küçükaltınbulak köyü
Küçükarmut köyü
Küçükdere köyü
Küçükelmali köyü
Küçükyoncalı Mahallesi
Küknarlı köyü
Kürekdere köyü
Lale Adası
Laledere köyü
Laledere köyü
Lalegölü köyü
Levent Mahallesi
Leventköy
Mahirbey köyü
Mahmudiye ilçesi
Mahmudiye köyü
Mahmudiye Mahallesi
Mahmut Çelebi Mahallesi
Mahmut Sönmez Mahallesi
Mahmutlar Mahallesi
Mahmutlar Mahallesi
Mahmutlu köyü
Malkoçlar köyü
Malpınarı köyü
Mansurlu köyü
Mantar Mahallesi
Maralköy
Mavigöl Mahallesi
Mavigöl Mahallesi
Mecitözü ilçesi
Mehmet Akif Ersoy Mahallesi
Mehmet Ali Paşa Mahallesi
Mehmetaliçiftliği köyü
Mehmetçik Mahallesi
Melikgazi ilçesi
Melikşah köyü
Mercimekören köyü
Meryemuşağı köyü
Meşelidere köyü
Meşelitürkmenler Mahallesi
Meşepınarı Mahallesi
Meydandere köyü
Mımılağaç Mahallesi
Mısırcık köyü
Mısırlık köyü
Mihalgazi ilçesi

Mimarsinan Mahallesi
Mirzabey Mahallesi
Mirzaoglu köyü
Mirzebey köyü
Mithatpaşa Mahallesi
Miyanesultan köyü
Mollahüseyin köyü
Mollaibrahim köyü
Mollamustafa köyü
Mollaosman köyü
Mollaömer köyü
Mollasüleyman köyü
Muhsinler köyü
Muradiye ilçesi
Muradiye Mahallesi
Murat Dağı
Murat Dağı köyü
Murat köyü
Murat Reis Mahallesi
Muratçeşme Mahallesi
Murateli köyü
Muratkoru köyü
Muratlar köyü
Muratlı ilçesi
Muratlı köyü
Muratpaşa ilçesi
Muratpaşa köyü
Murtazaköy
Musabeyli ilçesi
Musabeyli köyü
Musabeyli köyü
Musahoca köyü
Musaköy
Musalar köyü
Musalar Mahallesi
Mustafa Çelebi Adası
Mustafabey köyü
Mustafabeyli Mahallesi
Mustafaçelebi köyü
Mustafaçelebi köyü
Mustafakemalpaşa ilçesi
Mustafalı Mahallesi
Mürseller köyü
Müsellim köyü
Nalbantoğlu Mahallesi
Namık Kemal Mahallesi
Nanepınarı köyü
Nar Adası
Narlı göl
Narlı köyü
Narlı Mahallesi
Narlıdere ilçesi
Narlıdere ilçesi
Narlıdere köyü
Narlıdere Mahallesi
Narlıkışla köyü
Narlıyurt köyü
Narsuyu köyü
Nasreddinhoca Mahallesi
Nasrettin Mahallesi

Nasuhlar Mahallesi
Nasuhoglu köyü
Nazımbey Mahallesi
Nazımiye ilçesi
Nazlıdere Mahallesi
Nebioğlu köyü
Nebioğlu köyü
Necatiye köyü
Necefali köyü
Necmiyeköy
Nemrut Dağı
Nemrut Gölü
Nergis Adası
Nilufer ilçesi
Nohut köyü
Nohut Mahallesi
Nohutlu köyü
Nohutlu Mahallesi
Nohuttepe köyü
Nurettin köyü
Nuripaşa Mahallesi
Nusratlı köyü
Nusretköy
Oğlakkaya Mahallesi
Oğlaklı Mahallesi
Oğlakören Mahallesi
Oğlaksuyu köyü
Oğuzeli ilçesi
Oğuzhan köyü
Oğuzhan köyü
Oğuzköy Mahallesi
Oğuzlar ilçesi
Oğuzlar köyü
Oğuzlu köyü
Olukpınar köyü
Olukpınar köyü
Olurdere köyü
Onikişubat ilçesi
Onortak Mahallesi
Onpınar köyü
Onurlu köyü
Orhan Mahallesi
Orhaneli ilçesi
Orhangazi ilçesi
Orhangazi Mahallesi
Orhaniye köyü
Orhaniye Mahallesi
Ormanpınar köyü
Ormanpınar köyü
Ormanpınarı köyü
Ortabayındır köyü
Ortaç köyü
Ortapınar köyü
Ortasöğütlü Mahallesi
Osmanbey Mahallesi
Osmancık Mahallesi
Osmangazi ilçesi
Osmaniye köyü
Osmanlı köyü
Ovapınar köyü

Ovapınar köyü
Oymaağaç Mahallesi
Oymapınar köyü
Oymapınar Mahallesi
Ozan Mahallesi
Ozanca Mahallesi
Ozancık köyü
Ozanköy
Ozanpınar köyü
Ozanpınar köyü
Öksüzler Mahallesi
Öküz Adası
Ömerağa köyü
Ömerbeyli köyü
Ömercik köyü
Ömerler köyü
Ömerli ilçesi
Ömerli köyü
Ömeroğlu köyü
Ömeroğlu Mahallesi
Ördekçi köyü
Ördekhacı köyü
Örmepınar Mahallesi
Özalp ilçesi
Özbaşı köyü
Özdemir köyü
Özdemir köyü
Özfındıklı köyü
Özpınar köyü
Özpınar Mahallesi
Özpınar Mahallesi
Öztürkmenli Mahallesi
Pamuklu köyü
Pamuklu Mahallesi
Papatya köyü
Paşalıoğlu köyü
Paşapınarı Mahallesi
Payamlı köyü
Payamlı köyü
Pınarbaşı ilçesi
Pınarbaşı Mahallesi
Pınarca köyü
Pınarca köyü
Pınarçay Mahallesi
Pınardere Mahallesi
Pınargözü köyü
Pınarhisar ilçesi
Pınarköy Mahallesi
Pınarköy Mahallesi
Pınarlar Mahallesi
Pınarönü köyü
Pınarözü köyü
Pirahmet köyü
Pirgarip köyü
Pirhalil köyü
Piri Reis Mahallesi
Pirinçeşme Mahallesi
Pirinçeşme Mahallesi
Pirinçi köyü
Pirinçli köyü

Pirinçlik köyü
Polatbey köyü
Polateli ilçesi
Polatpınarı Mahallesi
Rahmankulu köyü
Rasimpaşa Mahallesi
Recepbey köyü
Recepköy
Recepler köyü
Resuloğlu köyü
Resuluşağı köyü
Reşadiye ilçesi
Reşadiye köyü
Reyhanlı ilçesi
Rızvan köyü
Rüstemler Mahallesi
Saatağacı köyü
Sabuncupınar köyü
Safran köyü
Sakızağacı Mahallesi
Sakızköy
Sakızlık köyü
Sakızlık Mahallesi
Salihler Mahallesi
Salihli köyü
Salman köyü
Salmanlı köyü
Samandere köyü
Sameteli köyü
Sancakdere köyü
Sapakpınar Mahallesi
Sapanözü Mahallesi
Sarayakpınar köyü
Sarayözü köyü
Sarıada
Sarıağaç Mahallesi
Sarıağıl köyü
Sarıahmetler Mahallesi
Sarıahmetli köyü
Sarıalan köyü
Sarıbaba köyü
Sarıbahçe köyü
Sarıbalta köyü
Sarıbelen Adası
Sarıbıyık Mahallesi
Sarıbudak köyü
Sarıbudak köyü
Sarıbuğday köyü
Sarıbulak köyü
Sarıbulak Mahallesi
Sarıca Mahallesi
Sarıcaali köyü
Sarıcakaya ilçesi
Sarıcalar köyü
Sarıçalı Mahallesi
Sarıçam ilçesi
Sarıçam ilçesi
Sarıçiçek köyü
Sarıçiçek köyü
Sarıçiçek köyü

Sarıçiçek köyü
Sarıçoban Mahallesi
Sarıdana Mahallesi
Sarıdarı köyü
Sarıdavut köyü
Sarıderesi köyü
Sarıdoğan köyü
Sarıdüz köyü
Sarıgazi Mahallesi
Sarıgöl ilçesi
Sarıgül köyü
Sarıgüney köyü
Sarıgüney köyü
Sarıhacı Mahallesi
Sarıhacılar köyü
Sarıharman köyü
Sarıhasanlı köyü
Sarıkadı köyü
Sarıkamış ilçesi
Sarıkamış köyü
Sarıkaraman köyü
Sarıkavak Mahallesi
Sarıkavak Mahallesi
Sarıkavak Mahallesi
Sarıkavak Mahallesi
Sarıkaya ilçesi
Sarıkaya köyü
Sarıkaya köyü
Sarıkaya köyü
Sarıkaya köyü
Sarıkonak köyü
Sarıkonak köyü
Sarıköy
Sarıköy Mahallesi
Sarıköy Mahallesi
Sarıköy Mahallesi
Sarıksızoğlu Mahallesi
Sarılar köyü
Sarılar Mahallesi
Sarılar Mahallesi
Sarılar Mahallesi
Sarılar Mahallesi
Sarılıman Adası
Sarımehmetler köyü
Sarımsak köyü
Sarıoğlan ilçesi
Sarıot Adası
Sarıömerli köyü
Sarıpınar köyü
Sarıpınar Mahallesi
Sarıpınar Mahallesi
Sarısu köyü
Sarısuvar köyü
Sarısüleyman köyü
Sarıtaş köyü
Sarıtaş köyü
Sarıtaş Mahallesi
Sarıtoprak Mahallesi
Sarıvadi köyü
Sarıveliler ilçesi

Sarıyahşi ilçesi
Sarıyakup köyü
Sarıyakup köyü
Sarıyamaç köyü
Sarıyayla köyü
Sarıyazı köyü
Sarıyusuf köyü
Sarmaşık köyü
Sazlıdere köyü
Sazlıpınar köyü
Sekizsu Mahallesi
Selcen Mahallesi
Selçuk bey Mahallesi
Selçuk ilçesi
Selçuklu ilçesi
Selim ilçesi
Selimağa köyü
Selimiye köyü
Selimiye köyü
Selimiye Mahallesi
Selvioğlu köyü
Senemoğlu köyü
Serçeköy
Serçeler köyü
Serçeler Mahallesi
Serdar köyü
Serindere köyü
Serindere köyü
Serindere Mahallesi
Seyitmahmut köyü
Sezgin Adası
Sığırcı köyü
Sığırcayı köyü
Sıradere köyü
Sırapınar Mahallesi
Sırasöğüt Mahallesi
Sırtpınar köyü.
Sıvatpınar Mahallesi
Siçan Adası
Sinan köyü
Sinanbey Mahallesi
Sinanlı köyü
Siyavuşpaşa Mahallesi
Soğan Adası
Soğancumaçay köyü
Soğanköy
Soğanlı Dağı, Söğütlü köyü, Yerlikavak köyü.
Soğanlı köyü
Soğanlı Mahallesi
Soğanlı Mahallesi
Soğanlıyürük köyü
Soğansuyu Mahallesi
Soğansuyu Mahallesi
Soğucakpınar köyü
Soğukçeşme köyü
Soğukpınar köyü
Soğukpınar köyü
Soğukpınar Mahallesi
Soğukpınar Mahallesi

Söğüt Adası
Söğüt ilçesi
Söğüt Mahallesi
Söğütağzı köyü
Söğütalan köyü
Söğütalanı Mahallesi
Söğütcük köyü
Söğütcük Mahallesi
Söğütçe köyü
Söğütçük köyü
Söğütçük Mahallesi
Söğütdere köyü
Söğütdere Mahallesi
Söğütdere Mahallesi
Söğütgediği köyü
Söğütköy Mahallesi
Söğütlü ilçesi
Söğütlü köyü
Söğütlü Mahallesi
Söğütlüdere köyü
Söğütlüdere köyü
Söğütlüdere Mahallesi
Söğütlüdere Mahallesi
Söğütlügöl köyü
Söğütlügöl köyü
Söğütönü köyü
Söğütören Mahallesi
Söğütözü köyü
Söğütpınar köyü
Söğütpınar Mahallesi
Söğütpınar Mahallesi
Söğütpınarı Mahallesi
Söğütyaylası köyü
Söğüyağıl köyü
Su Adası
Subaşı Mahallesi
Sugözü Mahallesi
Sultandere Mahallesi
Sultanpınarı köyü
Suludere köyü
Suludere köyü
Sulusaray ilçesi
Suşehri ilçesi
Süleymanhüyüğü köyü
Süleymaniye köyü
Süleymaniye Mahallesi
Süleymanlı köyü
Süleymanlı Mahallesi
Süleymanpaşa ilçesi
Süloğlu ilçesi
Sülüklügöl Mahallesi
Sümbüllü Mahallesi
Süngüderesi köyü
Süphan Dağı
Süphandere Mahallesi
Şaban köyü
Şabanözü ilçesi
Şahaloğlu köyü
Şahin köyü
Şahin Mahallesi

Şahinbey ilçesi
Şahinbey ilçesi
Şahinbeyler köyü
Şahinbeyler köyü
Şahindere köyü
Şahindere köyü
Şahinkaya Mahallesi
Şahinköy
Şahinler köyü
Şahinler Mahallesi
Şahinli Mahallesi
Şahinoğlu köyü
Şahinpınarı Mahallesi
Şahinşah köyü
Şahintepe köyü
Şahintepe Mahallesi
Şahinyurdu Mahallesi
Şahinyuva köyü
Şahmuratlı köyü
Şanlıavşar Mahallesi
Şehit Fevzi Mahallesi
Şehit Muhtar Mahallesi
Şehitkamil ilçesi
Şehitkamil Mahallesi
Şekerbulak köyü
Şemsiler Mahallesi
Şerefoğlu Mahallesi
Şeyh Hasan köyü
Şeyhhabıl köyü
Şeyhoğlu köyü
Şeyhsadi köyü
Şükranıye köyü
Şükriye Mahallesi
Şükrüpaşa köyü
Tahir Mahallesi
Tahirbey Mahallesi
Tahtalıkaradut köyü
Tandoğan Mahallesi
Taşlıçay Mahallesi
Taşlıpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Tatlıpınar köyü
Tatlıpınar köyü
Tavşan Adası
Tavşan Dağı
Tavşancık Mahallesi
Tavşanlı ilçesi
Tavşanlı köyü
Tavşanlı Mahallesi
Tayfursökmen Mahallesi
Tayyip köyü
Tayyipler köyü
Tekindere Mahallesi

Tekpınar köyü
Telliolu köyü
Teomanpaşa Mahallesi
Tilkiliköy
Topdere köyü
Topderesi köyü
Tosunpınar köyü
Toygır köyü
Tugaylı köyü
Tuğrul köyü
Tuğrul Mahallesi
Turan köyü
Turgut köyü
Turgut Reis Mahallesi
Turgutbey köyü
Turgutlar köyü
Turgutlu ilçesi
Turgutlu köyü
Turnaköy
Turnalı Mahallesi
Turpçular köyü
Tutmaçbayındır köyü
Türkmen Dağı
Türkmen köyü
Türkmen Mahallesi
Türkmenlioğlu köyü
Türkmenoğlu köyü
Türkmenuşağı Mahallesi
Türkoğlu ilçesi
Türkoğlu köyü
Türküzü Mahallesi
Tütüncüler köyü
Tütüncüler Mahallesi
Tütüncü
Tütünlü köyü
Uğur Mumcu Mahallesi
Uğuraçan köyü
Uğurhan köyü
Uğurlu köyü
Uluağaç Mahallesi
Uludere ilçesi
Ulugöl
Uluğbey köyü
Uluören köyü
Ulupınar köyü
Ulupınar köyü
Ulupınar köyü
Ulupınar Mahallesi
Ulupınar Mahallesi
Ulusoy köyü
Uzakçay köyü
Uzundere ilçesi
Uzundere köyü
Uzundere köyü
Uzundere köyü
Uzungöl
Uzungöl köyü
Uzunpınar köyü
Uzunpınar köyü
Üçağaç köyü

Üçağaç köyü
Üçağıl köyü
Üçavlu Mahallesi
Üçbağlar Mahallesi
Üçbaş köyü
Üçbeyli Mahallesi.
Üçbölük köyü
Üçbudak köyü
Üçbulak köyü
Üçdam köyü
Üçdere köyü
Üçdirek Mahallesi
Üçevler köyü
Üçevler köyü
Üçevler Mahallesi
Üçevler Mahallesi
Üçgazi köyü
Üçgedik Mahallesi
Üçgöl köyü
Üçgöl Mahallesi
Üçgöz köyü
Üçgöze köyü
Üçgöze Mahallesi
Üçhanlar Mahallesi
Üçhüyük köyü
Üçhüyük Mahallesi
Üçirmak köyü
Üçkabağaç köyü
Üçkabağaç Mahallesi.
Üçkarağaç köyü
Üçkarağaç köyü
Üçkardeş Mahallesi
Üçkaya köyü
Üçkaya köyü
Üçkonak Mahallesi
Üçköy
Üçkubbe Mahallesi
Üçkuyu köyü
Üçkuyu köyü
Üçkuyu Mahallesi
Üçkuyu Mahallesi
Üçler köyü
Üçlerkayası köyü
Üçmurat köyü
Üçmurat köyü
Üçok köyü
Üçoluk Mahallesi
Üçoluk Mahallesi
Üçoymak köyü
Üçoyuk köyü
Üçören köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi

Yukarılıpınar köyü
Yukarısöğüt Mahallesi
Yukarısöğütlü köyü
Yukarıuçdam köyü
Yunus Emre Mahallesi
Yunusefendi köyü
Yunusemre ilçesi
Yunushanı Mahallesi
Yunuskent Mahallesi
Yunuslar köyü
Yunuslar Mahallesi
Yunuslu köyü
Yurtçiçeği Mahallesi
Yurtpınar köyü
Yurtpınar köyü
Yusufağa köyü
Yusufbey köyü
Yusufeli ilçesi
Yusufeli köyü
Yusufizzettin köyü
Yusuflar Mahallesi
Yusuflu Mahallesi
Yusufoğlu köyü
Yusuşeyh köyü
Yuvapınar Mahallesi
Yürükatlı Mahallesi
Yüzören Mahallesi
Yüzüncüyıl Mahallesi
Yüzyıl Mahallesi
Zeyneli köyü
Zeynep Kamil Mahallesi
Zeytin köyü
Zeytinalanı Mahallesi

Zeytinbağı köyü
Zeytinbeli Mahallesi
Zeytinburnu ilçesi
Zeytinburnu Mahallesi
Zeytindağ Mahallesi
Zeytinköy Mahallesi
Zeytinli Adası
Zeytinli köyü
Zeytinli Mahallesi
Zeytinlibağ Mahallesi
Zeytinlik köyü
Zeytinoba Mahallesi
Zeytinova Mahallesi
Zübeydehanım Mahallesi
Zülfikar köyü
Zülflühan köyü
5. Levent Mahallesi
15 Mayıs Mahallesi
15 Temmuz Mahallesi
19 Mayıs ilçesi
19 Mayıs Mahallesi
19 Mayıs Mahallesi
19 Mayıs Mahallesi
23 Nisan Mahallesi
29 Ekim Mahallesi
30 Ağustos Mahallesi
50. Yıl Mahallesi
75. Yıl Mahallesi
75. Yıl Mahallesi
100. Yıl köyü
100. Yıl Mahallesi
1200 Evler Mahallesi.

6.1.1. Türkiye`de Kişi Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Abbaslık köyü
Abdallı köyü
Abdulkadir köyü
Abdullah köyü
Abdulpaşa Mahallesi
Abdurrahman köyü
Abdurrahmanlı köyü
Abdurramnalar köyü
Abdülkadirköy
Adilhan köyü
Adnan Menderes Mahallesi
Ahmediye köyü
Ahmet Vefik Paşa Mahallesi
Ahmetadil Mahallesi
Ahmetbey köyü
Ahmetcik Mahallesi
Ahmetçayırılı Mahallesi
Ahmetler köyü
Ahmetli ilçesi
Ahmetli köyü
Ahmetpaşa köyü
Alaaddin köyü
Alaattin Mahallesi
Alaattinköy

Alattin köyü
Aliaga ilçesi
Alibahadır Mahallesi
Alibey Adası
Alibeyli köyü
Alibeyli Mahallesi
Alicik köyü
Alidemirci köyü
Aliköy
Aliobası köyü
Alipaşa Mahallesi
Alparslan köyü
Ametabat köyü
Arslanbeyli köyü
Arslandede köyü
Arslanköy
Arslanlı köyü
Aslangazi köyü
Aslanyusuf köyü
Aslı Adası
Aşıküzeyir köyü
Aşıkveysel Mahallesi
Atatürk Gölü
Atatürk Mahallesi

Avni Tolunay Mahallesi
Ayhan köyü
Azizbey köyü
Aziziye ilçesi
Aziziye köyü
Azizli köyü
Bahattinpaşa köyü
Bahtiyar köyü
Battalgazi ilçesi
Bayazıt köyü
Bedirbey Mahallesi
Bedirler köyü
Bedirli köyü
Bekirhanlı köyü
Bektaş köyü
Bilaller köyü
Bilaloğlu köyü
Burhan köyü
Burhaniye ilçesi
Burhaniye köyü
Büyükorhan ilçesi
Cemaller köyü
Cemalli köyü
Cevherpaşa Mahallesi
Cihanbeyli ilçesi
Cihangir köyü
Çağlar köyü
Çakırbey köyü
Çelebi ilçesi
Davutlar Gölü
Davutlar Mahallesi
Davutlu köyü
Efe köyü
Efeler ilçesi
Efeler köyü
Elbeyli ilçesi
Elif Mahallesi
Elifli Mahallesi
Emelcik köyü
Emir Dağı
Emirazizli Mahallesi
Emirbeyazıt Mahallesi
Emirdağ ilçesi
Emirgazi ilçesi
Emirhan köyü
Emirler Mahallesi
Emirli Mahallesi
Emre köyü
Engin köyü
Erdal köyü
Erdem köyü
Erdoğan köyü
Erdoğan Mahallesi
Eren köyü
Erenköy
Erenköy Mahallesi
Ertuğrul köyü
Esat köyü
Eşrefli köyü
Eşrefzade Mahallesi

Evliya Çelebi Mahallesi
Eyüplü köyü
Eyüpsultan ilçesi
Fatih ilçesi
Fatih köyü
Fatih Mahallesi
Fatmalı köyü
Fevzi Çakmak köyü
Fevzi Paşa Mahallesi
Fevziye köyü
Gazi Mustafa Kemal Paşa Mahallesi
Gaziosmanpaşa ilçesi
Gençoman köyü
Gökçe Adası
Günay köyü
Hacı Akif Adası
Hacı Saki Mahallesi
Hacıarslan Mahallesi
Hacıbahattin Mahallesi
Hacıbektaş ilçesi
Hacıhalil köyü
Hacıhalilli köyü
Hacıhasan köyü
Hacıhasanlı köyü
Hacıbadi köyü
Hacıilyas köyü
Hacıismailli köyü
Hacımahmut köyü
Hacımusalı köyü
Hacıyakup köyü
Hacıyakup Mahallesi
Hacıyusuf köyü
Hacıyusuflu köyü
Halide Edip Adıvar Mahallesi
Halilbey Mahallesi
Halilbeyli köyü
Halildede köyü
Haliliye ilçesi
Halitli köyü
Halitpınar köyü
Hamidbey köyü
Hamidiye köyü
Hamit köyü
Hamitbey köyü
Hamitköy
Hamzabey köyü
Hamzalar köyü
Hamzalı köyü
Hasan Dağı
Hasanabdal köyü
Hasanbey köyü
Hasanbeyler Mahallesi
Hasanbeyli ilçesi
Hasancan köyü
Hasancık köyü
Hasandede köyü
Hasandere köyü
Hasangazi köyü
Hasankeyf ilçesi
Hasanköy

Hasanlar köyü
Hasanlar Mahallesi
Hasanlı köyü
Hasanpaşa köyü
Haydar Mahallesi
Haydarlar köyü
Haydarlı köyü
Hayriye köyü
Hızır Reis Adası
Hoca Ahmet Yesevi Mahallesi
Hüseyinağa Mahallesi
Hüseyinbey köyü
Hüseyinhoca köyü
Hüseyinli köyü
Hüseyngazi Dağı
Hüseyngazi köyü
Hüseyinli köyü
Hüsniye köyü
Hüsnü Karakaş Mahallesi
Hüsnüoğlu köyü
İlgaz dağları
İbrahimderesi köyü
İbrahimkavağı köyü
İbrahimözü köyü
İbrahimpasha köyü
İdris Dağı
İdrisli köyü
İhsangazi ilçesi
İhsaniye köyü
İlhanköy
İlyas köyü
İlyasbey köyü
İlyasköy
İlyaslı köyü
İmamhüseyin Mahallesi
İmranlı ilçesi
İnönü Mahallesi
İsabey köyü
İsabey Mahallesi
İsalı köyü
İskender köyü
İskender Mahallesi
İskenderli Mahallesi
İskenderpaşa Mahallesi
İskenderun ilçesi
İsmail köyü
İsmailbey köyü
İsmailköy
İsmailler Mahallesi
İsmailli köyü
İsmetpaşa Mahallesi
İzzettin Mahallesi
İzzettinköy
Kadirli ilçesi
Karaahmetler köyü
Karaarslan köyü
Karabedir köyü
Karahasan köyü
Karaibrahim köyü
Kazım Karabekir Mahallesi

Kazımkarabekir ilçesi
Kelhasan köyü
Kemaliye ilçesi
Kemalköy
Kemalpaşa ilçesi
Kerimbeyli köyü
Kerimler Mahallesi
Kerimoğlu köyü
Korkut ilçesi
Korkuteli ilçesi
Korkuthan Mahallesi
Levent Mahallesi
Leventköy
Mahirbey köyü
Mahmudiye ilçesi
Mahmudiye köyü
Mahmudiye Mahallesi
Mahmut Çelebi Mahallesi
Mahmut Sönmez Mahallesi
Mahmutlar Mahallesi
Mahmutlu köyü
Mansurlu köyü
Mecitözü ilçesi
Mehmet Akif Ersoy Mahallesi
Mehmet Ali Paşa Mahallesi
Mehmetçik Mahallesi
Melikgazi ilçesi
Melikşah köyü
Meryemuşağı köyü
Mihalgazi ilçesi
Mimarsinan Mahallesi
Mirzebey köyü
Mithatpaşa Mahallesi
Miyanesultan köyü
Mollahüseyin köyü
Mollaibrahim köyü
Mollamustafa köyü
Mollaosman köyü
Mollaömer köyü
Mollasüleyman köyü
Muhsinler köyü
Muradiye ilçesi
Muradiye Mahallesi
Murat Dağı
Murat Dağı köyü
Murat köyü
Murat Reis Mahallesi
Murateli köyü
Muratkoru köyü
Muratlar köyü
Muratlı ilçesi
Muratlı köyü
Muratpaşa ilçesi
Muratpaşa köyü
Murtazaköy
Musabeyli ilçesi
Musabeyli köyü
Musahoca köyü
Musaköy
Musalar köyü

Musalar Mahallesi
Mustafa Çelebi Adası
Mustafabey köyü
Mustafaçelebi köyü
Mustafakemalpaşa ilçesi
Mustafalı Mahallesi
Müsellim köyü
Namık Kemal Mahallesi
Nasreddinhoca Mahallesi
Nasrettin Mahallesi
Nazımbey Mahallesi
Nazımiye ilçesi
Nebioğlu köyü
Necatiye köyü
Necefali köyü
Necmiyeköy
Nemrut Dağı
Nemrut Gölü
Nurettin köyü
Nuripaşa Mahallesi
Nusratlı köyü
Nusretköy
Oğuzhan köyü
Orhan Mahallesi
Orhaneli ilçesi
Orhangazi ilçesi
Orhangazi Mahallesi
Orhaniye köyü
Orhaniye Mahallesi
Ortaç köyü
Osmanbey Mahallesi
Osmancık Mahallesi
Osmangazi ilçesi
Osmaniye köyü
Osmanlı köyü
Ömerağa köyü
Ömerbeyli köyü
Ömercik köyü
Ömerler köyü
Ömerli ilçesi
Ömerli köyü
Özdemir köyü
Payamlı köyü
Pınarca köyü
Pınargözü köyü
Pirahmet köyü
Pirgarip köyü
Pirhalil köyü
Piri Reis Mahallesi
Polatbey köyü
Polateli ilçesi
Rahmankulu köyü
Rasimpaşa Mahallesi
Recepbey köyü
Recepköy
Recepler köyü
Reşadiye ilçesi
Reşadiye köyü
Rızvan köyü
Rüstemler Mahallesi

Salihler Mahallesi
Salihli köyü
Salman köyü
Salmanlı köyü
Sameteli köyü
Sarımehmetler köyü
Selcen Mahallesi
Selçuk bey Mahallesi
Selçuk ilçesi
Selçuklu ilçesi
Selim ilçesi
Selimağa köyü
Selimiye köyü
Selimiye köyü
Selimiye Mahallesi
Serdar köyü
Seyitmahmut köyü
Sezgin Adası
Sinan köyü
Sinanbey Mahallesi
Sinanlı köyü
Siyavuşpaşa Mahallesi
Süleymanhüyüğü köyü
Süleymaniye köyü
Süleymaniye Mahallesi
Süleymanlı köyü
Süleymanlı Mahallesi
Süleymanpaşa ilçesi
Süphan Dağı
Şaban köyü
Şabanözü ilçesi
Şahinbey ilçesi
Şahinbeyler köyü
Şahmuratlı köyü
Şehit Fevzi Mahallesi
Şehit Muhtar Mahallesi
Şehitkamil ilçesi
Şehitkemal Mahallesi
Şeyh Hasan köyü
Şeyhhabıl köyü
Şeyhsadi köyü
Şükriye köyü
Şükriye Mahallesi
Tahir Mahallesi
Tahirbey Mahallesi
Tayyip köyü
Tayyipler köyü
Teomanpaşa Mahallesi
Toygaz köyü
Tugaylı köyü
Tuğrul Mahallesi
Turan köyü
Turgut köyü
Turgut Reis Mahallesi
Turgutbey köyü
Turgutlar köyü
Turgutlu ilçesi
Turgutlu köyü
Uğur Mumcu Mahallesi
Uğuraçan köyü

Uğurhan köyü
Uğurlu köyü
Uluğbey köyü
Ulusoy köyü
Üçmurat köyü
Ünal köyü
Veysel Karani Mahallesi
Veysel köyü
Yahyalı ilçesi
Yahyayazıcılar köyü
Yakupabdul köyü
Yaşarköy
Yavuz köyü
Yavuz Mahallesi
Yavuz Selim Mahallesi
Yavuz Sultan Selim Mahallesi
Yavuzeli ilçesi
Yavuzköy

Yavuzlar köyü
Yavuzlu köyü
Yıldırım Beyazıt Mahallesi
Yılmazköy
Yunus Emre Mahallesi
Yunusemre ilçesi
Yusufoğlu köyü
Yusufbey köyü
Yusufeli ilçesi
Yusufeli köyü
Yusufizzettin köyü
Yusuflar Mahallesi
Yusuflu Mahallesi
Yusufoğlu köyü
Zeynep Kamil Mahallesi
Zübeydehanım Mahallesi
Zülfikar köyü
Zülüflühan köyü.

6.1.2. Türkiye`de Boy, Aşiret ve Soyadları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Abdaloğlu köyü
Abdiuşağı köyü
Afşar köyü
Afşar Mahallesi
Afşarlı Mahallesi
Afşartarakçı köyü
Akalin köyü
Akbaba köyü
Akbaba Mahallesi
Akbaşlar Mahallesi
Akçakale köyü
Akçakoyunlu köyü
Akçal Mahallesi
Akçalı köyü
Akçataş köyü
Akçataş Mahallesi
Akdoğan Mahallesi
Akkaya Mahallesi
Akkoyunlu köyü
Akoğlu Adası
Aktaş köyü
Aktaş Mahallesi
Alacaoğlu Mahallesi
Alagöz Mahallesi
Alemdar köyü
Alioğlu köyü
Alkan köyü
Aloğlu köyü
Altunizade Mahallesi
Arımköseli Mahallesi
Arslanbeyli köyü
Arslanca köyü
Arslandoğmuş köyü
Arslanköy
Arslanlı köyü
Arslanlı Mahallesi
Arslantaş Mahallesi
Aslanbey Mahallesi
Aslanhane köyü

Aslanlı Mahallesi
Aslanoğlu Mahallesi
Aşağıaktaş Mahallesi
Aşağıbayındır Mahallesi
Aşağıbeylerbeyi köyü
Aşağıdoğancılar köyü
Aşağıkurtoğlu köyü
Aşıkoğlu Mahallesi
Atkaracalar ilçesi
Atmalıkışanlı Mahallesi
Avşaralanı köyü
Avşarcık köyü
Aydemir köyü
Aydoğan köyü
Aydoğmuş köyü
Babaoğlu köyü
Bahadır köyü
Bahadırlar köyü
Bahadırlar Mahallesi
Bahadırlı köyü
Bahadırlı Mahallesi
Balmumcu Mahallesi
Baloğlu Mahallesi
Başaran köyü
Başaran köyü
Başaran Mahallesi
Bayat ilçesi
Bayat köyü
Bayat Mahallesi
Bayatlar köyü
Bayındır ilçesi
Bayındır köyü
Bayındır Mahallesi
Bayındırhüyük köyü
Bayındırlı köyü
Bayraktar köyü
Bayraktar Mahallesi
Bayramoğlu köyü
Bekdemir köyü

Bektaş köyü
Bektaşğa köyü
Bektaşlı köyü
Bektaşoğlu köyü
Beylerbaşı Mahallesi
Beyoğlu ilçesi
Bilaloğlu köyü
Birinciafşar köyü
Bolatlar Mahallesi
Bolatlı Mahallesi
Bolkar Dağı
Bolkar dağları
Bozalioğlu Mahallesi
Bozca köyü
Bozca Mahallesi
Bozkır köyü
Bozkuş köyü
Burhanoğlu köyü
Büyükaşar köyü
Büyükdoğan Mahallesi
Caferli köyü
Cebeci köyü
Celaller köyü
Celilbeyoğlu köyü
Çağlayan köyü
Çağlayan Mahallesi
Çakırlar Mahallesi
Çatalıkarakoyunlu köyü
Çavuşoğlu Mahallesi
Çebekoğlu Mahallesi
Çelebi ilçesi
Çelebi köyü
Çelebibağı köyü
Çelebili Mahallesi
Çerçioğlu köyü
Çolakoğlu Mahallesi
Dedemoğlu Mahallesi
Demirciler köyü
Demircili Mahallesi
Demirciören köyü
Demireli Mahallesi
Demirhanlar köyü
Demirören köyü
Demirören Mahallesi
Derebayındır köyü
Doğanay köyü
Doğancık Mahallesi
Doğancılar köyü
Doğancılar Mahallesi
Doğanlı köyü
Doğanoglu köyü
Doğanoglu Mahallesi
Doğantepen Mahallesi
Doğanyayla Mahallesi
Doğanyazı Mahallesi
Doğarslan köyü
Doruklu Mahallesi
Durmuşlar köyü
Elvançelebi köyü
Emiroğlu köyü

Erbaşlar köyü
Erdemli ilçesi
Erenköy
Erenköy Mahallesi
Erenler ilçesi
Erenler köyü
Erenler Mahallesi
Eroğlu Mahallesi
Ertuğrul Mahallesi
Ertuğrulgazi Mahallesi
Ertuğrulköy
Ertuğrulköy Mahallesi
Eryılmaz köyü
Esiroğlu Mahallesi
Eşrefzade Mahallesi
Eyüpoğlu Mahallesi
Gaffarlar Mahallesi
Gaffaruşağı Mahallesi
Geçali köyü
Gedikoğluçiftliği köyü
Gerger ilçesi
Hacıahmetler köyü
Hacıahmetlidavutlu köyü
Hacıahmetoğlu köyü
Hacıhatipoğlu köyü
Hacıbrahimuşağı köyü
Hacıköseli Mahallesi
Hacılar köyü
Hacımahmutuşağı köyü
Hacıoğlu köyü
Hacıosmanoğlu köyü
Halefoğlu köyü
Halıcıoğlu Mahallesi
Halilkaya Mahallesi
Haliluşağı Mahallesi
Hamzahacılı köyü
Hasanoğlu Mahallesi
Haydaroğlu köyü
Haydaroğlu Mahallesi
Hazımoğlu Mahallesi
Hocaoğlu köyü
Hocaoğlu Mahallesi
Hoşafoglu köyü
Hüseyinoğlu köyü
İmamoğlu ilçesi
İnanlı köyü
İnziloğlu köyü
İsaoğlu köyü
İsmailağatolu köyü
Kabaoğlu Mahallesi
Kadılar Mahallesi
Kalemoğlu Mahallesi
Kalenderoğlu köyü
Karaca köyü
Karaca Mahallesi
Karacaköy
Karacalar köyü
Karacalar Mahallesi
Karacaoğlan köyü
Karacaoğlu köyü

Karacaören köyü
Karacaören Mahallesi
Karacauşağı köyü
Karahalilli Mahallesi
Karahasanuşağı Mahallesi
Karahüyükafşarı Mahallesi
Karakoçlar köyü
Karaköse köyü
Karamanlar köyü
Karataş Mahallesi
Kasımlar köyü
Kasımoğlu Mahallesi
Kaynarca Mahallesi
Kerimoğlu köyü
Kınık ilçesi
Kıpçak köyü
Kırcaoğlu Mahallesi
Kızıroğlu köyü
Kocahaliller Mahallesi
Koçarlı ilçesi
Koçlu köyü
Koçoğlu köyü
Koçullu Mahallesi
Koçyiğitler köyü
Korkmazlar Mahallesi
Koşuburnutürkmenleri köyü
Köse ilçesi
Köseli köyü
Köseli Mahallesi
Köseoğlu köyü
Köseoğlu Mahallesi
Köseören Mahallesi
Kuloğlu köyü
Kuloğulları Mahallesi
Kuluşağı Mahallesi
Kumafşarı Mahallesi
Kurtulmuş köyü
Kurtulmuş Mahallesi
Kurtuluş köyü
Kurtuluş Mahallesi
Kuşoğlu köyü
Küçükafşar köyü
Mahmutlar Mahallesi
Malkoçlar köyü
Mehmetaliçiftliği köyü
Meşelitürkmenler Mahallesi
Mirzabey Mahallesi
Mirzaoğlu köyü
Musabeyli köyü
Mustafabeyli Mahallesi
Mustafaçelebi köyü
Mürseller köyü
Nalbantoğlu Mahallesi
Nasuhlar Mahallesi
Nasuhoğlu köyü
Nebioğlu köyü

Oğuzeli ilçesi
Oğuzhan köyü
Oğuzköy Mahallesi
Oğuzlar ilçesi
Oğuzlar köyü
Oğuzlu köyü
Onurlu köyü
Ortabayındır köyü
Ozan Mahallesi
Ozanca Mahallesi
Ozancık köyü
Ozanköy
Ozanpınar köyü
Öksüzler Mahallesi
Ömeroğlu köyü
Ömeroğlu Mahallesi
Özalp ilçesi
Özbaşı köyü
Özdemir köyü
Özpınar Mahallesi
Öztürkmenli Mahallesi
Paşalıoğlu köyü
Payamlı köyü
Resuloğlu köyü
Resuluşağı köyü
Sarıksızoğlu Mahallesi
Selvioğlu köyü
Senemoğlu köyü
Süloğlu ilçesi
Şahaloğlu köyü
Şanlıavşar Mahallesi
Şemsiler Mahallesi
Şerefioğlu Mahallesi
Şeyhoğlu köyü
Şükrüpaşa köyü
Tandoğan Mahallesi
Tellioğlu köyü
Tuğrul köyü
Tutmaçbayındır köyü
Türkmen Dağı
Türkmen köyü
Türkmen Mahallesi
Türkmenlioğlu köyü
Türkmenoğlu köyü
Türkmenuşağı Mahallesi
Türkoğlu ilçesi
Türkoğlu köyü
Uluören köyü
Yağmuroğlu köyü
Yakupabdal köyü
Yenikaraören köyü
Yıldırım Mahallesi
Yukarıkurtoğlu köyü
Yusufoğlu köyü.
Zeynelli köyü

6.1.3. Türkiye`de Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Akçakoyunlu köyü
Akkeçi Mahallesi
Akkeçili köyü
Akkoç Mahallesi
Akkuş Adası
Akkuş ilçesi
Akkuş köyü
Akkuş Mahallesi
Alabalık köyü
Alakuş köyü
Alakuş Mahallesi
Arıca köyü
Arıcaklı köyü
Arıcılar köyü
Arıdağ köyü
Arıkaya Mahallesi
Arıkonak köyü
Arılı köyü
Arıönü köyü
Aslanapa ilçesi
Aslandere köyü
Aslanhane köyü
Aslanpınarı köyü
Aslantaş Gölü
Aslantaş köyü
Aslanyurdu köyü
Aşağıkartal Mahallesi
Aşağıkartal köyü
Atbaşı köyü
Atcılar köyü
Atçılar Mahallesi
Balık Gölü
Balıkçı köyü
Balıkçılar köyü
Balıkhisar Mahallesi
Balıkköy
Balıklı köyü
Balıklı Mahallesi
Balıklıçeşme köyü
Balıkpazarı Mahallesi
Balıksu köyü
Baykuş Mahallesi
Bozat köyü
Bozatl köyü
Bozkurt ilçesi
Bozkuş köyü
Ceyhanlı Mahallesi
Ceylanköy
Ceylanlı köyü
Ceylanpınar ilçesi
Çakallı Mahallesi
Dana Adası
Danabaşı
Danaburan köyü
Danacılı Mahallesi
Danaçılar Mahallesi
Danalı köyü
Deveboyunu Mahallesi

Deveci köyü
Deveci Mahallesi
Devecipınar köyü
Devecitaşı Adası
Devederesi köyü
Develi Besni köyü
Develi ilçesi
Develi Mahallesi
Devepınarı köyü
Devetaşı köyü
Domuz Adası
Eşek Adası
Geyik Dağları
Geyik Mahallesi
Geyikdere köyü
Güvercin Adası
Güvercin köyü
Güvercindere köyü
Güvercinli köyü
Güvercinliada
Güvercinlik köyü
Güvercinlik Mahallesi
Güvercintepe Mahallesi
Horoz Taşları Adası
Horozgediği Mahallesi
Kaplan Mahallesi
Kaplancı köyü
Kaplanlar Mahallesi
Kaplanlı köyü
Karakeçili ilçesi
Karakoç köyü
Karakoyunlu Mahallesi
Karakuzu köyü
Karga Adası
Kargalar köyü
Kargalı köyü
Karıncı köyü
Kartal ilçesi
Kartal köyü
Kartal Mahallesi
Kartalkaya köyü
Kartalkaya köyü
Kaz Dağı
Keçi Adası
Keçiborlu ilçesi
Keçidere köyü
Keçideresi köyü
Keçikaya köyü
Keçiköy
Keçili köyü
Kediyünü köyü
Keklikpınar Mahallesi
Kırkkoyun Mahallesi
Kızılkeçili Mahallesi
Koç Adası
Koçbaşı köyü
Koçbeyi köyü
Koççuğaz köyü

Koçdağı Mahallesi
Koçköy
Koçköy Mahallesi
Koçtepe köyü
Koçubaba köyü
Koçyaka Mahallesi
Koçyatağı köyü
Koçyolu köyü
Koçyurdu köyü
Koyun Adası
Koyunağilli köyü
Koyunbaba köyü
Koyuncular köyü
Koyunevi Mahallesi
Koyunkıran köyü
Koyunköy
Koyunlu köyü
Koyunoba köyü
Koyunoğlu köyü
Koyuntepe köyü
Kulubalık köyü
Kurbağalı köyü
Kurt köyü
Kurtbağı Mahallesi
Kurtbey köyü
Kurtdere köyü
Kurtdere Mahallesi
Kurtderesi köyü
Kurtkale köyü
Kurtköy
Kurtlar köyü
Kurtlar Mahallesi
Kurtoğlu köyü
Kurtuşağı Mahallesi
Kuş Adası
Kuşadası ilçesi
Kuşbaba köyü
Kuşçayır köyü
Kuşçimeni köyü
Kuşçu köyü
Kuşçu Mahallesi
Kuşçular Mahallesi
Kuşçulu köyü
Kuşçulu Mahallesi
Kuşçumustafa Mahallesi
Kuşçuören köyü
Kuşdemir köyü
Kuşhane köyü
Kuşkayası köyü
Kuşkayası Mahallesi
Kuşköy
Kuşluca Mahallesi
Kuşluk köyü
Kuşlukağacı köyü
Kuşoğlu köyü
Kuşsaray köyü
Kuştaş köyü

Kuştepe köyü
Kuzucu köyü
Kuzucu Mahallesi
Kuzuköy
Kuzulu köyü.
Maralköy
Oğlakkaya Mahallesi
Oğlaklı Mahallesi
Oğlakören Mahallesi
Öküz Adası
Ördekçi köyü
Ördekhacı köyü
Serçeköy
Serçeler köyü
Serçeler Mahallesi
Sığırcı köyü
Sığırcay köyü
Siçan Adası
Şahin köyü
Şahin Mahallesi
Şahinbey ilçesi
Şahinbeyler köyü
Şahindere köyü
Şahinkaya Mahallesi
Şahinköy
Şahinler köyü
Şahinler Mahallesi
Şahinli Mahallesi
Şahinoğlu köyü
Şahinpınarı Mahallesi.
Şahinşah köyü
Şahintepe köyü
Şahintepe Mahallesi
Şahinyurdu Mahallesi
Şahinyuva köyü
Tavşan Adası
Tavşan Dağı
Tavşancık Mahallesi
Tavşanlı ilçesi
Tavşanlı köyü
Tavşanlı Mahallesi
Tilkiliköy
Turnaköy
Turnalı Mahallesi
Yılan Adası
Yılangözü köyü
Yılanlar köyü
Yılanlı köyü
Yılanlı Mahallesi
Yukarıkartal Mahallesi
Yunusefendi köyü
Yunushanı Mahallesi
Yunuskent Mahallesi
Yunuslar köyü
Yunuslar Mahallesi
Yunuslu köyü

6.1.4. Türkiye`de Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Akçaarmut köyü
Akçakavak köyü
Akçasöğüt köyü
Akçiçek köyü
Akkiraz köyü
Aksöğüt köyü
Alabuğday Mahallesi
Anıtçınar köyü
Ardıç köyü
Ardıçalı köyü
Ardıçatak Mahallesi
Ardıçbeli Mahallesi
Ardıçdalı köyü
Ardıçdere
Ardıçdibi köyü
Ardıçkaya köyü
Ardıçlar köyü
Ardıçlı köyü
Ardıçlı Mahallesi
Ardıçlıtaş Mahallesi
Ardıçtepe köyü
Armutalan köyü
Armutalanı Mahallesi
Armutçuk köyü
Armutçuk Mahallesi
Armutkolu Mahallesi
Armutlu ilçesi
Armutlu köyü
Armutlu Mahallesi
Armutluyazı köyü
Armutveren köyü
Arpaalan Mahallesi
Arpacı Mahallesi
Arpacık köyü
Arpacıkaraçay köyü
Arpacılı Mahallesi
Arpadere köyü
Arpaderen köyü
Arpagedik Mahallesi
Arpahan Mahallesi
Arpakesmez köyü
Arpalı köyü
Arpalı Mahallesi
Arpalık köyü
Arpalık Mahallesi
Arpalıkihsaniye Mahallesi
Arpaören köyü
Arpatepe Mahallesi
Arpayazı köyü
Arpaçay Gölü
Aşağıardıç Mahallesi
Aşağıbademli köyü
Aşağıcamlı köyü
Aşağıelmahacılı köyü
Aşağısarmaşık köyü
Ayvacık ilçesi
Ayvacık köyü

Ayvacık köyü
Ayvacık Mahallesi
Ayvadere Mahallesi
Ayvalı köyü
Ayvalı Mahallesi
Ayvalıbağ köyü
Ayvalıca köyü
Ayvalıca Mahallesi
Ayvalıdere Mahallesi
Ayvalık köyü
Ayvalık Mahallesi
Ayvalıpınar köyü
Badem Adası
Bademdere köyü
Bademkaya köyü
Bademli köyü
Bademli Mahallesi
Bademlik Mahallesi
Balçiçek köyü
Ballıdut köyü
Ballüzüm köyü
Başsöğüt köyü
Belçınar Mahallesi
Belsöğüt köyü
Beşelma köyü
Beyelması köyü
Biberoğlu Mahallesi
Bozarmut köyü
Bozcaarmut köyü
Böğürtlen köyü
Böğürtlen Mahallesi
Buğday Mahallesi
Buğdaylı köyü
Buğdaylı Mahallesi
Buğdaytepe Mahallesi
Büyükaküzüm köyü
Büyükarmut köyü
Büyüksöğütözü
Büyükyoncalı Mahallesi
Cevizağacı köyü
Cevizdalı köyü
Cevizdere Mahallesi
Cevizdibi köyü
Cevizköy
Cevizli köyü
Cevizli Mahallesi
Cevizlibağ köyü
Cevizlibelen Mahallesi
Cevizlidere köyü
Cevizlik köyü
Cevizlik Mahallesi
Cevizpınar köyü
Cevizpınarı Mahallesi
Cevizyatağı köyü
Çakırüzüm köyü
Çam Adası
Çam Dağı

Çam Mahallesi
Çambeyli köyü
Çamçavuş köyü
Çamdalı köyü
Çamdere köyü
Çamdibi Mahallesi
Çamiçi köyü
Çamköy
Çamköy Mahallesi
Çamlı köyü
Çamlı Mahallesi
Çamlıca köyü
Çamlıca Mahallesi
Çamlıdere ilçesi
Çamlıdere Mahallesi
Çamlıdere Mahallesi
Çamlıgüney köyü
Çamlık köyü
Çamlık Mahallesi
Çamlıpınar köyü
Çamlıpınar Mahallesi
Çamlıtepe köyü
Çamlıyayla köyü
Çamlıyayla köyü
Çamlıyurt Mahallesi
Çampınar köyü
Çampınar Mahallesi
Çamtepe Mahallesi
Çamyayla köyü
Çamyazı köyü
Çamyut köyü
Çatalarmut köyü
Çatalarmut Mahallesi
Çatalelma köyü
Çatalhurma Mahallesi
Çavdar Mahallesi
Çavdarlı köyü
Çavdarlılar köyü
Çaycuma ilçesi
Çayeli ilçesi
Çayırılı ilçesi
Çayırılı köyü
Çaykara ilçesi
Çınar ilçesi
Çınar Mahallesi
Çınaraltı Mahallesi
Çınardibi Mahallesi
Çınardüzü köyü
Çınarköprü köyü
Çınarköy
Çınarlı köyü
Çınarlı Mahallesi
Çınarlıdere Mahallesi
Çınarlık Mahallesi
Çınarpınar köyü
Çınartepe köyü
Çiçek Adası
Çiçekdağı ilçesi
Dağyoncalı Mahallesi
Darıca köyü

Darıca Mahallesi
Darıdere köyü
Darıderesi köyü
Darıkent köyü
Darılı köyü
Darılı Mahallesi
Darıözü köyü
Darıpınarı Mahallesi
Darısekisi Mahallesi
Darıyeri Mahallesi
Defne ilçesi
Dutağaç köyü
Dutağaç Mahallesi
Dutlu Mahallesi
Dutluca köyü
Duttepe köyü
Eğriağaç Mahallesi
Eğrikavak köyü
Elma Dağı
Elmağaç köyü
Elmağaç Mahallesi
Elmaalan Mahallesi
Elmabahçe köyü
Elmabahçe Mahallesi
Elmabulak köyü
Elmacık köyü
Elmacık Mahallesi
Elmadağ ilçesi
Elmadağı köyü
Elmadalı köyü
Elmadalı Mahallesi
Elmadüzü köyü
Elmagölü Mahallesi
Elmakaşı köyü
Elmaköy
Elmaköy Mahallesi
Elmakuzu Mahallesi
Elmalı ilçesi
Elmalı köyü
Elmalı Mahallesi
Elmalıçiftliği köyü
Elmalık köyü
Elmalık Mahallesi
Elmalıkent Mahallesi
Elmapınarı köyü
Elmayaka Mahallesi
Elmayolu köyü
Elmayurdu köyü
Erikbağı köyü
Erikbelen köyü
Erikdibi köyü
Erikler köyü
Erikli köyü
Erikli Mahallesi
Eriklice köyü
Eriklice Mahallesi
Eriklik köyü
Eriklikekke köyü
Erikliyayla köyü
Eskiarmutluk köyü

Fındıkköy
Fındıklı ilçesi
Fındıklı köyü
Fındıklı Mahallesi
Fındıklıaksu köyü
Fındıklıkoyak Mahallesi
Fındıksuyu Mahallesi
Fıstıklı köyü
Fıstıklı Mahallesi
Gelinbuğday Mahallesi
Gülağaç ilçesi
Gülbahçe köyü
Gülburnu köyü
Güldere köyü
Gülderesi köyü
Güllüdere Mahallesi
Güllük Dağı
Gültepe köyü
Gültepe Mahallesi
Güneyçam Mahallesi
Güneykestane Mahallesi
Güneysöğüt köyü
Güneysöğüt Mahallesi
Gürağaç Mahallesi
Gürsöğüt Mahallesi
Güzgöl köyü
Hurma köyü
Ihlamurlu köyü
İğdebağları Mahallesi
İğdecik köyü
İğdeli ada
İğdeli köyü
İğdelidere köyü
İncirci köyü
İncirdere köyü
İncirköy Mahallesi
İncirli Adası
İncirli köyü
İncirli Mahallesi
İncirlidere Mahallesi
İncirlik köyü
İncirlioza ilçesi
İncirpınar köyü
İncirtepe Mahallesi
Kabaarmut köyü
Kabakboğazı köyü
Kabakça Mahallesi
Kabakçevliği köyü
Kabakdağı Mahallesi
Kabaklar köyü
Kabaklı köyü
Kabaktepe köyü
Kabaktepe Mahallesi
Kalkansöğüt köyü
Kamış köyü
Kamışcık köyü
Kamışlı köyü
Kamışlı Mahallesi
Kamışpınar köyü
Kamıştaş Mahallesi

Karaağaç köyü
Karaağaç Mahallesi
Karaağaçlı köyü
Karaardıç Mahallesi
Karadut köyü
Karadut Mahallesi
Karaincirli köyü
Karakavak Mahallesi
Karakestane köyü
Karanfil Mahallesi
Karpuzalanı Mahallesi
Karpuzcu Mahallesi
Karpuzlu ilçesi
Karpuzlu Mahallesi
Kavak köyü
Kavakalan Mahallesi
Kavakarası Mahallesi
Kavakçeşme Mahallesi
Kavakdere köyü
Kavakdibi köyü
Kavakgölü köyü
Kavakköy
Kavaklar Mahallesi
Kavaklı köyü
Kavaklı Mahallesi
Kavaklıbağ Mahallesi
Kavaklıca Mahallesi
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıgöl köyü
Kavaklıormanı Mahallesi
Kavaklıöz köyü
Kavaklıpınar Mahallesi
Kavaközü köyü
Kavaktepe köyü
Kavunlu köyü
Kavunluk köyü
Kesatanesökü köyü
Kestane Mahallesi
Kestanelik köyü
Kestanelik Mahallesi
Kestanepınarı Mahallesi
Kırçıçeği köyü
Kırkarmut Mahallesi
Kızılağaç köyü
Kızılcağaç Mahallesi
Kızılcaelma
Kızılcaelma köyü
Kızılma köyü
Kızılüzüm köyü
Kızılüzüm Mahallesi
Kiraz ilçesi
Kirazcık köyü
Kirazdağı köyü
Kirazderesi Mahallesi
Kirazköy Mahallesi
Kirazlı köyü
Kirazlı Mahallesi
Kirazlı Mahallesi
Kirazlıdere Mahallesi
Kirazlık köyü

Kirazlık Mahallesi
Kirazlıtepe Mahallesi
Kirazsökö köyü
Kovukçınar Mahallesi
Kozagaç köyü
Kozagaç Mahallesi
Kurukavak köyü
Kuşburnu köyü
Kuzfındık köyü
Küçükaküzüm köyü
Küçükarmut köyü
Küçükkelmalı köyü
Küçükyoncalı Mahallesi
Kükünlü köyü
Lale Adası
Laledere köyü
Lalegölü köyü
Mantar Mahallesi
Mercimekören köyü
Mıdılağaç Mahallesi
Mısırcık köyü
Mısırlık köyü
Nanepınarı köyü
Nar Adası
Narlı göl
Narlı köyü
Narlı Mahallesi
Narlıdere ilçesi
Narlıdere köyü
Narlıdere Mahallesi
Narlıkışla köyü
Narlıyurt köyü
Narsuyu köyü
Nergis Adası
Nilüfer ilçesi
Nohut köyü
Nohut Mahallesi
Nohutlu köyü
Nohutlu Mahallesi
Nohuttepe köyü
Ortasöğütü Mahallesi
Oymağaç Mahallesi
Özfındıklı köyü
Pamuklu köyü
Pamuklu Mahallesi
Papatya köyü
Pirinççeşme Mahallesi
Pirinçi köyü
Pirinçli köyü
Pirinçlik köyü
Reyhanlı ilçesi
Saatağacı köyü
Safran köyü
Sakızağacı Mahallesi
Sakızköy
Sakızlık köyü
Sakızlık Mahallesi
Saribuğday köyü
Sarıçam ilçesi
Sarıçiçek köyü

Sarıdarı köyü
Sarıkamış köyü
Sarıkavak Mahallesi
Sarımşak köyü
Sarıot Adası
Sarmaşık köyü
Sırasöğüt Mahallesi
Soğan Adası
Soğancumaçay köyü
Soğanköy
Soğanlı Dağı, Söğütü köyü, Yerlikavak köyü.
Soğanlı köyü
Soğanlı Mahallesi
Soğanlı Mahallesi
Soğanlıyürük köyü
Soğansuyu Mahallesi
Söğüt Adası
Söğüt ilçesi
Söğüt Mahallesi
Söğütağzı köyü
Söğütalan köyü
Söğütalanı Mahallesi
Söğütcük köyü
Söğütcük Mahallesi
Söğütçe köyü
Söğütçük köyü
Söğütçük Mahallesi
Söğütdere köyü
Söğütdere Mahallesi
Söğütgediği köyü
Söğütköy Mahallesi
Söğütü ilçesi
Söğütü köyü
Söğütü Mahallesi
Söğütüdere köyü
Söğütüdere Mahallesi
Söğütülgöl köyü
Söğütönü köyü
Söğütören Mahallesi
Söğütözü köyü
Söğütpınar Mahallesi
Söğütyaylası köyü
Söğüyağlı köyü
Sümbüllü Mahallesi
Tahtalıkaradut köyü
Turpçular köyü
Tütüncüler köyü
Tütüncüler Mahallesi
Tütüncöy
Tütünlü köyü
Uludağ Mahallesi
Üçkarağaç köyü
Üzümcü köyü
Üzümdalı Mahallesi
Üzümlü ilçesi
Üzümlü köyü
Üzümlü Mahallesi
Üzümlübel köyü
Üzümlük köyü

Üzümveren köyü
Vişneli köyü
Yalnızkavak köyü
Yalnızsöğüt köyü
Yaşlıkavak Mahallesi
Yatansöğüt köyü
Yazısöğüt köyü.
Yenikaraağaç köyü
Yenikaraağaç Mahallesi
Yenisöğüt köyü
Yerelma köyü
Yoncalı köyü
Yoncalı Mahallesi
Yorgunsöğüt köyü
Yukarıardıç Mahallesi
Yukarıelma Mahallesi
Yukarığdeğacı Mahallesi
Yukarıkestanepınar Mahallesi

Yukarısöğüt Mahallesi
Yukarısöğütlü köyü
Yurtçiçeği Mahallesi
Zeytin köyü
Zeytinalanı Mahallesi
Zeytinbağı köyü
Zeytinbeli Mahallesi
Zeytinburnu ilçesi
Zeytinburnu Mahallesi
Zeytindağ Mahallesi
Zeytinköy Mahallesi
Zeytinli Adası
Zeytinli köyü
Zeytinli Mahallesi
Zeytinlibağ Mahallesi
Zeytinlik köyü
Zeytinoba Mahallesi
Zeytinova Mahallesi.

6.1.5. Türkiye`de Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Ağcaşar köyü
Akağaç köyü
Akarca Mahallesi
Akarsu köyü
Akbaba köyü
Akbaba Mahallesi
Akballı köyü
Akbaş köyü
Akbaş Mahallesi
Akbaşlar Mahallesi
Akbayır Mahallesi
Akbiyık köyü
Akbiyıklı köyü
Akbilek Mahallesi
Akbinek köyü
Akboğaz köyü
Akbudak Mahallesi
Akbulak köyü
Akbulut köyü
Akburç köyü
Akburun Adası
Akça köyü
Akçaabat ilçesi
Akçaagıl köyü
Akçaarmut köyü
Akçadağ ilçesi
Akçakale ilçesi
Akçakale Mahallesi
Akçakase köyü
Akçakavak köyü
Akçakent ilçesi
Akçakışla köyü
Akçaköy
Akçakuzu köyü
Akçalar köyü
Akçalı köyü
Akçalı Mahallesi
Akçam köyü
Akçamescit köyü

Akçaova ilçesi
Akçaova Mahallesi
Akçaören köyü
Akçaören Mahallesi
Akçapınar köyü
Akçasu köyü
Akçaşar köyü
Akçay köyü
Akçayunt köyü
Akçevre köyü
Akçıra köyü
Akçiçek köyü
Akçift Mahallesi
Akdağ
Akdağlar
Akdam Mahallesi
Akdamar Adası
Akdamar Mahallesi
Akdamla köyü
Akdarı köyü
Akdarı Mahallesi
Akdemir köyü
Akdeniz ilçesi
Akdere köyü
Akdiken köyü
Akdiken Mahallesi
Akdivan köyü
Akdizgin köyü
Akdoğan dağları
Akdoğan Dağları
Akdoğan Gölü
Akdoğan köyü
Akdoğan Mahallesi
Akdoğu köyü
Akdurak köyü
Akdurmuş köyü
Akgöl
Akgümüş Mahallesi
Akgün köyü

Akgüney köyü
Akhisar ilçesi
Akhisar köyü
Akhisar Mahallesi
Akhoca köyü
Akkaya köyü
Akkaya Mahallesi
Akkeçi Mahallesi
Akkeçili köyü
Akkeçili Mahallesi
Akkent Mahallesi
Akkışla ilçesi
Akkışla köyü
Akkiraz köyü
Akkise Mahallesi
Akkocalı Mahallesi
Akkoç Mahallesi
Akkonak köyü
Akköprü köyü
Akköprü köyü
Akköy
Akköy Mahallesi
Akkuş ilçesi
Akkuyu köyü
Akkülek Mahallesi
Akmeşe köyü
Akmezra köyü
Akoğlu Adası
Akören ilçesi
Akören köyü
Akören köyü
Akören köyü
Akören köyü
Akören Mahallesi
Akören Mahallesi
Akpelit köyü
Akpınar ilçesi
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar köyü
Akpınar Mahallesi
Akpınar Mahallesi
Akpınar Mahallesi
Akpınar Mahallesi
Aksakal Mahallesi
Aksalur köyü
Aksaray Mahallesi
Aksaz köyü
Aksaz köyü
Akseki ilçesi
Akseki köyü
Akseki Mahallesi

Aksığın Mahallesi
Aksöğüt köyü
Aksu ilçesi
Aksu ilçesi
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksu köyü
Aksüt Mahallesi
Akşehir Gölü
Akşehir ilçesi
Aktarla köyü
Aktarla köyü
Aктаş Gölü
Aктаş köyü
Aктаş köyü
Aктаş Mahallesi
Aktepe köyü
Aktepe köyü
Aktepe köyü
Aktoprak köyü
Akuşağı köyü
Akyaka ilçesi
Akyaka köyü
Akyaka köyü
Akyaka Mahallesi
Akyamaç köyü
Akyarma köyü
Akyatan Gölü
Akyayan Gölü
Akyayla köyü
Akyazı ilçesi
Akyazı köyü
Akyazı köyü
Akyazı Mahallesi
Akyıldız köyü
Akyıldız köyü
Akyol köyü
Akyol Mahallesi
Akyumak Mahallesi
Akyurt ilçesi
Akyünlü köyü
Akyüz Mahallesi
Alaçat köyü
Alaçatı köyü
Alaçatı Mahallesi
Alahıdır Mahallesi
Alakuş köyü
Alatarla köyü
Beyazkaya köyü
Beyazkışlakçı köyü
Bozağa köyü
Bozağaç köyü
Bozalan köyü
Bozalan köyü
Bozalan Mahallesi
Bozarmut köyü
Bozatlı köyü
Bozatlı köyü
Bozburun Adası

Bozkaya köyü
Bozköy Mahallesi
Bozkurt ilçesi
Bozkurt ilçesi
Bozkuş köyü
Bozlar köyü
Bozlar köyü
Bozoğlak köyü
Bozoğlu köyü
Bozova ilçesi
Bozpınar köyü
Boztahta Mahallesi

Karabacaklı köyü
Karabağlar ilçesi
Karabakır köyü
Karabalçık köyü
Karabaş Mahallesi
Karabayat Mahallesi
Karabayır köyü
Karabayır köyü
Karabeyler Mahallesi
Karabodur köyü
Karaboğaz köyü

Karacurun köyü
Karaçal köyü
Karaçal Mahallesi
Karaçalı Mahallesi
Karaçavuş köyü
Karaçavuş köyü
Karaçavuş köyü
Karaçay Mahallesi
Karaçayır köyü
Karaçayır köyü
Karaçayır Mahallesi
Karaçoban ilçesi
Karaçubuk köyü
Karaçukur Mahallesi
Karada
Karadağ
Karadağ
Karadağ Mahallesi
Karadayı köyü
Karadayılar köyü
Karadeniz ilçesi
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere Mahallesi
Karadere Mahallesi
Karadere Mahallesi
Karadiğin köyü
Karadikmen köyü
Karaelmaslı Mahallesi
Karagedik köyü
Karagöl
Karagöl
Karagölet Mahallesi
Karagöllü Mahallesi
Karagöz Mahallesi
Karagöz Mahallesi
Karagündüz Mahallesi
Karagüveç köyü
Karahacılı Mahallesi
Karahallı ilçesi
Karahamza köyü
Karahamza Mahallesi
Karahamzalar köyü
Karahan köyü
Karahan Mahallesi
Karahasan köyü
Karahasan Mahallesi
Karahasanlar Mahallesi
Karahasanlı köyü
Karahasanlı Mahallesi
Karahüseynli Mahallesi
Karahüyük köyü
Karahüyük Mahallesi
Karaibrahim köyü
Karaincirli köyü
Karaisalı ilçesi
Karaishak köyü
Karaismailler Mahallesi
Karakaçak köyü
Karakale köyü

Karakale köyü
Karakamış Mahallesi
Karakasım köyü
Karakas köyü
Karakas köyü
Karakas Mahallesi
Karakavak Mahallesi
Karakaya Gölü
Karakaya Gölü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya köyü
Karakaya Mahallesi
Karakaya Mahallesi
Karakaya Mahallesi
Karakeçili ilçesi
Karakent köyü
Karakestane köyü
Karakılıç Mahallesi
Karakışla köyü
Karakoç köyü
Karakoçan ilçesi
Karakoçlu köyü
Karakoyun Mahallesi
Karakoyunlu ilçesi
Karaköprü ilçesi
Karaköprü köyü
Karaköse köyü
Karaköy
Karaköy
Karaköy
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karaköy Mahallesi
Karakuş köyü
Karakuyu köyü
Karakuyu Mahallesi
Karakuyu Mahallesi
Karakuyu Mahallesi
Karakuzu Mahallesi
Karakuzulu köyü
Karakütük köyü
Karamağara Mahallesi
Karamahmut köyü
Karamahmutlu köyü
Karamanlar köyü
Karamehmet Mahallesi
Karamelik köyü
Karamesutlu köyü
Karameşe köyü
Karamusalı köyü
Karamustafa köyü
Karamusul köyü
Karamürsel ilçesi
Karaoluk Mahallesi
Karaosman Mahallesi
Karaova köyü
Karaören Mahallesi

6.1.6. Türkiye`de Sayılar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Altıeylül ilçesi	Beşyol köyü
Altıkulaç köyü	Beşyol Mahallesi
Altılar Mahallesi	Beşyol Mahallesi
Altılı köyü	Binboğa Mahallesi
Altıparmak köyü	Bingöl dağları
Altıyol Mahallesi	Bingöze Mahallesi
Altıyol Mahallesi	Binkoç köyü
Beşagaç köyü	Bircemal Mahallesi
Beşagaç köyü	Birebir Mahallesi
Beşagıl Mahallesi	Birinci Mahallesi
Beşaslan Mahallesi	Birinciafşar köyü
Beşbıçak köyü	Birlikköy
Beşbıyık Mahallesi	Dokuzçam köyü
Beşbölük köyü	Dokuzçam Mahallesi
Beşbucak Mahallesi	Dokuzcavuş köyü
Beşbudak Mahallesi	Dokuzdal Mahallesi
Beşbulak köyü	Dokuzdam Mahallesi
Beşçatak köyü	Dokuzkonak köyü
Beşçeşme Mahallesi	Dokuzlar Mahallesi
Beşdere köyü	Dokuzoğul köyü
Beşdut köyü	Dokuzpınar köyü
Beşelma köyü	Dokuztaş köyü
Beşenli Mahallesi	Dokuztay Mahallesi
Beşevler köyü	Dokuztekne Mahallesi
Beşevler köyü	Dokuztepe köyü
Beşevler Mahallesi	Dokuzyol Mahallesi
Beşevler Mahallesi	Dörtdeğirmen köyü
Beşevler Mahallesi	Dörtdivan ilçesi
Beşeylül Mahallesi	Dörteylül köyü
Beşgöze köyü	Dörtler Mahallesi
Beşkarış köyü	Dörttepe Mahallesi
Beşkavak köyü	Dörtöl ilçesi
Beşkılıç Mahallesi	Dörtöl köyü
Beşkonak köyü	Dörtöl Mahallesi
Beşkonak Mahallesi	Dörtöl Mahallesi
Beşköprü Mahallesi	Dörtöl Mahallesi
Beşkuyu Mahallesi	İkibaşlı köyü
Beşler köyü	İkiçam köyü
Beşler köyü	İkikavak köyü
Beşocak Mahallesi	İkikise köyü
Beşoluk köyü	İkinciafşar köyü
Beşören köyü	İkipınar köyü
Beşparmak Dağları	İkipınar Mahallesi
Beşparmak dağları	İkipınar Mahallesi
Beşparmak köyü	İkitepe köyü
Beşpınar köyü	İkiyaka köyü
Beşpınar köyü	İkiyaka köyü
Beşpınar köyü	Kırkağaç ilçesi
Beşpınar Mahallesi	Kırkağaç Mahallesi
Beşpınar Mahallesi	Kırkbulak köyü
Beşsaray köyü	Kırkdikme Mahallesi
Beşsaray Mahallesi	Kırkdilim köyü
Beştepe köyü	Kırkdilim köyü
Beştepe köyü	Kırkgöz Mahallesi
Beştepe Mahallesi	Kırkgöze köyü
Beşyol köyü	Kırkgözeler Mahallesi
Beşyol köyü	Kırkkavak Mahallesi

Kırkkepenekli Mahallesi
Kırkkoyun Mahallesi
Kırkkuyu Mahallesi
Kırkkuyu Mahallesi
Kırklar köyü
Kırklar Mahallesi
Kırklartepesi köyü
Kırkmeşe köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar Mahallesi
Kırkpınar Mahallesi
Kırkpınar Mahallesi
Kırsakallar Mahallesi
Kırktepe Mahallesi
Kırktepe Mahallesi
Onikişubat ilçesi
Onortak Mahallesi
Onpınar köyü
Sekizsu Mahallesi
Üçağaç köyü
Üçağaç köyü
Üçağıl köyü
Üçavlu Mahallesi
Üçbağlar Mahallesi
Üçbaş köyü
Üçbeyli Mahallesi.
Üçbölük köyü
Üçbudak köyü
Üçbulak köyü
Üçdam köyü
Üçdere köyü
Üçdirek Mahallesi
Üçevler köyü
Üçevler köyü
Üçevler Mahallesi
Üçevler Mahallesi
Üçgazi köyü
Üçgedik Mahallesi
Üçgöl köyü
Üçgöl Mahallesi
Üçgöz köyü
Üçgöze köyü
Üçgöze Mahallesi
Üçhanlar Mahallesi
Üçhüyük köyü
Üçhüyük Mahallesi
Üçirmak köyü
Üçkabağaç köyü
Üçkabağaç Mahallesi.
Üçkarağaç köyü
Üçkardeş Mahallesi
Üçkaya köyü
Üçkaya köyü
Üçkonak Mahallesi
Üçköy
Üçkubbe Mahallesi
Üçkuyu köyü

Üçkuyu köyü
Üçkuyu Mahallesi
Üçkuyu Mahallesi
Üçler köyü
Üçlerkayası köyü
Üçmurat köyü
Üçok köyü
Üçoluk Mahallesi
Üçoluk Mahallesi
Üçoymak köyü
Üçoyuk köyü
Üçören köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üçsaray Mahallesi
Üçsirt köyü
Üçtepe köyü
Üçtepe Mahallesi
Üçtepe Mahallesi
Üçtepe Mahallesi
Üçtepe Mahallesi
Üçtepe Mahallesi
Üçyaka Mahallesi
Üçyol köyü
Üçyol köyü
Yedigöl Mahallesi
Yedigöller
Yedigöz köyü
Yedigöze köyü
Yedigöze Mahallesi
Yedikardeş köyü
Yedikardeş Mahallesi
Yediören Mahallesi
Yedişehir köyü
Yediyaprak köyü
Yediyol köyü
Yediyol Mahallesi
Yukarıüçdam köyü
Yürükatlı Mahallesi
Yüzören Mahallesi
Yüzüncüyıl Mahallesi
Yüzyıl Mahallesi
5. Levent Mahallesi
15 Mayıs Mahallesi
15 Temmuz Mahallesi
19 Mayıs ilçesi
19 Mayıs Mahallesi
19 Mayıs Mahallesi
19 Mayıs Mahallesi
19 Mayıs Mahallesi
23 Nisan Mahallesi
29 Ekim Mahallesi
30 Ağustos Mahallesi

100. Yıl köyü
100. Yıl Mahallesi
1200 Evler Mahallesi.

Acıgöl ilçesi	Ardıcınar köyü
Acıpınar köyü	Arıkdere Mahallesi
Acıpınar köyü	Arıpınar köyü
Açıkdere Mahallesi	Arpaderesi Mahallesi
Adapınar Mahallesi	Asmadere köyü
Ağaçdere köyü	Aşağıakpınar köyü
Ağaçlıpınar köyü	Aşağıdere köyü
Ağaçpınar köyü	Aşağıderecek köyü
Ağaçpınar Mahallesi	Aşağırmaklar köyü
Ağapınar köyü	Aşağıkaradere köyü
Ahmetpınar köyü	Aşağıpınarlı köyü
Akbulak köyü	Aşağıulupınar Mahallesi
Akçadere köyü	Ayazpınar Mahallesi
Akçapınar köyü	Aydınpınar köyü
Akçapınar köyü	Ayranpınar köyü
Akçapınar Mahallesi	Ayşepınarı Mahallesi
Akçasu köyü	Ayvadere Mahallesi
Akçasu köyü	Babaçay köyü
Akçeşme köyü	Babadere köyü
Akçeşme Mahallesi	Badempınarı köyü
Akdeniz ilçesi	Bağözü köyü
Akpınar ilçesi	Bağpınar köyü
Akpınar köyü	Bağpınar köyü
Akpınar köyü	Bağpınar Kuyucak
Akpınar köyü	Bağpınarı Mahallesi
Akpınar köyü	Baharözü köyü
Akpınar köyü	Bahçedere köyü
Akpınar köyü	Bahçedere köyü
Akpınar köyü	Bahçedere Mahallesi
Akpınar köyü	Bahçedere Mahallesi
Akpınar köyü	Bahçedere Mahallesi
Akpınar köyü	Bahçedere Mahallesi
Akpınar köyü	Balıkdere Mahallesi
Akpınar köyü	Ballıdere köyü
Akpınar köyü	Ballıkpınar Mahallesi
Akpınar köyü	Balpınar köyü
Akpınar köyü	Balpınar köyü
Akpınar köyü	Başçeşme Mahallesi
Akpınar köyü	Başdere köyü
Akpınar Mahallesi	Başkurdere Mahallesi
Akpınar Mahallesi	Başpınar köyü
Akpınar Mahallesi	Başpınar köyü
Akpınar Mahallesi	Başpınar köyü
Aksu ilçesi	Başpınar köyü
Alçakdere köyü	Başpınar köyü
Alımpınar köyü	Başpınar Mahallesi
Alımpınar Mahallesi	Başpınar Mahallesi
Altındere Mahallesi	Bayanpınar köyü
Altınpınar köyü	Bayramdere köyü
Altınpınar Mahallesi	Bekirdere Mahallesi
Altıpınar köyü	Bektıpınarı Mahallesi
Altıpınar Mahallesi	Belençay köyü
Anapınar köyü	Belenözü köyü
Aradere köyü	Belenpınar köyü
Ardıcdere köyü	Belpınar Mahallesi

Belpınar Mahallesi
Belpınar Mahallesi
Benlidere Mahallesi
Beşbulak köyü
Beşpınar köyü
Beşpınar Mahallesi
Beşpınar Mahallesi
Beydere köyü
Beyderesi köyü
Beypınar köyü
Beypınarı Mahallesi
Bıçkıdere Mahallesi
Boğazdere Mahallesi
Bostandere köyü
Bostanözü köyü
Boyunpınar Mahallesi
Bozdere Mahallesi
Budakpınar köyü
Bulaklı köyü
Buldukpınarı Mahallesi
Bulutçeşme Mahallesi
Bulutpınar köyü
Burnubulak köyü
Buzlupınar köyü
Büklümdere Mahallesi
Büyükdere köyü
Büyükdere Mahallesi
Büyükdere Mahallesi
Büyükpınar köyü
Candere köyü
Cennetpınar köyü
Cevizpınar köyü
Ceylanpınar ilçesi
Çağlıpınar köyü
Çakılıpınar Mahallesi
Çallıdere köyü
Çaltıpınar köyü
Çamdere köyü
Çamlıdere ilçesi
Çamlıdere köyü
Çamlıdere Mahallesi
Çamlıdere Mahallesi
Çamlıdere Mahallesi
Çamözü köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar köyü
Çampınar Mahallesi
Çataldere köyü
Çatalpınar ilçesi
Çatalpınar köyü
Çatalsu köyü
Çatpınar köyü
Çatpınar köyü
Çavuşdere köyü
Çavuşpınarı köyü
Çay ilçesi
Çaycuma ilçesi
Çayeli ilçesi

Çaygökpınar köyü
Çayırözü köyü
Çayırözü Mahallesi
Çayırpınar köyü
Çayırpınar köyü
Çaykara ilçesi
Çayköy Mahallesi
Çayözü köyü
Çaypınar köyü
Çayüstü köyü
Çengeldere Mahallesi
Çeşme ilçesi
Çevrepınar köyü
Çevrimpınar köyü
Çınarlidere Mahallesi
Çiçekdere köyü
Çiçekpınar köyü
Çiftçidere Mahallesi
Çiftepınar Mahallesi
Çimendere Mahallesi
Çimendere Mahallesi
Çobançeşmesi köyü
Çobanözü köyü
Çobanpınarı köyü
Çobanpınarı Mahallesi
Çobansuyu köyü
Çokçapınar köyü
Çukurdere Mahallesi
Çukurpınar köyü
Çukurpınar Mahallesi
Dağpınar köyü
Damlaca köyü
Damlapınar köyü
Damlapınar Mahallesi
Damudere köyü
Damudere köyü
Danapınar köyü
Darıderesi köyü
Dayıpınarı köyü
Dedebulak köyü
Dedepınar köyü
Değirmendere köyü
Değirmendere köyü
Değirmendere Mahallesi
Demircidere Mahallesi
Demirli pınar köyü
Demirpınar köyü
Derebucak ilçesi
Derecik ilçesi
Dereköy
Dereköy
Dereli ilçesi
Derinçay köyü
Derindere köyü
Derinsu köyü
Devecipınarı Mahallesi
Devederesi köyü
Devepınarı köyü
Dibekdere Mahallesi
Dibekdere Mahallesi

Dilekpinar Mahallesi
Dirimpınar köyü
Doğançay köyü
Doğançay köyü
Doğançay Mahallesi
Doğanpınar köyü
Doğanpınar Mahallesi
Doğupınar köyü
Dokuzpınar köyü
Dokuzpınar Mahallesi
Doludere köyü
Durudere köyü
Durugöl
Durupınar köyü
Durupınar Mahallesi
Eğrekdere köyü
Eğridere köyü
Eğridere Mahallesi
Eğrigöl Mahallesi
Ekinözü köyü
Eldere köyü
Elmabulak köyü
Elmacıkdere köyü
Elmagöl köyü
Elmapınar Mahallesi
Elmapınar Mahallesi
Elmapınarı köyü
Endikpınar köyü
Esenpınar Mahallesi
Eşmepınar köyü
Eşmepınar köyü
Eşmepınar köyü
Eşmepınar Mahallesi
Eyüpözü köyü
Fındıkpınarı yaylası
Gedikpınar köyü
Gedikpınar Mahallesi
Gelinpınar köyü
Geyikdere köyü
Geyikpınar köyü
Geyikpınar köyü
Geyikpınarı Mahallesi
Gökbudak köyü
Gökçedere Mahallesi
Gökçedere Mahallesi
Gökçepınar köyü
Gökçepınar köyü
Gökdere köyü
Gökdere köyü
Gökdere Mahallesi
Gökpınar köyü
Gökpınar Mahallesi
Gökpınar Mahallesi
Gökpınarı köyü
Göldere köyü
Göldere Mahallesi
Göhlisar ilçesi
Göllü Dağı
Gölpınar köyü
Gölpınar köyü

Gölpınar Mahallesi
Gözpınar köyü
Gözpınar köyü
Gözpınar Mahallesi
Gözpınarı Mahallesi
Gözpınarı Mahallesi
Güllüdere köyü
Güllüdere Mahallesi
Gülpınar köyü
Gülpınar köyü
Gülpınar köyü
Gülpınar Mahallesi
Gülpınar Mahallesi
Gülpınar Mahallesi
Gümüşçay Mahallesi
Gümüşdere köyü
Gümüşdere köyü
Gümüşözü köyü
Gümüşpınar köyü
Gümüşpınar köyü
Gümüşpınar Mahallesi
Gümüşpınar Mahallesi
Gündere Mahallesi
Güneypınar köyü
Gürbulak köyü
Gürçeşme köyü
Gürdere köyü
Gürpınar ilçesi
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar köyü
Gürpınar Mahallesi
Güvemözü köyü
Güvercindere köyü
Güzelöz köyü
Güzpınar Mahallesi
Halkapınar ilçesi
Halkapınar Mahallesi
Hamamdere köyü
Harmanpınar köyü
Hasanpınar Mahallesi
Haticepınarı Mahallesi
Havuzdere köyü
Hayrangöl köyü
Hisarözü köyü
Horozdere köyü
Hoşdere köyü
Irmakköy
İkizdere ilçesi
İncedere köyü
İncedere köyü
İncedere köyü
İncedere Mahallesi
İnceöz Mahallesi
İncirpınar Mahallesi
İnpınar köyü
İnpınar köyü
İsapınar Mahallesi

İyidere ilçesi
Kabakdere Mahallesi
Kaledere köyü
Kalkandere ilçesi
Kamışgöl köyü
Kamışpınar Mahallesi
Kanatpınar köyü
Kanlıpınar Mahallesi
Karabulak köyü
Karacapınar köyü
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere köyü
Karadere Mahallesi
Karagöl köyü
Karagöllü Mahallesi
Karalıkdere köyü
Karandere Mahallesi
Karaözü Mahallesi
Karapınar ilçesi
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar köyü
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karapınar Mahallesi
Karasu köyü
Kardere köyü
Karpınar Mahallesi
Kartalpınar köyü
Kartalpınar köyü
Kaşpınar köyü
Kavakçeşme Mahallesi
Kavaklıdere ilçesi
Kavaklıdere köyü
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıdere Mahallesi
Kavaklıgöl köyü
Kavaklıpınar Mahallesi
Kavaközü köyü
Kayadere Mahallesi
Kayalıdere köyü
Kayapınar ilçesi
Kayapınar köyü
Kayapınar Mahallesi
Kayapınar Mahallesi
Kazanpınar köyü
Kazanpınar köyü
Kazpınarı köyü
Keçideresi köyü
Keklikpınarı Mahallesi
Kepekderesi Mahallesi
Kesenözü köyü
Ketendere Mahallesi
Ketendere Mahallesi
Kırkbulak köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü
Kırkpınar köyü

Kırkpınar Mahallesi
Kızılcapınar köyü
Kızılcapınar Mahallesi
Kızılcapınar Mahallesi
Kızılcıkderesi köyü
Kızıldere Mahallesi
Kızıldere Mahallesi
Kızılgöl köyü
Kızılöz köyü
Kızılpınar köyü
Kızılsu köyü
Kirazderesi Mahallesi
Kirazlıdere Mahallesi
Kocadere köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar köyü
Kocapınar Mahallesi
Koçpınar köyü
Kolludere köyü
Kolpınar köyü
Koşapınar Mahallesi
Kozçeşme köyü
Kozdere Mahallesi
Kozpınar köyü
Köklüdere köyü
Köprüçay köyü
Körpınar köyü
Körpınar köyü
Körpınar köyü
Kösepinarı köyü
Kumdere Mahallesi
Kumlupınar köyü
Kumpınar Mahallesi
Kurbanpınarı köyü
Kurtdere köyü
Kurtdere Mahallesi
Kurtdere Mahallesi
Kurtderesi köyü
Kuruçay köyü
Kuruçay Mahallesi
Kuruçeşme Mahallesi
Kurudere köyü
Kurudere köyü
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurudere Mahallesi
Kurugöl Mahallesi
Kuyudere Mahallesi
Kuyupınar köyü
Kuyupınar köyü
Kuzdere köyü
Kuzupınarı Mahallesi
Küçükaltınbulak köyü
Küçükdere köyü
Kürekderesi köyü
Laledere köyü

Malpınarı köyü
Mavigöl Mahallesi
Meşelidere köyü
Meşepınarı Mahallesi
Meydandere köyü
Muratçeşme Mahallesi
Narlidere ilçesi
Nazlıdere Mahallesi
Oğlaksuyu köyü
Olukpınar köyü
Olukpınar köyü
Olurdere köyü
Ormanpınar köyü
Ormanpınar köyü
Ormanpınarı köyü
Ortapınar köyü
Ovapınar köyü
Ovapınar köyü
Oymapınar köyü
Oymapınar Mahallesi
Ozanpınar köyü
Örmepınar Mahallesi
Özpınar köyü
Özpınar Mahallesi
Paşapınarı Mahallesi
Pınarbaşı ilçesi
Pınarbaşı Mahallesi
Pınarca köyü
Pınarçay Mahallesi
Pınardere Mahallesi
Pınarhisar ilçesi
Pınarköy Mahallesi
Pınarköy Mahallesi
Pınarlar Mahallesi
Pınarönü köyü
Pınarözü köyü
Pirinçeşme Mahallesi
Polatpınarı Mahallesi
Sabuncupınar köyü
Samandere köyü
Sancakdere köyü
Sapakpınar Mahallesi
Sapanözü Mahallesi
Sarayakpınar köyü
Sarayözü köyü
Sarıbulak köyü
Sarıderesi köyü
Sarıpınar köyü
Sarıpınar Mahallesi
Sazlıdere köyü
Sazlıpınar köyü
Serindere köyü
Serindere köyü
Serindere Mahallesi
Sıradere köyü
Sırapınar Mahallesi
Sırtpınar köyü.
Sıvatpınar Mahallesi
Soğansuyu Mahallesi
Soğucakpınar köyü

Soğukçeşme köyü
Soğukpınar köyü
Soğukpınar köyü
Soğukpınar Mahallesi
Soğukpınar Mahallesi
Söğütdere Mahallesi
Söğütlüdere köyü
Söğütlüdere Mahallesi
Söğütlügöl köyü
Söğütpınar köyü
Söğütpınar Mahallesi
Söğütpınarı Mahallesi
Su Adası
Subaşı Mahallesi
Sugözü Mahallesi
Sultandere Mahallesi
Sultanpınarı köyü
Suludere köyü
Suludere köyü
Sulusaray ilçesi
Suşehri ilçesi
Sülüklügöl Mahallesi
Süngüderesi köyü
Süphandere Mahallesi
Şahindere köyü
Şekerbulak köyü
Taşlıçay Mahallesi
Taşlıpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar köyü
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Taşpınar Mahallesi
Tatlıpınar köyü
Tatlıpınar köyü
Tekindere Mahallesi
Tekpınar köyü
Topdere köyü
Topderesi köyü
Tosunpınar köyü
Türközü Mahallesi
Uludere ilçesi
Ulugöl
Ulupınar köyü
Ulupınar köyü
Ulupınar köyü
Ulupınar Mahallesi
Ulupınar Mahallesi
Uzakçay köyü
Uzundere ilçesi
Uzundere köyü
Uzundere köyü
Uzundere köyü
Uzungöl
Uzungöl köyü
Uzunpınar köyü
Uzunpınar köyü

Üçpınar köyü
Üçpınar köyü
Üçpınar Mahallesi
Üçpınar Mahallesi
Üsküpdere köyü
Üvezdere köyü
Üzümözü Mahallesi
Yağlıdere ilçesi
Yağlıdere köyü
Yağlıpınar Mahallesi
Yağmurdere köyü
Yakapınar Mahallesi
Yamaçdere köyü
Yanıkpınar Mahallesi
Yardere köyü
Yayladere ilçesi
Yayladere köyü
Yaylapınar köyü
Yaylapınar köyü
Yaylapınar köyü
Yaylapınar Mahallesi
Yedipınar köyü
Yedisu ilçesi
Yelpınar köyü
Yenicepınar köyü
Yeniçeşme Mahallesi
Yenipınar köyü
Yerliçay köyü

Yeşil Mahallesi
Yeşilçay köyü
Yeşildere köyü.
Yeşildere köyü
Yeşildere köyü
Yeşildere köyü
Yeşildere köyü
Yeşildere köyü
Yeşildere Mahallesi
Yeşildere Mahallesi
Yeşildere Mahallesi
Yeşilöz köyü
Yeşilpınar köyü
Yeşilpınar köyü
Yeşilpınar Mahallesi
Yığıtpınarı köyü
Yolcupınarı köyü
Yolpınar köyü
Yukarıakpınar köyü
Yukarıçaylı köyü
Yukarıdere köyü
Yukarıpınar köyü
Yurtpınar köyü
Yurtpınar köyü
Yuvapınar Mahallesi

6.2. Azərbaycan Yer Adları Dizini

Abad köyü
Abbasabad köyü
Abdal Nehri
Acıbulaq Gölü
Acıçay Nehri
Acıdərə Dağı
Acısu Nehri
Ağalçay Nehri
Ağbaş köyü
Ağcalarsu Nehri
Ağcüyür köyü
Ağəhməd köyü
Ağtala köyü
Ağtəpə köyü
Ağyal Dağı
Ağyatak Dağı
Ağyazıbuduq köyü
Ağyokuş köyü
Ağyurd Dağı
Alagöl Gölü
Alagöz Dağı
Alagüney Dağı
Alaqaya Dağı
Alçabulaq çeşmesi
Alçabulaq çeşmesi
Alçalı köyü
Almabulaq çeşmesi
Almabulaq çeşmesi
Almalı Dağı

Almalı köyü
Almalıtala köyü
Alolar köyü
Alpan Dağı
Alpoutdərə Nehri
Altıağac köyü
Araqçay Nehri
Ardıc Dağı
Ardıclı köyü
Arıgıran Nehri
Armudlu köyü
Armudpadar köyü
Arşalı köyü
Arus köyü
Aslan daşı Adası
Aşağı Noxudlu köyü
Aşağı Quşçu köyü
Aşağı Şabalıd köyü
Avşar köyü
Axullu köyü
Badamdağ Dağı
Bağırsaqqayı Nehri
Bala Söyüdlü köyü
Balaçay Nehri
Balçılı köyü
Bahıllar köyü
Balıqçı kasabası
Balıqçılar kasabası
Balkandağ Dağı

Balxarçay Nehri
 Baş Şabalıd Nehri
 Baxışlı köyü
 Bayramdərə Dağı
 Bəhramlıgöl Gölü
 Bənövşə Nehri
 Bərgüşad Dağı
 Beşbarmaq Dağı
 Beşdəli köyü
 Beşgöl Gölü
 Beşyataq Dağı
 Bəxtiyarlı köyü
 Bildirçinli köyü
 Birinci Ağal köyü
 Birinci Alıbəyli köyü
 Birinci Alıcanlı köyü
 Birinci Aral köyü
 Birinci Aratkənd köyü
 Birinci Aşıqlı köyü
 Birinci Biləcik köyü
 Birinci Çağan köyü
 Birinci Dərəşam köyü
 Birinci Ərəbcəbirli köyü
 Birinci İmamverdili köyü
 Birinci İpək köyü
 Birinci Mahmudlu köyü
 Birinci Milli köyü
 Birinci Nüğədi köyü
 Birinci Paşalı köyü
 Birinci Qaralı köyü
 Birinci Səmədxanlı köyü
 Birinci Şahsəvən köyü
 Boyəhməd köyü
 Bozağıl Dağı
 Bozavənd köyü
 Bozayran çeşməsi
 Bozdağan köyü
 Bozgüney köyü
 Bozpapaqlar köyü
 Buzovdağ Dağı
 Bülbüllədağ Dağı
 Cabanı köyü
 Cahangirbəyli köyü
 Cahanlı Nehri
 Camal Dağı
 Camışdağ Dağı
 Canallı köyü
 Canavarlı köyü
 Canhəsən köyü
 Ceyrançöl Dağı
 Ceyrandağ Dağı
 Cinlik köyü
 Çalagöl Gölü
 Çalağançay Nehri
 Çarkan köyü
 Çaylı köyü
 Çiçekli Dağı
 Çinar Nehri
 Çovdar köyü
 Çöl Quşçu köyü

Dadaşlı köyü
 Dağ Quşçu köyü
 Danaçı köyü
 Danaçıbaşı Dağı
 Daşbulaq Dağı
 Davudlu köyü
 Dəliçay Nehri
 Dəliquşçu köyü
 Dəllər Nehri
 Dəmiraparançay Nehri
 Dəstəmaçay Nehri
 Dəvəbatan Nehri
 Dəvəboynu Dağı
 Dəvəçi Nehri
 Dovşanlı köyü
 Dördçinar köyü
 Dördlər köyü
 Dördüncü Barak köyü
 Dulyamçay Nehri
 Əbilçay Nehri
 Əjdaha Dağı
 Ələkçi Nehri
 Əlincəçay Nehri
 Əmbərçay Nehri
 Əncirdağ Dağı
 Ərikli köyü
 Eynibulaq köyü
 Əyridərə köyü
 Əzgilli dərə vadisi
 Fatmabil Gölü
 Fazil köyü
 Fərcan köyü
 Fətəlipəyə köyü
 Fındıqlı kasabası
 Fındıqqışlaq köyü
 Fıstıqlı köyü
 Gəgəli köyü
 Gəndərəçay Nehri
 Gödəkdərə köyü
 Gödənçay Nehri
 Göybulaq köyü
 Göyəmli köyü
 Göyəmtala köyü
 Göyərçin Dağı
 Günəbaxan Dağı
 Hacımahmudlu köyü
 Hacısəmədli köyü
 Hamamçay Nehri
 Həməncay Nehri
 Həsənsu köyü
 Heyvalı köyü
 Hüseynbəyli köyü
 İbrahimhacılı köyü
 İkinci Ağal köyü
 İkinci Alıbəyli köyü
 İkinci Biləcik köyü
 İsitlikçay Nehri
 İskəndərli köyü
 İstibulaq köyü
 Kənarçay köyü

Qalınçay Nehri
Qamışlı Nehri
Qara Nur köyü
Qara Siyəzən köyü
Qaraağac köyü
Qaraağac köyü
Qaraarx kasabası
Qarababa köyü
Qarabağlı köyü
Qarabaqqal köyü
Qaraboyunlar köyü
Qarabulaq Nehri
Qaraca Dağı
Qaracalal Dağı
Qaraçal Dağı
Qaraçay Nehri
Qaraçinar köyü
Qaraçinar köyü
Qaraçuxur Gölü
Qaradaş köyü
Qaradəhnə Nehri
Qaradərə Nehri
Qaragöl Gölü
Qaragöz köyü
Qaralar Dağı
Qaralı Dağı
Qaraməryəm köyü
Qaramusalı köyü
Qaranquş Dağı
Qaraquş Dağı
Qarasu Nehri
Qarasüleyman Dağı
Qarğalıq kasabası
Qırmızı Bazar kasabası
Qırmızı Budka köyü
Qırmızı Samux kasabası
Qırmızıçay Nehri
Qırmızıgöl Gölü
Qırmızıkənd köyü
Qırmızısaqqallar köyü
Qırxayaq Dağı
Qırxlardağ Dağı
Qiyabəddinli köyü
Qozağacı köyü
Qozluçay Nehri
Qozludağ köyü
Qulubəyli köyü
Qurttəpə Dağı
Quşarmud Dağı
Quşçu Nehri
Quşyuvası köyü
Ləkərçay Nehri
Lulodərəsi Nehri
Maralgöl Gölü
Mazımçay köyü
Mehdiabad kasabası
Məhərrəmli köyü
Məlikqasımlı Dağı
Məmmədsəfiçay Nehri
Məmmədtəpə Dağı

Məmməd vəli Dağı
Mikirkıçay Nehri
Minbaşı köyü
Minbaşı köyü
Minkənd Nehri
Mircalal köyü
Mirtəhməzli köyü
Mirzəhüseynli köyü
Mollahəsənli köyü
Moruqlu köyü
Muradxan köyü
Mustafalı Nehri
Nadirkənd köyü
Narbağı köyü
Navatxan Nehri
Nəcəfkənd köyü
Nemətabad köyü
Nəsimikənd köyü
Niyazoba köyü
Nurəddin köyü
Oncaqala köyü
Otuziki köyü
Otuzikilər köyü
Öküzbaşı Dağı
Öküzdağ Dağı
Ömərcay Nehri
Ömərcay Nehri
Padarçay Nehri
Pəncəgöl Gölü
Pensərçay Nehri
Pirçay Nehri
Pirəbədil köyü
Pirəbədilçay Nehri
Pirvahid köyü
Pişikburun Dağı
Pişikdərəsi Dağı
Razgovçay Nehri
Rəngidarçay Nehri
Roçəhməd köyü
Sarıbaba Dağı
Saribaş köyü
Saribulaq köyü
Saribulaqçay Nehri
Sarıca kasabası
Sarıçoban köyü
Sarıdağ Dağı
Sarıdaş Nehri
Sarılacılı köyü
Sarıləsənli köyü
Sarıköynək köyü
Sarıməşəçay Nehri
Sarıməşəçay Nehri
Sarıqamış kasabası
Sarıqobu Nehri
Səlim Dağı
Səngərçay Nehri
Seyidbəyli köyü
Siçanlıdağ Dağı
Söyüdlüçay Nehri
Suluçəşmə köyü

Süleymanlı köyü
Şahbulaq köyü
Şardərə Nehri
Şəhriyar köyü
Şəmsabad köyü
Şıxhüseynli köyü
Şükürataz Dağı
Şükürbəyli köyü
Tacogöl Gölü
Tağaroba köyü
Tahircal Nehri
Tatarçay Nehri
Taxtaçay Nehri
Telman köyü
Tükezbanlı köyü
Ulyumçay Nehri
Uzuncaçay Nehri
Üçbulaq Dağı
Üçgöl Gölü

Üçgül Dağı
Üçoğlan köyü
Üçtəpə köyü
Üçüncü Mahmudlu köyü
Üzeyirkənd köyü
Üzümlülər kasabası
Üzümlü köyü
Üzümlükənd köyü
Veriçay Nehri
Xanbulaq Dağı
Yeddigünbəz Dağı
Yeddixırmən Dağı
Yelizgöl Gölü
Yunusdağ Dağı
Yuxarı Quşçular köyü
Zahlıçay Nehri
Zallar köyü
Zəligöl Gölü
Zəylikçay Nehri.

6.2.1. Azərbaycan`da Kişi Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Abbasabad köyü
Ağəhməd köyü
Bayramdərə Dağı
Bəhramlıgöl Gölü
Bəxtiyarlı köyü
Cahangirbəyli köyü
Camal Dağı
Canhəsən köyü
Davudlu köyü
Əbilçay Nehri
Fatmabil Gölü
Fazil köyü
Fətəlipəyə köyü
Hacımahmudlu köyü
Hacısəmədli köyü
Hüseynbəyli köyü
İbrahimhacılı köyü
İskəndərli köyü
Qaraməryəm köyü
Qaramusalı köyü
Qarasüleyman Dağı
Qiyabəddinli köyü
Qulubəyli köyü
Mehdiabad kasabası
Məhərrəmli köyü
Məlikqasımlı Dağı
Məmmədtəpə Dağı
Məmməd vəli Dağı
Mircalal köyü
Mirtəhməzli köyü

Mirzəhüseynli köyü
Mollahəsənli köyü
Muradxan köyü
Mustafalı Nehri
Nadirkənd köyü
Navatxan Nehri
Nəcəfkənd köyü
Nemətabad köyü
Nəsimikənd köyü
Niyazoba köyü
Nurəddin köyü
Ömərcay Nehri
Pirəbədil köyü
Pirəbədilçay Nehri
Pirvahid köyü
Roçəhməd köyü
Sarıhəsənli köyü
Səlim Dağı
Seyidbəyli köyü
Süleymanlı köyü
Şəhriyar köyü
Şəmsabad köyü
Şıxhüseynli köyü
Şükürataz Dağı
Şükürbəyli köyü
Tağaroba köyü
Tahircal Nehri
Telman köyü
Tükezbanlı köyü
Üzeyirkənd köyü.

6.2.2. Azərbaycan`da Boy, Aşiret və Soyadları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Abad köyü	Boyəhməd köyü
Abdal Nehri	Cabanı köyü
Ağbaş köyü	Cahanlı Nehri
Alolar köyü	Canallı köyü
Alpan Dağı	Cinlik köyü
Arşalı köyü	Çarkan köyü
Arus köyü	Dadaşlı köyü
Avşar köyü	Dəllər Nehri
Axullu köyü	Ələkçi Nehri
Balçılı köyü	Fərcan köyü
Balılar köyü	Gəgəli köyü
Balkandağ Dağı	Zallar köyü.
Baxışlı köyü	
Bərgüşad Dağı	

6.2.3. Azərbaycan`da Hayvan Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Ağcüyür köyü	Dəvəboynu Dağı
Arıgıran Nehri	Dəvəçi Nehri
Aslan daşı Adası	Dovşanlı köyü
Aşağı Quşçu köyü	Əjdaha Dağı
Balıqçı kasabası	Göyərçin Dağı
Balıqçılar kasabası	Qaranquş Dağı
Bildirçinli köyü	Qaraquş Dağı
Buzovdağ Dağı	Qarğalıq kasabası
Bülbüllədağ Dağı	Qurttəpə Dağı
Camışdağ Dağı	Quşçu Nehri
Canavarlı köyü	Quşyuvası köyü
Ceyrançöl Dağı	Maralgöl Gölü
Ceyrandağ Dağı	Öküzbaşı Dağı
Çöl Quşçu köyü	Öküzdağ Dağı
Dağ Quşçu köyü	Pişikburun Dağı
Danaçı köyü	Pişikdərəsi Dağı
Danaçıbaşı Dağı	Sıçanlıdağ Dağı
Dəliquşçu köyü	Yunusdağ Dağı
Dəvəbatan Nehri	Yuxarı Quşçular köyü.

6.2.4. Azərbaycan`da Bitki Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Alçabulaq çeşmesi	Çinar Nehri
Alçalı köyü	Çovdar köyü
Almabulaq çeşmesi	Əncirdağ Dağı
Almalı Dağı	Ərikli köyü
Almalı köyü	Əzgilli dərə vadisi
Almalıtala köyü	Fındıqlı kasabası
Ardıc Dağı	Fındıqqışlaq köyü
Ardıclı köyü	Fıstıqlı köyü
Armudlu köyü	Göyəmli köyü
Armudpadar köyü	Göyemtala köyü
Aşağı Noxudlu köyü	Günəbaxan Dağı
Aşağı Şabalıd köyü	Heyvalı köyü
Badamdağ Dağı	Qamışlı Nehri
Bala Söyüdlü köyü	Qaraağac köyü
Baş Şabalıd Nehri	Qaraçinar köyü
Bənövşə Nehri	Qozağacı köyü
Çiçekli Dağı	Qozluçay Nehri

Qozludağ köyü
Quşarmud Dağı
Moruqlu köyü
Narbağı köyü

Söyüdlüçay Nehri
Üzümlər kasabası
Üzümlü köyü
Üzümlükənd köyü.

6.2.5. Azərbaycan`da Renk Adları Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Ağtala köyü
Ağtəpə köyü
Ağyal Dağı
Ağyatak Dağı
Ağyazıbuduq köyü
Ağyokuş köyü
Ağyurd Dağı
Alagöl Gölü
Alagöz Dağı
Alagüney Dağı
Alaqaya Dağı
Bozağıl Dağı
Bozavənd köyü
Bozayran çeşmesi
Bozdağan köyü
Bozgüney köyü
Bozpapaqlar köyü
Qara Nur köyü
Qara Siyəzən köyü
Qaraağac köyü
Qaraarx kasabası
Qarababa köyü
Qarabağlı köyü
Qarabaqqal köyü
Qaraboyunlar köyü
Qaraca Dağı
Qaracalal Dağı
Qaraçal Dağı
Qaraçay Nehri
Qaraçinar köyü

Qaraçuxur Gölü
Qaradaş köyü
Qaradəhnə Nehri
Qaradərə Nehri
Qaragöl Gölü
Qaragöz köyü
Qaralar Dağı
Qaralı Dağı
Qarasu Nehri
Qırmızı Bazar kasabası
Qırmızı Budka köyü
Qırmızı Samux kasabası
Qırmızıçay Nehri
Qırmızıgöl Gölü
Qırmızıkənd köyü
Qırmızısaqqallar köyü.
Sarıbaba Dağı
Sarıbaş köyü
Sarıbulaq köyü
Sarıbulaqçay Nehri
Sarıca kasabası
Sarıçoban köyü
Sarıdağ Dağı
Sarıdaş Nehri
Sarıhacılı köyü
Sarıköynək köyü
Sarıqamış kasabası
Sarıqobu Nehri
Sarıməşəçay Nehri

6.2.6. Azərbaycan`da Sayılar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Altıağac köyü
Beşbarmaq Dağı
Beşdəli köyü
Beşgöl Gölü
Beşyataq Dağı
Birinci Ağalı köyü
Birinci Alıbəyli köyü
Birinci Alıcanlı köyü
Birinci Aral köyü
Birinci Aratkənd köyü
Birinci Aşıqlı köyü
Birinci Biləcik köyü
Birinci Çağan köyü
Birinci Dərəşam köyü
Birinci Ərəbcəbirli köyü
Birinci İmamverdili köyü
Birinci İpək köyü
Birinci Mahmudlu köyü
Birinci Milli köyü
Birinci Nüğədi köyü

Birinci Paşalı köyü
Birinci Qaralı köyü
Birinci Səmədxanlı köyü
Birinci Şahsəvən köyü
Dördçinar köyü
Dördlər köyü
Dördüncü Barak köyü
İkinci Ağalı köyü
İkinci Alıbəyli köyü
İkinci Biləcik köyü
Qırxayaq Dağı
Qırxlardağ Dağı
Minbaşı köyü
Minbaşılı köyü
Minkənd Nehri
Oncaqala köyü
Otuziki köyü.
Otuzikilər köyü
Üçgöl Gölü
Üçgül Dağı

Üçoğlan köyü
Üçtəpə köyü
Üçüncü Mahmudlu köyü

Yeddigünbəz Dağı
Yeddixırman Dağı

6.2.7. Azərbaycan`da Su ve Su ile İlgili Adlar Temelinde Oluşan Yer Adları Dizini

Acıbulaq Gölü
Acıçay Nehri
Acıdərə Dağı
Acısu Nehri
Ağalçay Nehri
Ağcalarsu Nehri
Alçabulaq çeşmesi
Almabulaq çeşmesi
Alpoutdərə Nehri
Araqçay Nehri
Bağırsaççayı Nehri
Balaçay Nehri
Balxarçay Nehri
Çalagöl Gölü
Çalağançay Nehri
Çaylı köyü
Daşbulaq Dağı
Dəliçay Nehri
Dəmiraparançay Nehri
Dəstəmaçay Nehri
Dulyamçay Nehri
Əlincəçay Nehri
Əmbərçay Nehri
Eynibulaq köyü
Əyridərə köyü
Gəndərəçay Nehri
Gödəkdərə köyü
Gödənçay Nehri
Göybulaq köyü
Hamamçay Nehri
Həmənçay Nehri
Həsənsu köyü
İsitlikçay Nehri
İstibulaq köyü
Kənarçay köyü
Qalınçay Nehri
Qarabulaq Nehri
Ləkərçay Nehri
Lulodərəsi Nehri
Mazımçay köyü
Məmmədsəfiçay Nehri
Mikirkıçay Nehri
Ömərçay Nehri
Padarçay Nehri
Pəncəgöl Gölü
Pensərçay Nehri
Pirçay Nehri
Razgovçay Nehri
Rəngidarçay Nehri
Sarıməşəçay Nehri
Səngərçay Nehri
Suluçəsmə köyü
Şahbulaq köyü

Şardərə Nehri
Tacogöl Gölü
Tatarçay Nehri
Taxtaçay Nehri
Ulyumçay Nehri
Uzuncaçay Nehri
Üçbulaq Dağı
Veriçay Nehri
Xanbulaq Dağı
Yelizgöl Gölü
Zahlıçay Nehri
Zəligöl Gölü
Zəylikçay Nehri

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yer adları tarihî birer vesika ve toplumlar için millî hafıza niteliği taşır. Özellikle yer adları konulurken birçok hususiyetler göz önüne alınmaktadır. Kimi zaman boy adları kimi zaman kişi veya coğrafi bir özelliğe ya da farklı bir canlının bir özelliğine bakılarak bazen de bir doğa olayı veya bir renk bunda etkili olmaktadır. Bundan dolayı yer adları verilirken birçok faktör etkilidir. Özellikle de toplumların yer adlarını koyarken yaşantıları, gelenekleri ve hayata bakışlarının da tesirli olduğu görülür. Türkiye ve Azerbaycan`da yaşayan insanların kökenlerinin bir olması ve hayata bakışlarının benzer olması nedeniyle benzer duygularla benzer isimleri koydukları görülmektedir.

Çalışmada Bilal Aksoy`un “Etimolojik ve Tarihsel Açından Yer Adları Sözlüğü” ve Rübabə Əliyeva`nın “Azerbaycan Toponimlerinin Ansiklopedik Lüğeti” esas alınarak Azerbaycan ve Türkiye`deki yer adları karşılaştırılmıştır. Her iki ülkenin yer adlarının oluşumunda iştirak eden kişi adları, boy, aşiret, kabile, soyadları, hayvan adları, bitki adları, renk adları, sayılar derlenerek aynı adlar temelinde oluşan yer adlarının Türkiye ve Azerbaycan`da net sayılarına (mahalle ve köy adları) ulaşılmıştır. Aynı adlardan oluşan yer adları karşılaştırılırken Azerbaycan`da yer adlarının sayı itibarıyla Türkiye`den az olduğundan kaynaklı olarak aynı adın Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında geçen net sayılarının yanı sıra % oranlarına göre de karşılaştırılmıştır.

Azerbaycan ve Türkiye`de Kişi Adlarından Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Türkiye ve Azerbaycan`ın yer adlarında Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kişi adlarının belirgin ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Her iki ülkenin yer adlarında ortak olarak karşılaşılan Arapça kökenli kişi adları aşağıda belirtilmiştir:

Ahmet (Əhməd), Ali (Əli), Aziz (Əziz), Cemal (Camal), Davut (Davud), Emir (Əmir), Hamza (Həməzə), Hasan (Həsən), Haydar (Heydər), Hüseyin (Hüseyn), İdris (İdris), İlyas (İlyas), İsa (İsa), İskender (İsgəndər), İsmail (İsmayıl), İsmet (İsmət), Kemal (Kamal), Kadir (Qədir), Kerim (Kərim),

Mahmut (Mahmud), Murat (Murad), Musa (Musa), Mustafa (Mustafa), Ömer (Ömer), Recep (Rəcəb), Salman (Salman), Selim (Səlim), Süleyman (Süleyman), Tahir (Tahir), Veysel (Veysel).

YAS ve ATEL esas alınarak oluşturulan tablodan yola çıkarak Türkiye yer adlarında en çok tercih edilen Arapça kökenli kişi adlarının **Hasan** ve **Ahmet** olduğu görülmektedir. Türkiye’de **Hasan** adının geçtiği **58** (Hasanabdal Mahallesi (Van), Hasanağa köyü (Kastamonu), Hasanağa köyü (Tokat), Hasanağa Mahallesi (Bursa) vb.), **Ahmet** adının geçtiği **50** yer adı (Ahmediye köyü (Çorum), Ahmediye köyü (Yalova), Ahmediye Mahallesi (İstanbul), Ahmediye Mahallesi (Konya) vb.) tespit edilmiştir. Türkiye yer adlarında Arapça kökenli kişi adlarından kullanım sıklığı en düşük olanları **Kadir, Tahir** ve **Veysel** olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye’de bu adların her birinin geçtiği yalnızca **2** yer adı [Kadirasker Mahallesi (Van), Kadirçeşme Mahallesi (Bursa), Tahirhoca Mahallesi (Erzurum), Tahiroğlu köyü (Yozgat), Veysel köyü (Afyonkarahisar), Veyselli Mahallesi (Mersin)] tespit edilmiştir

Azerbaycan yer adlarında Arapça kökenli kişi adlarından en sık rastlananları **Hasan** ve **Ali**’dir. Azerbaycan yer adlarında **Hasan (Həsən)** adının geçtiği **21** (Həsənli köyü (Tovuz), Həsənbinə köyü (Zaqatala), Həsənxanlı köyü (Ağdam), Həsənqala köyü (Xaçmaz) vb.), **Ali (Əli)** adının geçtiği **15** yer adı (Əliabad köyü (Babək), Əliabad köyü (Biləsuvar), Əliabad köyü (Cəlilabad), Əliabad köyü (Lerik) vb.) saptanmıştır. Azerbaycan yer adlarında en az tespit edilen Arapça kökenli kişi adları **Haydar (Heydər), İlyas (İlyas), İsmet (İsmət), Recep (Rəcəb), Süleyman (Süleyman)** ve **Veysel (Veysəl)**’dir. Azerbaycan`da bu adların her birini geçtiği sadece **1** yer adı [Heydərli köyü (Gədəbəy), İlyaslilar köyü (Kəlbəcər), İsmətli köyü (Biləsuvar), Rəcəbli köyü (Tərtər), Süleymanlı köyü (Cəbrayıl), Veysəlli köyü (Göyçay)] saptanmıştır. **Ahmet, Cemal, Recep** ve **Veysel** adları her iki ülkede neredeyse eşit oranda tercih edilmiştir.

Hem Türkiye hem de Azerbaycan yer adlarının oluşumunda ortak işirak eden Farsça kökenli kişi adları aşağıda sunulmuştur:

Azat (Azad), Behram (Bəhram), Rüstem (Rüstəm), Şirin (Şirin).

Türkiye yer adlarında Farsça kökenli kişi adları arasında en yüksek tercih oranına sahip olan adın, **18** yer adında geçen **Şirin** (Şirin köyü (Kastamonu), Şirinevler mahallesi (Adapazarı), Şirinevler mahallesi (Bursa), Şirinevler mahallesi (İstanbul) vb.) adı olduğu tespit edilmiştir. İnceleme bulguları, Türkiye yer adları arasında tercih edilme sıklığı en az olan Farsça kökenli kişi adının **Azat** olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de Azat adının geçtiği sadece **1** yer adı [Azat köyü (Kars)] görülmektedir.

Azerbaycan yer adlarında Farsça kökenli kişi adları arasında en yüksek görülme sıklığına sahip olan adların, her biri **5** sayı ile **Azat (Azad)** (Azad köyü (Goranboy), Azad köyü (Xanlar), Azad nehri (Xanlar) vb.) ve **Şirin** (Şirinbəyli köyü (Saatlı), Şirinbulaq köyü (Şəki), Şirinnohur gölü (Abşeron) vb.) olduğu görülmektedir. İnceleme sonuçlarına göre Azerbaycan yer adlarında düşük görülme sıklığına sahip Farsça kökenli kişi adının **Behram (Bəhram)** olduğu tespit edilmektedir. Azerbaycan yer adlarında Behram adının geçtiği sadece **1** yer adı [Bəhramlıgöl (Xanlar)] bulunmuştur.

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında ortak tercih edilen Türkçe kökenli kişi adları aşağıda belirtilmiştir:

Akça (Ağca), Aygün (Aygün), Demir (Dəmir), Tarkan/Tarhan (Tarxan), Türkan (Tükan).

Türkiye yer adlarında en çok rastlanan Türkçe kökenli yer adı **Demir**’dir. Türkiye’de Demir (Demir köyü (Erzincan), Demirce köyü (Kastamonu), Demirci köyü (Bartın), Demirci köyü (Çanakkale) vb.) adının yer aldığı **34** yer adı tespit edilmiştir. İnceleme bulguları, Türkiye yer adlarında sadece **1** kez geçen “**Türkan**” adının kullanım sıklığı en düşük Türkçe (+Farsça ek) kökenli yer adı olduğunu göstermektedir.

Azerbaycan yer adlarında da en sık tespit edilen Türkçe kökenli yer adı **Demir (Dəmir)**`dir. Azerbaycan`da Demir (Dəmiraparañay nehri (Qəbələ), Dəmirçi köyü (Sədərək), Dəmirçi köyü (Şamaxı) vb.) adının yer aldığı 15 yer adı saptanmıştır. Azerbaycan yer adlarında kullanım sıklığı açısından en az gözlenen Türkçe kökenli kişi adlarının ise **Aygün** ve **Türkan** olduğu görülmektedir. Azerbaycan yer adlarında Aygün ve Türkan adlarının her birinin geçtiği sadece 1 yer adı [Aygünlü köyü (Dəvəçi), Türkan mahallesi (Bingöl)] görülmektedir.

Azerbaycan ve Türkiye`de Boy, Aşiret, Kabile ve Soyadlarından Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

İnceleme bulgularına dayalı olarak Türkiye ve Azerbaycan`da ortak tercih edilen boy, aşiret, kabile ve soyadları aşağıda sunulmuştur:

Afşar (Avşar), Bayındır (Bayundur), Çelebi (Çələbi), Gaffar (Qaffar), Karalar (Qaralar), Karaman (Qaraman), Kengerli (Kəngərli), Kerimbeyli (Kərimbəyli), Oğuz (Oğuz).

Türkiye`de boy, aşiret, kabile ve soyadlarından oluşan yer adlarında en çok rastlanan adın **Bayındır** olduğu görülmektedir. Türkiye yer adlarında Bayındır (Bayındır ilçesi (İzmir), Bayındır köyü (Ağrı), Bayındır köyü (Aksaray) vb.) adının geçtiği 22 yer adı tespit edilmiştir. Türkiye yer adlarında kullanım sıklığı en az gözlenen boy, aşiret, kabile ve soyadı temelinde oluşan adlar **Kengerli** ve **Kerimbeyli**`dir. Türkiye`de bu adların her birinin yer aldığı sadece 1 yer adı [Kengerli köyü (Mardin), Kerimbeyli köyü (İğdır)] tespit edilmiştir.

Azerbaycan`da boy, aşiret, kabile ve soyadlarından oluşan yer adlarında en çok rastlanan adların **Karalar (Qaralar)** ve **Karaman (Qaraman)** olduğu gözlemlenmektedir. Azerbaycan`da hem Karalar (Qaralar Dağı (Oğuz), Qaralar köyü (İmişli), Qaralar köyü (Qubadlı) vb.) hem de Karaman (Qaraman köyü (Göyçay), Qaramandağ Dağı (Ağdam), Qaramandağ Dağı (Şamaxı) vb.) adının yer aldığı 5 yer adı tespit edilmiştir. Azerbaycan`da yer adlarında kullanım sıklığı en az gözlenen boy, aşiret, kabile ve soyadı temelinde oluşan adın **Gaffar (Qaffar)** olduğu görülmektedir. Azerbaycan`da Gaffar adının yer aldığı sadece 1 yer adı

[Qafarlı köyü (Bərdə)] tespit edilmiştir. Yapılan inceleme bulguları Gaffar adının Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında yaklaşık eşit oranda olduğunu göstermektedir.

Azerbaycan ve Türkiye`de Hayvan Adlarından Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında ortak tercih edilen hayvan adları aşağıda belirtilmiştir:

Arı (Arı), Aslan (Aslan), At (At), Balık (Balıq), Deve (Dəvə), Güvercin (Göyərçin), Horoz (Xoruz), Karga (Qarğa), Keçi (Keçi), Koç (Qoç), Koyun (Qoyun), Kurt (Qurd), Kuzu (Quzu), Ördek (Ördək), Serçe (Sərçə), Şahin (Şahin), Tavşan (Dovşan), Yılan (İlan).

Türkiye yer adlarında en yaygın olarak görülen hayvan adı **Kuş`**tur. Türkiye`de Kuş adı temelinde oluşan **46** yer adı (Kuşaçması köyü (Düzce), Kuşağacı köyü (Elazığ), Kuşbaba köyü (Burdur), Kuşbayırı köyü (Elazığ) vb.) saptanmıştır. Türkiye yer adlarında en düşük sıklıkla rastlanan hayvan adları **Horoz** ve **Ördek`**tir. Türkiye`de hem Horoz [Horozdere köyü (Bitlis), Horozgediği Mahallesi (İzmir), Horozköy Mahallesi (Aydın)], hem de Ördek [Ördek Mahallesi (Kahramanmaraş), Ördəkdede Mahallesi (Kahramanmaraş), Ördekli Mahallesi (Kayseri)] adının geçtiği **3** yer adı tespit edilmiştir.

Azerbaycan yer adlarında da en kullanılan hayvan adı **Kuş (Quş)`**tur. Azerbaycan`da Kuş adı temelinde oluşan **17** yer adı (Quşarmud Dağı (Qax), Quşçu Dağı (Şamaxı), Quşçu Goran köyü (Xanlar), Quşçu Kovsan Dağı (Laçın) vb.) saptanmıştır. Azerbaycan yer adlarında en az rastlanan hayvan adları **Horoz (Xoruz), Koyun (Qoyun), Serçe (Sərçə)** ve **Şahin (Şahin)`**dir. Azerbaycan`da bu adlarının her birinin geçtiği sadece **1** yer adı [Xoruzlu köyü (Tərtər), Qoyunbinəsi köyü (Yevlax), Sərçəlidağ Dağı (Şəki), Şahındağ Dağı (Abşeron)] tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre **Arı, Aslan, Balık, Güvercin, Horoz, Kuzu, Ördek, Serçe** adlarının kullanıldığı yer adları Türkiye ve Azerbaycan`da yaklaşık aynı oranda tercih edilmiştir.

Azerbaycan ve Türkiye`de Bitki Adlarından Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının oluşumunda ortak iştirak eden bitki adları aşağıda verilmiştir:

Ardıç (Ardıç), Armut (Armud), Arpa (Arpa), Badem (Badam), Buğday (Buğda), Çınar (Çınar), Çavdar (Çovdar), Darı (Darı), Elma (Alma), Fındık (Fındıq), Fıstık (Fıstıq), İncir (Əncir), Kabak (Qabaq), Karpuz (Qarpız), Nar (Nar), Nergis (Nərgiz), Reyhan (Reyhan), Sarımsak (Sarımsaq), Soğan (Soğan), Söğüt (Söyüd), Üzüm (Üzüm), Vişne (Vişnə).

Türkiye yer adlarının oluşumunda en sık rastlanan bitki adının **Elma** olduğu görülmektedir. Türkiye`de Elma adının geçtiği **70** yer adı (Elmaağaç köyü (Bingöl), Elmaağaç Mahallesi (Konya), Elmaalan Mahallesi (Trabzon), Elmabahçe köyü (Bilecik) vb.) saptanmıştır. Türkiye yer adlarında kullanılma sıklığı en düşük olan bitki adı **Sarımsak**`tır. Türkiye`de Sarımsak adının geçtiği sadece **2** yer adı [Sarımsak köyü (Zonguldak), Sarımsaklı Mahallesi (Adana)] tespit edilmiştir.

Azerbaycan yer adlarının oluşumunda da en yaygın tercih edilen bitki adının **Elma (Alma)** olduğu gözlenmektedir. Azerbaycan`da Elma adının geçtiği **9** yer adı (Almaarx Nehri (Yevlax), Almabulaq çeşmesi (Yardımlı), Almalı dağ (Şahbuz), Almalı dağ (Şəki) vb.) tespit edilmiştir. Azerbaycan yer adlarında kullanılma sıklığı en düşük olan bitki adları **Buğday (Buğda), Fıstık (Fıstıq), Soğan (Soğan)** ve **Vişne (Vişnə)**`dir. Azerbaycan yer adlarında bu adların her birinin geçtiği sadece **1** yer adı [Buğdadağsu Nehri (Gədəbəy), Fıstıqlı köyü (Qax), Soğanverdilər köyü (Bərdə), Vişnəlik yerleşim yeri (Bakı)] tespit edilmiştir. İnceleme bulguları, **Ardıç, Armut, Buğday, Fındık** ve **Fıstık** adlarının her iki ülkenin yer adlarında eşit oranlarda tercih edildiğini göstermektedir.

Azerbaycan ve Türkiye`de Renk Adlarından Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının oluşumuna ortak katkı sağlayan renk adları aşağıda sunulmaktadır:

Ak (Ağ), Beyaz (Bəyaz), Boz (Boz), Ela (Ala), Kara (Qara), Kırmızı (Qırmızı), Kızıl (Qızıl), Mavi (Mavi), Sarı (Sarı), Yeşil (Yaşıl).

Türkiye yer adlarının oluşumunda en sık tespit edilen renk adının **Kara** olduğu görülmektedir. Türkiye`de Kara adının tespit edildiği **119** yer adı (Karaağaç köyü (Artvin), Karaağaç köyü (Bilecik), Karaağaç köyü (Çanakkale), Karaağaç Mahallesi (Manisa) vb.) saptanmıştır. Türkiye`de en az rastlanan renk adı ise **Kırmızı**`dır. Türkiye`de Kırmızı adı temelinde oluşan yalnızca **2** yer adı [(Kırmızıdam Mahallesi (Adana), Kırmızılar Mahallesi (Balıkesir))] tespit edilmiştir.

Azerbaycan yer adlarının oluşumunda en çok rastlanan renk adının **Ak (Ağ)** olduğu tespit edilmiştir. Azerbaycan`da Ak adının tespit edildiği **89** yer adı (Ağarx köyü (Ağsu), Ağayrı köyü (Biləsuvar), Ağbaldır Dağı (Tovuz), Ağbalıq Nehri (Salyan) vb.) saptanmıştır. Azerbaycan`da kullanım sıklığı en düşük olan renk adı ise **Yeşil (Yaşıl)**`dir. Azerbaycan`da Yeşil adı temelinde oluşan yalnızca **1** yer adı [Yaşıldere kasabası (Sumqayıt)] tespit edilmiştir.

Azerbaycan ve Türkiye`de Sayılardan Oluşan Yer Adlarında Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Türkiye ve Azerbaycan yer adlarının oluşum sürecinde ortak tercih edilen sayılar aşağıda gösterilmiştir:

Altı (Altı), Beş (Beş), Bin (Min), Birinci (Birinci), Dokuz (Doqquz), Dördüncü (Dördüncü), Dört (Dörd), İki (İki), İkinci (İkinci), Kırk (Qırx), On (On), Üç (Üç), Üçüncü (Üçüncü), Yedi (Yeddi).

Türkiye yer adlarının oluşumunda en çok katkı sağlayan sayı **Üç**`tür. Türkiye`de Üç sayısının yer aldığı **81** yer adı (Üçadım köyü (Bitlis), Üçağaç köyü (Elazığ), Üçağıl köyü (Kastamonu), Üçağıl köyü (Mardin) vb.) tespit edilmiştir. Türkiye yer adlarında en az tercih edilen sayı **Birinci** sıra sayısıdır. Türkiye`de Birinci sıra sayısının yer aldığı sadece **1** yer adı [Birinciafşar köyü (Bolu)] saptanmıştır.

Azerbaycan yer adlarının oluşumunda en çok katkı sağlayan sayı **Birinci** sıra sayıdır. Azerbaycan`da Birinci sıra sayısının yer aldığı **28** yer adı (Birinci Ağalı köyü (Zəngilan), Birinci Alıbəyli köyü (Zəngilan), Birinci Alıcanlı köyü (Zərdab) vb.) saptanmıştır. Azerbaycan yer adlarında en az tercih edilen sayı **İki**`dir. Azerbaycan`da İki sayısının yer aldığı sadece **1** yer adı [İki qardaş Adası (Xəzər)]tespit edilmiştir.

Azerbaycan ve Türkiye Yer Adlarının Ses ve Yapı Özelliklerinde Tespit Edilen Benzerlik Sonuçları

Her iki ülkenin yer adlarında benzerliğin tespit edildiği ses olayları aşağıda sunulmuştur:

Ünlü genişlemesi, Ünlü kalınlaşması, Ötümlüleşme, Ünsüz düşmesi, Ünsüz ikizleşmesi.

Her iki ülkenin yer adlarında **ünlü genişlemesi** olayında **i>e, i>a** ve **u >o** ses değişimleri (TT`de: Meşelik (bişe) köyü, Harmancık (hirmen) beldesi, Bostancı (bu:sta:n) Mahallesi vb.; Az.T`de: Cahanlı (cihân) Nehri, Nemetabad (ni`met ) köyü, Soltandağ (sultân) vb.), **ünlü kalınlaşmasında e >a** ses değişimi (TT`de: Bayrampaşa (beyrem) ilçesi; Az.T`de: Karvansara (kervan) Nehri vb.), **ünlü düşmesinde “ı” ve “u” düşmesi** TT`de: Karanlık (karangulık) köyü, Tavşanlı (tawışgan) ilçesi; Az.T`de: Qaranlıq (karangulık) Nehri, Dovşan (tawışgan) Dağı vb.), **ötümlüleşmede k>g, t >d, p >d** ses değişimleri (TT`de: Gemiler (kebi) Adası, Dağköy (tag), Çabuk (çapuk) köyü; Az.T`de: Gil (kil) Adası, Daşbaşı (taş) köyü, Barmaqbinə (parmak) köyü vb.), **ünsüz düşmesinde “y” düşmesi** (TT`de: İnci (yinçü) Mahallesi; Az.T`de: İlandağ (yılan) vb.) **ünsüz ikizleşmesinde “İ” ikizleşmesi** (TT`de: Mollafenari (mevlā), Mollakendi (mevlā) köyü; Az.T`de: Mollalar (mevlā) köyü vb.) gözlemlenmektedir.

Azerbaycan ve Türkiye`deki yer adlarının yapısını incelerken her iki ülkenin yer adlarında **basit, türemiş** (addan ad yapım ekiyle, addan fiil yapım ekiyle, fiilden ad yapım ekiyle, fiilden fiil yapım ekiyle) ve **birleşik** (ad tamlaması, sıfat tamlaması, ikiden fazla kelime) yer adlarına rastlanmıştır. Ancak burada

incelenen başlıca benzerlikler türemiş yapılı yer adlarını oluşturan ekler esas alınarak elde edilmiştir. Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında ortak rastlanan addan ad yapım ekleri **+CA** (TT`de: Bakırca Mahallesi; Az.T`de: Duruca Nehri), **+cAK** (TT`de: Kapıcak köyü; Az.T`de: Qalıncaq (Kalıncak) Nehri), **+CX** (TT`de: Balcı köyü; Az.T`de: Cütçü köyü), **+CXk** (TT`de: Elmacık köyü; Az.T`de: Qapıcıq Dağı), **+IX** (TT`de: Balıklı Mahallesi; Az.T`de: Daşlı köyü vb.), **+IXk** (TT`de: Bostanlı köyü; Az.T`de: Bəylik köyü vb.)`tır. Her iki ülkenin yer adlarında ortak rastlanan addan fiil yapım eki – **IA** (TT`de: Gürle Mahallesi; Az.T`de:Eşle köyü) ekidir. Fiilden ad yapım ekinde ortak kullanılan ekler **+Ak** (TT`de: Bişek köyü; Az.T`de: Qıvrıq (Kıvrak) Dağı), **+(y)An** (TT`de: Bitiren Mahallesi; Az.T`de: Çıldır köyü), **+GXn** (TT`de: Coşkun Mahallesi; Az.T`de: Vurğun köyü) **+k** (TT`de: Danışık köyü; Az.T`de: Gedik köyü), **+mA** (TT`de: Aktarma Mahallesi; Az.T`de: Gəlmə köyü), **+X** (TT`de: Doğu Mahallesi; Az.T`de: Dolu köyü), **+Xş** (TT`de: Kurtuluş Mahallesi, Az.T`de: Baxışlı köyü) ekleridir. Fiilden fiil yapım eklerinde ortak kullanılan ek ise **-I** (TT`de:Büklüm köyü; Az.T`de: Qırılı köyü) ekidir.

Azerbaycan ve Türkiye yer adlarında ortak olarak görülen özelliklerden biri, yer adlarının yalnızca basit, türemiş veya birleşik adlardan değil, aynı zamanda cümle yapısı taşıyan sözcüklerden de oluşabilmesidir. Bu tür adlandırmalar, Azerbaycan`da Allahverdi Gölü (Abşeron), Ceyrankeçməz Nehri (Qobustan), Çuxadurmaz Dağı (Şəki) ve Duzluaxmaz Gölü (Ağdaş); Türkiye`de ise Aydoğdu Köyü (Erzincan), Gündoğdu Köyü (Adıyaman), Güngörmez Mahallesi (Bursa) ve Suçıktı Mahallesi (İzmir) gibi yer adlarıyla örneklendirilmektedir. Bu durum, cümle yapılı yer adlarının her iki coğrafyada da dikkate değer bir yaygınlığa sahip olduğunu düşündürmekte ve konunun ayrıca ele alınarak ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Azerbaycan ve Türkiye Yer Adlarında Adlandırma Hususunda Tespit Edilen Farklılık Sonuçları

Adlandırma alanında farklılık doğuran başlıca sebep her iki ülkenin yer adlarının oluşumuna etki eden dillerin farklılığından ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki: Şahıs adları başta olmakla meyve, sebze, hayvan adı gibi yer adlarının adlandırma unsurları üzerinde farklı dillerin etkisi görülmektedir. Ortaya çıkan adlandırma farklılıkları sadece yabancı unsurların etkisiyle değil aynı kültürel kökenden gelseler bile, ad verme sürecinde farklı sözcükleri tercih etmeleri iki ülkenin yer adlarında farklılıkların doğmasına neden olmuştur.

Türkiye`nin yer adlarında Azerbaycan yer adlarından farklı tercih edilen kişi adları aşağıdakilerdir:

Aslıhan, Ayşe, Bayazıt, Bekir, Burhan, Cihangir, Doğan, Ece, Emre, Fatih, Gökçe, Hakkı, Halit, Kıvanç, Levent, Merve, Nasuh, Recep, Rıza, Serdar, Serhat, Sinan, Şaban, Tayyip, Toygar, Turgut, Yahya, Yakup, Yavuz.

Azerbaycan`nın yer adlarında Türkiye yer adlarında farklı tercih açısından ayrıışan kişi adları aşağıda sunulmuştur:

Cavad, Cavid, Cəfər, Eyvaz, Fazil, Fərzəli, Fətəli, Füzuli, Xumar, Xurşud, İbadulla, Qiyas, Qulu, Manaf, Mehdi, Mikayıl, Nağı, Nəcəf, Nəsimi, Nizami, Rüstəm, Sabir, Şəhriyar, Tağı.

Türkiye`de yer adlarının oluşmunda iştirak eden Azerbaycan`dan farklı olan boy, aşiret, kabile ve soyadları aşağıda verilmiştir:

Akalın, Aktaş, Albayrak, Atalay, Aydemir, Aydoğan, Aydoğdu, Balaban, Bayraktar, Belenli, Belevi, Bolatlı, Bozdoğan, Bilgiç, Elbeyli, Erbaşlar, Erdemli, Ertuğrul, Karasu, Kıran, Köse, Seferli, Subaşı, Payamlı, Özdemirci, Özveren, Yüksel.

Azerbaycan`da yer adlarının oluşunda yer alan Türkiye`den farklı olan boy, aşiret, kabile ve soyadları aşağıda belirtilmiştir:

Alar, Cəlair, Cəmilli, Ciğatay, Çopurlular, Çuxanlı, Damğalı, Dəlləkli, Dəlilər/Dəllər, Dolon, Əminli, Gəgəli, Qarqar, Gomuşçu, Hacımuradlı, Hacıhəsənli, Xələc, Karrar.

Türkiye`de yer adlarının oluşumunda iştirak eden Azərbaycan`dan farklı olan hayvan adlar aşağıda göstərilmişdir:

Geyik (Az.T`de Maral), Karınca (Az.T`de Qarışqa), Kaplan (Az.T`dePələng), Kedi (Az.T`de Pişik), Kurt (Az.T`de Canavar), Sinek (Az.T`de Milçek), Yunus (Az.T`de Delfin).

Azərbaycan`da yer adlarının oluşumunda iştirak eden Türkçe`den farklı olan hayvan adları aşağıda yer almaktadır:

Kaftar (TT`de Sırtlan), Qaban (TT`de Domuz), Qaranquş (TT`de Yutmak kuşu), Maral (TT`de Geyik), Şir (TT`de Aslan), Zəli (TT`de Sülük).

Türkiye`de yer adlarının oluşum sürecine katkı sağlayanve Azərbaycan`dan farklı adlandırılmış bitki adları aşağıda sunulmuştur:

Erik (Az.T`de Alça), Ceviz (Az.T`de Qoz), Fesleğen (Az.T`de Reyhan), Kestane (Az.T`de Şabalıd), Kavun (Az.T`de Yemiş), Mantar (Az.T`de Göbələk), Mısır (Az.T`de Qarğıdalı), Papatya (Az.T`de Çobanyastığı), Pirinç (Az.T`de Düyü).

Azərbaycan`da yer adlarının oluşumunda etkili olan ve Türkçeden farklı adlandırılmış bitki adları aşağıda belirtilmiştir:

Alça (TT`de Erik), Boranı (TT`de Kabak), Ərik (TT`de Kayısı), Əzgil (TT`de Muşmula), Göyəm (TT`de Çakal eriği), Günəbaxan (TT`de Ayçiçeği), Qoz (TT`de Ceviz), Moruq (TT`de Ahududu), Şabalıd (TT`de Kestane), Zoğal (TT`de Kızılcık).

Türkiye`de yer adlarının oluşum sürecinde etkili olan ve Azərbaycan`dan farklı adlandırılmış renk adları aşağıda verilmiştir:

Pembe (Az.T`de Çəhrayı), Mor (Az.T`de Bənövşəyi).

Azərbaycan`da yer adlarının oluşumunda iştirak eden ve Türkçeden farklı adlandırılmış renk adı aşağıda gösterilmiştir:

Göy (Az.T`de Lacivert).

Azərbaycan ve Türkiye Yer Adlarının Ses ve Yapı Özelliklerinde Tespit Edilen Farklılık Sonuçları

Yapılan çalışmada Türkiye ve Azerbaycan yer adlarında **ünlü kalınlaşması, ünlü incelmesi, ünlü düzleşmesi, ünlü yuvarlaklaşması, ünlü türemesi, ünlü düşmesi, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, ünsüz türemesi, ünsüz düşmesi, ünsüz ikizleşmesi** gibi ses olaylarında farklılıklar tespit edilmiştir.

Türkiye yer adlarında **ünlü kalınlaşmasında** e>ı, i>u ses değişimlerine rastlansa da Azerbaycan yer adlarında bu ses değişimleri gözlenmemiştir: Çınarlıdere (çena:r) vb.

Ünlü incelmesi olayında ise Türkiye yer adlarında u>ü ve a>e, Azerbaycan yer adlarında ise a>ə ve u>ə ses değişimleri : (TT`de: Bülbül (bulbul) Mahallesi Rüzgarlı (ru:zga:r) köyü; Az.T`de - Əsgərabad (asker) köyü, Məhərrəmli (Muharrem) köyü) görülmektedir.

Ünlü düzleşmesi olayında Türkiye yer adlarında **u> ı**, Azerbaycan yer adlarında ise **u > a** ses değişimleri (TT`de: Altındağ (altun), Sandıklı (sandu:k) ilçesi; Az.T`de: Qonaqlı (konuk) köyü, Qonaqkənd (konuk) çeşmesi) gözlemlenmektedir.

Ünlü yuvarlaklaşması olayında Türkiye yer adlarında **i> ü, e > ü, ı > u, i > u** , Azerbaycan yer adlarında **a > o, e > ö** ses değişimlerine (TT`de: Küçük (kiçik) Menderes Nehri, Büyük (bedük) Menderes Nehri, Bulut (bulıt) Mahallesi, Duvarlı (di:va:r ) köyü; Az.T`de: Ovçulu (āv) köyü, Çovdar (cawdar) Dağı, Dovşan (tabışgan) deresi, Dövlətyarlı (devlet) köyü) rastlanmaktadır.

Ünlü türemesi olayına Azerbaycan yer adlarında rastlanmazken Türkiye yer adlarında “i” türemesi (TT`de: İstasyon (station) Caddesi) gözlemlenmektedir.

Ötümlüleşme olayında ortaya çıkan farklılık ise Azerbaycan yer adlarında **k > q** ses değişimi (Az.T`de: Qapıcıq (kapı) Dağı) görülürken Türkiye Türkçesinde “q” ünsüzü olmadığı için aynı ses değişimine rastlanılmamasıdır.

Ötümsüzleşme olayında tespit edilen farklılık Türkiye yer adlarında **b > p, d > t** , Azerbaycan yer adlarında ise **g > k** ses değişimlerinin (TT`de: Pekmezli (bekmes) köyü, Topraklık (toburgak) Mahallesi ; Az.T`de - Köçdəre (göç) Nehri) gözlemlenmesidir.

Azerbaycan yer adlarında ise “h” türemesine (Az.T`de :Heyvalı (ayva) köyü) rastlansa da Türkiye yer adlarında bu **ses türemesine** rastlanmamıştır.

Türkiye yer adlarında **ünsüz düşmesi** olayında “**g, n, t**” düşmesi (TT`de: Arı (arığ) Mahallesi, Kınalıada (hinna:), Ketendere (ketta:n) köyü)tespit edilse de Azerbaycan yer adlarında bu ses düşmesine rastlanmamıştır.

Ünsüz ikizleşmesi olayında Türkiye yer adlarında “k”, Azerbaycan yer adlarında “d” ikizleşmesine (TT`de: Tekkeköy (tekye); Az.T`de:Yeddixırman (yedi) Dağı) rastlanmaktadır.

Türkiye ve Azerbaycan`da basit ve birleşik yapılı yer adları büyük ölçüde benzerlik gösterirken, en fazla farklılık türemiş yapılı yer adlarını oluşturan eklerde görülmektedir. Addan ad yapım eklerinde **+cAğİz** (TT`de: Çimenceğiz Mahallesi) ve **+sXz** (TT`de: Burunsuz Mahallesi) örneklerine Azerbaycan yer adlarında rastlanmamıştır.Fiilden ad yapım eklerinde **+cek** (TT`de: Bürücek köyü), **+ m** (TT`de: Büklüm köyü), **+ XcX** (TT`de: Çakıcı köyü) örneklerine Azerbaycan yer adlarında rastlanmamıştır. Fiilden fiil yapım eklerinde **-dXr** (TT`de: Sındıran Mahallesi), **- r** (TT`de: Yitirmez köyü), **- t** (TT`de: Çürüttüm Mahallesi), **- n** (TT`de: Bölüntü Mahallesi) örneklerine Azerbaycan yer adlarında rastlanmamıştır.

KAYNAKLAR

- Abdizâde, H. H.(2024). Amasya Tarihi. *Uluslararası Amasya Sosyal Bilimler Araştırmaları Sempozyumu*- I,16-18 Mayıs.
- Aksan, D. (1974). Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 21-22 (1973-1974).
- Aksan, D. (1982). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*. III. Cilt.
- Aksan, D. (2020). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim. *Ankara: TDK Yayınları*.
- Aksoy, B. (2022). Etimolojik ve Tarihsel Açından Yer Adları Sözlüğü; *Yayınevi; : Yason Yayınları, Yayın Yeri; : Ankara* 1.cilt.
- Aksoy, B. (2022). Etimolojik ve Tarihsel Açından Yer Adları Sözlüğü; *Yayınevi; : Yason Yayınları, Yayın Yeri; : Ankara* 2.cilt.
- Aktay, S. (2018). Sovyet Döneminde Yeradbilim: Kuramlar ve Alan Örneklemeleri. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Alsancak, F. (1990). Azeri Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasındaki Morfolojik ve Fonetik Farklar. İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Amanoğlu E. (1999). Eski Türk Onomastiği Üzerine Notlar. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi Sayı 13 Erzurum*.
- Ana Britannica, (1989). Genel Kültür Ansiklopedisi. Bütün Ciltler, İstanbul.
- Ardıçoğlu, N. (1997). Harput Tarihi. *Ankara. Elazığ Eğitim Hizmet Vakfı*.
- Arifoğlu, Y. (2020). Adlandırma, Toponomi Ve Anadolu'nun Türkleşmesindeki Adlandırma Geleneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi Volume: 46, Summer-2020*.
- Artun, E. (2007). Türklerde İslamiyet Öncesi İnanç Sistemleri Öğretiler-Dinler. *Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

- Aslanova, L. (2020). Geçmişten Bugüne Azerbaycan'da Yer Adları. Yüksek Lisans Tezi.
- Aşurbəyli, S. (2006). Bakı Şəhərinin Tarixi. *M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası . Avrasiya press, Bakı.*
- Aydın, U. (2018). Türkiye – Azerbaycan İlişkilerinin Son On Yılı (2006-2016): Kardeşlikten Stratejik İşbirliğine Uzanan Yol. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6. Cilt, Sayı:13.
- Bağışkan, T. (1997). Kıbrıs Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi. *Halk Bilimi (Kıbrıs)*, S 4.
- Bakıxanov, A.A. (1951). Gülüstani-İrəm. Bakı, *Azerbaycan SSR EA Yayınları*.
- Balık, İ. (2019). Karadeniz'e Kıyısı Bulunan Ülkelerin Karadeniz'deki Balıkçılık Yetki Alanları Ve Balıkçılık. *Acta Aquatica Turcica*, 15(2).
- Banguoğlu , T. (1974).Türkçenin Grameri . *Türk Tarih Kurumu Basım Evi , Ankara*, 101.
- Baran, B. (2023). Türkiye Türkçesinde Ünsüzlerle İlgili Ses Olaylarının Öğretimi Üzerine. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 138
- Barthold, V. V. (1975). Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler. *Ankara, Yayınevi:Kültür Bakanlığı Yayınları*,19.
- Baş, S. (1974). Elazığ Folkloru. *Erzurum, (Bitirme Tezi)*, 43-44.
- Başkan, Ö. (1970). Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 241-247.
- Baykal, F. (1992). Akdeniz Havzasında Uluslararası Turizm Ve Türkiye. *Turizm Yıllığı, Türkiye Kalkınma Bankası, Ankara*, 31-32.
- Baykara, T. (1984). Anadolu Yer Adlarının Orta Asya'daki Benzerleri Üzerine Bir Kaynak. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Ankara*, 265-267.
- Baykara, T.(1990). Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal Ve İktisadî Tarih Üzerinde Araştırmalar. *Eü Edebiyat Fakültesi Yayını, İzmir*,121.
- Bayrak, S. (2020). Kırım Tatar Türkçesinde Eski Türkçe İle Ortaklaşan Hayvan Adları Üzerine. *Türkiyat Mecmuası, S.397türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül)*, 267-268.

- Beydili, C. (2004). Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük. *Yurt Kitap-Yayın*, 21.
- Beygu, A. Ş. (1936). Erzurum Tarihi, Anıtları, Kitabeleri. *Bozkurt Basımevi*, 205-439.
- Bozkurt, F. (1992). Türklerin Dili. *Cem Yayınevi, İstanbul*, 210.
- Bünyadov, Z. (2007). Azərbaycan Atabəyləri Dövləti 1136-1225. *Şərq-Qərb, Bakı*, 179.
- Canal, C. F. (2018). Azerbaycan Türkçesindeki Alıntı Sözcüklerin Ses Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 63.
- Çoşkun, M. V. (2008). Türkçenin Ses Bilgisi. Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 54-55.
- Çandarlıoğlu, G. (2003). İslam Öncesi Türk Tarihi Ve Kültürü. *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı*, 12-13.
- Doğan, D.M. (1996). Büyük Türkçe Sözlük. *İz Yayıncılık*, 506.
- Doğan, N. Ş. (2006). Sanat Tarihi Araştırmalarında Anadolu Beylikleri Dönemi. *I. Türkiye Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Yay*, 79.
- Doğru, A. M. (1989). Ağrı Dağı. Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu, *Coğrafya Bilim Ve Uygulama Kolu Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Ankara, 87.
- Durmuş, İ. (2007). Milattan Önceki Dönemlerde Anadolu'da Türk Varlığı. *Uluslararası Askeri Tarih Dergisi*, 87, 3- 8.
- Efendioğlu, S. & İşcan, A. (2010). Türkçe Ses Bilgisi Öğretiminde Ses Olaylarının Sınıflandırılması. *Erzurum, A.Ü. Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 133-134.
- Ege, E. (1992). Konya (Ereğli) Folklorundan Örnekler. Konya, (Bitirme Tezi), 85-86.
- Emecen, F. (1976). Giresun Maddesi. *İa*, Cilt 14, Belleten, İstanbul, 78-84.
- Emecen, F. (1988). "Afyonkarahisar", *DİA*, Cilt:1, İstanbul, 443-446.
- Emecen, F. (1991). Aydın Maddesi, *İa*, Cilt 4, İstanbul, 235-237.

- Emiroğlu, M.(1984). Bolu Yöresi Yer Adlari. Türk Yer Adlari Sempozyumu Bildirileri, 11-13 Eylül,*Basbakanlik Basimevi, Ankara*, 184.
- Ercilasun, A. B. (1983).. Kars İli Ağızları: Ses Bilgisi. *Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları*, 83.
- Eren, H. (1965). Yer Adlarımızın Dili. *Ankara, Tdk Yayınları*,149.
- Erdoğan, Ö. (2011). Karşılaştırmalı Türkiye Türkçesi İle Türkmen Türkçesi Ses Bilgisi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 147.
- Ergin, M. (2013). Türk Dil Bilgisi.*Bayrak Yayınları, İstanbul* ,.79-154.
- Ersoy, Y. H. (2017). Türkçede Ses Düşmesi/Hece Kaynaşması Problemi: Başkurt Türkçesi Örneği, *Dil Araştırmaları*, Bahar, 35-36.
- Ertem, H. (1988). K Orucutepe 1 (1973-1975 Kazı Yıllarında Ele Geçen Erken Hitit- İmparatorluk Çağı Arası Buluntuları), *Türk Tarih Kurumu Basımevi*, 92.
- Ertuğrul, A. (2015). Niğdeli Kadi Ahmed'in El-Veledü's-Şefik Ve'l-Hâfi Dü'l-Halîk'i (Anadolu Selçuklularına Dair Bir Kaynak), *Ankara: Türk Tarihi Kurumu*, 438 – 440.
- Erzi, A. S. (1950). Türkiye Kütüphânelerinden Notlar Ve Vesîkalar I, *Belleten*, Xiv/53, 97-98.
- Əliyeva, R. (2002). Azərbaycan Toponimləri. *Bakı: Kanun. Azərbaycan Milli İlmə Akademisi Nesimi Adına Dilçilik Enstitüsü*, 38-39.
- Əliyeva, R. (2007). Azərbaycan Toponimlərinin Ansiklopedik Sözlüğü. *Azərbaycan Milli İlmə Akademisi Nesimi Adına Dilçilik Enstitüsü*. Bakü : *Doğu –Batı* 1.Cilt.
- Əliyeva, R. (2007). Azərbaycan Toponimlərinin Ansiklopedik Sözlüğü. *Azərbaycan Milli İlmə Akademisi Nesimi Adına Dilçilik Enstitüsü*. Bakü : *Doğu –Batı* 2.Cilt.
- Gabain, A. V. (1968). Renklerin Sembolik Anlamları. *Dtcf Türkoloji Dergisi*, 1(3), 107-113.

- Gemalmaz, E. (1999). Türkiye Türkçesinde Ses Olayları Ve Ses Olaylarıyla İlgili Kurallar. *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum-Sayı:13*, 43-44.
- Genç, R. (1999). Türk İnanışları İle Milli Geleneklerinde Renkler Ve Sari-Kirmizi-Yeşil. *Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları*, 11- 19.
- Gökalp, Z. (2007). Kitaplar 1 (Haz. Şevket Beysanoğlu, Yusuf Çotuksöken, M. Fahrettin Kırzioğlu, Mustafa Koç, M. Sabri Koz). *İstanbul: Yapı Kredi Yayınları*.
- Gökbilgin, M. T.(1994). Edirne Maddesi, İa, Cilt 10, İstanbul, 425-430.
- Gökyay, O. Ş. (1984). Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri. *T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara*, 248.
- Görkem, İ. (1987). Elazığ Efsaneleri Üzerinde Araştırmalar (Metinler Ve İncelemeler). *Elazığ, (Yüksek Lisans Tezi)*, 115-116.
- Gömeç, S. (2008). Kök Türkçe Yazıtlarda Geçen Göller Ve Nehirler, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2-10.
- Gömeç, S. (2009). Divanü Lûgat-İt-Türk'de Geçen Yer Adları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 26.
- Güner, İ. (1993). İlimiz İğdır. *İl Milli Eğitim Müdürlüğü Koruma Ve Yaşa*, 137.
- Güner, İ. & Ertürk, M. (2004). Türkiye İl Merkezi Kent Adlarının Kaynakları Üzerine Bir Arastırma. *Muğla Üniversitesi Sbe Dergisi Bahar Sayı 12*, 48.
- Güngör, H. (2002). Eski Türklerde Din Ve Düşünce, Türkler. C.3, *Yeni Türkiye Yayınları, Ankara*, 275.
- Güngördü, E.(2003). Türkiye'nin Turizm Coğrafyası (Doğal Ve Tarihi Coğrafya Açısından). *Nobel Yayınları No: 396, Eğitim Yayınları Dizisi No: 165*, 1. Baskı, Ankara, 216.
- Hacaloğlu, Y. & Memişoğlu, R. (2010). Dede Korkut Destanlarında Adları Geçen Oğuz Beylerinin İzlerini Taşıyan Yer Adları Üzerine Bir Deneme, 782-795.
- Halaçoğlu, Y.(1988). Ağrı Maddesi. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 1, İstanbul, *Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.*, 479-481.
- Halaçoğlu, A.(1994). Elazığ Maddesi. İa, Cilt 10, İstanbul, 550-551.

- Herzfeld, E.(1968). The Persian Empire. Studies İn Geography And Ethnography Of The Ancient Near East. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden, 182.
- Hınz, W. (1992). Uzun Hasan Ve Şeyh Cüneyd, (Çev. Tevfik Bıyıklıoğlu), *Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara*, 99.
- Honigmann, E.(1970). Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı. Çeviren: Fikret Isılant, *Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul*, 123-124.
- Xudiyev , N. (2014). Cənubi Azərbaycanda Ədəbi Dilimizin Dünəni Və Bu Günü. *Elm Ve Tehsil, Bakı*, 83.
- İnan, A. (1976). Eski Türk Dini Tarihi. Altınordu Yayınları, 1-5.
- İsayev, D.(1977). Cer-Suu Atarının Sırı. *Mektep, Furunze*,13-14.
- Jones, A.H.M. (1971). The Cities Of The Eastern Roman Provinces. 2nd Ed.,Oxford, 216.
- Kafesoğlu, İ. (1984). Türk Tarihinde Çağlar Meselesi. *Türk Kültürü Dergisi*, 4-5.
- Kallek C. (1992). Batman. Dia, V, *İstanbul, Tdv Yayınları*, 99.
- Karaağaç, G. (2010). Türkçenin Ses Bilgisi. *İstanbul: Kesit Yayınları* s.90.
- Karaağaç, G. (2013). Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü.*Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara*.
- Karaağaç, G. (2015). Dil Bilgisi ve Anlam Bilgisi Çözümlemeleri. *Akçağ Yayınları, Ankara*, 99.
- Karaboran, H. H.(1984). Türkiye'de Mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Yer Adları Bildirileri Sempozyumu*, 11-13 Eylül, *Başbakanlık Basımevi, Ankara*, 106-107.
- Karadavut, Z. (1992), Yozgat Efsaneleri (İnceleme – Metin). *Konya, (Yüksek Lisans Tezi)*, 204.
- Keleş, H. (2006). Anadolu'da Akkoyunlu Kültür Mirası: Tarihi Eserler. *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Ankara*, 30-38.
- Keskin, A. (2021). Adbilim Odağında Lakaplar ve Lakaplarla Karıştırılan Başlıca Terim ve Kavramlar. *Avrasya Terim Dergisi*. Cilt 9, Sayı 2, 52-62.
- Kılıç, O. (1999). Xvi. Yüzyılda Adilcevaz Ve Ahlat (1534-1605), *Ankara: Tamga Yayıncılık*, 132.

- Kınal.F. (1987). Eski Anadolu Tarihi. *Yayınevi: Türk Tarih Kurumu Yayinlari*,1-8.
- Kirzioğlu, M. F.(1984). Selçuklu-Fetihlerinden (1064-1071) Önce Doğu-Anadolu Türk Boy Ve Oymaklarından Kalma Dağ Ve Su Adları. *Türk Yer Adları Bildirileri Sempozyumu, 11-13 Eylül, Basbakanlik Basimevi, Ankara*, 89.
- Klyashorniy, S. G. (1980). Terhinskaya Nadpis. *Sovyetskaya Tyurkologiya, No 3, Bakı*, 94-95.
- Koç, A. (2016). Tunceli İli Yer Adları. *Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, SBE*, 22.
- Konur, E. (2019). Türkiye Ve Azerbaycan Türkçelerindeki Dil Bilgisel Ses Olaylarının Karşılaştırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, 138.
- Korkmaz, Z. (1992). Gramer Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu, Ankara, 30-31.
- Korkmaz, Z. (2007). Gramer Terimleri Sözlüğü. *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*, 130.
- Korkmaz, Z. (2009). Türkiye Türkçesi Grameri, *TDK Yayınları, Ankara*, 219.
- Koşay, H. Z.(1973). Erzurum Ve Çevresinin Dip Tarihi. *Atatürk Üniversitesi Yayını 50. Yıl Armağanı, C.I, Erzurum Ve Çevresi, Erzurum*, 53-54.
- Köylerimiz (1933). Dahiliye Vekâleti Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü, İstanbul.
- Kurul, E. (2021). Eskiçağ Thalassografisi Çerçevesinde ‘Ege Denizi’ Adlandırmaları. *Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları*, 423-444.
- Kuşdemir, A. (2017). Yerköy’de Bitki Adlarından Oluşan Yer Adları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 96-97.
- Qəniyev, H. (2019). Azərbaycan Tarixi. *Yayınevi: Elm Və Təhsil, Bakı*, 30.
- Quliyev, Ə. (1999). Eski Türk Onomastik Sözlüğü. *Bakı: Elm*, 15-107.
- Qurbanov A. (2019). Azərbaycan Onomalogiyasının Əsasları. *Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası*, 36-37.
- Mencken, H. L. (1921). The American Language: An Inquiry into the Development of English in the United States. *New York: Alfred A. Knopf*, 288.
- Metin, T. (2018). Orta Çağ Türk-İslâm Dünyasında Şehirlere Verilen Unvanlar. *XVIII. Türk Tarih Kongresi, Ankara*, 399-403.

- Neweklowsky, G. (2015). Franz Mikloschich-Begründer der Österreichischen Slawistik. *Wien: Austrian Academy of Sciences Press*, 98-200.
- Nihal, H.&Naci, A. (1926). Anadolu'da Türklere Aid Yer İsimleri. *Ankara: Türkiyat Mecmuası, Vol. II*. 243-260.
- Никитина, С. А. (2020). Страна Имен. Как Мы Называем Улицы, Деревни И Города В России. *Москва: Новое Литературное Обозрение*, 17-29.
- Nur, R.(1981). Türk Tarihi, C. 12, *İstanbul: Toker Yayınları*, 227.
- Orhonlu, C.(1992). Bolu Maddesi, İa, *İstanbul*, 276.
- Osman, T. (1988). Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar. *Ankara, Türk Tarihi Kurumu*, 156-161.
- Osman, T. (1998). Selçuklular Zamanında Türkiye. *İstanbul, Boğaziçi Yayınları*, 688.
- Önder, M. (1969). Efsane Ve Hikayeleri İle Anadolu Şehir Adları. *Defne Yayınları, Ankara*, 112.
- Önder, M. (1970). Yedi Göller. *Çağrı*, 152, Eylül, 3-4.
- Önder, M. (1984). Anadolu Şehir Adları Efsaneleri. *Türk Yer Adları Bildirileri Sempozyumu, 11-13 Eylül, Başbakanlık Basımevi, Ankara*, 69-73.
- Özçağlar, A. (2003). Türkiye’de Yapılan Bölge Ayrımları Ve Bölge Planlama Üzerindeki Etkileri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1 (1), 3-18.
- Özkaya, Y. (1984). XVIII. Yüzyılda Anadolu’daki Bazı Kaza Ve Mahalle Adlarındaki Değişiklikler. *Türk Yer Adları Bildirileri Sempozyumu, 11-13 Eylül, Başbakanlık Basımevi, Ankara*, 233-241.
- Piriyev, V. (2006). Azərbaycanın Tarixi-Siyasi Coğrafiyası. *Müəllim Nəşriyyat*, 14 -27.
- Поспелов, Е. М. (2002). Географические Названия Мира Топонимический Словарь Москва Русские Словари, Астрель, Аст, 4-7.
- Sâmi, Ş. (1891). Kamus’ül-Alâm. III, *İstanbul*, 2202-2207.
- Сызранова, Г. Ю. (2013). Ономастика. Учебное Пособие, 27.
- Süleymanov, N. (2018). Azərbaycan Sefevi dövləti. *İqtisad Universiteti nəşriyatı*, 184-185.

- Sümer, F. (1992). Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri - Boy Teşkilati – Destanları. *Yayınevi; Ana Yayınları, İstanbul*, 69.
- Шафф А. (1963). Введение В Семантику. *Издательство Иностранной Литературы Москва*, 37-38.
- Şahin, G. (2010). Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 4*.
- Şahin, İ. (1989). Aksaray Maddesi, İa, Cilt 2, İstanbul, 291.
- Şahin, İ.& Emecen, F.(1991). Amasya Maddesi, İa, Cilt 3, İstanbul, 1-4.
- Sahin, İ.(1993). Çankiri Maddesi, İa, Cilt 8, İstanbul, 216-218.
- Şahin, İ. (2015). Türkiye Yeradbiliminde Leksik-Semantik Sınıflandırma Meselesi. *Avrasya Terim Dergisi*, 3 (1), 12.
- Şükürlü, Ə. (1993). Qədim Türk Yazılı Abidələrinin Dili. *Yayınevi: Maarif, Bakı*, 7-11.
- Tanrıverdiyev, Ə. (1996). Türk mənşəli Azərbaycan antroponimləri. *Bakı: Elm və Təhsil*, 35.
- Tekin, T. (1995). Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler. *Ankara: Simurg Yayınları*.
- Tapar, D. (2023). Türkiye’de Yer Adları Bilimi Hakkında Yapılmış Çalışmalar Üzerine Kaynakça Denemesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*.
- Tezcan, M. (1996). Kültürel Antropoloji. *Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara*, 15-17.
- Toklu, M. O. (2003). Dilbilime giriş. *Akçağ yayınları*, 113.
- Tokmakçioğlu, E. (2011). Türk Basın Tarihi. *İsim Yayınları Ankara*, 29.
- Топоров В. Н.& Трубачев О. Н. (1962). Лингвистический Анализ Гидронимов Верхнего Поднепровья., 34-37.
- Tuncel, M. (1991). Bitlis Maddesi. İa, Cilt 6, *Türkiye Hayat Ansiklopedisi C.Iv, İstanbul*, 225-228.
- Tuncel, M. (1992). Burdur Maddesi, İa, Cilt 6, *Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul*, 426-429.
- Tuncel, M. (1996). Gümüşhane Maddesi. İa, Cilt 14, İstanbul, 273-476.
- Turan, Ş. (1994), Türk Kültür Tarihi. *Bilgi Yayınları, Ankara*, 104-110.

- Türk Dil Kurumu (1993), Derleme Sözlüğü, Xii Cilt, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 815.
- Türkiye’de Vakıf Abideler Ve Eski Eserler I (1983). Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, İlâveli II. Baskı, Ankara, 523.
- Umar, B. (1993). Türkiye’de Tarihsel Adlar. *İnkılâp Kitabevi, İstanbul*, 74.
- Ünal M. A. (1999). Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite Ve Taşra Teşkilatı’nın Yeni Türkiye Osmanlı Özel Sayısı C.6 (Teşkilat), Editör: Güler Eren, *Yeni Türkiye Yayınları, Ankara*, 111.
- Ünal, U. (2013). Anadolu, Karaman, Rum, Diyarbakir, Arap Ve Zülkadriye Eyaletleri (1530-1556). *Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara*, 5-11.
- Vardar, B. (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. *İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları*, 12-13.
- Yakupoğlu, C. (2008). Selçuklu ve Beylikler Dönemi Kastamonu Yer Adları: Meyve ile İlgili Olanlar. *Tarih İncelemeleri Dergisi* 23, 159.
- Yalçın, S. K. (2013). Çağdaş Türk Lehçelerinde Ünlüler. *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*, 213-219.
- Yurt Ansiklopedisi (1982). Bütün Ciltler, İstanbul, 2959.
- <https://aztc.gov.az/tr/posts/id:1183>
- <https://1905.az/tr/karabagin-hiristiyanlik-tarihi>
- <https://www.voaturkce.com/a/saman-kulturu-bu-koyde-yasiyor/4002634.html>
- <https://turkishmuseums.com/blog/detail/turkiye-de-bulunan-asya-nin-7-kilisesi/10070/1>
- <https://www.milliyet.com.tr/galeri/anadolunun-kutsal-rotalari-6469931/28>
- <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-51372/laodikeia-antik-kenti-denizli.html>